I 45606

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

almanahul

1986

2022

1986

satelor

93340

• Lei 18 • ALMANAHUL SATELOR • Editat de gazeta AGRICULTURA SOCIALISTĂ •

Pace și libertate

Dacă ni-i vatra dreaptă așezare
Și mai fierbinte-i dragostea de pace,
E fiindcă azi muncim în libertate
Și ce gîndim în faptă se preface

Dacă ni-i sufletul curat ca roua
Ce luminează plaiul înflorit,
E pentru că ne știm stăpîni în țară
Și credem în ce-avem de împlinit

Dacă ni-i pasul liber și cu spor
Urcînd victorioși spre propășire,
E pentru că acest viteaz popor
A biruit în luptă prin unire

Dacă e drept temeiul bunăstării
Și-nseninată-i zarea bucuriei,
E fiindcă-avem un Om în fruntea țării,
Care veghează steaua României.

GEORGE BREAZU
comuna Leordeni, județul Argeș

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

La 17 martie 1985, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** a fost ales deputat în Marea Adunare Națională prin votul unanim al celor 73 027 alegători din circumscripția electorală nr. 1 „23 August", municipiul București, precum și al cetățenilor Republicii Socialiste România aflați în afara granițelor țării în misiune permanentă sau temporară. La 29 martie, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** a fost reales, de Marea Adunare Națională, în funcția supremă de **președinte al Republicii Socialiste România.** Realegerea s-a desfășurat într-o atmosferă de puternică vibrație patriotică, expresie a voinței și sentimentelor de nețărmurită dragoste, de aleasă stimă și profund respect pe care întregul nostru popor le poartă secretarului general al Partidului Comunist Român.

93340

LA MULŢI ANI!

1986

IANUARIE

L		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
M	1	8	15	22	29	
J	2	9	16	23	30	
V	3	10	17	24	31	
S	4	11	18	25		
D	5	12	19	26		

FEBRUARIE

L		3	10	17	24	
M		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
J		6	13	20	27	
V		7	14	21	28	
S	1	8	15	22		
D	2	9	16	23		

MARTIE

L		3	10	17	24	31
M		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
J		6	13	20	27	
V		7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29	
D	2	9	16	23	30	

APRILIE

L		7	14	21	28	
M	1	8	15	22	29	
M	2	9	16	23	30	
J	3	10	17	24		
V	4	11	18	25		
S	5	12	19	26		
D	6	13	20	27		

MAI

L		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
J	1	8	15	22	29	
V	2	9	16	23	30	
S	3	10	17	24	31	
D	4	11	18	25		

IUNIE

L		2	9	16	23	30
M		3	10	17	24	
M		4	11	18	25	
J		5	12	19	26	
V		6	13	20	27	
S		7	14	21	28	
D	1	8	15	22	29	

IULIE

L		7	14	21	28	
M	1	8	15	22	29	
M	2	9	16	23	30	
J	3	10	17	24	31	
V	4	11	18	25		
S	5	12	19	26		
D	6	13	20	27		

AUGUST

L		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
J		7	14	21	28	
V	1	8	15	22	29	
S	2	9	16	23	30	
D	3	10	17	24	31	

SEPTEMBRIE

L	1	8	15	22	29	
M	2	9	16	23	30	
M	3	10	17	24		
J	4	11	18	25		
V	5	12	19	26		
S	6	13	20	27		
D	7	14	21	28		

OCTOMBRIE

L		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
M	1	8	15	22	29	
J	2	9	16	23	30	
V	3	10	17	24	31	
S	4	11	18	25		
D	5	12	19	26		

NOIEMBRIE

L		3	10	17	24	
M		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
J		6	13	20	27	
V		7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29	
D	2	9	16	23	30	

DECEMBRIE

L	1	8	15	22	29	
M	2	9	16	23	30	
M	3	10	17	24	31	
J	4	11	18	25		
V	5	12	19	26		
S	6	13	20	27		
D	7	14	21	28		

1987

IANUARIE

L		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
J	1	8	15	22	29	
V	2	9	16	23	30	
S	3	10	17	24	31	
D	4	11	18	25		

FEBRUARIE

L		2	9	16	23	
M		3	10	17	24	
M		4	11	18	25	
J		5	12	19	26	
V		6	13	20	27	
S		7	14	21	28	
D	1	8	15	22		

MARTIE

L		2	9	16	23	30
M		3	10	17	24	31
M		4	11	18	25	
J		5	12	19	26	
V		6	13	20	27	
S		7	14	21	28	
D	1	8	15	22	29	

APRILIE

L		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
M	1	8	15	22	29	
J	2	9	16	23	30	
V	3	10	17	24		
S	4	11	18	25		
D	5	12	19	26		

MAI

L		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
J		7	14	21	28	
V	1	8	15	22	29	
S	2	9	16	23	30	
D	3	10	17	24	31	

IUNIE

L		1	8	15	22	29
M		2	9	16	23	30
M		3	10	17	24	
J		4	11	18	25	
V		5	12	19	26	
S		6	13	20	27	
D		7	14	21	28	

IULIE

L		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
M	1	8	15	22	29	
J	2	9	16	23	30	
V	3	10	17	24	31	
S	4	11	18	25		
D	5	12	19	26		

AUGUST

L		3	10	17	24	31
M		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
J		6	13	20	27	
V		7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29	
D	2	9	16	23	30	

SEPTEMBRIE

L		7	14	21	28	
M	1	8	15	22	29	
M	2	9	16	23	30	
J	3	10	17	24		
V	4	11	18	25		
S	5	12	19	26		
D	6	13	20	27		

OCTOMBRIE

L		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
J	1	8	15	22	29	
V	2	9	16	23	30	
S	3	10	17	24	31	
D	4	11	18	25		

NOIEMBRIE

L		2	9	16	23	30
M		3	10	17	24	
M		4	11	18	25	
J		5	12	19	26	
V		6	13	20	27	
S		7	14	21	28	
D	1	8	15	22	29	

DECEMBRIE

L		7	14	21	28	
M	1	8	15	22	29	
M	2	9	16	23	30	
J	3	10	17	24	31	
V	4	11	18	25		
S	5	12	19	26		
D	6	13	20	27		

20 de ani de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român şi de la alegerea tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU în funcţia de secretar general al partidului

O EPOCĂ DE NEPIERITOARE GLORIE ŞI EROISM

Întreaga noastră naţiune socialistă a cinstit, în miez fierbinte de vară, împlinirea a două decenii de la acel neuitat 19 iulie 1965, zi în care în Capitală îşi deschidea lucrările cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, înaltul forum care prin amploarea şi profunzimea tezelor elaborate, prin însemnătatea covîrşitoare a hotărîrilor adoptate avea să rămînă înscris cu litere de aur în istoria patriei, să se constituie într-un moment de referinţă pentru grandiosul proces de făurire a socialismului şi comunismului pe pămîntul românesc.

În cei douăzeci de ani care au trecut de atunci, o perioadă relativ scurtă privită în perspectiva istoriei, România a străbătut mai multe etape ale dezvoltării sale social-economice, o epocă densă, fertilă, cea mai bogată în înfăptuiri din întreaga sa existenţă milenară. O epocă ce poartă adînc încrustate în fibra sa intimă cutezanţa gîndului, puterea vizionară şi strălucita capacitate de acţiune revoluţionară ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu, OMUL care, aflat în aceşti ani în fruntea partidului şi a statului, a dinamizat viaţa economică şi social-politică a ţării, a întărit unitatea, independenţa şi suveranitatea naţională, a asigurat manifestarea plenară a conştiinţei de sine a poporului nostru, a ridicat pe culmi nebănuite prestigiul patriei în lume. Un timp eroic, o perioadă de nepieritoare glorie, pe care cu legitimă mîndrie patriotică o denumim „Epoca Nicolae Ceauşescu".

Tocmai de aceea, aniversînd cele două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea, moment cu adevărat cardinal în viaţa patriei, gîndurile tuturor cetăţenilor ţării, fără deosebire de naţionalitate, s-au îndreptat cu recunoştinţă, stimă şi adîncă veneraţie către conducătorul iubit, ctitor al României moderne. Miile şi miile de manifestări omagiale care au avut loc pe tot cuprinsul patriei, în întreprinderi economice şi instituţii, la oraşe şi sate, zecile de mii de scrisori, telegrame şi mesaje trimise tovarăşului Nicolae Ceauşescu cu acest prilej au pus pregnant în lumină marile transformări înnoitoare pe care România le-a cunoscut în aceste două luminoase decenii, puternic marcate de ilustra personalitate a celui căruia Congresul al IX-lea i-a încredinţat funcţia supremă în partid.

La 24 iulie 1985, în aceeaşi sală a Palatului Republicii, unde cu două decenii în urmă înaltul forum al comuniştilor români l-a ales pe tovarăşul Nicolae Ceauşescu în funcţia de secretar general al partidului, a avut loc Plenara C.C. al P.C.R. şi a activului central de partid consacrată aniversării acestui memorabil act istoric, ca şi sarcinilor ce revin organelor şi organizaţiilor de partid, comuniştilor, tuturor oamenilor muncii în realizarea neabătută a hotărîrilor Congresului al XIII-

11 iulie 1985 : tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** i-au fost conferite, în cadrul unei adunări solemne, înaltele titluri de **membru titular și președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România** — eveniment de excepțională însemnătate în viața științifică și culturală a națiunii noastre

lea, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Dîndu-se expresie sentimentelor de nețărmurită dragoste și stimă pe care toți cetățenii patriei le nutresc față de conducătorul partidului și statului nostru, în cadrul plenarei a fost prezentat și închinat Omagiul adus tovarășului Nicolae Ceaușescu de Comitetul Central al Partidului Comunist Român, Consiliul Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, Consiliul de Stat și Guvernul Republicii Socialiste România cu prilejul aniversării a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului, document care constituie o vibrantă reafirmare a înaltei prețuiri, a recunoștinței întregului partid, a întregii noastre națiuni față de marele ctitor al României moderne — eminent militant comunist, ilustru conducător, înflăcărat patriot, personalitate proeminentă a lumii contemporane, care și-a făcut din înflorirea continuă a patriei, din creșterea bunăstării și asigurarea fericirii poporului, din slujirea cauzei socialismului și păcii țelul suprem al strălucitei sale vieți și activități revoluționare.

Magistrala cuvîntare pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit-o în încheierea lucrărilor plenarei — model de analiză științifică a fenomenelor social-politice și economice actuale și de pătrunzătoare prospectare a viitorului — reprezintă, prin ideile și tezele pe care le cuprinde, prin orientările formulate, un document programatic de excepțională însemnătate teoretică și practică pentru întreaga operă de făurire a noii orînduiri în patria noastră, mobilizînd plenar energiile creatoare ale țării în înfăptuirea măreților obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului și contribuind, totodată, la îmbogățirea tezaurului de gîndire al socialismului științific.

În acest amplu context, al caldei omagieri a Eroului nostru național, s-a înscris și hotărîrea solemnă a celui mai înalt for științific și cultural al țării de a alege pe tovarășul Nicolae Ceaușescu ca membru titular și președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România, strălucită expresie a prețuirii pe care oamenii de știință și cultură, toți cei ce muncesc în patria noastră o acordă vastei și prodigioasei opere teoretice și activității practice ale secretarului general al partidului, președintelo Republicii, înaltei sale competențe manifestate în toate sferele vieții materiale și spirituale, acțiunilor sale creatoare și profund novatoare — temeinic fundamentate pe legitățile care guvernează natura și societatea — puse cu dăruire revoluționară în slujba edificării socialismului și comunismului în România, a triumfului nobilelor idealuri de pace, înțelegere și colaborare între toate națiunile lumii.

Ritmuri fără precedent de dezvoltare a industriei

Fără îndoială că dintre adevărurile cu care măsurăm devenirea socialistă a țării în aceste două strălucitoare decenii — și cu care pe bună dreptate ne mîndrim — la loc de frunte situăm ritmurile înalte pe care le-a cunoscut dezvoltarea industriei. Iar pe un plan mai larg — complexul unitar economic al țării. Rod al politicii înțelepte a partidului, al concepției profund științifice a secretarului său general, un accent deosebit în strategia edificării societății socialiste multilateral dezvoltate a fost pus pe asigurarea unei înalte rate a acumulărilor și, pe această bază, a unui program tot mai cuprinzător de investiții. Demn de relevat este faptul că volumul total al investițiilor în economia națională a fost în 1985 de aproape 5 ori mai mare decît în 1965, iar zestrea de fonduri fixe a țării a sporit în această perioadă de peste 9 ori.

O dată cu ritmurile accelerate de dezvoltare, industria României a fost așezată pe baze moderne, produsele sale devenind tot mai competitive pe plan mondial. **„Pornind de la realitățile țării noastre** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **partidul a pus în centrul politicii sale industrializarea socialistă a țării — baza progresului întregii economii, a dezvoltării multilaterale a societății socialiste, factor hotărîtor al asigurării independenței și suveranității naționale".**

Deosebit de semnificativ în ceea ce privește dezvoltarea industrială a țării este faptul că, în prezent, întreaga producție a anului 1965 se realizează în mai puțin de două luni. În ultimii 20 de ani, în România au fost create 250 de zone și platforme industriale, fiecare oraș dispunînd în prezent de 2—3 întreprinderi de interes republican, cele de chimie și construcții de mașini fiind prezente în toate județele țării. De altfel, trebuie spus că industria constructoare de mașini asigură azi 80 la sută din necesarul de utilaje și mijloace de transport necesare economiei naționale, iar chimia și petrochimia și-au sporit în ultimii douăzeci de ani producția de 10 ori. O dezvoltare prioritară au cunoscut ramurile industriale purtătoare de progres tehnic, îndeosebi electrotehnica și electronica, a căror valoare a fondurilor fixe era în 1984 de 12 ori mai mare decît în 1965.

Iată și alte cîteva cifre care vorbesc elocvent despre dezvoltarea susținută a industriei românești : în anul 1984, în țara noastră au fost produse : la 3 secunde — o tonă de oțel; la 3 minute — un autoturism; la 4 minute — un tractor ; la 3 secunde — un aparat de radio și la 49 de secunde — un televizor. De asemenea, față de numai 3 tipuri de aparate de zbor cîte produceam în 1965, în acest an industria aeronautică autohtonă fabrică 17 asemenea tipuri de aparate, printre care renumitul „Rombac" — întrunind calități tehnico-funcționale larg apreciate peste hotare.

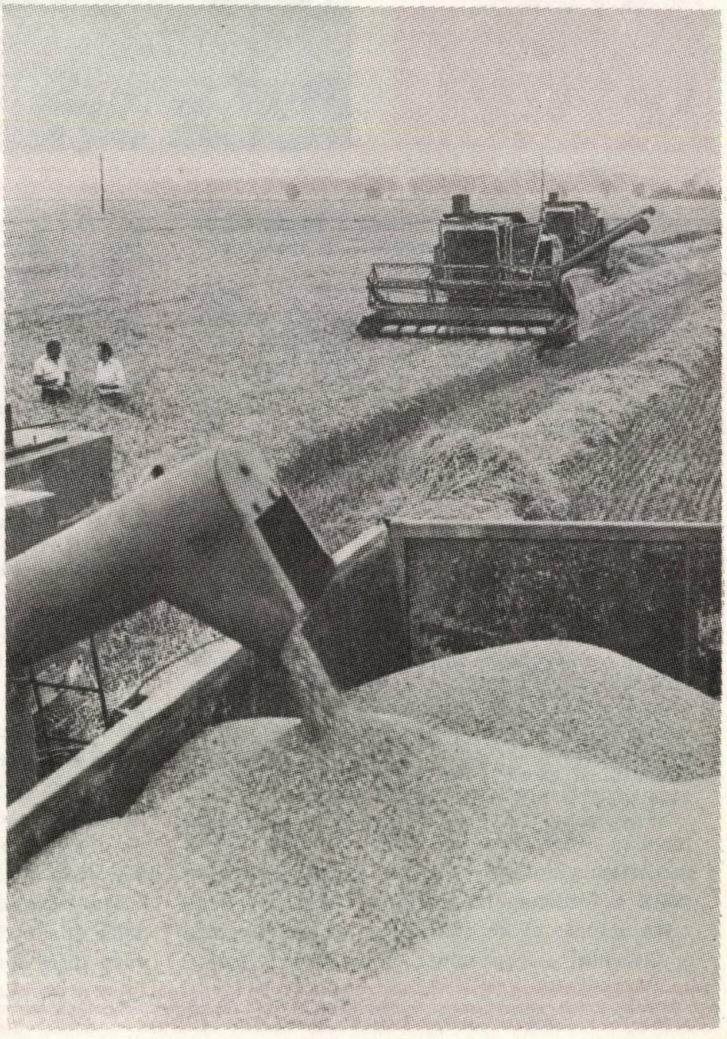

UNUL DIN MARILE SISTEME DE IRIGAȚII : MOSTIȘTEA-CĂLĂRAȘI

În sfîrșit, se cuvine relevat că, paralel cu dezvoltarea și modernizarea neîntreruptă a industriei, a avut loc o repartizare armonioasă a acesteia pe întreg teritoriul țării, fapt ale cărui implicații sînt tot mai evidente pe plan social. Județe care în trecut dispuneau de o zestre industrială redusă au astăzi mari întreprinderi, a căror producție se ridică la valori de zeci de miliarde de lei. Județul Mehedinți, bunăoară, a realizat în 1984 o producție industrială mai mare, ca valoare, decît cea obținută în 1965 de întreaga Oltenie ; de asemenea, în județul Iași, producția industrială a fost în 1984 superioară celei realizate cu două decenii în urmă de întreaga Moldovă, iar în județul Galați, aceasta a întrecut pe cea realizată în 1965 de Moldova, Oltenia și Dobrogea luate la un loc. Să mai consemnăm totodată că, în prezent, 22 de județe ale țării au ajuns, fiecare în parte, la o producție-marfă industrială cu mult superioară celei realizate **la nivel național** în anul 1938.

Cifre-document, cifre-poem, care conving și încîntă, care pun cum nu se poate mai grăitor în lumină vocația constructivă a unui popor ce și-a făcut din muncă un ideal, iar din hărnicie și pricepere — titluri de noblețe.

O agricultură intensivă, modernă

Purtînd amprenta inconfundabilă a personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, Congresul al IX-lea al partidului a deschis, prin orientările sale novatoare, prin hotărîrile adoptate, ample perspective de dezvoltare și modernizare a agriculturii, de înflorire a satului românesc. Cu viziunea sa profund științifică, cu cutezanța revoluționară care-i caracterizează întreaga operă teoretică și activitate practică, secretarul general al partidului a combătut atunci cu tărie tendințele de subapreciere a agriculturii, care se manifestaseră în perioada anterioară, și a definit într-un spirit nou rolul și locul acestei ramuri a producției materiale în angrenajul social-economic. **„În țara noastră** — preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu — **agricultura reprezintă o ramură de bază a economiei socialiste ; este limpede că fără o agricultură intensivă, modernă, de înaltă productivitate, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, nu se poate asigura nici făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, nici edificarea comunismului în patria noastră".**

Aceste orientări de inestimabilă valoare, privind transformarea agriculturii într-o ramură fundamentală, alături de industrie, a economiei naționale, și-au găsit reflectarea în toate documentele programatice ale partidului din ultimele două decenii, conceptul de agricultură intensivă, modernă, de înaltă productivitate și eficiență fiind corelat cu cel de nouă revoluție agrară. Documentele celui de al XIII-lea Congres al P.C.R., trasînd

liniile directoare de dezvoltare economico-socială a țării în viitorul cincinal, precizează că în agricultură obiectivul strategic fundamental îl constituie realizarea noii revoluții agrare, proces amplu și complex care presupune transformarea generală a modului de a munci, a gîndi și a trăi al țărănimii, al tuturor celor ce lucrează în agricultură, și care trebuie să ducă la obținerea unor producții mari și stabile, apte să satisfacă necesitățile de consum, științific fundamentate, ale întregului popor, precum și celelalte cerințe ale economiei naționale.

Transpusă în planul practicii social-economice printr-un larg program de investiții, concepția partidului nostru, a secretarului său general, cu privire la locul și rolul agriculturii în economia națională și-a aflat materializarea în continua dezvoltare și modernizare a bazei tehnico-materiale, în perfecționarea neîntreruptă a organizării, planificării și conducerii acestei ramuri fundamentale a producției materiale, a relațiilor de producție, în măsuri susținute privind pregătirea cadrelor și introducerea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii agricole. Eforturile materiale și financiare ale statului (de la 51,6 miliarde lei în 1966—1970, fondurile de investiții alocate agriculturii au sporit la 155 miliarde în cincinalul 1981—1985, urmînd ca în perioada 1986—1990 să ajungă la peste 190 miliarde lei) au fost și sînt orientate către acei factori esențiali care condiționează creșterea producției agricole și a eficienței economice a activității din acest domeniu, și anume : ridicarea potențialului productiv al pămîntului, principalul mijloc de producție în agricultură, lărgirea și modernizarea parcului de mașini și tractoare, încorporarea în producție a rezultatelor cercetării științifice agrobiologice și a unor tehnologii de vîrf, intensive, precum și creșterea gradului de calificare a forței de muncă.

Sînt îndeobște cunoscute programele cutezătoare, dar profund realiste, pe care le-am avut și le avem în domeniul îmbunătățirilor funciare, al transformării naturii. Pe baza lor, suprafața amenajată pentru irigat a crescut de la 229 000 hectare în 1965 la 3 700 000 hectare la sfîrșitul cincinalului 1981-1985, urmînd ca în 1990 să ajungă la 5,5—6 milioane de hectare. De asemenea, dacă cu douăzeci de ani în urmă în România erau protejate împotriva eroziunii doar 200 000 de hectare, acum suprafața amenajată antierozional se cifrează la peste 2 000 000 de hectare.

În ceea ce privește baza tehnico-materială a agriculturii, se cuvine evidențiat faptul că, de la 81 400 de tractoare fizice existente în 1965, numărul acestora a sporit la 174 000 și că, în aceste două decenii, cantitatea de îngrășăminte chimice utilizată a crescut de aproape 9 ori. Să mai menționăm că în prezent cercetarea agricolă românească dispune de o rețea care cuprinde 129 de institute și stațiuni, față de 47 existente cu două decenii în urmă și că numărul specialiștilor agricoli cu pregătire superioară s-a dublat în intervalul de timp respectiv.

Firește, tabloul transformărilor revoluționare care au avut și au neîncetat loc în agricultura țării este cu mult mai cuprinzător. Schițîndu-i doar contururile, rememorînd cîteva date esențiale, vom consemna faptul că, pe baza tuturor acestor transformări, producția agricolă a sporit continuu. Recolta totală de cereale, de pildă, a crescut de la 12 601 000 tone în 1965, la 23 700 000 tone în 1984, urmînd să ajungă la 30 000 000 — 33 000 000 tone în 1990. Au sporit, de asemenea, simțitor recoltele de plante tehnice, legume, fructe, struguri, efectivele de animale și producțiile din sectorul zootehnic. Iar ca o încununare a tuturor acestor rezultate, care atestă cu putere justețea politicii agrare a partidului, forța agriculturii noastre socialiste, pe plan social s-au produs mutații cu adevărat structurale, satul românesc pășind puternic pe calea civilizației socialiste.

Vremea unor grandioase ctitorii

De bună seamă că fiecare realizare socialistă a patriei ne este scumpă și ne simțim inima vibrînd de fiecare dată cînd, în țară sau peste hotare, se vorbește elogios despre talentul și capacitatea creatoare ale poporului nostru. Există însă ctitorii ale acestei epoci de adevărată renaștere națională care, prin grandoare, prin monumentalitatea lor, sînt menite să dăinuie peste veacuri, să vorbească generațiilor viitoare despre eroismul și avîntul revoluționar al acestor ani. Istorici ai clipei, noi, reporterii, am avut și avem marele privilegiu de a depune mărturie, pentru posteritate, asupra întregului efort desfășurat pentru înălțarea unor asemenea opere monumentale, de la baterea primului țăruș sau fixarea primei borne pentru începerea lucrărilor și pînă la inaugurarea obiectivului în toată splendoarea lui. Iată, de pildă, Transfăgărășanul, uriașă panglică de asfalt aruncată peste munți, pînă la o înălțime de 2 045 metri, a cărui dificilă construcție, pe o lungime de peste 90 de kilometri, a cerut eforturi eroice, desfășurate cu dăruire revoluționară de constructori de-a lungul a 2 200 de zile și nopți. Printre altele, a fost nevoie să se execute un tunel rutier de 887 de metri, cel mai lung existent pînă în prezent în țară. Sau Metroul bucureștean — și el ctitorie de preț a Epocii Ceaușescu — realizare de excepție a școlii tehnice românești, ale cărui splendide magistrale subterane se

vor întinde, în viitorul apropiat, pe mai bine de 45 de kilometri, asigurînd transportul zilnic, rapid şi confortabil a sute şi sute de mii de oameni. Ori Canalul Dunăre — Marea Neagră, veritabilă magistrală albastră a ţării, lungă de 64,2 kilometri şi utilată cu lucrări hidrotehnice de înaltă clasă, prin realizarea căreia drumul bătrînului Danubiu către Marea cea Mare a fost scurtat cu aproape 400 de kilometri. Ne mîndrim cu faptul că, prin dimensiunile sale, prin soluţiile constructive, Canalul Dunăre — Marea Neagră, căruia în curînd i se va adăuga noua magistrala Midia — Năvodari, se situează printre cele mai mari complexe hidrotehnice din Europa. Aşa cum, dimensiuni de-a dreptul monumentale, încorporînd uriaşe eforturi fizice şi de inteligenţă umană, are şi complexul hidroenergetic de pe Dunăre, de la Porţile de Fier. Dar salba de cetăţi ale luminii de pe Olt, de pe Bistriţa şi de pe alte rîuri interioare ? Dar podurile de peste Dunăre, de la Giurgeni — Vadul Oii şi Feteşti — Cernavodă ? Dar imensele platforme industriale răsărite pe întreg cuprinsul ţării ? Dar marile sisteme de irigaţii care împînzesc astăzi cîmpurile, dîndu-le vigoare şi putere de rodire ? Dar zecile şi zecile de edificii cultural-sociale, ori sutele de cartiere moderne care au schimbat totalmente chipul localităţilor patriei ?

Toate la un loc, ele reprezintă nepieritoarea operă a unui popor liber, stăpîn pe destinele sale care, condus cu înţelepciune de partid, avînd în secretarul său general cea mai vie pildă de eroism şi dăruire revoluţionară, îşi clădeşte, pe temelia trainică a hărniciei şi unităţii naţionale, viitorul de aur — comunismul. Iar dacă e să ne referim în continuare la marile ctitorii ale acestei epoci de glorie, trebuie să spunem că cea mai splendidă şi mai luminoasă dintre creaţiile acestui timp incandescent este însuşi **omul nou**, valoarea supremă a societăţii noastre, făptuitorul şi beneficiarul tuturor realizărilor. Pentru înflorirea personalităţii sale, pentru creşterea nivelului său de trai material şi spiritual au fost şi sînt dezvoltate economia naţională, ştiinţa, învăţămîntul şi cultura, a fost creat un cadru, unic în felul său şi pe deplin funcţional, al democraţiei socialiste muncitoreşti-revoluţionare, au fost şi sînt întreprinse ample acţiuni care să-i asigure liniştea atît de necesară materializării efortului său constructiv.

Sînt adevăruri cu care ne măsurăm permanent drumul devenirii noastre socialiste. Sînt adevăruri care se adresează deopotrivă inimii şi conştiinţei. Ele aureolează o epocă şi un ilustru şi neostenit conducător.

POMPILIU VOICULESCU

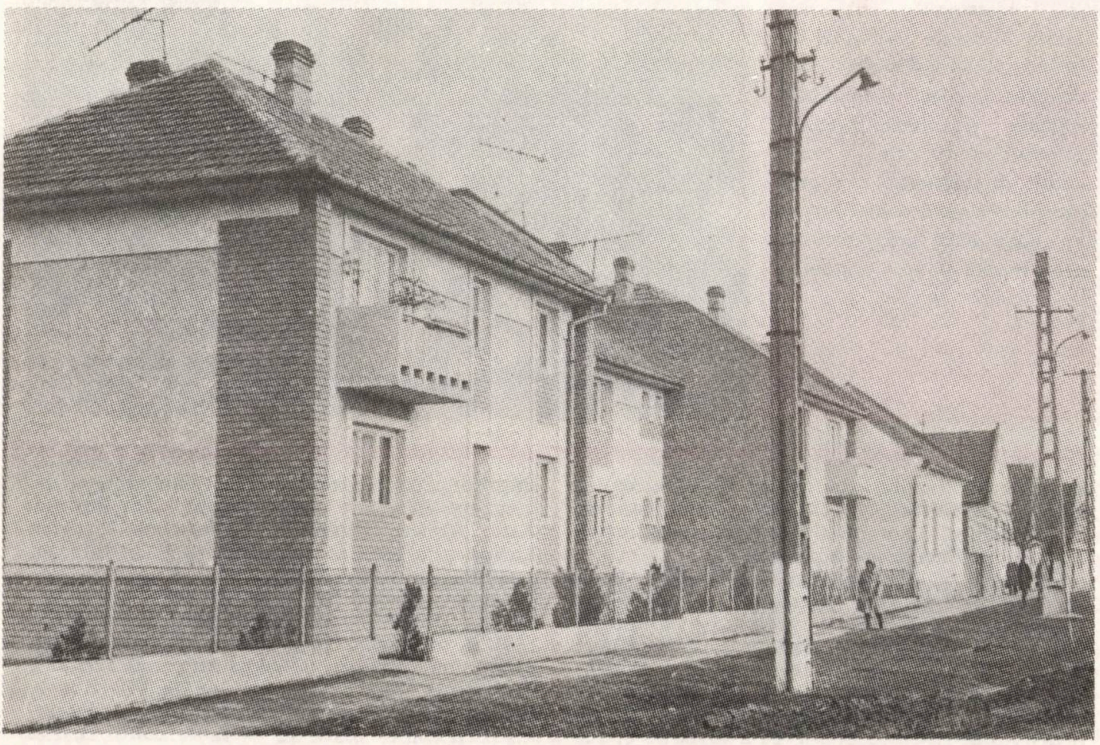

Stradă dintr-un oraş ? Nu ! Este noul cartier din comuna Orţişoara, judeţul Timiş

O politică activă consacrată păcii,

Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, de la a cărui desfăşurare au trecut două decenii, a însemnat şi în politica externă a României socialiste o largă deschidere, o afirmare fără precedent în abordarea şi soluţionarea marilor probleme care confruntă lumea contemporană. Sînt anii în care prestigiul ţării noastre în lume a crescut permanent, toate acţiunile întreprinse în scopul consolidării păcii, înţelegerii şi colaborării internaţionale fiind indisolubil legate de numele tovarăşului **NICOLAE CEAUŞESCU,** secretarul general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România.

În toată această perioadă, punînd la baza politicii sale externe principiile elaborate de Congresul al IX-lea — respectarea independenţei şi suveranităţii naţionale, a egalităţii depline în drepturi, a neamestecului în treburile interne, a avantajului reciproc, a nerecurgerii la forţă şi la ameninţarea cu forţa, a dreptului fiecărui popor de a dispune el însuşi de resursele sale — partidul şi statul nostru şi-au cîştigat prieteni pe toate meridianele globului.

Dinamismul politicii externe româneşti, uriaşa activitate internaţională desfăşurată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu pot fi elocvent ilustrate fie şi numai într-un sumar bilanţ. Este decisiv rolul conducătorului partidului şi statului nostru în dezvoltarea relaţiilor de prietenie, colaborare şi alianţă cu ţările socialiste, a relaţiilor multilaterale cu statele în curs de dezvoltare, a relaţiilor de cooperare pe multiple planuri cu statele capitaliste dezvoltate. În cadrul unor itinerare istorice, preşedintele României socialiste, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, a întreprins 208 vizite oficiale în ţări din Europa, Asia, Africa, America de Nord şi America Latină şi a avut la Bucureşti 210 întîlniri cu şefi de state şi guverne.

Ampla deschidere internaţională a României se desprinde şi din faptul că, dacă în 1965 ţara noastră avea relaţii diplomatice cu 67 de ţări, după un deceniu numărul acestora a ajuns la 118, el fiind în 1985 de 141. România are, în total, relaţii diplomatice şi economice cu 155 de state de pe toate continentele.

În cei 20 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea au fost încheiate — cu prilejul vizitelor peste hotare şi al întîlnirilor la

Joi, 14 martie 1985, tovarăşului **NICOLAE CEAUŞESCU** i s-a înmînat, în cadrul unei solemnităţi, Medalia de aur **„17 Noiembrie"**, cea mai înaltă distincţie conferită de Uniunea Internaţională a Studenţilor, în semn de profund omagiu şi aleasă preţuire pentru îndelungata sa activitate revoluţionară, pentru contribuţia remarcabilă adusă la cauza păcii, progresului şi prosperităţii tuturor popoarelor

prieteniei și colaborării internaționale

nivel înalt în țara noastră — 22 de tratate de prietenie, colaborare și asistență mutuală sau de prietenie și colaborare, au fost semnate 120 de declarații solemne și declarații comune, au fost semnate sau adoptate peste 260 comunicate comune și 550 alte documente.

Au crescut la un nivel fără precedent relațiile Partidului Comunist Român cu partidele comuniste și muncitorești. În prezent, P.C.R. întreține relații active de colaborare cu 89 asemenea partide, cu 55 de partide socialiste și social-democrate și 66 de partide și forțe politice de guvernămînt, organizații și mișcări de eliberare națională.

Punînd în centrul politicii externe prietenia strînsă și alianța frățească cu țările socialiste, partidul și statul nostru au dezvoltat continuu relațiile cu aceste țări. Începînd din 1965, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut peste 180 de întîlniri cu conducători de partid și de stat din țările socialiste ; au fost încheiate sau reînnoite 9 Tratate de prietenie și colaborare cu țări socialiste și au fost adoptate numeroase declarații și comunicate comune ; s-au încheiat circa 250 de acorduri, convenții și alte documente de colaborare economică, inclusiv programe de colaborare pe termen lung ; au fost finalizate sau sînt în curs de realizare peste 120 acțiuni de cooperare și specializare cu țările socialiste. În domeniile energetic, chimic și petrochimic, construcții de mașini, metalurgie, minier, materialelor de construcții.

S-au extins continuu relațiile de conlucrare și cooperare cu state în curs de dezvoltare, cu țările mișcării de nealiniere. Astfel, în prezent, România întreține relații diplomatice cu 100 de țări în curs de dezvoltare și nealiniate, ponderea acestora în comerțul nostru extern crescînd de la 7 la sută în 1970 la circa 25 la sută în 1985 ; țara noastră a construit sau participă la construirea, în cooperare, a peste 180 de obiective economice în țările în curs de dezvoltare ; mii de specialiști români acordă asistență în 60 de țări în curs de dezvoltare, iar peste 20 000 de tineri din țările în curs de dezvoltare studiază în institute de învățămînt superior din România.

În spiritul politicii de coexistență pașnică, țara noastră dezvoltă relații cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, inclusiv cu țările capitaliste dezvoltate. Președintele Nicolae Ceaușescu a efectuat 34

În ziua de 2 august 1985, tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** i-a fost înmînat, de către **Juan Antonio Samaranch,** președintele Comitetului Internațional Olimpic, **„Ordinul Olimpic de Aur",** cea mai înaltă distincție olimpică, conferită, printr-o decizie unanimă, de Comitetul Internațional Olimpic, în semn de deosebită prețuire a sprijinului neprecupețit al țării noastre, personal al președintelui României socialiste, față de idealurile olimpice.

de vizite în principalele țări capitaliste, iar din aceste țări, România a fost vizitată de 40 de șefi de stat și de guvern ; peste 100 de acțiuni de cooperare în producție au fost perfectate cu firme din țări capitaliste dezvoltate ; au fost înființate, cu parteneri din țări occidentale, 40 de societăți mixte de producție și comercializare, în domeniile construcțiilor de mașini, industriei chimice și petrochimice, industriei ușoare, al materialelor de construcție și altele.

Expresii elocvente ale amplitudinii politicii externe românești sînt și următoarele date : în aceste două decenii, România a inițiat la Organizația Națiunilor Unite și în alte organizații internaționale sute de rezoluții consacrate apărării păcii, dezarmării, în primul rînd dezarmării nucleare, colaborării și prieteniei între popoare și s-a raliat altor cîtorva sute ; numărul tratatelor bilaterale și multilaterale la care țara noastră este parte se apropie de 5 000 ; numărul organizațiilor guvernamentale la care sîntem membri este de 80, iar al celor neguvernamentale de 700.

În ediția precedentă a almanahului nostru, am consemnat vizitele la cel mai înalt nivel care s-au desfășurat de la începutul anului 1984 pînă la 1 septembrie (cînd almanahul a intrat la tipar). În celelalte patru luni ale anului respectiv, președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a efectuat o vizită de stat în Republica Federală Germania, iar România a primit vizita președintelui Republicii Elene, Constantin Karamanlis, și a tovarășului Todor Jivkov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al R.P. Bulgaria.

Consemnăm, în continuare, vizitele la nivel înalt efectuate în anul 1985, de asemenea pînă la 1 septembrie, cînd prezentul volum intră la tipar.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a efectuat vizite oficiale de prietenie în următoarele țări :

● Jamahiria Arabă Libiană Populară Socialistă, în perioada 4–6 martie ;

● Canada, între 14–18 aprilie ;

● La 13 martie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu ceilalți conducători ai delegațiilor de partid și de stat ai țărilor participante la Tratatul de la Varșovia, a luat parte la o întîlnire la Kremlin cu Mihail Gorbaciov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice ;

● În zilele de 25–26 aprilie, tovarășul Nicolae Ceaușescu a luat parte, în Republica Populară Polonă, la întîlnirea la nivel înalt a conducătorilor de partid și de stat ai țărilor participante la Tratatul de la Varșovia ;

● De asemenea, tovarășul Nicolae Ceaușescu a efectuat o vizită oficială de prietenie, în fruntea unei delegații de partid și de stat, în Republica Democrată Germană, în perioada 28–30 mai.

La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, au efectuat vizite oficiale în țara noastră :

● Veselin Giuranovici, președintele Prezidiului Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, în zilele de 4–5 februarie ;

● Daniel Ortega Saavedra, președintele Republicii Nicaragua, în ziua de 3 mai ;

● Colonel Denis Sassou Nguesso, președintele R.P. Congo, între 17–20 mai ;

● Regele Spaniei, Juan Carlos I, în perioada 20–22 mai ;

● Mauno Koivisto, președintele Republicii Finlanda, între 5–7 iunie ;

● Kenan Evren, președintele Republicii Turcia, în perioada 11–13 iunie ;

● Agatha Barbara, președintele Republicii Malta, între 6–10 iulie.

În cele două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, activitatea neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, consacrată promovării păcii, prieteniei și colaborării între popoare s-a bucurat și se bucură în toată lumea de cea mai largă considerație, de profundă stimă și respect. Mărturie elocventă în acest sens o constituie conferirea a peste 120 de înalte distincții din partea a numeroase țări, a unor prestigioase institute și organizații naționale și internaționale. Totodată, conducătorul partidului și statului nostru a primit titlul de Doctor Honoris Causa a 10 cunoscute universități din întreaga lume.

Cele mai recente distincții conferite tovarășului Nicolae Ceaușescu, la începutul lunii august 1985, sînt **„Medalia comemorativă“, Diploma specială** și titlul de **„Membru de onoare“** al Asociației spaniole a prietenilor operei pictorului Francisco Jose de Goya — important for cultural din Spania — în cadrul acțiunii de omagiere pe plan internațional a marelui pictor. Totodată, consiliul de conducere și primarul localității Fuendetodos-Zaragoza, unde s-a născut Goya, au acordat președintelui Nicolae Ceaușescu titlul de **„Cetățean de onoare“** al acestei așezări cu puternice rezonanțe în viața artistică a Spaniei, a lumii întregi.

TEOHARIE OPREA

ANIVERSĂRI 1986

PARTIDUL COMUNIST — STEGARUL DESTINULUI ISTORIC AL POPORULUI ROMÂN

Viguroasa ascensiune a poporului român pe drumul progresului şi civilizaţiei, mai ales după Congresul al IX-lea al partidului, marele său potenţial de prospectare şi plămădire novatoare a viitorului îşi sintetizează supremele virtuţi în fiinţa partidului clasei muncitoare, rodul cel mai de preţ al tuturor valorilor şi tradiţiilor progresiste născute pe meleagurile româneşti. Prin partidul comuniştilor, poporul român şi-a încununat secolele de neîntreruptе jertfe şi victorii purtate de generaţii de înaintaşi, şi a înfăptuit acea legătură dialectică, din străfunduri — trecut-prezent-viitor — ca temelie şi resort de propulsare a ţării pe cele mai impunătoare culmi ale civilizaţiei şi progresului.

Ancorat în realităţile ţării, partidul comuniştilor români este, prin cugetul şi acţiunea sa, purtătorul şi promotorul celei mai dinamice perioade din istoria României, în el întruchipîndu-se forţa şi capacitatea de creaţie a întregului popor român, sensul cel mai revoluţionar al înaintării noastre pe treptele timpului. Întreaga sa istorie este proba vie a faptului că Partidul Comunist Român îşi trage seva şi vitalitatea din glorioasa istorie de milenii a poporului nostru, din toate evenimentele şi luptele desfăşurate de-a lungul vremurilor.

Prin unanimitatea voturilor, delegaţii au hotărît transformarea Partidului Socialist în Partidul Comunist Român

La scara istoriei noastre multimilenare, 65 de ani de viaţă şi luptă ai Partidului Comunist Român nu reprezintă o perioadă prea îndelungată. Dar prin drumul parcurs de popor sub conducerea sa, prin transformările sociale al căror iniţiator şi conducător este, prin uriaşa influenţă pe care a cîştigat-o în societatea noastră, aceşti ani se înscriu ca o adevărată epocă istorică. **„Niciodată în România** — arăta tovarăşul **NICOLAE CEAUŞESCU**, secretarul general al Partidului Comunist Român — **n-a existat un alt partid politic cu o istorie atît de bogată şi glorioasă, care să fi luptat cu abnegaţie şi să fi realizat atît pentru fericirea poporului român, pentru măreţia naţiunii noastre. Partidul nostru s-a născut şi a crescut o dată cu proletariatul, destinul său este strîns legat de cel al clasei muncitoare, al întregului popor român".**

Rezultat al dezvoltării mişcării muncitoreşti din patria noastră, al partidului clasei muncitoare făurit în urmă cu

peste nouă decenii, Partidul Comunist Român, tocmai pe temeiul unor asemenea rădăcini istorice adînci și al unei bogate experiențe revoluționare a putut să ridice pe o treaptă superioară lupta clasei muncitoare, a celorlalte forțe democratice și patriotice, progresiste ale societății, pentru o viață mai bună, pentru drepturi și libertăți sociale, pentru progres și prosperitate. Prin făurirea Partidului Comunist Român, la 8 Mai 1921, și sub conducerea acestui partid, clasa muncitoare a fost prezentă și și-a spus cuvîntul în problemele fundamentale care frămîntau societatea românească, în toate evenimentele importante ale țării. În 1921 s-a creat un partid puternic la nivelul României întregite, fundamental deosebit de celelalte partide politice din România acelei etape istorice. Partidul Comunist Român intra în viața politică a țării pe marea poartă a istoriei abordînd și luptînd pentru rezolvarea problemelor majore ale poporului român, vitale pentru soarta dezvoltării viitoare a națiunii române. Idealurile sociale și naționale ale clasei noastre muncitoare, expresie organică a intereselor întregului popor, a imperativelor dezvoltării societății românești, au fost consecvent promovate prin bătălii eroice, al căror fundament l-a format spiritul de solidaritate și unitate a forțelor muncitorești, progresiste și democratice.

În cursul eroicelor bătălii de clasă, desfășurate cu abnegație și spirit de sacrificiu, în condiții dintre cele mai complexe și grele, Partidul Comunist Român — deși din 1924 pînă în 1944 a activat în ilegalitate — s-a dovedit la înălțimea misiunii sale istorice, călăuzind proletariatul, masele muncitoare la victorie în lupta împotriva claselor exploatatoare, pentru făurirea orînduirii noi, socialiste.

Animați de un fierbinte patriotism, comuniștii, antrenînd forțe sociale mereu mai largi, s-au aflat în primele rînduri ale luptei aprige împotriva politicii claselor dominante de înfeudare a țării față de puterile imperialiste, împotriva fascizării țării și atragerii ei în orbita Germaniei hitleriste și a celorlalte state fasciste și revizioniste militariste.

Este o mare mîndrie pentru noi să știm că tînărul care își afirmase încă din acei ani o gîndire cutezătoare, revoluționară privind dezvoltarea viitoare a patriei, a fost în fruntea acestor acțiuni, iar astăzi conduce, de peste două decenii, cu abnegație și clarviziune politică, destinele istorice ale poporului român, drumul patriei spre progres și civilizație.

Între numeroasele momente care pun în lumină marile calități de organizator și conducător politic, spiritul de profund patriotism revoluționar ale celui ce conduce azi destinele partidului și ale țării, s-a impus pentru memoria istoriei rolul determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu la pregătirea și organizarea marii demonstrații antifasciste și patriotice de la 1 Mai 1939, continuarea firească a luptelor muncitorești, afirmarea puternică a combativității clasei muncitoare, a hotărîrii poporului român de a se opune fascismului și politicii sale războinice.

Idealurile promovate de partidul comuniștilor români, lupta sa eroică și plină de jertfe au fost liantul și cheia marii biruințe din August 1944, înscrisă sub semnul preluării în mîinile proprii de către popor a destinului său. Moment crucial, deschizător de epocă nouă în istoria României, victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă a deschis calea unor însemnate prefaceri în viața țării, a poporului român, marcînd trecerea la edificarea socialismului, ideal îmbrățișat și promovat de cei mai luminoși vizionari ai poporului nostru, încă în urmă cu peste un veac.

Succesele construcției socialiste obținute mai ales după Congresul al IX-lea, de cînd în fruntea partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, ilustrează justețea activității teoretice și practice a partidului nostru, care aplică creator legile obiective ale dezvoltării economico-sociale, principiile generale ale socialismului științific, concepția materialist-dialectică și istorică la condițiile concrete ale României, îmbogățind teoria cu privire la edificarea societății socialiste cu concepte și teze noi. Ele situează patria noastră printre puținele țări din lume a căror dezvoltare economică înregistrează o linie continuu ascendentă, dinamică și echilibrată.

Marile înfăptuiri din toate domeniile obținute pe parcursul unei perioade de peste patru decenii de muncă avîntată — perioadă în cadrul căreia se profilează distinct cele peste două decenii de la Congresul al IX-lea, de cînd în fruntea partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu — ilustrează elocvent capacitatea creatoare, patriotismul fierbinte ale partidului nostru comunist, forța politică conducătoare, centrul vital al națiunii noastre, care acționează cu consecvență pentru edificarea pe pămîntul României a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Este, în același timp, un adevăr incontestabil că, în perioada de cînd la cîrma partidului și statului nostru se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, întreaga activitate internațională a P.C.R. s-a ridicat pe o nouă treaptă, calitativ superioară. Modul riguros științific și profund revoluționar cu care sînt abordate și tratate conținutul epocii contemporane, tendințele care se confruntă pe arena mondială, gravele pericole pe care le antrenează lupta pentru sfere de influență, concluziile privind direcțiile în care trebuie acționat pentru salvgardarea păcii găsesc un profund ecou în rîndul forțelor înaintate de pretutindeni, evidențiază că partidul nostru este pe deplin angajat în lupta pentru rezolvarea acestora în concordanță cu năzuințele vitale de pace și progres ale popoarelor.

Unitatea de nezdruncinat a poporului în jurul partidului, încrederea neștirbită și adeziunea întregii națiuni la politica sa internă și externă reprezintă chezășia înfăptuirii cu succes a programului făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

MIRCEA MUȘAT

Procesul de la Brașov din 1936 –

O PAGINĂ EROICĂ A MIȘCĂRII ANTIFASCISTE

La 27 mai 1936 a început la Brașov un proces de amplă rezonanță în viața politică a României din perioada interbelică. Pe banca acuzării, în sala Tribunalului militar din Brașov, a fost adus un grup de tineri comuniști și antifasciști, în fruntea cărora se afla tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU.** A fost scrisă atunci, în zece zile, cît a durat procesul, una din cele mai dense și mai eroice pagini ale istoriei mișcării revoluționare și antifasciste din țara noastră.

Semnificația politică deosebită a procesului rezultă din contextul istoric, intern și internațional, în care a avut loc. Anul 1936 a marcat, după cum se știe, o intensificare a luptei forțelor muncitorești, democratice, progresiste. La îndemnul și sub conducerea Partidului Comunist Român au fost organizate numeroase acțiuni populare, pentru apărarea drepturilor și libertăților democratice, pentru salvgardarea independenței naționale și a integrității teritoriale a patriei, tot mai grav amenințate de politica agresivă a statelor fasciste, revizioniste.

În acea perioadă, deși împlinise numai 18 ani, tovarășul Nicolae Ceaușescu avea o bogată experiență revoluționară. În cuvîntarea la adunarea festivă prilejuită de sărbătorirea împlinirii a 60 de ani de viață și a peste 45 de ani de activitate revoluționară, evocînd activitatea pe care a desfășurat-o în acei ani, secretarul general al partidului nostru arăta : **„Ca fiu de țăran, am cunoscut asuprirea moșierilor, iar apoi, începînd de la 11 ani, exploatarea capitalistă. Încă în 1930, la vîrsta de 12 ani, participam de acum activ la viața și lupta tineretului sindical revoluționar. Erau anii de criză economică, de intensificare a exploatării burghezo-moșierești, ani de fascizare rapidă a țării. În aceste împrejurări, mișcarea revoluționară cunoștea un puternic avînt. Partidul comunist, Uniunea Tineretului Comunist, alte organizații revoluționare și democratice se ridicau cu hotărîre la luptă pentru apărarea intereselor maselor de oameni ai muncii, împotriva reacțiunii și fascismului, pentru democrație și pace... Deși eram încă tînăr, Uniunea Tineretului Comunist, partidul mi-au încredințat sarcini de răspundere atît în mișcarea antifascistă a tineretului, cît și în conducerea organizațiilor de tineret din Oltenia și Prahova. Cu toate că aceștia au fost anii grei de luptă și de înfruntare cu aparatul de represiune burghezo-moșieresc, trebuie să mărturisesc acum că-i consider printre cei mai frumoși ani din viața mea de activist revoluționar, din întreaga perioadă de apartenență la mișcarea revoluționară, la Partidul Comunist Român".**

Clocotitoarea activitate revoluționară a tînărului comunist a fost evocată, la procesul de la Brașov, de martori care au relevat faptul că el era un înflăcărat militant antifascist, un apărător al drepturilor celor mulți. Fapte cunoscute, de altfel, și de autoritățile burgheze, inclusiv de completul de judecată. În 1933, revoluționarul Nicolae Ceaușescu făcea parte din Comitetul Național Antifascist, alături de prestigioase personalități ale vieții politice, culturale și științifice ale țării ; pentru participare la organizarea unei întruniri antifasciste în Capitală, la care a prezentat o expunere pe tema : **„Cum să pregătim opinia publică românească în vederea respingerii primejdiei fascismului și a împunerii egalității în drepturi a tuturor cetățenilor țării"**, la 17 septembrie 1934 a fost arestat, împreună cu alți participanți la întrunire. După eliberarea din arestul poliției, i s-a interzis șederea în București, fixîndu-i-se domiciliu forțat în comuna natală, Scorniceștii.

Puternică manifestație antifascistă – București, 3 mai 1936

Apreciind marea sa capacitate politico-organizatorică, prețuirea și încrederea de care se bucura în rîndurile tinerilor, în toamna anului 1935 partidul l-a desemnat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu să preia conducerea organizației teritoriale Prahova a Uniunii Tineretului Comunist. În această calitate, tînărul revoluționar a desfășurat o intensă activitate, a înființat noi celule U.T.C. în sate și întreprinderi, a organizat filiale ale organizației de masă Blocul pentru apărarea libertăților democratice. Sub conducerea

sa, Comitetul regional Prahova al U.T.C. a inițiat o vastă acțiune de propagandă, difuzînd peste 80 de broșuri și manifeste cu conținut revoluționar, antifascist. Prin prezența și puterea exemplului său mobilizator, tovarășul Nicolae Ceaușescu a imprimat un suflu nou în activitatea revoluționară a tinerilor din raza comitetului regional pe care-l conducea. Cu toate că era urmărit și prigonit în permanență de agenții de poliție, tînărul militant revoluționar n-a încetat o clipă să-și îndeplinească sarcinile încredințate de partid. La 15 ianuarie 1936, în timp ce se pregătea să participe, ca secretar al comitetului regional Prahova al U.T.C., la o ședință a celulei uteciste din comuna Ulmi a fost din nou arestat, împreună cu alți peste 20 de tineri comuniști, militanți antifasciști din localități ale județelor Prahova și Dîmbovița, și implicat în procesul de la Brașov.

Ancheta prealabilă a procesului a durat aproape 5 luni, timp în care, persecuțiile și brutalitățile n-au putut înfrînge dîrzenia arestaților. Deși accesul publicului în sala de judecată a fost limitat de către autorități, opinia publică afla, totuși, cele ce se petreceau la Brașov înainte și în timpul procesului. Un mare număr de reprezentanți ai presei democratice, antifasciste, trimiși speciali ai multor cotidiene s-au deplasat la fața locului.

Inițiat în scopul de a stăvili mișcarea revoluționară, comunistă, procesul de la Brașov din 1936 s-a transformat într-o adevărată lecție de curaj și demnitate comunistă. Încă din primele momente, dezbaterile au evidențiat faptul că ordonanța de dare în judecată, prin cele 150 de capete de acuzare, nu făcea altceva decît să recunoască acuzaților meritul de a fi adevărații apărători ai poporului, dușmani neîmpăcați ai fascismului și războiului, luptători hotărîți pentru libertatea și independența patriei. Referindu-se la conducătorul celor implicați în proces, Ordinul de dare în judecată nr. 336 din 19 mai 1936 releva : **„Nicolae Ceaușescu, în vîrstă de 18 ani, domiciliat în București, strada Vasile Lascăr, este membru activ, agitator și bun propagandist comunist și antifascist, cunoscut de multă vreme ca atare de autoritățile siguranței și justiției".**

Răspunzînd cererii anchetatorilor Tribunalului militar de a face precizări în legătură cu activitatea desfășurată în anii precedenți de tînărul militant al partidului comunist, Prefectura Poliției Capitalei a furnizat aceste date : „Nicolae Ceaușescu, fiul lui Andruța și Alexandra Ceaușescu, plugari din comuna Scornicești-Olt, figurează în Cazierul Direcției Generale a Poliției ca unul ce militează în mișcarea comunistă încă de la vîrsta de 14 ani, fiind arestat și judecat în mai multe rînduri, după cum urmează :

– În anul 1933, cu adresa nr. 109.592 a fost înaintat Parchetului Tribunalului Ilfov, pentru acte de sabotaj și îndemn la grevă făcute printre lucrători...

– În cursul lunii iunie 1934 a fost arestat de către Consiliul de război al Corpului I Armată Craiova, avînd asupra sa 22 de liste de subscripție și proteste semnate de membrii organizațiilor comuniste din Capitală, el fiind trimis ca delegat al organizațiilor comuniste din București, la Craiova, pentru a face declarații favorabile ceferiștilor implicați în rebeliunea de la Atelierele Grivița și fiind înaintat cu acte de anchetă Parchetului Tribunalului Dolj...

– În anul 1934 a fost arestat la Prefectura Poliției Municipiului București și înaintat Consiliului de război al Corpului II Armată pentru răspîndire de manifeste revoluționare, comuniste".

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat de la începeput procesului de la Brașov caracterul unei dîrze confruntări politice. Trebuie spus că, în decursul anchetei, ca și în timpul procesului, a rezultat limpede încercarea autorităților de a opri extinderea influenței P.C.R. în rîndul maselor populare, de a împiedica pe cei mai de seamă militanți comuniști să-și desfășoare activitatea. În acest scop, este semnificativ faptul că în timpul preliminariilor procesului și apoi în primele zile ale acestuia, jurații Tribunalului militar au căutat motive pentru a-l îndepărta pe tovarășul Nicolae Ceaușescu de la dezbateri. Așa se face că în cea de-a patra ședință a procesului, în ziua de 30 mai 1936, pentru atitudinea de solidaritate cu unul dintre militanții antifasciști, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost judecat pe loc, condamnat la 6 luni închisoare și exclus de la dezbaterile ulterioare ale procesului. Peste o săptămînă, la 6 iunie, procesul militanților comuniști și antifasciști de la Brașov s-a încheiat cu pronunțarea unor pedepse care au totalizat 14 ani închisoare, 280 000 lei amendă și 45 de ani interdicție politică. Cea mai aspră condamnare a fost rezervată tovarășului Nicolae Ceaușescu : doi ani închisoare, la care se adăugau cele 6 luni de detenție dată în timpul procesului, 2 000 lei amendă și un an de domiciliu obligatoriu.

Ziariștii prezenți la proces au fost impresionați de personalitatea militantului comunist Nicolae Ceaușescu, pe care au dorit să-l cunoască îndeaproape, să discute cu el. Aflat în acele zile la Brașov, publicistul Eugen Jebeleanu arăta în articolul intitulat **Impresii de la proces** (publicat în „Cuvîntul liber" din 6 iunie 1936), că prin profunzimea concepțiilor și convingerilor politice, prin atitudinea consecvent antifascistă și patriotică, în pofida vîrstei, tînărul comunist era o personalitate cu **„o inteligență de o maturitate surprinzătoare".**

Procesul politic de la Brașov, din mai-iunie 1936, rămîne pentru totdeauna înscris în istoria patriei ca un moment de mare însemnătate, cu adînci și multiple semnificații. El a determinat amplificarea luptei antifasciste a maselor populare, sub conducerea Partidului Comunist Român, a evidențiat necesitatea strîngerii rîndurilor tuturor forțelor democratice, patriotice, într-un larg front popular antifascist. Procesul a prilejuit punerea în valoare în mod public, și mai puternic, a personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, patriotul înflăcărat, revoluționarul dîrz, neînfricat, căruia, peste cîteva decenii, partidul și poporul aveau să-i încredințeze supremele funcții de secretar general al partidului și de președinte al republicii.

ȘTEFAN LACHE

Părintele istoriei despre „CEI MAI VITEJI ȘI CEI MAI DREPȚI DINTRE TRACI“

În Agora (piața orașului) se adunase mulțime mare. Vestea că Herodot, iscusitul povestitor al atitor istorii minunate despre oameni și întîmplări de peste mări și țări, se află în mijlocul orășenilor se răspîndise de îndată.

Și în vreme ce scribii își pregăteau tăblițele și stylurile pentru însemnări*), învățatul bărbat din Halicarnas, cel căruia urmașii aveau să-i acorde titlul de glorie de **„părinte al istoriei“** își începea relatarea. Istorisea, de data aceasta, despre pămînturile și neamurile ce sălășluiau la Pontul Euxin (așa numeau anticii Marea Neagră), locuri pe care Herodot le cunoscuse bine, deoarece străbătuse în lung și-n lat această mare ; de la Byzantion la Sinope, de aici la Themiskyra, apoi la Trapezos și Phasis (unde s-ar fi aflat legendara Colchidă cu Lîna de Aur), apoi după scurte escale la Sindike și Panticopaion (aproape de intrarea în Marea Azov) oprise în puternica cetate Olbia, la gurile Bugului. Aici, în mijlocul unei mulțimi pestrițe aflase numeroase informații despre trecutul, datinile și obiceiurile geților, acest neam ce trăia de-o parte și de alta a Istrului. **„Istrul, care este cel mai mare dintre toate fluviile pe care le cunoaștem, curge mereu cu același debit, vara și iarna... El ajunge fluviul cel mai mare, deoarece primește apele mai multor rîuri... unul numit de sciți Porata, iar de eleni Pyretos (Prutul), apoi Tiarantos (Siretul), Araros (Buzăul), Naparis (Ialomița) și Ordessos (Argeșul“).**

De la Istru — fluviul care era asemuit cu Nilul — povestirea luneca **încet-încet** către istorie. Spre valea acestui fluviu își pornise puhoiul de oști regele persan Darius I. Supusese în drumul său numeroase neamuri și triburi. Scirmiazii și nipseenii i se supuseseră fără împotrivire. Cu toate că alcătuiau cel mai numeros neam al antichității după cel al inzilor, tracii erau fărîmițați în zeci și sute de triburi, care adesea se războiau între ele. **„Uniți, ar fi fost de neînvins“** — conchidea Herodot. **„Înainte de a ajunge la Istru** — își continua el povestirea — (Darius) **birui mai întîi pe geți, care se cred nemuritori“.** Biruința dobîndită de Darius nu a mai fost însă ușoară. Deoarece geții se considerau nu numai nemuritori, dar și **„cei mai viteji și cei mai drepți dintre traci“**, încît Darius, deși învingător, a trebuit curînd după această expediție să-și retragă oștile înapoi în inima Asiei Centrale.

În continuarea relatării sale, Herodot povestea în ce fel se cred geții nemuritori, vorbea apoi despre Zamolxis, zeul lor, pe care unii dintre contemporani îl considerau discipol al vestitului filosof Pythagoras **(„Cît despre mine, nici nu pun la îndoială, nici nu cred pe deplin cîte se spun despre el... Socot că acest Zamolxis a trăit cu multă vreme mai înaintea lui Pythagoras. Fie că Zamolxis n-a fost de-**

*) *Herodot, ca și alți „pionieri“ ai istoriei nu și-a scris opera. El a alcătuit povestiri* (logoi), *pe care le-a expus public în diferite orașe. Aceste povestiri au fost apoi redactate de scribi ocazionali și reunite în ceea ce ne-a rămas sub numele impropriu de „scrierile“ lui Herodot.*

cît un om, fie c-o fi fost (într-adevăr) **vreun zeu de prin părţile Geţiei, îl las cu bine").**

Relatările lui Herodot despre geţi, ca şi despre alte popoare ale antichităţii, au fost confirmate de fapte. Expediţia lui Darius împotriva tracilor şi sciţilor a avut loc într-adevăr în anii 514—513 î.e.n. Friza de la Persepolis, capitala regatului persan, cuprinde imagini ale oamenilor din diferite locuri, aflaţi în conflict cu Darius. Printre ei, traco-geţii costumaţi asemănător celor de pe Columna traiană şi alte monumente ale antichităţii. Părinte al istoriei universale, Herodot poate fi considerat (şi este în bună măsură) părinte şi al istoriei noastre. Informaţiile sale despre geţi constituie **cea dintîi atestare documentară** a prezenţei lor în istorie — atestare de la care aniversăm, în 1986, 2 500 de ani (514 dintre ei înaintea erei noastre, la care adăugăm cei 1986 ai erei noastre).

Desigur, data are o valoare simbolică ; geto-dacii ca popor, ca individualitate etnică existau de multă vreme (aşa cum ne atestă particularităţile civilizaţiei materiale dezvoltate de ei încă din epoca bronzului). Chiar împotrivirea dîrză pe care i-au opus-o lui Darius presupunea existenţa unor formaţiuni politice vechi, puternice, cu o oaste bine structurată. De la această primă menţionare însă geto-dacii vor apărea din ce în ce mai frecvent în scrierile vechi, angrenaţi în toate marile momente ale istoriei din această parte a lumii, pătrunzînd în conştiinţa universală ca unul din popoarele de seamă ale antichităţii.

GHEORGHE DAVID

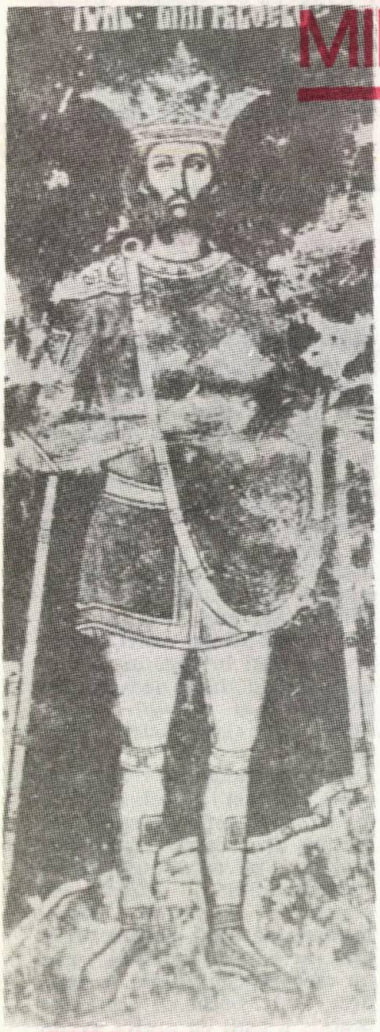

MIRCEA CEL BĂTRÎN —

gospodar, oştean, diplomat

În istoria românilor, Mircea cel Bătrîn — de la a cărui urcare pe tron sărbătorim, în 1986, şase secole — este, înainte de toate, gloriosul învingător al lui Baiazid Fulgerul. Din primii ani de şcoală, o dată ce-am deprins buchiile şi-am învăţat să deslu-şim cuvintele, copii fiind, ni-l imaginăm pe bătrînul simplu „după vorbă, după port" care a ştiut ca nimeni altul să apere la început de ev mediu românesc „sărăcia şi nevoile şi neamul" — de fapt pămîntul patriei, libertatea şi năzuinţele de propăşire şi pace ale poporului român.

Tot ca pe o poezie vom învăţa mai tirziu titulatura voievodului, aşa cum solemn era cuprinsă în hrisoavele vremii : „Io Mircea mare voievod şi domn, stăpînind şi domnind peste toată Ţara Românească şi a părţilor de peste munţi, încă şi către părţile tătărăşti şi Amlaşului şi Făgăraşului, herţeg şi domn al Banatului Severinului şi pe amîndouă părţile pe toată Podunavia, încă şi pînă la Marea cea Mare şi stăpînitor al cetăţii Dîrstorului".

Din paginile manualelor de şcoală ne va privi chipul voievodului, aşa cum apare pe fresca de la Cozia — un cavaler îmbrăcat în costum de epocă, cu cămaşă de zale — şi din nou ne vom reaminti versul eminescian : „La Nicopole văzut-ai cîte tabere s-au strîns ?".

Imaginile reflectă, de fapt, coordonatele esenţiale ale acestei domnii de începuturi. În momentul urcării sale pe tronul Ţării Româneşti (cel dintîi document este din 23 septembrie 1386), pericolul otoman ameninţa, pentru prima oară, grav, teritoriile româneşti : putere venită din inima Asiei Mici, din podişul Anatoliei, turcii supuseseră rînd pe rînd statele din Balcani — Grecia continentală (în afara unei mici suprafeţe din jurul Constantinopolului), Serbia, ţaratele bulgare ale fraţilor vitregi Straţimir şi Şişman. Conştient de această deosebit de gravă primejdie, Mircea cel Bătrîn a ştiut să dea o organizare nouă oştirii de ţară, pregătind-o pentru marea înfruntare. Documentele ni-l arată cumpărînd din Apus numeroase armuri destinate echipării cavaleriei — forţa de şoc a ori-

cărei armate în acea vreme – dar şi pregătind „oastea cea mare" – armata poporului, alcătuită din ţărani şi tîrgoveţi dispuşi la orice sacrificiu pentru apărarea pămîntului Ţării –, pe care atît de iscusit a ştiut s-o conducă la victorie în bătălia de la Rovine (10 octombrie 1394). Această victorie a avut un deosebit răsunet internaţional (era prima înfrîngere a otomanilor) şi un puternic efect intern : în pofida instaurării unor relaţii de suzeranitate asupra ţărilor române, otomanii nu vor putea niciodată să-şi instaureze dominaţia **efectivă** la nord de Dunăre.

Dar victoria de la Rovine nu putea fi dobîndită şi mai ales consolidată fără o temeinică organizare internă. De numele lui Mircea cel Bătrîn este legată întreaga organizare a instituţiilor statului : cancelaria, oastea, administraţia – chezăşii ale dezvoltării economice interne, de natură să dea trăinicie ţării. În acelaşi timp, Mircea cel Bătrîn a fost conştient de necesitatea strîngerii sub acelaşi sceptru a celor ce vorbeau aceeaşi limbă şi aveau aceleaşi tradiţii şi obiceiuri. Unirea la Ţara Românească a părţilor de peste munţi (Amlaşul şi Făgăraşul, la care se va adăuga apoi şi cetatea Bran cu ţinutul înconjurător), a Banatului Severinului, a Dobrogei şi a ţinutului de la nordul gurilor Dunării constituia nu numai o firească tendinţă de reunire a pămînturilor locuite de români, dar şi o condiţie spre realizarea unui stat puternic, capabil cu adevărat să se opună primejdiei turceşti.

În sfîrşit, evocînd participarea la cruciada de la Nicopole, ne gîndim la dimensiunile **europene** ale domniei lui Mircea cel Bătrîn. Izvoarele documentare ni-l arată nu numai ca pe un viteaz oştean, ci şi ca pe un iscusit diplomat. Este permanent în căutarea şi perfectarea de alianţe ; nu numai cu ţara-soră Moldova, cu care, în timpul lui Roman I şi al fiului acestuia, Alexandru cel Bun, stabileşte trainice relaţii de întrajutorare, ci şi cu regatele şi imperiile vremii. Cu Sigismund de Luxemburg, rege al Ungariei şi împărat al Sfîntului Imperiu romano-german încheie două tratate : la Braşov (1395) şi la Tismana (1406). Cu Vladislav II Jagello, regele Poloniei, încheie un alt tratat de întrajutorare şi o convenţie comercială (o alta e încheiată cu negustorii braşoveni). Cu ambele ţări, tratatele sînt încheiate **pe picior de perfectă egalitate** – ceea ce subliniază o dată în plus, deplina suveranitate a Ţării Româneşti.

Această politică i-a şi îngăduit, spre sfîrşitul domniei, să devină arbitrul situaţiei în Balcani, implicîndu-se direct în disputele pentru tron ce au urmat prăbuşirii „Fulgerului" Baiazid. Din nefericire, Musa, favoritul său, nu se dovedeşte un sultan destoinic şi în faţa ofensivei declanşate de Mahomet I, fratele lui Musa, Mircea se vede nevoit să încheie capitulaţia în virtutea căreia, în schimbul unui tribut anual, Ţara Românească îşi păstra deplina autonomie internă şi largi atribuţii externe. Calităţi pe care nu le va pierde niciodată, în pofida accentuării presiunilor otomane.

În monografia sa, **Mircea cel Bătrîn,** (rămasă cea mai valoroasă lucrare asupra acestei domnii), P. P. Panaitescu făcea următoarea caracterizare lui Mircea cel Bătrîn : „Mircea stă la început, la începutul apărării seculare împotriva turcilor, la începutul politicii de rivalitate pentru ţările noastre, între puternicii vecini creştini. De la el începînd se fixează politica noastră externă în cadrele ei... Am putea spune că în istoria noastră, Mircea este de departe un rezumat al marilor tradiţii istorice româneşti, care acum se deschid... Într-adevăr, în lupta lui Mircea aflăm cele trei caracteristici de temelie, pe care le regăsim la toţi marii conducători ai neamului nostru de atunci înainte : e întîi luptătorul pentru creştinătate, cel ce se află în postul cel mai înaintat al Europei... E, apoi, **un adunător de pămînt românesc** în Făgăraş şi Amlaş, în Dobrogea, în cîmpiile Chiliei ; un protector pentru Moldova şi Ardeal cum va fi mai tîrziu Ştefan din Moldova şi mai ales Mihai. E, în sfîrşit, un diplomat : conducător al unei ţări mici, trebuie să ştie să se strecoare între ambiţiile hrăpăreţe ale vecinilor mai mari şi mai puternici.... Mircea n-a fost numai un luptător : rămîne pentru istorie unul din marii noştri organizatori, i-am spune **un bun gospodar român,** nu numai un adunător de pămînt românesc, dar şi un chibzuit orînduitor al acestui pămînt..."

GHEORGHE DAVID

PRIMA SOCIETATE AGRICOLĂ ROMÂNĂ

Acum un veac şi jumătate, la Bucureşti, un grup de oameni de seamă, preocupaţi de viitorul agriculturii româneşti, se hotărăsc să întemeieze o societate de specialitate care să ia în grija sa multele şi grelele probleme existente atunci în această ramură de producţie. După îndelungi dezbateri, aceşti merituoşi iniţiatori întocmesc o petiţie către domnitorul Alexandru Ghica, în care spun :

„Prea Înălţate Doamne, o mare parte a Europei a pusene a făcut de curînd progrese surprinzătoare în diferite ramuri ale agriculturii. Deseori, ca rezultat al acestora, au fost redate culturii terenuri sterpe, recoltele s-au dublat, provincii întregi au fost ferite de foamete, prin diversitatea asolamentelor. Ar fi, fără îndoială, interesant de examinat cu grijă îmbunătăţirile pe care le-a realizat industria agricolă şi de ales pe acelea care corespund cel mai mult solului din Ţara Românească, obiceiurilor locuitorilor, de a le traduce în practică spre a servi de model, de a introduce şi a răspîndi folosirea lor printre cultivatorii din Principat. Ori cît de bune pot fi intenţiile, ori cît de mari ar fi mijloacele şi activitatea unui particular izolat, sfera sa de acţiune ar fi totdeauna prea mărgi-

nită spre a atinge acest scop.

Subsemnaţii, spre a atinge scopul pe care l-au arătat, doresc să formeze o societate de agricultură, căreia ei roagă pe Înălţimea Voastră să-i acordaţi aprobare şi înaltă protecţie. Îndată ce se vor fi adunat un număr suficient de membri, statutele societăţii vor fi definitivate, spre a se supune întăririi Înălţimii Voastre".

Cererea era semnată de toţi iniţiatorii, printre ei aflîndu-se : Petrache Poenaru, Mihail Ghica şi I. Cîmpineanu. Data cererii : 21 octombrie 1834.

Domnitorul, apreciind cum se cuvenea frumoasa iniţiativă, nu întîrzie să-şi dea aprobarea. La 3 noiembrie 1834, iniţiatorii primesc următorul răspuns :

„Noi, Alexandru Ghica Vvd, cu mila lui Dumnezeu Domn a toată Ţara Românească. Asupra alăturatului adres ce ni s-au înfăţişat de către d.d. împreună isCăliţi, cerînd a li se da voie de a întocmi o soţietate de agricultură, luînd Domnia Mea în băgare de seamă că o asemenea întocmire nu poate fi decît foarte folositoare pentru înaintarea şi îmbunătăţirea lucrării pămîntului care într-acest

Printre fondatorii Societăţii : PETRACHE POENARU

Prinţipat se află încă întru a ei începere. cînd la toate celelalte naţii au luat cele mai mari dezvoltări, primim şi dăm slobozenie de a se întocmi acea soţietate, după statuturile ce ni se vor înfăţişa de către mădularele iei şi se vor întări de Domnia Mea. Sfatul administrativ va încunoştiinţa aceasta mai sus-numiţilor şi va da numitei soţietăţi cele prin putinţă ajutoare, spre înlesnirea şi înaintarea lucrărilor sale".

După primirea acestei aprobări, vrednicii iniţiatori au întocmit statutele viitoarei organizaţii, care se va numi SOCIETATEA DE AGRICULTURĂ A RUMÂNII, şi la 26 martie 1835 le-au înaintat Vorniciei dinlăuntru.

La începutul anului 1836, deci acum 150 de ani, Societatea avea ca preşedinte pe Mihail Ghica, vel-spătar, şi îşi desfăşura activitatea din plin, membrii săi trudindu-se să fie de ajutor agricultorilor în general, prin sfaturi directe şi prin măsuri legiuitoare obţinute din partea administraţiei statului. Acest început a fost de mare folos, scopurile urmărite de Societate intrînd în preocupările permanente ale conducerii ţării. Dar rezultatele depline, dorite de toată lumea, nu s-au arătat. De ce ? Pentru că sapa din mîna trudită a ţăranului mai era la vremea aceea unealta supremă din arsenalul agriculturii. Şi va trece mai mult de-un veac pînă cînd agricultura să beneficieze de mult aşteptatul progres tehnic. Reamintim că, în 1891, agricultura noastră se „motorizase", existînd în toată ţara 11 pluguri cu aburi : 4 în judeţul Putna, 2 la Roman, 2 la Botoşani, 1 la Teleorman, 1 la Severin şi 1 la Ialomiţa.

„ŢĂRANUL ROMÂN" — 125

Locuitorii satelor au fost totdeauna în atenţia editorilor de publicaţii. Majoritatea revistelor şi a ziarelor din secolul trecut au apărut fie cu rubrici separate adresate cititorilor de la sate, fie cu suplimente speciale. Primul periodic cu conţinut predominant pentru săteni l-a scos Gheorghe Asachi, la Iaşi, în anii 1839—1851. S-a numit **FOAIA SĂTEASCĂ A PRINCIPATULUI MOLDOVEI.** Editarea sa a fost sprijinită de guvern, avînd un conţinut substanţial pentru agricultură, industrie şi comerţ. Un alt cărturar — Ion Ionescu de la Brad — a publicat, tot la Iaşi, în perioada 1 august 1857—1 decembrie 1859 — săptămînalul **JURNAL DE AGRICULTURĂ,** care „prindea firul cel rupt al **FOII SĂTEŞTI".** Şi tot Ion Ionescu de la Brad

va edita, la București, săptămînalul **ȚĂRANUL ROMÂN** („jurnal politic, economic, literar și comercial"). Primul număr poartă data : 12 noiembrie 1861 ; deci sînt 125 de ani de la acest eveniment publicistic. În articolul de prezentare, intitulat **Calea noastră,** redactorul revistei spune :

„Apucîndu-ne de scos la lumină ziarul acesta, pe care l-am numit **ȚĂRANUL ROMÂN,** vedem că toate împrejurările care înlesnesc înființarea jurnalelor și susținerea lor sînt atît de contrarie cît întreprinderea de a crea un jurnal, într-un timp cînd cele ce există nu se pot susține, este chiar de la început împiedecat în calea sa. Totuși semnele ce au început a se ivi despre sosirea în fine a timpului în care să începem a lucra cu seriozitate în organizarea statului român, la aplicarea solitarelor principii din convenție, la schimbarea legilor vechi cu care sîntem nemulțumiți și la crearea legilor noi care să îndestuleze trebuințele noastre, ne-au făcut să credem că un jurnal care s-ar ocupa mai mult cu chestiunile de reforme dinlăuntru, mai mult ca acelea relative la organizarea noastră socială decît cu chestiunile politice cu care s-au ostenit pînă acum oamenii, ar avea oarecare șansă de reușită, ar putea fi susținută de toți oamenii care doresc cu sinceritate să lucreze la regenerarea și prosperitatea neamului nostru. Convinși că regenerarea noastră trebuie să înceapă cu reformele sociale, cu emanciparea poporului și mai ales cu îmbunătățirea stării sociale a țăranului, credem că putem încerca să deținem un loc care este deșert între cei ce au lucrat și lucrează în țarina românească și să aducem și noi pîrga ostenelilor noastre la opera de regenerare a neamului nostru.

De aceea am socotit că pe cînd toate interesele și-au creat organele lor speciale, n-ar strica să se puie cineva și în punctul de vedere al interesului celui mai mare decît toate și să caute a prețui lucrările la care au să se săvîrșească în legislatura viitoare și din partea importantei majorități a locuitorilor acestei țări, a marei mulțimi de muncitori care, ca albinele lucrătoare, constituă și înavuțește statul român. Această lucrare este aceea cu care se însărcinează **ȚĂRANUL ROMÂN.**

ȚĂRANUL ROMÂN va cere :

Țăranii să devie cetățeni liberi prin a lor împroprietărire ;

Unirea ambelor ministere sub alesul poporului român de la 24 ianuarie (Cuza, la 1859) ;

O lege electorală foarte întinsă, spre a reprezenta toate interesele națiunii ;

Armata țărilor (Muntenia și Moldova) în ostire regulată, rezervă și gloate armate ;

În fine, polemica o vom susține cu toată demnitatea, dar vom măsura cu măsura ce ni se va măsura și vom judeca după cum vom fi judecați".

Acest editorial este semnat : „Ion Ionescu, vechi elev al Fermei-modele de la Borith, ex-profesor al Academiei Mihăilene din Iași, ex-director al Școlii împărătești de agricultură de la Constantinopol etc., etc.".

ȚĂRANUL ROMÂN a publicat susținut articole pe temele enunțate : împroprietărirea țăranilor, dreptul de vot general, ridicarea culturală a cetățenilor din mediul rural. Ion Ionescu de la Brad, autentic animator și apărător al intereselor țărănești, a ținut ca **ȚĂRANUL ROMÂN** să aibă, permanent, și o pagină de literatură. A publicat deci proză, poezie, basme, studii semnate de scriitorii cei mari ai timpului : Vasile Alecsandri **(Poezia populară, Călărețul, Hora vîrstelor),** Dim. Bolintineanu **(Legende noi, Antonie Vodă, Doamna lui Neagu),** Ion Ghica **(Misiunea românilor),** Gh. Sion, Radu Rosetti, P. Ghica, P. Ispirescu **(Basme),** Nicolae Filimon **(Roman Năzdrăvanul, Omul de piatră).**

ION MUNTEANU

ION IONESCU DE LA BRAD

25 de ani de la aderarea României la F.A.O.

ÎMPOTRIVA SUBDEZVOLTĂRII, PENTRU O NOUĂ ORDINE ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ

Se împlinesc, în toamna anului 1986, 25 de ani de cînd România a devenit membră a Organizației Națiunilor Unite pentru alimentație și agricultură (F.A.O.), cea mai mare instituție specializată din sistemul Națiunilor Unite, ai cărei membri și-au fixat ca obiective ridicarea continuă a stării de nutriție și a nivelului de trai al populațiilor, creșterea nivelului producției și al distribuției produselor agroalimentare, îmbunătățirea condițiilor vieții rurale. Sub generoasa deviză **„Fiat panis"** — în traducere liberă, pîine pentru toți —, F.A.O. militează, cu mijloacele care îi stau la dispoziție, pentru combaterea foamei și a subdezvoltării, fenomene care afectează o mare parte a omenirii. În momentul de față, din cele 167 de state independente din lume, 126, deci majoritatea, se află, din punct de vedere economic, în curs de dezvoltare, iar dintre acestea, 36, cele mai multe situate pe continentul african, sînt considerate ca fiind cele mai sărace țări de pe glob.

Potrivit unor calcule, desigur aproximative, astăzi, în lume, circa 500 de milioane de ființe omenești, adică unul din opt locuitori ai planetei, suferă în permanență de foame, aflîndu-se în situația de a nu-și putea produce sau cumpăra cantitatea necesară de hrană.

Confruntată cu aceste grave și complexe probleme, F.A.O. desfășoară eforturi constante pentru a-și îndeplini funcțiile ce i-au fost atribuite, și anume: acordarea de asistență tehnică, colectarea, analizarea și difuzarea de informații tehnico-științifice și economice, elaborarea de recomandări în vederea orientării politicilor agrare ale unor țări care își manifestă interesul în acest sens, precum și organizarea dezbaterii, la nivel internațional, a problemelor alimentației și agriculturii.

În cei 25 de ani care au trecut de la aderarea României la F.A.O., îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R., țara noastră și-a vădit, rodnic, prezența în activitatea organizației, pornind de la tezele fundamentale, teoretice și practice, elaborate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, cu privire la cauzele subdezvoltării și la soluțiile în vederea combaterii acesteia, înmănuncheate în prestigioasa concepție a României, a președintelui ei, cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Este locul să subliniem consecvența și fermitatea cu care România a militat și pe acest plan în ultimele două decenii. Astfel, în perioada 1965—1967, din inițiativa țării noastre au fost adoptate, în cadrul O.N.U., mai multe rezoluții privind promovarea cooperării internaționale în domeniul pregătirii de cadre, în special în țările în curs de dezvoltare. În anul 1970, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat rezoluția, inițiată de România, privind **„Rolul științei și tehnologiei moderne în dezvoltarea națiunilor și necesitatea întăririi cooperării economice și tehnico-științifice între state"**. În cadrul sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U., din 1975, țara noastră a prezentat documentul de înaltă ținută teoretică și practică, în care se regăsește cu strălucire gîndirea novatoare, plină de cutezanță a tovarășului Nicolae Ceaușescu, document intitulat **„Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale"**. Mai recent, în 1984, au fost prezentate, în cadrul O.N.U. și al altor organisme internaționale, o serie de propuneri în scopul depășirii actualei crize economice mondiale, al lichidării stării de subdezvoltare în lume și instaurării unei noi ordini economice internaționale.

Această poziție activă, constructivă, a făcut să crească neîncetat considerația de care se bucură țara noastră în lume, exprimînd,

în chip convingător, prestigiul strălucit, pe toate meridianele, al președintelui ei, gînditor și om politic de talie mondială. **„Este o satisfacție pentru mine** — declara Javier Perez de Cuellar, secretarul general al O.N.U. — **să aduc mulțumiri unei personalități ca președintele Nicolae Ceaușescu, pentru contribuția atît de activă, constructivă și energică adusă în toate sferele de activitate ale O.N.U.".**

Iată definite și caracteristicile participării României la activitatea F.A.O., cooperarea țării noastre cu această organizație pe plan tehnic, științific, al schimbului internațional de informații și al pregătirii cadrelor de specialitate.

Pe coordonatele rodnicei cooperări cu F.A.O. se înscriu crearea Stațiunii de cercetări pentru irigații și drenaj Băneasa-Giurgiu, a fitotroanelor de la I.C.C.P.T.-Fundulea și de la I.C.P.L.F.-Vidra, precum și alte acțiuni.

Cercetarea științifică agricolă a oferit și oferă acestei cooperări un teren fertil de afirmare. Astfel, țara noastră face parte din mai multe rețele de cercetare organizate de F.A.O., în domenii importante pentru progresul agriculturii, cum sînt floarea-soarelui, porumbul, soia, oligoelementele, influența pesticidelor asupra mediului înconjurător, creșterea ovinelor și caprinelor, energiile neconvenționale în agricultură. Este demn de menționat faptul că, drept recunoaștere a prestigioaselor realizări ale cercetătorilor noștri în crearea de hibrizi de floarea-soarelui, I.C.C.P.T.-Fundulea a fost desemnat coordonator al rețelei internaționale a F.A.O. în acest domeniu. De asemenea, România ocupă poziții de frunte în cadrul rețelelor de cercetare consacrate porumbului, soiei și energiilor neconvenționale.

Pe planul schimbului de informații tehnico-științifice — una dintre funcțiile de bază ale F.A.O. — România participă la activitatea sistemului internațional de informare pentru știință și tehnologie agricolă AGRIS, care a ajuns, de-a lungul anilor, să stocheze în computerele sale peste un milion de informații din amintitele domenii, culese din toate țările membre și difuzate acestora. În calitate de Centru național român din cadrul sistemului AGRIS a fost desemnat Oficiul de informare documentară pentru agricultură și industrie alimentară (O.I.D.A.I.A.) al Academiei de Științe Agricole și Silvice, care primește, pe bază de reciprocitate, informații bibliografice și realizează cercetări retrospective sau difuzează informații pe teme date.

La acțiunile de asistență tehnică pe care F.A.O. o acordă diverselor țări care solicită aceasta, participă în permanență specialiști de diferite profiluri din România. De altfel, 50 dintre aceștia figurează, cu titlu permanent, în catalogul de experți ai F.A.O., fiind antrenați în acțiuni foarte diverse pe plan internațional. Numai în ultima perioadă, experți din țara noastră au participat, în numele F.A.O., la acțiuni de promovare a unor culturi cum sînt floarea-soarelui și plantele medicinale, precum și la dezvoltarea agriculturii în Algeria, Tanzania, Burundi, Mali și Tunisia.

Prezența activă a României în rîndul țărilor membre ale F.A.O. constituie o expresie concretă a poziției creatoare a țării noastre în arena internațională, a politicii sale judicioase, de solidaritate și conlucrare cu țările în curs de dezvoltare.

ANTON COJAN

FITOTRONUL DE LA I.C.C.P.T.-FUNDULEA

ASTRA —

„O CASĂ A CULTURII NOASTRE NAȚIONALE"

În desfășurarea ei, eroica luptă a poporului român pentru unitate și independență națională a îmbrăcat diferite forme de manifestare : de la confruntarea politică și ideologică, de la lupta cu arma în mînă, pînă la desfășurarea unor ample acțiuni cu caracter cultural menite a-i dezvolta și consolida conștiința de sine, conștiința națională. Cum se știe, lupta pentru unitate și independență națională a românilor a cunoscut unul din momentele ei cele mai luminoase în cursul anului revoluționar 1848. Deși înfrîntă, ca urmare a intervenției marilor imperii înconjurătoare, revoluția românilor din 1848 a afirmat cu putere voința lor de progres, de unitate și independență națională.

În programul național-cultural elaborat de revoluția de la 1848—1849 în Transilvania s-a înscris și ideea alcătuirii unui organism menit să înmănuncheze energiile spirituale ale tuturor românilor aflați sub dominația imperiului habsburgic ; un organism de tipul „academiei", al universității, ori al unei „societăți literare", sau, cum o vedea Simion Bărnuțiu, în aprilie 1852, ca un fel de **„casă a culturii noastre naționale"**, care să aibă și fundament și acoperiș. Pentru Ioan Maiorescu, acest organism trebuia să fie „o școală mare, o academie, în care tinerimea română să învețe în limba maternă științele".

Cu toate strădaniile lor, fruntașii luptei naționale a românilor din Transilvania n-au putut obține aprobarea autorităților imperiale pentru o asemenea inițiativă. Au obținut însă aprobarea pentru a se crea, la inițiativa lui Ioan Pușcariu, „o societate transilvană, pe care o putem numi, de exemplu, pentru literatura română și pentru cultura poporului român sau și numai pentru cultura poporului român". Aprobarea s-a dat la 6 septembrie 1861, cu condiția ca activitatea ei să se limiteze la sfera „științifică", să se abțină „de la amestecare în trebile religioase și politice". Înființarea a avut loc la Sibiu, în 23 octombrie/4 noiembrie 1861, înrolînd de la început personalități cunoscute ale luptei naționale românești, precum **Andrei Șaguna** (președinte), **Timotei Cipariu** (vicepreședinte), **George Barit** (secretar), **Simion Bărnuțiu, Aaron Florian, Alexandru Papiu-Ilarian** ș.a. Au devenit mai apoi membri titulari **Aron Pumnul,** iar din România **C.A. Rosetti, Alexandru Odobescu, Mihail Kogălniceanu,** inclusiv reprezentanți ai naționalităților maghiară și germană ca **I. Csáki** din Arad și **Aureliu Kecskeméti,** redactor la revista budapestană „Sürgöny" pentru „ajutoarele acordate școlilor și literaturii românești", respectiv, pentru „favorizarea limbii române", sau geograful **E. Bieltz** din Brașov și dr. **E. J. Tkalaz,** redactorul ziarului vienez „Ost und West".

Ca program de acțiune **„ASTRA"** — cum s-a numit acest nou organism — a promovat cu consecvență ideea că libertatea unui popor nu poate fi concepută fără libertatea națională, că aceasta din urmă nu poate fi obținută fără o amplă cultură națională și că adevărata cultură națională nu poate fi creată decît „cu puteri unite", deci în condițiile în care toți fiii aceleiași națiuni se află în granițele unuia și aceluiași stat liber, independent și suveran. De aceea, Timotei Cipariu vedea în Astra „un reazim al naționalității..., o tînără plantă ce astăzi se împlîntă în a doua a noastră patrie", urîndu-i, la înființare, „să înverzească, să înfrunzească și fructe înmiite să aducă de bun și dulce gust tuturor românilor, fructe de cultură și propășire în toate ramurile științei, artei și civilizațiunii".

Cu un asemenea program, cu aportul intelectualității românești din Transilvania și de pe întreg teritoriul locuit de români, Astra a devenit în scurt timp cea mai proeminentă organizație cultural-politică a românilor din Imperiul austro-ungar, coordonatoarea întregii mișcări culturale a acestora, stabilind, în același timp, trainice legături cu țara. Prin presa pe care

În 1911, cu prilejul semicentenarului „Astrei", adunarea generală a asociației s-a ținut la Blaj, cu o strălucire deosebită, pe istoricul Câmp al Libertății

a editat-o, prin școală, prin întreaga activitate de răspîndire a cunoștințelor culturale-științifice, Astra a fost un portdrapel al culturii naționale românești, o făclie a luptei pentru unitatea tuturor românilor, la lumina căreia s-a întărit necontenit conștiința lor politică și națională, s-a adus o contribuție deosebită la realizarea mărețului act al Unirii de la 1 Decembrie 1918.

Sub auspiciile Astrei s-a acționat pentru „ca limba românească să scape de jugul despotismului sub care a gemut de secoli", cum scria Timotei Cipariu, ea s-a îngrijit de „conservarea unității limbii românești în toate provinciile locuite de români" și a pus „fundament pentru o literatură (cu) adevărat națională". Prin strădania lui Cipariu s-a redactat primul proiect de ortografie, s-a tipărit **Gramatica limbii române** (1869), apoi **Sintactica** (1877), ca și un **Dicționar al limbii române,** datorat lui August Treboniu Laurian și Massim.

Astra a cultivat îndeaproape și cu o mare insistență tradițiile luptei sociale și naționale a poporului român, a luat, mai ales la inițiativa lui George Bariț, „măsuri energice spre a complini istoria patriei prin achiziții de cărți de la bibliotecile din patrie și din afară", a inițiat „cercetarea hrisoavelor mănăstirești și a manuscriptelor și documentelor", a alcătuit colecții de documente ; în presa pe care a susținut-o, dar mai ales în coloanele revistei **„Transilvania"**, s-a preocupat de „publicarea de documente istorice în original și în traducere". Și a făcut-o cu convingerea fermă că, așa cum se scria chiar într-un titlu de articol publicat în revista „Transilvania" din 1881, **„O națiune fără istorie este moartă".**

Răspîndirea cunoștințelor științifice și tehnice a fost, de asemenea, o preocupare majoră a Astrei, ea acordînd o atenție deosebită celor din sfera agriculturii. În programul inițial al Astrei a figurat în prim-plan „starea agriculturii la românii transilvăneni" și în mod frecvent a înfățișat locuitorilor din lumea rurală modul de cultivare a pămîntului la diverse popoare, legătura dintre chimie și agricultură, necesitatea dezvoltării horticulturii sau extinderea sericiculturii, încurajarea apiculturii, ameliorarea soiurilor de plante și animale etc.; a preconizat un studiu atent despre „flora Transilvaniei, a Banatului — cu numiri românești și cu observații medicale care să meargă în paralel cu credința sau știința ce o are poporul despre puterea vindecătoare sau veninoasă a plantelor". A subliniat „necesitatea școalelor agronomice care au chemarea de a introduce pre popor întru cultivarea rațională a pămîntului", să se fortifice astfel „starea materială... a poporului, a națiunii, a patriei întregi".

Din inițiativa Astrei a fost sprijinit învățămîntul în limba română, au fost editate ziare și reviste („Transilvania", „Luceafărul", „Țara noastră" etc.), au fost create biblioteci și muzee, expoziții pe diverse teme cu caracter permanent sau temporar. Astra și-a adus o contribuție inestimabilă la dezvoltarea culturii naționale, la fortificarea luptei politice pentru desăvîrșirea unității naționale, care avea să se realizeze la 1 Decembrie 1918, expresie nemijlocită a unui proces istoric obiectiv, legic determinat.

MARIN BADEA

„Dacă vrei pace,

Se poate aprecia, pe baza faptelor, că România socialistă este de multă vreme și pe deplin pregătită să întîmpine și să marcheze **Anul Internațional al Păcii,** proclamat de Organizația Națiunilor Unite.

Din inițiativa și cu aportul hotărîtor al președintelui țării, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU,** România a desfășurat acțiuni și demersuri de seamă pentru asigurarea păcii, apreciată ca problema fundamentală a epocii noastre, drept suprem al tuturor popoarelor. Definitorie pentru politica de pace a țării noastre este susținerea ei prin exemplul propriu, prin concordanța dintre principii și acțiuni, ceea ce îi conferă o recunoscută probitate și o mare putere de convingere. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a definit dialectic și programatic raportul dintre construcțiile pașnice și construcția păcii, relevînd strînsa lor unitate. Înfăptuind sarcinile construcției sociale, România aduce o contribuție importantă la cauza păcii. În același timp, dezvoltînd o amplă activitate internațională pentru pace în lume, România asigură climatul necesar desfășurării în bune condiții a construcției sale socialiste.

La Plenara din mai 1985 a Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat teza nouă, profund mobilizatoare pentru toate forțele păcii, potrivit căreia dezvoltarea economico-socială reprezintă factorul fundamental al apărării păcii pentru toate țările. **„Nu calea înarmărilor** — sublinia șeful statului român — **ci a dezvoltării economico-sociale, a ridicării bunăstării popoarelor, a dezvoltării democrației, a respectării dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe destinele sale — este calea păcii, a colaborării ! Aceasta asigură triumful unei lumi mai drepte și mai bune pe planeta noastră".**

În acest spirit, vrînd pace, România făurește pace. Poporul nostru își consacră plenar resursele sale umane și materiale dezvoltării multilaterale a patriei, construcției pașnice, din conștiința că adevărata lume a păcii nu poate fi decît ansamblul coerent și durabil al țărilor păcii. Drept urmare, arsenalele românești sînt eminamente constructive, iar încărcăturile lor eminamente umane, constituind un veritabil cod al propășirii patriei.

În fruntea coloanelor bugetare românești se află industria, construcțiile, transporturile și agricultura, cărora le țin pasul învățămîntul, cultura, ocrotirea sănătății. Bazele amplasate de România la ea acasă sînt vastele platforme și combinate industriale, marile complexe și unități agricole, așezăminte școlare și culturale, orașe, cartiere, sate noi pe tot cuprinsul țării. Bazele instalate de România peste hotare sînt cele 120 de mari obiective economice ridicate de muncitorii și inginerii ei în colaborare cu oamenii muncii din țările respective. Redutele României sînt zecile de mii de unități industriale, agrare, social-culturale, citadele de activitate creatoare, conștiința patriotică, de luptă pentru izbînda nobilelor idealuri de dreptate socială și națională, pentru o lume a păcii și colaborării. Forțele românești dislocate în străinătate sînt miile de specialiști care acordă sprijin colegilor din sectoare productive, din domeniul învățămîntului și al sănătății. După cum forțele străine aflate în România sînt constituite din cei peste 20 000 de tineri, de pe toate continentele, care studiază în școlile și universitățile sale. Rampele românești de lansare sînt tribunele la care sînt prezentate mari inițiative și demersuri de pace, vibrante chemări la unitate militantă pentru exercitarea dreptului popoarelor de pretutindeni la viață, la existență sigură și independentă.

În viziunea României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, pacea nu constituie un simplu armistițiu militar, o simplă situație de nonbeligeranță, ci o stare politică nouă, care să asigure dezvoltarea independentă a fiecărui popor, la adăpost de orice amenințare sau intervenție din afară. Pacea trebuie să permită fiecărei națiuni să-și consacre integral resursele sale dezvoltării economice și sociale, potrivit intereselor și aspirațiilor ei fundamentale.

Susținînd reducerea drastică a bugetelor militare, România urmărește crearea de fonduri suplimentare pentru realizarea planurilor naționale de dezvoltare și progres. Programul românesc de dezarmare avansat, încă din 1975, Organizației Națiunilor Unite preconizează excluderea oricăror primejdii de război, prin reducerea, pînă la eliminare, a tuturor armamentelor, în primul rînd a rachetelor nucleare. Pe această bază, România

făurește pacea!"

susține instaurarea unui sistem nou de relații între state, clădit pe normele și principiile de drept internațional și care să garanteze dreptul tuturor popoarelor la dezvoltare independentă. Programul românesc privind noua ordine economică mondială vizează restructurarea pe criterii de echitate și justiție a raporturilor dintre toate statele, pentru exercitarea atributelor suverane ale fiecărei țări asupra avuției naționale. Statornicirea noii ordini economice mondiale ar face efectivă promovarea efortului propriu, național, în opera dezvoltării economico-sociale, coroborată cu o cooperare internațională activă, egală în drepturi și reciproc avantajoasă. Inițiativele și demersurile hotărîte ale României socialiste, ale președintelui Nicolae Ceaușescu pentru lichidarea completă și definitivă a riscurilor de catastrofă nucleară, pentru interzicerea tuturor armelor de distrugere în masă, urmăresc asigurarea dreptului suprem al popoarelor la pace, la viață, ceea ce implică și dreptul imprescriptibil la dezvoltare de sine stătătoare.

Doctrina strategică a României socialiste constă, așadar, în desfășurarea pe un front larg a construcției păcii pe propriul ei teritoriu, în deschiderea ei permanentă spre lume, în relațiile de colaborare cu toate statele, în inițiativele și acțiunile ei pentru edificarea unei lumi a păcii și dezvoltării, la înălțimea marilor idealuri care o însuflețesc. Strategia României socialiste la dezvoltare liberă și independentă consacră vocația constructivă, pașnică a poporului nostru, constituind, deopotrivă, coloana vertebrală a politicii sale de pace, destindere și colaborare internațională.

ION CÂRJE

Efectele biologice ale unui război mondial

Să ne imaginăm că timp de mai multe luni temperatura în Europa occidentală ar fi sub — 25° C atît vara, cît și iarna, cu minime de — 40° C, și că lumina solară și-ar fi redus din intensitatea actuală. Clima din Franța s-ar asemăna cu cea din Groenlanda în timpul iernii, iar luminozitatea, în plină zi, nu ar depăși pe cea a unui clar de lună mediu. După această perioadă de crepuscul glacial, lumina solară restabilită treptat la nivelul său normal ar fi atît de încărcată cu raze ultraviolete încît ființele vii scăpate de frig și întuneric ar fi supuse unei radiații solare extrem de nocive și aceasta pentru luni și luni de zile, dacă nu chiar ani...

Acest tablou apocaliptic — precizează „La Recherche" — nu face parte dintr-un film de science-fiction. Pe toată durata anului 1983, cercetători americani din diferite discipline, printre cei mai cunoscuți în domeniul lor, precum biologul Paul Ehrlich, astronomul Carl Sagan, paleontologul Stephen J. Gould, ecologii David Pimentel și Norman Myers, grație experienței și competenței lor, au încercat să prevadă ansamblul efectelor biologice pe termen lung ale unui conflict nuclear major. La o serie din aceste colocvii au participat și cercetători sovietici, prezentînd rezultatele propriilor lor lucrări. Efectele prevăzute de aceste grupuri de cercetători înglobează un ansamblu de date climatice, geologice, glaciologice, biologice, medicale și agronomice.

Scenariul presupus s-ar situa la latitudinile medii din emisfera nordică, adică în cele mai populate și mai industrializate zone ale Europei, Asiei și Americii de Nord. Cele două principale scenarii prevăzute : explodarea unor încărcături nucleare egale cu 5 000 megatone (MT) sau 10 000 MT, adică echivalentul a 5 sau 10 miliarde tone trinitrotoluen. În primul caz, acesta ar echivala cu explozia a 2 000—3 000 dispozitive nucleare strategice (fiecare de aproximativ 1,5—2 MT), iar în al doilea caz cu cea a 5 000—6 000 rachete de același tip. (Totalul dispozitivelor nucleare depășind 1 MT este evaluat actualmente la aproximativ 7 000).

În 1982, Paul J. Crutzen de la Institutul Max Plank din Mainz (R.F.G.) și John W. Birks de la Universitatea din Colorado (S.U.A.) au sugerat că, în aceste scenarii, ar trebui să se țină seama de gazele emanate de incendiile produse de globul de foc nuclear și să se prevadă o întunecare însemnată timp de cel puțin cîteva săptămîni. În același timp, o altă consecință a exploziilor nucleare, neglijată pînă atunci, a fost reexaminată în detaliu de un grup de cercetători care lucrează cu R.P. Turco în California : este vorba de proiectarea în atmosferă a prafului provenit din pulverizarea solului în punctele de impact ale bombelor. Această dispersare de particule ar absorbi o mare parte din lumina solară.

Adăugarea celor doi factori de reducere a luminozității ar provoca o „noapte nucleară", urmată îndeaproape de o „iarnă nucleară", față de care evenimentele prezentate în filmul lui Nicholas Meyer, „The day after", apar ca o versiune foarte atenuată a ceea ce ar reprezenta condițiile reale de supraviețuire pentru ființele vii, de la bacterii la om, în lunile care ar urma unui conflict nuclear generalizat în emisfera nordică.

„NOAPTEA NUCLEARĂ", urmată de „IARNA NUCLEARĂ"

CHIAR ÎN PLINĂ VARĂ

Care ar fi condițiile de viață pentru supraviețuitori — oameni, animale și plante — la un an după cataclism ? Care ar fi, pentru diversele ecosisteme naturale — păduri, munți, lacuri, oceane etc. — și ecosistemele artificiale — agricultura intensivă — șansele de a-și regăsi un echilibru și cum ar fi acest echilibru ?

Este pentru prima dată cînd în scenariile prevăzute (5 000 MT și 10 000 MT), consecințele pe termen lung nu sînt doar schițate, ci studiate în detaliu.

Imediat după explozia unui dispozitiv nuclear la sol sau la mică altitudine se formează un crater în punctul de impact ; prin pulverizarea solu-

lui, uriaşi nori de praf sînt proiectaţi în aer. Din calculele efectuate de R.G. Gutmacher şi echipa sa reiese că, pentru o bombă echivalentă cu o megatonă de TNT, masa de praf ejectată ar fi cuprinsă între 100 000 şi 600 000 tone. Coloana de praf este imediat aspirată de ciuperca atomică, ajungînd pînă în atmosfera înaltă. Aproximativ 10 minute după explozie, 80% din praf atinge stratosfera, între 12—40 km altitudine. Pentru explozia unor bombe echivalente cu 5 000 MT, cantitatea totală de praf ejectat spre stratosferă ar putea atinge un miliard de tone. O dată ajuns acolo, datorită finetii granulelor, din care aproximativ 80% au sub un micron diametru, şi ca urmare a stabilităţii păturilor orizontale ale stratosferei, este posibil să treacă luni de zile pînă cînd praful să se disperseze sau să cadă pe sol.

Celălalt factor de întunecare pe durată îndelungată a atmosferei ar fi volumul de gaze şi funingine generat de globul de foc al exploziilor nucleare : incendierea tuturor materialelor inflamabile din zonele urbane şi industriale, incendierea pădurilor care în scenariul cu 5 000 MT ar putea afecta pînă la un milion de km² din zonele împădurite (adică de două ori suprafaţa Franţei). Incendiile ar putea persista săptămîni de-a rîndul, eliberînd în aer sute de milioane de tone de particule extrem de fine, care ar rămîne în suspensie în troposferă, adică în zona cuprinsă între 0 şi 12 km altitudine.

În zonele mai îndepărtate de epicentrele exploziilor nucleare, adică tropicele şi emisfera sudică, reducerea intensităţii luminoase ar fi mai mică şi mai puţin îndelungată, dar pagubele ar fi aproape la fel de însemnate. Plantele tropicale din savană şi sahel au nevoie de un grad de luminozitate mai ridicat decît cel al plantelor din zonele temperate. Productivitatea ecosistemelor naturale şi a culturilor de la aceste latitudini ar fi în mod serios diminuată.

Plantele verzi (conţinînd clorofilă) — plancton vegetal, alge, plante anuale şi perene — sînt singurele producătoare primare de biomasă de pe planeta noastră. Dacă nu mai există lumină, nu vor mai exista cereale, fructe, legume, nici iarbă, nici furaje pentru animale ! Dispariţia plantelor verzi ar lipsi de hrană animalele şi fiinţele umane care ar fi supravieţuit catastrofei în emisfera nordică.

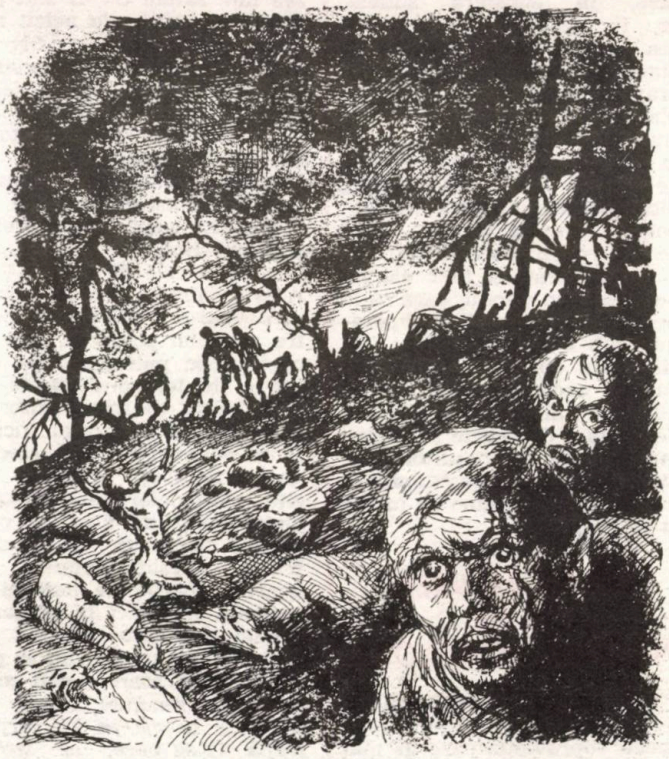

O altă consecinţă a ecranului format de norii de praf şi funingine între razele solare şi suprafaţa Pămîntului, ar fi instalarea treptată a unui climat hibernal, chiar în plină vară. La aproximativ trei săptămîni după conflict, temperaturile medii din cea mai mare parte a emisferei de nord ar coborî sub —20°C, iar frigul ar persista luni şi luni de zile. În 1983, cercetătorii sovietici V. V. Aleksandrov şi G.L. Stencikov, de la Centrul de calcul din Moscova, au prezentat o descriere detaliată a izoliniilor cu temperaturile previzibile în cele două emisfere pe o durată de un an, în cazul exploziei unor mari încărcături nucleare totalizînd 5 000 MT. La început, scăderea temperaturii ar fi foarte bruscă în cea mai mare parte din emisfera nordică : faţă de temperaturile normale, scăderea medie ar fi de 12—15°C. Animalele şi plantele din zonele apropiate de locul exploziilor între a treia şi a cincea paralelă nord — ar fi cele mai afectate de iarna nucleară, deoarece nici plantele, nici animalele sălbatice sau domestice din ţările cu climă temperată nu sînt adaptate la temperaturi scăzute.

În ceea ce priveşte Ecuatorul, s-ar înregistra scăderi de temperatură foarte sensibile. După aproximativ opt luni, temperaturile ar urca puţin în nord şi în zona lanţurilor muntoase, dar ar continua să scadă în zonele tropicale şi ecuatoriale, putînd atinge medii de —10°C şi —20°C în Mexic şi Africa Sahariană. Variaţiile de temperatură ar fi mai puţin ample în mări şi oceane şi pe coaste. În schimb, regiunile de coastă ar fi încercate de violente furtuni produse de marile diferenţe de temperatură la sol şi în apă. Deşi slabe, variaţiile de temperatură de la suprafaţa oceanului ar fi suficiente pentru a distruge planctonul marin

care, în emisfera sudică, ar fi rezistat la reducerea luminozității, precum și algele și animalele marine supraviețuitoare. Într-adevăr, plantele și animalele din mările calde sînt foarte sensibile la fluctuațiile de temperatură de numai 1-2° C. La tropice, nici plantele terestre nu suportă variațiile termice. Spre deosebire de plantele din zonele temperate și reci, ele nu au bulbi sau rizomi, care să le permită să reziste la temperaturi sub 0°C. Astfel, luni de zile, prin efectul conjugat al „nopții nucleare" și al „iernii nucleare" ar pieri sute de mii de hectare de plante și arbori, iar milioane de viețuitoare de toate speciile — pești, păsări, mamifere — ar muri de foame și de frig.

CEI VII AR VREA SĂ FIE ÎN LOCUL MORȚILOR ?

Din nefericire, coșmarul nu s-ar opri aici, iar cele cîteva specii supraviețuitoare ar mai fi supuse și la alte încercări. Căci un al treilea efect climatic, cu întîrziere, ar începe să se manifeste la aproximativ un an după conflict. Se poate avansa ipoteza că, între timp, ar fi avut loc o profundă modificare a radiației solare. Globurile de foc ale exploziilor nucleare și nenumăratele incendii care s-ar declanșa imediat după conflict ar genera eliberarea unor cantități uriașe de bioxid de carbon și oxid de carbon, ceea ce ar avea drept consecință oxidarea azotului gazos din atmosferă. Azotul ar fi transformat în oxizi, NO și NO_2, iar acești oxizi ar fi aspirați cu gazele și praful pînă în stratosferă. Aici s-ar combina cu ozonul, O_3, din care ar fi distrus 30—70%. Or, stratul subțire de ozon din stratosferă reprezintă singura protecție a ființelor vii contra razelor ultraviolete cele mai periculoase, cele a căror lungime de undă este cuprinsă între 290—320 nanometri (nm), denumite UV-B. Distrugerea ozonului ar însemna multiplicarea de trei sau patru ori a intensității radiației UV-B.

La lungimea de undă de 295 nm, razele UV-B sînt puternic absorbite de acizii nucleici din celule (ADN și ARN), de aminoacizii aromatici (precum tirozina) și legăturile peptidice ale proteinelor. În consecință, distrug toate structurile materiei vii.

Soarta animalelor terestre nu ar fi cîtuși de puțin de invidiat. În cazul mamiferelor, sistemul imunitar este suprimat de dozele de raze UV-B. Aceste animale, inclusiv omul, ar deveni o pradă ușoară pentru microbii patogeni, care ar mișuna pe milioanele de cadavre de tot soiul, protejate pînă atunci de frigul puternic și de gheață și care ar începe să se descompună sub efectul unui dezgheț treptat. Ochii animalelor terestre ar fi distruși imediat după ce corneea a fost arsă de razele UV-B, presupunîndu-se că hoardele oarbe de oameni și animale ar rătăci în căutarea hranei și a unui adăpost. În plus, ființele umane nu ar putea suporta soarele mai mult de cîteva secunde înainte de a suferi arsuri pe tot corpul. După cît se pare, ar trebui să treacă aproximativ trei ani pînă cînd stratul de ozon din stratosferă să revină la nivelul său actual, iar razele UV-B să fie din nou reținute de acest strat protector.

ȘI POPULAȚIILE UMANE ?

În acest stadiu de modificare a condițiilor de viață pe pămînt și apă, ce s-ar întîmpla cu populațiile umane ? Ar fi, oare, complet distruse sau ar rămîne ici, colo insule protejate care ar supraviețui conflictului, apoi iernii nucleare și în final radiațiilor UV-B ? Scenariul cu 5 000 MT prevede mai întîi de toate că un sfert din populația mondială actuală — adică peste un miliard de oameni — ar muri în cursul conflictului nuclear sau imediat după aceea. Un mare număr de decese s-ar datora efectului termic și efectului de suflu care au loc în timpul exploziilor nucleare la sol sau la mică altitudine. Alt miliard de oameni ar fi grav afectat fie de răni sau diverse arsuri, fie de maladia radiației, care ar fi declanșată la peste 500 razi (sau 5 gray ; radul corespunde cantității de energie ionizantă absorbită de unitatea de masă a corpului), mai cu seamă pentru adulți. Din lipsă de îngrijiri (spitalele fiind distruse), de medicamente și pansamente, din lipsă de vehicule și carburant pentru a transporta răniții și bolnavii și, pe deasupra, din lipsă de personal medical în număr suficient, marea majoritate a persoanelor afectate, îndeosebi bolnavii iradiați, ar deceda destul de repede după conflictul nuclear.

Ce s-ar întîmpla cu supraviețuitorii ? Drama în care s-ar afla aceștia ar putea avea efecte psihologice de seamă, apatia și disperarea instalîndu-se pentru luni de zile, ceea ce ar constitui o foarte serioasă piedică în refacerea societății umane.

Zonele aflate departe de conflictul nuclear ar putea, oare, rămîne în afara transformărilor socio-economice ? Mai puțin afectată de distrugerile și decesele în masă, populația din emisfera sudică ar trebui să-și reconsidere viitorul ; în orice caz, nu ar mai putea conta pe ajutoarele masive — economic, alimentar și tehnologic — oferite actualmente de țările industrializate din emisfera nordică.

Agricultura, lipsită de îngrășăminte, semințe ameliorate, pesticide, ar reveni ea, cumva, la nivelul de dezvoltare din evul mediu ? Fără a ne face iluzii asupra epuizării resurselor agricole și industriale și asupra posibilelor dificultăți de exploatare, ca urmare a distrugerii majorității mijloacelor de producție, trebuie oare să situăm societățile umane de după un eventual război nuclear la un nivel tehnologic primitiv ? Prin integrarea „nopții nucleare" și a „iernii nucleare" în cele mai catastrofale scenarii, ansamblul consecințelor previzibile pe termen lung după un război nuclear generalizat formează un tablou mult mai pesimist decît în primele modele, prevăzute cu aproximativ 10 ani în urmă. Dar este pentru prima dată cînd cercetători de renume, în număr destul de mare, se preocupă de această problemă.

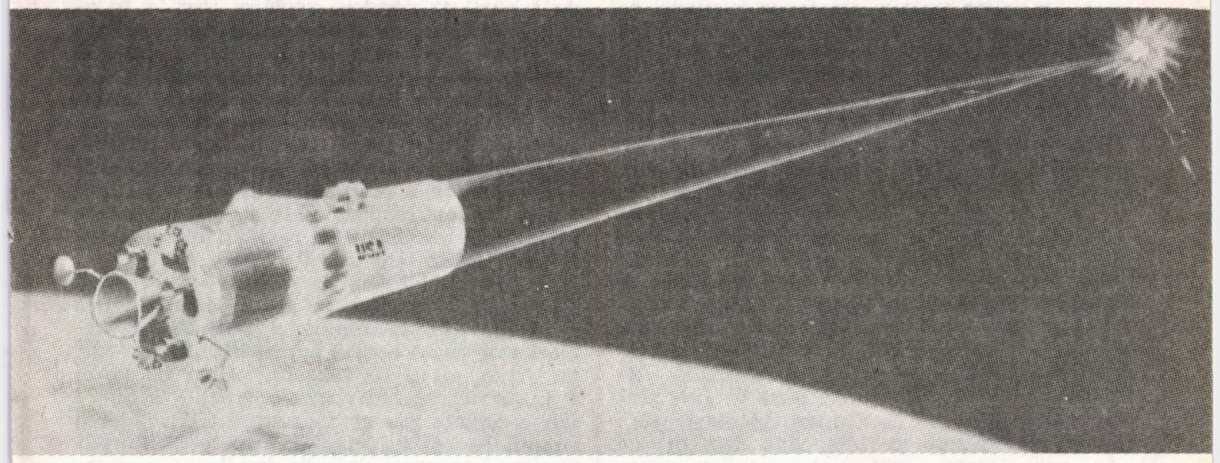

SĂ NU STINGEM STELELE!

Stație spațială avînd menirea de a distruge sateliți sau rachete, cu ajutorul fasciculelor de raze laser

Sub multe aspecte, ziua de 17 iunie 1985 a fost o zi obișnuită, neexistînd motive pentru a fi particularizată în calendar. Și, totuși... În acea zi, naveta spațială americană „Discovery" pornea în al cincilea zbor, pentru prima oară recunoscîndu-se oficial că **„în cursul misiunii, va fi efectuată și o experiență cu caracter militar"**. Mai concret, s-a testat o oglindă destinată reflectării unei raze laser emisă de la sol, din Hawaii. Experiența, menită să evalueze posibilitățile de interceptare cu raze laser — supranumite „raze ale morții" — a unui obiect zburător evoluînd pe orbite joase, s-a realizat sub egida Pentagonului, înscriindu-se în sfera cercetărilor vizînd concretizarea intențiilor, anunțate de șeful administrației americane în 1983, de a se pune la punct capacitățile incluse în așa-numita strategie a „războiului stelelor". Ceea ce nu înseamnă altceva decît intensificarea cursei înarmărilor, „transferarea" unor componente ale acesteia în Cosmos, urmărindu-se, însă, tot supremația militară pe Pămînt. Se dovedește astfel, din păcate, că, uneori, valoarea succeselor obținute de omenire în explorarea Cosmosului tinde să fie pusă în umbră de intenții și acțiuni vizînd militarizarea acestui spațiu, care ar trebui să fie utilizat numai în scopuri pașnice.

Reliefînd această concluzie și referindu-se la pregătirile ce se fac în unele țări pentru includerea în stocurile de arme a mijloacelor pentru purtarea unui război în Cosmos, săptămînalul „Business Week" le prezenta ca reprezentînd „schimbarea de strategie cea mai radicală de la cel de-al doilea război mondial", în cauză fiind, nota autorul, proiectarea, fabricarea și experimentarea de arme care, pînă de curînd, nu puteau fi imaginate decît de autorii de literatură științifico-fantastică. Iar „Le Monde diplomatique" scria : „Plecînd de la aplicații militare vechi — folosirea sateliților în scopuri de recunoaștere, de navigație și telecomunicații —, experții militari sînt pe cale de a pune la punct sisteme ce vor transforma spațiul extra-atmosferic într-un cîmp de bătălie".

„Spațiul a devenit o miză politică și economică primordială pentru dominarea strategică a planetei, scria, la rîndul său, „Science et Vie" adăugînd că „Sateliți ucigași, rachete antirachete, raze laser care dezintegrează focoasele nucleare, acceleratoare amplasate pe orbită, oglinzi uriașe ce plutesc în spațiu, stații orbitale blindate — o întreagă panoplie a războiului spațiului — figurează acum în programele de cercetare militară".

Sînt afirmații susținute de estimările cuprinse în statistici ale O.N.U., potrivit cărora, în prezent, în jur de 75 la sută din cei peste 3 000 sateliți lansați, începînd cu 1957, au misiuni militare. Proporția este, potrivit acelorași surse, apropiată în privința ansamblului activităților umane desfășurate în Cos-

mos. La prima vedere, asemenea susţineri ar părea exagerate. Dar, deşi ceea ce se întreprinde în domeniu este păstrat în cel mai strict secret, observatorii sau savanţii pun în evidenţă unele indicii care argumentează concluziile respective. Iar între aceste argumente o importanţă mare revine celor care se referă la procesul de includere tot mai evidentă a activităţilor spaţiale în sfera militară. Într-un articol, sugestiv intitulat „Numărătoarea inversă pentru războiul în spaţiul cosmic", revista vestgermană „Stern" nota : „Americanii nu au făcut niciodată un secret din lansarea de rachete la Cape Canaveral... Din ianuarie 1985 lucrurile s-au schimbat total ; lansarea navetei spaţiale „Discovery" nu va mai fi organizată de NASA, ci de US Air Force. Pînă în 1994 sînt prevăzute peste 50 de zboruri de acest gen". În aceeaşi ordine de idei, sînt deosebit de elocvente datele rezultate din analiza structurii cheltuielilor consacrate activităţilor spaţiale americane şi care evidenţiază rolul din ce în ce mai mare jucat de armată care, de altfel, a şi trecut la constituirea unor comandamente însărcinate cu coordonarea activităţilor „spaţial-militare". Din 1958, S.U.A. au consacrat circa 150 miliarde dolari programelor lor spaţiale, între care aproape 50 miliarde pentru activităţi militare în spaţiu. În 1982, alocările oficiale pentru proiectele spaţiale ale departamentului apărării (6,4 miliarde dolari) au depăşit pentru prima oară bugetul NASA (5,9 miliarde dolari). Decalajul s-a adîncit în 1983, cînd bugetul spaţial al departamentului apărării a fost mărit cu 33 la sută, atingînd 8,5 miliarde dolari, în timp ce al NASA nu a sporit decît cu 15 la sută, însumînd 6,8 miliarde dolari. Dacă la bugetul total al departamentului apărării adăugăm circa 25 la sută, cît reprezintă partea din bugetul NASA folosită pentru finanţarea programelor militare, precum şi cele 3,4 miliarde care, conform anumitor estimări, sînt consacrate sateliţilor de recunoaştere şi altor programe ţinute secret, cheltuielile militare totale consacrate spaţiului în exerciţiul bugetar 1984 se ridică, deci, la 14,1 miliarde dolari, adică 75 la sută din totalul fondurilor îndreptate spre activităţile în Cosmos.

Expresive prin ele însele, cifrele redau, desigur, o realitate în vădită contradicţie cu interesele păcii pe planeta noastră. Dar, o realitate parţială. Pentru că, în mod sigur, în virtutea caracterului strict secret al activităţilor şi alocaţiilor militare, cifrele reale sînt mai mari decît cele cuprinse în informaţiile furnizate. Mai mult, aceste informaţii sînt unilaterale, privind o singură parte a „echilibrului". Cum pentru echilibru sînt necesare două părţi cu pondere egală şi cum, şi în această direcţie, echilibrul militar este urmărit în sus, concluzia privind dimensiunile şi efectele profund negative ale militarizării Cosmosului se impune de la sine şi ea nu poate să provoace decît cea mai mare îngrijorare. Pentru că, dincolo de motivaţiile oficiale, dublarea competiţiei înarmărilor pe Terra cu una a amplasării de arme tot mai multe, tot mai distrugătoare şi mai sofisticate în spaţiul cosmic are ca rezultat direct agravarea stării de tensiune din lume.

În faţa unei astfel de perspective deosebit de sumbre, omenirea nu are de ales. Singura cale care trebuie impusă şi care trebuie urmată este cea a opririi cursei înarmărilor atît pe Terra, cît şi în Cosmos. Pînă nu va fi prea tîrziu, spaţiul cosmic trebuie scos de sub incidenţa cursei distrugerii. Pătrunderea omului în spaţiul cosmic trebuie să semnifice, prin întreaga arie de implicaţii, o cucerire a geniului uman pusă în totalitate în slujba valorilor şi drepturilor supreme ale omului : viaţa şi pacea.

Pornind de la faptul că în lumea contemporană problema fundamentală constă în oprirea cursei înarmărilor şi trecerea într-un timp cît mai scurt la dezarmare, în primul rînd la dezarmare nucleară, România socialistă, preşedintele Nicolae Ceauşescu au exprimat clar poziţia consecventă potrivit căreia este necesar să fie sistate orice acţiuni de folosire a spaţiului cosmic în scopuri militare. **„Intensificarea măsurilor de militarizare a spaţiului cosmic** — sublinia preşedintele statului român — **măreşte considerabil pericolul unei catastrofe nucleare. În general, folosirea abuzivă a Cosmosului, fără nici un control, reprezintă un pericol pentru echilibrul ecologic, pentru viaţa omenirii, a planetei noastre".** Relevînd pericolele noi la adresa păcii şi securităţii omenirii, provocate prin „transferul" unor componente ale cursei înarmărilor în Cosmos, ţara noastră cheamă la raţiune, subliniind că acest spaţiu nu este proprietatea nici unui stat, ci constituie un bun comun al tuturor ţărilor şi naţiunilor. Iată de ce, în concepţia românească, de largă audienţă în viaţa internaţională, spaţiul cosmic trebuie să constituie obiectul unor reglementări generale, în interesul tuturor statelor. El trebuie să fie şi să se menţină ca spaţiu de desfăşurare a activităţilor exclusiv paşnice ale fiinţei umane, a unei cooperări echitabile, în interesul fiecărui stat, al păcii şi progresului în lume.

Să nu stingem stelele !

ION STOICA

Filatelie

OMAGIU UNEI EPOPEI

Marca poștală românească s-a consacrat în ultimele decenii în lumea colecționarilor de pretutindeni prin sensibilitatea cu care detectează și reflectă momente memorabile și personalități de excepție. Poșta română a omagiat, astfel, într-una din emisiunile filatelice cele mai recente, marea magistrală albastră, Canalul Dunăre-Marea Neagră. Compusă dintr-o serie de patru mărci și o coliță, noua emisiune a constituit o mare atracție pentru colecționari și, credem, nu numai pentru ei.

Cele patru timbre din serie sînt executate în policromie — avîndu-l machetator pe Andrei Mihai — și valori de 1, 2, 3 și 4 lei, reprezentînd imagini de pe traseul de 64 km ai canalului. Colița are valoarea nominală de 10 lei ; execuția tiparului, de asemenea, în policromie, a avut la bază macheta aparținînd lui Mihai Mănescu. Ea reprezintă momentul inaugurării oficiale a Canalului Dunăre-Marea Neagră cu inscripția **Cernavodă — 26 mai 1984**, avînd în centru imaginile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, în momentul istoric al tăierii panglicii inaugurale.

SAT. C.3.

Graiul florilor — graiul frumosului

Literatura de specialitate afirmă că într-un mormînt din Altai (U.R.S.S.) s-a descoperit o medalie veche de circa 7 000 de ani care avea pe una din fețe un trandafir în relief. Mesajul acestui simbol, deși n-a fost încă decriptat, ne dovedește că florile au avut încă din antichitate un anumit rol în viața omului.

În Grecia antică, florile se bucurau de o deosebită atenție și veneratie fiind utilizate la decorarea templelor și a statuilor, a vestitelor gimnazii și academii, în care dialogau Platon, Demostene, Socrate, Aristotel cu discipolii lor. Cei mai buni școlari erau încununați cu frunze și bace (fructe) de laur (baccalaurus) — originea denumirii bacalaureatului de astăzi.

În ce privește florile în onomastica poporului român, neavînd pretenția să cunosc toate numele și prenumele împrumutate de la flori, le voi scrie în ordinea alfabetică pe cele mai frecvente : Angelica, Angelina, Aurică, Bănică, Brîndușa, Bujor, Bujorel, Bujorica, Floarea, Florea, Florica, Floricel, Florin, Florinel, Florian, Florentina, Margareta, Mixandra, Narcisa, Rozalia, Sînziana, Steluța, Trandafir, Violeta, Zambila, Zambilica. Din aceste cîteva exemple se poate observa cîtă dragoste nutrește românul pentru aceste mirifice plante.

Dintr-un periplu prin cartierele Capitalei noastre am observat că Bucureștiul este brăzdat de 156 de străzi și alei cu nume de plante ornamentale, ceea ce are darul să confirme că ne aflăm într-adevăr într-un oraș înflorit, poate printre puținele din lume cu atîtea artere de comunicație avînd denumiri din lumea florilor.

În afară de onomastici și denumiri de localități și străzi, florile ne însoțesc la cele mai variate evenimente din viața noastră : serbări în familie, zile de naștere, logodne și cununii, la

încununarea premianților școlari. În vizită la un bolnav, acasă sau la spital, la primirea prietenilor și a diplomaților în gări și pe aeroporturi, tot florile, ca însoțitoare, simbolizează sentimentele noastre de prietenie.

Studii recente de ergonomie au dovedit că, printre alte mijloace, un aranjament floral cu un anumit spectru al culorilor, fie în uzine, ateliere sau cabinete de lucru, fie în sanatorii, în case de creație sau în apartamente de locuit, poate să atenueze efectele stressurilor provocate de zgomotele mașinilor și aparatelor, monotonia repetării zilnice a acelorași operații manuale sau mentale. Chiar și agresivitatea informațională, ca urmare a încărcării creierului cu date și idei acumulate dezordonat, poate fi atenuată dacă din cînd în cînd omul își aruncă privirea spre o vază sau spre un strat de flori, beneficiind în acest fel de un efect binefăcător de deconectare. Aceleași efecte odihnitoare ni le oferă clădirile cu balcoane înflorite, trotuarele cu flori, rondurile, scuarurile, grădinile din fața caselor, cele publice și parcurile și, mai presus de toate acestea, magnificul litoral românesc, cu peste 40 de km înfloriți.

Ziaristul iugoslav Bosco Dakanat relata, într-un mod umoristic, cunoștința sa cu „graiul florilor" : „Pentru prima oară am auzit despre graiul florilor cînd am cumpărat un buchet pentru fata pe care o iubeam. Vînzătorul a privit florile alese de mine și a spus : „Cum e cu putință să cumpărați pentru fata iubită flori galbene ! Nu știți că galbenul este culoarea geloziei ? Permiteți-mi să vă recomand ceva mai nimerit : de exemplu, două garoafe roșii și un trandafir. Asta înseamnă, în graiul florilor, „Te iubesc". Am rugat pe vînzător să mai adauge la buchet cîteva flori, ca să pot spune „Te iubesc nețărmurit" și vînzătorul mi-a dat două garoafe, doi trandafiri și o frunză de ferigă. Cînd am spus vînzătorului că vreau să-i spun iubitei „Te iubesc nețărmurit și spune tatălui tău să ne împrumute pentru mîine mașina", a-

cesta a alcătuit un buchet din două garoafe, cinci trandafiri, ghiocei și un cactus. „Cactusul – m-a lămurit el – e tatăl fetei". Așa, încetul cu încetul, am învățat limbajul florilor".

Poporul român recurge la flori în cele mai diferite situații – atunci cînd dorește să facă anumite aprecieri pozitive asupra persoanelor, a țărilor, a vorbirii. De exemplu, se spune despre un tînăr frumos că arată ca un bujor, despre o fată că e frumoasă ca o floare sau gingașă ca o floare, iar la o vîrstă mai înaintată – în floarea vîrstei. Cu privire la țări și orașe, economie, stil etc. se utilizează sintagmele : țară sau economie înfloritoare, oraș înflorit, flori de stil, stil înflorit, florile retoricii.

Florile sînt, de asemenea, omniprezente în arta și cîntecele noastre populare. Scoarțele țărănești, iile, catrințele, fotele, apoi blidele, străchinile, lingurile de lemn, oalele, lavițele, lădoaiele, porțile, stîlpii cerdacelor sînt adeseori ornamentate cu flori stilizate cu o măiestrie rar egalată în alte părți, motiv pentru care ele sînt atît de admirate de străinii ce ne vizitează și care uneori au reușit să ne văduvească de ele. Tot așa, în folclorul românesc și mai ales în doinele și în cîntecele de veselie și de leagăn, florile sînt nelipsite : Trandafir de pe cetate, Trandafir de la Moldova, Foaie verde busuioc, Viorică de pe coastă etc.

Cînd scriam aceste rînduri, mi-a parvenit broșura „Treizeci de ani de activitate a întreprinderii și **Centenarul** culturii florilor la Codlea" – Brașov. Prin urmare, cultura florilor în țara noastră în sere are o vechime respectabilă ! În cadrul municipiului București există Direcția Domeniului Public avînd un sector dendrofloricol și spații verzi care produce anual 25–28 milioane răsaduri necesare plantării celor 150 de hectare destinate celor mai felurite flori și 84 hectare – trandafirilor. La niveluri mai scăzute, din acest punct de vedere, se înscriu municipiile Cluj-Napoca, (deși are o splendidă Grădină Botanică, cunoscută în toată lumea !), Iași, Brașov, Arad, Oradea, Galați, Suceava, Baia Mare. Vom spune, totodată, că spectrul speciilor, paleta soiurilor și coloritul lor sînt încă destul de restrînse, peste tot domină garoafele, celelalte specii – crizantema, frezia, calla, gladiola, trandafirul – nu reprezintă decît 5–15 la sută comparativ cu numărul garoafelor.

Din fericire, femeile de la țară și de la oraș au pe lîngă pasiunea pentru flori și pe aceea de a-și însuși tehnologia producerii și cultivării acestora. Mușcatele și oleandrul și le produc singure, prin butășire, din material propriu sau prin schimburi cu vecine tot atît de pasionate. Din nefericire însă, multe dintre soiurile existente sînt fie depășite de cele produse de întreprinderile specializate, fie că sînt virozate sau purtătoare de diverse boli și paraziți. Să sperăm că prin programul său de activitate, Comisia centrală de dendrofloricultură și arhitectura spațiilor verzi va reuși să satisfacă așa cum merită cerințele sutelor de mii de floricultoare amatoare.

Prof. dr. doc. VASILE SONEA
membru al Academiei de Științe Agricole și Silvice, membru al Comisiei centrale de floricultură, dendrologie și arhitectură peisagistică

Să invităm NATURA să ne treacă pragul

florile primite, cumpărate, culese din grădină sau de pe pajiștile înflorite ale vacanțelor noastre nu se așază la întîmplare, într-un vas oarecare. Ele se aleg, se armonizează, ținînd cont de forma, culoarea și scopul aranjamentului floral, li se stabilesc vasul potrivit și spațiul în care să fie așezate, se pregătesc, se tratează cu grijă pentru a li se prelungi viața și numai după aceea sînt îmbinate în așa fel încît să facă plăcere oricui le privește. Din orice material floral, oricît de banal sau de neinteresant ar părea la prima vedere, se pot „construi" mici opere de artă, îmbinînd cu fantezie tot ce ne stă la îndemînă

Pentru a pătrunde tainele aranjamentelor florale pe care ni le dorim...

...este bine să știm :

CE REZISTENȚĂ AU FLORILE TĂIATE ?

Macul, nufărul, irișii, violetele „se trec" după o zi, două ; trandafirii, liliacul, petuniile, narcisele albe, lăcrămioarele, daliile au o durată medie de 4—5 zile, iar gladiolele, ochiul-boului, gerberele, margaretele, regina-nopții, crizantemele durează mai mult de o săptămînă.

INFLUENȚA CULORILOR ASUPRA STĂRII PSIHICE

Culorile florilor, ca și cele ale perdelelor, tipiteriei, pereților, hainelor, mobilei, pot avea influențe de nebănuit asupra stării psihice a omului. E bine să știm că : galbenul este o culoare înviorătoare, optimistă, care predispune la comunicare ; portocaliul dă o puternică impresie de sănătate, de veselie ; roșul face parte din culorile calde, stimulative împreună cu galbenul și portocaliul. Dintre culorile reci, verdele este odihnitor, dă impresia de liniște ; albastrul îndeamnă la calm și vis ; violetul îndepărtează, creează o stare de solemnitate. Albul este culoarea care reflectă total lumina, dă strălucire, uneori e chiar obositoare.

LOCUL CEL MAI POTRIVIT

Un buchet înalt, bogat, îl vom aranja într-un vas mare și-l vom așeza direct pe podea. Pe o măsuță scundă, aranjamentul va fi pe orizontală, iar pe un postament înalt vom plasa un aranjament cu ramuri grațios aplecate peste marginile vasului. Lîngă un perete sau o draperie, într-o singură culoare, buchetul poate avea mai multe specii de flori și culori variate. Lîngă un perete cu tapet, încărcat cu rafturi sau tablouri, vom evita buchetele intens colorate.

Într-un vestibul sau hol, în schimb, un buchet cu flori de cîmp sau de grădină va da senzația de lumină. În camera copiilor, buchețelele de flori în culori vesele se așază

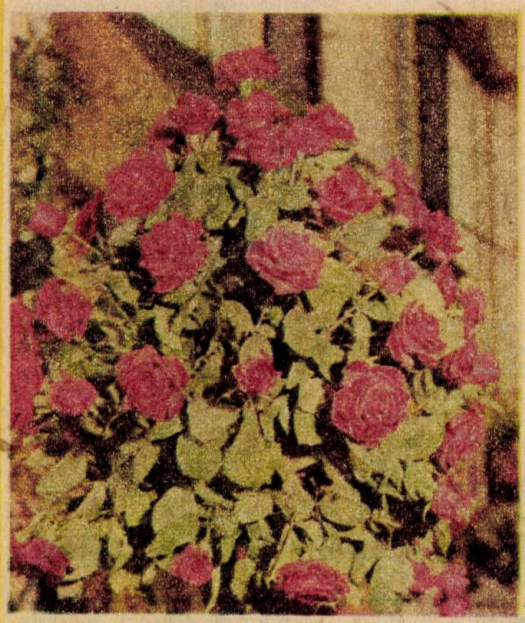

Un aranjament clasic, sferic sau oval, alcătuit din flori de același fel

Frezii, garoafe, frunze de ferigă, într-un suport fixat pe un trunchi uscat

în vase cu mare stabilitate sau fixate pe perete ; în dormitor vom evita florile parfumate, iar în sufragerie sau camera de zi vom ține cont de mobilier, de culoarea draperiilor și a tapițeriei.

SĂ ALEGEM VASELE ȘI SĂ NE PROCURĂM MATERIALELE AJUTĂTOARE

În funcție de flori și de locul în care se plasează aranjamentul floral se alege vasul în care vor sta. Într-o vază simplă, monocromă, se poate așeza un buchet multicolor, în una cu decorațiuni bogate, forma aranjamentului va fi cît mai simplă și într-o singură culoare. Pot fi folosite cu succes vase de cele mai diverse forme, din cristal și porțelan, din aramă și lemn. sticlă și ceramică, împletituri din nuiele, salatiere, sticluțe cu forme mai deosebite, pahare cu picior, scrumiere.

O oală din pămînt sau o împletitură din răchită vor fi vase potrivite pentru flori de cîmp ; o frezie, o orhidee își vor găsi locul într-un vas delicat, din cristal sau porțelan ; într-un pahar cu picior sau o sticluță frumoasă putem așeza cîteva violete, panseluțe sau călțunași cu o rămurică de asparagus, o crenguță de măzăriche sau de condurul-doamnei ; într-un recipient bombat vom aranja flori cu formă globulară.

În vasele plate, scunde, în împletituri, nu pot fi executate aranjamentele decît dacă folosim unele elemente ajutătoare ; un ghem din mușchi bine umezit și strîns legat cu o sîrmă, cu care-l vom fixa invizibil de vas ; un bulgăre din pămînt galben umed, acoperit cu mușchi, un burete din plastic special ; o emisferă din ceramică sau din sticlă, cu găuri ; un pumn de pietricele mici, rotunde. de rîu sau bile din sticlă, între care se vor fixa tijele florilor ; ventuzele de genul celor

Spre deosebire de buchetele clasice, pentru aranjamentele moderne — prezente tot mai des nu numai în expozițiile florale (stînga), dar și în interioare —, sînt necesare cunoștințe în plus despre rezistența plantelor, despre culoare, despre influența lor asupra psihicului uman : o delicată construcție florală suspendată (mijloc) ; streliția nu are nevoie de multe elemente ajutătoare în această compoziție care respectă pozițiile și proporțiile aranjamentelor japoneze (dreapta)

care fixează cuierele pe sticlă pot fi folosite drept fixator al acestor suporturi pe fundul vaselor alese ; o strecurătoare cu găuri mai mari, o împletitură din sîrmă sau un „kenzan" care este de fapt o periuță de diverse forme, dintr-un material greu în care sînt înfipte des ace subțiri, printre care vor fi fixate codițele florilor, ramurile.

SĂ PREGĂTIM MATERIALUL VEGETAL

Florilor primite sau recoltate dis-de-dimineață li se face sub apă o tăietură oblică ; tijele mai groase se despică pe o porțiune de 5 cm o singură dată (bujori, crizanteme) sau în cruce (trandafiri) ; ramurile lemnoase (liliac, iasomie) se strivesc cu un ciocan pe o porțiune de 5—10 cm ; plantelor care conțin latex le vom ține cîteva secunde codițele în apă clocotită sau le vom trece deasupra flăcării unei lumînări. Vor rezista mai mult în aranjamente plantele ale căror codițe au fost frecate cu puțină sare. Florile și ramurile ușor pălite își vor reveni mai repede după o baie caldă. Astfel pregătite, plantele vor fi scufundate în apă pînă la floare și acoperite cu o hîrtie umedă, rămînînd așa cîteva ore.

TEHNICA DE EXECUȚIE

În aranjamentele clasice se fixează întîi florile sau ramurile mai înalte, apoi cele de la bază și, numai după aceea, cele din centrul compoziției, care vor fi mai intens colorate decît restul. Se completează apoi buchetul cu restul de flori și frunze dispunîndu-le în vas în funcție de forma sferică,

Ceramică neagră, gerbera, crenguțe argintii, golașe, aranjate într-o vază cu formă deosebită

ovoidală, piramidală pe care o va avea în final și în funcție de unghiul din care este privit.

ARANJAMENTELE MODERNE ASIMETRICE se bazează pe principii și proporții de inspirație japoneză. Se alege un vas scund, plat (scrumieră, salatieră, farfurie) în care se așază excentric unul dintre suporturile amintite mai înainte, necesar fixării plantelor. Se aleg trei elemente principale care pot fi trei flori, trei ramuri sau două ramuri și o floare. Prima tijă va avea o lungime egală cu o dată și jumătate adîncimea plus lățimea vasului ; a doua tijă va fi egală cu trei sferturi din lungimea primei tije, iar a treia va fi tot trei sferturi din lungimea celei de a doua tije. Florile sau ramurile pregătite astfel se fixează în suport, ca și cum ar porni toate din același punct : prima tijă va fi fixată cu o aplecare de 10—15 grade spre stînga și puțin în față (reprezintă omul și supremația lui asupra a tot ce-l înconjoară) ; a doua tijă, așezată în stînga ei, formînd față de verticală un unghi de 45 grade (reprezintă cerul, atmosfera) ; a treia tijă se fixează în dreapta și puțin în fața primei, într-un unghi de 75 grade față de verticală (reprezintă pămîntul, natura).

Elementele ajutătoare diverse, flori și frunze, vor completa aranjamentul subordonate fiind formei, dimensiunii și culorii elementelor principale, scoțîndu-le în evidență grația, supleța, gingășia.

Pentru aranjamentele florale suspendate de tavan se folosesc și plante care „curg" peste marginile vasului suspendat. Suporturile pot fi plasate într-o pălărie de pai cu gura în sus, un coș împletit, o jumătate de minge frumos colorată, un început de plasă din sfoară, cu ciucuri, în care s-a plasat un vas, toate acestea suspendate fiind cu ajutorul a 3—5 șnururi, șireturi, lănțișoare. Se poate confecționa și un recipient dintr-o coajă de copac dreptunghiulară, cu laturile de 30 și 40 cm, la capetele căruia se fixează cîte o rondelă din lemn prevăzută cu cîte un șurub cu inel prin care se va trece șnurul.

Aranjamentele fixate pe perete, avînd o singură față, se așază în vase speciale cu sistem de atîrnare în cui. Un asemenea aranjament poate fi adăpostit și de un trunchi mic de copac în care s-a făcut o scobitură la un capăt, pentru a se putea pune în interiorul ei eprubete, un ghem de mușchi de pădure sau un burete care vor susține tijele plantelor folosite.

Dragostea pentru flori aflată astăzi în competiție cu numeroase preocupări rămîne, totuși, o pasiune deosebită care, moștenită din bătrîni, trebuie transmisă celor ce vin după noi ca o zestre a sufletului românesc.

M. BĂLTĂREȚU

Buchet de garoafe divers colorate, orînduite orizontal într-un vas în formă de coșuleț

Pentru o expoziție sau pentru o ocazie deosebită...

Violetele scot în evidență grația freziilor și vigoarea garoafelor roșii

„E mare lucru să fii și să rămîi țăran"

De vorbă cu actorul
ERNEST MAFTEI

— Mie chiar mi se spune des : „uite-l și pe țăranul de Maftei", și să mă crezi că rîd în mine de bucuria mea și de prostia lor.

— Cum adică ?

— Iac-așa. Sînt destui care-au uitat că s-au născut la țară, unde-i cel mai frumos leagăn și unde morala rămîne cea mai sănătoasă, și-acuma dacă se văd în orașe strîmbă din nas. La mulți care-mi zic „țăran", eu le-aș putea zice „lichea în frac", dar îi las în pace. Și știi de ce ? Eu nu m-am supărat niciodată pe nimic și pe nimeni, n-ai să mă crezi...

Ba chiar îl cred. I se citește asta pe făptura-i senină și i se degajă din mers, din felul de a se opri și a te privi cu acea blîndă înțelegere superioară specifică tocmai moralei țăranului. Deși zici c-ar fi vînător de lei. Deși, privindu-i statura puternică și torța albă a părului și a bărbii, zici că s-ar putea să ai în față un alt mare aventurier al cuvîntului, Ernest și acela, dar Hemingway...

— Tata, ți-o spun, n-a prea vrut să mă dea la meseria asta. A zis că ce, te duci să te faci artist, să umbli pe sîrmă ? Îți vine să rîzi, dar cam avea dreptate. Cam pe sîrmă mergi și ca actor, dacă n-ai priceperea rolului și dacă nu-l faci de-acolo, dinăuntrul lui. Dar parcă numai în actorie-i așa ? Orice cale ai apuca în viață, dacă nu faci lucrul cum trebuie, mai bine lasă-te păgubaș ; îți rupi gîtul...

Îi știți vocea. Se recunoaște și dintr-o piață plină, chiar dacă chipul omului nu s-ar vedea. Îi știți și felul hîtru de a fi. „Duhul aurului", de pildă : enorma, cruda păcăleală a doritorilor de bogății deșarte, descoperind pietroaie în ladă, în loc de metalul care le înfierbîntase mințile. Totul pus la cale de el. Poate fi machiavelic, poate să cadă foarte simplu într-un șanț, poate să liniștească o mulțime înfuriată sau să bată cuie, cu tesla, sus pe casa nouă, încît juri că ai de-a face cu adevăratul bătrîn tîmplar ; de altfel, se și lovește la deget. Și te întrebi : toate astea pot fi predate la cursul din amfiteatru ? Nu. Toate astea sînt acumulate în țăranul pornit din Prăjești-Bacău, ca să ne arate tuturor ce forță de expresie ascunde satul românesc. Chiar : ajungeți des prin satul dumneavoastră, stimate Ernest Maftei?

— La Prăjești ? Păi, ajung destul de des. De pe prispă de la mine te uiți la Ceahlău. Satul e vechi, să știi, 400 de ani, după documente. Să te duci, cînd ai timp, să scrii un reportaj de acolo, ai ce vedea. Este obiceiul ca fiii satului să se adune citeodată la vetrele lor : e bine, chiar îi lăudăm de importanți ce-au ajuns, care mai de care, cu mașini, cu neveste îmbrăcate frumos. Dar eu spun că tot pe cei care au rămas și n-au plecat, tot pe aceia merită să-i lăudăm mai mult. Duminica seara, fiii întorși pentru o zi se urcă și pleacă departe, așa că ia privește-i cu atenție pe cei rămași la poartă, care fac semn cu mîna : ei sînt niște stîlpi ai vetrei. Ei sînt baza. Te-ai gîndit vreodată ce ne-am face fără ei ?

N-am ce să răspund. Eu în-

sumi trec destul de rar prin satul meu, și las la poartă un părinte bătrîn care-mi face semn cu mîna.

— Dar la Prăjești s-a întîmplat ceva : un frate de-al mamei, profesor, fiind în fruntea țăranilor la 1907, a fost omorît, iar boierul Leca a dat ordin să fie spînzurat, așa mort.

— Stimate Ernest Maftei, fiți vă rog amabil : se văd bine satul românesc și țăranul român în filmul nostru contemporan ?

— Probabil că întrebarea asta și-o pun mai mulți. S-au făcut filme importante, mai ales cele care au reprezentat momentele istorice ale satului. Sînt o realizare peste care nu se poate trece. Dar dacă e vorba să-ți răspund pe de-a-ntregul și clar, apoi nu, nu se văd, în filmul nostru, satul și țăranul așa cum trebuie. Nici nu-i așa de ușor. Satul este un univers atît de întins și de complex încît oricine s-a apucat să facă film fără a-i cunoaște ritmul și răsuflarea proprie a dat chix. Așa, teme diferite s-au tratat, mai mult sau mai puțin reușit, însă ca să zici că ai surprins și ai redat cum trebuie temperatura și mișcarea reală ale satului de azi, parcă nu încă. Eu lucrez acum chiar la filmul „Întoarcerea acasă", cu regizorul Gheorghe Naghi. Îmi place cum iese, însă nu pot să spun că iese marele film. Eu am căutat întotdeauna să reprezint pe țăran, pe om în general, așa cum este el, cu adîncurile greu de pătruns, cu tăcerile sau exuberanța lui. Poftim, mi-a plăcut „Primăvara fierbinte", dar nu-i de ajuns.

— Unde să fie „hiba" ? — ca să zic așa.

— E greu de spus. Dacă s-ar ști, s-ar înlătura — nu ? Poate că e greu de scris scenariul. Bine-ar fi să mă înșel, însă parcă prea umblăm după povestioare. Țăranul e o fire foarte greu de înțeles. Nu mă laud, pentru că nu-i meritul meu, e al naturii : dar eu simt cum simte țăranul. De aceea, sîncer să fiu, de multe ori nu prea respect textul scenariului, fiindcă nu se potrivește. Țăranii nu vorbesc așa cum își imaginează cutare tovarăș textier în biroul său. Ehe !

— Să înțelegem atunci că ecranizările unor opere de valoare nu pot fi încă depășite ?

— În privința filmului despre sat, parcă da. Să ne amintim numai de „Moara cu noroc". Victor Iuliu era un regizor de mare clasă, care a creat atmosferă și autenticitate în film, dar talentul său nu putea să fructifice decît în întîlnirea cu texte literare de o deosebită forță, așa cum sînt cele ale lui Slavici. Acum se lucrează „Moromeții". Nu joc eu rolul lui Ilie Moromete, dar doresc din toată inima să

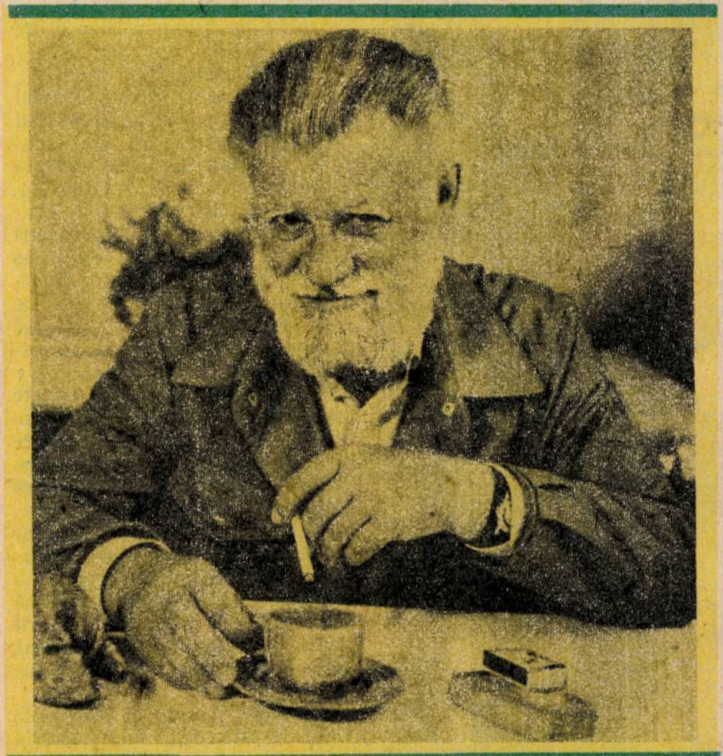

iasă o treabă bună. Îl cunosc bine pe Moromete pentru că îl iubesc pe Preda și pentru că Moromete este real, nu făcut. Însă trebuie mai multă forță în abordarea temelor de azi. Trebuie, în primul rînd, un condei puternic, nu te supăra.

Discutăm toate astea în casa artistului, din Bucureștii Noi. Mă așteptase la tramvaiul 6, în stația „Înfrățirea între popoare". Pe stradă nu era trecător care să nu întoarcă privirea după el. Cei mai tineri îl salutau ceremonios. Pe alții îi cunoștea el. Îmbrăcat cu o scurtă din dimie, parcă, cu cizme căzăcești, descoperit. Alb. Ca toți ai lui, din Prăjești, duminica, într-un ceas de odihnă. Căci e duminică azi, și e aprilie. Altădată îl întîlnisem la Pitești, filma, și-avea tot cizme, dar sufletul. Roi de tineret în jurul lui, cu o sfîntă invidie trădîndu-i. Azi e duminică, zic, și e aprilie, iar mîine nu va mai putea fi găsit pentru că pleacă undeva unde are un lot de pămînt și-l sapă, pune legume, cartofi, dă foc la resturile de anul trecut. Ca toți ai lui din Prăjești. Și între timp, mai face cîte-un film unde apare tot așa, ca ai lui. Cum făcuse celălalt țăran, olteanul Brâncuși : se mutase de la el din sat, la Paris, ca să cioplească poarta gorjană și să uimească lumea cu ea.

TITU CONSTANTIN

DRUM BUN, AGLAIA GHEORGHE,

în marele suiş de unde ne oferiţi atîtea clipe de rară satisfacţie artistică!

Nu vorbesc de o seară la Operă. Nu pomenesc de ora cînd luminile învăluie şi dezvăluie un anume freamăt al baletului de pe scenă şi cînd marile momente de dramă ori de expansiune a bucuriei sînt urmărite de public nu doar cu privirea, ci şi cu respiraţia. Vorbesc de o dimineaţă la Operă : april, ora 10,30. Scena complet goală, sala, de asemenea. Într-un scaun, pe la mijlocul sălii, **Aglaia Gheorghe**. Imaginea — pe care cu greu am putut-o defini — este a unei păsări de spiţă cerească, rămasă jos după ce stolul s-a făcut nevăzut ; şi nu oricare dintre ele, ci chiar regina stolului. Atenţie, îţi vine să zici ; orice zgomot mai brutal o poate face să-şi întindă aripile şi să se înalţe. Dar Aglaia rîde :

— Tare aş vrea să-mi daţi să citesc şi eu ce notaţi acolo ; cînd vorbesc — şi vorbesc destule — vă uitaţi la mine, iar cînd tac începeţi să scrieţi.

Exagerează. Şi nu-i voi da să citească din carnet, pentru că nu prea am ce. Cîteva precizări ale sale, foarte frumoase, cîteva nume, anumite chestiuni de tehnică, în rest un fel de desene, linii întortocheate. Iat-o, de exemplu, zicînd :

— Cred că foarte important pentru o balerină, pentru o dansatoare este ca publicul să nu-i simtă efortul din paşi, din mişcare, din salt, deşi efortul acesta cuprinde partea cea mai importantă a vieţii ei. Adică : fiecare rol spune ceva, iar dansul trebuie să se mlădieze atît de perfect pe fraza muzicală şi pe desfăşurarea conflictului încît să-i capteze pe cei din sală, să-i tragă pe nesimţite din urmă, fără a le lăsa o clipă de trezire, ca să zic aşa...

Acuma ştiu. Văzusem mai de mult Şeherazada, cu Aglaia Gheorghe în rol. Totul se terminase, fastul şi zbuciumul muzicii şi mişcărilor dispăruseră, cortina căzuse, dar în sală continua să domine aceeaşi tăcere aproape solemnă, aproape împietrită. Abia după

multe momente au izbucnit ropotele de aplauze.

— Însă este imens de greu pentru că te solicită atît fizic cît și psihic, dar nu asta-i problema. Organismul e făcut ca să ardă și să se regenereze fără oprire, după legile interioare, însă și după rigoarea pe care i-o impui. Avem în prezent pe afiș „Nunta însingerată", după Federico Garcia Lorca, în realizarea de excepție a lui Ioan Tugearu. Cred că este și cel mai bun rol al meu...

Și privind-o acum, în lumina sălii pustii, și avîndu-i și imaginea de zbor, de ritm tăiat brusc sub reflectoarele scenei, te întrebi : cum încape atîta vigoare fizică, atîta forță vitală în suplețea aproape fragilă a acestei ființe ?

— Un copil, zice, la școala de coregrafie, învață exact nouă ani balet : dintr-a patra pînă într-a douăsprezecea. Nouă ani, zi după zi, exerciții, ținută, exerciții, pînă la însușirea în întregime a vocabularului tehnic. (Pauză. Oftează ușor, caută ceva în geantă). Eh, și dacă ar fi numai atît... Chestiunea este că fiecare rol cere pregătire îndelungată și fiecare apariție înseamnă emoție, chiar teamă : să nu se întîmple ceva, vreun milimetru ori o respirație peste sau sub cadența și tensiunea momentului.

Zic :

— Totuși satisfacțiile atîtor succese, totuși popularitatea dumneavoastră atît de mare...

— Popularitatea, nu. N-o înțeleg, n-o caut, nu știu ce vreți să spuneți. Cu succesul e altceva, însă numai sub următorul aspect : termin un rol, plec sfîrșită la cabină, și vin la mine oameni complet necunoscuți, cu o floare în mînă și cu lacrimi în ochi. Îmi zic atunci că am realizat ceva, am avut succes în misiunea dificilă de a produce altora bucurii. Publicul nostru este foarte sensibil, și îl prețuiesc mult.

Mai zic :

— Am impresia că televiziunea completează fericit scena de la Operă, bineînțeles în ce vă privește.

— Într-un fel. Iată, deci, și prilejul de a vă spune ceva la care m-am gîndit cînd mi-ați telefonat în legătură cu această întîlnire. Almanahul pe care îl scoateți este citit, vasăzică, și de foarte mulți oameni de la țară. Eu fac turnee multe în țară, chiar foarte multe, însă imensa majoritate a populației poate să-mi judece munca numai văzîndu-mă la televizor. Puțin și rar, atît cît încape într-o emisiune de acest gen. Divulg secretul că față de omul de la sate — atît de bun, puternic și cinstit — am un sentiment de mare admirație. Știu că îi place să citească o carte frumoasă, să asculte o melodie, să urmărească o piesă ori un spectacol de dans. Cunoașteți foarte bine ce mari dansatoare sînt fetele și femeile de la țară și ce sîrbe, bătute pline de vigoare putem întîlni pretutindeni, duminica, la horele din sat...

— O secundă : văd la mine în carnet expresia „dans de caracter", pe care ați rostit-o mai înainte.

— Tocmai ; dans de caracter înseamnă dans în spiritul, în tradiția, în caracterul poporului respectiv. Dacă eu mi-am început drumul dansînd și roluri clasice, ca în „Chopiniana" sau în „Giselle", pe parcurs am abordat rolurile demiclasice și de caracter, care, zic eu, m-au consacrat. Revin la spectatorii de la sate : ei mă vor judeca cu toată asprimea dacă dansul meu nu va fi foarte aproape de modul în care îl simt ei. În definitiv, arta urmărește educarea gustului pentru frumos, și n-o va putea face dacă ea însăși, arta, nu-și va lua acel frumos tocmai din tezaurul nepieritor al poporului...

Știu mai de mult că peste șase zile, adică luni 21 aprilie, Aglaia Gheorghe va da un spectacol personal, cu public și cu juriu, în vederea obținerii titlului de maestru coregraf. Mai știu că, în afară de activitatea de la Operă, artista are ore la Liceul de coregrafie și la Școala populară de artă, iar în timpul care îi mai rămîne desfășoară muncă de creație în postura de coregraf. O vezi peste tot, plină de vervă, neobosită și mereu disponibilă, și ești gata s-o întrebi dacă mai are timp de ființa ei și nu găsești cuvintele, însă iată salvarea venind tot de la ea :

— M-am băgat în cam multe, dar o scot eu la capăt.

— Presupun că aveți prilejul să duceți și peste hotare expresia artei dumneavoastră de romîncă.

— Mă preocupă întîi să duc în toate colțurile României arta noastră și virtuțile școlii noastre de balet. V-am spus că fac multe turnee în țară, și cea mai mare grijă a mea este să pregătesc spectacolele din deplasare tot atît de bine — ba chiar mai riguros — decît pentru scena din București. Dacă am ajuns în Valea Jiului, să zicem, vreau ca cei de acolo, care au umplut sala cu rapiditate și cu o curiozitate explicabilă, să vadă într-adevăr un spectacol adevărat, pentru că nu se știe cînd mai revin. Cît despre călătoriile externe, sînt destule. Am făcut turnee artistice în aproape toată Europa, dar și în Cuba, Mexic sau Insulele Canare...

Își privește ceasul, se uită pe carnetul meu. Ajunge pe azi. În ziua de 6 mai se va întoarce din U.R.S.S., și ne vom revedea pentru fotografii. Drum bun, Aglaia Gheorghe, în această nouă călătorie și în marele suiș de unde ne oferiți atîtea clipe de rară satisfacție artistică !

TITU CONSTANTIN

5 secvenţe cu... polen

În principiu, toată lumea ştie cum se înmulţesc plantele şi care e rolul polenului în acest proces. Şi, atunci, ce ar mai fi de spus ? Multe. Pentru că, pe măsura perfecţionării metodelor de cercetare, grăuntele de polen a început să dezvăluie privirilor uimite ale oamenilor de ştiinţă noi şi noi faţete.

A TRĂI O ORĂ SAU O SĂPTĂMÎNĂ

e afirmă şi — după cît se pare — pe bună dreptate, că un grăunte de polen e un organism viu, puternic deshidratat. În fapt, el conţine apă în proporţie de 15—35 la sută din greutatea proprie, spre deosebire de organismele celelalte care conţin, în medie, 70 la sută apă. De altfel, această deshidratare e un lucru obişnuit, o caracteristică a formelor de diseminare a fiinţelor vii, fie că e vorba de spori, de bacterii sau de seminţe şi reprezintă un mod de viaţă încetinită, care asigură o anumită rezistenţă în condiţii de mediu nefavorabile. Dar, pînă unde merge această rezistenţă ?

Întrebarea e importantă, în primul rînd pentru agricultori, deoarece dincolo de limită grăuntele de polen îşi pierde capacitatea de fecundare şi, pînă la urmă, moare. Cercetări recente au arătat că, de la o specie la alta, există variaţii foarte mari ale rezistenţei polenului. De pildă, la graminee un grăunte de polen, în condiţiile temperaturii mediului înconjurător, moare după 1—2 ore, în timp ce polenul de rapiţă trăieşte, la 20° C, o săptămînă ! O echipă de cercetători de la Universitatea din Lyon a demonstrat că acelaşi polen poate trăi şi dacă temperatura atinge 35° C.

Desigur, oamenii de ştiinţă nu s-au mulţumit să constate aceste deosebiri atît de mari, ci au încercat să le şi explice. Concluzia la care s-a ajuns este că, după toate aparenţele, rezistenţa mai mare sau mai mică a grăuntelui de polen depinde de structura şi compoziţia chimică a membranei lui, precum şi de existenţa sau absenţa unui înveliş special, un amestec complex de proteine, lipide şi zaharuri, care îl protejează împotriva agresiunilor cum sînt seceta, radiaţiile ultraviolete etc.

PE DRUMUL SPRE „BANCA" DE POLEN

Cunoscînd explicaţia rezistenţei mai mari sau mai mici a grăuntelui de polen, nu s-ar putea, oare, mări această rezistenţă, astfel încît polenul diverselor specii să poată fi conservat în „bănci de polen" ? — s-au întrebat cercetătorii.

Da, asemenea „bănci" ar reprezenta un instrument extrem de valoros pentru lucrările de genetică şi ameliorare care folosesc noile posibilităţi de a obţine plante întregi cu caracteristici superioare, pornind de la un... simplu grăunte de polen cultivat în laborator sau de a realiza încrucişări între plante din specii diferite. Pentru asemenea lucrări e nevoie de polen bine conservat, gata în orice clipă să intre în acţiune. Iar bine conservat înseamnă congelat ca şi materialul seminal — pe baza unor tehnici foarte delicate.

Dar, înainte de a soluţiona problema conservării, e nevoie să se ştie ce fel de polen se pune la conservat, altfel spus, se impune o evaluare exactă a viabilităţii polenului, lucru care nu e deloc simplu. Au fost folosite diverse metode, fiecare avînd dezavantaje mai mari decît avantajele. Abia în ultima vreme echipa de cercetători de la Universitatea din Lyon a avut ideea de a folosi o metodă nucleară şi anume rezonanţa magnetică nucleară, care se bazează pe măsurarea anumitor caracteristici magnetice ale nu-

cleelor atomilor de hidrogen, care alcătuiesc moleculele de apă. După starea în care se află hidrogenul din apa pe care o conține se poate ști dacă grăuntele de polen este sau nu apt pentru fecundare, se poate ști repede, precis și fără a distruge polenul.

JOCUL COMPLICAT AL MOLECULELOR

rebuie spus că aproximativ în același fel se pune și problema capacității de fecundare a stigmatului, mai precis a perioadei de receptivitate, în care grăuntele de polen, ajuns la suprafața acestuia, este acceptat și poate germina, perioadă care poate merge, după caz, de la cîteva ore, la cîteva zile. Cercetări întreprinse în ultimii ani în Australia și în alte țări au arătat că receptivitatea stigmatului este un proces complex, în care intervin diverse substanțe biochimice și care se desfășoară în anumite condiții de temperatură.

Cea dintîi condiție care se cere îndeplinită este ca pistilul să... accepte polenul, iar pentru aceasta îl supune unei verificări. Dacă polenul provine de la aceeași plantă sau de la o plantă din altă specie, îl respinge. Acest proces, cu două consecințe posibile — acceptare sau respingere — a fost intens studiat în ultima vreme. Concluzia la care s-a ajuns — ea aparține unor cercetători francezi, englezi, japonezi și americani — este că el reprezintă jocul complicat al unor molecule care asigură „recunoașterea" partenerului de fecundare și înlăturarea „nechematilor".

ÎNTRE PLOPUL NEGRU ȘI PLOPUL ALB

tudierea fenomenului nu se întemeiază doar pe curiozitatea științifică a cercetătorilor, ci răspunde unui important obiectiv al cercetării contemporane: crearea de noi hibrizi la plantele de cultură.

După cum se știe, există astăzi diverse tehnici noi de hibridare, inclusiv fuziunea protoplaștilor (celule fără membrană), care s-au dovedit a fi promițătoare, deși au o aplicabilitate limitată și se pot realiza numai în laborator, în eprubetă. În schimb, tehnica bazată pe fecundarea polen/stigmat între plante din specii diferite este, teoretic, aplicabilă la numeroase familii vegetale, între care și la graminee.

Deocamdată, se tatonează. Primele experiențe reușite efectuate, sub diverse forme, de cercetători din Seattle (S.U.A.), Melbourne (Australia) și din Lyon au ca obiect plopul, în speranța ca, din încrucișarea plopului negru, repede crescător, cu cel alb, adaptat la soluri sărace, să se obțină un hibrid care să întrunească însușirile favorabile ale ambelor specii.

O BARIERĂ SE CERE ÎNLĂTURATĂ

entru ca încrucișări realizate pe această cale să reușească, trebuie înlăturată bariera pe care o ridică natura prin fenomenul de respingere. Existența acestuia din urmă i-a determinat pe oamenii de știință să se întrebe dacă nu cumva plantele nu dispun și ele de un sistem imunitar, cam ca acela al animalelor.

Faptul e că întrebarea nu a picat din senin, de vreme ce s-a constatat că plantele prezintă anumite reacții care seamănă cu reacțiile imunitare, de apărare, ale animalelor. Ele se pot proteja, de pildă, împotriva infecțiilor microbiene, producînd substanțe numite fitoalexine, care nu reprezintă echivalentul anticorpilor, ci sînt, mai degrabă, un fel de antibiotice vegetale. Cercetări recente au arătat că — este, deocamdată, o ipoteză — asemenea reacții s-ar baza, ca și în cazul fecundării cu polen, pe un sistem de molecule care au capacitatea de a „recunoaște" agresorul, declanșînd sistemul de apărare al organismului vegetal.

Cercetările în această direcție se află în plină desfășurare, astfel încît marile rezultate abia urmează să apară. Totuși, de pe acum, oamenii de știință consideră că descifrarea, cunoașterea aprofundată și, eventual, dirijarea sistemului imunitar al plantelor vor deschide căi noi în domeniul manipulărilor genetice și, ceea ce e deosebit de important, manipulările așteptate nu se vor desfășura în eprubete ci în natură, în cîmpul experimental și, poate, în producția agricolă. Dar, pînă atunci, trebuie să mai treacă timp...

A. COSTA

VIGOAREA CELUI MAI TÎNĂR VLĂSTAR AL HORTICULTURII

- La Todireşti — Suceava, o asociaţie cu profil inedit
- Cultura arbuştilor fructiferi la scara marii producţii
- Din primii ani, un grad înalt de rentabilitate

Cultura arbuştilor fructiferi are o îndelungată tradiţie pe meleagurile Bucovinei. La Vicov şi Rădăşeni, la Rădăuţi şi Gura Humorului, fiecare gospodar cultivă în grădina sa „pomuşoară", cu fructele căreia îşi îndulceşte traiul. Poate tocmai din această tradiţie, atestată cu dragoste şi în cîntecul Sofiei Vicoveanca, a izvorît ideea unor entuziaşti horticultori suceveni, îmbrăţişată şi sprijinită de organele judeţene de partid şi de stat, de a promova „pomuşoara" la scara marii producţii. Prin materializarea unor judicioase propuneri formulate de specialiştii din unităţile de cercetare şi producţie a luat fiinţă în apropierea Sucevei o unitate de producţie cu profil unic în ţară : ASOCIAŢIA ECONOMICĂ DE STAT ŞI COOPERATISTĂ HORTICOLĂ TODIREŞTI, profilată pe cultura arbuştilor fructiferi.

„Vlăstarul cel mai tînăr al horticulturii româneşti" — cum îl numeşte ing. **Mihai Păvăloi,** directorul asociaţiei — s-a format prin participarea, cu fonduri de investiţii a întreprinderii pentru producerea şi industrializarea legumelor şi fructelor Suceava şi a cooperativelor agricole de producţie Botoşana, Cajvana, Costîna, Pîrteştii de Jos şi Todireşti, care au adus în asociere 870 ha teren agricol, plantate acum, în cea mai mare parte, cu coacăz roşu şi negru, mur, zmeur, afine, cătină şi diferite alte specii de arbuşti.

Pentru ca acest „vlăstar" să fie de la început viguros a avut şi are nevoie de o îngrijire deosebită din partea tuturor celor ce îi asigură formarea şi dezvoltarea. Încă dinainte de trecerea la realizarea plantaţiilor, terenul a fost supus unor lucrări de ameliorare, urmărindu-se, în special, eliminarea excesului de umiditate. Prin nivelări şi modelări s-au atenuat pantele spre a se asigura mecanizarea lucrărilor. A urmat desfundarea pînă la adîncimi de 50 cm, fertilizarea cu îngrăşăminte naturale şi chimice şi plantarea. Pentru procurarea materialului săditor, specialiştii asociaţiei au colindat prin toate pepinierele staţiunilor de cercetare şi producţie din ţară, unde au găsit deplină înţelegere şi sprijin. Cum însă nevoile de material săditor întreceau cu mult posibilităţile de procurare, conducerea asociaţiei a hotărît înfiinţarea unei pepiniere proprii întinsă pe o suprafaţă de 30 de hectare. Cuprinzînd peste 20 de specii de coacăz, afin, zmeur, mur, cătină şi trandafir de dulceaţă, pepiniera, condusă de **Gheorghe Avram,** produce în momentul de faţă cantităţi de material săditor în măsură să acopere în întregime nevoile de extindere a plantaţiilor asociaţiei (într-un ritm de 100 ha pe an) şi să contribuie la satisfacerea cerinţelor altor unităţi de producţie din judeţ şi din alte zone ale ţării.

În pas cu intrarea pe rod a primelor plantaţii, asociaţia de la Todireşti livrează beneficiarilor săi cantităţi mereu sporite de fructe, deosebit de solicitate pe piaţa internă şi la export. Confirmînd spusele inginerului **Mihai Păvăloi,** „cel mai tînăr vlăstar al horticulturii româneşti" beneficiază aici de o creştere viguroasă. Din anul întîi de la intrarea pe rod, plantaţiile de arbuşti fructiferi de la Todireşti asigură unităţilor asociate beneficii de peste 20 000 lei la hectar, care le situează, prin gradul înalt de rentabilitate, pe un loc de frunte în cadrul horticulturii noastre.

ION CERNEA

În inima Bărăganului se înalţă

Interviu cu tovarăşul
RĂZVAN CIUCĂ,
directorul Muzeului judeţean
Ialomiţa

Muzeul agriculturii române

– Numim ades Bărăganul, împreună cu spaţiul fertil al Ialomiţei, „vatra de pîine a ţării" şi înţelegem bine că aici este locul cel mai firesc de a înălţa un muzeu consacrat agriculturii. Cu modestie şi tenacitate, activaţi de mulţi ani în această direcţie. Care este ţelul fundamental al muzeului ce se naşte în inimă de Bărăgan ?

– Un adevăr istoric cunoscut şi recunoscut arată că locuitorii patriei noastre au avut, din cele mai vechi timpuri, ca ocupaţie principală agricultura. Această ocupaţie stabilă, atestată neîntrerupt de mărturiile numeroase şi edificatoare ale istoriei, ale auxiliarelor sale, arheologia şi etnografia, au contribuit decisiv la continuitatea de civilizaţie în matca românească, evidenţiind caracterul pregnant sedentar al poporului nostru. Felul în care ţăranul român şi-a gîndit locuinţa sau îmbrăcămintea, sistemul său filozofic, folclorul (datinile de iarnă şi de primăvară sînt pledoarii neîndoielnice în acest sens) poartă pecetea viguroasă a acestei ocupaţii de căpetenie – agricultura, contrazicînd categoric teza falsă a originii „pastorale" a poporului român, după care acesta s-ar fi format altundeva decît în teritoriul etnic ştiut şi atestat ca atare de către toţi cercetătorii de bună-credinţă. Subliniind, aşadar, necesitatea istorică de a demonstra că principala ocupaţie a poporului român a fost dintotdeauna agricultura, fapt ce i-a conferit acestuia stabilitate şi permanenţă culturală, ca răspuns la grija deosebită a partidului şi statului nostru pentru ocrotirea patrimoniului cultural naţional, am propus înfiinţarea unui asemenea muzeu aici, în centrul celei mai întinse regiuni agricole din ţară, Bărăganul. Am avut în vedere, desigur, şi alte considerente, printre care şi pe acela că în muzeele noastre istoria agrară este fragmentar şi insuficient reprezentată, contrar rolului major pe care agricultura l-a jucat în destinele poporului român, ca şi considerentul că în ce priveşte ilustrarea arhitecturii populare, în muzeele noastre etnografice în aer liber se constată o disproporţie între reprezentarea bogată a zonelor de deal şi de munte şi insuficienta reprezentare a zonelor de cîmpie, adică tocmai cele ce cuprind comunităţile cele mai mari de „plugari".

– Ce ne puteţi spune în legătură cu stadiul pregătirilor pentru deschiderea muzeului, cînd vom putea participa la inaugurare ?

– Noi socotim că muzeul există şi îşi trăieşte viaţa. Pornim de la faptul că deţinem cele mai mari colecţii de unelte şi instalaţii tradiţionale agricole. Aceste colecţii sporesc nu an de an, ci lună de lună, prin donaţii şi achiziţii. Avem, de asemenea, o publicaţie proprie – mă refer la BIBLIOTHECA ROMANIAE HISTORIAE AGRICULTURAE al cărei prim opus însumează aproape 800 de pagini. Şi, mai ales, avem – fără întrerupere – manifestări expoziţionale tematice în care se expun mereu alte şi alte colecţii din patrimoniul muzeului.

– Cîte piese numără aceste colecţii ?

– Aproape cinci mii. Ele sînt de o mare diversitate şi pot fi văzute de public atît cu prilejul expoziţiilor tematice organizate la Slobozia cît şi în cadrul expoziţiei permanente de la Feteşti, unde spaţiul de expunere se desfăşoară pe o lungime de peste 600 metri.

– Care dintre piesele muzeului socotiți că sînt deosebite, prin raritate sau chiar prin caracterul de unicat ? Știm că ați vizitat aproape totalitatea muzeelor similare din Europa și, deci, puteți compara...

– Nu este ușor să evidențiez niște piese „vedete". Vă pot spune că avem cea mai amplă colecție de pluguri – peste 60 – începînd de la plugul cu piese din lemn și trecînd prin toate metamorfozele tehnice, pe diferite utilități și tipuri. Dispunem și de o colecție de machete de mașini agricole, donată muzeului de Institutul agronomic din Cluj-Napoca. Avem, de asemenea, și o gamă largă de locomobile, batoze, secerători-legători, dispărute de multă vreme din peisajul agriculturii noastre, dar aflate în perfectă stare de funcționare. Merită de pomenit, ca piesă-unicat, teascul de struguri, din Baia Mare, care este o realizare de mari dimensiuni, cu o grindă de presare de 10 m și o metelniță (lăcaș) de 2,30 pe 2,30 m, permițînd, la o singură presare, introducerea unei cantități de 500 kg de struguri. Tot o piesă rară este și „ierganul", un manej pentru treieratul cu ajutorul cailor, ca și motopompa din Ozun-Covasna, deosebit de ingenios concepută pentru o multitudine de funcționalități.

– Am remarcat în expoziția consacrată aspectelor privind creșterea animalelor, piese de o deosebită valoare a execuției artistice.

– Deținem o colecție importantă de linguri din lemn de pe Valea Izei, ca și o alta de linguri „de buzunar", cioplite din lemn de pixu, un soi de corn, cu un aspect sugerînd osul. Apoi cîrlibanele (cîrlige de păstor) cu sculpturi zoomorfe, pirghurele (butoiașele din care se bea la nuntă) ; o seamă de vase din aramă artistic încrustate sînt, într-adevăr, de un înalt nivel de realizare artistică.

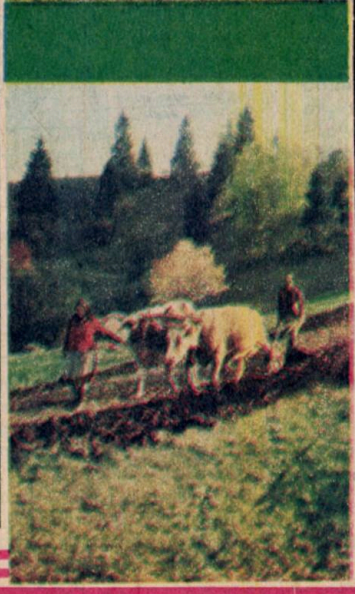

– Vă rugăm să ne spuneți cite ceva și despre munca de cercetare desfășurată de cadrele de muzeografi din Slobozia.

– Colectivul muzeului a desfășurat cercetări sistematice, însoțite de achiziții de piese muzeale, în primul rînd în județul Ialomița, dar și în județele Călărași, Constanța, Tulcea, Mehedinți, Caraș-Severin, Maramureș, Bacău, Vaslui, Covasna, Brașov, Alba, Cluj, Hunedoara, îmbogățind necontenit bogatul și diversul patrimoniu alcătuit din fotografii, diapozitive, filme documentare, benzi de magnetofon, schițe, înfățișînd diferite aspecte agrare, unelte, tehnici și sisteme agricole tradiționale, aspecte din viața socială a unor comunități rurale.

– Muzeul coordonează, după cite știm, o serie de activități etnografice din satele ialomițene.

– Interesul pentru etnografie, pentru istorie în general, este un fenomen de proporții în localitățile județului Ialomița. Colectivul nostru ține o legătură permanentă cu un mare număr de colaboratori și sprijină organizarea sau reorganizarea unor puncte muzeale la Amara, Sudiți, Gheorghe Lazăr ca și înființarea de puncte de monografie la Grindu și Miloșești, de creație populară la Manasia. Sîntem convinși că istoria agrară a viitorului se construiește pe baza cunoașterii și interpretării situațiilor agricole din trecut și pînă în prezent, că principalul beneficiar al cercetărilor de istorie agrară trebuie să fie în primul rînd agricultura intensivă, însuși procesul de producție agricolă, fără a neglija latura educațională a publicului de toate categoriile, care va înțelege mai bine sensul și semnificația agriculturii în istoria patriei, importanța politicii agrare a partidului și statului și marele salt reprezentat de țelurile noii revoluții agrare.

ADRIAN DUMITRAȘCU

În agricultură, industria alimentară, cooperația de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor se desfășoară o largă acțiune de transformare a cazanelor termice astfel ca, în loc de gaze naturale sau produse petroliere, să se ardă cărbuni și alți combustibili solizi ieftini, cum sînt, de exemplu, resturile vegetale neutilizabile ca furaje. În acest scop, deosebit de interesante sînt soluțiile oferite de **Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru echipamente energetice (I.C.S.I.T.E.E.) din București,** dintre care două le publicăm în paginile de față.

Cazane termice pentru orice fel de combustibili solizi

Un colectiv de specialiști, sub conducerea ing. **Dumitru Bâcleșanu,** șef de laborator la I.C.S.I.T.E.E. București, a procedat la transformarea cazanelor „Metalica", în care se ardeau produse petroliere, în cazane „MAC-05 GBR" ce pot utiliza nu numai cărbuni, ci orice fel de combustibil solid, respectiv deșeuri de lemn (așchii, rumeguș, surcele) și resturi vegetale (coceni, ciocălăi, corzi uscate de viță de vie, tulpini de floarea-soarelui, paie) care nu sînt utilizate ca furaje.

Modificarea constă, în principal, în realizarea a noi drumuri pentru gazele arse, în scopul măririi suprafeței de schimb de căldură, în acest scop introducîndu-se elemente noi. Primul dintre acestea este grătarul cu bare de răscolire — notat prescurtat GBR, inițiale ce se regăsesc și în denumirea noului produs — înclinat la un unghi de 35° față de orizontală. Acest grătar mecanic este format din rînduri paralele de bare, fixe și mobile, cu distanța între ele de 2–3 mm. Antrenate de un sistem mecanic, acționat de un motoreductor de 1,1 kW, barele se mișcă periodic și asigură avansarea cărbunelui pe grătar, precum și ruperea plăcilor de zgură și antrenarea acestora pe grătarul de postardere. Se asigură astfel atît desfășurarea ultimei faze de ardere a cărbunilor, cît și evacuarea zgurii prin basculare.

Cutia de aer, amplasată sub barele grătarului mecanic, are rolul de a asigura pătrunderea aerului în stratul de cărbune și de a permite, printr-o clapetă dispusă în partea inferioară, evacuarea cenușii și a cărbunelui nears căzut printre barele grătarului. Pătrunzînd frontal, aerul necesar arderii — insuflat de un ventilator — face ca fracțiunea măruntă de cărbune căzută printre bare să fie extrem de mică.

Sistemul de alimentare se compune dintr-un buncăr și un dispozitiv de ridicare a cărbunelui. Așa cum se poate observa și din schiță, buncărul este format din două compartimente : unul, pentru cărbune cu granulația de sub 30 mm și altul pentru cărbune cu granulația de 30–80 mm, separarea făcîndu-se printr-un grătar montat la cota de alimentare.

Cărbunele cu granulația mai mică de 30 mm se introduce pe grătar cu ajutorul unui dozator rotativ și este distribuit, în zonele de ardere intensă, pe deasupra stratului de jar de pe grătar. Cărbunele cu granulația de 30–80 mm pătrunde prin fanta inferioară a buncărului, alimentînd continuu grătarul.

În partea de jos, spre exterior, buncărul are o ușă prin care se pot introduce manual și resturi vegetale sau de altă natură, care nu pot aluneca. Experimental, rezultate bune s-au obținut cu baloți formați din tulpini de floarea-soarelui, în greutate de 10 kg fiecare, și din corzi uscate de viță de vie, în greutate de 5 kg fiecare.

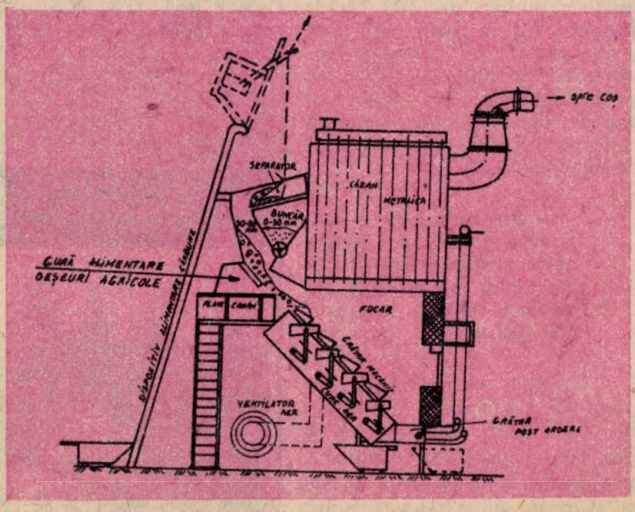

Debitul caloric de 0,5 gigacalorii pe oră se obține la o presiune maximă de funcționare de 6 bari, cu un con-

sum de cărbune, cu puterea calorică de 2 200 kcal/kg, de 324 kg/oră la un debit normal și 165 kg/oră la debitul minim. Temperatura apei este, la intrare, de 75°C, iar la ieșire de 95°C ; randamentul termic este de 70 la sută.

In cazul arderii a 310 kg baloți de floarea-soarelui pe oră, cu o putere calorică de 2 800 kcal/kg, s-a obținut un debit caloric de 0,695 Gcal/oră și un randament de 80 la sută, iar prin arderea a 200 kg corzi uscate de viță de vie pe oră, cu o putere calorică de 3 790 kcal/kg, debitul caloric a fost de 0,620 Gcal/oră, iar randamentul de 80 la sută.

Răspunzînd solicitărilor agriculturii, I.C.S.I.T.E.E. a realizat astfel de cazane cu sarcină și mai mică, de 0,25 Gcal/oră.

Cazane termice cu arderea lignitului în strat fluidizat

La întreprinderea de industrializare a sfeclei de zahăr Fundulea, județul Călărași, a intrat, nu de mult, în funcțiune o centrală termică ce utilizează un procedeu original — invenție românească — de ardere a cărbunilor în strat fluidizat.

Adresîndu-ne tovarășului dr. ing. **Ion Nistor**, șef de laborator la I.C.S.I.T.E.E. București, conducătorul grupului de specialiști care a elaborat tehnologia respectivă, am aflat în ce constă aceasta : este vorba de autocombustia cărbunilor inferiori, care au un conținut ridicat de material inert (balast), putere calorică redusă, de 1 200–2 000 Kcal/kg, și o granulație de pînă la 5 mm.

Inițial, cazanul este încălzit cu ajutorul unui arzător de combustibil lichid, pînă cînd se atinge temperatura de autoaprindere a combustibilului solid, după care lignitul măcinat este pulverizat în interior și menținut în suspensie cu ajutorul unui curent de aer ascendent, urmînd ca, în continuare, arderea să decurgă autoterm, adică fără aport de căldură.

Un cazan de ardere în strat fluidizat (vezi schița) se compune din : instalația de ardere, alcătuită din buncărul de alimentare (1), alimentatorul cu melc (2) ce servește la alimentarea cu combustibil solid și cu cenușă pentru strat, grătarul (3) și instalația de distribuire a aerului de fluidizare (4) ; răcitorul de cenușă în strat fluidizat (5), în care au loc continuarea arderii corpurilor nearse din cenușă, răcirea cenușii sub 200°C, precum și recuperarea căldurii prin încălzirea aerului secundar la 150—200°C ; corpul focar (6) de formă cilindrică sau rectangulară, evazat în partea superioară, în care se asigură arderea în strat fluidizat și recuperarea a 60—70 la sută din căldura totală ; corpul convectiv (7) de formă paralelipipedică, cu două drumuri de gaze, care asigură recuperarea a 30—40 la sută din căldură și contribuie la desprăfuirea gazelor arse ; tamburul (8) de formă cilindrică, plasat orizontal deasupra corpului convectiv, care primește apa de alimentare și o furnizează pompei de circulație, ce o refulează mai departe în sistemul vaporizator, unde are loc formarea unei emulsii de abur-apă (emulsie care intră în tambur, unde, datorită unui sistem de separație, aburul, eliberat de picăturile de apă, pătrunde în conducta de abur saturat — la cazanele de 2 t/oră, sau în supraîncălzitor — la cazanele de 10 t/oră) ; ventilatoarele de aer pentru asigurarea aerului de combustie compus din aerul de fluidizare (în focar și în răcitorul de cenușă) și aerul de baraj (pentru arzătoarele de combustibil lichid, pentru vizoare și supraveghetoarele de flacără) ; instalația de desprăfuire mecanică compusă din ciclon (9) și multiciclon (10) care dispun de elemente axiale, cu o eficiență comparabilă cu cea a electrofiltrelor, gazele fiind evacuate cu un conținut de cenușă de 400—1 000 mg/mc ; instalația de recirculare pneumatică a cenușii evacuate din ciclon în focar și din răcitor în

(Continuare în pag. 162)

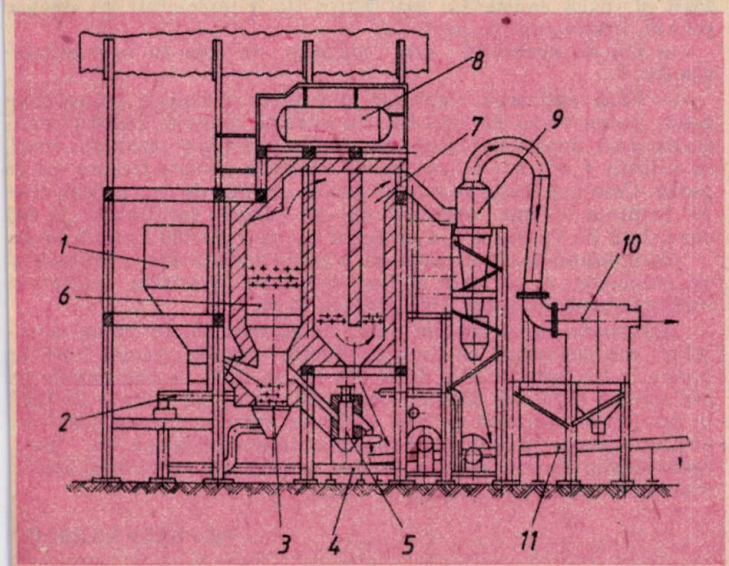

1. Buncăr de cărbune ; 2. Șnec de alimentare ; 3. Grătar ; 4. Instalație pentru aer de fluidizare ; 5. Răcitor în strat fluidizat ; 6. Focar ; 7. Corp convectiv ; 8. Tambur ; 9. Ciclon ; 10. Multiciclon ; 11. Instalație de evacuat cenușă.

La I. A. S. Măcin

SOIA — o cultură prioritară

De mai mulți ani, I.A.S. Măcin, județul Tulcea, a devenit o mare unitate producătoare de soia — cultură deosebit de valoroasă și bogată în proteină — cu toate că aici, la cotul Dunării spre Mare și la poalele celor mai bătrîni munți din țară, se cultivă pe suprafețe întinse și grîu, orz, porumb, orez, floarea-soarelui, fasole, mazăre, sfeclă de zahăr și alte plante de importanță economică.

Referindu-ne la soia, trebuie să menționăm că, în ultimii zece ani, la I.A.S. Măcin această cultură ocupă între 1 500 și 2 000 ha, cu producții medii anuale de la 2 200 la 2 850 kg la hectar, fapt pentru care harnicul colectiv de muncă al întreprinderii a fost distins cu Ordinul Muncii clasa I.

— Stimate tovarășe inginer Aurel Ionescu, spre ce producții de soia tinde unitatea pe care o conduceți ?

— Evident, de la 3 000 de kg boabe la ha, în sus ! Am mai avut prilejul să arăt că unele ferme au obținut recolte mult peste media de 2 850 kg la ha realizată în 1984. De exemplu, fermele nr. 6 „23 August" și nr. 2 „Jijila", conduse de experimentații specialiști ing. **Otilio Lombardi** și ing. **Eftimie Virgil** au recoltat cîte 3 380 kg soia la ha, pe 320 ha și respectiv, 3 330 kg la ha, pe 280 ha. Deci, se poate ! Mai ales cînd dăm plantelor tot ce le trebuie.

— După propria dv. experiență, ce-i trebuie soiei ?

— În primul rînd, un teren bine pregătit. Încă din toamnă, împreună cu directorul tehnic al întreprinderii, ing. **Paul Becleanu**, și cu șefii celor 6 ferme specializate în această cultură, am stabilit pe baza asolamentului existent solele și premergătoarele care să corespundă cerințelor plantei. Și tot atunci au fost arate și nivelate cele 1 850 ha semănate în primăvară.

— Iar apoi, în primăvară... ?

— ...toate lucrările au fost executate cu agregate complexe care, pe lîngă un pat germinativ bine pregătit, au asigurat și o bună fertilizare și erbicidare a solului. Fertilizarea a fost făcută potrivit cartărilor agrochimice și în raport de producțiile planificate, iar în perioada de vegetație aplicăm îngrășăminte foliare, în două etape : la înflorire și la formarea păstăilor. Pentru prevenirea apariției buruienilor, am erbicidat, înainte de însămînțare, întreaga suprafață cu Treflan și Sencor, iar cînd plantele ajung în faza de rozetă intervenim cu Basagran.

— Ce fel de sămînță folosiți ?

— Bineînțeles, de cea mai bună calitate și din soiuri de înaltă productivitate. În decursul anilor, am testat 21 de soiuri și am ajuns la concluzia că numai 5 se pretează la condițiile de sol și climă de care dispunem : Hodgson 79, Amsoy 71, Corsoy 78, SRF 200 și Century. Precizez că 30—40 la sută din producția de soia o reținem pentru sămînță (atît pentru nevoile noastre, cît și pentru alte unități din județ) și, de aceea, folosim numai categorii biologice superioare : elită și înmulțirea I. De asemenea, înainte de a pune sămînța în buncărul mașinii (SPC-9, cu limitatoare de adîncime la brăzdare), executăm la capătul fiecărei sole bacterizarea. După răsărire, cînd plantele ajung la 2—4 frunze trifoliate, facem controlul reușitei bacterizării și, dacă constatăm mai puțin de 5 nodozități pe fiecare plantă, intervenim cu azot.

— Cît de rentabilă este cultura de soia în întreprinderea dv. ?

— Fără aplicarea riguroasă a tuturor verigilor tehnologice n-am putea vorbi de beneficii la această cultură. Pentru realizarea unei densități optime și, implicit, a unor producții mari, în ultimii 4 ani am folosit patru variante pentru fiecare soi în parte. Cele mai bune rezultate le-am obținut de la varianta 3 — 55 semințe la mp, respectiv 49—50 plante recoltabile la mp care, față de varianta 4, a asigurat un spor de 380 kg soia la ha.

Completînd toate acestea cu o bună întreținere a culturii și cu recoltarea ei la timp și fără pierderi, garantăm obținerea unei producții de peste 3 000 kg soia la ha.

Referindu-ne la rentabilitate, menționez că, în urma calculelor, am constatat că la o producție stas de numai 2 650 kg boabe la ha, venitul este de 10 075 lei, în timp ce cheltuielile nu pot depăși 6 750 lei. Despre beneficiu, ce să vă spun ? În 1984 la producția realizată pe cele 1 500 ha, întreprinderea noastră a obținut numai la soia un beneficiu de 4,4 milioane lei, argument destul de convingător pentru a continua cultivarea acestei valoroase plante pe suprafețe mari.

AL. ȘTEFĂNESCU

Intr-un an, in general neprielnic agriculturii, renumiții cooperatori din Topolovățu Mare — Timiș, autodepășindu-se, acționînd în spirit revoluționar, au obținut pe teren neirigat și nu din cei fertili, pe alocuri chiar pe podzol și lăcoviști, cele mai mari producții la hectar din istoria acestei „cooperative de eroi", cum a denumit-o, elogios, la 14 septembrie 1984, secretarul general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, în Cuvîntarea rostită la marea adunare populară din localitate.

— Factorul primordial al acestor producții-record — ne spune ing. Ioan Josu, președintele unității, Erou al Muncii Socialiste — îl constituie aplicarea neabătută a prețioaselor indicații ale tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, care, împreună cu tovarășa **Elena Ceaușescu**, ne-a făcut marea cinste de a ne vizita de două ori unitatea, jalonîndu-ne căile de urmat pentru a înregistra marile succese cu care ne mîndrim astăzi. Inestimabilele sale indicații, date la fața locului, ne-au orientat în conducerea, organizarea și planificarea activității, în perfecționarea tehnologiilor, executarea lucrărilor la nivelul de calitate cerut de agrotehnica noii revoluții agrare, valorificarea la cote înalte a tuturor resurselor umane și materiale de care dispunem. **„Epoca Nicolae Ceaușescu"** este apreciată de noi, țăranii, drept epoca înfloririi fără precedent a agriculturii, ca ramură de bază a economiei naționale. Pentru unitatea noastră, perioada 1965—1984 înseamnă, printre altele, creșterea averii obștești de la 7 la 107 milioane lei, a valorii producției globale de la 4 la 83 milioane lei, a beneficiilor de la 500 000 la 11 milioane lei, a valorii normei de categoria întîi de la 20 la 80 lei. În ce privește producțiile la hectar, acestea au crescut : la grîu — de la 1 632 kg la 8 253 kg, la orz — de la 1 873 kg la 8 819 kg, la porumb-știuleți — de la 3 947 kg la 21 662 kg, la sfecla de zahăr — de la 17 120 kg la 60 921 kg. Soia nu produceam în 1964. În 1984, pe primele 300 hectare irigate, am obținut cea mai mare producție pe țară — 3 700 kg la hectar! Numai livrările peste plan la fondul de stat au depășit, în 1984, cu mult pe cele totale ale anului 1964. Astfel, dacă în 1964 am livrat 521 tone grîu, 200 tone orz, 688 tone porumb-boabe și 685 tone sfeclă de zahăr, numai livrările suplimentare la aceste produse au fost, în 1984, de 2 145 tone grîu, 2 105 tone orz, 3 000 tone porumb-boabe și 2 592 tone sfeclă de zahăr.

„Să cerem de la țăran, dar să-i și dăm !" — aceste cuvinte rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la 1 iunie 1983, cînd ne-a vizitat prima oară unitatea — a continuat președintele Josu — constituie o lege pentru noi și ne-au stimulat să obținem recoltele despre care vă vorbeam.

În documentarea noastră, am cules nenumărate fapte care ilustrează cît se poate de grăitor afirmația președintelui Josu. De exemplu, cooperatoarea **Rafila Ristea** a cîștigat, în 1984, pentru munca în cooperativă, 36 507 lei, în bani și produse. De altfel, în 1984, pe lîngă veniturile realizate în cooperativă, țăranii cooperatori din Topolovățu Mare au mai cîștigat din livrările de produse obținute pe loturile în folosință încă 314 000 lei. Printre altele, valoarea mărfurilor cumpărate în 1984, prin unitățile comerciale din comună, s-a cifrat la 13 713 000 lei. Mulți cooperatori și mecanizatori — **Ioan Miloș, Traian Alexandru, Cojocaru Miroslav, Ana Chevereșan, Vuchița Gurban, Doina Cernea** și alții — și-au durat case cu etaj, iar **Viorica Drăgoi, Ileana Gavrilă, Dimitrie Dărăbanț, Ion Marian, Milenco Pelici, Pazmay Ioan**, în total peste 150 de cooperatori și-au cumpărat automobile.

În afara satisfacțiilor materiale nu trebuie uitate cele morale. Unitatea a fost distinsă pînă acum de cinci ori cu titlul de Erou al Muncii Socialiste, de zece ori cu Ordinul Meritul Agricol clasa I și de două ori cu Ordinul Muncii clasa I.

TRAIAN DUMITRESCU

1984 - anul producțiilor record la C.A.P. Topolovățu Mare

CAPRICIILE VREMII

— „Capricioasă ca vremea" — spunem, uneori, despre cîte o persoană care ne surprinde prin manifestări imprevizibile. Mai mult sau mai puțin nevinovate, mai mult sau mai puțin incomode, asemenea capricii pot fi, de regulă, suportate, atenuate sau chiar — ce optimism!, veți spune, — eliminate. Dar nu asemenea capricii fac obiectul discuției noastre. Ne interesează capriciile vremii, care adesea au implicații directe, pe planul activității economico-sociale, al vieții noastre cotidiene. Ce ne puteți spune despre ele?

— Aproape în fiecare an, starea timpului prezintă unele devieri de la ceea ce numim, în general, normal. Vremea se încadrează, rareori, în așa-zisele limite normale, rezultate din calcule statistice. Ea se compune, de fapt, mai mult din anomalii. În zona geografică în care se află țara noastră, timpul este „normal" doar în proporție de 25—27 la sută, în rest este mai cald sau mai rece, mai secetos sau mai ploios. Referindu-ne la anomalii, acestea sînt de două categorii. Primele sînt moderate ca intensitate, dar frecvente în timp, (în proporție de 65—70 la sută). Celelalte intră în categoria capriciilor vremii, fiind fenomene de excepție, care se produc de 4—5 ori într-un secol. Am în vedere iernile extrem de geroase, despre-măvărările întîrziate cu 3—4 săptămîni, verile excepțional de toride sau cu un cuantum energetic scăzut și cu implicații în coacerea culturilor termofile, perioadele cu ploi foarte abundente sau cele cu secetă puternică. Sînt fenomene de lungă durată, intense, persistente care provoacă cele mai mari daune agriculturii.

Convorbire cu ing. OCTAVIAN BERBECEL, șeful Laboratorului de agrometeorologie de la Institutul de meteorologie și hidrologie

— Să ne oprim la secetă. Poate fi ea prevăzută ?

— Apelăm, din nou, la statistici. Analiza precipitațiilor pe luni și la scară seculară evidențiază că secetele cele mai puternice, care duc la scăderi apreciabile de recoltă, în cazul în care nu se iau măsurile adecvate, sînt cele care se declanșează în toamnă, traversează sezonul rece și continuă cu diferite intensități în primăvară. Cîteva exemple din secolul nostru : anii 1903—1904, 1917—1918, 1927—1930, 1945—1953 (cu culminații în 1946 și 1950), 1962—1963 și, pentru sud-estul țării, 1982—1985.

Principala lor caracteristică este tendința de a se grupa în perioada de 2, 3 sau chiar 5 ani, învecinate cu perioade de ploi excedentare. Aceasta este, de altfel, o caracteristică a naturii, a materiei în general. Dacă privim, spre exemplu, în spațiul cosmic, observăm că materia este concentrată în sisteme solare, separate de vid foarte puternic. Mai „aproape" de noi, cei doi poli ai pămîntului sînt zone de concentrare a electromagnetismului terestru. Sau, un alt exemplu : fără umbră, lumina nu are valoare ; fotografia nu se poate obține fără contrast. Dar, asemenea exemple putem observa, la tot pasul. Secetele puternice la care m-am referit au fost și ele precedate sau urmate de ani foarte ploioși. Ne amintim, desigur, precipitațiile abundente din 1969—1972, care au culminat cu inundațiile din 1970 și care au fost urmate de ani secetoși.

— În concluzie, secetele excesive din toamnă au o semnificație prognostică...

— Într-adevăr, cu o aproximație de 80—85 la sută, ele anunță prelungiri în sezonul rece și în primăvară, așa cum s-a întîmplat și în ultimii ani. De aceea, în asemenea cazuri, agricultorii trebuie să se gîndească încă din toamnă la reținerea zăpezii, la aplicarea unor tehnologii speciale, la încadrarea în cele mai corespunzătoare epoci de semănat, la structuri corespunzătoare ale culturilor etc. Faptul că marile sisteme de irigații sînt amplasate tocmai în „punctele de foc" de pe teritoriul țării prezintă extraordinare avantaje. Avem, spre exemplu, posibilitatea efectuării udărilor de aprovizionare din toamnă, ce conduc la creșterea randamentelor, cu un consum de apă și energie substanțial redus față de cele de primăvară. Chiar cu 400 mc de apă la ha se poate obține o răsărire explozivă, o vegetație normală, o mai bună adaptare la condițiile climatice, un important avans fenologic al plantelor. În aceste cazuri, la despre-măvărare, plantele au mai puțină nevoie de apă pentru a crește și a se dezvolta.

— Pe mulți ne-au surprins gerurile neobișnuit de puternice din iarna trecută. Care este explicația acestor fenomene ?

— În derularea anilor, apar oscilații ale climei la diferite scări de timp. Unele, cum sînt, de pildă, înaintarea sau retragerea ghețarilor, se produc la intervale de zeci de mii de ani și nu prezintă interes practic. Altele, mai moderate sub aspect geologic, sînt deosebit de importante pentru agricultură.

În secolul nostru am avut ierni geroase sau excesiv de

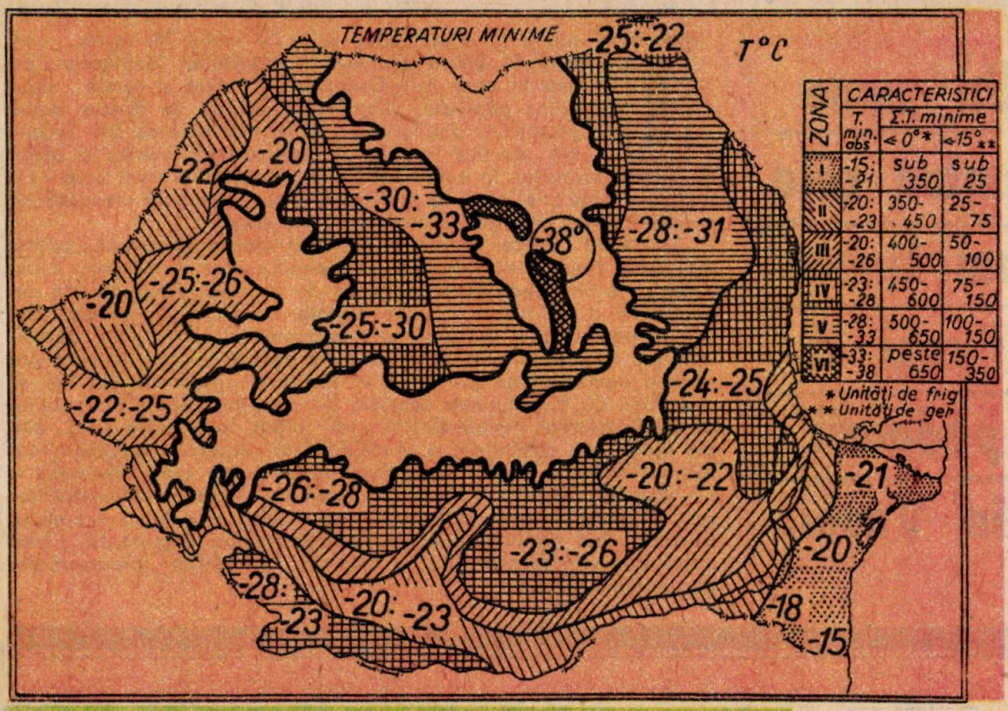

INTENSITATEA GERULUI ÎN CURSUL IERNII 1984–1985

ŞI AGRICULTURA

geroase în 1907, 1929, 1942, 1963 şi 1985. Iarna trecută s-a caracterizat prin geruri care de regulă se produc dincolo de cercul polar, ajungînd sub —30°C în estul Transilvaniei şi nord-vestul Moldovei şi la —38°C la Miercurea-Ciuc. Aceasta a fost o surpriză deoarece, în ultimii 20 de ani, au predominat iernile blînde. În mod firesc, ele au avut implicaţii asupra tehnologiilor aplicate în agricultură. În viticultură, spre exemplu, s-a trecut la plantaţiile cu port înalt, renunţîndu-se în mare parte la îngroparea butucilor. Trebuie să avem în vedere, repet, că fenomenele climatice nu se desfăşoară, nicidecum, liniar ci, am spune, se succed sub formă de zigzag.

Acum sîntem în pragul unor ierni cu geruri mari, de care trebuie să se ţină seama în acţiunile strategice din agricultură, adaptîndu-se practica la noile condiţii. Beneficiem, în acest sens, de observarea cîtorva caracteristici ale acestor fenomene, de faptul că în această aparentă dezordine există, totuşi, o oarecare ordine. În primul rînd, avem în vedere tendinţa de concentrare a extremelor foarte mari, timp de mai mulţi ani. În al doilea rînd, în peste 90 la sută din cazuri, gerurile excesive din iarnă sînt urmate de o desprimăvărare tîrzie, datorită şi faptului că aceste geruri sînt însoţite de un strat mare de zăpadă, deci durata normală a primăverilor este mai redusă. De aceea, o primă grijă a agricultorilor trebuie să fie executarea lucrărilor într-un timp cît mai scurt.

Important este că, prin adaptarea tehnologiilor, pot fi diminuate efectele negative ale gerurilor aspre. Mă refer, de pildă, la amplasarea şi expoziţia plantaţiilor, la protejarea viilor prin îngropare, deoarece ele nu-şi refac capacitatea productivă decît în 2—3 ani etc.

Întrucît atît intensitatea şi frecvenţa gerurilor cît şi îngheţurile tîrzii au o zonalitate diferită pe teritoriu, faptul acesta trebuie avut în vedere la stabilirea structurii culturilor, soiurilor, hibrizilor. Astfel, gerurile cele mai severe se produc în Transilvania, podişul Sucevei, în zonele subcarpatice, în depresiunile dintre dealuri, iar cel mai cald punct din ţară este podişul Topraisarului.

— O ultimă întrebare: cum va evolua vremea în 1986?

— Deşi există tendinţa de răcire în perspectivă, pe fondul oscilaţiilor de la un an la altul, iarna viitoare va fi o iarnă cu geruri sensibil mai mici, comparativ cu cea din 1984—1985, temperaturile sub —20°C fiind sporadice doar în Transilvania şi nordul Moldovei. Ca urmare şi vara viitoare va fi mai puţin toridă. Totodată şi seceta va fi mai atenuată. Putem, deci, spera că vom avea un an mai prielnic culturilor agricole.

MARIA BOGDAN

Un nume pentru cele mai tinere livezi şi podgorii din Vaslui

Intrînd în acest judeţ, aflat în inima Moldovei, cum treci de Bîrlad pătrunzi în împărăţia dealurilor de loess în care o sumedenie de rîuleţe şi pîraie sapă adînc pămîntul, vlăguindu-l. Păşind pe aceste locuri, nu uiţi, nu poţi uita, că acum mai bine de 500 de ani, ele „au fost înroşite de sîngele moldovenilor şi albite de oasele învinşilor, în celebra bătălie de la Podul Înalt care s-a soldat, cum se ştie, cu „cea mai mare victorie obţinută vreodată de români". (L-am citat pe Constantin C. Giurescu).

Slăvite în cîntece, intrate în legendă, aceste pămînturi cunoşteau însă efectul necruţător al intemperiilor care le măcinau structurile şi le împuţinau puterea. Ideea de a le valorifica în chip superior, de a le integra, cu alte cuvinte, nu numai în marele circuit al istoriei, ci şi în cel al unei economii aflate în plină dezvoltare, s-a născut de mult. Sînt mai bine de trei decenii de cînd sub veghea oamenilor de ştiinţă de la Institutul agronomic din Iaşi şi, mai apoi, de la Staţiunea centrală de cercetări pentru combaterea eroziunii solurilor Perieni-Vaslui, s-au iniţiat, în această zonă, ample lucrări de combatere a eroziunii. Dar, despre o amploare corespunzătoare a acestor operaţiuni nu se putea vorbi, deoarece — s-o spunem deschis — lipseau o seamă de mijloace. Momentul trecerii la lucru pe un front larg a venit o dată cu debutul actualului cincinal, cînd agriculturii i s-au alocat fonduri importante, cînd acest domeniu fundamental a avansat în centrul preocupărilor partidului şi statului.

MASIVUL VOIEVODULUI

Ultimele două decenii au marcat, în toate domeniile vieţii economico-sociale, o perioadă de permanente căutări, de profunde transformări şi modernizări. În agricultură, acţiunile generate de noua revoluţie agrară, declanşată din iniţiativa secretarului general al partidului, tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU, au avut şi au ca obiect promovarea unor metode şi soluţii intensive, de înalt randament, soluţii care să scoată această ramură de bază a economiei noastre naţionale de sub incidenţa factorilor aleatori şi s-o plaseze la un nivel mereu mai înalt. Toate acestea ne slujesc drept cuvînt înainte pentru a înfăţişa unuia dintre cele mai impresionante obiective care au prins contur, în perioada la care ne referim, în judeţul Vaslui.

Factorii de conducere din agricultura judeţului ne-au relatat că problema de a se amenaja, în zona Vaslui-Crasna-Huşi, un masiv vitipomicol, conceput şi realizat după cele mai moderne procedee, s-a conturat la sfîrşitul anului 1979. Ar fi dificil — ni s-a spus — să se atribuie cuiva paternitatea directă a acestei iniţiative. Fapt este că se simţea nevoia să se întreprindă ceva pentru a se conferi pămînturilor din zona amintită o nouă forţă şi implicit o productivitate înaltă. O dată cu argumentele economice, decisive, au stat destul de serios în cumpănă şi unele, să le spunem, sentimentale. Toată lumea ştie că la Muntenii de Jos, pe şeaua dealului, veşnicind memoria lui Ştefan Vodă, a fost ridicat un impresionant monument, care domină valea Bîrladului şi Vasluiului, unde în neuitata iarnă a anului 1475, oştile otomane, ce ne invadaseră ţara, au fost crunt bătute. În toate perioadele anului, aici vin într-un şirag neîntrerupt şi într-un pios pelerinaj oameni din toată ţara. Oamenii se simţeau datori să arate că prezentul Vasluiului nu este cu nimic mai prejos decît fabulosul său trecut.

Nu ştiu ce temeiuri vor fi prevalat, cert este că actualul cincinal a cunoscut aici, ca şi în întregul judeţ, cea mai vie şi mai bogată activitate consacrată dezvoltării şi modernizării fondului pomivitícol.

În această privinţă, şi-a spus cuvîntul în chip favorabil forţa în continuă creştere a unităţilor de stat şi cooperatiste. Coroborarea eforturilor lor a dat naştere unui număr de 11 asociaţii economice de profil — 8 viticole şi 3 vitipomicole. Prin contribuţia unităţilor şi cu alocările acordate de stat s-a constituit un fond de investiţii care se ridică la peste 200 milioane lei. Proiectele au fost întocmite într-un timp, s-ar spune, record. O viziune generoasă, de mare perspectivă, stă la baza lor. Pentru plantaţiile pomicole, s-a stabilit ca speciile şi solurile promovate să fie astfel selecţionate încît să asigure un conveier de fructe, destinat pieţelor, efectiv 12 luni

pe an, adică din mai pînă-n mai. Nu vom încărca memoria cititorilor cu termeni de specialitate, deşi îşi are importanţa sa faptul că au fost alese doar soiuri nobile, de o recunoscută eficacitate, rezistente la ger şi la alte intemperii. Dar trebuie să spunem că plantaţiile de arbori-fructiferi au fost completate de cele de arbuşti – astfel încît pe lîngă obiectivele economice să se realizeze şi o completare ingenioasă sub aspect estetic, obţinîndu-se acele peisaje arhitectonice care încîntă ochiul.

Preocupările legate de calitatea livezilor au fost însoţite, pas cu pas, de cele privind asigurarea unei utilizări eficiente a pămîntului. Aşa cum am relevat, dealurile prezentau un grad avansat de degradare, erau brăzdate de ogaşe, sleite de puteri. Or, prin realizarea unor benzi înierbate, perdele de protecţie, prin instituirea unor tehnici adecvate de lucru, aceste mari dificultăţi au fost înlăturate, iar pămîntul a fost adus efectiv la o nouă valoare productivă.

Toate operaţiunile au avansat rapid ; în decurs de trei ani, au fost plantate cu pomi şi arbuşti circa 600 ha, chiar în 1985 o parte din aceste suprafeţe au şi intrat pe rod. Atunci cînd livezile vor atinge volumul calculat al producţiei, se vor recolta între 15–25 tone de fructe proaspete la hectar.

Este locul să amintim că un însemnat aport la realizarea acestor superbe plantaţii pomicole l-a avut colectivul de lucrători de la Întreprinderea agricolă de stat Vaslui. Un colectiv format din muncitori şi specialişti de înaltă profesionalitate, animaţi de nobila aspiraţie de a transforma natura, în folosul generaţiilor de azi şi de mîine.

Şi în viticultură, secvenţele s-au derulat în aceeaşi cadenţă alertă. S-au alcătuit proiecte pentru cîteva podgorii mai importante. S-au ales numai soiuri nobile, cu înalt randament, adaptate zonei. Şi, ceea ce este deosebit de important, întregul necesar de material săditor a fost asigurat de şcolile de viţă existente în judeţ. Desfundarea terenului, amenajarea în terase, tot setul de lucrări a beneficiat de mijloace tehnice de prim rang, de o coordonare competentă, calificată. Fapt este că, pe aproape toate terenurile afectate, noile plantaţii au început să se contureze. Circa 300 ha au şi fost încheiate. Alte 300 sînt pe punctul de a fi finalizate.

Nu trebuie să facem eforturi pentru a ne imagina cum vor arăta aceste binecuvîntate dealuri în anii următori. De la Vaslui pînă la Crasna şi de la Crasna pînă la Huşi, în preajma tuturor acestor coame de rezonanţă de cronici – la Muntenii de Jos, la Tîrzii, la Tanacu, la Deleni, la Bălotești şi în atîtea alte locuri se vor ţine lanţ livezile şi podgoriile. „Prin crearea lor, patrimoniul judeţului va creşte nu atît în lărgime, deoarece suprafeţele vor rămîne aceleaşi, cît sub raport calitativ – sublinia ing. **Vasile Strungaru,** directorul general al direcţiei agricole judeţene. Şi dacă avem în vedere preocupările pentru valorificarea superioară a întregii producţii, dar mai ales efectele asupra productivităţii acestor pămînturi, pînă nu de mult aflate la periferia circuitului productiv, apare limpede însemnătatea acestei acţiuni pentru agricultura judeţului, pentru locuitorii lui".

Sînt podgorii şi livezi în cel mai deplin înţeles al cuvîntului. Ele atestă forţa şi capacitatea proprii ţărănimii contemporane, căreia partidul i-a insuflat, în cel mai înalt grad, conştiinţa rolului important pe care este chemată să-l joace în zilele noastre, ca şi în viitor. Sînt mărturii care dovedesc cu prisosinţă că prezentul este şi va fi mereu la înălţimea trecutului.

Am propune, pentru aceste tălăzuiri vegetale, singurul nume pe care-l merită : **Masivul Voievodului.** Ele merită să intre în toponimie cu acest nume, care glorifică un moment istoric şi-l integrează demn în contemporaneitate.

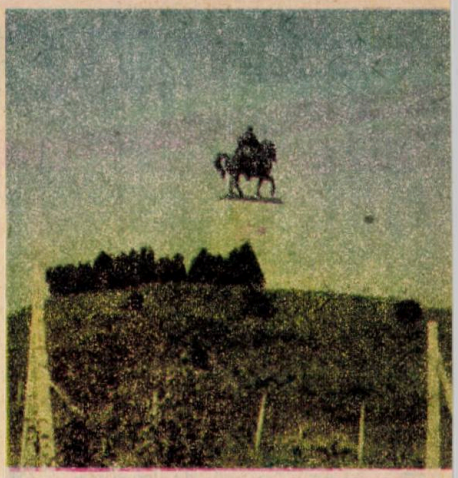

Foto : PETRICĂ LASCĂR
Vaslui

MARIA BOGDAN

C.A.P. BUCOV: ÎNSEMNELE HĂRNICIEI

– Cînd ieșiți din Ploiești, treceți podul de peste Teleajen și intrați direct pe „moșia" lui Mișcă ; veți recunoaște mina lui de bun gospodar – ne-a precizat tovarășul **Ion Damaschin,** președintele U.J.C.A.P. Prahova.

Într-adevăr, ajunși aici, cîmpul ni se înfățișează deosebit de frumos de ambele părți ale șoselei, „vorbindu-ne" parcă de hîrnicie și belșug. Intrăm apoi în comună cu același interes în priviri, admirînd noile case, una mai arătoasă ca alta. La sediul cooperativei ne aștepta tovarășul **Costică T. Mișcă,** cel care se află în fruntea obștii încă de la înființarea unității. Îl felicităm pentru înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste conferit recent cooperativei, la care președintele ne răspunde printr-un zîmbet reținut :

– Nu-i nici primul și, sperăm, nici ultimul.

Și ne invită alături, în sala de consiliu, unde sînt expuse zeci și zeci de distincții primite de-a lungul anilor. Privim la cîteva din ele și ne oprim în fața celor patru drapele roșii – de fruntași pe țară în întrecerea socialistă, decernate de U.N.C.A.P. în ultimii ani, care au stat la baza acordării noului titlu de Erou. Aici aflăm că C.A.P. Bucov a mai fost distinsă cu acest titlu acum cîțiva ani, pentru ocuparea locului I în întrecere la producția de lapte. Acestea se adaugă la titlul de Erou al Muncii Socialiste primit anterior de președintele cooperativei. Așadar, trei titluri de Erou la Bucov.

– Cum a fost drumul parcurs, tovarășe Mișcă ?

– Încă de la înființarea unității, în 1961, cooperatorii m-au propus președinte și atunci mi-am ales oamenii de bază cu care colaborez și astăzi. De la început am urmărit două lucruri : 1. să ne creăm un fond de acumulare, pe care l-am dezvoltat an de an, pentru a trăi pe picioare proprii ; 2. să creștem mereu

Pentru rezultatele deosebite obținute în anul 1984, în întrecerea dintre unitățile agricole cooperatiste, s-a conferit titlul de Erou al Muncii Socialiste cooperativei agricole de producție Bucov, județul Prahova, care 4 ani consecutiv a ocupat locul I pe țară.

valoarea normei, pentru a stimula cooperatorii să participe la muncă.

– Cum aveți organizată munca ?

– Pe brigăzi. Avem opt brigăzi, în majoritate mixte, pentru a putea folosi oamenii în funcție de treburile urgente. Altfel nu reușeam să întreținem culturile de cereale, grădina și via, așa cum le-ați văzut, și să obținem, în 1984, producții de 5 100 kg grîu, 7 560 kg orz, 7 300 kg porumb-boabe, peste 18 000 kg cartofi timpurii, 38 000 kg legume și peste 10 000 kg struguri, la hectar. Dintre brigadieri aș remarca pe **Filofteia Tătaru,** care a depășit, anul trecut, producția globală cu peste 3 milioane lei și pe **Ștefan Pană** – cu o producție suplimentară în valoare de aproape 2 milioane lei. În zootehnie – sector condus de ing. **Ion Barbu** – datorită unei activități permanente de selecție a animalelor și de hrănire corespunzătoare a acestora, am ajuns să realizăm cîte 4 550 litri de lapte, în medie, de la un efectiv de 300 de vaci. Aici, veniturile au fost mai mari cu 4 milioane lei.

– Pe lîngă cultura plantelor și creșterea animalelor, ați dezvoltat și alte sectoare de activitate ?

– Da. În primul rînd, să vă spun ceva despre ciupercărie. Ideea ne-a venit în 1976, cu ocazia unei vizite la C.A.P. Stoicănești-Olt. Apoi am trimis acolo doi tineri – **Constantin Dinu** și **Mihai Vasiliu** – ca să învețe meseria la fața locului, după care am trecut la înființarea ciupercăriei, pe o suprafață de 5 000 mp. În prezent, obținem o producție anuală de 110–120 tone de ciuperci și un venit de 3 milioane lei. De cîțiva ani ne-am creat și o stație de miceliu, condusă de biologul **Marian Ciubăr.** Producem anual 60–70 tone de miceliu, din care folosim cam 15 la sută, iar restul îl livrăm în diferite județe, pe bază de contracte, realizînd și de aici aproape 2 milioane lei pe an. De asemenea, în ultima vreme am dezvoltat mult industria mică și prestările de servicii, care ne asigură peste 20 milioane lei, din totalul veniturilor de 70 milioane lei.

– Toate activitățile noastre sînt rentabile – intervine tovarășul **Toma Radu,** contabil-șef al cooperativei. Aceasta ne permite să înregistrăm anual însemnate beneficii. Iată situația din ultimii 4 ani : 1981 – 7 600 000 lei ; 1982 – 13 164 000 lei ; 1983 – 9 756 000 lei ; 1984 – 9 897 000 lei.

VASILE CIAUȘU

„SĂ AI GRIJĂ CA DE LUMINA OCHILOR!"

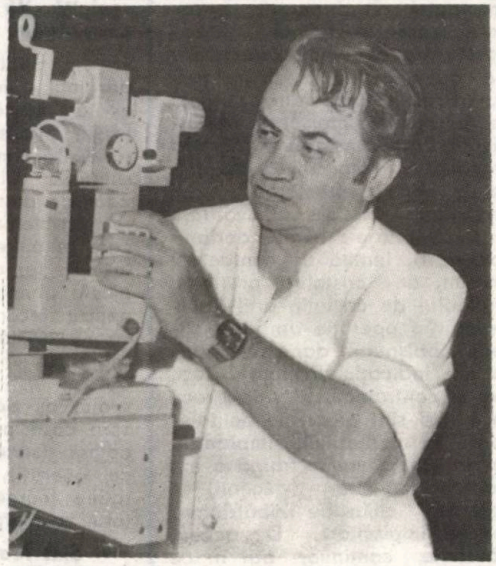

Convorbire cu dr. ŞTEFAN BOERAŞ, medic primar oftalmolog, şeful secţiei oftalmologie de la Spitalul Witing, Bucureşti

– Mulţumindu-vă că aţi acceptat această convorbire, vă rog, stimate tovarăşe doctor, să începeţi prin a preciza care sînt afecţiunile oftalmologice cele mai frecvente ?

– La copii, cele mai frecvente sînt viciile de refracţie (hipermetropie, miopie, astigmatism), consecutiv cărora apar strabismele. Apoi cataracta congenitală, glaucomul congenital, un loc foarte important ocupîndu-l traumatismele oculare (contuzii, plăgi oculare perforante, corpi străini intraoculari, arsuri). La vîrsta adultă, cea mai însemnată pondere o au glaucomul, infecţiile şi inflamaţiile diverselor segmente ale ochiului, un loc aparte prin frecvenţă şi gravitate ocupîndu-l accidentele oculare (arsuri fizice, cu acizi, baze şi alte substanţe, traumatismele cu plăgi perforante, cu sau fără retenţie de corpi străini intraoculari), dezlipirea de retină. La vîrsta senectuţii apar mai frecvent cataracte, glaucomul, leziunile retiniene degenerative, ca şi cele consecutive diabetului (retinopatia diabetică – redutabilă), dezlipirea de retină.

– Se poate vorbi de înmulţirea cazurilor de boli de ochi şi dacă da, care sînt cauzele ?

– Se poate vorbi de înmulţirea cazurilor de glaucom datorită vieţii trepidante, stresante, dar mai ales de o înmulţire a accidentelor oculare, datorită tehnicizării, care a pătruns din ce în ce mai puternic în toate domeniile vieţii. Apoi creşterea duratei medii de viaţă a dus la o creştere a numărului cazurilor de cataractă, de afecţiuni degenerative, corio-retiniene, al cazurilor de glaucom ca şi al complicaţiilor oculare ale diabetului.

– În îndelungata dumneavoastră activitate de chirurg aţi întîlnit numeroase cazuri de traumatisme oculare. Cele produse din imprudenţe sînt cele mai multe ? Vă rog să exemplificaţi !

– Toate traumatismele, oculare sau neoculare, sînt urmarea unei imprudenţe sau a unei clipe de neatenţie. La copii sînt frecvente leziunile oculare provocate de loviri cu mingea, cu pietre, cu bulgări de zăpadă, înţepături de ac sau alte jucării ascuţite ; cele mai grave sînt plăgile oculare produse de aşazisele sîrme invizibile trase cu praştia şi altele. La adulţi, cele mai numeroase sînt traumatismele din timpul producţiei, prin nerespectarea unor norme elementare de protecţie (purtarea ochelarilor sau măştii de protecţie), ori din timpul manevrării unor substanţe caustice (sodă caustică, var nestins, acizi şi baze, substanţe inflamabile), la care se adaugă traumatismele din accidentele de circulaţie, extrem de numeroase.

– Se spune despre cataractă că ar fi boala bătrineţii, dar am văzut multe cazuri de copii cu cataractă. Cum se explică aceasta ?

– Da, cataracta este boala bătrineţii (îmbătrînirea cristalinului). La copii, cataracta este fie congenitală, fie traumatică.

– Vă rog să comentaţi această ştire, publicată în presă : „Oftalmologul american dr. Thomas Mazzoca a pus la punct un nou tip de lentile implantabile, confecţionate din silicon. Noile lentile sînt foarte eficiente în cazul suferinzilor de cataractă, prin implantarea lor fiind eliminată operaţiunea de deschidere a globului ocular. În plus, implantarea printr-o astfel de incizie minusculă a noilor lentile permite pacientului să nu-şi întrerupă, practic, activitatea şi să-şi refacă pe deplin vederea în numai cîteva zile".

– Frecvenţa cataractei (opacifierea cristalinului, lentilă elastică ce permite jocul acomodării – se turteşte şi se bombează, pentru a forma imaginea exactă a obiectelor din jur) a impus cercetări şi experimentări pentru descoperirea unui medica-

ment care să oprească evoluția cataractei, cît și pentru transparentizarea cristalinului, dacă acesta s-a opacifiat. Dar dacă s-a opacifiat, și medicamentos nu există o soluționare, atunci se recurge la intervenția chirurgicală, care constă în extragerea cristalinului respectiv. Există trei soluții pentru corectarea lipsei cristalinului, fiecare cu avantaje și dezavantaje : lentilă aeriană (ochelari), lentilă de contact și implant de cristalin artificial. Implantul de cristalin artificial a devenit o operație aproape curentă, obișnuită, dar care totuși își are indicații limitate, deci, are și contraindicații, deoarece încă mai sînt probleme de toleranță a materialului implantat, iar în ultima vreme (după o experiență de cîteva decenii) se vorbește chiar de îmbătrînirea lentilei implantate. De aceea, căutările continuă, atît în ce privește tehnica chirurgicală cea mai adecvată (lentile de cameră anterioară, de cameră posterioară etc.), cît și în ceea ce privește, mai ales, forma și materialul lentilei implantate. Astfel s-a ajuns la situația că aproape fiecare mare centru oftalmologic își are grupul său de opticieni, își are materialul său și o formă aparte de cristalin artificial. Așa că știrea despre preocuparea dr. Thomas Mazzoca nu este neobișnuită. Orice implantare se face însă numai prin deschiderea, mai mică sau mai mare a globului, în funcție de tehnica chirurgicală și de felul lentilei implantate, și nu așa cum consemnează știrea că este **eliminată** deschiderea globului. Toate acestea sînt deocamdată experimente, lăudabile, dar care pentru a intra în rutină cer proba timpului. Noi sîntem foarte receptivi la tot ce este nou, dar în același timp și prudenți și reticenți, pentru a nu fi îmbătați de succesele și entuziasmul începutului, care mai apoi s-ar dovedi nefondate, așa cum s-a întîmplat de atîtea ori cu multe medicamente noi și chiar cu multe tehnici noi chirurgicale.

— În legătură cu știrea de mai sus, cineva mi-a spus că, la sfîrșitul unei zile în care ați făcut, dacă nu mă înșel, 12 operații de cataractă, v-a întrebat dacă nu v-ați plictisit făcînd de 12 ori aceeași operație. Ați răspuns că nu v-ați plictisit fiindcă nici o operație nu seamănă cu cealaltă. Vă rog să continuați comentariul.

— În medicină, în general, dar mai ales în chirurgie nu există monotonie. Nu poate exista plictiseală în fața suferinței. Tot timpul, atenția și toate simțurile îți sînt încordate, în stare de alertă, pentru rezolvarea problemelor complexe pe care le pune boala ce trebuie învinsă. Iar o intervenție chirurgicală pune probleme complexe pentru fiecare caz în parte, așa că nu există loc pentru plictiseală. La sfîrșitul unei zile de operații ești cuprins de o oboseală, aș zice plăcută, și pleci spre casă pentru cîteva ore de odihnă (seara revii să-i vezi pe cei operați), cu gîndul la operațiile făcute, cu speranța că totul va merge bine.

— Sînt foarte multe cazuri de miopie. Se înregistrează progrese în combaterea ei altminteri decît prin purtarea ochelarilor ?

— Este adevărat că miopia-boală este destul de frecventă, dar nu mai este așa de temut ca altădată. Avem mijloace de a o stăpîni, atît medicamentos cît și chirurgical, în afara corecției optice (purtarea ochelarilor). Există medicamente eficiente pentru stoparea și ameliorarea leziunilor provocate de miopie, ca și intervenții chirurgicale indicate în același scop, inclusiv pentru scăderea dioptriilor.

— Bolile de ochi afectează, mai mult decît altele, psihicul. (Ce poate fi mai dureros decît să fii în pericol de a-ți pierde vederea ?). Sînteți optimist în ceea ce privește rezolvarea maladiilor oculare ?

— Ochiul este cel mai important organ de simț al omului. Prin el percepem lumea înconjurătoare în proporție de peste 85 la sută (restul îl percepem cu celelalte simțuri — auz, miros, pipăit, gust), așa că pierderea vederii este o invaliditate foarte gravă, cu influențe mari asupra psihicului. Putem însă vorbi de mari progrese în tratarea bolilor ce duceau la orbire. Astfel, se tratează cu succes glaucomul, cataracta, dezlipirea de retină, miopia forte, bolile degenerative ale retinei, tumorile etc.

— Cunosc prezbiți care sînt îngrijorați că trebuie să-și schimbe des lentilele — cu mai multe dioptrii. Se poate vorbi de un termen „normal" de schimbare a lentilelor ?

— Lentilele la prezbiți se schimbă de obicei la 2—3 ani. Schimbarea lentilelor mai des ține fie de o corecție neadecvată anterioară, fie de apariția unor modificări patologice ale mediilor transparente oculare (cornee, cristalin, vitros), sau ale retinei. De aceea, este necesar un control oftalmologic periodic pentru depistarea la timp a unui început de cataractă, glaucom sau degenerescență maculară.

— În ce cazuri se poate apela la laser în chirurgia oculară și cu ce rezultate ?

— Laserul a însemnat un mare progres pentru chirurgia oculară și se utilizează de rutină în retinopatia diabetică, în diverse forme de tumori oculare, în afecțiuni vasculare ale retinei, în anumite forme de glaucom și altele.

— Dacă pentru asistența stomatologică a școlarilor s-a organizat o rețea de cabinete medicale, nu credeți că ar trebui organizată o asemenea rețea și pentru maladiile oculare, avînd în vedere implicațiile datorate nedepistării la timp a diverselor afecțiuni la ochi și chiar greșita interpretare a simptomelor precoce ?

— Rețeaua oftalmologică are dintotdeauna o preocupare pentru asistența școlarilor. Școlile sînt arondate unor policlinici ai căror specialiști fac periodic controale oftalmologice elevilor, pentru depistarea eventualilor deficienți vizuali, a viciilor de refracție. De asemenea, există școli speciale pentru cei cu vedere scăzută, ca și pentru nevăzători. În ultimii ani, Ministerul Sănătății a creat o specialitate distinctă — oftalmopediatria, așa că la ora actuală funcționează în policlinicile de copii mai importante și cîte un cabinet de oftalmopediatrie care se ocupă de patologia oculară a copiilor.

— În numele cititorilor almanahului nostru, vă mulțumesc, încă o dată, foarte călduros pentru convorbirea noastră.

TEOHARIE OPREA

IMPLANT

sau

TRANSPLANT DENTAR?

— Pe baza experienței pe care o deținеți și a rezultatelor pozitive pe care le-ați obținut, cum considerați, stimate tovarășe doctor Ovidiu Mărgineanu, că sînt apreciate pe plan mondial strădaniile implantologilor români ?

— Alături de celelalte specialități medicale, și stomatologia contemporană face progrese continui în cercetare, de la rezolvarea problemelor de anatomie funcțională și pînă la cele de protetică, astăzi aplicarea implantelor dentare — soluție eficientă a edentațiilor — fiind urmărită cu mare atenție de către cele mai înalte foruri științifice naționale și internaționale. Astfel, Federația dentară internațională a constituit un colectiv de cercetare, denumit Grupul de lucru nr. 8, pentru implantologie bucală al Comisiei de epidemiologie, cercetare și igienă bucală, din care fac parte și doi specialiști români — dr. Lionel Cohn din Galați și cel care vă vorbește. Acest grup urmărește evoluția implantelor dentare aplicate pacienților din diferite țări, completînd în acest scop fișe speciale, care sînt trimise federației pentru întocmirea unor studii ce se prezintă periodic la congresele internaționale. Pentru prima dată în această documentație au fost incluse, în ultimii ani, și rezultatele obținute în țara noastră în domeniul implantelor dentare, rezultate întru totul asemănătoare cu cele obținute în diferite țări, inclusiv S.U.A., măsură pe care o consider că exprimă aprecierile de care se bucură rezultatele strădaniilor implantologilor români.

— Ce reprezintă experiența românească în domeniul implantelor aloplastice dentare pentru evoluția stomatologiei mondiale la acest sfîrșit de secol XX ?

— Experiența românească în acest domeniu s-a concretizat încă din anul 1957, cînd prof. dr. Petru Firu și colaboratorii experimentează pe animale implante endoosoase din acrilat, oțel inoxidabil și diferite aliaje, dar a primit un puternic impuls după 1970, ca urmare a Congresului Federației dentare internaționale, desfășurat în acel an la București, la care au participat cei mai mari specialiști în implantologie din lume. În anii următori, la reuniunile științifice organizate în diferite orașe ale țării noastre au fost prezentate numeroase comunicări pe această temă, s-au realizat implante dentare de diferite forme, s-au încheiat contracte de cercetare cu Academia de Științe Medicale pentru realizarea de implante aloplastice endoosoase și de instrumentar original necesar aplicării lor, au apărut lucrări cu caracter monografic. În

Doctorul în medicină OVIDIU MĂRGINEANU, de la Centrul stomatologic „Griviția" se preocupă de problema implantelor dentare, din anul 1970. Aplică cu rezultate bune, în anul 1973, primele implante aloplastice endoosoase dentare — creații proprii — cu ajutorul unui instrumentar de asemenea de concepție proprie. În anul 1975 își susține teza de doctorat cu tema **„Implante aloplastice endoosoase dentare".** Deține patru brevete de invenții referitoare la această problemă, precum și pentru instrumentarul original necesar implantării. În cadrul unui contract de cercetare, încheiat între Spitalul clinic „Griviția" și Academia de Științe Medicale, în anii 1979 și 1980, se urmăresc rezultatele obținute cu implantele aplicate, se realizează un prim lot de implante și truse cu instrumentarul necesar, care sînt puse la dispoziția centrelor universitare din țară.

cadrul temelor de cercetare realizate în clinicile de chirurgie maxilofacială ale facultăților de stomatologie și în clinicile de stomatologie protetică din țara noastră, un loc însemnat ocupă utilizarea implantelor dentare și urmărirea rezultatelor obținute. În același timp, numeroși stomatologi de peste hotare, veniți la perfecționare în România, au susținut teze de doctorat pe această temă. De asemenea, prezența implantologilor români la diferite reuniuni științifice internaționale și aprecierile de care s-au bucurat comunicările lor reprezintă recunoașteri ale experienței românești în acest domeniu. Un mare animator și susținător al cercetărilor efectuate în implantologie este prof. dr. doc. Valerian Popescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

— În cadrul experimentărilor pe care le-ați efectuat, ați ajuns la concluzia că pentru confecționarea implantelor pot fi folosite aliaje diferite: tantal-niobiu, crom-nichel, rubonit și altele. De ce v-ați oprit însă la utilizarea aliajului crom-nichel ?

— Ceea ce m-a determinat să mă opresc la aliajul crom-nichel au fost calitățile sale care îi conferă prioritate față de celelalte aliaje. Implantele realizate din acest aliaj sînt obținute prin modelare la rece, fără să li se altereze proprietățile. În plus, nu este nociv pentru țesuturi, prezintă maleabilitate (deci poate fi manevrat cum dorim), nu necesită mari cheltuieli de prelucrare, implantul avînd, deci, un preț de cost scăzut.

— De 12 ani, de cînd utilizați implantele aloplastice endoosoase în rezolvarea edentațiilor, ați aplicat 280 de bucăți la 83 pacienți, dintre care 54 de femei și 29 de bărbați între 8 și 74 de ani. Reprezintă sexul și vîrsta factori care pot influența menținerea acestor implante ?

— Vîrsta fiziologică, element ce reflectă starea de sănătate a organismului respectiv, păstrarea sau alterarea diferitelor funcțiuni, nu corespunde de multe ori cu vîrsta calendaristică. Astfel pot fi întîlnite persoane relativ tinere (între 40 și 50 ani), cu alterări ireversibile ale aparatului dentomaxilar, deseori datorate exceselor alimentare, de alcool și tutun sau neglijării igienei bucale, cărora nu li se pot aplica implante dentare. În schimb, sînt persoane care, deși au depășit 70 de ani, au un echilibru funcțional accentuat al organismului, fapt ce permite aplicarea de implante dentare. În ceea ce privește sexul, acesta nu influențează rezultatele, dar femeile solicită mai mult aplicarea implantelor și respectă de cele mai multe ori recomandările de îngrijire a cavității bucale după aplicarea implantelor. Bărbații, însă, neglijează deseori igiena bucală după implantare.

— Progresele realizate în domeniul implantelor dentare permit o prognoză asupra perspectivelor pe care le are transplantul dentar ?

— Deși urmăresc același scop — rezolvarea edentațiilor — implantul și transplantul dentar au fiecare un „drum propriu". Implantul aloplastic (de la alo = afară) se confecționează din aliaje de metale din afara organismului, deși acesta încă deține cantități de microelemente (crom, nichel ș.a.). Implantul nu se resoarbe, dar poate ajunge, cu timpul, la mobilitate, și, deci, la îndepărtarea sa. La rîndul său, transplantul (și chiar autotransplantul) constituie un corp străin pentru organism, care conține substanțe organice. Deci, pe lîngă fenomenul de respingere care poate apărea, cu timpul se resoarbe. Astfel, un molar extras și replantat ajunge, de cele mai multe ori, după 5—6 ani, la resorbirea rădăcinii, la mobilitate și la extracție. Deseori pentru aplicarea unui transplant este necesar să se facă un traumatism cu mult mai mare decît în cazul implantului. De exemplu, transplantarea cu transpoziție necesită un traumatism și mai marcat, prin deplasarea în totalitate a blocului dentoosos, în schimb, implantul aloplastic endoosos dentar poate fi aplicat în orice edentații, inclusiv în cele în care nu este posibil transplantul. Cu o condiție : să existe os suficient care să „primească" implantul.

— Cînd și în ce condiții opinați că se va dezvolta utilizarea transplantului dentar ?

— Transplantul dentar va fi realizabil în bune condiții cînd va exista material de transplantat. După cum există „bănci de organe", astăzi în multe țări există și „bănci de dinți" în care aceștia sînt tratați prin metode fizice și chimice, care contribuie la neutralizarea, din punct de vedere imunologic, dispecificizarea, dezinfectarea și conservarea lor. Dinții, armați cu tije metalice, sînt puși la dispoziția stomatologilor, găsindu-și cea mai bună întrebuințare în cazul accidentelor în care se pierd dinții frontali. Apreciez că ar fi necesară înființarea și în țara noastră a unei „bănci de dinți", mai ales că avem un institut de înalt prestigiu științific — Institutul „Cantacuzino" — care ar putea să asigure necesarul de dinți corespunzători, extrași din diferite motive, pentru transplantele dentare efectuate.

NICOLAE TURTURESCU

Pornind de la un eveniment editorial '85

De vorbă cu prof. dr. VALERIU D. COTEA

În Editura „Ceres" a apărut, în 1985, primul volum din **TRATAT DE OENOLOGIE,** semnat de prof. dr. Valeriu D. Cotea, apariție apreciată a fi drept un eveniment editorial. Ne-am adresat autorului, pentru a ne furniza cîteva detalii asupra lucrării.

Cu amabilitatea și francheța bine cunoscute, profesorul Valeriu D. Cotea ne-a îngăduit să începem cu cîteva notații biografice. O biografie reprezentativă pentru generația de străluciți agronomi ai epocii noastre. Ne-a vorbit cu nostalgie despre copilăria petrecută la Vidra, județul Vrancea, de unde a moștenit statornicia și perseverența omului de la munte, despre adolescența copleșită de aerul tonic al podgoriilor și de dorul împlinirilor din cîmpie, despre noul orizont dobîndit la Facultatea de agronomie din Iași. Destinul său profesional este dominat

de încrederea nestrămutată în viitorul viticulturii și oenologiei românești, al celor moldave mai ales, cărora le consacră munca sa. O dovedește teza de doctorat susținută în 1965, elaborată sub îndrumarea academicianului **Gherasim Constantinescu** și intitulată: **„Studiul principalelor tipuri de vinuri din podgoriile Moldovei, cu privire la standardizarea lor".** O dovedește cariera sa științifică și didactică de peste 35 de ani, nedespărțită de transformările care au revoluționat agricultura noastră în general și producția vitivinicolă în special. Exemplul înaintașilor săi – prof. dr. doc. **Teodor Martin,** prof. **Vasile Juncu,** prof. dr. doc. **Gh. Chimicescu** și prof. dr. **Ștefan Teodorescu** – i-a marcat profund întreaga activitate, iar specializările peste hotare (Franța, Italia, R. P. Ungară) i-au întregit formația științifică. Pe această bază și-a construit un drum propriu în oenologie, o concepție racordată la cerințele rapidei modernizări, impuse de imperativele noii revoluții agrare. O concepție exprimată, de altfel, în fiecare din cele peste 600 pagini ale tratatului la care ne referim.

– Stimate tovarășe profesor, sînteți decanul Facultății de horticultură din Iași, predați oenologia la această facultate și viticultura la Facultatea de agronomie. De ce, totuși, un tratat de oenologie ?

– Apartenența mea la marea familie a horticultorilor își are rădăcinile în formația de agronom cu pregătire politehnică. Opțiunea pentru oenologie are însă alte motivații. Viticultura s-a bucurat copios de studii și lucrări aduse „la zi" de mari profesori ai epocii noastre. Este suficient să amintesc monumentala **Ampelografie a Republicii Socialiste România.** Inițiind, în colaborare, o carte de oenologie, apărută în 1982 (reamintim că pentru această lucrare profesorul Cotea a primit titlul de laureat al Oficiului Internațional al Viei și Vinului), mi-am propus să continui aceste preocupări, spre a contribui la efortul general pentru ridicarea prestigiului horticulturii românești.

– Primele ecouri după apariția recentei dv. lucrări – care se ocupă de vinificație și biochimia vinului – ne-au și parvenit. Citățm doar una dintre ele. Dr. ing. Viorel Stoian, directorul Trustului de viticultură și vinificație : „Tot ce se va scrie de acum încolo în materie de oenologie va trebui să aibă ca element de referință cartea profesorului Cotea, să pornească de la ea, să se clădească pe ea".

– Este, într-adevăr, o deschidere, dintr-o lucrare de proporții mai mari, cu intenția de a răspunde cerințelor dezvoltării impetuoase a științei și practicii oenologice în țara noastră și pe plan mondial. Ne străduim să fim, oarecum, competitivi și – de ce nu ? – să ne confruntăm cu cele mai noi publicații de nivel mondial, evidențiind, cum se cuvine, meritele tradiției cercetării românești.

– Chiar și o primă lectură a tratatului evidențiază relațiile dv. științifice cu disciplinele apropiate.

– Oenologia și viticultura se condiționează și se justifică reciproc. Dar diferențierea este netă cînd încercăm să ne explicăm fenomene ce se conduc după legi biologice și, mai ales, după rigorile biochimiei. Iată, deci, necesitatea unor relații interdisciplinare, dintre care țin să le subliniez pe cele cu chimia, mai mult decît necesare. Acum, cînd se pune un asemenea accent pe calitate...

– O ultimă întrebare : cum vor fi structurate următoarele volume ?

– Volumul II, în pregătire mai avansată, abordează problemele condiționării și stabilizării vinului. În continuare, ne gîndim să abordăm tehnologiile de producere a diferitelor categorii și tipuri de vin, cele ale produselor pe bază de struguri, must și vin, iar în final să ne ocupăm de valorificarea produselor vitivinicole.

Nu putem încheia aceste rînduri fără a dezvălui sentimentele de caldă recunoștință pe care profesorul Valeriu D. Cotea le poartă promoției sale și, în primul rînd, prietenului său de o viață – prof. dr. **Petrică Magazin** – care au contribuit la modelarea sa ca slujitor al științei. O facem cu plăcere, adăugînd felicitările noastre pentru originalitatea și utilitatea lucrării, pe care o recomandăm cititorilor.

MARIA BOGDAN

Fel de fel de sfaturi practice pentru gospodari

MICROTERMOCENTRALE PENTRU

În afară de cazanele termice concepute la I.C.S.I.T.E.E. (vezi pag. 48), care sînt destinate unităților din agricultură, industria alimentară, cooperația de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, microtermocentrale în care se ard combustibili solizi ieftini de orice natură (cărbuni, deșeuri de lemn, resturi vegetale ș.a.), utilizabile în gospodăriile populației, a realizat și tehnicianul VICTOR DRAIA din orașul Brad, județul Hunedoara. Concepute într-un stil original, în două variante, instalațiile de încălzire centrală a locuinței au un randament termic superior, ce ajunge la 90 la sută și sînt mai ieftine decît cele clasice.

MICROTERMOCENTRALA TIP A

(fig. 1, A, B, C), care asigură numai încălzirea locuinței, are aspectul unei sobe metalice, al cărei schelet este din oțel cornier cu latura de 25-30 mm, iar pereții — din tablă neagră de 0,75 mm — sînt dubli, între ei fiind pusă vată de sticlă. În interiorul acestei sobe, distingem : cenușarul (1), focarul (2), dublorul (3) și triplorul (4). În interiorul focarului se montează trei elemenți de calorifer, în poziție verticală, ca un „U" culcat, cu deschiderea spre față ; dublorul, amplasat peste focar, este alcătuit din șapte elemenți de calorifer montați în poziție verticală, perpendicular pe fundul sobei (respectiv paraleli cu pereții laterali) ; triplorul este identic cu dublorul. Între toți elementii, la toate nivelurile, se asigură legături cu țeavă de 1 1/4 țol, coturi și teuri. Cele trei niveluri (focarul, dublorul și triplorul) sînt despărțite între ele cu plăci obturatoare (8) montate pe pereții laterali interiori. Aceasta determină o circulație în zigzag a curenților de aer fierbinte pentru a încălzi cît mai bine apa din interiorul elementilor.

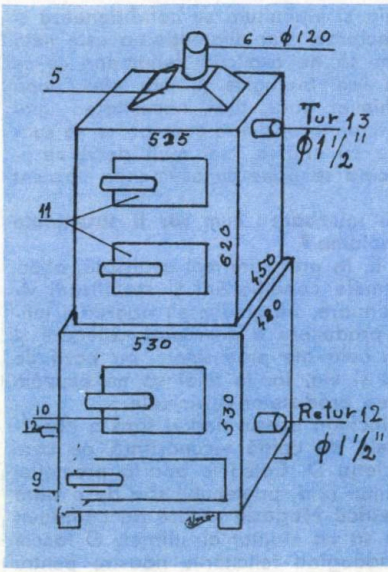

FIG. A

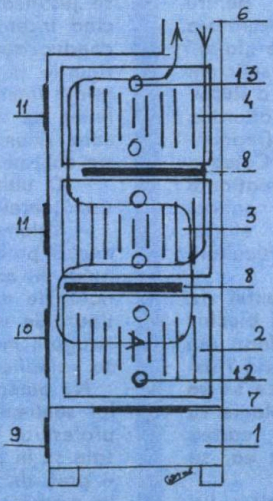

FIG. B

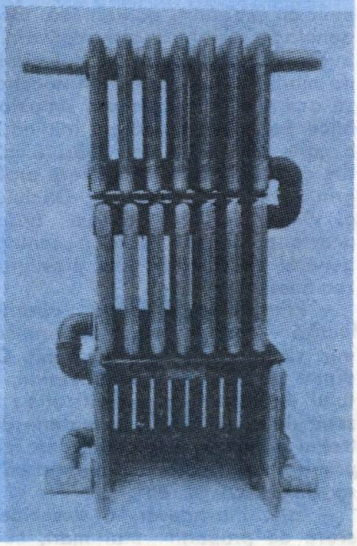

FIG. C

LOCUINȚA DUMNEAVOASTRĂ

MICROTERMOCENTRALA TIP B

(fig. 2, A, B, C), care asigură încălzirea nu numai a locuinței ci și a apei menajere (pentru baie și bucătărie), este ceva mai simplă la interior, cuprinzînd cenușarul (1) și focarul (2) în care sînt amplasate trei grupuri a cîte 10 elemenți de calorifer dispuși paralel cu peretele din fund al cazanului.

Așa cum se vede în fotografie, elementii grupurilor din dreapta și stînga focarului sînt mai mari (700 × 150 × 50 mm), iar cei din grupul de la mijloc sînt mai mici (300 × 350 × 50 mm), identici cu cei de la microtermocentrala tip A, astfel încît sub ei să rămînă un spațiu pentru focar. Și în acest caz se fac legături între elementi cu țeavă de 1 1/4 țol coturi și teuri. Deasupra celor trei grupuri de elementi sînt montate două plăci obturatoare (4) de tablă, al căror rol este să asigure o mai bună circulație a gazelor fierbinți.

În partea de sus a microtermocentralei se montează un cazan paralelipipedic de 20 litri (cu dimensiunile de 500 × 450 × 50 mm) pentru încălzirea apei menajere, prevăzut cu două țevi, una de 1/2 țol pentru intrarea apei reci (10) și alta, de 2 țoli, pentru ieșirea apei calde (11) spre boiler.

Ambele tipuri de microtermocentrale au țevi de 1 1/2 țol pentru intrarea apei în cazan (retur) și ieșirea apei calde (tur).

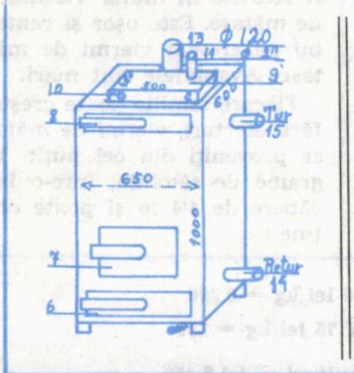

FIG. A

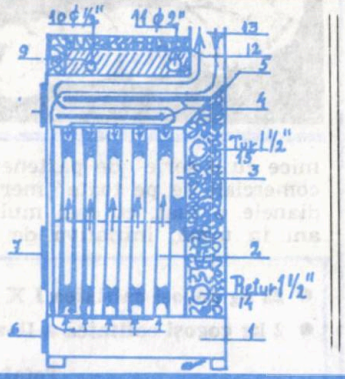

FIG. B

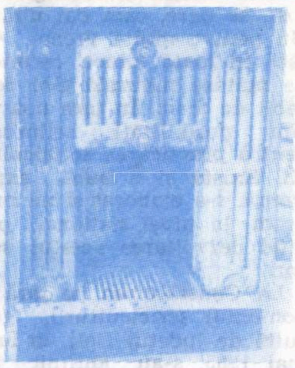

FIG. C

Instalație de încălzire centrală

Este alcătuită din: microtermocentrală (generatorul termic) amplasată, de regulă, în subsol, la mijlocul casei; țeava tur, de 1 1/2 țol, ce se înalță pînă în pod, unde se ramifică spre cele două extremități ale clădirii făcînd legătura atît cu cele două vase de expansiune cît și cu caloriferele; țevile retur, tot de 1 1/2 țol, ce ies din calorifere și readuc apa mai rece în generatorul termic pentru reîncălzire; cazanul de 20 litri ce încălzește apa menajeră; țeava tur de 2 țoli ce ridică apa caldă menajeră în boilerul de 200 litri, amplasat în pod; conducta de 3/4 țol ce coboară apa caldă de la boiler la baie și bucătărie.

FUNCȚIONAREA INSTALAȚIEI are loc în felul următor: încărcarea cu apă se face cînd aceasta este rece, prin deschiderea robinetului de la rețea, plasat pe țeava tur; instalația este plină cînd, pe țeava ce iese din vasul de expansiune, curge apă pe acoperiș; încărcarea cazanului de încălzire a apei menajere se realizează continuu, robinetul rămînînd permanent deschis; pe măsura consumării apei calde menajere, ea este completată de cea rece venită din rețea, printr-o supapă care ține nivelul constant; și în perioada cînd nu funcționează, instalația trebuie să stea plină cu apă, pentru a nu rugini interiorul ei și a nu se usca garniturile; focul se face la început cu vreascuri sau așchii de lemn și după ce se formează suficient jăratic se pun cărbuni sau alți combustibili solizi. De fiecare dată se introduc 4 kg de lemne și 7-10 kg de cărbuni, cantitate suficientă ca microtermocentrala să funcționeze 6-10 ore. În șapte luni sînt necesare 1 300 kg deșeuri de lemne și 2 500 kg de cărbuni la varianta A sau 1 600 kg deșeuri de lemne și 2 600 kg de cărbuni la varianta B.

EMILIAN ALBULESCU
TRAIAN DUMITRESCU

Cooperativele de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor –

ÎN SPRIJINUL GOSPODĂRIILOR POPULAȚIEI

Creșteți viermi de mătase! Avantajele sînt mari

Dintotdeauna românce le au știut să-și facă straie de mătase. Folosind condițiile naturale prielnice, gospodinele și-au făcut din creșterea viermilor de mătase și din prelucrarea gogoșilor o îndeletnicire deosebit de plăcută și folositoare. Au apărut apoi firele artificiale și borangicul a fost, se pare, cam dat uitării. Nu pentru multă vreme. Astăzi, în toată lumea, cerințele de mătase naturală sînt deosebit de mari. În țara noastră sînt posibilități nelimitate pentru practicarea sericiculturii. Există și o bună experiență, s-a elaborat și un program, la nivel național, privind dezvoltarea acestui sector.

La Consfătuirea pe țară în domeniul sericiculturii, găzduită de județul Dolj, în luna mai 1985, s-au întîlnit într-un veritabil schimb de experiență, cei mai buni crescători de viermi de mătase, reprezentante ale comitetelor și comisiilor de femei, cadre de specialitate din domeniul sericiculturii. De ce la Dolj și nu în altă parte ? Pentru că aici, obținerea borangicului este o îndeletnicire de tradiție, iar rezultatele crescătorilor sînt bine cunoscute în întreaga țară. S-au vizitat ferma sericicolă model de la Bucovăț, spațiile de creștere a viermilor de mătase amenajate la școală și la cooperativa de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, precum și locuința unui gospodar din comuna Teasc. Un dialog fructuos, la fața locului, un util schimb de opinii și experiență privind metodele și tehnologiile moderne de creștere, îngrijire, furajare, precum și de combatere a bolilor, de organizare a muncii.

Cooperația de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, care are legături economice cu o serie de parteneri comerciali de pe toate meridianele, a luat, cu mai mulți ani în urmă, inițiativa de a

organiza, în unități proprii, creșterea viermilor de mătase, prelucrarea gogoșilor și folosirea firelor în realizarea unor obiecte de artă. De asemenea, și-a asumat răspunderea de a contribui la revitalizarea acestei tradiționale îndeletniciri în gospodăriile populației. Există pretutindeni duzi, fie pe aliniamentele drumurilor, fie în curțile cetățenilor, ca și culturi de ricin pentru sămînță, plantă ale cărei frunze pot fi folosite în hrana viermilor de mătase. Este ușor și rentabil de crescut viermi de mătase. Avantajele sînt mari.

Fiecare familie poate crește, fără eforturi, viermi de mătase proveniți din cel puțin 10 grame de sămînță, într-o încăpere de 4/4 m și poate obține :

- **23 kg gogoși calitatea I X 100 lei/kg = 2 300**
- **2 kg gogoși calitatea a II-a X 75 lei/kg = 150**

Total venituri — lei 2 450

Pentru obținerea acestor venituri se fac următoarele „cheltuieli" :

- **10 g sămînță selecționată de viermi de mătase = gratuit**
- **2 l formol pentru dezinfecția camerei de creștere = gratuit**
- **40 coli de hîrtie pentru așternut = gratuit**
- **20 coli perforate pentru schimbarea așternutului = gratuit**
- **450 kg frunză de dud (din duzii de pe aliniamente) = gratuit**
- **asistență tehnică de specialitate = gratuit**

Total cheltuieli = efortul depus circa 30 de zile, timp în care crescătorii își rezolvă și treburile gospodărești cotidiene.

Este adevărat că în unele județe numărul duzilor răzleți de pe aliniamente este încă redus. Au fost luate însă măsuri energice pentru sporirea numărului duzilor, atît pe aliniamente, în gospodăriile populației, cît și în microplantații ale consiliilor populare, ale cooperativelor agricole și de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor. Numai prin cooperație se vor pune la dispoziția solicitatorilor — gratuit — în cincinalul 1986—1990 circa 5 milioane de puieți de dud.

Mai mulți producători, îndeosebi din zonele în care numărul duzilor nu acoperă necesarul de hrană al viermilor

de mătase pentru a se putea îndeplini prevederile programului național în acest domeniu, ne-au întrebat : „Viermii de mătase se hrănesc numai cu frunze de dud sau de ricin?"

Hrana de bază o constituie frunzele de dud și de ricin. Dar, în prezent se desfășoară intense cercetări pentru găsirea și a altor surse de hrană cum sînt frunzele de stejar și de salcie. Să sperăm că, în curînd, vom fi în posesia unor rezultate pozitive ale cercetării. Se desfășoară și alte experiențe, de exemplu cele făcute în unele ocoale silvice. În aceste experiențe se duc viermii de mătase la sursele de hrană și nu se aduc frunzele de stejar în spațiile de creștere. Trebuie să recunoaștem că este un mare avantaj, dar se cer și unele mici investiții, cum ar fi cele pentru procurarea plaselor de protecție (altfel păsările cerului ar culege larvele de pe frunzele stejarilor).

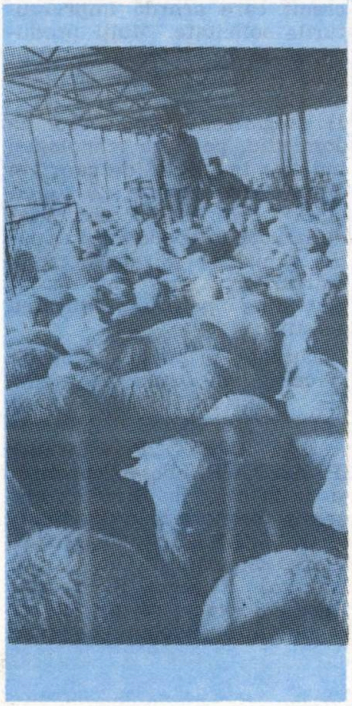

Stînele cooperatiste și-au dovedit foloasele

Creșterea oilor constituie o veche și bănoasă îndeletnicire, iar sporirea rapidă a efectivelor și producțiilor este o necesitate stringentă de care depinde, în ultimă instanță, buna aprovizionare a populației cu carne, brînzeturi și textile. Cooperația de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor participă de mai multă vreme la dezvoltarea acestei activități, venind în sprijinul crescătorilor de oi, prin asumarea răspunderii de a organiza stîne cooperatiste în care fiecare producător se înscrie cu numărul de animale dorit.

Aceste asociații s-au impus ca o formă de colaborare foarte avantajoasă între deținătorii de oi și cooperativele comunale. An de an, ele s-au extins, astăzi fiind cuprinse în stînele cooperatiste peste 4 milioane de ovine. La baza constituirii stînelor stă buna învoială, respectîndu-se principiul liberului consimțămînt, obiceiurile și tradițiile locale. Este foarte avantajos pentru ambele părți un asemenea mod de lucru. Cîștigă deținătorii de oi, ei nemaiavînd grija animalelor, din primăvară pînă toamna tîrziu ; apoi, primesc prețuri bune pentru produsele contractate cu statul, dar și brînzeturi, miei, lînă pentru nevoile proprii. Cooperativele sînt avantajate fiindcă își sporesc volumul de achiziții.

Stînele sînt conduse de adunarea obștească. Ea este aceea care alege bacii și ciobanii (dintre locuitorii cunoscuți ca oameni cinstiți, cunoscători în tainele oieritului). Cooperativele comunale și orășenești asigură tot necesarul de materiale : cheag, sădile, sodă calcinată, săpun, sare, alcool, tifon, ambalaje (putini, ciubere, bidoane etc.) precum și pășunile, din repartiții de la consiliile populare.

Această activitate, bine organizată, este deosebit de apreciată de săteni. În fiecare toamnă, producătorii primesc pentru iernare oi bine îngrijite și în număr sporit (mieii reținuți pentru prăsilă). Rezultatele din acești ani de activitate a stînelor stimulează organizarea unor asemenea asociații în numeroase alte localități ale țării.

Ca ciupercile după ploaie...

În cadrul acțiunilor pentru înfăptuirea autoaprovizionării teritoriale, tot mai multe cooperative de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor au trecut la organizarea și dezvoltarea culturii ciupercilor. Se are în vedere, în principal, extinderea culturii ciupercilor albe și a bureților, atît în cadrul organizațiilor cooperatiste, cît și în gospodăriile populației.

În literatura de specialitate, în paginile ziarelor și revistelor au apărut o serie de materiale din care rezultă că producția ciupercilor de cultură se poate realiza, cu cheltuieli mici și efort minim, în cele mai multe gospodării ale populației. La îndemîna cetățenilor se află **„Ghidul cultivatorului de ciuperci"** — autor dr. **V. Mateescu,** lucrare editată de RECOOP, din care cei interesați pot afla ce ciuperci comestibile se pot cultiva, care sînt caracteristicile botanice și biologice ale acestora, condițiile de microclimat, nutriția, sistemele de cultură, amenajarea încăperilor, metodele de însămînțare, condițiile care favorizează apariția bolilor etc. Tehnicienii UJECOOP-urilor, ai trusturilor horticole județene sînt la dispoziția cultivatorilor de ciuperci pentru a-i sprijini în acțiunile lor.

Materialele pentru amenajarea spațiilor se pot procura, contra cost, de la magazinele cooperativelor comunale sau orășenești. Pentru obținerea sumelor necesare investiției se

va apela la cooperativele de credit care acordă împrumuturile solicitate. Mulți producători se interesează de compost și îndeosebi de compost micelizat. Există două soluții: 1) pregătirea compostului la domiciliu, pe baza tehnologiei indicate în ghidul de care am amintit mai înainte ; 2) solicitarea compostului micelizat de la cooperativele de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, care au creat platforme pentru producerea acestuia.

Sămînța se poate obține de la cele mai apropiate stații ale CENTROCOOP, care sînt : COMPRODCOOP București, UJECOOP Brăila, IPRALCOOP Focșani, precum și de la cele ale Direcției generale Economice a Horticulturii (D.G.E.H.) : Mogoșoaia, Vidra, Stoicănești-Olt, Arad, Ișalnița, Făgăraș, Bucov etc. Adresele exacte se pot lua de la uniunile județene de care aparțin cooperativele. În ceea ce privește desfacerea producției, aceasta este asigurată prin cooperativele comunale sau orășenești, pe calea achizițiilor și a contractărilor.

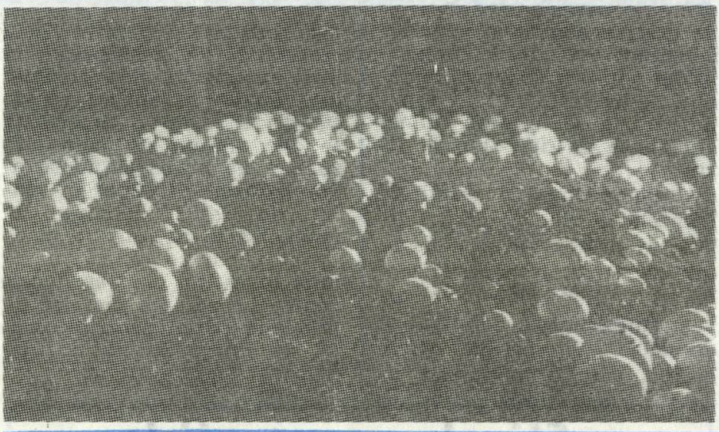

Avantajele cultivării ciupercilor sînt bine cunoscute. Să le reamintim : prețul — 20 lei/kg pentru ciupercile de calitate extra și 17 lei/kg calitatea I ; un aliment hrănitor pentru familie ; o producție foarte eficientă pe suprafețe mici ; folosirea spațiilor neadecvate altor activități productive și a forței de muncă existente în gospodărie.

Adunînd melci și broaște obțineți importante venituri

Valorificarea melcilor și broaștelor reprezintă o sursă de venituri pentru un important număr de locuitori din aproape toate județele țării.

MELCII cresc în luncile apelor, în vii și livezi, la marginea pădurilor de foioase și în poienile mari, în crînguri, în zăvoaie, în lăstărișuri, în grădini, în locurile năpădite de urzici etc., oriunde există vegetație, umezeală și liniște. Timpul cel mai potrivit de cules melci este dimineața pe rouă și pe răcoare, cînd aceștia ies în căutarea hranei, precum și seara, de asemenea pe răcoare. După ploi, melcii ies în colonii mai mari și pot fi culeși foarte ușor.

Cooperativele de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor achiziționează în lunile aprilie, mai și iunie melci din specia Helix Pomatia, cu cochilia de culoarea cafelei cu lapte, cu talpa de carne albăgri sau albicioasă și cu diametrul cochiliei de 28—38 mm.

Pentru culegere se folosesc ambalaje corespunzătoare care să nu provoace spargerea cochiliei, sufocarea melcilor sau deprecierea lor calitativă.

BROAȘTELE comestibile din specia Rana Esculenta și Rana Redibunda, cu pielea pe spate de culoare verde închis-măslinie sau verde deschis, cu pete sau dungi (în lungul spinării), de culoare cafenie, iar pe pîntece de culoare albă cu puncte sau pete mici negre, se găsesc în mai toate apele din țara noastră. Începînd din primăvară, cooperativele de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor achiziționează broaște comestibile. În perioada de înmulțire (aprilie, mai) nu se achiziționează broaște. Ele se preiau vii, fără leziuni, la greutatea minimă de 30 g bucata.

Prețurile de achiziții sînt stimulative : **8 lei kg de melci și 10 lei kg de broaște.** Asta înseamnă că din ceea ce adună un om cîteva ore, într-o zi, poate realiza un venit de 150—200 lei.

Fondul de melci trebuie însă protejat. Pentru a se evita depopularea zonelor bine cunoscute se vor culege și achiziționa numai melcii indicați mai înainte. Cei necorespunzători trebuie lăsați în teren să crească sau să depună ouăle în vederea repopulării.

Grupaj de AURAȘ ALBU

UMOR

CLIENTUL : — Dați-mi condica de reclamații ! Cum se poate, domnule farmacist, să-mi vindeți stricnină în loc de sare amară ?

FARMACISTUL : — Și ce, pentru o diferență de cincizeci de bani trebuie să faceți atîta tapaj ?...

— Am încercat totul, dar nu mă pot lăsa de fumat.

— Și cu bomboane ?

— Bineînțeles, dar nu le pot aprinde cu nici un chip...

TATĂL : — Băiețele, trebuie să te schimbi. Mama ta mi-a spus că azi după-amiază ai fost insuportabil...

COPILUL : — Tată, sînt convins că mama are ceva cu noi... ieri îi spunea mătușii același lucru despre dumneata...

— Dragă, am un mijloc sigur de a nu lăcrima la tăiatul cepei...

— Spune-mi-l și mie !

— Îl las pe bărbatul meu s-o taie.

PRIETENUL : — Cum a fost noaptea nunții ?

SCRIITORUL : — Nu știu... Încă n-am citit cronicile literare...

COPILUL : — De ce cocoșii cîntă așa devreme dimineața ?

TATĂL : — Ca să se facă și ei auziți. Mai tîrziu nu pot, se trezesc găinile.

— Soțul meu este așa de devotat serviciului, încît chiar și noaptea, în somn, vorbește despre problemele de la birou.

— Al meu e și mai devotat, chiar și în concediu își ia secretara cu el.

— Vă rog, un bilet clasa întîi, la rapid.

— Pentru Constanța ?

— Nu ! Pentru mine.

COLECȚIE DE ACUM 3000 DE ANI

Un grup de arheologi a descoperit, recent, în cadrul unor săpături efectuate în localitatea Shouguang, din estul provinciei Shandong (R.P. Chineză), o valoroasă colecție de 64 de obiecte din bronz, toate datînd de peste 3 000 de ani. Printre ele se află vase pentru păstrarea alimentelor și a vinului, cupe, cuțite și articole din jad. Multe dintre obiectele găsite aici au încrustate pe ele ideograme. S-a stabilit că ele aparțin făuritorilor de obiecte din bronz din vechiul stat Ji, care a existat în această regiune începînd cu sec. X î.e.n.

Popas...

ȘTIAȚI CĂ...

...medicii japonezi au ajuns la concluzia că ceaiul împiedică formarea cariilor dentare? Înlocuirea ceaiului cu laptele în alimentația copiilor a dus la o creștere alarmantă a cariilor dentare. Englezii, tradiționali consumatori de ceai, sînt mai puțin afectați de carii dentare. Într-o înghițitură de ceai există de trei ori mai mult fluor decît într-o gură de apă.

...șarpele boa (femela) își clocește ouăle în interiorul corpului timp de 140 de zile și naște pînă la 50 pui, fiecare măsurînd 44—50 cm? În timpul clocitului reptila nu se hrănește.

...în ultimele cinci milenii de istorie, în omenire s-au înregistrat 14 500 de războaie, care s-au soldat cu peste patru miliarde de morți ?

...pe parcursul a 1 000 de km un automobil consumă oxigenul necesar unei persoane pe timp de un an ?

...o pereche de șoareci de cîmp dă naștere în fiecare an la 36—40 de pui, în serii de 6—7 ? Ei sînt vînați de păsările răpitoare, de arici și șerpi.

...ariciul este animalul care rezistă cel mai mult la otrăvuri? O pisică moare după ce a înghițit un gram de cianură, dar ariciul trăiește și după ce a înghițit cinci grame de cianură.

OAMENI ŞI ŞAHUL CELEBRI

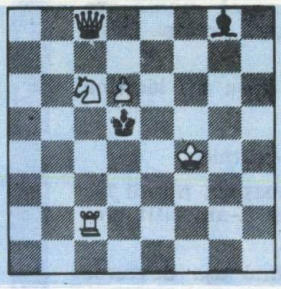

● Ca tînăr locotenent de artilerie, Napoleon își petrecea multe ore în fața tablei de șah în vestita „Café de la Regence" din Paris, unde veneau cei mai buni șahiști din Europa acelor timpuri. Viitorul mare strateg militar nu a demonstrat aptitudini deosebite ca șahist, dar trăsăturile de caracter ale viitorului împărat erau de pe atunci evidente — ambiția, nerăbdarea, impulsivitatea. Napoleon dorea să cîștige fiecare partidă, se grăbea, iniția atacuri nejustificate din punct de vedere strategic, dorind să-și domine partenerul de joc. Pierderea unei partide îl afecta profund. Uneori arunca cu furie piesele și părăsea cafeneaua. În ultimii ani ai vieții, petrecuți în exil pe insula Sf. Elena, Napoleon a găsit o adevărată alinare în jocul de șah.

● Marele filozof francez Jean Jacques Rousseau era un pasionat jucător de șah. Rousseau a început să joace șah tot la „Café de la Regence". Iată cum relatează el acest lucru: „...Un alt mod de a-mi petrece timpul, aș putea spune chiar destul de util, era șahul. I-am cunoscut pe domnul de Legal, pe un oarecare Husson, pe Philidor, ca de altfel pe toți marii jucători ai acelor vremuri". Numele pe care Rousseau le menționează aparțin într-adevăr unor jucători celebri ai timpului, practicanți ai jocului de șah în cafenelele de primă mînă ale Parisului. Rousseau juca mai slab decît celebritățile amintite, dar faptul că-i întîlnea cu regularitate este semnificativ pentru valoarea jocului său.

● L. N. Tolstoi a dedicat, de-a lungul întregii sale vieți, mult timp jocului de șah. Acestei pasiuni a lui Tolstoi, I. Linder i-a consacrat o carte pe care a intitulat-o „Tolstoi și șahul". În perioada cînd viitorul mare romancier rus își desăvîrșea studiile la universitatea din Cazan, el dedica zilnic 2—4 ore jocului de șah. Pentru Tolstoi șahul prezenta interes și datorită faptului că J. J. Rousseau, idolul lui în acea vreme, acordase atenție acestui joc. În perioada apărării Sevastopolului (1854—1855) marele scriitor s-a împrietenit cu cunoscutul campion rus Serghei Urusov, cu care a jucat de multe ori. Împreună cu Ivan Turgheniev, la rîndul său un mare amator de șah, cel care l-a introdus pe Tolstoi la „Clubul de șah" din Petersburg, desfășura o aprigă „luptă la redută" pe tabla cu 64 de pătrate. În vizită la Londra, Tolstoi și-a cumpărat culegerea partidelor lui Paul Morphy, realizată de I. Löventhal. La întoarcerea acasă, cartea era de-a dreptul jerpelită, demonstrînd perseverența cu care Tolstoi o studiase. Tolstoi aprecia că șahul este un ideal mijloc de relaxare.

● În familia Ulianovilor șahul constituia un divertisment deosebit de agreat. Lenin a învățat să joace șah la vîrsta de 8 ani, primul profesor fiind chiar tatăl său, Ilia Ulianov. Îl pasionau lupta dîrză, căutarea celei mai bune mutări, găsirea unei soluții în situație grea. Victoria sau înfrîngerea îl interesau mai puțin. Cea mai „șahistă" perioadă din viața sa au reprezentat-o anii petrecuți cu Hardin, pe care Cigorin îl aprecia drept unul dintre cei mai buni șahiști din Rusia acelor timpuri. „În timpul exilului din Siberia, își amintește Lepeșinski, am compus următoarea problemă cu mat în trei mutări: (Alb: Ra6, Tc8, Nb1, d2, c3, f4, g5. Negru: Ra8, Nb8, a3, c4, d6, f5, g6). Această compoziție i-am prezentat-o pentru rezolvare lui Lenin. Pentru el, rezolvarea nu a constituit o problemă, mai mult chiar, a făcut-o mintal: (1. Na2—d5, 2. d4—c:d3, 3. N.: d5 mat). Expresia lui favorită, de care uza în timpul jocului, era: „Nu există nici o șiretenie la care să nu poți riposta cu una mai mare".

● Remarcabilul muzician și compozitor german Richard Strauss a început să fie pasionat de șah încă de mic copil. La vîrsta de patru ani, el își însușise deja regulile jocului. Faptul se explică și prin aceea că tatăl său, Henrich Strauss, membru al orchestrei regale din München, era un bun șahist. În 1882, Richard s-a clasat, împreună cu Max Weiss, pe locurile doi-trei în turneul maeștrilor, organizat de Asociația vieneză de șah. În întreaga sa viață, Richard Strauss a găsit timp pentru a juca șah, deși era extrem de solicitat.

C. DIMCEA

UNITĂȚILE „AUTOSERVICE"

VĂ STAU LA DISPOZIȚIE

Creșterea numărului de autoturisme proprietate personală ale locuitorilor din mediul rural a determinat dezvoltarea rețelei de unități de tip „AUTOSERVICE" ale cooperației de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor. Iată mai jos lista localităților, pe județe, în care funcționează astfel de unități.

Județul ALBA : Alba-Iulia, Cîlnic, Pîclișa, Sebeș, Vințu de Jos.

Județul ARAD : Arad, Ghioroc, Hălmagiu, Livada, Pecica, Sepreuș, Șiria, Șagu, Zimandu Nou.

Județul ARGEȘ : Cotmeana, Dragoslavele, Pitești, Vedea.

Județul BACĂU : Bacău, Tg. Ocna, Tg. Trotuș.

Județul BIHOR : Beiuș, Căpîlna, Lugașu de Jos, Oșorhei, Șuncuiuș, Valea lui Mihai, Vașcău.

Județul BISTRIȚA-NĂSĂUD : Livezile, Prundu Bîrgăului.

Județul BRAȘOV : Apața, Bran, Brașov, Cristian, Feldioara, Ghimbav, Hărman, Jibert, Măieruș, Mîndra, Moeciu, Prejmer, Sînpetru, Tărlungeni.

Județul BUZĂU : Beceni, Berca, Movila Banului, Pogoanele, Valea Rîmnicului, Vernești.

Județul CARAȘ-SEVERIN : Bozovici, Grădinari, Mehadia.

Județul CĂLĂRAȘI : Budești, Dragalina.

Județul CLUJ : Baciu, Cluj-Napoca, Florești.

Județul CONSTANȚA : Agigea, Băneasa, Cobadin, Constanța, Ovidiu, Valu lui Traian, Techirghiol.

Județul COVASNA : Chichiș, Hăghig, Sf. Gheorghe.

Județul DÎMBOVIȚA : Dragodana, Gura Foii, Gura Ocniței, Moroeni, Nicolaești, Petrești, Poiana, Răzvad, Tîrgoviște, Vișina, Voinești.

Județul DOLJ : Amărăștii de Jos, Craiova, Dăbuleni, Danet, Teasc.

Județul GIURGIU : Adunații-Copăceni, Bolintin-Vale, Ciorogîrla, Cornetu, Domnești, Florești, Stoenești, Vidra, 30 Decembrie.

Județul GORJ : Tg. Jiu.

Județul HARGHITA : Corund, Dănești, Ditrău, Sîncrăeni, Suseni.

Județul HUNEDOARA : Crișcior, Geoagiu, Hațeg, Ilia, Luncoiu de Jos, Mărtinești, Mintia Școlii, Pui, Șoimuș, Vețel.

Județul IALOMIȚA : Amara, Bucu, Fierbinți, Sf. Gheorghe.

Județul IAȘI : Iași, Tg. Frumos.

Județul MARAMUREȘ : Baia Mare, Moisei, Tg. Lăpuș, Vișteа de Sus.

Județul Mehedinți : Șimian, Vînju Mare.

Județul NEAMȚ : Dulcești, Viișoara, Piatra-Neamț.

Județul OLT : Cilieni, Dăneasa, Icoana, Pîrscoveni, Scărișoara, Ștefan cel Mare, Vișina.

Județul PRAHOVA : Brebu, Cîmpina, Cornu, Florești, Mănești, Ploiești, Valea Călugărească, Valea Doftanei, Urlați.

Județul SATU MARE : Carei, Doba, Halmeu, Livada, Odoreu, Satu Mare.

Județul SĂLAJ : Almașu, Sînmihaiu Almașului.

Județul SIBIU : Axente Sever, Cristian, Rășinari, Sălișteа, Șelimbăr, Șeica Mare, Șura Mică, Tălmaciu.

Județul SUCEAVA : Vama.

Județul TELEORMAN : Alexandria, Orbeasca.

Județul TIMIȘ : Biled, Denta, Lovrin, Mojnița, Recaș, Timișoara, Variaș.

Județul TULCEA : Nufărul, Tulcea.

Județul VÎLCEA : Goranu, Lădești, Milcoiu, Topolog, Rm. Vîlcea.

Județul VRANCEA : Golești, Urechești, Vidra, Vînători.

SECTORUL AGRICOL ILFOV : Bragadiru, Brănești, București, Chiajna, Ciolpani, Glina, Jilava, Pantelimon, Periș, Popești-Leordeni, Voluntari.

MAI EXISTĂ oameni primitivi ?

Astăzi, cînd oamenii au făcut cunoştinţă cu Luna, cînd aparate cosmice au ajuns pe planeta Venus şi au fotografiat de aproape planeta Marte, cînd străfundurile oceanelor încep să-şi trădeze tainele multiseculare şi să-şi pună bogăţiile în slujba omenirii, azi, cînd civilizaţia Terrei a ajuns pe culmi nebănuite, o întrebare neobişnuită începe a căpăta dezlegare :

— Mai există oare undeva pe Pămînt oameni care să trăiască, în zilele noastre, fără a folosi şi fără a cunoaşte nimic, absolut nimic din binefacerile civilizaţiei ?

Răspunsul, oricît de neaşteptat şi de greu de crezut, este : DA !

Unul dintre aceste locuri, în care primii soli ai civilizaţiei umane au pătruns abia de cîţiva ani (şi încă nu pretutindeni), îl constituie centrul, foarte greu accesibil, al insulei Noua Guinee, a doua din lume ca mărime (785 000 kmp).

Cea mai mare parte a insulei este acoperită cu păduri virgine, iar de la altitudinea de peste 3 300 m se întind savane înalte. Cel mai înalt punct al insulei se ridică pînă la 5 030 m.

Aici, în partea interioară a marii insule, trăiesc numeroase triburi primitive, grupate în sate mărunte, al căror fel de viaţă este asemănător, oarecum, cu cel al europenilor de acum circa 5 000 de ani !

Cercetări recente şi încă incomplete au dat la iveală unele aspecte ale vieţii şi obiceiurilor acestor semeni ai noştri. Iată, notate sumar, cîteva dintre ele :

...Singurul mijloc cunoscut şi folosit pentru aprinderea focului este frecarea rapidă a unor lemne bine uscate.

...Metalele nu sînt cunoscute, deşi insula este bogată în minereuri auroargintifere, de cupru şi altele. Armele şi uneltele dure se produc numai din piatră şlefuită îndelung, cu multă trudă şi chiar cu artă. Ele sînt însă suficient de rezistente pentru a dobori cei mai groşi copaci.

...Îmbrăcămintea, foarte sumară, se rezumă la un fel de fustă alcătuită din fire de iarbă uscată, neţesute, (care atîrnă de un cordon fixat la brîu), ca unică toaletă a femeilor. Bărbaţii umblă îmbrăcaţi... ceva mai simplu: numai cu o simplă funie de iarbă trecută peste unele părţi ale corpului.

...Întregul sat locuieşte în comun în cîteva colibe. Bărbaţii dorm toţi într-o colibă, iar femeile, copiii şi unele animale domestice de preţ (porci şi cîini) stau laolaltă în altă colibă. Pentru a păstra căldura, cu cît sînt instalate la altitudini mai ridicate, colibele sînt tot mai scunde. Se practică poligamia.

...Hrana este constituită mai ales din fructe şi rădăcini pe care le culeg din natură, vînat mic, roadele unui început rudimentar de agricultură ; se cresc cîteva animale domestice: porci, cîini şi pisici. Dar printre alimente aici figurează şi păsări sălbatice, şopîrle, şerpi şi chiar viermi.

...Ca vase, folosesc mai ales tulpini scobite de bambus (arborele bun la toate), cu care cară apă de la izvoare sau în care fierb legume la foc, ca în nişte oale subţiri şi lungi pînă la 1 m. Se pricep însă şi la producerea unor vase din lut ars, care au forma unor oale mari. Acestea servesc şi ca mijloc de schimb.

...O masă mai mare şi deosebită — de sărbătoare — este pregătită totdeauna numai de către bărbaţi, care se întrec în zel şi... fantezie culinară. Mai întîi ei sapă în pămînt o groapă mare, pe care o căptuşesc cu frunze de bananier. Alături fac un foc straşnic în care încălzesc puternic multe pietre. Cînd s-au încins bine, o parte dintre acestea sînt împinse la fundul gropii ; peste ele încep apoi să fie aşezate alimentele despre care am mai amintit : rădăcini, fructe, păsări, şoareci, şerpi şi cîte... o bucăţică mai bună, cum ar fi... o pisică lăsată în blana ei. Peste alimente şi printre ele se răspîndesc alte pietre încinse, apoi totul este stropit cu puţină apă, după care „oala" se acoperă ermetic cu frunze şi pămînt. Cînd conţinutul este socotit copt, se desface „capacul oalei" şi ospăţul începe imediat şi în acelaşi loc. Oala devine acum centrul mesei. În jurul ei se aşază numai bărbaţii. După ce ei au ales părţile cele mai bune şi s-au săturat, resturile sînt lăsate femeilor, copiilor şi animalelor.

...Făina şi piinea nu sînt cunoscute, dar un important articol alimentar îl constituie amidonul pe care-l extrag cu multe eforturi din trunchiul arborelui de „sorgo". Dezvelit de coajă, acesta este tocat mărunt şi supus unor repetate spălări, în nişte instalaţii rudimentare, pînă ce se obţine o apă încărcată cu o pulbere albă asemănătoare cu amidonul obişnuit din cartofi.

...Sarea este un aliment extrem de rar, aproape necunoscut de către multe triburi. Pe insulă există însă un izvor cu ape sărate, dar şi sulfuroase. El nu este însă exploatat decît de către locuitorii a două sate vecine. Modul în care aceştia reuşesc să obţină sarea din această soluţie salino-sulfuroasă este deosebit de interesant. Apa izvorului este transportată cu ţevi de bambus într-un fel de rezervor de pămînt. Aici, în ea se introduc mănunchiuri de iarbă bine uscată, care absoarbe tot lichidul, după care mănun-

chiurile sînt supuse uscării la soare. Pe firele de iarbă rămîn acum cristale de sare amestecate cu sulf. În această stare, ierburile sînt arse, operație în care arde și sulful, astfel încît mai rămîne doar cenușă amestecată cu sare. Amestecul acesta este dizolvat în apă și decantat. Rezultă o soluție sărată care nu mai conține sulf. Ea este supusă apoi evaporării la flacără, în vase de lut căptușite cu frunze mari de bananier. Rezultatul este, în sfîrșit, mult rîvnita sare, firește, nu prea pură.

Pe deasupra tuturor greutăților și grijilor, viața acestor oameni este dominată de tot felul de superstiții, credințe în duhuri și vrăji, abil și perfid întreținute de către vrăjitori atotputernici.

...„Moneda" principală a indigenilor o constituie penele păsărilor-paradis (pasărea cu cel mai frumos penaj din lume), care trăiesc în număr mare pe insulă. Între ele, cele mai prețioase sînt acelea ale păsărilor-paradis de culoare galbenă. În schimbul lor, bărbații pot obține un animal, o scoică frumoasă cu care să se împodobească la serbările tribului, ori o femeie.

Și în uriașa junglă a Amazoanelor trăiesc numeroase triburi de indieni care sînt încă în plin primitivism. O expediție columbiană condusă de către Ephraïm Gil, a reușit să descopere aici, în ținutul delimitat de fluviile Putumayo și Caqueta, un trib compus din circa 700 de indieni, a căror caracteristică este înălțimea. Bărbații acestui trib măsoară între 1,70 și 2 metri. Ei au o înfățișare robustă și umblă complet goi.

Armele lor sînt : lancea de piatră, lungă și subțire, care cîntărește între... 20—30 kg ! și o ghioagă din lemn negru și dur.

Întregul trib locuiește într-un sat întins, în case făcute din pietre și vălătuci de pămînt uscat, fiind acoperite cu ramuri și frunze.

În planul dezvoltării istorice, acest grup de oameni se găsește abia în epoca pietrei. Metalele nu le sînt cunoscute, iar focul îl aprind prin scăpărarea cremenei.

Drept podoabe, bărbații își vopsesc corpul în dungi transversale foarte viu colorate, iar femeile poartă trecut prin păr un mic os șlefuit.

Să fie oare aceștia ultimii oameni primitivi de pe Terra ? Viitorii ani vor aduce, desigur, un răspuns, dar există încă multe șanse ca junglele necercetate pînă acum să ne rezerve noi vești surprinzătoare.

CLAUDIU VODĂ

ENIGMA PROTEINELOR DE ȘOC TERMIC

Istoria acestei enigmatice descoperiri a început cu aproape un sfert de secol în urmă, într-un laborator din Neapole, atunci cînd cercetătorul F. N. Ritossa, a constatat, după săptămîni întregi de observații la microscop, că anumite zone — mereu aceleași — ale cromozomilor celulei de muscă drosophilă deveneau active, ori de cîte ori celula era supusă unei agresiuni : creșterea bruscă a temperaturii, contactul cu substanțe toxice, lipsa de oxigen etc.

CÎND O ÎNTREBARE SIMPLĂ NU PRIMEȘTE RĂSPUNS

Ce semnificație are însă acționarea cromozomilor ? Răspunsul la această întrebare a venit mult mai tîrziu. După 12 ani, doi cercetători, eleveținul A. Tissières și americanul H. Mitchell au observat că, supuse la o creștere bruscă a temperaturii, celulele de drosophilă încep să producă un anumit număr de proteine, pe care le-au denumit proteine de șoc termic. După alți trei ani, au fost localizate și genele care comandă sinteza acestor proteine. Ele se află exact în zonele în care italianul Ritossa a observat că se acționează la căldură.

Desigur, în ansamblul ei, descoperirea amintitelor proteine era interesantă, dar în momentul în care mecanismul producerii lor a devenit cunoscut a apărut adevărata enigmă formulată simplu, prin întrebarea : de ce ? De ce sintetizează celulele de drosophilă proteine de șoc termic atunci cînd sînt supuse unui ...șoc termic ?

Nu puțini au fost cercetătorii care s-au lansat în căutarea răspunsului. Dintre aceștia, americanii P.M. Kelley și M. Y. Schlesinger au fost cei care au descoperit că, de fapt, nu numai celulele musculiței de oțet sintetizează proteine de șoc termic, ci și celulele mamiferelor. Pînă la urmă, s-a văzut că toate organismele, de la cele unicelulare pînă la om, răspund în același fel agresiunilor termice sau toxice.

Și această descoperire prezenta un mare interes științific, dar răspunsul la întrebarea de bază tot nu exista. De aceea, cercetările au continuat cu și mai mare intensitate. Astfel s-a constatat că, în momentul „agresiunii", celula își încetează activitatea normală, după care încep să apară proteinele de șoc termic și numai după aceea celulele își revin la normal. De aici, o ipoteză : nu cumva enigmaticele proteine sînt produse pentru a proteja celula ? Se pare că da, pentru că prezența lor în celulă a fost detectată pe toată durata „agresiunii".

UN LANȚ DE IPOTEZE

Dar lucrurile nu se opresc aici pentru că, așa cum a arătat cercetătorul american J. H. Nevins, enigmaticele proteine apar și în cursul procesului de transformare a celulelor normale în celule canceroase, în cazurile în care maladia este provocată de anumite virusuri. Mai mult decît atît, se pare că proteinele de șoc termic „conlucrează" cu cele ale virusului purtător al bolii și chiar le controlează activitatea biologică. De aici, o nouă ipoteză : proteinele de șoc termic controlează viața celulei în ansamblu. De ce n-ar fi așa — s-au întrebat cercetătorii — de vreme ce asemenea proteine au fost detectate și în celule care nu suferă nici un fel de „agresiune" ? Această descoperire au făcut-o doi cercetători de la Institutul Pasteur, din Paris, Olivier Bensaude și Michel Morange, lucrînd cu celule de embrion de șoarece. Continuîndu-și experiențele, ei au mai constatat că proteinele de șoc termic, ca și alcoolul etilic, declanșează, tot la șoarece, diviziunea celulelor reproducătoare, fără ca acestea să fie fecundate. Așa s-a născut o nouă ipoteză, potrivit căreia proteinele de șoc termic sînt esențiale pentru exprimarea eredității ființelor vii.

Așadar, ipoteze. Dar, indiferent dacă sînt protectoare ale celulei vii, regulatoare ale vieții celulare, determinante în jocul eredității, proteinele de șoc termic au întredeschis o fereastră către infinitul mic al lumii vii. Ce se va putea vedea prin această fereastră, atunci cînd va fi larg deschisă ?

DIN STRĂVECHILE COMORI ALE PĂMÎNTULUI ROMÂNESC

În așezarea neolitică tîrzie de la **DRĂGĂNEȘTI-OLT**, săpături recente (1984) au dus la valoroasa descoperire a unei figuri antropomorfe, din lut. Aceasta reprezintă o femeie șezînd într-un scaun înalt, cu spătar (un fel de jilț), aflată într-o clipă de răgaz, privind înainte, calmă, avînd mîinile aduse la piept. Veritabilă capodoperă, figurina se înscrie alături de vestitul „Gînditor de la Hamangia", reproducînd cu surprinzătoare exactitate înălțimea acestuia : exact 115 mm.

La o carieră de nisip de lîngă satul **CIUMEȘTI** a fost descoperită, accidental, o spectaculoasă necropolă celtică. Printre piesele valoroase găsite acolo, pe primul loc se înscrie un splendid coif emisferic, din bronz, cu creastă în formă de pasăre, având apărătoare de ceafă. Această piesă de excepție a fost lucrată, prin ciocănire, dintr-o singură foaie de bronz, iar obrăzarele îi sînt fixate cu nituri. Pasărea (corb, vultur sau șoim) este așezată pe o piesă cilindrică înfiptă în știftul ce iese din calota coifului. Picioarele figurinei și partea inferioară a corpului sînt din metal turnat, restul fiind lucrat prin ciocănire. Ochii sînt din fildeș galben, pupilele din email roșu, lipite cu bitum. Ghearele, turnate separat, sînt fixate pe stinghie printr-un cui mobil de fier. Pasărea are 320 mm lungime, iar deschiderea aripilor ei este de 230 mm. Coiful acesta este unul din cele mai vechi obiecte celtice găsite în țara noastră (aproximativ 230—130 î.e.n.) și se află expus la Muzeul de Istorie al Republicii Socialiste România.

La același muzeu din Capitală poate fi văzută cea mai veche inscripție latină cunoscută în Europa răsăriteană. Este vorba de textul tratatului de alianță (păstrat, în parte) impus cetății Callatis (Mangalia de azi) de către generalul roman M. Terentius Varro Lucullus, în 72—71 î.e.n.

La **SUCIDAVA** (satul Celei de astăzi), așezare dacă, apoi romană, pe malul stîng al Dunării, la vest de Olt, a fost descoperită construcția unui tunel — supranumit „Fîntîna secretă" — unic în lumea bizantină și romană, menit să servească la aprovizionarea cu apă a cetății. Aici a fost săpat mai întîi un puț vertical de 5 m (pe care sacagiii îl străbăteau folosind o scară mobilă), apoi s-a zidit o rampă boltită, lungă de 26 m, ce cobora în trepte pînă la izvor, trecînd pe sub zidul sudic al cetății, în incinta căreia nu se găsea nici o sursă de apă. Era prevăzută și o gură de scurgere (ale cărei dimensiuni nu permiteau însă eventualilor invadatori să se furișeze în cetate), menită să micșoreze, la nivelul crescut al Dunării, presiunea de pe zidurile rampei.

O piesă unică în iconografia dedicată împăratului Traian (aflată în colecția Severcanu din **BUCUREȘTI**) este un cap din marmură al împăratului, provenind probabil de la Callatis. Traian este înfățișat cu fața brăzdată și obrajii căzuți, ca urmare a bolii care l-a răpus în 117. Statuia are realismul unei măști mortuare din timpul republicii romane și reprezintă un pios omagiu adus „celui mai bun dintre principi", în ultimul an al existenței sale.

În localitatea **2 MAI** (la sud de Mangalia) a fost descoperit un obiect unic, îngropat probabil în timpul domniei împăratului roman Septimius Severus, care a trecut prin Dobrogea în anul 202. Este vorba de rămășițele unui car de luptă, cu scheletele a doi cai și harnașamentul lor : cercuri din fier pentru capul butucului, hățuri, friie și o placă de bronz decorată cu un cap de leu, împreună cu chinga și suporții pentru scaunul carului.

PROVERBE

Cine seamănă tîrziu, tîrziu culege
(Italia)

Ară bine și adînc, culegi pîine din belșug
(Spania)

O zi în care ai realizat ceva este o zi fericită
(Japonia)

Cum ți-e lucrul, așa și plata
(România)

Cei care au fost la trudă, trebuie să fie și la cinstire
(Franța)

Mai bună neghina din țara mea, decît grîul printre străini
(Arab)

Ușa la străini se deschide și tîrziu și greu
(Turcia)

E păcat că ziua cea mai frumoasă nu are ajun
(Elveția)

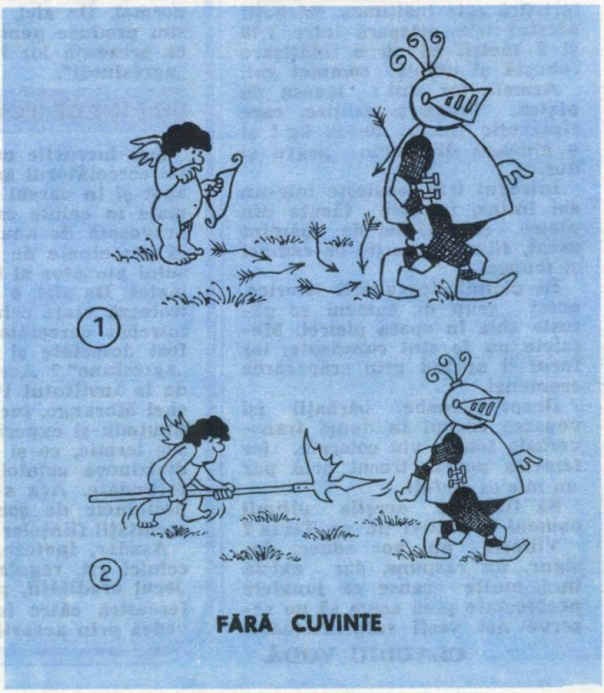

FĂRĂ CUVINTE

COSMOS

Şi dacă viaţa a venit din

Cum a apărut viaţa pe Pămînt ? Iată o întrebare fundamentală care nu a căpătat, pînă acum, răspuns decît sub forma unor ipoteze. Unele mai temeinice, adică bazate pe argumente solide, altele mai puţin temeinice. Oricum, ipoteze, pentru că nimeni nu a asistat la acest proces vechi de miliarde de ani şi nimeni nu a reuşit încă să creeze vreun organism viu, oricît de simplu. Şi, de vreme ce navigăm pe apele nu foarte sigure ale presupunerilor, de ce nu am lua în considerare şi ipoteze care, la prima vedere, ar părea năstruşnice ? Ca de pildă, cea formulată ca o întrebare ce sugerează şi răspunsul.

„PE SATURN, LOCUITORII SÎNT ATÎT DE MOLATECI..."

Întrebarea nu e nouă. A pus-o încă din antichitate, între alţii, filozoful grec Anaxagora, care a trăit cam între 500—428 î.e.n. El nu s-a mulţumit să se întrebe, ci a formulat şi o teorie a panspermiei, potrivit căreia pretutindeni în Univers sînt răspîndiţi „germenii eterici ai vieţii", „seminţe" invizibile din care au apărut toate fiinţele vii, inclusiv omul.

Ideea universalităţii vieţii s-a dovedit foarte durabilă, deşi nu s-a putut baza pe argumente cît de cît ştiinţifice. De aceea ea a dat loc la exagerări uneori hazlii. Iată un exemplu : În cartea intitulată **„Discuţii despre multitudinea lumilor"**, apărută în 1686, Bernard Fontenelle, secretarul Academiei Franceze, face o descriere a „locuitorilor" diferitelor planete. Astfel, cei de pe Mercur „trebuie să fie proşti, din cauza marii lor vivacităţi", în timp ce pe Saturn „locuitorii sînt atît de molateci, încît le trebuie o zi întreagă pentru a prinde înţelesul unei întrebări şi a da răspunsul cuvenit". Acum însă problema nu mai este aceeaşi, pentru că, între timp, nu numai că astronomia a realizat progrese considerabile, dar omul însuşi a ieşit în spaţiul extraterestru, a făcut cei dintîi paşi pe Lună şi a trimis staţii automate de cercetare pe Marte şi pe Venus, apoi în direcţia altor planete şi chiar în afara sistemului nostru solar. A progresat în acelaşi timp şi ştiinţa vieţii, a fost descoperit şi descifrat codul genetic — pentru a aminti doar unul dintre rezultatele cele mai spectaculoase — iar concepţia materialistă despre unitatea

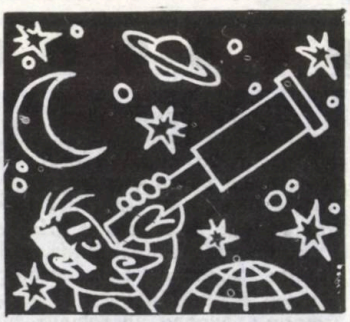

materiei în Univers a căpătat noi confirmări.

Aşadar, asta e situaţia, aşa încît cercuri ştiinţifice competente şi publicaţii prestigioase nu resping ipoteze cum este cea a profesorului englez Francis Crick, cel care, împreună cu James Wattson, a fost distins cu Premiul Nobel pentru faptul că a demonstrat că moleculele de ADN, care intră în componenţa genelor, au o structură de dublă elice. Deci, unul dintre descoperitorii elicei vieţii propune următorul „scenariu" :

În perioada care a urmat momentului de început al expansiunii Universului, stelele cele mai mari au dat naştere unor sisteme planetare care, la apariţia vieţii pe Pămînt, erau deja vechi de cîteva miliarde de ani. Într-un asemenea răstimp au putut să apară şi să se dezvolte civilizaţii pînă la un înalt nivel tehnologic. Aceste ipotetice civilizaţii — ipotetice, pentru că nimeni nu le-a dovedit existenţa — au putut imagina, la un moment dat, „însămînţarea" cu microorganisme a altor planete, cu condiţii favorabile vieţii. Între acestea, Terra, cu cîteva miliarde de ani în urmă.

MOLECULE ORGANICE ÎN SPAŢIUL EXTRATERESTRU

Prin urmare, o ipoteză. Profesorul Crick însuşi recunoaşte că ea nu poate fi demonstrată, cu toate că nu vine în contradicţie cu rezultatele ştiinţei moderne.

Dar ipoteza astrofizicianului american Fred Hoyle ?

Aceasta porneşte de la existenţa în Cosmos — cu absolută certitudine dovedită — a cel puţin 50 de molecule organice complexe, între care acid formic, metan, metanol, etanol şi, nu în ultimul rînd, aminoacizi, găsiţi în meteoriţi căzuţi pe Pămînt. Or, se ştie că aminoacizii sînt principale-

le „cărămizi" din care e formată materia vie.

Potrivit ipotezei profesorului Hoyle — notăm că ea a fost formulată înainte de detectarea aminoacizilor în spațiul extraterestru — în anumite condiții favorabile moleculele organice pot forma, împreună cu pulberea de grafit din Cosmos, moleculele de aminoacizi. Acestea pot constitui structuri din ce în ce mai complexe și chiar microorganisme care pot „însămînța" orice planetă pe care există condiții favorabile.

În ipoteticul laborator din lumea stelelor — afirmă Fred Hoyle într-un articol publicat de cunoscuta revistă americană „The New Scientist" — culturile de microorganisme au proliferat, înglobînd tot materialul interstelar disponibil, chiar dacă acest proces a durat sute de milioane de ani. El poate fi mai rapid în regiunile în care se nasc noi stele, unde condițiile permit ca azotul, hidrogenul și oxigenul să formeze molecule din ce în ce mai complexe. Aruncate în spațiu, ele ar putea fi captate de comete, acești hoinari de gheață care, potrivit profesorului Hoyle, îndeplinesc un rol de primă importanță în amintitul proces. Ele fac posibil amestecul acestor substanțe organice cu apa. În perioadele în care o cometă se află în punctul cel mai apropiat de Soare sau de o altă stea, temperatura nucleului ei atinge aproximativ + 27°C, iar în cel mai îndepărtat punct coboară pînă la — 173°C. Oscilațiile mari de temperatură selecționează structurile moleculare cele mai rezistente, iar radiația solară sau a altor stele favorizează polimerizarea, deci apariția unor molecule și mai complexe, adaptate schimbărilor de temperatură. O astfel de cometă ar fi putut „semăna" organisme vii foarte simple și pe Pămînt, acum circa patru miliarde de ani.

ENIGMATICELE EPIDEMII

Dacă lucrurile nu s-ar fi petrecut astfel — afirmă Fred Hoyle, sprijinindu-se și pe anumite observații astronomice — viața pe planeta noastră nu ar fi putut să se afirme atît de rapid. Aceasta pentru că sinteza aminoacizilor și înlănțuirea lor, spre a forma genele care comandă toate procesele vitale, necesită un timp care depășește vîrsta Pămîntului.

Susținîndu-și ipoteza, Hoyle afirmă — ca un posibil argument — că printre formele de viață „importate" din spațiul cosmic s-ar putea găsi și anumite microorganisme patogene care au provocat epidemii bruște și inexplicabile, cum au fost ciuma (descrisă de istoricul Tucidide), care s-a abătut asupra Atenei în anul 430 î.e.n., misterioasele epidemii care au lovit Anglia în 1486, 1507 și 1517, dispărînd apoi cu totul, gripa spaniolă produsă de un virus inedit care a provocat circa 30 de milioane de victime, îndată după primul război mondial.

Așadar, e posibil ca viața să fi venit din Cosmos ? Doar viitorul, noile descoperiri, perfecționarea mijloacelor de observație ne vor arăta care este adevărul. Să așteptăm, deci..

Va mai fi IARNĂ în secolul viitor?

Disputele privind perioada în care a intrat Terra — aceea a unei încălziri sau aceea a unei răciri treptate — continuă fără ca oamenii de știință să poată aduce argumente sau probe certe în sprijinul unei teorii sau alteia. Întrucît însă ambele pot avea consecințe ecologice importante, prezentăm cititorilor părerea cunoscutului specialist sovietic în domeniul fizicii atmosferei, Mihail Budiko.

Clima s-a schimbat de mai multe ori pe planeta noastră, dar aceste schimbări s-au datorat unor procese naturale. Bioxidul de carbon acoperă Pămîntul, ca o manta caldă sau ca pelicula unui solariu ; vulcanii, în schimb, producînd mari cantități de cenușă și fum, contribuie la formarea unei mantale opace în jurul planetei noastre — care nu permite pătrunderea razelor solare — și, implicit, la răcirea atmosferei.

Plecînd de la această teză, Mihail Budiko a ajuns la concluzia că în procesul natural menționat s-a amestecat, prin activitatea sa tehnologică, omul. Astfel, în ultimii 100—150 de ani cantitatea de bioxid de carbon în atmosferă a sporit cu aproximativ 20 la sută, iar temperatura globală a crescut în ultimele decenii cu jumătate de grad.

În prima jumătate a secolului al XXI-lea cantitatea de bioxid de carbon în atmosferă se va dubla în comparație cu perioada preindustrială. Aceasta va determina creșterea temperaturii globale cu aproape 3 grade. Întrucît, însă, această temperatură se schimbă foarte puțin la tropice, ea va crește mult în zonele latitudinilor medii sau mari. Calculele arată — afirmă Budiko — că, în perioadele de iarnă, vor dispărea regiunile cu temperaturi negative, vor dispărea zăpada și, cu timpul, și calotele polare de gheață. Topirea acestor calote, în opinia cercetătorului sovietic, nu va determina creșteri mari ale nivelului oceanului planetar, deoarece o mare parte din volumul ghețarilor este și așa scufundat în apă.

La marginea municipiului Cluj-Napoca, pe colinele dinspre Feleac, se întind pămînturile cooperativei agricole de producție „Înfrățirea". Multă vreme, mare ispravă nu se făcea pe aici. Oamenii lucrau, cînd mai bine cînd mai rău, terenul, nu dintre cele mai bune —, iar rezultatele erau pe măsura muncii. Vreme de mai mulți ani, lucrurile se potriveau cam așa : vacile dădeau cîte un litru de lapte pe zi, oile cîte 1—2 kilograme de lînă, furaje se cumpărau în fiecare an de cel puțin un milion de lei, iar ferma vegetală dădea recolte sub orice critică. Așa a fost. Astăzi nu mai este așa și localnicii susțin că vechea vorbă din bătrîni „omul sfințește locul" și-a găsit o dată în plus confirmarea.

DEALUL FELEACULUI LA NIVELUL... CÎMPIEI

Din 1982 a fost aleasă să conducă treburile acestei cooperative o femeie destoinică, inginera **Elena Usate.** În jurul ei, la început, un număr restrîns de oameni, printre care secretarul organizației de partid, Mihai Kilin, contabilul-șef, Katalin Grindeanu, șeful fermei zootehnice, inginerul Florin Stînea, șeful sectorului de industrie mică, Vasile Somlea. După cîtva timp, cînd disciplina strictă de program și muncă a fost instaurată și pe cîmp și la zootehnie, și în birouri, cînd adăposturile pentru animale au luat o altă înfățișare, cînd balanța furajeră din toamnă n-a mai dat dureri de cap, în jurul celor din conducere s-au strîns aproape toți cooperatorii.

— Au mai fost și unii care nu s-au putut integra în acest ritm, unii care n-au înțeles că disciplina în zootehnie nu poate fi vorbă goală și la aceia colectivul a renunțat — ne mărturisea tehnicianul Ioan Pătrașca, cel care, în fruntea unui grup de cooperatori și pensionari, a reușit să ridice producțiile vegetale de pe pămînturile Feleacului la nivelul producțiilor din cîmpie (4 000 kg grîu pe 130 ha, 6 800 kg porumb-boabe pe alte 130 ha etc.).

Astăzi, C.A.P. „Înfrățirea" a devenit una dintre unitățile cu care se mîndrește județul. O simplă raită prin ferma zootehnică unde îngrijitorii, animalele și adăposturile sînt de o curățenie exemplară, o privire în jurul sediului, unde pe bătătura de altădată au fost de curînd construite sere reci pentru zarzavaturi și flori, sau privind vitrina cu produse ale sectorului de industrie mică (materie primă — deșeuri industriale), toate acestea oferă prilejul unei constatări care explică deosebit de convingător saltul calitativ ce s-a produs aici.

Din evidențele contabile reține atenția faptul că în 1984 s-au obținut producții peste prevederile planului. Cele mai spectaculoase depășiri s-au înregistrat în zootehnie unde, în loc de 5 090 hectolitri lapte total, s-au realizat 8 655 hectolitri (cu o producție medie de 3 205 litri lapte pe vacă furajată), unde sporurile medii în greutate la tăurași, în condițiile iernii trecute, au fost de 750 grame în loc de 550, cît se planificase ; la porumb-boabe unde s-a realizat planul în proporție de 117 la sută, la legume 112 la sută, la activități industriale 110 la sută, anul încheindu-se cu un beneficiu de 1 168 mii lei. Pe primele luni ale anului 1985, procentele realizărilor s-au ridicat la aceleași niveluri.

Oamenii cîștigă și trăiesc după cum și muncesc. **Albert Karol, Ion Covaci, Agneta Domocos, Irina Petric, Gheorghe Cornea, Ioan Pălăcean, Augustin Florea, Ștefan Joldoș** sînt numai cîțiva dintre îngrijitorii fermei zootehnice care sînt retribuiți lunar cu sume între 3 200 și 3 500 lei. Și, de curînd, încă 12 familii de cooperatori s-au mutat în apartamente noi, în blocuri apropiate de sediul unității.

M. BĂLTĂREȚU

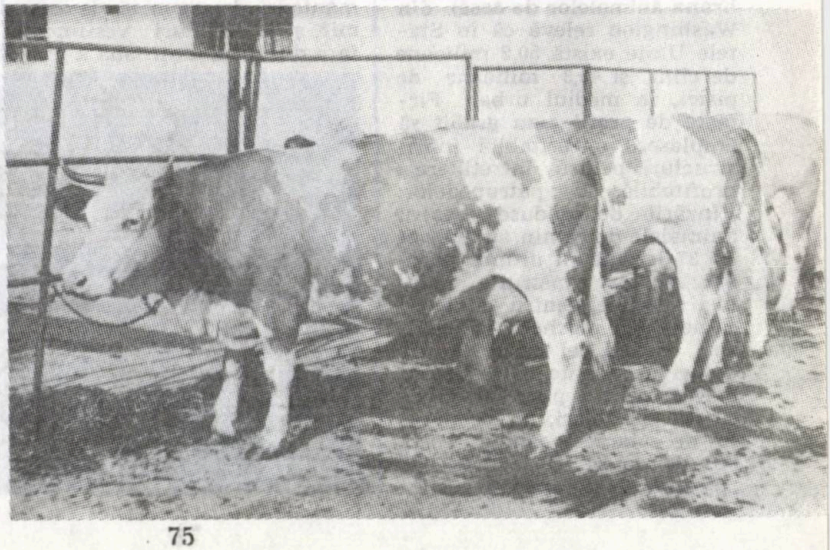

„SOCIETATEA DE CONSUM" ȘI

MANTOURI DE VIZON PENTRU... CÎINI

Obligația omului de a îngriji, proteja și reține animalele de pe lîngă casă nu mai trebuie demonstrată. De cînd e lumea, omul s-a simțit dator să trateze cu grijă, dacă nu cu afecțiune, aceste viețuitoare, considerîndu-le, deseori, adevărate prietene.

În unele țări occidentale această datorie a căpătat noi forme, cu totul exagerate, împrejurare de care știu să profite amatorii de afaceri grase.

În clasamentul (neofocial) al profitorilor de pe urma caniculturii și felinoculturii - pe primul loc se află Statele Unite ale Americii. Cîștigurile nete ale acestor profitori s-au ridicat, în 1984, la 5 miliarde dolari și se prevede ca ele să ajungă, peste un deceniu, la 20 miliarde dolari pe an ! Asemenea cîștiguri exorbitante sînt dobîndite mai ales prin exploatarea slăbiciunilor morbide față de animale.

Institutul Pet Food (pentru hrana animalelor de casă) din Washington relevă că în Statele Unite există 50,2 milioane de cîini și 46,3 milioane de pisici, în mediul urban. Firmele de profil s-au grăbit să amplaseze o veritabilă infrastructură pentru întreținerea, profitabilă, a patrupedelor. Vînzările de produse pentru animalele de cămin au crescut cu 37 la sută în ultimii patru ani. Au fost construite hoteluri speciale pentru cîini, o cameră (cu mochetă și televizor) costînd cel puțin 40 de dolari pe noapte. Un aparat dentar pentru pisici se vinde cu 300 de dolari, iar o operație de cataractă canină costă 500 de dolari. O ședință de „psihoterapie" pentru cîini sau pisici este taxată cu minimum 35 de dolari. Ziarul „Wall Street Journal" citează cazul unui avocat din New Jersey, de la care veterinarii au stors pentru tratarea cîinelui său suma de... 100 000 de dolari !

Marele magazin „Macy's" din New York a deschis un raion special, unde pot fi procurate diverse articole vestimentare pentru cîini și pisici, de la treninguri de sport la... rochii de seară, din mătase naturală. Extravagantele merg atît de departe, încît în metropola americană lucrează, cu profituri extraordinare, o „Casă Dior a modei canine", patronată de Pat Henderson, care oferă „modele în exclusivitate" pentru cîini, precum mantouri de vizon și de cașmir, și ansambluri vestimentare din satin. Patroana a precizat că printre clienții firmei sale de lux se numără doar patrupede de milionari. Nici nu mai era nevoie de o asemenea precizare, prețurile extrem de pipărate ale „modelelor în exclusivitate" spunînd totul...

Vom începe prin a reproduce o știre, banală, la prima vedere, preluată de revista italiană „Panorama" din presa americană.

„Petunia Peg și Pinky Brown s-au unit prin căsătorie, în cursul unei ceremonii religioase oficiate de pastorul Richard Gaynar la biserica protestantă din Glendale, în apropiere de Los Angeles. Verighetele, care au costat 400 de dolari, și celelalte cheltuieli de nuntă au fost asigurate de inițiatoarea mariajului, Sandy Richman".

EXPO-ZOO ȘI CONCURSURI „MISS MIAU"

Cu aproximativ 9 milioane de cîini și 8 milioane de pisici, Franța se situează pe locul al doilea, după Statele Unite, la „urbanimalizare", după cum notează agenția France Presse. Profitorii galici realizează de pe urma caniculturii și felino-

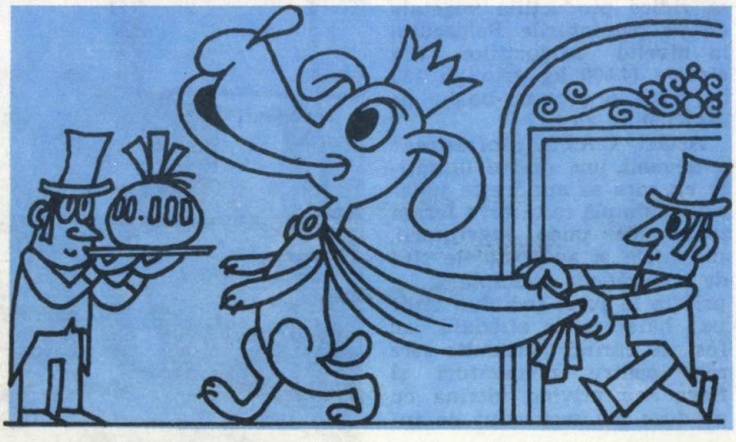

PROFITOZAURII CANICULTURII

Un anunț de familie la „Mica publicitate"? Nu tocmai. Din relatarea revistei aflăm că, la data cununiei, Petunia nu avea încă patru ani, iar Pinky abia împlinise doi ani. Tinerii miri erau cîini în carne și oase, pe care bogătașa californiană ținuse „să-i unească pe veci".

Întîmplarea a pus din nou în evidență comportarea denaturată a unor stăpîni din „societatea de consum" față de animalele lor de casă.

culturii cîștiguri de 30 miliarde franci (3 miliarde dolari) pe an. Trei sferturi din aceste fonduri sînt consumate de cîini.

În capitala Franței este deschisă, la fiecare doi ani, o expoziție a noutăților în materie. Anul acesta, Expo-zoo a fost organizată în parcul Vincennes de lîngă Paris. Printre exponate puteau fi văzute și comandate cotețe cu aer condiționat, tacîmuri din porțelan sau cristal, horoscoape pentru cîinii sau motanii melancolici. Au mai fost expuse „sisteme" de asigurări și de testamente pentru exemplarele canine și feline. La Expo-zoo participă și firme străine, îndeosebi din Statele Unite și Japonia.

La Paris, menționează agenția France Presse, s-a desfășurat și un „concurs de frumusețe" pentru pisici, organizat de „Cat Club", într-un palat. „Miss Miau" a fost aleasă din 600 de concurente. Concursul a fost folosit și pentru etalarea unor noi produse de cosmetică felină.

Un restaurant de lux rezervat cîinilor a fost deschis la Nisa, în hotelul Beach Regency, pe o arteră centrală — Promenade des Anglais. Onor clientela este servită în vase de porțelan de către chelneri specializați, asistați de un veterinar și un dresor. Lista de bucate propune aperitive, bucate fine, deserturi și alte „delicii canine", contra unei note de plată pe măsură.

Canicultura prosperă și în Japonia. Conform unui recensămînt al Ministerului Sănătății, în apartamentele nipone locuiesc peste 3 milioane de cîini, a căror întreținere anuală depășește un miliard de dolari. Un hotel din Tokyo oferă găzduire pentru cîini — pat, sală de baie, servicii de coafură, contra sumei de... 100 dolari pe zi.

Asemenea infrastructuri canine de lux proliferează și pe meleagurile vest-germane, ca și în alte țări occidentale.

CÎND CÎINII TRAG... MÎȚA DE COADĂ

Firește, canicultura și felinocultura din „societatea de consum" nu acoperă toată suflarea patrupedă de casă. Nu în toate casele umblă cîinii cu covrigi în coadă, așa încît milioane de patrupede merg cu coada între picioare!

În Statele Unite, milioane de cîini sînt vagabonzi, nimerind nu pe mîna veterinarilor sau a psihiatrilor, ci a hingherilor. Peste 300 000 de pisici sînt abandonate în Franța la începutul verii, în ajunul vacanțelor și concediilor estivale. Mai este turbarea, care face ravagii chiar în țara lui Pasteur. În Japonia, cîinii vagabonzi sau turbulenți au devenit o pacoste publică. Numai la Tokio sînt depuse peste 18 000 de plîngeri pe an împotriva mușcăturilor, lătratului nocturn și altor provocări canine. Într-un singur an, 20 813 cîini au fost reținuți de... poliția din capitala japoneză și doar 2 377 au fost eliberați.

CANICULTURA CA SFIDARE

Rămîne, totuși, un fapt că profitozaurii lucrează în cîștig de pe urma canicultur ii, scoțînd și mai mult în relief caracterul ei paradoxal și sfidător. Referindu-se la acest aspect, publicistul nipon Susumi Sono scria: „Dacă teribila criză petrolieră a antrenat falimente, șomaj masiv și s-a tradus printr-o scădere a nivelului de trai al japonezilor, standardul de viață al unor animale de casă a continuat să progreseze".

Această observație de un sarcasm mușcător se potrivește și altor state capitaliste promotoare ale caniculturii. În Statele Unite sînt înregistrați peste 10 milioane de șomeri, iar 25 de milioane de americani sînt considerați, oficial, victime ale sărăciei. Peste 27 milioane de americani nu știu să scrie și să citească. Milioane de francezi sînt confruntați cu șomajul și pauperizarea, unii fiind nevoiți să accepte așa-numita supă populară, o mîncare caldă pe zi oferită gratuit de organizațiile filantropice.

Canicultura nu este, prin urmare, o expresie a bunătății și milei omenești, ci o nouă excrescență a „societății de consum", bîntuită de pierderea măsurii, extravaganță și dezechilibru.

TUDOR VOINA

PIATRA-SOARELUI

...este supranumele binemeritat ce i s-a dat chihlimbarului pentru frumusețea delicată reflectată în peste 250 de nuanțe, a infățișării sale, de culoare galbenă sau brună, mai rar roșcată sau verzuie. Materialul acesta ușor, transparent sau translucid, folosit mai ales la confecționarea unor obiecte de podoabă foarte variate și prețuite, este o rășină fosilă. Provine de la numeroase specii de pin. Are proprietățile de a arde, a se dizolva în solvenți organici și a se electriza prin frecare. În chihlimbar pot fi găsite adesea insecte din timpuri străvechi, foarte bine conservate. Prezența lor sporește farmecul și valoarea artistică a obiectelor produse din acele bucăți de chihlimbar.

În țara noastră se găsește, de obicei, în depozite paleogene, îndeosebi în zona văii Buzăului, unde este exploatat, prelucrat artistic de meșteri locali și unde i s-a dedicat chiar un muzeu. Varietățile românești de chihlimbar sînt cunoscute și sub numele de ROMANIT și MOLDAVIT.

Un medicament la îndemîna oricui:

TECILE DE FASOLE

Fasolea, adusă în Europa din America, are proprietăți medicinale recunoscute încă din secolul XVI.

În primul rînd, vom sublinia efectele curative pe care le are decoctul de teci de fasole în cazuri de litiază și afecțiuni vezicale. De altfel, fitoterapia modernă evidențiază calitățile tecilor de fasole în mai multe direcții, datorită mai ales compoziției lor chimice complexe, (glukokinina și unii aminoacizi esențiali, în special arginina), fapt ce le indică drept important adjuvant antidiabetic, micșorînd mult glicemia în cure de lungă durată.

Tecile de fasole sînt și diuretice, datorită flavonelor, sărurilor de potasiu, utile în hidropizii legate de o afecțiune cardiorenală, cronică și în cistite. Apoi, ca urmare a faptului că elimină și toxine, tecile de fasole sînt recomandate în gută și reumatism. Avînd și recunoscute virtuți depurative, tecile de fasole sînt indicate și în tratarea acneelor și altor inflamații cutanate ale copiilor și adolescenților.

Cum ne tratăm cu tecile de fasole ?

La această întrebare am primit, din partea specialiștilor, următorul răspuns : Extragerea principiilor active ale acestei plante are loc prin fierbere, revenind o lingură de teci de fasole la o cană cu apă. Din acest decoct se bea, cîte o cană, de 2—3 ori pe zi. O extracție dublă se obține din 4 linguri de teci de fasole mărunțite, macerate 6—8 ore într-un litru de apă, după care se fierb pînă ce lichidul scade la jumătate, Cantitatea rezultată se bea în cursul unei zile. Există și o a treia modalitate, respectiv obținerea tincturii, care se prepară în felul următor : într-un pahar cu teci de fasole se adaugă un volum egal de alcool și se lasă la macerat 15 zile. Se strecoară și se bea, cîte 30 de picături în puțină apă. Această formă se recomandă în diabet și chiar ca tonic cardiac.

Dată fiind importanța acestui produs, tecile de fasole sînt incluse în nomenclatorul PLAFAR, precum și în formula ceaiului dietetic, recomandat ca adjuvant în diabet.

PUBLICITATE CU NERVI

Citim în ziarul „Resboiul", din 7 martie 1881, anunțul unui negustor bucureștean: „Ca să se știe ! De patru zile mi-a fugit sau mi s-a furat nevasta, cu care am un băiat și patru fete. Făgăduiesc aceluia care mi-o va aduce sau o va îndemna să se mai întoarcă în casa mea, ca recompensă, cîte o duzină de bastoane în cap, oricînd îl voi întîlni. Ion Dumitrică, comersant în strada Esculap, nr. 48".

Mare trebuie să fi fost necazul lui Dumitrică din „mica publicitate" !

CEASORNICUL CU FLORI

În grădina din fața casei puteți alcătui – nu fără străduință și migală – o interesantă și atractivă bijuterie botanică : **ceasornicul cu flori.** Un asemenea „instrument" de observat ora... aproximativ exactă putea fi văzut, în secolele trecute, prin multe grădini botanice europene. Dar, firește, și astăzi el poate însemna nu doar o curiozitate, ci mai ales o dovadă vie a pasiunii pentru cunoașterea vieții florilor, o colecție ce îmbină dăruirea spirituală cu muncă, bun-gust și cunoștințe.

Un mare număr de plante posedă flori care prezintă **fotonastii,** adică mișcări de închidere și deschidere a corolelor în funcție de variația intensității luminii solare. Acestea au loc la ore fixe, ce depind însă de longitudine și latitudine, climă, regiune... Fiecare ceas floral este deci local, specific unei anumite zone. Pentru cea mai mare parte a țării noastre, sînt valabile următoarele „ore vegetale" : cea mai harnică plantă e **barba-caprei,** care se deschide încă de la ora 3 dimineața ; urmată, peste o oră, de **cicoare.** La ora 5 vine rîndul florilor de **dovleac, mac, zorele** și **măceș.** Ora 6 este semnul trezirii florilor de **susai** și **păpădie ;** la 7 vine rîndul **nufărului galben, sunătorii, cartofului, podbalului** și al **vulturicăi.** La ora 8 se deșteaptă **gălbenelele, ciclamele** și **calcea-calului.** Majoritatea florilor care s-au trezit dis-de-dimineață își închid corolele între orele 12–14, pentru a-și apăra delicatele organe de înmulțire de lumina prea puternică și căldura ce le-ar usca.

Există însă și flori care „fac ochi" mai tîrziu, de pildă : galbenele corole ale **măcrișului-de-iarbă** și **veronica** se deschid la ora 10, iar **luța** abia la 11. Ele preferă lumina puternică ce le usucă repede săculeții staminelor și le favorizează autopolenizarea.

O dată cu amurgul putem să admirăm florile vesperale, printre care : **laurul-porcesc** la ora 18, **opățelul de noapte** la ora 19 și **regina-nopții** la ora 20. Plantele acestea și-au adaptat deschiderea corolelor la vremea zborului insectelor nocturne, care, venind în ospeție, le înlesnesc polenizarea. Cu excepția acestor plante nocturne, celelalte specii „adorm", adică își string corolele pînă cel mai tîrziu la ora 21, spre a se feri de frigul și roua nopții ce le-ar dăuna organelor de înmulțire.

Vestitul botanist suedez Carl Linné (1707–1778) și-a alcătuit în grădina sa un asemenea ceasornic, alegînd și sădind flori într-o ordine riguroasă, astfel încît, în fiecare anotimp prielnic, nici una din orele zilelor și nopților să nu rămînă nemarcată de trezirea sau adormirea corolelor. Urmindu-i exemplul, puteți realiza un astfel de ceasornic vegetal capabil să funcționeze fără oprire și fără defecțiune, din primăvară și pînă-n tîrziu de toamnă.

COMBATEREA INSECTELOR FĂRĂ INSECTICIDE

MUSCA MORCOVULUI NU SUPORTĂ... CEAPA

Observația de mai sus ar putea să pară multora lipsită de semnificație, dar, de fapt, e foarte importantă. Exploatînd aversiunea amintitei insecte, cercetătorii din cadrul secției de biologie aplicată a Universității din Cambridge (Marea Britanie) au elaborat o metodă pe care, chiar înainte de a o pune definitiv la punct, au definit-o ca fiind o cale de combatere a insectelor, fără insecticide. În locul acestor substanțe scumpe și poluante, ei au folosit... ceapa. Plantată între rîndurile de morcovi, aceasta „bruiază" mirosurile, acoperind aroma răspîndită de morcovi, care atrage dăunătorii.

Lucrurile nu sînt însă chiar atît de simple, deoarece, pentru a asigura o protecție în proporție de 70% la fiecare rînd de morcovi trebuie plantate patru rînduri de ceapă, ceea ce e cam mult. Dar cercetătorii speră să obțină același rezultat cu ajutorul unei substanțe chimice sintetizate în laborator care, răspîndind „miros de ceapă", să gonească musca dăunătoare și, eventual, s-o îndrepte spre capcane înzestrate cu „miros de morcov".

SE SPUNE CĂ...

Proaspăt ieșit la pensie, actorul Iancu Morțun a fost întrebat într-o zi de o fostă excelență:

– Ce pensie ai dumneata, domnule Morțun ?

– Vreo 20 000...

– Extraordinar. Și eu, care am fost ministru plenipotențiar, n-am decît 12 000...

– E posibil, a replicat calm actorul. Dumneata ai fost doar ministru, pe cînd eu n-am fire de păr pe cap de cîte ori am fost... prim-ministru, rege, împărat...

Întorcîndu-se dintr-o călătorie în străinătate, Victor Eftimiu s-a grăbit să-și revadă prietenii și a intrat la Capșa. Un confrate mai tînăr s-a repezit la el:

– Bine ai venit, maestre. Poți să mă îndatorezi cu un sutar ?

– Asta e impozit pe venit, băiete, a oftat autorul „Cocoșului negru", scoțînd portmoneul.

NOI MEDICAMENTE PRODUSE DE LABORATORUL „PLANTAVOREL" DIN PIATRA-NEAMȚ

Deși utilizarea de către om a plantelor medicinale se pierde în negura vremurilor, plantele constituind pînă în secolul al XVIII-lea aproape singura sursă de leac, o dată cu dezvoltarea chimiei, acestea au fost substituite de numeroase produse farmaceutice sintetice, unele cu remanență în organism sau cu reacții adverse. În vremea din urmă, tot mai mulți medici și naturaliști duc o adevărată bătălie pentru reconsiderarea valorii plantelor medicinale.

În țara noastră, unde există o îndelungată tradiție în utilizarea plantelor medicinale cultivate și din flora spontană, dezvoltarea cercetării științifice și perfecționarea procedeelor tehnice de extragere a principiilor active au permis, în ultimele decenii, cunoașterea mai temeinică a compoziției chimice a acestora și în final, folosirea lor pe o scară din ce în ce mai largă în industria farmaceutică.

Unul dintre recentele succese repurtate în acest domeniu aparține Laboratorului **„Plantavorel"** din Piatra-Neamț. Înființat în 1983, laboratorul a început să producă în următorul an, cînd au și fost puse la dispoziția suferinzilor primele 4 medicamente. Enumerîndu-le, doctorul farmacist **Isidor Grosu**, șeful laboratorului, ne-a vorbit despre acțiunea terapeutică a fiecărui produs, precum și despre noile medicamente aflate în rețeaua farmaceutică, încă în toamna anului 1985.

— Deci, care sînt primele 4 produse și în ce boli sînt indicate ?

— În primul rînd — ne informează interlocutorul — **„Hepatobilul"**, care și-a dovedit eficiența în tratarea hepatitei virale, a hepatopatiilor cronice, colecistitelor nelitiazice și a deskineziilor biliare cronice și subacute. Urmează **comprimatele expectorante**, cu o bună acțiune terapeutică de fluidificare a secreției bronșice, favorizînd expectorația și cu ușoară acțiune antiseptică și de sedare a tusei iritative. Al treilea **„Rhamnolaxul"**, în funcție de doză, poate constitui un laxativ sau purgativ în combaterea constipației cronice și, în fine, **comprimatele antidiareice**, folosite în colite de fermentație și diaree estivale. Menționez că administrate în dozele uzuale recomandate nu au dat reacții adverse.

— Am reținut că, începînd din octombrie 1985, vom găsi alte medicamente realizate de laboratorul pe care îl conduceți.

— Într-adevăr. Ne aflăm în stadiul lansării primelor șarje ale unui diuretic vegetal, cu acțiune la nivelul aparatului urinar denumit **„Diurenob"** ; a **„Hipotens"**-ului, medicament împotriva hipertensiunii ; a **„Sedocalm"**-ului, un sedativ de asemenea vegetal, și a mult așteptatului **„Normoponderol"**, un adjuvant în tratamentul obezității, bineînțeles, cu eficiență certă numai dacă va fi însoțit de o cură de slăbire recomandată, prin prospect, de laboratorul nostru. Precizez că, dispunem de un sector de cercetare care, pe baza unor teme stabilite la fiecare început de an, urmărește obținerea unor produse fitoterapeutice din extracția de plante medicinale standardizate, precum și de un serviciu specializat în recoltarea plantelor medicinale din flora spontană. Ne asigurăm materia primă atît din culturile proprii (20 ha), cît și din colaborarea cu Trustul „Plafar" București, în așa fel încît din prelucrarea a 80 tone de plante medicinale uscate să realizăm anual o producție de 160 milioane de tablete.

AL. ȘTEFĂNESCU

Fără cuvinte

DE CE ALBEȘTE PĂRUL ?

Multă lume se întreabă de ce unor oameni le albește părul la o anumită vîrstă și poate chiar în tinerețe. Părul crește permanent cam un centimetru pe lună. Pigmentul este adăugat la rădăcină și părul ieșit din pielea capului nu-și mai poate schimba culoarea, așa că povestirile despre oameni care au albit peste noapte nu sînt decît snoave. Este adevărat însă că un șoc puternic poate declanșa procesul care duce la albirea părului. În locul părului, hai să zicem castaniu, apar alte fire. Cînd în locul unor fire de nuanță castanie apar fire albe înseamnă că la rădăcină s-a modificat procesul hormonal care dă culoarea părului ; acest proces se schimbă cu vîrsta. Nu este, deci, surprinzător că părul alb apare în general la bătrînețe, cînd corpul trece printr-o serie de schimbări hormonale. Aceste schimbări pot fi însă precipitate, cum am mai spus, de un șoc și părul albește — nu peste noapte, ci în cîteva săptămîni sau luni. Echilibrul hormonal delicat care controlează culoarea părului poate fi afectat și de alți factori cum ar fi, de pildă, unele boli. Din păcate, nu se cunosc prea multe despre acest proces.

ENIGME ÎN JUNGLĂ

La circa 1 000 km de capitala Venezuelei, Caracas, se află o regiune aproape de nepătruns, un platou situat pe culmile munților — numit RORAIMA — care stîrnește interesul oamenilor de știință. Formațiune geologică și ecologică anacronică, se presupune că s-ar fi desprins dintr-o imensă masă de pămînt, care ar fi făcut parte din Africa. Învăluită mereu în negură, Roraima face parte dintr-o categorie de formațiuni supranumite generic „tepuis", pe care cercetătorii sînt nerăbdători să le exploreze.

O expediție științifică, la care au participat specialiști în diverse discipline, a fost organizată de fundația venezueleană „Terramar". Obiectivul: studierea masivului muntos Marauhaca, ce-și înalță cei 2 700 m chiar în inima junglei.

Rezultatele au stîrnit senzație în diverse cercuri științifice. Printre descoperirile făcute aici se află două subspecii de păsări — o pitulice și o vrabie, adevărate revelații pentru știință, un număr de noi specii de insecte, trei tipuri de șerpi veninoși și o serie de rozătoare neidentificate pînă acum. Alte curiozități semnificative includ o orhidee văzută anterior doar în Anzii chilieni, fosile de scorpioni etc. Cercetătorii au fost uimiți și de prezența a numeroase urme dovedind existența căprioarei pe înălțimi. Marahuaca nu a fost niciodată escaladat și, după cum se cunoaște, pe unele porțiuni, pereții săi urcă 1 500 m pe verticală, ceea ce îl face, teoretic, inaccesibil.

Prima expediție europeană pentru escaladarea acestui masiv muntos a fost organizată încă din secolul al XIX-lea, dar ea a eșuat. O a doua expediție comună venezueleano-europeană a obținut rezultate peste așteptări. Au fost colecționate 21 000 de specii botanice. Regiunile îndepărtate Neblina și Marahuaca au oferit cercetătorilor un neobișnuit sistem ecologic, neatins pînă atunci de om, unde abundă insecte și reptile despre care anterior se crezuse că au dispărut.

În Venezuela se află aproximativ 115 zone de tip „tepuis". Patru sau cinci formațiuni similare se găsesc în Surinam, Guyana și Columbia. Numai două din tepuisurile venezuelene au fost explorate pînă în prezent, fiind în curs de desfășurare alte expediții temerare în Marahuaca, în căutarea căprioarei și pentru cercetarea modului cum s-a format și a evoluat viața aici. Expedițiile vor viza, în principal, determinarea echilibrului ecologic și a modului de perpetuare a animalelor.

Expedițiile ridică nenumărate probleme organizatorice: transportarea combustibililor și materialelor la mari înălțimi, utilizarea localnicilor ca șerpași (aceștia consideră locul sacru), lupta cu clima neprimitoare, ajungerea elicopterelor pe culmi, ceea ce reprezintă aproape un hazard, în condițiile în care plouă aproape în permanență. Singura diferență între sezonul uscat și cel ploios este că vara plouă zilnic, cîteva ore, iar iarna... toată ziua, în fiecare zi. Totuși cercetătorii sînt optimiști...

LA 36 DE MILIOANE DE MILIOANE DE KILOMETRI

„Pioneer 10", prima sondă spațială care a părăsit sistemul nostru solar, se îndreaptă spre steaua cea mai apropiată, aflată la o distanță de 36 milioane de milioane km. Lansat în martie 1972, „Pioneer 10" a trecut, cu un an în urmă, pe lîngă orbita planetei Neptun, ieșind din sistemul nostru solar. Deși este greu de imaginat distanța uriașă față de Pămînt la care se află sonda spațială, semnalele sale sînt în continuare recepționate de stațiile NASA de urmărire a navelor cosmice.

„Pioneer 10" a fost prima sondă spațială care a trecut prin centura de asteroizi, prima care a trecut pe lîngă planeta Jupiter și prima care a măsurat radiația solară în aceste regiuni îndepărtate ale sistemului solar. Inițial, oamenii de știință americani au apreciat că sonda va dura un an și nouă luni, dar ea funcționează și în prezent.

Cea mai mare realizare a lui „Pioneer 10" a fost descoperirea neașteptată a faptului că influența magnetică a Soarelui trece la marginile sistemului solar. Cît de departe, nu se știe încă. Savanții de la NASA speră să recepționeze timp de șapte ani semnale emise de „Pioneer 10", perioadă în care sonda ar putea răspunde — posibil — la întrebarea dacă există cumva o a zecea planetă ascunsă între orbitele lui Neptun și Pluton.

După acești șapte ani, dacă „Pioneer 10" nu are ghinionul să se ciocnească cu corpuri cerești, va continua să transmită, însă semnalele sale vor fi atît de slabe, încît nu vor mai putea fi recepționate de telescoapele-radio de pe Terra. Sonda are generatoare nucleare mici, care vor produce energie mult timp de acum încolo și, cine știe, poate peste 10 000 de ani, ea ar putea întîlni locuitorii unei ipotetice stele ce se rotește în jurul stelei lui Bernard. Extratereștrii ar putea afla cum arătăm noi, pămîntenii, deoarece „Pioneer 10" este dotat cu o placă pe care se pot vedea imaginea unui bărbat și a unei femei, salutînd, precum și o hartă cerească pe care este indicat Pămîntul în raport cu alte corpuri cerești ușor identificabile în galaxia noastră.

MOBILĂ PENTRU CURTE SAU GRĂDINĂ

Această mobilă combinată (masă plus două bănci) este așezată pe un suport propriu, fapt care permite transportarea (și adăpostirea) ei după dorință, spre deosebire de mobila de grădină care se fixează de obicei în pămînt sau suport de beton.

Materiale : scîndură din lemn de stejar groasă de 45–50 mm și lată de 60–70 mm (pentru cele cinci rigle care alcătuiesc suportul) ; șipcă din lemn de brad groasă de 30 mm și lată de 50–60 mm (pentru scheletul de rezistență al mesei și scaunelor) ; șipcă din lemn de brad groasă de 20–25 mm și lată de 40–60 mm (pentru spătarul și șezutul scaunelor ; ea poate fi înlocuită, eventual, cu trunchiuri subțiri de arbori lăsați cu coaja lor naturală) ; o placă de pal gros de 18 mm (eventual melaminată) de mărimea tăbliei (fața) mesei ; șuruburi pentru lemn ; vopsea de ulei ; prenandez ; cuie.

Prelucrarea și montarea. Începeți prin a stabili dimensiunile părților componente ale întregului ansamblu. Cotele scrise în desenele de mai jos vă pot fi un reper util dar, firește, puteți adapta totul (respectînd proporțiile) la nevoile sau gustul dumneavoastră.

Trasați profilurile pieselor componente și apoi tăiați cu ferăstrăul toate părțile de lemn. Prelucrați-le astfel (cu dalta și ciocanul) încît toate capetele picioarelor mesei și băncilor să le puteți introduce în adîncimea riglelor-suport pe întreaga grosime a acestora. În momentul montării, ungeți atît orificiile (date în riglele-suport) cît și capetele picioarelor care pătrund în acestea cu prenandez sau alt adeziv plastic, rezistent la apă. Fixați îmbinările în mod suplimentar cu cîte un cui bătut din ambele părți (dreapta-stînga îmbinării).

Riglele pentru rezemătorile și șezuturile băncilor le montați cu ajutorul șuruburilor pentru lemn.

Tăblia mesei (tăiată dintr-o singură placă de pal) este recomandabil să fie mobilă, ușor transportabilă. Ea poate fi așezată, pur și simplu, pe scheletul celor patru picioare ; datorită greutății proprii va sta suficient de bine fixată, în schimb va ușura mult efortul depus la transportarea mobilei. În plus, tăblia va avea astfel două fețe, care pot fi vopsite în culori diferite. Pe una din fețe pot fi desenate cîmpurile unui joc de șah sau terenul jocului de ping-pong etc. Dacă doriți totuși s-o fixați mai bine, e suficient să-i bateți pe suprafața de dedesubt cîte o șipcă subțire în dreapta și stînga, așezate astfel încît să încastreze (cuprindă) marginile ramei scheletului (rigla dintre cele două picioare).

Vopsiți construcția în două culori vii, de pildă galben și portocaliu sau portocaliu și vișiniu, care se reliefează plăcut pe verdele vegetației.

Mobila poate fi folosită deodată de un număr de pînă la patru persoane așezate, dar la nevoie pot lua loc în jurul mesei încă două persoane, (deci șase în total), care stau pe scaune separate, plasate la capetele mesei.

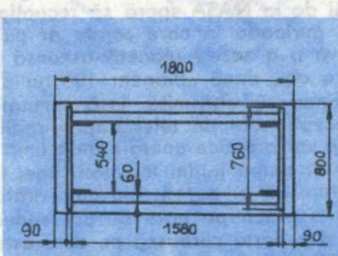

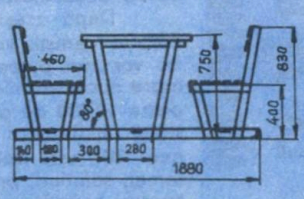

— Ce-ai pățit, măi Ioane, de șchiopătezi ?

— Am fost la oraș și m-a călcat o mașină.

— Pe zebră ?

— Nu, pe laba piciorului.

ÎNVĂȚĂTORUL : — Ce ne învață proverbul „Unde nu intră soarele pe fereastră, intră doctorul pe ușă" ?

ELEVUL : — Acest proverb ne învață că o casă igienică trebuie să aibă ferestrele mari, ca să poată intra soarele, și ușa mică, să nu poată intra doctorul.

Medicul către pacientul său, adept al lui Bacchus :

— Trebuie să renunțați complet la alcool. Cînd vreți să beți un coniac, mîncați mai bine un măr.

— Bine, bine, tovarășe doctor, dar douăzeci de mere pe zi nu strică ?

ANECDOTE

Un tînăr timid, către șeful său :

— Vă rog, n-aș putea să îndrăznesc să iau o săptămînă din concediul meu de odihnă ?

— Pentru ce ? se răstește șeful.

— Știți, logodnica mea pleacă în voiaj de nuntă și aș vrea să o însoțesc...

Doi prieteni discută :

— Și soția ta vorbește uneori singură ?

— Da, ea însă nu știe. Crede că o ascult în continuare...

Clientul către ospătar, care i-a adus o sticlă de vin :

— Eu beau ca să uit...

— Atunci vă rog să-mi plătiți înainte consumația...

Culese de
RADU VAIDA

DIN TAINELE ADAPTĂRII PLANTELOR LA MEDIU

Universul vegetal, uluitor în diversitatea lui morfologică și coloristică, pare să aibă, la prima vedere, o răspîndire geografică aflată sub semnul hazardului. Un ochi exersat prin călătorie, studiu și comparație deslușește însă repede că întîmplarea este doar aparentă. Observă că plantele nu cresc oricum, ci în asociații și comunități ecologice foarte precis definite. Una este, bunăoară, vegetația specifică pădurilor, alta este aceea proprie stepelor și alta cea întîlnită în zona mlaștinilor.

Dar condițiile de mediu nu rămîn mereu aceleași. Unii dintre factorii de mediu pot deveni nefavorabili. Atunci echilibrul este rupt. Rezistența fiziologică și cea biochimică sînt puse la încercare. Plantele caută să se salveze, să supraviețuiască.

Iată cîteva modalități de adaptare biochimică a vegetației la mediul înconjurător.

...S-a constatat că plantele din regiunile temperate, supuse la temperaturi mai ridicate, au o creștere accentuată a intensității fotosintezei pînă la un punct optim. Bioxidul de carbon (CO_2) este preluat din atmosferă și transformat în „bucătăria" frunzei în glucide, printr-un complex de operațiuni chimice, care poartă numele de ciclul Calvin. O parte din „materia primă" (CO_2) se pierde însă prin fotorespirație.

Ar fi de așteptat ca pierderile de CO_2 să fie foarte mari, în special la plantele tropicale, crescute în regiuni calde și aride. Dar nu se întîmplă așa ! Trestia de zahăr, de pildă, și-a modificat calea de biosinteză a glucidelor. Aici natura a inventat un nou ciclu, numit Hatch-Slack (după numele descoperitorilor lui), care are loc într-o structură celulară specială, avînd rolul de a capta bioxidul de carbon rezultat din fotorespirație și a-l transporta de la suprafața frunzelor în interiorul cloroplastelor. Această adaptare asigură majorității plantelor tropicale și subtropicale o fotosinteză mai eficientă.

...Numeroase plante au capacitatea de a rezista și chiar de a înflori la temperaturi mult sub zero grade Celsius. La o serie de specii, între care Ranunculus glacilis și Gentiana nivalis, de pildă, gerul face ca țesuturile să atingă duritatea sticlei, dar nu mor (în timpul dezghețului revin la starea normală). În zona arctică, Pinus strobus rezistă la minus 60 de grade Celsius ! În timpul expediției sale în Antarctica, savantul Emil Racoviță a depistat o specie de graminee (Aida antarctica) care, în pofida frigului, se afla în faza de... înflorire !

..De-a lungul rîurilor, în zone joase, întîlnim plante care, datorită ploilor și inundațiilor, sînt supuse periodic excesului de umiditate. Pipirigul, bunăoară, trăiește multă vreme cu rădăcinile și tulpinile în apă. Apoi se menține în condiții de uscăciune moderată. În ciclul său de viață, planta își readaptează metabolismul, atît la umezeală, cît și la uscăciune.

..Există plante care trăiesc în regiuni aride, în deșert, pe platouri înalte. Și pe acestea uscăciunea le-a obligat să-și modifice morfologia și biochimia. Cactușii au țesuturi suculente, tulpini cărnoase, acoperite cu ceară groasă, iar frunzele sînt transformate în spini. La plantele din genurile Aloe și Agave frunzele sînt îngroșate și au puține stomate, fapt care permite reducerea pierderilor de apă prin transpirație.

Păstrarea apei în plantele din regiunile aride are loc îndeosebi prin mecanisme biochimice. Cu ajutorul unui fitohormon — acidul abscisic — se realizează închiderea și deschiderea stomatelor. Acest fenomen se constată și la alte plante aflate în condiții de secetă. La grîu, de exemplu, conținutul de acid abscisic crește de 40 de ori în decurs de numai 4 ore de la începerea procesului de ofilire.

..Pe Terra se află peste 200 milioane de hectare de terenuri sărăturate. În țara noastră sînt circa 400 000 hectare de astfel de terenuri, pe care există, totuși, vegetație. Și în acest caz plantele s-au adaptat, de data aceasta, la excesul de săruri (în special de sodiu). Rezolvarea este tot biochimică : se sintetizează cantități mari de compuși azotați (cum sînt prolina și betaina). Acești compuși protejează planta de excesul de ioni de sodiu, permițîndu-i să-și extragă, din solul umed, substanțele de care are nevoie...

Cercetările biochimice privind adaptarea plantelor la mediu capătă, de la an la an, o tot mai mare amploare. Mecanismele intime sînt tot mai bine înțelese. Pentru agricultură, acest progres continuu al cunoașterii prezintă o importanță de prim ordin. Nu este departe vremea cînd, pe baza cercetărilor multidisciplinare — biochimice, fiziologice și de inginerie genetică — cercetătorii vor putea stăpîni în întregime procesul adaptării plantelor, fapt care va avea implicații deosebite asupra creșterii producțiilor agricole.

ȘT. VASILE

LAMPADAR

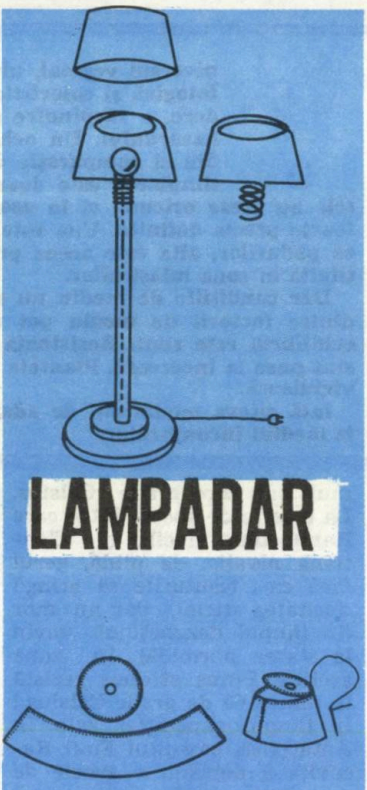

Stabiliți singuri dimensiunile (în funcție de înălțimea dorită) și lucrați după indicațiile din desen.

Plăcile suportului, de formă circulară sau în pătrat cu colțuri rotunjite, le tăiați din scîndură groasă de 40—50 mm, de stejar sau fag. Tubul înalt va fi din țeavă de metal sau material plastic cu diametrul de 20—30 mm. Pentru instalația electrică, luați un cablu bifilar lițat, de lungimea preferată, pe care-l introduceți cu unul din capete în țeava verticală (printr-un mic orificiu dat lîngă bază). Acest capăt îl scoateți prin partea de sus a țevii și-l legați la un fasung electric. Fixați fasungul de țeavă cu ajutorul unui colier de tablă sau prin sudură cu cositor. La celălalt capăt al cordonului (cablului electric) montați un ștecăr. Pe fir puteți instala și un întrerupător. Din sîrmă groasă de 4 mm lucrați apoi suportul abajurului, așa cum vedeți în partea dreaptă a desenului. Capătul arcuit al suportului îl fixați direct pe țeava metalică, sub fasung. Puteți consolida legătura cu 3—4 puncte de sudură cu cositor. Sprijinit de suport, așezați un abajur fie procurat din comerț, fie lucrat tot de dumneavoastră, din carton sau material plastic, ori din pînză mai groasă, așa cum vedeți în partea de sus a desenului. Vopsiți lampadarul cu vopsea tip duco, în două culori, asortate la nuanța abajurului. Din comerț pot fi procurate și abajururi care se montează direct pe sticla becului, în care caz nu mai este necesar suportul din sîrmă.

Dacă veți folosi la construcție țeavă din material plastic, aveți avantajul de a putea fixa fasungul în capătul ei direct, fără nici o lipitură. Pentru aceasta e suficient să încălziți moderat capătul la flacăra aragazului sau la radiația unui reșou electric, apoi îl lărgiți puțin prin apăsare cu un creion și introduceți înăuntru fasungul, puțin forțat. Cînd țeava se răcește, legătura se rigidizează.

Minidicționarul JURISTULUI

CONFRUNTARE = A te pune față, cînd n-ai... obraz !

ESCORTĂ = Gardă de... dezonoare !

HAINE PE PUȘCĂRIAȘ = Zebră... infracțională.

MÎNĂ LUNGĂ = Membru superior cu apucături... inferioare.

PROCES-VERBAL DE CONTRAVENȚIE = Să învățăm legile... plătind !

TENTATIVĂ = „Încercarea moarte n-are" — dar are... urmări !

D.C. MAZILU

SE SPUNE CĂ...

Marele nostru cîntăreț George Niculescu-Basu povestea că nimeni n-ar fi putut crede că un copil ca el, sfios și pe deasupra cam gîngav, va putea ajunge vreodată să vorbească și să cînte pe scenă. Trimis într-o zi la băcănie să cumpere ceva, el s-a fisticit în așa hal încît n-a știut ce să ceară. Băcanul, care îl cunoștea, l-a luat cu binișorul :

— Măi Georgică, nu-i așa că vrei zahăr?

— Nu...

— Cafea ?

— Nu...

— Făină ?

— Nu...

Văzînd că era pe cale să isprăvească lista tuturor mărfurilor din prăvălie, omul l-a lăsat în pace, a servit alți clienți, apoi a revenit la el :

— Așa, va să zică... Ce mai face mama, ce mai face tata ?

— Orez !, a strigat triumfător viitorul cîntăreț.

Din mărturisirile UNUI ȚĂRAN CONDEIER

Ziua în care m-am născut s-a întîmplat să fie una de Gherariu, posomorîtă și rece. Frigul strînsese în sat aproape toate păsările, cele care nu știu să-și caute meleaguri calde, și preasusurile mai-mai că le scăpa să zboare drept în odăi prin ferestre deschise, atunci cînd se întîmpla să le găsească așa, atîta le necăjeau gerul și vîntul aspru. De bună seamă, despre acestea și despre încă multe altele ajuns-am să știu din auzite de mai tîrziu, fie din spusele bunicului, fie din ale mamei. Și tot de la mama aflat-am că de îndată ce-am fost așezat în leagăn, mi s-au pus sub perinuța capului un condei și-o carte găsindu-se mai la îndemînă. Iar asta ținea de-o datină mai veche avîndu-și tîlcul ei: pruncul adormit cu capul pe-un condei și pe-o carte ajunge-va cărturar cînd va fi mare. Și tîlcul datinii s-a adeverit. Chiar dacă adeverindu-se nu m-a prea înmuiat în fericire... Căci de îndată ce-am coborît din leagăn, mi-au și făcut din ochi puținele cărți găsite prin casă. Nu prea erau cine știe ce cărțile acelea. Niște calendare diocezane, o Ghenovevă de dinaintea prăpădului dintîi, o Esopie cam tot de-atunci. La început, îmi păreau un fel de jucării ciudate. Chiar și atunci cînd mărunțimea slovelor din foile lor nu întotdeauna curate a încetat de-a mai fi o taină pentru mine. Și de atîtea ori cînd cred de bine să stau de vorbă cu mine însumi, răsar gînduri dacă a fost bine că începutul a fost așa cum a fost și dacă așezarea cărții și a condeiului sub perinuța pruncească a fost bună... De-atîtea ori m-au înțepat întrebări de felul ăsta, pînă m-au făcut să zic, iarăși frămîntat de gînduri: Oare nu era mai bine dacă nu se întîmpla așa? Pentru că, mai apoi, au rodit ispite și îndrăzneli care, drept s-o spun, nu mi-au prea adus bucurii. La nouăsprezece ani m-am apucat de scris și tot atunci mi-am văzut tipărite poeziile începutului. Faptului acestuia însă nu i-am dat importanță și nici cei din jurul meu nu-i dădeau. Deci, rămîneam același copil al pămîntului, care-și însemnase numele de stăpîn în bătăturile proaspăt ivite ale palmelor. Nici plugul și nici boii ce-l trăgeau gîfîind nu știau ceva despre poezie, chiar dacă pe mine gîndurile mă întrebau mereu despre ea. Anii de mai tîrziu, de asemeni, au venit cu întrebări, dar nici ei n-au primit răspunsurile așteptate, așa că rămîneam să trăiesc pe mai departe fără să mă înțeleg pe deplin. Nici după ce mi-am răsfoit cea dintîi carte tipărită... Semenii au prins a mă privi ca pe un ceva ciudat întrucîtva, crezîndu-mă bun de darul cîtorva laude în care nu credeam. Numai pămîntul, pămîntul drag nu încerca să-mi spună nimic. Și, totuși, simțeam că el îmi spune atît de mult. Și din brazde, și din flori. Dar mai cu seamă din flori. Deci, m-am dăruit pe de-a-ntregul frumuseții din toate anotimpurile a pămîntului meu. Cu condei cu tot... Și de atunci, stau de vorbă cu mine însumi mai deschis, mai amănunțit. Și făcînd așa, simt cum viața se apropie tot mai mult de mine, vrîndu-mă parcă mai al ei. Cu toate că nu se îndură încă să-mi zică țăran-condeier. Poate știind că alții îmi zic așa de multe și-atuncea cînd n-ar trebui. Însă n-am de gînd să-i cer vreo socoteală vieții, de-aici de lîngă brazdă. Fie vorba, de-acuma, de lîngă brazda de tractor. Îmi place să mi-o trăiesc așa cum mi-o știu de pe brațele pămîntului din care a rodit o dată cu mine. Și-o simt atît de a mea, încît cu neputință mi-e să-i zic grea sau neprielnică. Pentru că îmi dă tot ce-i cer, dîndu-i ce-mi cere — și niciodată nu-mi cere prea mult. I-ajunge să mă știe al pămîntului și-al frumuseților lui. De fapt, străbunii mei n-au fost altceva Ei trăiau poezia pămînteasă a vieții și le ajungea atîta. Deci, niciodată n-au pus întrebări nici pămîntului, nici vieții, și eu țin să fac întocmai. Îmi cînt, adică, așa cum mă pricep, o viață legată de pămînt, frumoasă prin însăși curățiа ei. Și stînd de vorbă cu mine însumi, simt cum stau de vorbă cu pămîntul și cu viața.

ION FRUMOSU
comuna Ciuchici, județul Caraș-Severin

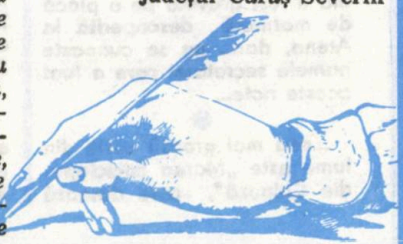

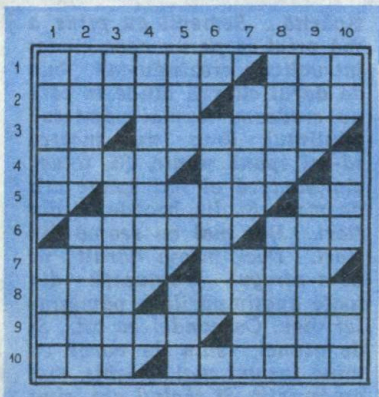

GHICI!

ORIZONTAL : 1) Coarne n-are și împunge ; / Buză n-are și tot suge – Nebunul satului / În cămașă de lemn. 2) Găinușă-ciușă / Strînge-n nas cenușă ! – Sub pădure grămădită / Șade lumea învălită. / Ziua de soare fugită, / Noaptea de lună pitită. 3) Primul număr – Giupinească torcătoare / Nici fus și nici caier n-are. 4) Nichel și... aramă! – În centru la Cenad ! 5) Merge pașa pe uliță / Cu trei mii de sulițe – Florea Nacu. 6) Nenea cel gros / Numai cu un os – În inima Leliei ! 7) Michiduță mititel / Se ia lumea după el – Strigă griva din anini / S-o păzească de găini / Că de cîine nu-i e frică (pl.). 8) Din nou – Găinușă, săniușă / Trece marea-n piciorușe (rar). 9) Lucrare originală – Specie de grîu. 10) Pe bătrîni îi sprijinesc, / Pe călători i-nsoțesc / Pe cei răi îi pedepsesc – De la casă pîn-la casă / Tot funii și ațe trase.

VERTICAL : 1) Vai de ea / Și de ea / Spînzurată-ntr-o nuia ! – Bucată de sticlă spartă. 2) În vîrful dealului / Potcoava calului (pl.) – Am o fetișoară / Cu rochie roșioară / Cînd începi a o dezbrăca, / Începi iacă-a lăcrima. 3) Barbu Lăutaru – Cine are șase picioare / Dar numai pe patru umblă ? 4) Cui îi pare dealul vale / Și valea deal ? (dim.). 5) Mănunchi de fluiere – Cămăși înflorate – Cerceluș cu coarne / Fierbe-n fundul oalei. 6) Am o cățea cu gura de fier și cu trupul de lemn. 7) Am un dorobanț / Ferecat în lanț (var.; pl.) – La războiul de țesut. 8) Patru merg, / Patru stau, / Patru vamă dau – Ucenică. 9) Fiord în Islanda – Vorbe multe / Vorbe goale. 10) Poftim – Am un pom / Jumătate cu frunze albe, / Jumătate cu frunze negre (pl.) – Aschie lucioasă, / Coadă mătăsoasă, / Mereu găurește/, Nu rupe urzește (pl.).

Dicționar : ALAC, ISA.

V. IORDACHE

ȘTIAȚI CĂ...

...eschimoșii nu cunosc niciodată dinainte data Anului Nou ? Ea „cade" în ziua cînd ninge prima dată.

...cea mai largă stradă din lume se află în Brazilia ? Ea are o lățime de 280 de metri și este lungă de 2 500 de metri. Se găsește chiar în capitala țării : Brasilia.

...cel mai vechi document stenografiat datează din anul 350 î.e.n. ? Această stenogramă a fost gravată pe o placă de marmură descoperită la Atena, dar... nu se cunoaște numele secretarei care a luat aceste note...

...cea mai groasă carte din lume este „Marea Enciclopedie Chineză", care datează din secolul al XVII-lea ? Ea cuprinde 853 450 de pagini ! Dacă cineva ar citi 100 de pagini pe zi din această lucrare, i-ar trebui 8 534 de zile și jumătate pentru a o termina, adică aproape 23 de ani.

...numărul savanților tuturor disciplinelor științifice care se găsesc în viață, contemporani cu noi, constituie 90 la sută din numărul total al savanților cunoscuți în întreaga istorie a omenirii ? Aceasta demonstrează elocvent uriașa dezvoltare pe care a luat-o în prezent cercetarea științifică în raport cu ultimii circa 5 000 de ani.

...aparatajul care conduce o rachetă intercontinentală este alcătuit din circa 300 000 de piese diferite ?

Fără cuvinte

FOILETON

AM RUPT INIMA TÎRGULUI!

– Iată pentru ce te-am chemat, tovarăşe Grămadă, începu moderat şeful de la judeţ. Ziarul nostru vă critică aspru că faceţi o serie de matrapazlîcuri, dar că nu faceţi planul la vînzări şi că aveţi mari stocuri de mărfuri care nu se vînd. Luaţi ciubuc de la oameni? Şi de ce naiba aţi cerut atîtea mărfuri? – urmă el crescendo. O cooperativă comunală ca a voastră, cu trei mari magazine, şi un preşedinte ca dumneata să nu poată vinde, de pildă, nişte nenorocite de geamuri?! Şi la urmă, ziarul să mă întrebe pe mine, vicepreşedintele UJECOOP-ului, că ce fac? Dar dumneata ce faci?! Păi aşa nu se poate!, strigă el, lovind cu pumnul în masă, cu timpul trece şi leafa merge! O să plătiţi pentru toate!

De-acum urla dezlănţuit, şi Grămadă, deşi holba ochii şi ciulea urechile, nu mai înţelegea decît frînturi: „Să facem... să dregem... să luăm măsuri...". Întors în comună, negru de îngrijorare, îşi vărsă tot focul pe achizitorul Popian, care ţinea locul şefului celor trei magazine, plecat la o şcoală. Era „omul său", dar nu-l iertă. Îl făcu în fel şi chip, de la incompetent la leneş, şi la urmă îi plasă şi poanta cu timpul şi cu leafa.

Profitînd de un moment cînd şeful se opri să tragă aer în piept, achizitorul zise: „Dacă-i vorba de o revizie sau anchetă, e groasă de tot". Preşedintele se opri brusc. „Adică cum groasă?". „De tot. A şi venit un inspector!". „Hait!, exclamă Grămadă, n-am ştiut nimic. Şi unde e? Cum arată?". „Un ăla mare şi gras. A tras maşina la primărie, acu' o oră". „Şi de-abia acum îmi spui? Într-o oră ăsta a pus sigilii peste tot!". „Aş, de unde. Acu stă pe malul girlei şi pescuieşte". „Ce?!". „Dă la peşte. O fi sonat. I-a văzut Ilie a lui Surdu şi pe el şi maşina. Ilie ridea şi-mi zice: „Mă duc să-i iau lanţeta, că n-are voie...". „Cum o să-i ia lanseta?! Şi tu?". „I-am spus să aştepte, că d-aia e paznic". „Popiene, dacă punem mîna pe omul ăsta, ni-l facem al nostru, poate iese de-aici o bombă care ne salvează! Am rupt inima tîrgului, mă! Revizii uşoare şi anunţate, nici o grijă pentru gestiune, nici o problemă cu controlul judeţului. Dar trebuie să-l luăm uşor, că e peşte mare, mă! Tu pleci cu maşina la local şi într-o jumătate de oră ai şi venit cu un coş cu gustări, fripturi şi băuturi. Şi spune-i lui Ilie să mi-aducă repede două undiţe. Mergem amîndoi la pescuit".

...La început, totul a mers ca pe roate. Maşina era trasă la marginea satului, sub umbra unui pom, iar inspectorul pescuia, într-adevăr, pe malul gîrlei. Omul le dădu politicos permisiunea să dea la peşte lîngă el, mai ales că nu prindea nimic. Cei doi aşezară coşul alături, îl încadrară operativ şi îşi pregătiră undiţele. După cîteva minute de tăcere, preşedintele atacă primul, cu un gest vag către sat: „Sînteţi în trecere pe-aici?". „Cu treburi, zise plictisit omul. Dar azi am liber, că mîine trebuie să conduc...". „Şi eu conduc, se căină preşedintele, dar nu mi-am luat o zi liberă de nu mai ştiu cînd. În munca dumneavoastră, faceţi şi revizii?", şopti Popian, cu ochii la undiţă. „Oricînd este cazul", veni răspunsul. „Păi atunci o să staţi mai multe zile la noi". „Mie, din punct de vedere tehnic, nu-mi scapă nimic. Sînt vechi în meserie. De ce să stau mult?". „Taci, Popiene, că sperii peştele, mormăi prevenitor Grămadă. Ia desfă coşul. O gustare, o vodculiţă, poate serviţi ceva cu noi", îl îmbie pe inspector. „Mulţumesc, o să beau un păhărel", zise acesta. „Unul nu-i bun, de-abia celui de-al doilea îi prindem gustul. Hai noroc!".

Şi uite-aşa, începu tămîierea. Foarte atenţi, Grămadă şi Popian îi umpleau cu hărnicie păhărelul, ciocneau pe rînd cu el, îl lăudau în fel şi chip. Măgulit de vorbele lor, musafirul bea vodcă şi mînca friptură, dar era departe de a se îmbăta. După vreo două ore, preşedintele îi şopti la ureche: „Deci, mîine dimineaţă începeţi revizia?" „Ce-i tot daţi cu revizia?", mormăi omul. „Păi nu faceţi revizie?". „Da' ce, am vreun motiv?". „Nuu, bineînţeles. Hai noroc! Dar ziceam că la orice inspecţie se face şi revizie". „Nu fac nici o revizie, că maşina mea e bună", zise omul. „Cine vorbeşte de maşină? Spuneam de revizia contabilă sau financiară, la gestiunea cooperativei...". „Aha, păi aia a început de azi-dimineaţă. O face inspectorul meu, împreună cu primarul". „Cuuum?! Da dumneata cine eşti?" „Sînt şoferul lui. Azi am liber. Hai noroc!". „Popiene, ce mi-ai făcut, nenorocitule?!, scrîşni Grămadă. Te roz în dinţi pe chestia asta!".

De-aici înainte, vorba cîntecului: „Parcă ştiu, parcă ştiu ce s-a-ntîmplat..."

EMIL GENESCU

ŢÎNŢARUL

Un ţînţar ciupea
Cît putea.
Azi aşa,
Mîine la fel,
Pînă a dat un control peste el
Care i-a pus ciupitură lîngă ciupitură
Şi-a ieşit o tevatură...

Ce morală se desprinde?
Cel care vinde
Şi „ciupeşte"
Se rotunjeşte:
Ajunge din ţînţar, armăsar...

Şi substituirea se... pedepseşte!

D.C. MAZILU

PRESOPUNCTURA

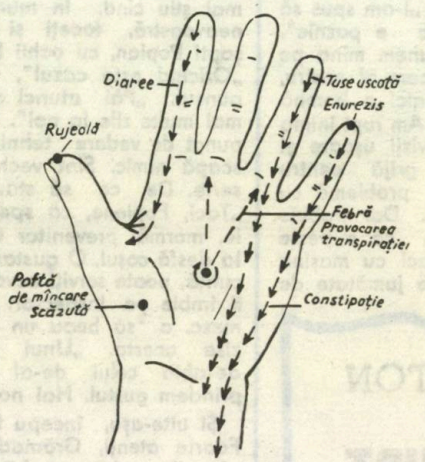

FIG. 1

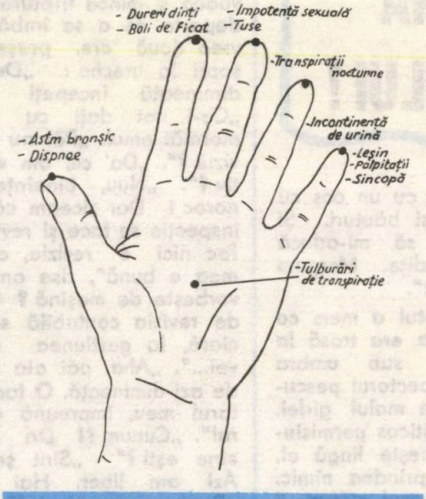

FIG. 2

Pentru ameliorarea sau vindecarea unor boli se practică, de cîtăva vreme, o metodă despre care mulți dintre cititorii noștri au mai auzit, fără îndoială, cîte ceva. Este vorba de presopunctură, care constă în apăsarea pe anumite puncte ale pielii și apoi masarea locului cu ajutorul degetelor. Bazată pe medicina tradițională chineză, presopunctura este considerată, de către specialiștii în domeniu, drept cel mai simplu mijloc de a trata o boală. Poate fi, deci, practicată de oricine, folosind pentru aceasta degetele de la o mînă sau alta, în raport de o multitudine de puncte marcate pe suprafața corpului omenesc. Specialiștii susțin, și experimentările demonstrează, că aproape nu există durere fizică sau boală care să nu poată fi **ameliorate** sau chiar vindecate cu ajutorul presopuncturii. Metoda, cu o vechime de 5 000 de ani în medicina tradițională chineză, presupune, fără îndoială, o bună cunoaștere a zonelor unde sînt situate punctele de pe piele care corespund uneia sau alteia dintre afecțiunile ce urmează a fi tratate în acest fel.

De un larg interes s-a bucurat, în consecință, cartea doctorului **Sabin Ivan**, intitulată „Un masaj la îndemîna oricui — presopunctura", apărută la Editura Medicală. Întrucît spațiul nu ne permite să înfățișăm numeroasele desene și schițe explicative cuprinse în această lucrare de specialitate, vă vom prezenta, stimați cititori, doar presopunctura mîinilor, urmînd ca dumneavoastră să masați locurile arătate, în funcție de necesitate, potrivit îndrumărilor înscrise.

LA COPII (fig. 1) : rujeola (în prima zi de boală) : se va masa degetul mare ;

● poftă de mîncare scăzută : se va masa proeminența musculară de la baza degetului mare (în palmă) ;

● diaree : se masează fața palmară a degetului arătător pînă la baza degetului mare (în palmă) ;

● febră și provocarea transpirației : masaj circular în scobitura din palmă, apoi masaj liniar bifurcat pînă la baza degetelor mijlociu și inelar ;

● tuse uscată : masaj liniar pe fața palmară a degetului inelar, pînă la pliul pumnului ;

● enurezis : se va ciupi pulpa degetului mic, în fiecare seară înainte de culcare ;

● constipație : masaj liniar pe fața palmară a degetului mic, pînă dincolo de pliul pumnului.

LA ADULȚI (figura 2) : astmul bronșic — dispnee (respirație dificilă) : masajul pulpei degetului mare ;

● transpirații nocturne : masajul pulpei degetului inelar ;

● incontinență de urină, leșin, palpitații și sincopă : masajul pulpei degetului mic ;

● tulburări de transpirație : masaj energic în scobitura palmei.

În toate aceste cazuri, masajul va fi făcut energic, iar acolo unde este posibil, va fi înlocuit cu ciupire.

NICOLAE BUICĂ

NEOBOSITELE NOASTRE AJUTOARE

În vasta și variata lume a păsărilor zburătoare există cîteva specii (pe care, poate, nu le prețuim îndeajuns) ce ne dau un neașteptat de mare ajutor la stîrpirea insectelor și a unor mici animale dăunătoare. Iată un motiv pentru care merită să le privim mai cu atenție și să le ocrotim.

AUȘELUL este cea mai mică pasăre ce trăiește pe continentul european. Are pene măslinii pe spate, albicioase pe abdomen, cu o pată galben-roșcată pe cap. Păsărelele acestea pot fi văzute prin păduri, printre arbuști și pe cîmpii, unde se agită pline de veselie, ciripesc întruna și tot caută hrană, neobosite. Cu o rară sîrguință, ele scotocesc prin crăpăturile și plesniturile arborilor și pomilor fructiferi, se strecoară prin toate ungherele și — cu ciocul lor subțire și ascuțit — scot afară gîndaci, larve, ouă de fluturi, ori păduchi de frunze cu care se hrănesc. Astfel, fiecare păsărică reușește să distrugă un mare număr de insecte dăunătoare. Aușeii clocesc în pădurile de conifere și de foioase, iar iarna migrează în sud.

BUFNIȚA este o pasăre ce trebuie apărată, ocrotită, fiindcă e deosebit de folositoare prin faptul că distruge șoarecii de casă și de cîmp. O pereche de bufnițe nimicește într-un an aproximativ 10 000 de șoareci, care altminteri ar consuma tone de alimente și s-ar înmulți peste măsură.

CIOARA CENUȘIE, care pășește grav printre brazdele proaspete, ne este, de asemenea, de folos căci scormonește cu ciocul pămîntul și scoate larve de cărăbuși sau ale gărgăriței cerealelor, pe care le mănîncă. Se hrănește și cu șoareci de cîmp. Cînd găsește hrană bogată, ea își cheamă suratele, cărora le mai vin în ajutor și graurii, luptînd împreună împotriva dăunătorilor ogoarelor.

CIOCĂNITOAREA este o pasăre sedentară, cu penaj verzui, brun-auriu sau negru. Unii cred — în mod cu totul greșit ! — că ea strică trunchiurile copacilor. Dimpotrivă, se dovedește deosebit de folositoare pădurilor, dumbrăvilor și livezilor pe care le apără, distrugînd un mare număr de insecte dăunătoare. Se hrănește cu insecte, larve și crisalide ale acestora. Limba ei lungă, subțire, cu vîrful ascuțit, mobilă și foarte flexibilă, pătrunde în orice crăpătură a scoarței, cercetează și răzbate în cele mai mici și ascunse șănțulețe, făcute de cărăbuși sau larvele lor, și scoate afară prada. La amiază se odihnește, apoi pornește din nou în căutarea hranei pînă la căderea serii.

GRAURUL aduce mari foloase agriculturii căci se hrănește cu insecte, viermi și limacși. Umblă vioi pe pămînt scotocind pretutindeni prin mușuroaie, tufe, gropi și crăpături, răscolește pămîntul și înghite neobosit o mare cantitate de pradă. E adevărat că uneori ciugulește și vișine sau struguri copți, dar aceste pagube sînt neînsemnate față de foloasele pe care le aduce stîrpind un uriaș număr de dăunători ai grădinilor și ogoarelor. Avînd carnea gustoasă, este vînat mai ales toamna.

LĂCUSTARUL sau graurul cu penaj roz distruge cu un zel nemaiîntîlnit lăcuste. Poate fi văzut cum zboară în urma norului dăunător de lăcuste din care ucide mult mai multe decît mănîncă.

PĂPĂLUDA, o pasăre cu picioare slabe și scurte, merge foarte dificil, în schimb zboară cu repeziciune, ușor și frumos. Trebuie apreciată în mod special pentru că vînează din zbor noaptea, din amurg și pînă-n zori. Este singura, dintre păsările ce se hrănesc cu insecte, care vînează în timpul nopții, distrugînd astfel fluturi nocturni și cărăbuși.

PITULICEA este o pasăre călătoare, foarte vioaie. Se hrănește tot cu insecte, cu larvele și ouăle lor. Are agilitatea de a prinde din zbor insecte mature sau le culege de pe copaci cu mare iscusință. Într-o singură zi, ea poate mînca pînă la 800 ouă de fluturi, înlăturînd astfel posibilitatea de a apărea un număr egal de omizi devastatoare. Toamna zboară în țările calde.

PIȚIGOIUL, pasăre sedentară, este puțin mai mic decît vrabia. Trăiește întotdeauna în colectiv. De hărnicia pițigoiului ne bucurăm întregul an, căci extermină un foarte mare număr de insecte și larvele lor. Sînt păsările sprintene, neobișnuit de mobile, abile și curajoase. Reușesc să cerceteze cu mare curiozitate și pricepere cele mai ascunse unghere pe unde nu pătrund alte păsări, curățind arborii de diferiți dăunători mărunți, larve, ouă.

RÎNDUNICA, pe care o cunoaștem atît de bine, are spre deosebire de multe alte păsărele calitatea de a prinde insectele din zbor, cu o deosebită agerime și măiestrie.

UN PERSONAJ:

COW-BOY

URMAȘII CĂLĂRESC... ELICOPTERE

Doar 30 de ani a fost, cu adevărat, nevoie de el. Dar imaginea cow-boy-ului, văcarul american, sublimată în cîntece, povestiri, romane și apoi — mai ales — în filme a rămas și după ce îndeletnicirea a dispărut sau, ca să fim cît mai preciși, a devenit cu totul marginală, redusă pînă la dispariție de ramificarea rețelei de căi ferate și de marea invenție a sfîrșitului de secol XIX — banala, acum, sîrmă ghimpată.

Imediat după războiul de secesiune, sistemul de creștere a vacilor denumit **„open-range ranching"** a creat o nouă profesie, cea de cow-boy, profesie care a cunoscut doar trei decenii de înflorire, pînă prin 1895. În schimb, observa un cunoscut om de știință american, Daniel Borstin, celebrul văcar **„a intrat în legendă pe cînd constituia încă o realitate și a continuat să fie în pofida tuturor legendelor".**

Națiune de pionieri, americanii au creat un personaj-exemplu, un model etic, în care curajul, hărnicia, optimismul, cinstea, setea de dreptate, dragostea de natură, simțul umorului au constituit calitățile ideale ale unui popor tînăr, dornic de exemple. Genul Western, ilustrat de nenumărate filme, cărți sau cîntece, a înfrumusețat, a dat o aură întrucîtva îndepărtată de realitatea veritabilului cow-boy, în fapt un truditor necăjit, și nu cavalerul fără frică și prihană, descinzînd parcă — într-un alt decor și cu alte mijloace — din romanțurile evului mediu timpuriu european.

Deci, cine a fost de fapt văcarul american ? Cu ajutorul istoricului american Lonn Taylor, din New Mexico, vom încerca în cele ce urmează un portret cît mai apropiat de realitate. După ce a fost o necesitate economică, personajul nostru a devenit o necesitate, am zice, morală. Ca întotdeauna, imaginea cea mai fidelă este dată nu de cel ce descrie un fenomen (cum a fost cazul atîtor scriitori, autori de filme, actori celebri), ci de cel direct implicat. Iată, drept veritabil motto, ce spunea un cow-boy contemporan, în cartea autoarei americane Jane Kramer, dedicată văcarilor moderni : **„Să-ți spun eu ce-nseamnă să fii văcar... Nu prinsu' cu arcanu', nici călăritu', și nici istețimea. Mai degrabă, faptu' că ploaia sau zăpada nu te opresc să te duci și să-ncerci să salvezi un animal fără minte. Și nu faci asta pentru omu' care e proprietaru' vitei, ci pentru biata vacă și pentru vițelu' ei".**

Preeriile nesfîrșite ale vestului îndepărtat american n-au fost niciodată lipsite de cow-boy, chiar dacă în zilele noastre puținii urmași ai vechilor văcari folosesc camionete și, adesea, elicoptere, în locul mustangilor. De fapt, în linii esențiale, munca și viața supraviețuitorilor acestei profesii nu se deosebesc de ale predecesorilor, iar mîndria de a avea un „strămoș" atît de celebru dă actualilor văcari același aer de „bărbăție stridentă". Înainte de a vedea cine erau cow-boy-i să vedem ce i-a creat.

Sistemul **„open-range ranching"** (care ar însemna — creșterea vitelor în zonă deschisă) a fost practicat între 1865 și 1895 și consta în pășunarea vitelor pe vaste teritorii libere și aducerea acestora pînă la cea mai apropiată gară a căii ferate transcontinentale, dată în întregime în folosință în 1867. Sistemul cuprindea două faze : **round-up** — strîngerea animalelor, adesea de pe o arie de 250 km pătrați (operațiunea dura o lună !) și **the trail drive** — mînarea cirezilor (de la 500 la 1 500 vite) pînă la gările respective. Determinante pentru crearea sistemului au fost, pe lîngă faptul deja arătat — construirea căii ferate — și noile metode de refrigerare și ambalare a cărnii, folosite la Chicago și Kansas City, în răsărit, precum și apariția vastelor zone de pășune „eliberate" după ce armatele nelăsate la vatră în urma războiului de secesiune s-au îndreptat împotriva triburilor de indieni. Sudul Te-

între legendă și adevăr

xasului, preeriile nesfîrșite din Colorado, Kansas, Nebraska, Dakota și Montana, populate de imense cirezi de vite din rasa **„longhorn cattle"**, aduse, în primul caz, de coloniștii spanioli, iar în celelalte — de cohortele de căutători de aur, se aflau însă la sute și chiar mii de kilometri de drumul de fier ; și cu toate că întreținerea animalelor nu constituia o problemă, ele găsindu-și singure hrana și apa, strîngerea și mînarea cirezilor aveau nevoie de... subiectul rîndurilor de față: cow-boy-ul. În plus, cum vitele aparținînd mai multor proprietari pășteau în aceeași zonă, era nevoie de adunarea lor de două ori pe an, pentru însemnarea cu fierul roșu, o altă treabă a văcarului. Ca să vă dați seama de ceea ce numim acum „volumul de muncă", să precizăm că numărul văcarilor din perioada respectivă n-a depășit 50 000, iar între 1867 și 1886, cirezile care au străbătut distanța dintre Texas și Kansas numai — cu dramaticele atacuri de streche și dificilele treceri prin vad — au totalizat între 6 și 9 milioane de vite. Perfecționate în Texas (de către **vaqueros**, adică de cow-boy de ... limbă spaniolă), metodele sistemului descris mai sus s-au răspîndit pînă cînd au cuprins o suprafață de 3,5 milioane de km pătrați (cam cît jumătate din Europa !).

„JOHN WAYNE" ȘI „GARY COOPER" ERAU... NEGRI

Mitul cow-boy-ului, de care vorbeam în primele rînduri, s-a născut aproape o dată cu profesia. Chiar de la sfîrșitul deceniului al șaptelea al secolului trecut, ziarele vremii scriau despre văcarii din Texas mînîndu-și cirezile spre

gările din Kansas, în termenii ce vor sta la baza legendei. Ziariștii timpului vorbeau de iscusință, curaj, dragoste de natură, simțul dreptății, iar modelul lansat de ei a fost preluat doar în cîțiva ani de autorii de romane populare și a apărut, curînd, pe scenă, cel mai reprezentativ produs al genului constituindu-l nelipsitul „Buffalo Bill's Wild West Show" (Spectacolul lui Buffalo Bill din Vestul Sălbatic), un precursor al filmelor cu John Wayne și Gary Cooper sau al romanelor semnate Wister sau Grey.

Portretul-robot al cow-boy-ului creat de literatură și cinematografie nu prea are însă, veți vedea, legătură cu realitatea. În cărți și filme avem de-a face întotdeauna cu un alb, de origine anglo-saxonă, un sudist învins în războiul de secesiune, plecat să-și caute norocul, după prăbușirea lumii lui, îmbrăcat cu superbe cămăși brodate, cu o pălărie mare neapărat albă și înarmat cu două Colturi '45. El, paradoxal, nu apare aproape niciodată alături de vite, preferînd să salveze fete și să pedepsească bandiți.

Aici, în înfățișarea exterioară, eroul literar se îndepărtează net de realitate. Regiunea de origine a cow-boy-lor, Texasul, era un stat sclavagist, în care îngrijirea vitelor și dresajul cailor cădeau exclusiv în sarcina negrilor. După războiul de secesiune, sclavii negri eliberați au continuat, evident, aceeași îndeletnicire, majoritatea echipelor de văcari fiind constituite din oameni de culoare, cîteva completate cu cow-boy de origine mexicană (care au adus unealta tipică, arcanul, denumit la început **„reata"**, apoi **„lariat"**) și indieni. În ce privește îmbrăcămintea, Buffalo Bill, prototipul legendei, cu ai săi pantaloni strîmți pe pi-

cior, cizme negre de piele pînă la şolduri, cămaşă brodată, vestă de piele cu franjuri şi mărgele şi celebra pălărie Stetson, el, deci, Buffalo Bill, nu s-ar fi recunoscut faţă în faţă cu autenticul cow-boy. În fapt, şi normal, dată fiind necesitatea utilităţii în faţa ornamentalului (rar avea văcarul momente în care să se poată făli în faţa altora decît ai săi), cow-boy-ul era îmbrăcat în pantaloni rezistenţi de lînă, vîrîţi în carîmbii cizmei, pentru a nu fi agăţaţi de tufişuri şi a nu se roade, o cămaşă simplă, în culori închise şi o flanelă fără guler. Pălăria avea, evident, boruri late, pentru a-l feri de soare, iar la gît purta o basma (numită **bandanna**), care oprea transpiraţia şi, la nevoie, era pusă pe faţă pentru a-l proteja de praf.

Dacă munca aspră clădeşte caractere puternice, atunci văcarul american a urmat cea mai bună şcoală ; ziua lui de muncă dura 14 ore ; primăvara strîngea vitele — pentru numărătoare, marcare, selecţionarea celor de 4—5 ani, ce urmau să fie vîndute ; apoi urma monotonul şi trudnicul **„trail drive"**, mînarea spre calea ferată, care dura şi cîte 5 luni. Acum, cow-boy-ul nu ştia ce să aleagă : între monotonia kilometrilor nesfîrşiţi prin preerie sau activitatea frenetică din timpul traversării cursurilor de apă (late, cu maluri abrupte, deseori veritabile torente) şi a atacurilor de streche, a spaimelor provocate fie de tunete şi fulgere, fie de.. oameni, localnici dispuşi apoi să ajute (contra cost !) la strîngerea animalelor.

CRIZA, GERURILE ŞI SÎRMA GHIMPATĂ

Intrînd în al treilea deceniu de existenţă, profesia de cow-boy începe să decadă. Mai întîi a fost o catastrofală scădere a cererii pe piaţa cărnii de vită, în decembrie 1885 ; apoi, în iarna lui 1886, zăpada extrem de abundentă şi viscolele, urmate de geruri puternice au decimat cirezile, în special în statele Wyoming, Dakota şi Montana. Puţinii proprietari care au reuşit să scape de ruină au redus mărimea cirezilor, apelînd, de asemenea, la o invenţie de ultimă oră, sîrma ghimpată, cu care au fost create zone delimitate, permiţîndu-se totodată refacerea păşunilor, periodic. Extinderea reţelei de căi ferate a contribuit şi ea la dispariţia cow-boy-ului clasic, nemaifiind necesară mînarea cirezilor pe distanţe mari. Reprofilat, văcarul — un maestru al strîngerii vitelor şi al mînării lor cale de sute de kilometri — devine un fermier obişnuit, săpînd gropi pentru stîlpii necesari împrejmuirilor, cosind fînul şi strîngîndu-l...

Cow-boy-ul a dispărut, dar nu cu totul. Nu, nu este vorba de parodia „în straie ţipătoare, înarmat pînă în dinţi" care a populat atîtea filme şi pagini de roman, ci de romanticul care nu se dă în lături de la nimic pentru a salva un animal fără minte. Şi asta nu pentru proprietarul vitei, ci pentru biata vacă şi viţelul ei. Şi aşa, personajul a devenit model...

LUCIAN OPREA

Picăturile de STICLĂ

Tectitele — sau picăturile de sticlă de proveniență cosmică — sînt cunoscute de ştiinţă de aproximativ 200 de ani. Ele au fost descoperite în diferite zone geografice, cum ar fi cea australo-asiatică (peninsula Indochina, Malayezia, Birmania, Indonezia), nord-americană, cehoslovacă, cea din Coasta de Fildeş, U.R.S.S. şi altele.

Cercetătorul sovietic Emil Izoh, studiind picăturile de sticlă descoperite în zona australo-asiatică, a emis, după îndelungi cercetări, ipoteza că au o vechime de 600 mii — 700 mii de ani, dar că pe Terra ele au apărut numai în urmă cu 5 000— 6 000 de ani. Aceste date şi-au găsit confirmarea şi în studiile realizate de un grup de specialişti din Australia. Omul de ştiinţă sovietic opinează că picăturile de sticlă sînt produsul unor erupţii vulcanice pe un corp cosmic îndepărtat acoperit cu un strat de gheaţă. Produsele incandescente ale erupţiei, căzînd în gheaţă, s-au răcit rapid, transformîndu-se în tectite.

Probabil că, ulterior, alte erupţii mult mai puternice au propulsat în Cosmos mase uriaşe de gheaţă, care înglobau în ele picăturile de sticlă respective, formîndu-se, astfel, o cometă.

În cazul confirmării ipotezei, studierea picăturilor de sticlă de proveniență cosmică va oferi ştiinţei noi informaţii cu privire la procese care au loc pe îndepărtate corpuri cosmice.

— Citesc în ochii tăi că unele lucruri te supără (FRANŢA)

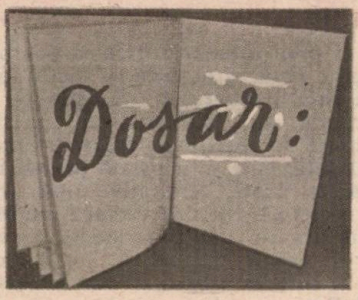

Conştiinţe în derivă

TREI SECUNDE LA MEHEDINŢI

Ce este secunda pentru un om ? Ce poate să fie o tresărire de timp în alcătuirea şi în desfăşurarea impetuoasă a unui destin ? Nimic, s-ar putea spune. Sau totul. Depinde de ce ? Întîmplarea ? Nici într-un caz. Nimic nu este întîmplător în imensitatea de sub soare, nici chiar întîmplarea însăşi. Un necuprins angrenaj de stări şi de relaţii ne conduce fiinţa pe calea unică, inconfundabilă şi irepetabilă, iar în această amploare a vieţii şi a devenirii se înalţă şi arde ca o vîlvătaie întrebarea : forul nostru interior, conştiinţa — cum veghează ea la curăţia lăuntrică cu care toţi deopotrivă ne naştem ? La Mehedinţi, în interioarele tăcute ale tribunalului, am luat cunoştinţă de trei cazuri. Declar de la început că intru cu strîngere de inimă în sălile de tribunal, deşi intru des. Cunosc foarte mulţi oameni de pe cuprinsul patriei, şi îi cunosc în deplinătatea manifestărilor lor de viaţă, de muncă, de creaţie, de bucurie ; îi caut şi îi găsesc aplecaţi asupra studiului, a ogorului, a motorului, a băncii de şcoală, a microscopului, a ferăstrăului din pădure, a ciocanului din mină. Ştiu atunci că forul lor interior este treaz, luminat de lumina onoarei de a fi om. Însă intru şi în tribunal. Mai circulă lume şi pe acolo. Cînd judecata propriei conştiinţe merge strîmb, cînd legea morală abdică, este nevoie de legea penală care să refacă echilibrul. Atunci individul traversează cea mai dificilă zonă a existenţei sale ; atunci fapta lui de o secundă, lunecarea insesizabilă — pentru sine — dobîndesc proporţiile reale şi îl fixează într-o rază de sub care nu poate nicidecum să se mai ferească.

INVITAŢIE LA O PRĂJITURĂ

(secunda fetei de 16 ani)

Se trezise mai devreme decît de obicei şi îşi alungase repede urmele somnului. Ziua se zvonea dincolo de ferestre. De fapt, de ce n-ar mai dormi ? A, va face o vizită în Drobeta-Turnu-Severin. Are 16 ani, s-a născut într-un sat din apropiere ; să-i lăsăm numele sub tăcere. E un octombrie luminos, cu ceruri înalte. Vrea să citească, însă gîndurile îi fug. Mai bine muzică. Ce tîmpenie să nu dai zilnic Iglesias... ! De altfel, peste vreo jumătate de oră ar fi cazul să plece. Atenţie la bluză, la pieptănătură...

În oraş s-a întîlnit cu Cristian Luigi, din comuna Şimian. Prieteni ? Nu se ştie. Cînd să stai să te întrebi cum vine şi cu ce se mănîncă asta ? Băiatul absolvise liceul, făcuse şi armata, şi i se părea ei că lucrează pe la C.F.R. Au mers puţin pe cîteva străzi. Haidem la cofetărie, a zis el, mă aşteaptă un tip acolo. De acord. Adia un vînt dinspre Dunăre, băncile de sub tei erau pline. Un fior de viaţă străbătea partea aceasta de pămînt. Care cofetărie ? — a întrebat fata. La hotel, la „Parc". Traversează strada, trec maşini. „Tipul" stătea la o masă : Ion Gigi, tot din Şimian. Cer cîte o prăjitură, cîte un suc. Gigi se strîmbă : pierdem vremea, haidem la bar. În dosarul nr. 367/1984, aflat la Tribunalul judeţean, scrie despre el : născut în 1959, necăsătorit, viciat, recidivist. Se mută în bar toţi trei. O sirenă de vapor se mai aude dinspre fluviu. Pe urmă începe noaptea. Nu, nici o grijă, afară e lumină calmă peste copaci, sînt copii cu mingile care bufnesc. Vălul e numai înăuntru, tîrîndu-se către colţuri, sub fum, sub lungile draperii. Se aşază şi cer vodcă. Nu se aude nimic sub strivirea unei muzici. E octombrie, dar e zi de 17 şi e luni. Fata are 16 ani. Ce-i pe la şcoală ? — întreabă Ion Gigi într-o doară. Tîmpenii — răspunde ea. Alt rînd de pahare. Parcă s-a umplut încăperea pînă la refuz ? Ceva se clatină în univers. Muzica s-a oprit şi a început. Unii dansează. Pe piciorul ei, o mînă. Nu, nu mai doreşte să bea. Şi-aşa e tîrziu, o aşteaptă acasă... Doar un pic... Muzica tace. Rămîne deasupra un vuiet surd. Mîna i se plimbă peste mijloc. Un amestec neclar de repulsie, indolenţă şi somn. Timpul s-a constrîns, e ora închiderii. A cîta oară este cînd intră în bar, în loc să intre în şcoală ? Nu-i

vorba de asta. Să ajungă totuşi acasă. O ţin, unul de o mînă, altul de altă mînă. Palma violentă e a lui Gigi. Cristian e mai fin. Ce-o fi căutînd el în anturajul beţivului ăstuia ?! Cîte un om pe strada plină de becuri. Taxi ! Nu opreşte nimic, ea încearcă să fugă. O femeie le strigă ceva în genul : huliganilor, lăsaţi-o în pace !... Taxi ! O trag de mînă, o împing, e înăuntru, se trîntesc portierele. Secunda s-a pornit mai întîi lent, apoi din ce în ce mai ameţitor. O orbire se lăţeşte sub osul frunţilor celor doi. Aşa aveau să se scuze şi la proces : Nu ne-am dat seama. Fals. Şi-au dat foarte bine seama ce vor să facă, şi înadins au consumat alcool. Oricum, deznodămîntul e aproape. Ea îi simte alături, pe banchetă, pe urmă uşa liftului care se închide. Coboară ?, urcă ? Uruitul prelung, chipurile răvăşite din faţa ei, cînd şi cînd cîte un rînjet. De ce nu e nimeni să facă ordine în noaptea asta ? Sînt într-un bloc, într-un apartament, al cui ? E mult prea tîrziu şi prea întuneric. Lumea doarme. Mîine începe o nouă zi paşnică, şi nici o făptură de pe faţa pămîntului nu ştie că în această secundă, aici, se consumă una din acele groaznice tragedii care zguduie mult timp conştiinţele. Fata e aruncată pe jos, într-o cameră, se zbate, cere milă, ţipă sub perna care o astupă. Nu sînt vecini ?, nu este lume ? Unul din cei doi adoarme şi se trezeşte, altul se tîrăşte spre afară, omenescul însuşi din ei este în eclipsă... Dar fereastra are mîner ! Fata se ridică, deschide. Un val blînd răcoros îi mîngîie trupul, ea se priveşte cu o sfîşiere pe care nimeni nu o va înţelege, apoi se afundă în el, în val, o dată cu secunda care se şi stinge...

Cîţiva, de la parter, au auzit bufnitura şi au ieşit : era jos, răsucită pe caldarîm, fără viaţă. În cădere, nişte crengi şi nişte sîrme o desfiguraseră. Am zis să nu-i dăm numele, pentru simplul şi marele motiv de a nu-i umili memoria.

METRUL PĂTRAT DE PĂMÎNT

(secunda lui Ion Golea)

Şade singur în curte, cu coatele rezemate de gard. Gardul e nou, deşi e vechi. Adică este nou construit, dar e vechi în ce priveşte parii, leaţurile şi scîndurile : un gard mutat. Vecinul de dincolo nu se vede. El, Golea, e om în puterea vîrstei, ba chiar e trecut de ea, căci are 60 de ani. În asemenea fază a vieţii, mintea e senină, gîndul curat, fapta chibzuită. Dar nu întotdeauna. Ochii lui Golea privesc peste gard, la mica fîşie de pămînt care fusese pînă nu de mult a lui : 40 mp. De ce-l dăduse în judecată Gheorghe Butnaru, vecinul, sub acuzaţia că i-a furat pămîntul ? Cum să-i fure pămîntul ? E pămîntul lui ? I l-a adus tac's-o din piaţă de la Severin şi i l-a pus aici, în Şiroca, să spună că-i al lui ?... Totuşi, judecătorul i-a dat dreptate. Şi pe ce se baza ? Pe acte. Ce acte ?, n-are acte. Declaraţii de la vecini. Spanac. A venit comisia, şi comisia de unde ştie cum a fost la început? Care început ?

O uşoară durere de cap. Golea se dezlipeşte de gard, se duce la poartă. Pe drum e pustiu. E cald, 20 iulie. Încă puţin şi se-ncheie seceratul. Şi dacă judecătorii au fost aşa de deştepţi şi-au zis că cei 40 de metri pătraţi sînt ai lui Butnaru, de ce acum, după doi ani, cînd el, Golea, a redeschis proces, de ce acum tot judecătorii au zis că-i invers : că gardul trebuie mutat, din nou, înspre Butnaru, aşa fel încît Golea să reprimească 6,3 metri pătraţi ? Acuma pe ce s-au bazat ?

O căruţă cu cai în goană pe şosea. Ce-ar fi să intre în bucătărie să mănînce ceva ? E prea cald. Mai bine o bere la bufet, dar nici ăla n-are gheaţă. Doar că se întîlneşte cu unul, cu altul, mai discută. Înseamnă că după ce mută gardul şi ia cei 6,3 metri pătraţi deschide alt proces şi iar îl mută, şi tot aşa, pînă ajunge unde-a fost întîi ? Nu. În primul rînd că Butnaru a atacat cu recurs sentinţa cu cei 6,3 metri pătraţi. Îi plac procesele. Ştie unde să umble şi ce să spună. Nu-i mai ajunge pămîntul, dar îi va ajunge pînă la urmă...

Ion Golea are soţie, are 5 copii, între care unul minor. Şi Butnaru are soţie, dar este invalidă. Despre Golea, care a mai suferit o condamnare, avea să se spună la proces că a avut o comportare bună în comună. Acuma bea în bufet. Nu ştie gestionarul cît anume l-a servit. Pe la ora 22 iese turmentat. Uitase de gard, de pămînt, de copilul minor, şi, în general, de sine. Ar fi vrut să se culce — declarase instanţei. De ce nu s-a dus ? Trebuia cineva să-l apuce prieteneşte de braţ. Cine ? Greu de ştiut. Sînt momente cînd fiinţa rămîne singură cu ea însăşi, singură.

ca el, Golea, atunci, în adîncimile nopții de iulie și în propriile adîncimi întunecoase în care iată conturîndu-se un gard, o fișie de pămînt și iar un gard cu jaluzele cioplite din lemn de plop, și printre ele chipul unui om : Gheorghe Butnaru. Rotița s-a pornit. Chiar Gheorghe Butnaru, trecînd în grabă spre casă. Golea se dă după un stîlp, așteaptă să se îndepărteze, și din secunda aceea totul era încheiat. Ce a urmat, a fost acțiune oarbă. Golea a smuls un par din gard (expertiza : „lung de 1,08 m"), și a pornit după el. Pași ușori, încordați, un fel de salt care nu putea aminti de consum mare de alcool — însă cine să cunoască definitiv resorturile intime ale ființei ? Ajunși pe o porțiune de drum întunecos, Golea ridică parul și lovește în cap, în coaste. Victima se prăbușește. La răcnetele ei apare un martor, asasinul dispare. Peste cîteva ore, Butnaru decedează. Peste cîteva ore, este prins Golea.

ÎNTOARCEREA ACASĂ

(secunda fiului de 25 de ani)

— Pentru ce ai ținut-o pe mama dumitale închisă în casă două zile, cunoscîndu-i starea în care ai adus-o prin cruzimea loviturilor ?

Tăcere. Sala de judecată este plină, cazul — de-a dreptul odios. Acuzatul, în hainele închisorii, are 25 de ani și provine din satul Valea Anilor, comuna Corlățel. E în picioare, are ochii în pămînt. Cineva tușește. Ia cuvîntul avocatul apărării. Argumente logice, înlănțuiri de fraze care stau foarte bine în picioare, strălucesc chiar, prin ele însele, dar este mai presus de orice îndoială că absolut nimic din arsenalul vorbelor savante nu poate să micșoreze abjecția și gravitatea acestei fapte : o mamă a fost ucisă de fiul ei. Sala pare o singură imensă ființă înghițîndu-și indignarea. Instanța a cîntărit toate probele, toate detaliile. Urmează sentința. În străfundul său, fiecare om din sală dă o sentință. Rechizitoriul a fost, în esență, următorul : copilul nu și-a cunoscut tatăl, iar mama lui nu s-a mai căsătorit. L-a crescut singură cum a putut, l-a trimis la școală. Cînd a absolvit 8 clase, el a plecat întîi la Craiova, pe urmă la Reșița și la Timișoara, lucrînd sporadic pe șantierele de construcții. În timp ce-și satisfăcea serviciul militar, el a adus la domiciliul mamei o femeie cu care convietuia. Nu se afla în permisie, ci dezertase. Este găsit, arestat și condamnat la un an închisoare, cu obligarea la muncă corecțională. Concubina rămîne la mama lui. El execută o mică parte din pedeapsă, dar se sustrage și este iarăși prins și trimis de astă dată la penitenciar. În această situație, concubina părăsește locuința de la Valea Anilor. Cine o fi fost ? Ce pasăre rătăcită, care nu și-a găsit alt cuib decît sub acoperișul acestui animal hăituit ?

După eliberarea din închisoare, fiul rămîne la Timișoara, însă vine la intervale mici la Valea Anilor și vinde oile, gîștele, cocenii și alte cîte se mai găsesc în ograda mamei lui trecute de 60 de ani. Banii îi ia cu el. Ține legătura și cu concubina. Prin august 1983 apare la Valea Anilor, motivînd că dorește să se stabilească definitiv acasă. Raza de speranță licărită în pieptul bătrînei se va stinge însă. Fiul, da, este hotărît să rămînă aici, dar trebuie să-și aducă concubina. Mama se opune. Cît a fost el unde-a fost, și-au stat ele împreună, și-a dat seama ce poamă este. La 21 septembrie, un văr îl invită la cules via. Merge și bătrîna. La cină se bea țuică, fiul reia discuția despre posibilitatea aducerii acelei femei, mama se opune vehement. El o lovește. Intervin gazdele, totul se aplanează, mama pleacă la ea acasă. Fiul rămîne și consumă țuică pînă după miezul nopții. Se îndreaptă apoi spre casă. Firește, bătrîna doarme. El pătrunde înăuntru, își ia pijamaua, o ridică apoi pe femeie din așternut și o lovește cu o sălbăticie, subliniată în dese rînduri în timpul procesului. Pe urmă se culcă. După două zile se duce și anunță o altă rudă că și-a găsit mama în stare de comă, lovită fiind de persoane necunoscute. Ruda crede. Se transportă victima la spitalul din Vînju Mare, pe urmă la Drobeta Turnu-Severin : hemoragie meningo-cerebrală care, la 26 septembrie, îi provoacă decesul. Se declanșează anchetă, fiul susține aceeași minciună. N-a fost nevoie de prea multe cercetări : hainele și pijamaua îi erau stropite de sînge, iar pe perne, pe pat și pe pereți pînă la tavan, aceleași urme ale monstruozității. S-a scris în rapoarte că biata femeie fusese lovită în cap, în stern, fusese izbită cu capul de pereți și avea coaste rupte, brațe zdrobite, iar în starea aceasta o ținuse „ferocele agresor" două zile, prelungindu-i suferința.

Să ne oprim și să ieșim la lumină. Publicul din sală se împrăștie și el, reluîndu-și ritmul. Se aud sirene de vapor peste Dunăre. Lumea e aceeași, în necuprinsa-i întregime. Am în carnet și pedepsele celor de mai sus, dar la ce folosește să le scriu ? Sînt aspre, în orice caz. Sînt pe potriva urîțeniei faptelor. Cînd legea morală abdică, este nevoie de legea penală care să refacă echilibrul. Să lăsăm, deci, să se aerisească sala și să ne dedicăm luminii acestui octombrie fără egal.

TITU CONSTANTIN

DIN TAINELE MĂRILOR

Pare incredibil, scrie „The Japan Economic Journal", dar — începînd de la circa 3 000 m în adîncul mărilor — există „primăveri calde", unde țîșnesc în permanență izvoare termale, în jurul cărora se formează adevărate zăcăminte de minereuri. „Nu ne-am gîndit niciodată că aceste zăcăminte ar putea conține petrol" — declara dr. Peter Lonsdale, de la Universitatea San Diego, din California (S.U.A.). Lonsdale este unul dintre experții oceanologi care, în 1976, au descoperit pentru prima dată zăcăminte submarine. El a făcut pînă în prezent circa 100 de scufundări pentru a observa îndeaproape aceste zăcăminte.

În zona centrală a Golfului California, Lonsdale a descoperit petrol în 1982, analizînd mostre de apă culese în preajma zăcămintelor hidrotermale. Și mai surprinzător a fost faptul că acest petrol provine dintr-o „generație foarte tînără". De obicei, formarea petrolului necesită cîteva milioane de ani. Se crede însă că petrolul găsit de Lonsdale ar fi fost format numai de cîteva sute de mii de ani. Nu se știe încă nimic nici despre mărimea zăcămintelor petrolifere respective, nici despre mecanismele de formare a lor, dar Lonsdale consideră că singurul lucru sigur este faptul că, în preajma acestor izvoare submarine, totul este posibil...

Într-adevăr, chiar principiile biologice cunoscute pînă în prezent sînt răsturnate de cîteva noi descoperiri făcute în preajma acestor izvoare termale. În submarine de cercetare ce pot efectua scufundări pînă la 3—4 mii de metri adîncime, oamenii de știință americani studiază în prezent zăcămintele hidrotermale, descoperind, totodată, o adevărată comoară pentru cercetările biologice. Regiunile din jurul izvoarelor termale submarine sînt locuite de ființe ciudate, care fac inimile cercetătorilor biologi să bată mai repede.

Cunoștințele de pînă acum susțineau că adevărata bază a activității biologice o constituie energia solară. Plantele creează elemente nutritive prin fotosinteză, iar animalele se hrănesc cu aceste plante pentru a supraviețui. Cu alte cuvinte, viețuitoarele se hrănesc cu energie solară.

Cu toate acestea, în adîncul mărilor există, după cum s-a aflat recent, un sistem biologic complet diferit, care nu are nimic a face cu fotosinteza. Zonele din jurul izvoarelor termale submarine constituie mediul de viață al unui mare număr de viețuitoare, care își iau cele de trebuință din energia furnizată de magma din adîncurile pămîntului. Aceste animale sînt cît se poate de ciudate. Între ele se numără niște viermi tubulari, lungi de circa 2 m, crabi albi ca neaua și scoici uriașe, de 30 cm diametru.

Oamenii de știință au rămas uimiți în momentul cînd, disecînd aceste animale, au constatat că ele sînt complet diferite de viețuitoarele întîlnite pînă acum. Viermii tubulari, de exemplu, nu au gură, organe digestive și orificiu anal. Ei conțin, pur și simplu, bacterii care consumă sulful emanat de magmă și obțin astfel energia necesară. Alte viețuitoare devorează aceste bacterii pentru a supraviețui și sînt, la rîndul lor, înghițite de alte animale mai mari. Ciclul merge astfel la nesfîrșit. Toate aceste creaturi se descurcă fără energia solară — element considerat mult timp ca indispensabil ființelor vii.

Oamenii de știință au descoperit un sistem ecologic nou, complet independent față de sistemul cunoscut pînă în prezent. Executînd mai multe scufundări în largul coastelor vestice ale Statelor Unite, în zona denumită Gorda Sea Mount, la circa 3 400 m sub nivelul mării, dr. John Melaney, de la Universitatea din Washington, a descoperit niște „chei" cu o deschidere între 2 și 10 km, întinzîndu-se pe o mare distanță. (Imersiunile s-au făcut la bordul submarinului „Alvin", special construit pentru cercetări).

Aceste „chei" formează, de fapt, o adevărată fîntînă de apă clocotită, venind din străfundurile pămîntului. De-a lungul lor se află mormane de minereuri. Un astfel de morman, de formă globulară, avea o înălțime de circa 18 m și un diametru, la bază, de aproape 30 m, iar în vîrful lui se găsea un tub de circa 3 m înălțime, care „fumega". Prin acest tub ieșea apă caldă.

Temperatura apei în jurul acestui „crater" sui-generis se ridică la 350—400 de grade. La suprafață, această temperatură ar fi făcut ca apa să se evapore imediat, dar la adîncime, la o presiune de peste 300 de atmosfere, fenomenul de evaporare a apei calde nu se mai produce. Întrucît temperatura apei care țîșnește din adîncuri se ridică la circa 1 200 grade Celsius, mulțimea de metale în suspensie pe care o conține se cristalizează instantaneu la contactul cu apele mării, mult mai reci. „Fumul" nu este, astfel, altceva decît sulfurile metalelor respective. Treptat ele sedimentează și formează zăcăminte. În jurul acestor zăcăminte se zăresc creaturile ciudate amintite.

Potrivit ultimelor studii, crustele mineraliere bogate în cobalt conțin de circa cinci ori mai mult cobalt decît nodulii metalici „clasici". Iar cobaltul este indispensabil pentru producția unor elemente necesare tehnicilor de vîrf, inclusiv electronica și realizarea a noi materiale industriale sau a unor moderne echipamente de telecomunicații etc. Industria aerospațială, de exemplu, are o nevoie acută de aliaje pe bază de cobalt, în stare să reziste la temperaturi foarte înalte.

Crustele de cobalt ar putea conține și platină, fiind, totodată, resursele minerale submarine care pot fi exploatate cu mai multă ușurință. Crustele de cobalt ce se găsesc, de obicei, pe pantele munților marini au o grosime de cîțiva centimetri și se află la circa 1 000—2 000 de metri sub nivelul mării, față de 5 000—6 000 de metri, adîncimea la care se găsesc nodulii metalici.

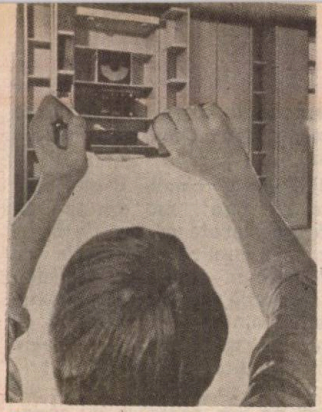

Etanşarea uşilor şi ferestrelor

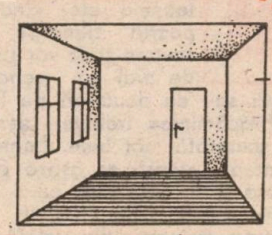

După cum este cunoscut, între ramele şi pervazurile ferestrelor şi uşilor există, uneori, spaţii destul de mari, astfel încît, cînd bate vîntul şi pe vreme de iarnă, prin aceste interstiţii pătrunde aerul rece. Pentru a preveni pătrunderea curenţilor de aer se obişnuieşte să se etanşeze ferestrele şi uşile prin diferite procedee. Astfel, de exemplu, de la magazinele de menaj se pot procura şnururi împletite de fibre textile, denumite burleţi, care se taie cu un cuţit sau o lamă de ras la dimensiunile necesare, apoi se fixează prin cuişoare la pervazul de lemn, alegînd poziţia astfel încît, prin închiderea ferestrei, aceasta să preseze puţin pe burlet. De asemenea, se pot procura fîşii de burete subţire de tipul „Purfix", care se taie cu foarfeca şi se fixează pe rama ferestrei sau pe pervaz, prin lipire.

În lipsă de astfel de materiale de etanşare, se pot folosi diferite deşeuri textile (bucăţi de stofă, de molton, de pături rupte etc.) care se taie cu foarfeca în fîşii. Se cos cîte 3—4 fîşii împreună şi se fixează pe pervazul ferestrei, cu cuişoare. Se pot folosi de asemenea covoraşe de baie vechi, din buret, care se taie în fîşii şi se lipesc cu pastă de lipit.

Între ferestrele duble şi în faţa uşilor se pot aşeza, totodată, rulouri de pînză umplute cu paie, vată, deşeuri textile etc. În acest scop se taie o fîşie de pînză de circa 20 cm lăţime, se pliază de-a lungul, materialul fiind întors pe dos se dă la maşină sau se coase pe margine şi la unul din capete, apoi se întoarce pe faţă, se umple cu materialul disponibil de umplutură şi se coase la celălalt capăt.

Etanşarea uşilor se poate face atît prin fixarea pe tocul uşii a unei fîşii de buret, cît şi prin montarea unui furtun de cauciuc ori a unei lamele elastice.

Pentru montarea furtunului de cauciuc, se scobeşte în tocul uşii, cu dalta şi ciocanul, un canal semicircular, cu diametrul egal cu al furtunului de cauciuc. Se taie o bucată de furtun de lungime egală cu înălţimea uşii, apoi se unge cu pastă de lipit şi se fixează în canalul semicircular. Pentru etanşarea cu ajutorul unei lamele elastice, se taie o bucată de pîslă, cauciuc, burete, stofă etc., de circa 5 cm lăţime şi de lungime egală cu înălţimea uşii, apoi aceasta se fixează cu cuişoare pe tocul uşii.

CAPITONAREA UŞILOR

Uşile de intrare în locuinţe reprezintă întotdeauna o sursă de pierdere a căldurii din interior, chiar dacă se efectuează lucrările de etanşare menţionate anterior. Căldura pătrunde prin însuşi materialul lemnos al acestora. De aceea se poate aplica o capitonare (căptuşire). Lucrarea este simplu de executat, dacă avem materialele necesare : o bucată de carton gros, de dimensiunile uşii, o bucată de molton, cu circa 5 cm mai mare pe fiecare latură decît cartonul ; o bucată de stofă de mobilă de aceleaşi dimensiuni ca ale moltonului.

Pe toată suprafaţa cartonului se lipeşte mai întîi moltonul, folosind o pastă de lipit oarecare, iar marginile moltonului se răsfrîng pe cealaltă faţă a cartonului. Pentru a se evita suprapunerile de material, se decupează de la colţurile moltonului cîte o bucată de dimensiunile 5×10 cm. Peste molton se aplică apoi stofa de mobilă cît mai bine întinsă ca să nu formeze încreţituri. Marginile stofei se lipesc pe spatele cartonului, după ce la colţuri se decupează de asemenea cîte o bucată pentru a se evita suprapunerile de material. Nu mai rămîne acum decît să se fixeze cu cuişoare acest panou pe spatele uşii. Pe întreg perimetrul panoului se lipeşte un şiret colorat, care trebuie să acopere capetele cuişoarelor şi marginea panoului, deci se va aşeza jumătate pe panou şi jumătate pe uşă.

Întreținerea și curățirea îmbrăcămintei

Hainele, rochiile din stofă, pardesiile, paltoanele etc. cînd se poartă zilnic se vor scutura și se vor șterge de praf cu peria. O dată sau de două ori pe lună, îmbrăcămintea trebuie aerisită și scuturată mai bine. Îmbrăcămintea groasă se așază pe o masă și se bate bine cu o nuia fără noduri. După ce au fost bătute, hainele din stofă se așază pe umeraşe și se perie din nou.

Pentru a se păstra curățenia gulerului unei haine, este recomandabil să se frece partea interioară a acestuia cu un cartof crud, tăiat în două, după care se șterge întîi cu o cîrpă udă, apoi cu una uscată. Deformarea pantalonului la genunchi se înlătură dacă se umezește bine cu apă această porțiune, pe dos, apoi se calcă pantalonul pe față ; călcarea se face după ce peste pantalon s-a așezat o cîrpă uscată și deasupra acesteia o cîrpă udă.

Obiectele de îmbrăcăminte trebuie spălate și curățate periodic. Pentru aceasta se pot folosi diferite procedee, care se aleg în funcție de natura materialului din care sînt confecționate.

a) Obiectele din mătase naturală — bluze, fuste, rochii, cămăși — se spală cu apă și săpun. Pentru prevenirea îngălbenirii obiectelor de culoare albă sau culori deschise se va adăuga în apa de spălat o linguriță de borax. Se spală cu săpunuri neutre (fără sodă) sau cu fulgi de săpun, temperatura apei fiind de 40–45°C, iar la cele care se decolorează, de cel mult 30°C. După spălare se limpezesc în apă călduță, apoi în apă rece în care s-a turnat puțin oțet, pentru împrospătarea culorilor. Obiectul nu se stoarce cu putere, ci foarte ușor între palme, înfășurîndu-l într-un prosop sau cearșaf curat. Se calcă numai pe dos, cu fierul nu prea încins, iar materialul să fie ușor umed.

b) Obiectele din mătase artificială și cele din mătase artificială cu urzeală din bumbac se spală în soluție caldă de săpun, cu mult clăbuc, ori cu apă în care s-a dizolvat detergent. Apa trebuie să aibă o temperatură de cel mult 40°C. Obiectele nu se freacă și nu se storc, deoarece sînt puțin rezistente și se rup ușor cînd sînt ude. Se presează ușor între mîini, apoi se clătesc cu apă curată, călduță și se limpezesc în apă rece. Se calcă umede, pe dos, întinzîndu-le ușor ca să nu intre prea mult la apă. Fierul de călcat nu trebuie să fie prea încins.

c) Îmbrăcămintea și lenjeria din bumbac și in se spală cu apă și săpun sau detergent. Dacă rufele au o nuanță cenușie sau gălbuie, ele trebuie albite cu apă oxigenată. În acest scop, rufele spălate se pun timp de 15–20 minute într-o soluție, preparată din 1–2 linguri de apă oxigenată de 3% și o lingură de amoniac la 8–10 l de apă fierbinte, apoi se amestecă bine cu un băț avînd grijă să fie bine acoperite cu lichid. Vasul în care se face albirea trebuie să fie smălțuit sau din aluminiu. După albire, rufele se clătesc de două-trei ori cu apă curată. După limpezire, rufele se storc și se așază la uscat.

Unele obiecte se scrobesc ca să aibă un aspect mai frumos. Pentru scrobirea obiectelor din batist, tul, șifon, muselină, marchizet se folosește o soluție preparată din 0,5-1 linguriță de amidon de cartof sau de porumb la un litru de apă. Pentru scrobit gulerele, manșetele și pieptul cămășilor bărbătești se folosesc 50 g amidon de orez, porumb sau cartofi la un litru de apă, în care se toarnă o soluție răcită de 15 g borax la un pahar de apă fierbinte.

Scrobeala se prepară prin dizolvarea amidonului în puțină apă, după care se toarnă în apă clocotită și se amestecă bine să nu se facă cocoloașe. În scrobeala astfel preparată se adaugă apă rece ușor albăstrită.

d) Fustele, rochiile și alte obiecte din lină sau din fire de lină amestecate cu fire de bumbac ori sintetice se spală cu neofalină în care s-a pus șifon în proporție de 1/3. Se înmoaie îmbrăcămintea și se presează cu mîna. Se spală pînă rămîne lichidul curat. Se stoarce prin presare și se pune la zvîntat. Se calcă pe dos pentru a nu căpăta luciu pe față.

e) Obiectele de îmbrăcăminte din stofă (costume bărbătești, pardesie, paltoane etc.) se curăță de obicei pe cale chimică la unitățile specializate tip „Nufărul". Totuși urmele de grăsime de pe gulere și manșete se pot înlătura cu o perie de haine muiată în neofalină amestecată cu 1/3 șifon. Dacă stofa a căpătat luciu din cauza purtatului se vor șterge locurile respective cu un amestec de amoniac și apă, în proporție de 4 linguri de amoniac la un litru de apă. Lustrul se înlătură și prin călcare cu fierul bine încins, pe deasupra unei cîrpe muiate într-un amestec de oțet și apă în cantități egale : de asemenea se poate scoate prin aburire, așezînd deasupra stofei o cîrpă groasă îmbibată cu apă și trecînd peste aceasta fierul de călcat.

f) Obiectele de îmbrăcăminte tricotate din lînă se spală cu apă călduță cu fulgi de săpun ce se agită cu mîna pînă se face clăbuc, iar cele din fire sintetice cu apă și detergent. Spălarea se face prin presare cu mîna, iar apa se schimbă de cîteva ori, pînă rămîne curată. Limpezirea se face cu apă de aceeași temperatură. Se mai pot spăla în apa în care a fiert fasole albă (în proporție de 1 kg fasole la 5 l apă). Dacă obiectul tricotat este foarte murdar, se ține la muiat cîteva ore într-o soluție de 30 g săpun la o căldare de apă.

Pentru uscare, obiectele tricotate nu se așază pe umeraşe ca să nu se întindă, ci pe o masă pe care s-a așternut o cîrpă groasă pentru a absorbi apa. Deasupra se va pune o altă cîrpă curată. Dacă este cazul, după un timp, se vor schimba cîrpele. Se calcă pe dos, direct, puțin umede.

Izolarea conductelor de apă

Conductele de alimentare cu apă montate în încăperile neîncălzite, la suprafaţa pereţilor, ori în pod, deasupra plafoanelor, sînt expuse pe vreme de iarnă acţiunii frigului şi deci pericolului de a se sparge prin îngheţarea şi dilatarea apei. O bună izolare termică a plafoanelor determină menţinerea unei temperaturi scăzute în pod, deoarece căldura care pătrunde din camerele încălzite de dedesubt este foarte mică. De aceea se foloseşte cu mult succes metoda izolării conductelor prin înfăşurarea cu fîşii izolatoare sau prin îmbrăcare cu manşoane izolatoare. Ca fîşii izolatoare se pot utiliza fîşii de burete de 4—5 cm lăţime, tăiate din covoraşe vechi de baie ; se pot de asemenea întrebuinţa fîşii de molton, de pîslă, de stofă. Manşoanele se obţin tot din burete sau materiale textile care se taie la o lăţime calculată în funcţie de diametrul ţevii.

Dacă se izolează cu fîşii, acestea se înfăşoară în jurul conductei, astfel încît să se suprapună parţial. Din loc în loc, se consolidează prin legare cu sfoară sau sîrmă ori prin înfăşurare cu bandă izolatoare (din aceea care se foloseşte în lucrările electrice). Fîşiile nu se înfăşoară prea strîns, pentru ca să rămînă între ele şi conductă un strat de aer, de asemenea izolator. În dreptul robinetelor, fîşiile se înfăşoară la nivelul superior al tijei de acţionare. În locurile în care conductele traversează zidurile, fîşia se înfăşoară de mai multe ori şi se leagă strîns ca să nu pătrundă aerul rece. Cînd se termină o fîşie, următoarea se aşază deasupra şi se leagă strîns.

Cînd se izolează conducta prin îmbrăcare cu manşon, pe măsură ce se vor apropia marginile manşonului, acestea se vor etanşa cu bandă izolatoare. Dacă manşonul este din material textil, se poate închide şi prin coasere cu aţă, dar în acest caz materialul manşonului se alege mai lat pentru a se putea suprapune marginile.

Conductele cişmelelor din curte se izolează pe timp de iarnă prin construirea în jurul lor a unui cofraj din scînduri, interiorul căruia se umple cu rumeguş de lemn.

ÎNTREŢINEREA FRIGIDERELOR

Exploatarea şi întreţinerea corectă a frigiderelor asigură acestora o mare durată de folosinţă şi un consum minim de energie electrică. Buna funcţionare depinde în primul rînd de modul în care sînt ele instalate şi de locul în care sînt amplasate. Frigiderele, în special cele cu răcire prin absorbţie, trebuie instalate în poziţie perfect verticală. Pentru reglarea poziţiei, unele frigidere sînt prevăzute cu şuruburi de reglaj ; la celelalte, trebuie introduse adaosuri care să compenseze diferenţele de nivel ale pardoselei.

Frigiderele trebuie să fie astfel instalate încît între spatele lor şi perete să rămînă un spaţiu de minimum 10 cm. Se va evita pe cît posibil aşezarea frigiderului în apropierea unor surse de căldură ca sobe,

radiatoare, calorifere, maşini de gătit etc. sau în bătaia directă a soarelui. Se recomandă ca frigiderele să fie instalate într-o cameră cît mai răcoroasă, deoarece în felul acesta se asigură un consum minim de energie electrică. Iarna este preferabil să nu fie utilizate.

Frigiderele cu răcire prin absorbţie sînt prevăzute, deasupra agregatului de producere a frigului, cu orificii de aerisire, care nu trebuie să fie acoperite cu hîrtie, mileuri, feţe de masă etc.

Ţinînd seama de faptul că temperatura în frigider nu este aceeaşi în toate punctele sale, alimentele trebuie aşezate într-o anumită ordine. Nu este bine să aşezăm hîrtii pe rafturile frigiderului, pentru a nu împiedica libera circulaţie a aerului.

Se va avea grijă ca uşa frigiderului să fie bine închisă. Cînd se scot şi se introduc alimentele în frigider, uşa trebuie să fie menţinută deschisă cît mai puţin timp cu putinţă. Deschiderea uşii se face cît se poate de rar pentru a nu lăsa aerul cald să pătrundă, evitîndu-se în felul acesta şi un consum prea mare de energie electrică.

Aşezarea alimentelor în frigider se face după anumite reguli de bază :

— carnea se aşază în congelator sau

pe raftul amplasat imediat sub congelator sau vaporizator ;

— peștele trebuie să fie învelit în celofan sau pergament pentru a nu împrăștia mirosul și se așază sub vaporizator ;

— fructele și legumele, mai întîi spălate, se așază în vase închise pentru a se evita transpirația lor și a li se păstra prospețimea. Legumele de felul mazării se vor păstra în păstăi. Fructele care se strică ușor, cum sînt vișinele, se păstrează fără a fi spălate ;

— ouăle se pot păstra bine în locașurile anume prevăzute sau așezîndu-le într-un vas închis pe raftul mijlociu ;

— untul va fi păstrat într-un vas închis ;

— laptele și lichidele se păstrează în sticle așezate în locașul special pentru sticle ;

— produsele cu miros puternic (ceapă, brînză) trebuie înfășurate în celofan, hîrtie-pergament etc., pentru a se evita răspîndirea mirosului.

Comutatorul frigiderului electric trebuie acționat în funcție de temperatura ambiantă și nu lăsat continuu pe treapta de răcire maximă. Temperatura din dulapul frigiderului trebuie să fie aceea necesară conservării alimentelor (în jur de 4°C).

Din cauza vaporilor de apă emanați din alimente se formează în frigider un strat de gheață și zăpadă care, cînd atinge grosimea de 5 mm, frigiderul nu mai lucrează în condiții optime. Atunci el trebuie curățat. Pentru aceasta se scoate din priză, se deschide ușa frigiderului, se scot toate alimentele din el și se lasă pînă se topește stratul de zăpadă sau gheață. Suprafața interioară trebuie spălată periodic cu apă călduță în care s-a dizolvat puțină sodă de rufe, apoi se șterge cu o cîrpă îmbibată numai în apă caldă, după care se usucă cu o cîrpă curată. Se va evita ca în timpul spălării să pătrundă apă în comutator sau în regulatorul de temperatură. Dacă astfel spălat și curățat mirosul din frigider n-a fost îndepărtat, se așază în interiorul lui un vas cu circa 1/2 kg cărbune de lemn care absoarbe mirosul.

CURĂȚIREA ȘI REPARAREA COVOARELOR

Pardoselile încăperilor sînt acoperite de obicei cu mochete, preșuri, covoare din fire sintetice sau de lînă. Mochetele, preșurile și covoarele se curăță zilnic cu mătura sau cu aspiratorul de praf și, periodic, se scot la aer și se scutură cu bătătorul. În vreme de iarnă, mochetele și covoarele se scutură de praf prin frecare cu zăpadă curată ori se așază cu fața în jos pe zăpadă și se bat pe dos cu bătătorul. Scamele de pe covoare se curăță cu o bucată veche de perdea de nailon muiată în apă.

Covoarele de lînă nu prea murdare se curăță cu sare uscată și fină de bucătărie, ori cu rumeguș uscat și curat, praf de piatră ponce cernut, care se presară deasupra, apoi covorul se freacă ușor cu o mătură sau o perie muiată în apă fierbinte cu săpun. Pe măsură ce mătura se murdărește, se spală în apă cu săpun, iar sarea murdară se înlocuiește cu alta curată. După curățire, resturile de sare se scutură cu bătătorul. Covoarele murdare se curăță cu o soluție de săpun (3 g praf de săpun și 1 g terebentină la un litru de apă caldă), care se întinde pe suprafața covorului și se freacă uniform cu peria. Se șterge covorul cu o cîrpă udă, apoi cu una uscată și se așază la uscat.

Petele de grăsime de pe covor se freacă cu rumeguș de lemn muiat în neofalină (atenție ! departe de vreo sursă de foc), după care se presară din nou cu rumeguș uscat, se lasă astfel cîtva timp, apoi se scutură.

În cazul mochetelor, preșurilor și covoarelor cumpărate la metraj, marginile se tighelesc sau se întăresc cu o bentiță de pînză pentru a împiedica destrămarea.

Covoarele care s-au închis la culoare, datorită vechimii, se freacă cu zeamă fierbinte de tărițe de grîu, apoi, pentru a căpăta luciu, se șterg cu o cîrpă muiată în spirt denaturat. Dacă pe covor s-au format cute, porțiunea respectivă se va ține cîteva minute deasupra unui vas cu aburi, după care se ridică firele, lovind covorul pe dos cu bătătorul. Apoi locul se calcă pe dos : ținem covorul suspendat pînă cînd porțiunea respectivă se va usca.

Pentru repararea porțiunilor rupte sau uzate ale unui covor de lînă se va proceda astfel : se taie cu foarfeca fire de ață foarte scurte, dintr-o țesătură de lînă sau dintr-un ghem de lînă de culoare asemănătoare cu desenul covorului ; se întinde cu o pensulă puțin clei, deasupra locului care urmează să fie reparat ; se presară firele de ață, cît mai dese ; se așază deasupra o hîrtie și se calcă ; după cîteva ore (după ce s-a uscat cleiul) se înlătură cu o perie firele de ață care nu s-au lipit de covor. Repararea unei rupturi se poate realiza și prin țesere cu fire de lînă colorată nerăsucite, astfel încît să se formeze la suprafața covorului ochiuri foarte dese, care se taie apoi cu foarfeca.

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

PROTEJAREA DE CARII A MOBILEI

Deseori mobila este atacată de carii, ceea ce se poate constata după găurelele de pe suprafața acesteia, din care curge un praf gălbui compus din lemn mărunțit, mîncat de gîndaci. Cariile atacă în exclusivitate lemnul uscat.

Pentru a preveni apariția cariilor, se va avea grijă ca în locuință să nu se aducă mobilă la care s-au constatat găuri de carii, înainte ca aceasta să fie tratată chimic.

Ca mijloace de combatere se recomandă în primul rînd aerisirea cît mai des a încăperilor. De asemenea, o dată sau de mai multe ori pe an, se vor freca toate părțile nelustruite sau nevopsite ale mobilei cu o cîrpă muiată în soluție de fluorură de sodiu sau fluorură de silicat de sodiu, preparată în proporție de 200 g fluorură la circa 10 l apă fierbinte, sau o soluție constituită din 100 părți terebentină, 5 părți ceară de albine, 5 părți parafină și 3 părți creolină.

În cazul în care, totuși, se constată prezența cariilor, distrugerea lor se va face cu un amestec de trei părți terebentină cu o parte gaz, ori cu o soluție saturată de naftalină în benzină (atenție la foc !). Pentru mobilierul în care se țin produse alimentare se poate folosi ulei de vaselină, care nu lasă miros. Dacă numărul găurilor de carii este mai mic, aceste substanțe se introduc în găuri cu o seringă ; dacă numărul lor este mai mare se va unge întreaga suprafață cu o pensulă înmuiată în lichid. Operația se mai repetă de cîteva ori. Pentru a se împiedica evaporarea sau scurgerea lichidului, găurelele se astupă cu ceară, chit, parafină sau, la nevoie, cu miez de pîine. Acest tratament al mobilierului infestat se repetă de 2—3 ori, la interval de trei săptămîni. Este preferabil ca tratamentul să se facă în perioada iunie-decembrie, deoarece gîndacii adulți apar la începutul lunii mai.

Grupajul *La îndemîna tuturor* a fost realizat pe baza lucrării *Reparați singuri*, de **VIOREL RĂDUCU.**

93340

Căutători de COMORI

Se întîmplă ca un oarecare să facă săpături mai adînci pentru temelia unei case, hîrletul să scrîșnească ascuțit și să se iveaască la lumina soarelui vreun ulcior plin cu monede vechi și valoroase sau vreo relicvă pe care să și-o dispute muzeele. Se mai întîmplă ca ghearele vreunui excavator să smulgă pămîntului cîte o comoară uimitoare. Dar acestea sînt întîmplări fericite, de care lumea aude numai în funcție de valoarea descoperirilor.

Adevărații căutători de comori nu lucrează decît rareori la întîmplare, nu o dată pasiunea căutării ca atare o întrece pe aceea a descoperirii, sînt ascultate și citite atent toate poveștile, chiar și cele aparent miraculoase, cu pirați și lotri, sînt cercetate hărți vechi, cu liniile șterse și a căror hîrtie mai că nu se fărîmițează la atingere, sînt citite printre rînduri manuscrise încifrate și se încearcă dezlegarea enigmelor. Spre sfîrșitul secolului XX, căutătorul de comori nu mai arată, bineînțeles, precum cel din vremurile romantice, chiar dacă e împins la acțiune de aceleași imbolduri. Știința își aduce contribuția sa : detectoare de metale, aparate de respirat sub apă, sonde acustice, tehnici moderne de salvare.

Relatări diverse despre mari naufragii sau dispariții de comori, în veacurile trecute, au înfierbîntat decenii la rînd mințile multor căutători de comori, dispuși să-și risipească în cercetări și ultimul bănuț, în speranța averilor viitoare. De jur împrejur, globul terestru este însemnat de duzini de epave care zac în cele mai neprimitoare locuri. Căutătorii de comori nu dezarmează. Un englez, Derek Wilson, a întocmit chiar un „Atlas mondial al comorilor", pe care l-a și publicat în urmă cu cîțiva ani. Sute de scrisori l-au bombardat după aceea, în care se solicitau sfaturi pentru diferite expediții.

Cîteva comori celebre nici n-au fost localizate, altele au fost detectate în zadar. În 1651, Oliver Cromwell l-a trimis pe generalul George Monck să-i jefuiască pe scoţieni. Jaful de la Dundee era suficient, potrivit mărturiilor contemporane, pentru umplerea a 60 de nave. Dar întreaga avere a fost scufundată de o furtună şi comoara generalului Monck n-a mai fost descoperită. La începutul acestui secol, în timpul războiului ruso-japonez, la bordul vasului amiralului Nakimov se afla aur în valoare de cîteva zeci de milioane de dolari. Vasul s-a scufundat în strîmtoarea Formosa, a fost detectat, dar adîncimea la care se află şi controversele în legătură cu apartenenţa i-au îndepărtat pe căutătorii de comori. În 1746, un vas francez a adus aur în valoare de 35 000 de lire unor simpatizanţi iacobini din Scoţia, aur care a fost ascuns în regiunea Loch Arkaig. Un document din acea vreme descrie cum a fost îngropat, dar nimeni n-a reuşit pînă acum să descopere locul.

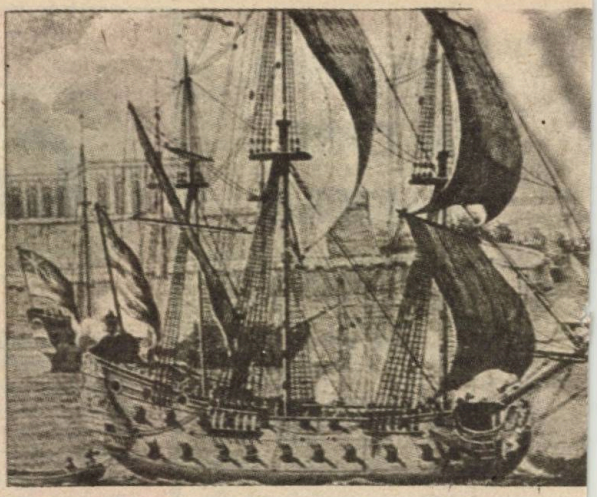

Alte cazuri, devenite acum celebre, sînt încîntătoare prin amestecul de aventură, suspans şi imprevizibil. Un oarecare căpitan Kidd a dus cu el în mormînt, în 1701, secretul privind comoara sa, despre care mulţi începuseră să vorbească. Între 1929 şi 1934, un avocat din Anglia a mers pe urmele căpitanului şi a achiziţionat patru lăzi despre care se spunea că i-ar fi aparţinut. În fiecare a găsit cîte o hartă descriind o insulă — surprinzător de asemănătoare — pe una dintre ele fiind notat „Marea Chinei". O simplă pistă falsă pentru eventualii căutători ? Nu se ştia de vreun drum al căpitanului Kidd în acele mări, iar longitudinea şi latitudinea indicate de el păreau să se refere mai degrabă la vreo insuliţă din Indiile de Vest. Mai aproape de zilele noastre, Richard Knight a realizat că indicaţiile de longitudine şi latitudine nu prea erau fixe pe vremea căpitanului Kidd (meridianul 0 a fost fixat abia în 1884), încît cuvintele de pe hartă puteau să se refere cu adevărat la marea din Extremul Orient. S-a adresat N.A.S.A., cu cererea de a-i fotografia din satelit o fîşie de ocean din acea zonă şi a descoperit o insulă exact de forma descrisă de Kidd — Ho Tre Non (Insula Piraţilor), din golful Thailandei. În 1983, Knight se pare că a vizitat insula şi, cu ajutorul unui detector de metale, a descoperit trei lăzi cu monede de aur, bare de aur, bijuterii, obiecte de jad şi un mare rubin. Temîndu-se să nu fie descoperit, Knight ar fi îngropat comoara în altă parte, cu speranţa transportării ei, într-un viitor apropiat.

O comoară care i-a tentat pe mulţi este Marele Tezaur din Lima. În 1821 la Lima, pe vremea aceea cel mai bogat oraş din coloniile spaniole sud-americane, a izbucnit o revoltă. Temîndu-se pentru vieţile şi averile

Donald a trecut de 50 de ani!

Cine dintre noi nu-l cunoaşte pe faimosul răţoi Donald ! Glasul spart, iute la mînie, mîndru, convins de valoarea, puterea, farmecul şi unicitatea sa, tandru uneori, pus în cele mai incredibile situaţii, din care reuşeşte să iasă cu inteligenţă, chiar dacă, uneori, cu pene mai puţine. Donald răţoiul, care a făcut să rîdă generaţii după generaţii, pigmentînd celebrele desene animate ale lui Walt Disney. În 1984, a împlinit o vîrstă venerabilă pentru un răţoi : 50 de ani !

Acest cel mai irascibil răţoi din lume a apărut în 1934, ca membru al grupului lui Mickey Mouse, deja faimos. Dar Donald n-a fost văzut la început în desenele cu Mickey, ci în „Găinuşa înţeleaptă", ca o făptură mizerabilă, ce refuza să acorde un ajutor. Vocea i-a fost însă de la început cea ştiută — în fapt, vocea unui bărbat pe nume Clarence Nash, poreclit, firesc, mai tîrziu, „Ducky". Şi viaţa acestui

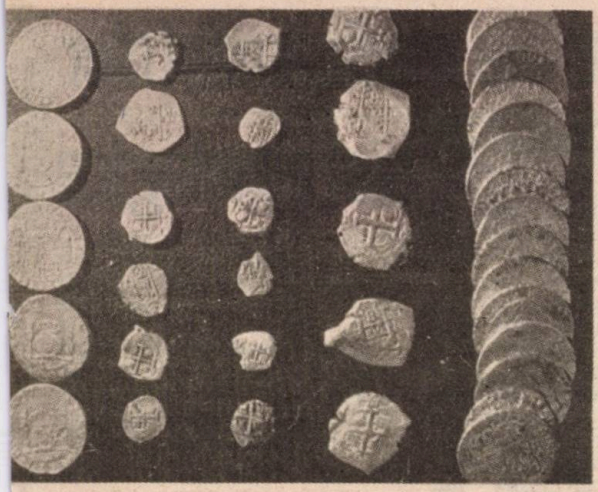

lor, conducătorii politici şi religioşi ai oraşului au închiriat un bric scoţian care să le transporte tezaurul în Panama : lăzi cu monede şi bijuterii, smaralde netăiate, candelabre de argint, aur încrustat, crucifixuri, relicvarii aurite etc. Un tezaur fabulos. Tentaţia pentru marinarii scoţianului William Thompson a fost prea mare : i-au ucis pe toţi spaniolii, s-au îndreptat spre insula Coco, frecvent vizitată de piraţi şi au ascuns acolo comoara. Dar crima a fost descoperită şi echipajul judecat. Singurul care a scăpat a fost căpitanul ; s-a întors în Scoţia, pe care a părăsit-o curînd, ostracizat, după care s-a stabilit în America Latină. Se pare că s-a întors de cîteva ori în insula Coco, să mai ia aur. Insuliţa, aflată acum în largul Costa Ricăi, a fost o adevărată Mecca pentru căutătorii de comori, dar nici unul n-a descoperit altceva decît extrema inospitalitate : Coco e practic inaccesibilă, în afara a două mici golfuleţe, apele înconjurătoare sînt înţesate de stînci primejdioase şi pline de rechini, insula e acoperită de o junglă deasă, doldora de insecte, aerul e fierbinte şi umed. Dar căutătorii de comori continuă să se îndrepte spre Coco.

David Allen şi Gerry van Niekerk, doi sud-africani, au fost ceva mai norocoşi, reuşind să descopere faimoasa epavă a lui Dodington. În 1754, Robert Clive a fost desemnat guvernator adjunct în Madras şi trimis în India să impună legea britanică. În cinci ani, întreg subcontinentul se afla sub control britanic. Dar drumul său, în primăvara lui 1755, din Anglia în India, n-a fost lipsit de aventuri. Clive si-a urcat averea pe vasul Dodington (inclusiv o ladă cu 3 000 lire de aur), dar un ordin de ultim moment l-a obligat să se îmbarce pe o altă navă. În sudul Africii, în dreptul Capului, Dodington s-a distanţat de celelalte cinci nave, dar cînd a ajuns în golful Algoa vizibilitatea era practic nulă şi a eşuat pe insula Chaos, incorect marcată pe hartă. Din cei 270 pasageri şi membri ai echipajului, nu s-au salvat decît 23. Aceştia au rebotezat insula, numind-o a Păsărilor, au salvat cîte ceva din comorile de pe navă, au reuşit să-şi construiască o barcă şi să ajungă, după şapte luni, la Lourenço Marques. Deşi mulţi au încercat să găsească epava lui Dodington, tentativele au eşuat. Lui David Allen şi colegului său, amîndoi localnici, le-au trebuit zece ani în care au studiat cu atenţie curenţii marini şi vînturile din zonă. După ce au localizat epava, a început o altă aventură. Marea înconjurătoare era plină de rechini. La suprafaţă, pîndeau piraţii, gata să smulgă eventuala comoară. Cei doi îşi încetau lucrul atunci cînd observau prin apropiere vreo navă suspectă. Dar comorile de pe Dodington încă n-au fost aduse în întregime la suprafaţă.

Nash a fost o aventură. În 1933 lucra pentru compania Adohr, ducînd lapte la domiciliul clienţilor. O făcea cu o şaretă specială şi obişnuia să-şi amuze clienţii cotcodăcind şi imitînd felurite păsări şi animale. Într-o zi s-a hotărît să se prezinte la studiourile Disney pentru o audiţie, şi recitalul său a fost, se spune, un tur de forţă. La jumătatea lui, Disney l-a oprit şi, spune legenda, ar fi strigat : „Ăsta-i răţoiul nostru!" (Clarence Nash a murit în februarie 1985, în vîrstă de 80 de ani).

În 1934, Mickey Mouse îl prezintă pe Donald care, pe o scenă, recită în faţa unui grup de şoricei orfani, deloc sensibili la farmecul răţoiului. Furia lui Donald creşte, devine apocaliptică. La sfîrşitul filmului de opt minute, Donald Duck devenise o stea de cinema. După aproximativ un an, îl întrece în popularitate chiar şi pe Mickey Mouse. Curînd, Donald a devenit primul personaj al desenelor Disney, în afara şoricelului Mickey, cu propria sa serie de desene animate. Succesul său a început să scadă după război, cînd autorii filmelor i-au modificat, într-o măsură, personalitatea. În 1966 a dispărut de pe ecrane, reapărînd abia în 1983, într-un film nostalgic. Dar televiziunea a contribuit pretutindeni la menţinerea succesului lui Donald răţoiul, prin programarea şi reprogramarea, pentru fiecare generaţie, a filmelor celebre din anii '30.

Promisiunile uimitoare ale medicamentelor biotehnologice

După modul în care evoluează, medicina va face în viitorii patruzeci de ani progrese mai mari decît în cele patruzeci de secole pe care le-am lăsat în urmă. Concluzia — ea aparține unor specialiști care au formulat-o într-o revistă de circulație internațională — se întemeiază pe realizările ultimelor patru decenii, între altele, în domeniul medicamentelor, al acelor medicamente care nu mai seamănă cu ceea ce cunoaștem. Nu mai seamănă nici ca mod de fabricare, nici ca efecte. Și sînt de-a dreptul uimitoare.

Promisiunile anilor ce vin sînt, pur și simplu, amețitoare — afirmă doctorul Pierre Tiollais, de la Institutul Pasteur din Paris — mai cu seamă privite prin prisma ingineriei genetice. Sub această formulă puțin tehnicistă și puțin enigmatică se ascunde, în fapt, o nouă revoluție : fabricarea de medicamente, vaccinuri sau alte produse naturale de către anumite modeste și banale bacterii transformate de om și puse în slujba lui, prin metodele biotehnologice.

● VIERMELE DE MĂTASE — „UZINĂ" DE MEDICAMENTE

Trebuie spus că, de cele mai multe ori, noile sinteze se izbesc de mari dificultăți care se repercutează, așa cum e firesc, asupra costurilor. Dar, de tot atîtea ori, într-un timp mai lung sau mai scurt, și această problemă își găsește soluția, așa cum s-au petrecut lucrurile cu interferonul.

Ce este interferonul ? O proteină specială, descoperită în 1957 de doi cercetători — un englez, Alick Isaacs, și un elvețian, Jean Lindenmann. Ei au pornit de la constatarea că orice animal infectat de un virus produce o substanță care să-l apere împotriva virusului — interferonul. Toate vertebratele produc interferon, dar acesta are efect numai în cadrul speciei respective.

Încercînd să imite natura, oamenii de știință au reușit, cu prețul unor mari eforturi și bazîndu-se pe tehnici extrem de laborioase, să extragă din celule puse în cultură cantități de interferon infime și, de aceea, foarte scumpe, de 10—20 de ori mai scumpe decît aurul !

Lucrurile au continuat să meargă astfel mult timp. Dar, cu aproximativ doi ani în urmă, doi cercetători de la o stațiune experimentală agricolă din Texas au făcut cunoscut că au reușit să extragă interferon din culturi de celule de vierme de mătase. Vestea s-a răspîndit pe căile obișnuite pe care circulă informațiile științifice, ajungînd, în felul acesta, și în Japonia. Reluînd experiențele, profesorul Susumu Maeda, de la Universitatea Tattori, a mers mai departe și a realizat un adevărat tur de forță, elaborînd o tehnologie datorită căreia producția de interferon poate crește de o mie de ori !

Cercetătorul japonez a pornit de la un fapt cunoscut, și anume acela că viermele de mătase infectat cu virusul poliedrozei — o boală specifică lui — secretă din abundență o proteină numită poliedrină. Secreția substanței e dirijată de o genă din structura virusului, iar acțiunea acestei gene e declanșată de o altă genă, numită promotoare. Ideea profesorului Maeda constă în a folosi această din urmă genă pentru a declanșa nu producția de poliedrină, ci de inteferon... uman.

Nu vom intra în detaliile procedeului, ci ne vom mărgini să arătăm că, la capătul celor cinci etape ale lui, viermele de mătase, infectat cu un virus modificat al poliedrozei, începe să producă, pe de o parte, interferon uman, iar pe de alta, noi virusuri modificate, astfel încît, pînă la urmă, întregul organism al viermelui devine o adevărată „uzină" producătoare de interferon. Și, ceea ce e la fel de uimitor, în tot acest timp viermele produce și... mătase.

● ANTICORPI DUPĂ COMANDĂ

Nu numai ca „uzină" de medicamente viermele de mătase constituie o excepție, pentru că ingineria genetică folosește, îndeobște, celule sau organisme monocelulare. Așa au procedat cercetătorii firmei americane Genetic Systems, care au creat metoda de producere industrială a anticorpilor umani, adică a acelor substanțe pe care organismul le secretă în mod obișnuit pentru a se apăra împotriva microbilor.

Metoda se bazează pe fuziunea unor celule canceroase care sînt, practic, nemuritoare, de vreme ce se multiplică la infinit, cu limfocite B, acele celule din sînge care produc în mod natural anticorpi. Ca rezultat al fuziunii se obțin așa numiții hibridomi, și ei nemuritori, ca celulele canceroase, dar, în același timp, producători de anticorpi.

Producerea industrială a anticorpilor e apreciată ca reprezentînd un progres enorm în terapeutică. Dar nu e singurul. Pași mari au fost sau sînt pe cale de a fi făcuți în domeniul antibioticelor, al medicamentelor expediate direct „la țintă", în zonele afectate de boală, al „implantelor" farmacologice etc.

A. COSTA

DE LA APĂ POLIMORFĂ LA... APĂ DE PLOAIE

Un episod derutant din istoria fizicii

LACUL DE GELATINĂ

„Consider că acest polimer este substanța potențial cea mai periculoasă de pe Pămînt. În momentul în care el se va fi răspîndit în natură va fi prea tîrziu pentru a mai face ceva. Considerați-l ca pe virusul cel mai ucigător". Acest grav avertisment a apărut în prestigioasa revistă științifică britanică „Nature", în toiul frămîntărilor provocate de descoperirea făcută de un cercetător nu prea cunoscut. Era vorba despre o apă „anormală", pe care cercetătorul a numit-o apă polimorfă, cu alte cuvinte, constituită din lanțuri lungi de molecule, ca și materialele plastice.

Această apă a apărut într-un tub capilar de sticlă, separîndu-se singură de restul apei din tub și creștea pe măsură ce stratul de apă obișnuită scădea, avînd și o densitate mai mare.

Experiența fiind reluată de alți oameni de știință, rezultatul a fost confirmat. Mai mult încă, Biroul de standarde al S.U.A. a constatat că spectrul apei „anormale" nu numai că nu corespunde cu cel al apei obișnuite, dar cu nici unul dintre spectrele celor aproximativ 100 000 de substanțe cunoscute. La puțină vreme după aceea, același Birou de standarde a confirmat și structura apei polimorfe : într-adevăr, ea e constituită din lanțuri lungi de molecule !

În felul acesta e lesne de înțeles că febra extraordinarei ape a continuat și s-a întins. Situația a devenit cu atît mai dramatică cu cît noi cercetări au dus la concluzia că, spre deosebire de apa obișnuită, cea polimorfă e stabilă și dacă cele două tipuri se amestecă, întreaga cantitate de lichid devine stabilă, deci ca un fel de masă plastică. Altfel spus, dacă o picătură de apă polimorfă ar cădea, din greșeală, într-un lac, tot lacul s-ar transforma, cu timpul, într-un soi de gelatină, ceea ce — oricine poate să înțeleagă — ar fi o perspectivă de-a dreptul catastrofală. De altfel, tocmai această perspectivă a provocat și avertismentul pe care l-a făcut public revista „Nature".

CÎND SCEPTICII AU ULTIMUL CUVÎNT

Dar, așa cum se întîmplă adesea în lumea științei, s-au găsit și destui sceptici care în primul rînd s-au întrebat cum se face că, în decurs de miliarde de ani, natura însăși nu a produs o apă „anormală" care a apărut tocmai într-un tub capilar, într-un laborator oarecare...

Încurajați de faptul că nicăieri pe glob nu se auzise vreodată de transformarea apei în gelatină, diverși cercetători au reluat experiențele de la început ca să constate că, la partea superioară a tubului capilar, se adună apă cu... impurități și că spectrul acesteia este, el însuși, cu totul instabil. Iar densitatea lichidului „normal" este mai mare tot din cauza impurităților care îl și fac să se separe de restul apei.

Pînă la urmă, întreaga poveste a apei polimorfe s-a dovedit a nu fi altceva decît... apă de ploaie, lucru care a întrunit, de astă dată, unanimitatea cercetătorilor. A fost un episod care a durat nu mai puțin de un deceniu și a reprezentat unul dintre cele mai derutante și tulburătoare din istoria fizicii.

Afacerea apei polimorfe — conchide revista franceză „Science et vie", care a avut prudența de a nu se lăsa contaminată de febra falsei descoperiri — reprezintă o elocventă dovadă a existenței mecanismelor regulatoare de care dispune știința. Chiar și atunci cînd o eroare reușește să se strecoare, chiar și atunci cînd e promovată de oameni animați de cea mai sinceră bună-credință, ea este întotdeauna înlăturată prin riguroase verificări care stau la temelia oricărei cercetări valoroase.

ADRIAN COSTA

Înmulțirea majorității plantelor, ca și formarea unor soiuri, hibrizi sau specii noi sînt condiționate de realizarea unui proces biologic cardinal : polenizarea. Fără transferul grăuncioriior galbeni-portocalii de la stamine la stigmat și de aici, prin pistil, la ovule nu ar avea loc fecundarea, respectiv rodirea.

Cine realizează acest transfer ? La unele specii, îndeosebi ierburi, particulele de polen sînt vehiculate de vînt. În foarte multe cazuri, însă, alții sînt vectorii : albinele, bondarii, viespile, fluturii, liliecii, păsările etc.

Inventivă, natura vegetală a găsit modalități ingenioase de atragere a polenizatorilor : inflorescențe sau flori cu un colorit viu, atractiv ; parfumuri îmbătătoare ; nectaruri și alte mijloace captivante.

Știați că, în multe cazuri, culoarea florii este un factor important de atragere selectivă a polenizatorilor ? Albinele, de pildă, preferă florile cu petale albastre și galbene. Ele vizitează mai rar florile albe și foarte rar pe cele roșii (sînt insensibile la roșu). Mecanismul ghidării este următorul : în florile galbene și albastre și mai puțin în celelalte există niște pigmenți care conțin substanțele numite flavone și flavonoli ; acești pigmenți absorb selectiv radiația, maximul de absorbție fiind în domeniul ultraviolet. Albinele percep radiațiile și „călătoresc pe aceste raze" pînă la floarea furnizoare de nectar și polen.

Fluturii preferă însă culorile vii, inclusiv purpuriul și roșul. Gîndacii sînt atrași de culorile crem și verzuie. Moliile, care polenizează îndeosebi noaptea, caută florile albe și roz-pal. Muștele polenizează flori maronii, purpurii sau verzi, iar viespile preferă florile de culoare maronie. Păsările colibri sînt sensibile în special la culoarea stacojie și la florile bicolore (cu roșu și galben).

Vizita polenizatorilor în corolele florilor are un scop precis : consumul de nectar. Dar cum știu ei că în floare se află nectar ? Există niște „ghizi". Sînt petele indicatoare de nectar. Ele sînt situate, de regulă, pe fața interioară a petalelor și se formează pe calea concentrării unor pigmenți (antocianidine). Ghizii nectarului prezintă o mare varietate de forme și au culori vii, care contrastează cu culoarea de fond a petalelor. La specia Digitalis purpurea, de pildă, petalele au culoare roz, iar petele indicatoare de nectar au culoarea roșie-purpurie. Unele din aceste pete sînt invizibile pentru ochiul nostru, dar albinele le depistează fără greș.

Prețul plătit de plante pentru polenizare este, așadar, nectarul. Licoarea este foarte căutată, în special în plantele melifere, pentru dulceața ei (are glucoză, fructoză și zaharoză), dar și pentru faptul că are un conținut bogat în aminoacizi esențiali cum sînt : arginina, lizina, histidina, triptofanul, metionina, fenilalanina, leucina, treonina, izoleucina și valina, toți absolut necesari dezvoltării insectelor polenizatoare.

Ce rol joacă, însă, parfumul ? După unii cercetători, acesta ar fi un mijloc de atracție mai vechi decît culoarea. Albinele, liliecii și moliile manifestă o mare sensibilitate pentru parfumuri. Ele pot detecta concentrații foarte mici de compuși volatili, imperceptibile pentru om.

În multe cazuri, sinteza de parfum se corelează cu perioada de maturare a polenului. Parfumul este produs în țesuturi și glande florale, în perii secretori aflați pe frunze, în tulpină și chiar în scoarță. Eliberarea lui în atmosferă nu este, însă, întîmplătoare. Un ceas biologic controlează „pulverizarea cu spray".

Pînă unde poate merge „viclenia" naturii pentru realizarea polenizării se poate vedea și din următorul exemplu. Orhideele din genul Ophrys sînt vizitate de niște albine sălbatice din genul Andrena. Florile orhideelor au forma și culoarea asemănătoare cu forma și culoarea femelelor de albine. În plus, ele secretă o substanță care imită mirosul specific al femelelor de albine. Atrași de forma și culoarea florii și de substanțele evaporate în aer, masculii de albine pătrund în flori și asigură actul polenizării.

Insectele nu aleargă însă numai după nectarul florilor. Albinele adună, după cum se cunoaște, în micile lor coșulețe, mult polen, pe care îl amestecă cu nectar și salivă și îl prepară sub formă de bobițe portocalii sau galbene. Ca și nectarul, polenul este un aliment prețios. El este bogat în substanțe biologic active. Conține, în afară de apă, 20 la sută proteine, 40—45 la sută aminoacizi, 30 la sută glucide, apoi vitamine, pigmenți, substanțe minerale și antibiotice, precum și alți compuși chimici încă neidentificați.

...Culori, parfumuri naturale, nectar. Natura, marea artizană, le creează sistematic, ciclic. Nu fără noimă, ci pentru asigurarea polenizării. Cu un unic și fundamental scop : acela al perpetuării și diseminării speciilor ajunse pe această treaptă a dezvoltării biologice.

ST. VASILESCU

Culorile, parfumul, nectarul și... polenizarea

U.E.I.P.I. Galați:

MAREA VALOARE A INDUSTRIEI MICI

Kilometrul 12, pe șoseaua ce duce de la Galați spre Tîrgu-Bujor. Trei fondatori asociați — C.A.P. Smîrdan, C.A.P. „24 Ianuarie" — Galați și C.A.P. Șendreni — au hotărît ca aici, în cîmp, să înființeze o întreprindere : UNITATEA ECONOMICĂ INTERCOOPERATISTĂ CU PROFIL INDUSTRIAL GALAȚI.

Era în 1972, iar pe teren nu se afla nimic, nici un fel de construcție, nici un fel de mijloc de producție. Toată zestrea se rezuma la o mașină „Aro", la cîteva scule și dispozitive simple, în bună parte uzate, și la un fond financiar foarte modest. „Tot patrimoniul — rememorează **Vasile Balaban,** director de la înființarea întreprinderii — nu depășea, ca valoare, 940 000 lei. Treptat însă, prin munca noastră, prin acumulări și alocări chibzuite din beneficiu, printr-o continuă dezvoltare a capacităților de producție, valoarea patrimoniului unității s-a ridicat la 45 940 000 lei".

În treisprezece ani, trecuți de la înființarea sa, U.E.I.P.I. Galați a ajuns multimilionară ! N-a fost deloc ușor. Fiindcă s-a pornit, practic, de la zero. În timp, însă, au fost construite noi și noi hale de producție pentru alte și alte ateliere. Sistematic, colectivul de muncă și-a mărit priceperea, productivitatea, prin creșterea calificării profesionale, prin înzestrarea cu mașini de prelucrare și utilaje adecvate, îndeosebi pe calea autodotării. Prin forțe proprii, a fost construit un „microfurnal", care a permis realizarea cu o productivitate sporită a pieselor turnate din fontă. Au fost puse, de asemenea, în funcțiune o stație de biogaz, o instalație de captatori solari, cu ajutorul căreia se încălzește apa menajeră, precum și o instalație eoliană care produce energia necesară iluminării birourilor etc.

A crescut, cum spuneam, calificarea profesională a lucrătorilor. Au muncit și au învățat, au învățat și au muncit cu responsabilitate, pentru a îndeplini în bune condițiuni comenzile tot mai diversificate ale numeroșilor beneficiari. Astăzi, unitatea dispune de un personal de înaltă calificare, capabil să execute o gamă largă de produse și servicii de calitate superioară.

IATĂ CE SE REALIZEAZĂ AICI :

- **Piese de schimb turnate și prelucrate din fontă : (plăci brute din fontă, bucșe pentru căruțe, plăci din fontă pentru vagoane, grătare din fontă pentru crescătorii de porci).**
- **Piese de schimb turnate și prelucrate, din bronz (robineți de orice tip, racorduri, ștuțuri, indicatori de nivel și piulițe olandeze pentru industria alimentară).**
- **Lăzi-palete metalice cu role.**
- **Instalații de desprăfuire și evacuare a gazelor, tîmplărie metalică, grinzi și suporți metalici, conducte de legătură.**
- **Reparații la mijloace de transport navale (barje).**
- **Reparații capitale la macarale-portal.**
- **Reparații capitale la cazane cu abur și montări de cazane.**
- **Reparații și rebobinări de motoare electrice.**
- **Confecționări și recondiționări de baterii auto.**
- **Prefabricate din beton (spalieri pentru vie, pereți prefabricați din beton pentru silozuri de suprafață, elemente pentru gard, dale pentru canale de scurgere).**
- **Produse de balastieră (balast și nisip).**
- **Lucrări de vopsitorie.**
- **Reparații în construcții.**
- **Confecții din pînză și doc.**
- **Reparații la obiecte de uz casnic etc.**

Unitatea realizează din materiale recuperabile sau cu materialul beneficiarilor, în cadrul acțiunilor de cooperare, o producție tot mai mare și de foarte bună calitate. Toți, de la director și pînă la șefii de atelier și la formații de lucru, depun eforturi susținute pentru valorificarea largă a resurselor locale, pentru contractarea de noi și noi lucrări, pentru diversificarea în continuare a producției industriale și a prestărilor de servicii.

Asigurarea permanentă a frontului de lucru, organizarea exemplară a muncii, competența profesională și răspunderea față de onorarea la timp a angajamentelor asumate, calitatea ireproșabilă a produselor și serviciilor determină ca unitatea să lucreze eficient, să-și încheie an de an activitatea cu beneficii (5,8 milioane lei în 1984). Din 1975, U.E.I.P.I. Galați se autofinanțează. În ultimii ani, ea a alocat din beneficiu, cooperativelor asociate, cote-părți în valoare de peste 3 milioane de lei anual, sprijinindu-le puternic în consolidarea lor economico-financiară.

Valorificînd superior resursele materiale și forța de muncă, U.E.I.P.I. Galați, asemenea altor unități cu același profil, pune pregnant în evidență marea valoare a industriei mici.

ST. VASILE

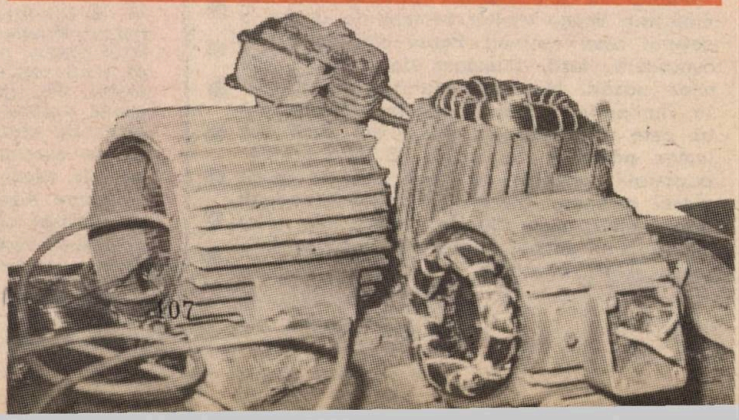

Cîteva „triluri" din repertoriul păsărilor cîntătoare

Ornitologul maghiar dr. Szőeke, care timp de patru ani a studiat cîntecul păsărilor, a ajuns la senzaţionala concluzie că nu privighetoarea este regina de necontestat a cîntecului, cea mai muzicală pasăre fiind... ciocîrlia (singura pasăre din lume care cîntă în timpul zborului !). Cîntecul ei este sărac în „strofe", dar bogat în variaţii, puţinele tonuri (120–130 pe secundă) fiind contopite de sute de ori şi mereu transformate în cîntece noi. Dr. Szöeke a reuşit să determine în cîntecul unei ciocîrlii mai mult de 2 000 de melodii felurite, în timp ce „repertoriul" celor mai înzestrate exemplare de privighetori nu depăşeşte niciodată 2 000 de melodii. În schimb, privighetoarea emite, în timp ce cîntă, circa 1 300 de tonuri muzicale pe secundă. Este un record pe care-l pot invidia şi cei mai mari cîntăreţi ai lumii !

Ţipătul struţului este la fel de puternic şi foarte asemănător cu răcnetul leului. Totuşi, nici un om nu se sperie la auzul lui.

Ai o ciudată senzaţie să auzi în mijlocul junglei sunetul unui clopot, profund şi solemn. Călătorul care se aşteaptă să dea peste o mănăstire sau un schit se înşală. Clopotul... se află în gîtlejul păsării campanero sau „sunătoarea", cum îi spun locuitorii pădurilor tropicale.

O pasăre înscrisă în fişele naturaliştilor sub numele de Paralcyon uriaş, deţinînd şi un record în vînătoarea de şerpi, face oficiul de orologiu de precizie în pădurile Australiei. Exact cu o oră înainte de răsăritul soarelui, „sună" deşteptarea. Cu aceeaşi punctualitate anunţă ora amiezii (trecerea soarelui la meridian) şi apoi momentul apusului. Glasul său are un fel de ironie veselă, de parcă s-ar ţine de farse, spun exploratorii cu care pasărea nu întîrzie să se împrieteneaască.

Faptul că unii oameni ştiu să imite cu măiestrie vocea multor semeni de ai lor a devenit ceva obişnuit. Poate mai puţin sînt cunoscute, însă, talentele de imitatori ale unor păsări. Mierla-mandarin, care trăieşte în Thailanda, India, Indonezia, este una dintre cele mai bune imitatoare de „voci" din lumea păsărilor. Se spune că întrece chiar papagalii, păsările ce imită atît de reuşit glasul omenesc. Sturzul zeflemitor american poate imita circa 30 de cîntece ale altor păsări, fiind socotit printre cei mai buni imitatori dintre înaripate.

VESTIGII ale civilizaţiei MAYA

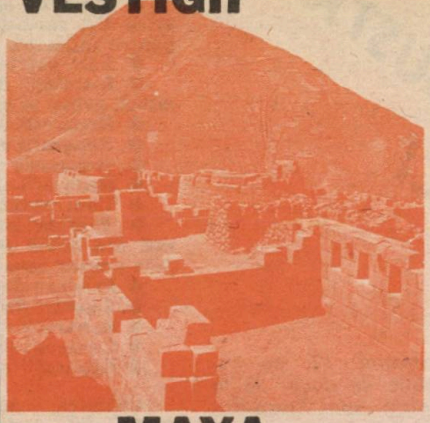

De curînd, la Rio Azul, în nordul Guatemalei — scrie revista „L'Express" — arheologii au descoperit un mormînt datînd din jurul anului 500, în plină perioadă clasică maya. Această epocă este mai puţin cunoscută decît secolele următoare. În mod evident, este vorba de mormîntul unui personaj important : glifele de pe pereţi îi vor dezvălui numele, rangul, statutul şi, probabil, unele detalii despre istoria oraşului. Ce legături întreţinea acesta cu cetăţile vecine ? Dacă semnele pictate descriu, aşa cum speră arheologii, succesiunile dinastice, căsătoriile, războaiele şi prăzile, se va adăuga, astfel, un nou capitol la istoria civilizaţiei maya.

În mod curios, această civilizaţie, care fascinează atîţia oameni, este foarte puţin cunoscută. Se ştie că, timp de 2 500 de ani, civilizaţia maya a colonizat platourile înalte şi terenurile mai joase, ridicînd oraşe impresionante, organizînd o societate complexă, dezvoltînd o astronomie foarte evoluată şi o artă superbă. După aceea, civilizaţia a dispărut aparent subit. Nu se cunosc modul real de funcţionare a administraţiei maya, legăturile între religie şi puterea civilă, rolul diferitelor grupuri sociale, suportul economic al oraşelor şi, mai ales, cauza decadenţei ei.

Arheologul Richard Adams, cel care a descoperit extraordinara reţea de canale de irigaţie ce ar putea explica bogăţia civilizaţiei maya, este de părere că aceste canale au permis dezvoltarea unei însemnate agriculturi. Iar pentru asigurarea întreţinerii lor permanente, era nevoie — afirmă el — de o organizare socială foarte riguroasă.

Acest element, ca şi altele, scoase la iveală de recentele cercetări, pun sub semnul îndoielii imaginea formată anterior despre populaţia maya. Astfel, despre mayaşi se spunea că erau paşnici, spre deosebire de sîngeroşii azteci. Or, glifele de pe obiectele obţinute ca pradă vorbesc de bătălii, de morţi şi prizonieri. Se credea că oraşele nu erau decît centre de ceremonii ; se descoperă însă că, uneori, ele aveau mii de locuinţe. „Nu cunoaştem — spune Adams — nici zece la sută din ceea ce subzistă din marea epocă maya. Rămîn de descoperit vestigii imense".

Din cartea RECORDURILOR

● Creierul uman conține aproximativ 10×10^{10} celule nervoase. După vîrsta de 18 ani, el pierde însă zilnic cam 10^3 celule nervoase. Creierul unui adult (30—59 de ani) cîntărește în medie 1,83 kg. Dar excepțiile, într-un sens sau altul, n-au lipsit. Scriitorul francez Anatole France (1844—1924), laureat al Premiului Nobel, avea un creier care cîntărea doar 35,8 uncii (aproximativ 1 kg). Există tendința de creștere a greutății creierului uman, așa cum a rezultat din cercetările făcute după 1860, cînd au început examinări post-mortem mai frecvente. Greutatea medie a crescut cu peste 50 grame la bărbați și cu peste 20 de grame la femei.

● Mehmed Ali Halici, din Ankara, a devenit celebru la 14 octombrie 1967, cînd a recitat din memorie 6 666 versete din Coran, timp de șase ore.

● Există și „computere" umane. Willem Klein, născut în Olanda, în 1914, a extras a 13-a rădăcină dintr-un număr cu două cifre într-un minut și 28,8 secunde. Evenimentul a fost înregistrat la 7 aprilie 1981, la Laboratorul național de fizică de la Tsukuba, Japonia.

● Puțini oameni pot vorbi inteligibil și în același ritm, dacă pronunță mai mult de 300 de cuvinte pe minut (pentru limba engleză; pentru alte limbi, numărul de cuvinte este și mai mic). Raymond Glendenning (1907—1974), comentator la B.B.C. al curselor de cai, a pronunțat în timpul unei emisiuni 176 cuvinte în 30 de secunde. În viața publică, recordul de viteză a fost înregistrat de președintele John Fitzgerald Kennedy, într-o cuvîntare din decembrie 1961 — 372 de cuvinte pe minut.

● Winona Mildred Melick din Long Beach, California, născută în 1876, a suferit patru operații de cancer, în 1918, 1933, 1966 și 1968. În 1980 își celebra a 104-a aniversare !

● Există 14 grupe și subgrupe de sînge; cel mai răspîndit — 0, cel mai rar — AB. Cu adevărat cel mai rar este, însă, așa-numitul sînge de tip Bombay, descoperit la trei persoane (o cehoslovacă, în 1961, și doi frați din Massachusetts — S.U.A., în 1968).

● În februarie 1974, Vegard Slettmoen, un băiețel norvegian de 5 ani, a căzut în rîul înghețat Nitselv. A fost găsit după 40 de minute, la peste doi metri adîncime și readus la viață fără să fi suferit vreo deteriorare a funcțiilor creierului!

● Împotriva voinței ei, Tricia Reay din West Midlands, Anglia, deține un record. Cînd avea 12 ani, a răcit și a început să strănute, la 15 octombrie 1979. Nu s-a oprit din strănut decît în urma unui tratament în Pirineii francezi, după 194 de zile, la 25 aprilie 1980.

● La 20 august 1975, Charles Hill, din Sydney, Australia, născut în 1914, suferea cea de-a 87-a operație majoră. Cele mai multe fuseseră abdominale.

● Cel mai mare preț cu care a fost achiziționată o pictură la o licitație s-a înregistrat la 30 mai 1980, la Sothby: 6,4 milioane dolari pentru „Julieta și dădaca sa", tablou pictat de William Turner în 1836.

● Cel mai vechi muzeu din lume se găsește la Oxford, Anglia — Asmoleum Museum. A fost construit în 1679.

● Cel mai mare muzeu de artă se găsește la Leningrad: 322 de galerii și aproape trei milioane de lucrări de artă și arheologice.

● Pentru a obține avantaje comerciale sau alte beneficii din a fi ultimul pe lista cu abonații dintr-o carte de telefon, unii americani au recurs la pseudonimele cele mai ciudate. La San Francisco există un asemenea exemplu : Zachary Zzzzzzzzzzra. La Madison, statul Wisconsin, există un oarecare Hero Zzzyzzx, care susține chiar că numele său este real.

● Cea mai scurtă corespondență literară despre care se știe este cea dintre Victor Hugo și editorul său, în 1862. Hugo, aflat în vacanță și dornic să afle cum se vinde romanul său „Mizerabilii", a scris: „?". Răspunsul a fost : „!".

● Există oameni care, cu o acribie rar întîlnită, și-au scris jurnalul. Celebru a devenit americanul Edward Robb Ellis, născut în 1911. Și-a început jurnalul în 1927 și, după 54 de ani, scrisese... 15 milioane de cuvinte.

● Cea mai veche hartă a fost descoperită pe o tăbliță de lut din nordul Mesopotamiei, datînd din anul 3800 î.e.n. și descriind fluviul Eufrat. Prima hartă tipărită apare în „Etymolofiarum", din 1472, a lui Isidor din Sevilla.

● Biblioteca medicală a Universității din Cincinnati a împrumutat o carte despre boli (scrisă de dr. J. Currie și publicată la Londra, în 1805), lui Richard Dodd, în 1823. A fost înapoiată la... 7 decembrie 1968, de strănepotul acestuia.

● **Mark Gottlieb, din Olympia, statul Washington, este, pînă acum, singurul violonist care a reușit să cînte... sub apă. În martie 1975, a interpretat „Muzica apelor" a lui Haendel. În mai 1979, a cîntat, împreună cu sora sa (la orgă), tot sub apă, „Dunărea albastră", într-un spectacol televizat.**

● **Cel mai lung proces din lume s-a încheiat la Poona, India, la 28 aprilie 1966, cînd Balasaheb Patjoli Thorat a obținut cîștig de cauză. Numai că procesul îl începuse un strămoș al său... cu 761 ani mai înainte, în 1205 !**

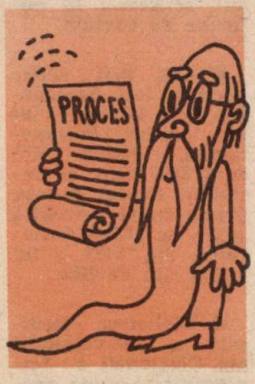

● **Cea mai mare orchestră s-a reunit pe stadionul Ullevaal, din Oslo, la 28 iunie 1964: 20 100 persoane. La 17 iunie 1872, Johann Strauss, fiul, dirijase o orchestră cu 987 instrumente (400 viori), însoțită de un cor de 20 000 de persoane.**

● **Surprize și la primiri oficiale. La 9 februarie 1909, o fanfară militară germană a cîntat de 16 sau 17 ori la rînd imnul englez „God Save the King", în gara Rathenau, Brandenburg. Regele Edward VII, aflat în tren, nu reușea să îmbrace uniforma germană de mareșal, pentru a coborî apoi din vagon.**

● **Cea mai scurtă (dar și mai amuzantă) cronică dramatică din istoria teatrului este atribuită lui Walcott Gibbs (1902—1958), care comenta o farsă. N-a scris decît un singur cuvînt: „Ouch!" (Aoleo!).**

● **Cea mai veche înregistrare se găsește în biblioteca B.B.C.-ului: este vorba de un cilindru de ceară, înregistrat în laboratoarele lui Edison, la 26 iunie 1888. Aceeași bibliotecă, socotită cea mai mare din lume, conține 750 000 de înregistrări, între care 5 250 cu matriță necunoscută. Tot acolo se află și unul din primele discuri — înregistrat la Berlin, în 1895.**

DE LA UNA

● V-ați întrebat cu ce viteză înoată peștii ? Pe primul loc se situează păstrăvul, cu 31 km pe oră, urmat de știucă, cu 25 km, mreana cu 16, crapul cu 13 și șalăul cu 11 km pe oră.

● Cine vrea să țină o pupăză în colivie, are de întîmpinat greutăți în ce privește hrănirea ei, deoarece nu mănîncă în captivitate decît zarzavaturi tocate, legume rase, brînză de vaci, carne crudă tocată, ouă de furnici, rîme...

● Graurul este mare meșter în imitarea sunetelor de tot felul, de exemplu : fluieratul locomotivei, gîgîitul gîștelor, cotcodăcitul găinilor. Primăvara se întoarce din Africa cu cîntece noi, învățate de la păsările de pe acolo.

● Mixina este numele unui peștișor care viețuiește în apele Pacificului, posesor a nu mai puțin de patru inimi, distribuite în organism cu funcții separate : una pentru partea superioară a corpului, celelalte trei pentru organele digestive, mușchi și coadă!

● Peștele-barometru este țiparul. Cînd pescarii îl văd agitat, neastîmpărat, este semn că vine sigur furtuna.

● O specie de pescăruș numit Lup-de-mare este considerat cel mai perfect zburător din neamul lui. El pescuiește... în aer. Cum ? Pîndește altă pasăre care a prins vreun pește și se repede la ea, o urmărește pînă cînd aceasta scapă prada, pe care urmăritorul o înșfacă din zbor.

LA ALTA

EPIGRAME

MEMORIA

Deși e-o minte sclipitoare,
Nu-și poate aminti nimic
Nici de bunici — era prea mic —,
Nici de amici, că e prea mare.

UNUI SPECULANT

Văd un baci cu clop pe frunte
Cum în piață vinde caș
Clopul este de la munte,
Baci e unul din oraș.

PUTEREA EXEMPLULUI

Nici de fumat, nici de băut
Să mă dezbar n-am reușit,
Exemple bune am avut,
Dar — din păcate — au murit.

NICOLAE GHIȚESCU

O livadă într-un singur pom

Corcodușul este un bun portaltoi pentru prun, cais și piersic. Această însușire face posibilă realizarea unui pom din care să se poată culege prune, piersici, caise în același sezon. Dacă din fiecare specie se altoiesc soiuri cu perioada de coacere a fructelor eșalonată, vor fi aproape continuu fructe coapte în pom pe o durată de trei luni (vezi tabelul).

Formarea unui astfel de pom se poate realiza prin altoirea a 3—4 soiuri de prun pe ramurile primului etaj al coroanei, apoi, în anul următor, altoirea soiurilor de cais pe ramurile celui de-al doilea etaj și după încă un an altoirea soiurilor de piersic pe ramurile etajului al treilea (vezi figura).

În acest mod se poate obține un pom interesant, decorativ și util, prin diversitatea soiurilor și eșalonarea coacerii fructelor.

AVANTAJE :

- polenizarea florilor are loc între soiurile fiecărei specii din coroană ;
- efectul decorativ al florilor, coloritul diferit al fructelor ;
- într-un singur pom — un sortiment de livadă.

DEZAVANTAJE :

- la stropirile cu insectofungicide trebuie acoperite cu folie de polietilenă ramurile cu fructe în pîrgă sau coapte pentru a nu fi toxice ;
- lăstarii ce cresc ulterior din corcoduș (trunchi și axul coroanei) trebuie îndepărtați de mici.

PRUN (1, 2, 3, 4), CAIS (5, 6, 7), PIERSIC (8, 9, 10), ÎN ACELAȘI POM.

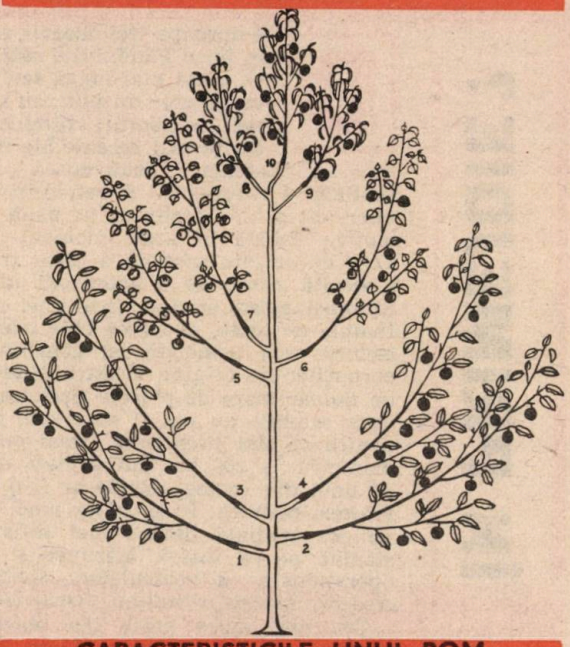

CARACTERISTICILE UNUI POM FRUCTIFER ALCĂTUIT DIN PRUN-CAIS-PIERSIC, ALTOIT PE CORCODUȘ (PRUNUS CERASIFERA Ehrh.)

TRUNCHIUL ȘI AXUL COROANEI	RAMURILE	LOCUL DE ALTOIRE	SOIURILE	PERIOADA COACERII FRUCTELOR
SPECIA				
CORCODUȘ (MIROBOLAN) PRUNUS CERASIFERA Ehrh.	PRUN	1	TIMPURIU DE RIVERS	10-20 Iulie
		2	NECTARINA ROȘIE	20-30 Iulie
		3	RENCLOD ALTHAN	20-30 August
		4	ANNA SPATH	20-30 Septembrie
	CAIS	5	TIMPURIU DE CHIȘINĂU	1-10 Iulie
		6	MARI DE CENAD	20-30 Iulie
		7	UMBERTO	1-10 August
	PIERSIC	8	SPRINGOLD	1-10 Iulie
		9	SUNBEAM	1-10 August
		10	ELBERTA	1-10 Septembrie

MARCEL COTOROBAI

ȘTIAȚI CĂ...

...cel mai fierbinte punct al sistemului solar se află în preajma planetei Saturn? Acest punct este de 200 de ori mai fierbinte decît coroana solară — au stabilit astrofizicienii — pe baza datelor transmise de „Voyager-2".

...și în insulele Hawaii trăiesc canguri? Aceștia se deosebesc de cei din Australia, fiind de talie mai mică și având o culoare deschisă.

...în India (3 290 000 kmp) trăiesc peste 500 de specii de mamifere, 550 specii de reptile, 2 061 specii de păsări, 1 432 specii de fluturi?

...semințele de orhidee sînt cele mai mici semințe din lume? O mie de semințe de orhidee cîntăresc mai puțin de un miligram.

...amprentele digitale pot fi depistate cu o vechime de pînă la cinci ani? Aceasta, cu ajutorul vaporilor unui produs chimic.

...grîul este una dintre cele mai vechi plante de cultură ? În Asia și în Europa, grîul se cultivă de peste opt milenii, iar în America și în Canada, doar de patru secole ?

...ceaiul conține peste 400 de elemente? Dintre acestea menționăm : tanin, cofeină, uleiuri eterice, teofilină, substanțe aromate, vitaminele A_1, B_1, C, P, PP și K, compuși polifenici. Ceaiul este stimulator și tonifiant pentru inimă, mărește elasticitatea și rezistența vaselor sanguine.

SATELIȚII ÎN PRIMEJDIE?

De aproape trei decenii, omul lansează în jurul Pămîntului sateliți artificiali, cu viață mai lungă sau mai scurtă și cu diferite misiuni; au avut loc cîteva zeci de zboruri cosmice umane, lansările mai recente ale navetelor spațiale au deschis o nouă epocă în tehnologia spațială a recuperării și refolosirii atît a navetelor, cît și a sateliților în pană din diferite motive. Există în acest moment aproximativ 5 000 de obiecte spațiale a căror traiectorie este urmărită zilnic de o aparatură ultrasofisticată. Și totuși, există oricînd riscul unei ciocniri fatale. Înainte de toate, deoarece obiectele a căror traiectorie este urmărită nu constituie totalitatea corpurilor de origine terestră aflate în Cosmos: un număr mare de obiecte (îndeosebi resturi ale unor sateliți) nu pot fi observate pur și simplu pentru că sînt prea mici (mai puțin de 10 cm diametru, la 200 km altitudine!), dar o ciocnire cu unul din aceste obiecte ar fi o catastrofă, la vitezele cosmice. În al doilea rînd, pe măsură ce tehnica spațială devine mai sofisticată și mai stăpînă pe ea însăși, mărimea și durata vieții operaționale a vehiculelor spațiale tind să crească, sporind, simultan, riscurile unei ciocniri.

Cea mai mare parte din obiectele spațiale urmărite de computere au orbite joase, aflate la o altitudine medie de 850 km. Multe din ele sînt „resturi": ultimele etaje ale unor rachete purtătoare, cutii protectoare ș.a. Lansarea unui singur vehicul spațial, spun specialiștii, produce zeci de resturi, cele mai multe greu de observat de pe Pămînt. Numărul real al acestor resturi se ridică astăzi la cîteva zeci de mii. Celor provenite din lansări li se adaugă cele provenite din fragmentarea obiectelor spațiale, fie în urma unei explozii, fie în urma unei ciocniri. În ultimii ani au fost observate peste șaizeci de explozii ale unor corpuri spațiale (sateliți sau ultime etaje ale rachetelor purtătoare). Toată această cantitate de resturi, aproape ignorate, constituie o mare primejdie: o ciocnire, la viteza de 10 000 km pe oră, distruge orice satelit. Pentru viitoarele stațiuni orbitale construite de sovietici și americani, cu suprafețe de 1 000 mp, riscul este și mai mare.

Sateliții geostaționari sînt lansați deasupra Ecuatorului, la aproximativ 35 800 km altitudine, par imobili observatorilor de pe Pămînt (de aici și numele de geostaționari), asigură legături de telecomunicații, difuzează emisiuni de televiziune, stabilesc legături cu vehicule, observă evoluția păturilor de nori în întreaga emisferă ș.a.m.d. Primul satelit de acest fel, Syncom-3, a fost lansat în 1964; numărul lor depășește astăzi 150. fără a-i include pe cei cu o suprafață mai mică de un metru pătrat; se afirmă că în următorii ani, vor exista aproximativ 300 de sateliți geostaționari. Pe acea orbită, lungă de 265 000 km, este însă loc suficient pentru sateliți. Problema ce se ridică nu se referă la ciocniri, de această dată, ci la interferențele electromagnetice care obligă la menținerea unei anume distanțe între doi sateliți lucrînd pe aceeași frecvență.

TERMITE „KAMIKAZE"

De curînd, în timp ce studia contactele violente dintre coloniile de termite, un zoolog britanic a descoperit o bizară strategie defensivă a acestei specii de vietuitoare. Din punctul de vedere al organizării sociale, termitele se aseamănă mai mult cu gîndacii de bucătărie decît cu viespile — care trăiesc în societăți închise —, cu albinele sau cu furnicile. Termitele dintr-o colonie au un rege, o regină și încă două caste — lucrătorii, care asigură necesarul alimentar al coloniei, și luptătorii sau soldații, care au o înfățișare deosebită de a celorlalți membri ai coloniei și au la dispoziție o panoplie impresionantă de arme fizice și chimice.

La majoritatea speciilor de termite, soldații pot injecta amestecuri lichide de compuși toxici atunci cînd își mușcă adversarul, sau unii „luptători"-termită au capul prevăzut cu un soi de tun de apă, cu ajutorul căruia inamicul este împroșcat cu un jet puternic. Dintre speciile de termite studiate, cîteva nu se conformează acestui tipic. La aceste „excepții", strategiile defensive sînt întruchiparea simplității, soldații coloniilor respective recurgînd pur și simplu la metoda folosită de fanaticii kamikaze japonezi în cel de-al doilea război mondial. Ei nu atacă cu arme refolosibile, ci „explodează" în apropierea dușmanului.

Fiecare termită „explozivă" își face rezerve de lichid defensiv în abdomen, care are un înveliș foarte subțire. În caz de atac, insecta își încordează ușor mușchii abdominali, ejectînd o picătură de lichid pe gură. Substanțele volatile țin la distanță unele furnici și alte nevertebrate, funcționînd ca un factor de descurajare împotriva insectelor de pradă. Cînd este atinsă sau mușcată, termita răspunde mult mai fioros: își contractă mușchii abdominali cu atîta repeziciune, încît abdomenul umplut cu lichid defensiv se sparge acolo unde peretele este mai subțire; termita și atacatorul sînt prinși în lichidul care devine repede viscos în contact cu aerul. Potrivit unor zoologi, termitele-„kamikaze" sînt mult mai eficiente în luptă decît suratele lor.

ALTCEVA decît ZAHĂRUL OBIȘNUIT...

Din cele mai vechi timpuri, în hrana oamenilor a fost nevoie de un produs sau o substanță dulce, atît din considerente subiective (gradul de dulce fiind asociat cu o senzație de plăcere), cît și din considerente biologice (aport de calorii). Mierea și fructele au fost utilizate în acest scop încă din timpuri preistorice.

Începînd cu secolul al XIV-lea se fabrică zahăr rafinat. Privit la început ca o delicatesă, astăzi zahărul este un aliment obișnuit, necesitățile umane fiind satisfăcute de sucuri răcoritoare, produse de panificație, de cofetărie.

Dar, pe lîngă zahărul obișnuit extras din trestia de zahăr și sfeclă, peste alte 50 de substanțe cu o mare varietate a structurii moleculare au capacități de îndulcire care, comparate cu zaharoza, luată ca etalon (= 1), variază între 0,4 și 4 000.

Între anii 1900—1980, cererea de zaharoză pe plan mondial a fost asigurată de prelucrarea trestiei de zahăr (60%) și a sfeclei de zahăr (40%). Criza economică s-a făcut însă resimțită și în domeniul industriei zahărului, obligînd la reconsiderarea punctului de vedere asupra ușurinței obținerii de zaharoză din aceste surse, asupra economicității și a prețului de cost. În consecință, cercetările și producția industrială și-au orientat preocupările atît spre obținerea de alte substanțe îndulcitoare naturale sau sintetice, cît și spre obținerea de zahăr din alte surse.

Printre aceste surse, larg utilizate în prezent pe plan mondial, se află : sorgul zaharat, topinamburul, boabele de porumb. Structura substanțelor dulci, cantitatea și calitatea acestora variază de la o specie la alta.

Pe plan mondial, în prezent se manifestă interes deosebit pentru obținerea de substanțe dulci naturale sub formă de siropuri concentrate sau, cum li se mai spune, zahăr lichid.

Franța acordă o mare atenție topinamburului, considerîndu-l ca planta care aduce cele mai mari venituri pe unitatea de suprafață, în comparație cu sfecla de zahăr, porumbul și cartoful. Suprafețele cultivate cu topinambur în această țară variază între 100 000—150 000 ha anual. În Italia, nu de mult, au fost reluate cercetările privind cultura și industrializarea sub formă de sirop dulce a sorgului zaharat. În S.U.A., producția de sirop de sorg zaharat depășea 87 000 tone anual, cu mult înainte de primul război mondial, ajungînd în 1958—1959 la 970 000 tone/an.

Printre țările care produc sirop dulce din boabe de porumb se află S.U.A., Belgia, Japonia, R.P. Ungară.

Iată cîteva din avantajele obținerii de substanțe îndulcitoare naturale sub formă de siropuri concentrate :

— reducerea consumului de combustibil, atît la obținerea, cît și la utilizarea lor în diverse sectoare ale industriei alimentare ;

— substanța dulce cu grad mare de îndulcire (cum este cazul siropului de fructoză obținut din tuberculii de topinambur) ce se poate utiliza în hrana diabeticilor, a supraponderalilor și la prepararea de produse alimentare hipocalorice ;

— asigurarea conservabilității pe perioada depozitării pînă la utilizare, fără adaos de conservanți chimici, ca urmare a concentrației avansate.

În țara noastră, cercetările privind cultura și prelucrarea industrială, sub formă de siropuri dulci, a altor surse vegetale decît sfecla de zahăr au început în anul 1982, la Institutul de cercetare pentru cultura și industrializarea sfeclei de zahăr și a substanțelor dulci, Fundulea, județul Călărași.

Plantele luate în studiu au fost : sorgul zaharat, porumbul și tuberculii de topinambur.

Din analizele chimice de laborator, efectuate în perioada 1982—1984, a rezultat că conținutul în substanță dulce determinată sub formă de zahăr total variază în cazul sorgului zaharat între 14,6—16%, în funcție de soiul cultivat. În tulpinile verzi de porumb zaharat „Delicios", conținutul de substanțe dulci variază între 5,2% în cazul plantelor necastrate feminin și 14,8%, la cele castrate. La hibridul HT-215 conținutul în substanțe dulci variază între 8,8% la plantele necastrate feminin și 12,97% la cele castrate. Planta cu conținutul cel mai mare în substanțe dulci este topinamburul, în tuberculii căruia procentul variază între 19—25%, în funcție de forma cultivată.

Cercetările în fază de laborator privind stabilirea proceselor tehnologice de extracție, purificare și concentrare a substanțelor dulci din speciile menționate au condus la concluzia că este oportun a se continua experimentările în fază de stație-pilot.

În acest sens, în incinta I.C.C.I.S.Z.S.D. Fundulea va fi dată curînd în funcțiune linia-pilot pentru „substanțe dulci", unde se vor verifica tehnologiile stabilite în faza de laborator. În funcție de rezultatele obținute, se vor stabili :

— consumurile specifice de materii prime și materii prime auxiliare ; calitatea siropurilor și prețul de producție.

Zahărul lichid, indiferent de sursa vegetală din care provine, se prevede a avea o mare utilizare, atît în industria alimentară, cît și în consumul direct al populației. El va constitui o sursă suplimentară de substanță dulce ce va înlocui o mare cantitate din tradiționalul zahăr cristal utilizat în prezent în țara noastră.

Ing. CONSTANTIN DUMITRACHE

AGROPANORAMIC

STABILIREA UMIDITĂȚII SOLULUI CU MICROUNDE

Specialiști de la Institutul de electronică al Academiei de Științe a R.P. Bulgaria au pus la punct un aparat de stabilire a umidității solului pe bază de microunde, al cărui principiu de funcționare se bazează pe captarea undelor electromagnetice dintr-un sol semănat. Dotat cu un tablou de translație, care permite să se stabilească umiditatea pentru diverse tipuri de culturi, aparatul are dimensiuni reduse și un sistem autonom de alimentare cu curent.

SERE ÎNCĂLZITE... FĂRĂ COMBUSTIBIL

Un colectiv de oameni ai muncii de la Întreprinderea „Electrocentrale" — București, avîndu-l în frunte pe ing. Constantin Fulga, a realizat o instalație care utilizează, pentru încălzirea serelor, apă cu potențial termic coborît. Noutatea constă în originalitatea soluției de a asigura în sezonul de iarnă necesarul de căldură pentru producția de seră, fără consum de combustibil. Cum anume? Prin curgerea peliculară a apei calde, provenită de la răcirea proceselor tehnologice, pe întreaga suprafață de sticlă a serei (acoperiș și pereții laterali).

Instalația asigură un debit de apă caldă pe suprafața de geam de 0,28 mc/h/mp, obținîndu-se, cînd afară sînt minus 15° C, o temperatură interioară de 14—18° C, cu condiția ca apa să fie de calitate, adică să conțină maximum 120 mg/l de suspensii.

În modulul experimentat

la C.E.T. București-Vest, culturile de tomate, castraveți și ardei au dat producții cantitative și calitative și la termene asemănătoare celor obținute în serele clasice.

ACUMULATOR DE APĂ

Cercetătorii de la Stațiunea experimentală agricolă din Ismailia — Egipt au reușit să cultive floarea-soarelui pe nisipuri, de la care au obținut o recoltă bună utilizînd pentru irigare o cantitate de apă cu 65 la sută mai mică decît necesarul normal. Acest lucru a fost posibil datorită încorporării în sol a unor granule de „Agrosob", o poliacrilamidă fabricată industrial, ce are proprietatea de a absorbi și reține apa în proporție de 30 de ori greutatea proprie.

„Agrosobul" a fost conceput special pentru astfel de soluri, din zonele bîntuite de secetă, pe care apa fie că se evaporă prea repede, fie că se infiltrează prea rapid, nedînd posibilitate plantelor să o valorifice.

IRADIEREA INSECTELOR

Insectele care atacă, degradează și distrug recoltele depozitate vor fi în viitor combătute printr-o metodă deosebit de curată: cu ajutorul radiațiilor. Concepută și pusă la punct de specialiști sovietici, instalația constă dintr-un canal, în care cerealelor li se imprimă o viteză de pînă la șase metri pe secundă, și un dispozitiv de emitere a unui fascicul de electroni accelerați. Iradierea avînd loc „din mers", productivitatea unei linii de acest gen este de 200 tone de cereale pe oră. Noul dispozitiv asigură un cost mult redus pentru tratarea cerealelor, nu afectează calitatea acestora și nici mediul ambiant.

Foarfecă pulverizatoare

Operație obligatorie pentru sporirea recoltei de fructe și struguri, tăierea ramurilor la pomi și a corzilor la vița de vie produce, totuși, răni prin care paraziții și ciupercile infectează plantele respective. Iată de ce, specialiști de la Institutul Național de Cercetări Agronomice din Franța au conceput și realizat o foarfecă, care, în momentul tăierii crengilor nefolositoare, pulverizează substanțe biologice pentru protejarea rănii și, în același timp, pentru dezinfectarea foarfecei. Această foarfecă se poate racorda la un compresor — autonom sau purtat pe tractor.

DEPOLUANT ORGANIC

In R.F. Germania a fost găsită o modalitate eficientă de îndepărtare rapidă a substanțelor toxice, cum sînt, de exemplu, pesticidele ce se acumulează în țesuturile grase ale organismelor animale și chiar umane. În acest scop, în nutreturile date în hrana animalelor se adaugă, într-o proporție mică, ulei de parafină sau hexadecan. Experimentări clinice urmăresc, de asemenea, aplicarea acestei modalități de purificare și la om, pentru îndepărtarea substanțelor poluante care pătrund în organismul său din mediul ambiant prin hrană sau la tratarea otrăvirilor provocate de medicamente.

„CARTOȘI"

În încercările lor de a obține un soi mai bun de cartof, cercetătorii de la Universitatea din Kansas, S.U.A., au reușit să fuzioneze segmente

de celule din cartofi și roșii și să producă astfel „cartoși". Rod al ingineriei genetice, această hibridare somatică (între specii diferite, aparent incompatibile) s-a efectuat în laborator, prin unirea componentelor celulelor, cărora le-a lipsit peretele, transferul de gene făcîndu-se astfel de la o plantă la alta. Cartoșii au frunze de culoare verde închis, asemănătoare cartofului, și tuberculi albi în pămînt, cu dimensiuni cuprinse între 2 și 10 cm lungime. Fructul propriu-zis este galben, are diametrul de circa 2,5 cm și miroase a roșie.

Măr de aur

Selecționeri indieni au reușit performanța de a obține, după mai mulți ani de altoiri și încrucișări, între un portocal și un soi local de măr, portocale mai mari decît cele obișnuite și, după cum apreciază horticultorii, mai gustoase. Caracterizat prin productivitate ridicată și rezistență la condiții nefavorabile de climă, acest soi de măr-portocal mai are și avantajul că este longeviv, rodind timp de 75 de ani, în timp ce un portocal dă fructe doar 20 de ani.

NUTREȚ IEFTIN

Specialiști finlandezi au elaborat rețeta unui nutreț cu ajutorul căruia vitele cîștigă în greutate 1 000—1 200 grame zilnic. Este vorba de un amestec de paie, acizi alifatici, melasă, borhot de melasă și orz.

CREMVURSTI DIN... SÎNGE DE ANIMALE

Cremvurști și alte mezeluri, care au în compoziția lor 10 la sută gelocoagulant (un amestec de sînge proaspăt de animal — porcin, bovin sau cabalin — cu zer sau lapte acru) a prezentat, la o recepție de degustare, Întreprinderea de comerț exterior „Animex".

Inovație a oamenilor de știință polonezi de la Wroclaw, geloccagulantul poate fi păstrat proaspăt timp de pînă la 15 zile la o temperatură sub 4° C, iar preparat termic (ținut 40 de minute în apă cu temperatura de 80—95° C) — mult mai mult. Tehnologia respectivă a fost denumită „Livex". De culoare albă, gelocoagulantul este bogat în proteine, săruri minerale și

alte componente nutritive, putînd servi ca aditiv la mezeluri și paste de carne. Animalele hrănite cu furaje cărora li se adaugă gelocoagulant cresc repede în greutate, iar carnea lor este mai gustoasă. Chiar și reziduurile rezultate în timpul opăririi gelocoagulantului proaspăt posedă valori nutritive; apa de băut, îmbogățită cu astfel de reziduuri, a condus la creșterea cu 20 la sută a rațelor care au consumat-o.

Grupaj realizat de EMILIAN ALBULESCU

JURISTUL NOSTRU

LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

RĂSPUNZÎND MAI MULTOR CORESPONDENȚI CARE S-AU ADRESAT REDACȚIEI GAZETEI NOASTRE, PUBLICĂM ÎN ACEST GRUPAJ REGLEMENTĂRI PRIVIND UNELE PROBLEME DE DREPT COOPERATIST.

Litigii de muncă

a) **În caz de neacordare a retribuției cuvenite.** Cooperatorul agricol care consideră că nu i s-a acordat retribuția cuvenită, în raport cu munca prestată și rezultatele obținute, se poate adresa, în temeiul art. 36 din statutul cooperativei agricole de producție (în continuare statut), cu plîngere, consiliului de conducere al cooperativei, care are obligația să o soluționeze în maximum 30 de zile de la înregistrare și să comunice cooperatorului în cauză măsura stabilită.

Cooperatorul nemulțumit de hotărîrea consiliului de conducere o poate contesta cu plîngere, în temeiul art. 16 din Legea nr. 59/1968, în termen de 15 zile de la comunicare, organelor de jurisdicție. Cînd valoarea pretențiilor este de pînă la 5 000 lei, plîngerea se depune la comisia de judecată din cooperativă, iar peste această sumă, la judecătoria în raza căreia se află cooperativa.

Împotriva hotărîrii comisiei de judecată, dată în astfel de litigii cu o valoare de pînă la 1 000 lei, cooperatorul nemulțumit, ca de altfel și cooperativa, se pot adresa cu plîngere la comisia de revizie din cooperativă, pentru a cere reexaminarea hotărîrii. Hotărîrea dată de comisia de judecată în urma reexaminării cazului poate fi contestată, la cererea părții interesate sau din oficiu, de către procuratura locală, pentru vădită netemeinicie sau vădită nelegalitate, la judecătorie, a cărei hotărîre este executorie. Împotriva hotărîrii comisiei de judecată dată în litigii referitoare la retribuire, cu o valoare mai mare de 1 000 lei, cooperatorul nemulțumit, ca și cooperativa, se pot adresa cu plîngere la judecătorie.

Împotriva hotărîrilor date de judecătorie, cooperatorul și cooperativa se pot adresa cu cerere de recurs la Tribunalul județean, a cărui decizie este definitivă.

Potrivit art. 329 din Codul de procedură civilă, împotriva hotărîrilor judecătorești necontestate la tribunal și rămase definitive, ca și împotriva deciziilor tribunalelor care sînt vădit netemeinice și esențial nelegale, la cererea părții interesate sau din oficiu, Procurorul General poate declara recurs extraordinar, în termen de cel mult 1 an de la pronunțare.

b) **În caz de diminuare a retribuției.** Potrivit art. 14, alin. 12 din statut, plîngerile cooperatorilor cu privire la diminuarea retribuției de bază pentru nerealizarea integrală a sarcinilor și la stabilirea retribuției suplimentare se soluționează de adunarea generală a cooperativei, iar în cazul celor care îndeplinesc funcții de conducere — de către uniunea județeană a cooperativelor agricole de producție, împreună cu direcția generală pentru agricultură și industrie alimentară. În temeiul alin. 6 din articolul citat, împotriva hotărîrilor adunării generale, cooperatorii nemulțumiți se pot adresa cu plîngere la uniunea județeană, iar împotriva hotărîrii aces-

teia, la Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție. Instanțele nu pot cenzura hotărîrile organelor de conducere ale organizațiilor cooperatiste, referitoare la diminuarea retribuției pentru nerealizarea integrală a sarcinilor de plan.

Ajutor în cereale de la C.A.P.

Dreptul cooperatorilor, prevăzut în art. 10, lit. g din statut, de a beneficia de ajutoare din fondurile statutare ale cooperativei, în privința cerealelor, a fost reluat și detaliat prin art. 51 din Legea nr. 1/1982, pentru cooperatorii pensionari și cei inapți de muncă și pentru copiii de cooperatori, orfani. Potrivit articolului din lege citat, cooperativa agricolă de producție acordă categoriilor de persoane menționate mai sus cantitățile de cereale — grîu și porumb — pentru consumul alimentar, la nivelul celor prevăzute în programul de autoaprovizionare, după cum urmează : în primul rînd, acestor categorii de persoane li se asigură cereale pentru consumul alimentar, în mod gratuit, din fondul de ajutor al cooperativei, constituit — așa cum se prevede în art. 27, lit. h și art. 28, lit. e din statut — din producția fizică netă, în limita cantităților aprobate de adunarea generală, pentru acest fond. În al doilea rînd, în lege se prevede că în cazul cînd cantitatea de cereale acordată în mod gratuit, din fondul de ajutor al cooperativei, nu acoperă necesarul pînă la limitele prevăzute de lege, diferența se acordă de cooperativă din fondul de retribuire, contra cost, la prețul de contractare la care cooperativa valorifică produsele respective. Tot din fondul de ajutor se acordă, în mod gratuit, și porumbul, în cantitate de pînă la 50 kg de persoană, cooperatorilor pensionari, celor inapți de muncă și copiilor orfani, pentru furajarea animalelor personale. Ajutorul în cereale pentru consumul alimentar și furajarea animalelor, deși este un drept statutar reglementat și prin lege, reclamarea lui, în caz de neacordare, nu se poate face la organele de jurisdicție, ci numai la organele interne din sistemul agriculturii cooperatiste și, în primul rînd, la adunarea generală a cooperativei, așa după cum rezultă din art. 14, alin. 5 și 12 din statut. Cei nemulțumiti de hotărîrea adunării generale se pot adresa uniunii județene, iar împotriva hotărîrilor date de aceasta, Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție.

Spitalizare, întreținere și medicamente gratuite

a) **Pe timpul internării.** Potrivit art. 30, alin. 1 din Legea nr. 4/1973, membrii C.A.P., care lucrează în cooperativă sau într-o asociație economică intercooperatistă ori într-o asociație creată de C.A.P. cu o unitate de stat sau a cooperației de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, și au realizat volumul de muncă stabilit, beneficiază, atît ei cît și membrii lor de familie, de gratuitate completă pentru întreținere, medicamente și material sanitar pe tot timpul internării în spital. Aceleași drepturi sînt prevăzute și pentru cooperatorii pensionari și membrii lor de familie.

Prin membri de familie care beneficiază, alături de cooperatori, de scutirile menționate, se înțeleg toate persoanele întreținute de aceștia și anume : soțul, soția, copiii dinlăuntrul sau din afara căsătoriei, pînă la vîrsta de 16 ani, iar dacă urmează o școală, pînă la terminarea acesteia, dar nu mai mult de vîrsta de 25 ani, părinții și bunicii, precum și frații și surorile incapabili de muncă. Dovada gradului de rudenie se face cu actul de identitate și cu orice alt mijloc de probă admis de lege.

Faptul dacă un cooperator a lucrat sau nu în C.A.P. ori într-o asociație și volumul de muncă realizat se dovedesc cu înscrisurile din carnetul de pensii și asigurări sociale sau printr-o adeverință eliberată de unitatea agricolă cooperatistă în care a lucrat.

b) **Pe timpul tratamentului ambulatoriu.** În art. 30, alin. 2 din Legea nr. 4/1977, se prevede că pe timpul tratamentului ambulatoriu, cooperatorii activi și cei pensionari beneficiază de medicamente, potrivit legii, cu completarea făcută în fraza următoare că cheltuielile necesare în acest scop se suportă din fondul de pensii și asigurări sociale ale cooperatorilor agricoli. Întrucît după apariția legii amintite nu s-au dat reglementări referitoare la modul de acordare a medicamentelor, în astfel de cazuri se aplică în practică reglementările anterioare acestei legi, potrivit cărora cooperatorii care lucrează și cei pensionari se bucură de medicamente gratuite pe timpul tratamentului ambulatoriu, la fel ca și în cazurile de internări în spital.

Probleme funciare

a) **Autentificarea actelor de transmitere a terenurilor.** Pentru asigurarea integrității proprietății cooperatiste, la autentificarea actelor de transmisiune sau partaj și eliberarea certificatelor de moștenitor, avînd ca obiect terenuri cu sau fără construcții, notariatele de stat au obligația, așa cum se prevede în pct. 78 din Ordinul ministrului justiției nr. 96/e/1973, să pretindă părților să prezinte adeverințe eliberate de cooperativa agricolă de producție din localitatea în care se află situat terenul respectiv, din care să rezulte dacă părțile — iar în cazul succesiunilor, defunctul — au fost sau nu au fost, sînt sau nu membre ale cooperativei și dacă terenul în cauză a fost sau nu cooperativizat.

În scopul realizării aceluiași deziderat, cooperativa agricolă de producție are obligația să elibereze adeverințele solicitate, în baza evidențelor ce le posedă, cu privire la cooperatori și terenul cooperativizat. La eliberarea adeverințelor se impun o mare atenție și simț de răspundere, întrucît pot fi situații în care proprietarii tabulari ai terenului ce formează obiectul împărțelii sau moștenirii să nu fie înscriși în cooperativă, dar terenul să fi fost cooperativizat, ca urmare a înscrierii în cooperativă a unui coindivizar sau a unui membru din familie cu care proprietarii au lucrat împreună terenul, sau a altei persoane care a posedat terenul respectiv la data dobîndirii calității de cooperator.

În cazul cooperatorilor decedați, în adeverința eliberată de cooperativă se vor indica suprafața de teren deținută de defunct, cu titlul de proprietate, în cadrul limitei maxime prevăzute în statutul aflat în vigoare la data decesului, precum și vecinătățile. Potrivit normelor de drept civil, în materie succesorală sînt aplicabile prevederile statutului existent la data deschiderii succesiunii, dată care coincide cu cea a decesului și nu statutele în vigoare la data dezbaterii succesiunii sau a eliberării certificatului de moștenitor.

b) **Delimitarea terenurilor proprietate personală de cele obștești.** Întrucît asemenea operațiuni s-au înmulțit în ultimii ani, amintim că, potrivit normelor de drept agricol cooperatist, individualizarea concretă a terenurilor proprietate personală a cooperatorilor, precum și delimitarea acestora față de terenurile cooperativei se fac prin grănițuire și nu prin partaj. Grănițuirea se poate realiza în mod voluntar, prin înțelegerea părților, cu autentificarea operațiunii pe cale notarială, iar în caz de neînțelegere, prin acțiune în justiție.

Grănițuirea se justifică prin considerentul că terenul proprietate personală a cooperatorilor este format, așa cum se prevede în art. 5 din statut, din terenul ce se află sub casa de locuit, subconstrucțiile gospodărești anexe și curte. Acest teren, neaflîndu-se niciodată în stare de indiviziune cu cooperativa, nu poate fi delimitat pe cale de partaj, ci de grănițuire.

La efectuarea grănițuirii în mediul rural, sînt aplicabile prevederile art. 17, alin. 2 din Legea nr. 58/1974, potrivit cărora loturile de teren proprietate personală, delimitate prin această operațiune, nu pot avea frontul la stradă mai lung de 12 m, front care s-a apreciat ca fiind suficient, el corespunzînd programului de sistematizare și urbanizare sub aspect edilitar a satelor.

c) Păstrarea lotului în folosință, după pensionare. Potrivit alin. 6 al art. 4 din statut, cooperatorii care se pensionează păstrează dreptul de folosință asupra lotului pe care l-au deținut la data pensionării, în condițiile prevăzute de statut.

Întrucît statutul nu precizează natura pensiei, este obligatoriu a fi luată în considerare oricare dintre cele două forme de pensionare prevăzute în art. 10, lit. h din statut și în art. 2 din Legea nr. 4/1977, și anume : pensie pentru munca depusă și limită de vîrstă ; pentru pierderea totală sau în cea mai mare parte a capacității de muncă.

În lipsa unei prevederi exprese cu privire la sistemul de asigurări sociale, în care să se pensioneze cooperatorul în cauză, înseamnă că nu poate avea repercusiuni de ordin negativ faptul dacă cooperatorul se pensionează în sistemul de asigurări sociale instituit pentru cooperatori sau în alte sisteme, precum nici faptul dacă primește pensie din mai multe sisteme de asigurări sociale. Această posibilitate este reglementată, de altfel, în mod expres, prin art. 8 din Legea nr. 4/1977.

Cooperatorul pensionat, avînd dreptul să dețină în continuare lotul în folosință, pe care l-a avut în mod statutar, la data pensionării, înseamnă că terenul ce constituie lotul nu poate fi schimbat cu altul, decît în situațiile impuse de normele de sistematizare a localităților și de cele ale comasării și organizării teritoriului, prevăzute în mod expres în Legile nr. 58 și 59/1974.

Reglementările statutare referitoare la păstrarea dreptului de folosință a lotului sînt aplicabile și în cazul specialiștilor agricoli care domiciliază în comună, cu condiția de a fi dobîndit calitatea de membru al cooperativei agricole de producție, cu cel puțin 10 ani înainte de pensionare.

Ovine personale în turma unității

Prin Decretul nr. 29 din 14.II.1976, s-a prevăzut că persoanele încadrate în muncă, în calitate de crescători-îngrijitori de ovine, cu contract de muncă pe durată nedeterminată, în unitățile agricole de stat, au dreptul de a deține și crește, în turmele ce li s-au încredințat spre îngrijire, pînă la 10 oi adulte, 3 mieluțe de înlocuire și un porc, proprietate personală.

Furajarea și întreținerea oilor proprietate personală a crescătorilor-îngrijitori de ovine, deținute în turma ce li s-a încredințat spre îngrijire, precum și acțiunile sanitar-veterinare de prevenire și combatere a bolilor se asigură, fără plată, de către unitățile la care aceștia sînt încadrați în muncă.

Se interzice furajarea porcilor proprietate personală a crescătorilor-îngrijitori de ovine, deținuți în turma ce li s-a încredințat spre îngrijire, cu furaje concentrate proprietate a unității căreia îi aparține turma.

Cum prin art. 3 din decret se recomandă organizațiilor cooperatiste și obștești să aplice în mod corespunzător prevederile Decretului nr. 29/1976, Consiliul Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție a hotărît ca și în unitățile agricole cooperatiste să fie aplicate întocmai prevederile acestui decret.

Înstrăinarea animalelor de muncă

Dat fiind faptul că, potrivit art. 5 din statut, animalele de muncă nu pot face obiectul proprietății personale a cooperatorilor, prin alin. 4 din același articol din statut s-a prevăzut obligația pentru cooperatorii care dețin sau dobîndesc asemenea animale de a le înstrăina în termenul prevăzut de adunarea generală a cooperatorilor.

Faptul că articolul 5 din statut nu precizează care sînt animalele de muncă ne obligă la coroborarea articolului citat cu prevederile Decretului nr. 309/1982, potrivit căruia, animale de muncă sînt : cai, iepe, boi, măgari și catîri.

Dacă cooperatorii care dețin animale de muncă nu le înstrăinează în termenul stabilit de adunarea generală, sarcina valorificării animalelor respective revine cooperativei agricole de producție, operațiune pe care o face în contul proprietarului, în condițiile și cu procedura prevăzute de lege.

În temeiul prevederilor statutare, consiliul de conducere al cooperativei are obligația să formeze o comisie din 3—5 cooperatori care să constate, printr-un proces-verbal întocmit la fața locului, neaducerea la îndeplinire a hotărîrii adunării generale a cooperatorilor. În baza procesului-verbal respectiv, la care se anexează, în copie, hotărîrea adunării generale de obligare la înstrăinarea animalelor de muncă, cooperativa face acțiune în constatare și obligarea la înstrăinarea animalelor, la judecătoria pe raza căreia este situată cooperativa și, bineînțeles, domiciliază cooperatorii în cauză.

În baza hotărîrii date de instanță, cooperativa solicită judecătoriei, printr-o adresă la care anexează copie de pe hotărîrea respectivă, trecerea la executarea silită, prin executorul judecătoresc, a hotărîrii instanței, rămasă definitivă. Executorul judecătoresc are obligația să procedeze la executarea silită, potrivit procedurii prevăzute de Decretul nr. 221/1960. Din sumele obținute pentru animalele de producție valorificate pe această cale se deduc cheltuielile aferente executării, iar restul se predă fostului proprietar. Acesta răspunde pentru viciile ascunse, la animalele valorificate în contul său, potrivit normelor de drept comun. Așa deci, cumpărătorii se vor adresa, la nevoie, cu pretenții împotriva fostului proprietar și nu împotriva cooperativei care le-a valorificat în contul și în numele fostului proprietar.

Retribuirea suplimentară în natură

Dreptul la retribuire suplimentară în natură este prevăzut în art. 10, lit. b, și art. 22, alin. 3 din statut și în art. 47 din Legea nr. 1/1982, coroborat cu art. 51, alin. 2 din aceeași lege, în sensul că o parte din produsele cerealiere obținute peste plan se acordă direct cooperatorilor și celorlalți oameni ai muncii, sub forma participării la beneficiile obținute peste plan.

Din conținutul prevederilor art. 47 al legii citate rezultă în mod expres că pentru retribuția suplimentară în natură a cooperatorilor și a celorlalți oameni ai muncii, sub forma participării la beneficiile din producțiile obținute peste plan, se repartizează între 45—55 la sută la grîu, porumb, cartofi și fasole-boabe și 60 la sută la orz.

Cantitatea de cereale — grîu, porumb și orz — ce se acordă fiecărei persoane în parte care a realizat volumul de muncă stabilit — pentru că numai aceste persoane au dreptul la retribuție suplimentară — se stabilește de adunarea generală a cooperatorilor.

Cum retribuția suplimentară în natură nu se include în cantitățile de cereale prevăzute pentru consumul alimentar în cadrul programului de autoaprovizionare și nici în cele destinate furajării animalelor cooperatorilor, fiind acordată independent de acestea, s-a prevăzut și posibilitatea ca, aceste cantități de cereale realizate peste plan, ce urmează a se repartiza ca retribuție suplimentară sub forma participării la beneficii, să poată fi valorificate de cooperativă, cu aprobarea adunării generale, la fondul de stat, iar sumele astfel obținute să fie repartizate în totalitate cooperatorilor.

Furaje și pășune pentru animalele cooperatorilor

a) **Porumb pentru furajarea animalelor.** În art. 51 din Legea nr. 1/1982 se prevede că, în condițiile în care se realizează producția de porumb planificată pe cooperativă, aceasta poate acorda cooperatorilor care au realizat volumul de muncă stabilit anumite cantități de porumb pentru furajarea animalelor proprietate personală. Astfel, cooperativa poate acorda :

— pînă la 300 kg porumb pentru fiecare cooperator și pînă la 100 kg porumb pentru fiecare membru de familie aflat în întreținerea acestuia, în vederea furajării animalelor ;

— cooperatorii pensionari care mai pot lucra, dacă execută lucrările prevăzute în programul întocmit, în condițiile stabilite în art. 10 din legea amintită, precum și alte categorii de persoane cu capacitate redusă de muncă pot primi pînă la 100 kg porumb pentru furajarea animalelor ;

— cooperatorii pensionari care nu mai pot lucra în cooperativă, cooperatorii inapți de muncă, chiar dacă nu sînt pensionați și copiii cooperatorilor, orfani, pot primi pentru furajarea animalelor, pînă la 50 kg porumb de persoană din fondul de ajutor, în mod gratuit, precum și pînă la 50 kg porumb

de persoană, contra cost, la prețul cu amănuntul.

Cantitățile concrete de porumb pentru furajarea animalelor cooperatorilor și ale copiilor de cooperatori, orfani, în limita plafoanelor maximale prevăzute de lege, se aprobă, pentru fiecare caz în parte, de către adunarea generală a cooperatorilor, în raport cu cantitatea totală de porumb pe cooperativă, prevăzută în acest scop, cu numărul persoanelor îndreptățite, cu analizarea în mod obiectiv a fiecărui caz în parte.

b) **Furaje de volum.** Potrivit art. 5 din statut, cooperatorii care contractează livrarea de animale și produse animaliere la fondul de stat au dreptul să beneficieze din partea cooperativei de furaje de volum și de suprafețe de teren pentru producerea furajelor în cultura a doua.

În același articol se prevede și faptul că cooperatorilor care contractează animale ierbivore sau produse animaliere de la acestea li se atribuie și suprafețe de fînețe pentru recoltare, cu plata în natură. Acești cooperatori mai beneficiază, cu prioritate, de folosirea izlazurilor comunale, a pășunilor în păduri, poieni și goluri de păduri și de alte suprafețe de teren pentru pășunatul animalelor.

Drepturile ce se cuvin cooperatorilor în cauză de la cooperativă pot fi acordate cu aprobarea adunării generale, iar de la primărie, cu aprobarea biroului executiv al consiliului popular comunal, organe care deliberează, la cererea solicitanților în cauză.

Indemnizații pentru cooperatorii care îndeplinesc temporar funcții de conducere

În art. 76 din Legea nr. 1/1982, se prevede că cooperatorii desemnați de adunarea generală să îndeplinească funcțiile de președinte, vicepreședinte scos din producție, șef de fermă sau șef de brigadă, pe timpul cît titularii retribuiți de cooperativa agricolă urmează cursuri pentru perfecționarea pregătirii profesionale sau își satisfac stagiul militar, sînt în incapacitate temporară de muncă, în concediu de maternitate sau pentru îngrijirea copiilor bolnavi, beneficiază — au dreptul — la indemnizația lunară din partea statului, prevăzută în art. 39 din legea citată, indemnizație care este între 420—520 lei pe lună pentru funcția de președinte și între 210—260 lei pe lună pentru celelalte funcții.

Cuantumul indemnizației — între limitele amintite — se stabilește de direcția județeană pentru agricultură și industrie alimentară și uniunea județeană a cooperativelor agricole de producție.

Vicepreședintele scos din producție care înlocuiește pe președinte nu beneficiază de indemnizația stabilită pentru președinte.

Legea prevede că indemnizația se acordă numai dacă perioada cît sînt îndeplinite funcțiile amintite depășește 30 de zile. Condițiile de acordare a indemnizației prevăzute în art. 39 din lege pentru titularii funcțiilor amintite, ca și cazurile în care indemnizațiile pot fi reduse sînt valabile și în cazul celor care îndeplinesc funcțiile respective în mod temporar.

Spor de vechime pentru cooperatorii agricoli

Potrivit art. 74 din Legea nr. 1/1982, cooperatorii care lucrează în zootehnie, legumicultură, viticultură, pomicultură, cei calificați care lucrează în meseriile de șofer, conducător de tractoare rutiere, lăcătuș, electrician și altele, precum și cei care îndeplinesc funcții de conducere și de execuție tehnice, economice, de altă specialitate, administrative și de servire, beneficiază din fondul de retribuire al fiecărei unități, de un spor de vechime neîntreruptă.

a) **Condiții de acordare.** Cooperatorii din categoriile de mai sus au dreptul la acest spor de vechime dacă muncesc în tot cursul anului, permanent, realizează sarcinile ce le revin și au vechime neîntruptă în aceeași unitate și în același sector de activitate. Legea prevede că au vechime neîntreruptă și cooperatorii care lucrează temporar în alte sectoare de activitate productivă, pentru folosirea timpului de lucru și efectuarea unor lucrări impuse de procesul de producție. Același regim îl au și cooperatorii care-și schimbă sectorul de muncă cu aprobarea adunării generale, ca urmare a dobîndirii altei calificări sau a restrîngerii activității în sectorul din care se transferă, datorită creșterii gradului de mecanizare sau modificării profilului de producție. Aceeași vechime și-o păstrează și cooperatorii care se mută dintr-o cooperativă în alta, cu aprobarea adunărilor generale, în condițiile prevăzute în art. 15 din statut.

b) **Tranșe de vechime.** În lege se prevede că sporul de vechime se stabilește în raport cu retribuția de bază pe 4 tranșe de vechime neîntreruptă în aceeași unitate și același sector, astfel : între 5—10 ani, sporul este de 2%, între 10—15 ani de 4%, între 15—20 ani de 6%, iar peste 20 ani, vechimea este de 8% din retribuția de bază. Sporul de vechime neîntreruptă în aceeași unitate sau în același sector a fost condiționat, prin lege, de absolvirea cursurilor învățămîntului agrozootehnic de masă sau alte forme de pregătire și perfecționare profesională la care au fost trimiși cooperatorii de către cooperativa agricolă.

c) **Sancțiuni.** Cooperatorii care, în cursul unei luni, au una sau mai multe absențe nemotivate de la program, pierd sporul de vechime neîntreruptă pentru luna respectivă.

AUREL ȘTIRBU
consilier juridic șef,
șeful Oficiului juridic al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție

Combinatul de la Băneasa-Bucureşti — VERITABILĂ UZINĂ APICOLĂ

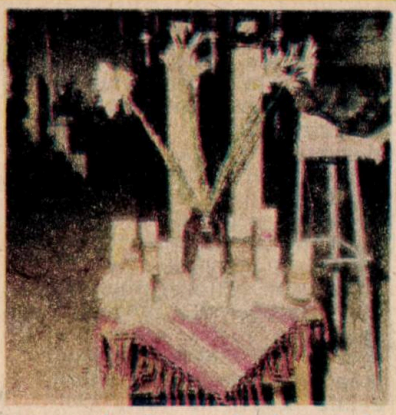

Combinatul apicol al Asociaţiei Crescătorilor de Albine din România a mai fost prezentat, în anii din urmă, cititorilor „Almanahului satelor". Ceea ce ne determină să ne referim, din nou, la această veritabilă uzină a apiculturii, care prin profilul şi dimensiunile activităţii sale şi-a dobîndit binemeritatul renume de unicat mondial este, în primul rînd, faptul că aici a avut loc, în 1985, un remarcabil jubileu : împlinirea a două decenii de existenţă. Două decenii al căror rodnic bilanţ ilustrează efortul continuu al valorosului său colectiv — alcătuit din muncitori şi specialişti multidisciplinar calificaţi — pentru onorarea răspunderilor cu care a fost investit, şi anume, asigurarea bazei materiale a apiculturii şi valorificarea superioară a produselor apicole.

Au trecut 20 de ani de cînd cel de al XX-lea Congres al Apimondiei, desfăşurat la Bucureşti, a prilejuit şi inaugurarea combinatului apicol, conceput şi realizat după proiectele unui colectiv condus de prof. ing. dr. V. Harnaj care, tot timp de două decenii, deţine prestigioasa funcţie de preşedinte al acestei organizaţii mondiale.

Se cuvine înainte de toate o subliniere. Apicultura, străveche îndeletnicire a poporului nostru, atestată documentar cu multe secole în urmă, a fost ridicată, în zilele noastre, la rangul unui important sector al agriculturii, ceea ce explică locul de frunte pe care România l-a dobîndit, în lume, în acest domeniu de activitate. Este, deci, firească opţiunea de a se crea, tocmai la noi, acest combinat — primul şi singurul de pe glob pînă la ora actuală. După cum este firească amploarea pe care a căpătat-o activitatea sa, integrată într-o perfectă armonie, în cadrul platformei apicole de la Băneasa, cu aceea a Institutului de cercetări pentru apicultură, Liceului apicol şi a tipografiei Institutului de tehnologie şi economie apicolă al Apimondiei.

Ing. Ştefan Săvulescu, directorul combinatului, se află aici încă de la înfiinţare. Este, deci, în măsură să ne furnizeze toate detaliile referitoare la drumul parcurs în acest răstimp. „Toate realizările noastre nu reprezintă altceva decît materializări ale orientărilor formulate, cu prilejul vizitei făcute, cu cîţiva ani în urmă în combinatul nostru, de tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU, secretarul general al partidului. Mărturisesc că pentru noi, ca de altfel pentru toţi apicultorii, constituie un puternic stimulent faptul că apicultura se află permanent în atenţia partidului şi statului. Considerăm, de aceea, ca o datorie de onoare să ne aducem deplina contribuţie la înfăptuirea Programului de dezvoltare a apiculturii pînă în anul 2000, elaborat din iniţiativa şi pe baza indicaţiilor secretarului general al partidului. În acest cadru, urmărim realizarea unei legături şi conlucrări mai strînse între unităţile agricole de stat şi cooperatiste şi între cei peste 60 000 de apicultori din ţară, căutările noastre fiind, în acelaşi timp, îndreptate spre sporirea continuă a volumului şi calităţii producţiei, diversificarea sortimentală, perfecţionarea fluxurilor tehnologice, creşterea eficienţei economice".

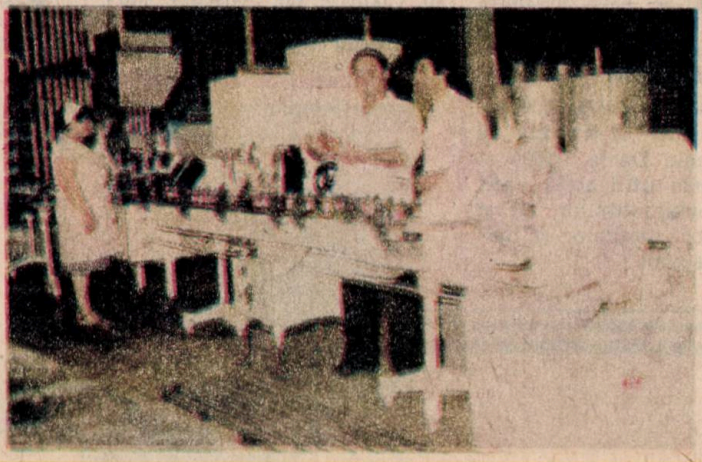

Secţia de îmbuteliat miere

Vizitînd combinatul, în fața noastră s-au profilat siluetele moderne ale unor construcții, amplasate în mijlocul unui interesant parc dendrologic și realizate într-o arhitectură elegantă, originală, cu cîteva motive sugerînd faguri, stupi, plante melifere. În interiorul lor, două secții de producție concentrează, într-un tot armonios, o activitate menită să pună în valoare proprietățile naturale ale produselor apicole — mierea, ceara, lăptișorul de matcă, polenul, propolisul, veninul, păstura. Prima secție, destinată condiționării mierii, concepută la cel mai înalt nivel tehnic și tehnologic, are o capacitate de prelucrare de circa 10 000 tone anual. O mare parte din utilajele ce se folosesc aici sînt realizate prin autoutilare. Cea de a doua secție, cu profil complex, are ca obiect al activității și producerea utilajelor și instalațiilor pentru prelucrarea produselor apicole în flux tehnologic industrial. Ing. **Cristian Bercu**, șeful acestei secții, a ținut însă să ne înfățișeze o altă latură importantă din sfera preocupărilor colectivului pe care îl conduce : realizarea uneltelor și utilajelor apicole, în această privință combinatul fiind, de altfel, unicul producător din țară. Să notăm doar cîteva dintre creațiile, de ultimă oră, rod al strădaniilor depuse pentru a se veni în sprijinul apicultorilor :

● **Remorca pentru transportul stupilor în pastoral — R.M.A.-10 —** cu capacitatea de 10 stupi — este destinată stupinelor mici și mijlocii. Poate fi tractată de autoturismul Dacia 1300.

● **Remorca apicolă R.M.A.-10 B** — poate fi tractată de autoturismele Dacia 1300 și ARO și este utilizabilă atît la transportul stupilor, cît și al utilajelor, uneltelor și materialului apicol.

Un nou pavilion apicol

● **Colectorul de polen,** cu una sau două plăci active injectate, este utilizabil la toate tipurile de stupi standardizate.

● **Colectorul de propolis.**

● **Randolina apicolă,** ce se folosește la armarea fagurilor de ceară, prezintă avantajele că nu necesită condiții speciale de încălzire și asigură o viteză mai mare de execuție.

● **Topitorul cu aburi pentru ceară,** confecționat din inox sau din tablă zincată, avînd un randament sporit față de tipurile mai vechi.

Continuîndu-ne incursiunea, ne-am oprit și la atelierul de materiale apicole, ceară și biostimulatori. Din explicațiile ce ne-au fost furnizate de **Gheorghe Ilolu,** șeful atelierului, am reținut că munca celor 70 de muncitori permanenți are ca obiect, mai întîi, sterilizarea, purificarea, condiționarea și transformarea în faguri a cerii achiziționate de la filialele teritoriale ale asociației. În același timp, aici se produc biostimulatori apicoli între care :

● **Apistim** — un amestec de zahăr, făină de soia degresată, polen de porumb sau polen recoltat de albine ; ● **Fondant din zahăr ;** ● **Zahăr candi** — fabricat în patru sortimente : simplu, cu miere, cu extract de plante medicinale și cu extract de plante medicinale și miere.

Sînt produse ce se utilizează în hrana albinelor în perioadele de toamnă-iarnă-primăvară, cînd nu este cules.

Un mare interes prezintă munca celor peste 70 de lucrătoare din cadrul sectorului de produse cosmetice și concentrate alimentare, colectiv condus de farmacista **Vasilica Cioca.** Elaborate după formulă și tehnologii originale, o variată gamă de preparate, adevărate izvoare de sănătate și frumusețe, realizate aici valorifică în modul cel mai eficient proprietățile naturale ale produselor apicole. Iată cîteva dintre cele mai apreciate și solicitate de consumatori :

CONCENTRATE ALIMENTARE ȘI PRODUSE COSMETICE

● **LĂPTIȘORUL DE MATCĂ LIOFILIZAT** se folosește în cazurile de oboseală, surmenaj, astenie, anemii, ca vitalizant, tonifiant, regenerator asupra organismului uman.

● **LĂPTIȘORUL DE MATCĂ** omogenizat în miere, aliment cu efecte tonifiante și

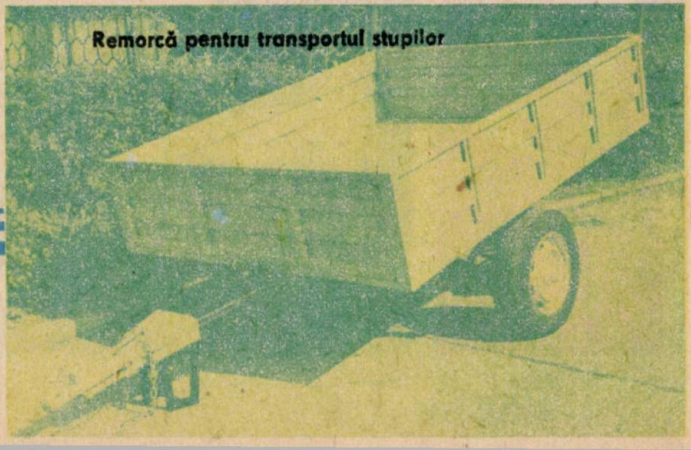

Remorcă pentru transportul stupilor

Zilnic se produc aici mii de faguri artificiali

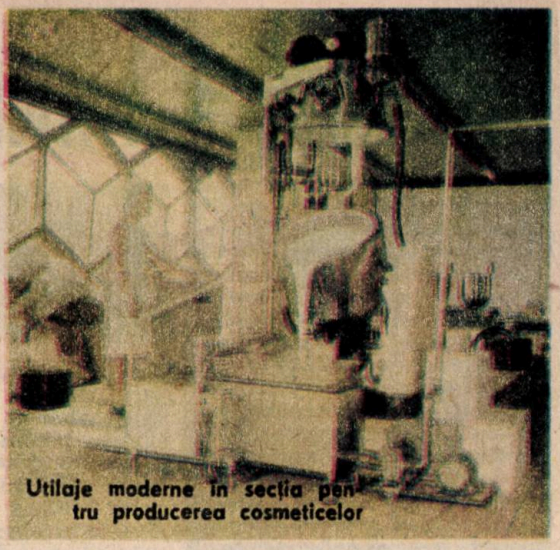

Utilaje moderne în secția pentru producerea cosmeticelor

acțiune energetică, recomandat în convalescențe, surmenaj, la copiii cu debilitate fizică sau în perioada pubertății.

● **ENERGIN „L"** — realizat din polen, miere și lăptișor de matcă, are multiple întrebuințări : tulburări de creștere sau de nutriție, afecțiuni hepatice, astenii.

● **POLEN DRAJEURI** — un fortifiant general pentru copii, adulți, vîrstnici, sportivi.

● **APILARNIL LIOFILIZAT OMOGENIZAT ÎN MIERE** 3,5 g la mie sau 0,5 g la mie are proprietăți biostimulante și energizante asupra metabolismului în general.

În ceea ce privește produsele cosmetice, iată cîteva :

● **APIDERMIN** — cremă de față cu lăptișor de matcă, indicată pentru îngrijirea tenului, contribuind la revitalizarea pielii.

● **TENAPIN** — o loțiune pentru față, ce conține lăptișor de matcă și polen, recomandată pentru îngrijirea și hrănirea pielii.

● **ANTIRID** — emulsie nutritivă, recomandată îndeosebi pentru tenul care are tendința de ridare.

● **DERMAPIN** — o loțiune de păr cu lăptișor de matcă și polen.

● **FLORAMIN** — demachiant preparat din ceară, miere, lanolină, stearină, colesterină, cu acțiune hrănitoare și emoliantă.

● **FLORAL** — cremă de față cu extract de propolis cu acțiune regeneratoare asupra pielii.

● **DEPILATORUL PRACTIC,** produs pe bază de ceară, propolis și alte ingrediente, avînd rol dezinfectant și analgezic.

Spațiul nu ne permite să ne referim pe larg la activitatea secțiilor specializate în produse de patiserie, oțet din miere și mere sau numai din miere. Preferăm de aceea să întărim sublinierea făcută de biologul **Florica Gîrnoavă,** care ne-a însoțit în vizita noastră, și anume că toate produsele realizate în combinat sînt de cea mai bună calitate și eficacitate. O dovedesc sufragiile unanime ale consumatorilor din țară și de pe alte meridiane ale lumii. O dovedesc, deopotrivă, numeroase premii, medalii și diplome obținute la diferite concursuri și alte reuniuni internaționale.

Directorul unității ne relata că utilajele și produsele apicole se exportă în 27 de țări de pe toate meridianele globului. Sînt solicitate mai ales mierea și produsele pe bază de miere, utilajele și instalațiile apicole, medicamentele pentru uz apicol și biostimulatorii. Pentru produsele și derivatele apicole, principalii parteneri sînt R.F.G., S.U.A., Anglia, Finlanda, Austria, Italia, Franța, Japonia. Pentru utilajele și instalațiile apicole — Tunisia, Cuba, Polonia, Cehoslovacia, Irakul, Iranul, Arabia Saudită.

Practic, 52 la sută din volumul producției combinatului este destinat exportului.

Datorită calității excepționale a tuturor produselor, aportul valutar este corespunzător, cotațiile externe ale acestora fiind cele mai ridicate de pe piața mondială. Beneficiind de acest binemeritat renume, colectivul combinatului țintește însă mai departe, se urmărește lărgirea gamei sortimentale destinate exportului și, în primul rînd, promovarea concentratelor alimentare și energovitalizantelor pe piețele Europei occidentale, mai ales în Austria și R.F.G., precum și în Japonia. În acest fel, aportul valutar va spori substanțial.

Este o meritoasă carte de vizită cu care combinatul apicol se înfățișează la împlinirea celor două decenii de activitate. Și este, totodată, o garanție a contribuției pe care colectivul său o va aduce, în continuare, la dezvoltarea apiculturii românești.

MARIA BOGDAN

MINUNATA ISTORIE

MĂTASEA NATURALĂ – adevărat miracol al naturii. Fină și transparentă ca firul de păianjen, strălucitoare și rezistentă ca diamantul, ușoară și unduioasă ca briza mării – iată fibra, pe care o fabrică micul Bombyx mori. Sînt calități datorită cărora creșterea viermilor de mătase – industrie casnică ale cărei începuturi se pierd în timpuri imemoriale – și-a păstrat și își sporește în zilele noastre rolul și rostul său. Documente cu vechime de peste 5 000 de ani atestă practicarea acestei îndeletniciri în Extremul Orient, unde secretul borangicului a fost păstrat, de-a lungul vremurilor, cu cea mai mare străşnicie. Abia către mijlocul mileniului nostru, cutezanța a doi călugări care au adus din China, în bastoane de bambus, sămînța viermilor de mătase, a permis răspîndirea ei în Europa. Și dacă, în secolele trecute, faima țesătoriilor din Lyon, a voalurilor și brocarturilor pe care le produceau a străbătut lumea, tot din acele timpuri au devenit vestite minunatele ii și marame din borangic.

Astăzi, firul de borangic înscrie, în lume, o nouă istorie. Învingînd concurența, vremelnică, a fibrelor sintetice, mătasea naturală continuă să dețină prioritate între materiile prime utilizate în industria textilă, găsindu-și totodată largi utilizări și în alte ramuri, cum ar fi aeronautica sau electronica. Este, deci, explicabilă creșterea producției mondiale de gogoși de mătase de la 399 700 tone în 1977 la 437 000 tone în 1981 – iar ultimii ani au marcat noi sporuri – pe primele locuri situîndu-se China, Japonia, India, U.R.S.S. Și este, în același timp, pe deplin justificată atenția ce se acordă în țara noastră reînvierii și dezvoltării tradițiilor existente în sericicultură. Pe baza indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, a fost elaborat un amplu program potrivit căruia, pînă în anul 1990, se va ajunge la o producție anuală de 15 000 tone gogoși de mătase, care să satisfacă integral cerințele economiei naționale, fără a se mai apela la importuri.

Cîștiguri pe măsura eforturilor

Faptul că dudul găsește în țara noastră condiții dintre cele mai bune reprezintă una dintre premisele înfăptuirii programului sericiculturii. În ultimii ani au fost înființate peste 7 400 ha plantații intensive, la care se adaugă circa 1,5 milioane de duzi răzleți. Se urmărește, în continuare, plantarea de duzi pe aliniamentele drumurilor, pe terenuri improprii agriculturii sau în curți, unde să se realizeze garduri vii, utile și frumoase. Stațiunea centrală de producție și cercetări pentru sericicultură, coordonatoare a activității de producere a gogoșilor de mătase, și care asigură integral sămînța de viermi de mătase și material săditor pentru plantat, efectuează cercetări cu privire la crearea de noi rase și hibrizi de viermi de mătase, elaborarea unor tehnologii adecvate de creștere și exploatare, valorificarea superioară a surselor de hrană din plantațiile de dud, stejar, culturi de ricin și alte plante. Pe lîngă cele 102 ferme sericicole organizate în 20 de complexe subordonate stațiunii, la sporirea producției de mătase naturală sînt chemate să-și aducă contribuția unitățile silvice, cooperativele agricole, școlile, cooperativele de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, cît și gospodăriile populației care, potrivit Programului unic, pot și trebuie să realizeze, fiecare, cel puțin 4—5 kg de gogoși anual.

De altfel, avantajele mari acordate de stat sînt deosebit de stimulative pentru practicarea acestei îndeletniciri.

Ce se poate realiza prin obținerea de către o cooperativă agricolă a gogoșilor rezultate din 500 g sămînță de viermi de mătase.

CHELTUIELI	TOTAL 90 600
• 500 g sămînță	gratuit
• 2 000 coale de așternut	gratuit
• 1 000 coale hîrtie perforată	gratuit
• 100 litri formol pentru dezinfecție	gratuit
• 17,5 tone frunză de dud culeasă de pe 3 ha plantații intensive	17 500 lei
• combustibil și energie	2 000 lei
• amortisment pentru utilaje (rame de răsadnițe, panouri etc.)	3 000 lei
• contribuții la fondul de pensii	300 lei
• cheltuieli de transport	1 600 lei
• forța de muncă (femei, bătrîni, copii)	66 200 lei
VENITURI TOTAL	97 500 LEI
• 900 kg gogoși cal. I	90 000
• 100 kg gogoși cal. II	7 500
BENEFICII (la o singură serie) TOTAL	6 900 lei

A FIRULUI DE BORANGIC

Că aceste cîştiguri pot fi mult sporite o dovedeşte experienţa acumulată de numeroase unităţi, precum şi de o seamă de sericicultori, din toate zonele ţării. Să exemplificăm : Viorica Toma din comuna Maglavit-Dolj, livrînd 321 kg de gogoşi crude, obţinute în două serii de creştere, a cîştigat în 1984 peste 30 000 lei. În acelaşi judeţ, sătencele din Desa au încasat aproape 1,5 milioane lei prin livrarea a circa 15 tone de gogoşi de mătase, iar cele din Ciupercenii Noi, peste 500 000 lei.

Producţia de gogoşi de mătase, calitatea şi deci preţul obţinut depind, firesc, de aplicarea corectă a tehnologiilor de creştere a viermilor de mătase.

Ce recomandă specialiştii

● **Spaţiile de creştere (grajduri, magazii, orice fel de încăperi disponibile), vor fi pregătite cu 8—10 zile înainte de introducerea larvelor, efectuîndu-se reparaţii, spălarea, respectiv văruirea şi dezinfecţia cu sodă caustică (2,5 la sută) şi formol (4 la sută).**

● **Factorii de creştere vor fi asiguraţi, corespunzător vîrstei, astfel :**

Specificare	U. M.	Vîrstele (zile) I 4—5	II 3—4	III 4—5	IV 6—7	V 8—9
Spaţiul necesar pentru 10 g de sămînţă	mp	1—1,2	2—3	4—5	13—15	35—40
Temperatura aerului	grade C	25—26	24—25	23—24	23—24	22—23
Umiditatea aerului	%	80—85	80—85	80	65—75	65—75
Cantitatea de hrană necesară	kg	2,4	7,2	24	75	

● **Frunza de dud se culege dimineaţa, după ce se ia roua, sau seara ; se va folosi numai frunză sănătoasă, suculentă, curată, proaspătă.**

● **Hrănirea se face din două în două ore (de la orele 4 la 22) în primele vîrste şi din trei în trei ore în vîrstele mari.**

● **Schimbarea aşternutului se face o singură dată în vîrsta a II-a, de cîte două ori în vîrstele a III-a şi a IV-a şi din două în două zile în vîrsta a V-a. Primenirea se face dimineaţa, la prima hrănire. Înainte de folosire, hîrtia perforată se ţine la soare sau se calcă, iar după schimbare se arde.**

● **Aerisirea se va face cu grijă, fără curenţi de aer ; se va asigura lumina difuză, cu ajutorul perdelelor de pînză sau tifon.**

● **În timpul celor patru perioade de „somn" (ce urmează fiecărei vîrste), larvele nu se hrănesc, iar aşternutul se schimbă numai după „năpîrlire".**

● **Pentru îngogoşare (care durează 7—8 zile) se folosesc : măturica, pîrul, snopi din alte plante rămuroase uscate, grătare din lemn, arici din paie. Gogoşile se recoltează cînd, la clătinare, se aude un sunet surd.**

● **Pentru prevenirea bolilor se vor respecta întocmai regulile de creştere şi hrănire şi se va asigura o curăţenie perfectă.**

Sînt, aşadar, măsuri simple, la îndemîna tuturor celor care, spre folosul lor, al întregii economii naţionale, practică această frumoasă îndeletnicire.

MARIA BOGDAN

Crima organizată — un flagel care bîntuie de mai bine de o jumătate de secol în Statele Unite şi pe care autorităţile n-au reuşit să-l stăvilească. Practic nu există domeniu în care lumea interlopă să nu se fi amestecat : cluburi de noapte, jocuri de noroc, pariuri ilegale, băuturi alcoolice, trafic de droguri, furturi de echipamente, camătă, extorcare de fonduri, vînzări în afaceri inexistente, prostituţie, crime etc. Milioane de dolari, evident scutiţi de taxe, se adună în buzunarele unor personaje sinistre, care îşi creează o reţea de „gorile", se înconjoară cu avocaţi capabili să tergiverseze la nesfîrşit procesele celor arestaţi, corup poliţişti şi oameni politici. Nenumărate scandaluri izbucnite în ultimele decenii au atras atenţia asupra legăturilor ascunse pe care şefii lumii interlope au reuşit să şi le creeze.

Deşi s-a adaptat noilor condiţii — există chiar şi fărădelegi în care se apelează la computere ! — structura Mafiei americane, cunoscută sub numele de Cosa Nostra, a rămas cea de dinaintea celui de-al doilea război mondial, avînd la bază „familiile" mafiote, organizate pe principii teritoriale. O structură datînd de pe vremea lui Al Capone şi a lui Lucky Luciano, doi gangsteri care au sfîrşit — unul în închisoare, celălalt expulzat din Statele Unite. Luciano a preluat puterea la începutul anilor '30, iar relatările sale ulterioare despre acele evenimente se aseamănă perfect acţiunilor şi procedeelor gangsterilor pe care, astăzi, poliţia încearcă în zadar să-i aducă în spatele gratiilor. Şi toate acestea se petrec într-un sistem care proclamă „libertatea" individului, dar care se caracterizează prin proliferarea lumii interlope, un sistem în care goana după profit şi corupţia merg mînă în mînă.

Un produs şi un flagel al lumii capitaliste

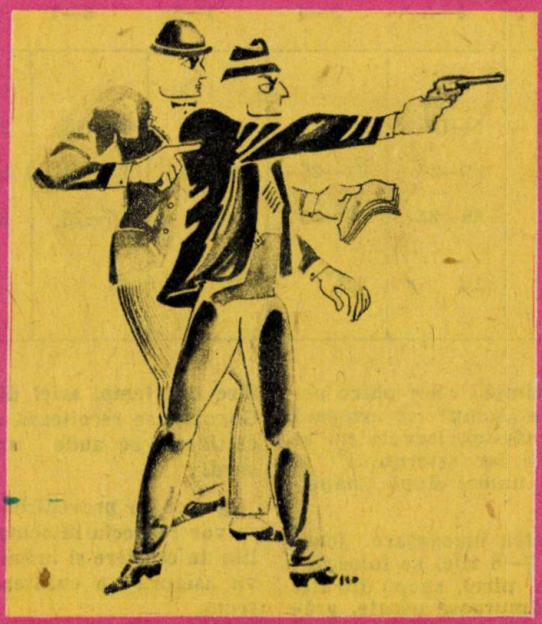

INDUSTRIA CRIMEI

MEMORII PENTRU MAI TÎRZIU

La 26 ianuarie 1962, în parkingul de lîngă aeroportul Romei, un bărbat se prăbuşeşte brusc, lovit de o criză cardiacă. În portmoneu, cîteva acte: Salvatore Lucania, 65 de ani, născut la Lescara-Friddi, în Sicilia. Pentru toate poliţiile din lume bărbatul decedat poartă alt nume — Lucky Luciano. Adică fostul şef suprem al lumii interlope americane. Egalul lui Al Capone. Stăpînul atotputernic al nu mai puţin puternicei „Unione Siciliana" din Statele Unite. La fel de cunoscut în America şi în Europa. Cu puţine luni înainte de a muri, Charlie Lucky Luciano îşi povestise în detaliu istoria vieţii. În fapt, istoria crimei organizate din Statele Unite şi a corupţiei ridicate la rangul de instituţie. Precizase insistent: să nu se publice nimic înainte de zece ani după moartea sa. Mafiotul spera să trăiască mult mai mult. La zece ani după moartea sa, „memoriile" au fost tipărite. Un document uimitor, întrecînd cu mult imaginaţia celor mai buni autori de romane poliţiste din „seria neagră". Un exemplu limpede este descrierea modului în care Luciano a pus mîna pe putere.

UN BOSS NEDORIT

Aprilie 1931, New York. O lună a reglării conturilor. Joe Masseria, unul din marii şefi mafioţi, este ucis, la ordinele lui Salvatore Maranzano, alt şef mafiot, care îi ia locul. Din umbră, Lucky Luciano pregăteşte răsturnarea lui Maranzano.

Cu o aroganţă aproape naivă, Maranzano credea că nimeni nu va îndrăzni să i se opună şi că orice obstacol ce i se va ridica în cale va fi îndepărtat cu uşurinţă. A invitat — sau, şi mai bine spus, a convocat — sute de şefi de bande ori sprijinitori de-ai săi, din New York şi din alte mari oraşe americane, la un fel de „încoronare" solemnă. Peste cinci sute de oameni au umplut o uriaşă sală de bal, în cartierul newyorkez Bronx, fiecare ocupînd un loc la masă, corespunzător rangului său. Maranzano trona în capul mesei, într-un fotoliu uriaş închiriat de la un specialist în accesorii pentru teatru. La dreapta şi la stînga sa îi aşezase pe cei pe care urma să-i numească adjuncţii săi, şefii diferitelor clanuri. Luciano era aşezat la dreapta, pe locul urmaşului.

„Sala era practic acoperită cu crucifixuri, imagini sfinte, statui ale Fecioarei şi ale unor sfinţi de care n-am auzit niciodată — îşi amintea Luciano. Maranzano era cel mai mare nebun după crucifixuri pe care l-am văzut în viaţa mea. Purta unul la gît, buzunarele îi erau pline de altele, acoperea pereţii cu ele oriunde se ducea. Era obsedat de religie. Se întîmpla să-i strîngă pe băieţi şi să-i certe ca la uşa cortului că nu merg la biserică. Mai tîrziu, Mike Miranda îmi povestea că Maranzano l-a tot bătut la cap cu slujba. «Cum ai vrea să mă duc la liturghie cînd abia am ucis un tip?», l-a întrebat Mike, şi Maranzano i-a răspuns: «N-are a face. Religia nu priveşte decît sufletul»".

Cînd Maranzano s-a ridicat, s-a lăsat o tăcere absolută. Vorbea în italiană, recurgînd des la dialectul sicilian, şi şi-a presărat discursul cu citate latineşti. Le-a spus că o nouă eră se deschide în faţa lor. A recurs la toate trucurile unui orator desăvîrşit, adoptînd un ton declamator, sau coborîndu-şi vocea pînă la un murmur, să-şi oblige auditoriul să se aplece în faţă pentru a înţelege ce spune. Alteori îşi desfăcea larg braţele, într-un gest de binecuvîntare. Cu braţul ridicat şi pumnul strîns, s-a proclamat şef suprem, patron peste patroni, **capo di tutti capi**. A explicat că nu va mai conduce o singură bandă; toate bandele urmau să fie regrupate într-o singură organizaţie, sub controlul unui singur om: el însuşi. O să primească un procent din toate beneficiile realizate de fiecare nouă „familie" (cuvîntul acesta urmînd să înlocuiască, la ordinul său, termenul neplăcut de „bandă") şi îl va informa pe fiecare subşef de mărimea acestui procent.

A explicat în linii mari fuziunile şi reajustările care vor conduce la crearea a cinci mari „familii" la New York, familii care vor controla, sub autoritatea sa supremă, lumea crimei organizate. Nu se vor concura între ele nici din punct de vedere teritorial, nici din acela al sferei de activitate, şi fiecare membru prezent va face parte dintr-una din aceste familii. În fruntea lor se vor afla **capi** — şi i-a numit. Charlie Lucky Luciano va controla ceea ce rămînea din grupul lui Masseria şi va supraveghea întreaga organizaţie, la ordinele lui Maranzano.

Capi nu vor da socoteală decît lui Maranzano. Fiecare dintre ei va avea un „braţ drept", un subşef, care îi va răspunde direct. La un eşalon inferior, vor fi mai mulţi „locotenenţi" şi, în sfîrşit, „soldaţii", grupaţi în falange de cîte zece, precum legiunile lui Cezar. Fiecare om va trebui să se supună superiorului său ierarhic şi să răspundă de acţiunile subordonaţilor. Cheia întregului edificiu va fi disciplina, a repetat Maranzano, o disciplină de fier. El, Maranzano, va fi arbitrul suprem al oricărei dispute, iar această supremaţie se va întinde asupra oricărui domeniu, fără excepţie.

În timpul banchetului care a urmat, toţi invitaţii — inclusiv reprezentanţii celor care nu putuseră veni — au trebuit să facă dovada publică a supunerii lor. La un semn din cap al lui Maranzano, s-au apropiat unul după altul depunînd în faţa acestuia plicuri doldora de bancnote. „Eu însumi i-am dat cincizeci de mii şi, cînd a făcut socoteala, a văzut că strînsese peste un milion de dolari".

Dar ceea ce Maranzano nu ştia în clipa sa de glorie era că tronul său nu avea nimic din granitul pe care şi-l imagina. Luciano nu uitase şi nu iertase nelegiuirile trecute şi nici propriile sale ambiţii. Iar **capi** şi subşefii lor îl simpatizau mai mult pe Luciano decît pe Maranzano, aveau mai multe afinităţi cu „ideile" celui mai tînăr şi erau dispuşi să comploteze pentru a-l ajuta pe Luciano la răsturnarea noului patron al patronilor.

COMPLOTUL

Tronul lui Maranzano se zdruncina chiar în clipa în care acesta urca pe el. Cuvintele frumoase şi atitudinea impunătoare impresionaseră poate pe unii „soldaţi", dar cei mai mulţi erau speriaţi. Nu făcuseră un război, nu sacrificaseră numeroase vieţi şi sume de bani pentru a cădea în mîinile unuia ca Maranzano.

În timpul unei întruniri la Atlantic City, cu doi ani mai înainte, Luciano îşi atrăsese simpatia şefilor de familii din marile oraşe de provincie. El însuşi a făcut un număr de demersuri pentru a-şi alătura definitiv aceste forţe neworkeze. În vara lui 1930, Luciano şi unul din aliaţii săi, Lansky, însoţiţi de Mike Miranda, un paznic devotat, făcuseră o călătorie scurtă în Vestul Mijlociu. La Cleveland, îi întîlniseră pe John Scalise, Moe Dalitz şi Frankie Milano, conducătorul Mafiei

din Ohio, care a fost invitat la „încoronarea" lui Maranzano. Santo Trafficante, un vechi prieten al lui Luciano, a venit din Florida să-l vadă, iar Capone i-a trimis un reprezentant din Chicago.

„Le-am spus că bătrînul nu era decît un neghiob care ne călca pe picioare cu poveştile sale vechi despre capi, pe care le adusese din Italia şi pe care le amesteca cu Iuliu Cezar. Toţi au început să rîdă şi am ştiut că spuneam exact ce gîndeau şi ei. Aproape o zi întreagă le-am explicat ce aveam în cap. Trebuia să priceapă că nu puteam da pur şi simplu la o parte proiectele lui Maranzano, ci trebuia să-l eliminăm şi pe el".

Cînd reuniunea s-a sfîrşit, un plan comun fusese pus la punct. După ce Maranzano va fi eliminat de Luciano, vor fi lichidaţi şi partizanii acestuia din marile oraşe. Îndată ce Luciano îi va anunţa că atentatul împotriva lui Maranzano a reuşit, aliaţii săi din alte oraşe vor declanşa propriul lor lanţ de asasinate.

Dar şi Maranzano era bănuitor. Alcătuise repede o „listă neagră" cu oameni pe care trebuia să-i execute: Luciano, Genovese, Costello şi Adonis, pentru grupul italo-sicilian, şi cîţiva aliaţi nesicilieni ai lui Luciano, precum Dutch Schultz. Apoi, Maranzano a vrut să apeleze la serviciile unui ucigaş care să nu facă parte din cercul său imediat. S-a oprit asupra tînărului dar deja celebrului Vincent Coll, zis şi „Cîinele nebun".

A început o adevărată cursă a asasinatelor. Luciano îşi punea la punct planul, cam în vremea în care Maranzano îl angaja pe Coll. Ştia că nici o persoană cunoscută de Maranzano sau de „gorilele" lui n-ar putea spera să-l doboare pe patronul patronilor. N-ar avea vreo şansă decît oameni din afară, neştiuţi de Maranzano şi de acoliţii săi.

Maranzano oferea el însuşi condiţii pentru reuşita planului: îşi petrecea mult timp în birourile de la Grand Central Building, de unde conducea atît întreprinderile de import-export, cît şi operaţiunile sale ilicite. Contabilii lui Maranzano îl vizitau adeseori în birourile sale, pentru a-i prezăti declaraţiile de impozite.

Luciano i-a mărturisit lui Lansky: „În felul ăsta o să-l doborîm. Tipul ăsta e atît de dornic să fie un bun contribuabil, încît o să invite chiar un agent al Trezoreriei să-i cerceteze conturile." Lansky a urmat instrucţiunile lui Luciano şi a chemat de la Baltimore, Philadelphia şi Boston trei ucigaşi cu trăsături corespunzătoare tipului feţei semitice. Apoi Levine „cel roşu" a fost numit şeful comandoului. Născut la Toledo, în Ohio, era un tip straniu, cu profunde convingeri religioase, dar era şi un ucigaş fără milă.

Lansky a închiriat o casă în Bronx, unde cei patru s-au instalat într-o izolare totală, pentru a primi cursuri intensive despre comportamentul caracteristic inspectorilor federali de impozite. N-aveau voie să părăsească locuinţa, nici măcar să iasă în curte. Indiferent de ce doreau — hrană, femei, distracţii — le era adus la domiciliu. O vară întreagă Lansky a lucrat cu ei, i-a învăţat cum să meargă, cum să vorbească, cum să se comporte ca reprezentanţi ai legii. Spre sfîrşitul lunii august, evenimentele s-au precipitat. Frank Costello, prieten al lui Luciano, a aflat de la un informator de „lista neagră" al lui Maranzano. Informatorul cunoştea şi detalii: Maranzano urma să-i convoace pe Luciano şi pe aliatul său, Genovese, rugîndu-i să treacă pe la biroul său. Acolo îi aştepta, să-i ucidă, Coll.

Luciano i-a ordonat lui Lansky să accelereze pregătirea comandoului şi să facă în aşa fel încît să fie gata să intervină la primul semnal. La 9 septembrie 1931, Maranzano i-a chemat. Nu-l mai văzuse pe Charlie Lucky de cîteva zile, i-a spus el, şi trebuiau rezolvate cîteva probleme urgente. A mai spus că vrea să-i vadă pe Luciano şi Genovese în biroul său, a doua zi, pe la orele 14.

Îndată ce a închis telefonul, Luciano l-a sunat pe Lansky şi l-a pus la curent. Seara, s-au definitivat pregătirile şi fiecare şi-a repetat rolul ce-i revenea în asasinat. Cînd Luciano s-a arătat mulţumit, a părăsit încăperea şi s-a întors după cîteva clipe cu un bărbat de talie mijlocie, îmbrăcat elegant. Le-a explicat asasinilor că omul acela se va găsi în biroul lui Maranzano cînd ei vor intra şi îl va arăta pe Maranzano, dacă va fi nevoie. Bărbatul era Tommy Lucchese, cel mai bun prieten şi confident al lui Luciano din organizaţia lui Maranzano.

La 10 septembrie, cu puţin înainte de orele două după-amiază, Maranzano se găsea în anticamera sa, aşteptîndu-l pe Coll şi sosirea lui Luciano şi a lui Genovese. Uşa s-a deschis şi Tommy Lucchese a intrat pe neaşteptate. Lucchese era prea bine plasat pentru ca Maranzano să-şi poată permite să-i spună să plece, cu atît mai mult cu cît acesta l-a luat de braţ şi l-a dus spre uşa biroului său spunîndu-i că venea din partea lui Tom Gagliano şi trebuia să-i vorbească urgent.

EXECUŢIA

Înainte ca Maranzano să poată reacţiona, uşa s-a deschis din nou, au intrat patru bărbaţi spunînd că sînt agenţi federali şi au întrebat de Salvatore Maranzano. Acesta era, în acea vreme, subiectul mai multor anchete judiciare. Avocaţii îl asiguraseră că nu are de ce să fie neliniştit, dar că este posibil ca agenţi federali să recurgă la o descindere inopinată în birourile lui şi că, în cazul acela, să se arate binevoitor. Maranzano s-a conformat imediat.

Unul din cei patru „agenţi" a remarcat un semn cu capul, rapid şi aproape imperceptibil, al lui Lucchese, omul pe care îl întîlniseră cu o seară înainte. Şi-au scos revolverele. Un altul a încuiat uşa. „Gorilele" au fost dezarmate.

Doi din „agenţi" l-au împins pe Maranzano cu revolverele în spate şi i-au ordonat să treacă în biroul său, pentru a-l interoga. O dată aflaţi înăuntru, şi-au scos pumnalele — arma aleasă pentru a săvîrşi

(Continuare în pag. 175)

TINEREȚEA ETERNĂ A MĂIESTRIEI POPULARE

Cineva l-a numit o dată „Satul cu cei mai mulți vizitatori", definire atît de exactă încît suportul ei metaforic aproape că dispare. Muzeul acesta bucureștean, de la Șosea, se numește, pe drept, al satului. El n-are nimic din artificialul altor instituții de gen, e străin de academismul rece, de sistematizarea pedantă și scolastică și nu se oferă privirilor prin lentila unor vitrine erudit inscripționate. Meritul său cel mai mare este că transmite miilor și miilor de vizitatori veniți de pe toate meridianele globului adevărul înălțător că în satul românesc creația populară este pe cît de măiestrită, pe atît de vie.

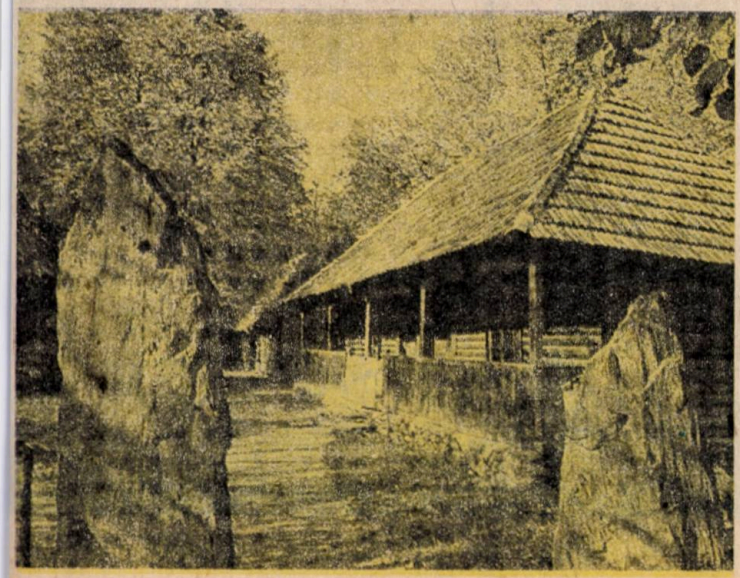

Mărturia cea mai recentă a continuității solide ce caracterizează arta noastră populară ne-a oferit-o decada, amplu și meticulos organizată în spațiul amintitului muzeu, și numită **Zilele creației populare contemporane,** care a adunat, în zilele lui Cireșar, mii de iubitori de frumos, veniți să cunoască și să admire meșteșugul unor artiști populari. Un public numeros a avut, astfel, prilejul de a asista la însăși geneza actului artistic țărănesc, cu privilegiul, nu oricînd la îndemînă, de a cunoaște fluviul, de la izvoare.

Au fost mulți meșterii populari veniți în iunie la București cu uneltele lor simple și reprezentînd toate vîrstele și toate zonele țării. Septuagenara Floare Nan, din Runcu Mare, sat din părțile Hunedoarei, și-a instalat sub pomii fosnitori războiul bătrînesc de țesut și a prins să calce din vătale așa cum face și acasă, adică iscînd din spată și suveică țesături. Ca ea, și alte țesătoare cu faimă — Marioara Chiru, Alexandrina Mioc, Constantina Nițu, Doina Pătruț, Maria Spiridon, Maria Sulger și Maria Vețian, sau

iscusiţi cioplitori ai lemnului ca Ion Arsene, Ion Costache, Gavril Neculai, Dan Gherasimescu, Mihai Lacatiş şi Victor Udrea, meşteri în arta veche a cojocăritului ca Andrei Bacea, Constantin Bănacu şi Dumitru Sofronea, pictori pe lemn şi pe sticlă ca Vasile Frunzete şi Therese Modjesch, olari ca Grigore Ciungulescu, Florin Colibaba, Constantin şi Florea Ioniţă, Maria şi Gheorghe Iorga, Dumitru şi Ioana Mischiu, Rozalia şi Antal Pall, Elena şi Ion Răducanu, Ionică Stepan, Victor Vicşoreanu şi încă nu puţini alţii.

Lutul a prins, astfel, viaţă pe roata olarilor, crengile pomilor s-au metamorfozat în fluiere şi cavale, acul minuscul a iscat din ghemul de borangic horbote şi flori delicate ca aripile de fluturi. În diversitatea alcătuirii acestei solii de meşteri dăruiţi s-a putut desluşi semnul tonic al certitudinii că din rădăcinile străvechi ale tradiţiilor artistice sevele urcă nestînjenite spre anii noştri, îngăduindu-ne să afirmăm că mîini înzestrate cu har neîntrecut împlinesc azi zestrea străveche de frumos a poporului.

ADRIAN DUMITRAŞCU

DOUĂ PLANTE CARE CRESC VĂZÎND CU OCHII

SALATA DE NIL şi ZAMBILA DE APĂ

Salata de Nil (Pistia stratiotes) şi Zambila de apă (Eichornia crassipes) sînt două plante ce provin din zonele tropicale şi subtropicale, care au ajuns în ţara noastră pe calea schimburilor de material biologic dintre grădinile botanice, fiind semnalate la Cluj încă din anul 1918, iar la Bucureşti din 1960. Multă vreme, plantele respective au fost admirate doar pentru frumuseţea lor. Pînă într-o zi, cînd ele au fost luate în studiu de cercetători de la Institutul de ştiinţe biologice din Bucureşti, care căutau să identifice noi materii prime ca sursă de energie. Colectivul respectiv, condus de dr. **Marioara Godeanu,** de la Laboratorul de biomasă-fotosinteză-evoluţionism, testînd nouă specii de plante, din ţară şi exotice, a constatat că, dintre toate, Salata de Nil şi Zambila de apă cresc cel mai repede, dacă li se asigură două condiţii : ape cu o încărcătură organică cuprinsă între 20—1 000 mg la litru şi temperaturi cuprinse între 5°C şi 39°C la apă şi 45°C la aer. În aceste limite, cele două plante produc zilnic 5—8 tone de masă vegetativă la hectar, timp de 150 zile pe an, în condiţii naturale şi 365 de zile pe an, în seră.

Prima calitate a celor două plante este că depoluează apele orăşeneşti uzate, cele reziduale din complexele zootehnice, din lacurile neutilizate, din braţele moarte de rîuri şi din Dunăre. Ele sînt capabile să reducă cu 40 la sută încărcătura organică a apelor şi cu 20—30 la sută azotul şi fosforul. Totodată, absorb din atmosferă o cantitate imensă de bioxid de carbon şi eliberează, în schimb, oxigenul atît de necesar vieţii.

În cazul în care nu provin din ape poluate cu substanţe toxice, pe care au capacitatea de a le acumula, cele două plante pot fi utilizate în furajarea animalelor (ca supliment de masă verde, însilozate sau ca extract proteic în amestec cu nutreţurile combinate), pentru sucuri şi pigmenţi alimentari. Biomasa de Pistia şi Eichornia, ca şi a altor plante, poate genera, prin fermentaţie anaerobă, biogaz.

Unii consideră un impediment faptul că substanţa uscată din plantele respective reprezintă doar 9 la sută, iar apa 91 la sută, neţinînd seama de faptul că apa respectivă

nu este simplă ca cea de la robinet, ci un complex nutritiv, care stimulează, la animale, procesele vitale la nivel intestinal. Problema trebuie privită în întregul ei, luîndu-se în calcul totalitatea elementelor ce există atît în substanța uscată, cît și în această așa-zisă apă, respectiv cele 30—40 la sută proteine (calculate la substanța uscată) și numeroasele microelemente, aminoacizi, pigmenți clorofilieni. Și, lucru deosebit de important, mai trebuie avută în vedere capacitatea de creștere ieșită din comun a celor două plante : la o producție de 5 tone/ha/zi obținută într-o perioadă de numai 150 zile/an, rezultă 750 tone de masă verde la hectar, care conține între 20—27 t proteină brută.

Experimentările efectuate în diverse complexe de creștere și îngrășare a porcilor (Modelu-Călărași, Buzău, Pădureni-Timiș etc.), unde cele două plante, provenite din medii netoxice, s-au distribuit ca supliment în furajare, au condus la obținerea unor sporuri de 40—200 g/animal/zi, fără a se înregistra nici un caz de infecții, indigestii sau alte fenomene nedorite. Dimpotrivă, s-a constatat scăderea mortalităților la animale, plantele respective avînd o acțiune benefică asupra organismului animalelor.

Datorită calităților enunțate, cultivarea Salatei de Nil și a Zambilei de apă capătă o extindere tot mai mare în țara noastră, o experiență bună pînă în prezent în acest sens avînd județele Argeș, Buzău, Constanța, Timiș, Neamț, Ialomița, Mehedinți, Bihor, Teleorman. În aprofundarea cercetărilor asupra celor două plante sînt antrenate o serie de unități de cercetare, învățămînt și producție, iar baza materială destinată acestui scop se lărgește continuu : se realizează instalații de tip bazin și piramidă, instalații climatizate și sere pentru testarea și producerea materialului de populare a decantoarelor, iazurilor, bălților, lacurilor, rîurilor cu Pistia și Eichornia, instalații-pilot pentru extragerea de sucuri și pigmenți.

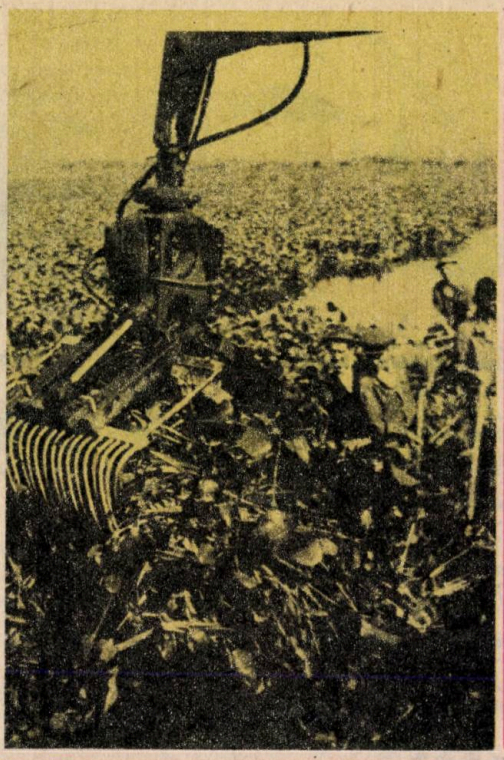

RECOLTAREA MECANIZATĂ A PLANTELOR ACVATICE

Obiectivul respectiv — producerea de biomasă vegetală energetică în medii acvatice prin elaborarea de procedee și instalații de cultivare intensivă în sisteme naturale și climatizate — face parte din **„Programul național privind producerea de fitomasă în scopul obținerii de energie și de substanțe chimizabile“**, program coordonat de Academia de Științe Agricole și Silvice, sub îndrumarea Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie.

Dr. ing. EMILIAN ALBULESCU

SERĂ ÎNCĂLZITĂ CU BIOGAZ, ÎN CARE SE CULTIVĂ SALATA DE NIL ȘI ZAMBILA DE APĂ

ACTIVITĂȚI INSEPARABILE:

GOSPODĂRIREA FAUNEI CINEGETICE

PROTECȚIA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

Avînd un relief deosebit de armonios – cîmpii, dealuri și munți – cu păduri ce ocupă 27 la sută din întregul teritoriu, țara noastră dispune de un potențial cinegetic ridicat. Așadar, fauna cinegetică constituie o importantă avuție națională, fiind mult apreciată pentru frumusețea și calitatea speciilor ei. Foloasele vînatului și ale vînătorii se exprimă atît prin latura economică și utilitară – carne, blănuri și trofee, venituri din turismul vînătoresc – cît și prin latura recreativă și estetică – randamentul în muncă al vînătorilor după o zi de destindere, atracția vizitatorilor către rezervațiile naturale, prelucrarea artizanală a trofeelor, coarnelor lepădate, colților și părului etc. Oricît de mari ar fi foloasele materiale ale vînatului, ele sînt, totuși, depășite de cele nemateriale.

Vînătoarea există și va exista atîta vreme cît va trăi în om pasiunea pentru acest sport. Pasiunea este motorul care pune în mișcare zeci de mii de vînători, tineri și virstnici, la acea chemare tainică ce leagă omul de natură, arma fiind pretextul, iar vînatul – consecința. Și tocmai pasiunea îl face pe vînătorul aflat cu arma pe teren să acționeze cu măsură și spirit gospodăresc. Această mutație în atitudinea vînătorului s-a petrecut în ultima vreme, o dată cu progresul civilizației, care a schimbat condițiile principale de dezvoltare și chiar de existență ale vînatului (i s-a împuținat hrana, i s-a desființat adăpostul și i s-a stricat liniștea, în anumite locuri). Urmarea : scăderea efectivelor la unele specii, îndeosebi de iepuri și potîrnichi, în cîmpiile cultivate intensiv, cu mijloace moderne, dispariția avifaunei acvatice din zonele supuse îndiguirilor sau desecărilor, reducerea numărului de păsări ocrotite de lege, care consumă insecte sau rozătoare moarte din cauza combaterii lor cu substanțe toxice.

O CONCEPȚIE UNITARĂ

Conducerea și organizarea, într-o concepție unitară, a economiei vînatului și vînătorii revin Ministerului Silviculturii. Orientările și obiectivele economico-sociale de bază în acest sens sînt stabilite prin Programul național pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier. Acesta cuprinde creșterea planificată a efectivelor de vînat pe fiecare fond de vînătoare, amenajarea terenurilor respective, tehnologiile și instalațiile utilizate, realizarea bazei furajere, asigurarea cadrelor de specialitate și perfecționarea pregătirii lor profesionale, recoltarea și valorificarea superioară a vînatului. Totodată, Ministerul Silviculturii îndrumă și controlează activitatea Asociației Generale a Vînătorilor și Pescarilor Sportivi (A.G.V.P.S.). Aceasta primește în folosință, prin inspectoratele silvice județene, terenuri sau fonduri de vînătoare, avînd obligația de a valorifica vînatul în mod rațional. Pentru aceasta este necesar să se cunoască vînatul existent pe fiecare fond de vînătoare, lucru care se realizează prin evaluările anuale din luna martie. Numai comparînd efectivele reale, la care se adaugă sporul anual prin reproducție, cu cele optime, stabilite pe fiecare specie, se poate face planificarea recoltei de vînat pentru sezonul ce urmează. Tocmai acestei planificări îi datorăm salvarea de la dispariție a unor specii cu efective scăzute, care se bucură de protecția legilor și a vînătorimii.

Datorită măsurilor luate pentru dezvoltarea economiei vînatului și valorificarea acestuia prin organizarea vînătorii recreativ-sportive în mod rațional, în limitele planurilor stabilite, efectivele la principalele specii de vînat au atins și chiar depășit cifrele optime. Prin popu-

lări și repopulări, cerbul carpatin, cerbul lopătar, dar mai cu seamă căprioru, au cucerit noi terenuri. Capra neagră a fost repusă în drepturile ei în Masivul Rodnei, de unde dispăruse între cele două războaie mondiale. N-au fost uitate nici alte specii : zimbrul, muflonul, marmota și capra de stîncă (capra Ibex). Pentru a compensa micșorarea efectivelor de iepuri, prin acțiunile întreprinse în ultimii ani, în vederea colonizării fazanului, acesta este răspîndit, practic, în toate județele țării, firește în densități diferite, dictate și de condițiile ecologice.

TROFEE, RECORDURI

Paralel, au fost luate măsuri pentru sporirea potențialului biologic și productiv al vînatului, pentru aplicarea unei selecții riguroase la cervide, ceea ce a ridicat calitatea vînatului și valoarea trofeelor. La expozițiile de vînătoare organizate în ultimii ani pe plan internațional, trofeele românești au fost bine cotate, fiind răsplătite cu numeroase medalii de aur, argint și bronz. Deținem recordul mondial la blană și craniu de urs, la blană și craniu de lup, la capră neagră și mistreț. Și la cerbul comun și căprior avem trofee de nivel mondial. Atenția și eforturile specialiștilor din acest domeniu sînt concentrate în continuare spre îmbunătățirea structurii pe clase de vîrstă și sexe la principalele specii de vînat purtătoare de trofee.

Cercetarea științifică cinegetică a elaborat, între altele, criterii de apreciere a producției posibile de vînat pe diferite categorii de terenuri. Capacitatea unui fond de vînătoare de a adăposti și hrăni un număr optim de vînat, fără a determina daune altor sectoare, a primit denumirea de bonitate. Clasificarea pe bonitate a celor aproape 2 200 de fonduri cinegetice din țară a permis fundamentarea științifică a acțiunilor de gospodărire vînătorească, planificarea creșterii efectivelor și a recoltei anuale de vînat, extinderea ariei de răspîndire a unor specii prin populări, adoptarea unor măsuri silvocinegetice corespunzătoare și altele. Sporirea productivității fondului cinegetic, sub aspect cantitativ și calitativ, nu poate fi însă realizată decît cu sprijinul ramurilor de bază în folosirea terenului : silvicultura și agricultura. Prin gospodărirea vînătorească se ajunge la o mai bună folosire a terenului, deoarece producția de lemn nu va scădea, de asemenea nici cea agricolă. Fără vînat însă, în densitate rațională și cu asigurarea condițiilor necesare prevenirii anumitor prejudicii, pădurea și cîmpul agricol ar pierde din frumusețea lor.

ÎN ATENȚIA VÎNĂTORILOR

Noile probleme cu care se confruntă cei ce gospodăresc fauna cinegetică solicită pe vînători să se implice și ei în toate acțiunile organizate în fondurile de vînătoare. Datoria vînătorului de astăzi este mult mai complexă ; el trebuie să posede temeinice cunoștințe în ce privește ocrotirea și îngrijirea vînatului, felul de viață al principalelor specii. Este locul să reamintim vechiul dicton potrivit căruia **„Nu este vînător adevărat, corect, acela care nu este și ocrotitor"**.

Dintre cunoștințele însușite nu trebuie să lipsească cele privind factorii de care depind existența și prosperitatea vînatului, cum sînt : hrana din terenul liber și cea suplimentară din timpul iernii ; evitarea pierderilor cauzate prin unele lucrări de mecanizare și chimizare a agriculturii ; influența negativă a pășunatului în pădure a animalelor domestice ; reducerea sistematică a numărului de dăunători ; vînătoarea neautorizată numită în mod curent braconaj.

Apoi sînt indispensabile cunoștințele privind influența biotopului asupra dezvoltării numerice și calitative a vînatului. Legătura dintre fauna cinegetică și mediul înconjurător este bine cunoscută. De mediu depinde existența unei specii de vînat într-un anumit loc. Astfel, viața cerbului, ursului, risului, cocoșului de munte și a altor animale și păsări nu poate fi concepută fără pădure. Din punct de vedere cinegetic însă, interesează nu numai existența, ci și prosperitatea vînatului,

După cum am mai arătat, vînatul ridică valoarea estetică a mediului înconjurător. În același timp, mediul poate fi un factor de progres pentru fauna cinegetică, dacă este păstrat nealterat, dar poate fi și o cauză de decădere sau chiar de dispariție, dacă este degradat. De aceea, vînătorul trebuie să cunoască și cerințele vînatului față de mediu, pentru a putea contribui la păstrarea acestuia și eventual la ameliorarea condițiilor de viață ale faunei cinegetice.

Protecția mediului înconjurător, creșterea calității vieții stau în atenția permanentă a statului nostru. După cum se știe, România se numără între primele patru țări din lume distinse cu „Medalia de aur pentru ecologie". Menținerea echilibrului climatic și ecologic a inclus acțiuni energice de ocrotire a florei și faunei, punîndu-se sub protecția legii numeroase specii și spații naturale. În prezent, obiectivele ocrotite în țara noastră ca rezervații naturale sînt în număr de 380, din care unele au caracter de unicitate, ca Delta Dunării și Parcul Național Retezat, ele fiind înscrise și în cartea mondială de rezervații naturale a UNESCO.

Ing. VASILE CIAUȘU
membru în
Consiliul A.G.V.P.S.

UNITĂŢILE TURISTICE DIN JUDEŢUL OLT VĂ AŞTEAPTĂ

Călătorule de unde ai fi, aflindu-te cu treburi sau chiar în trecere prin frumoasa parte de ţară care se numeşte judeţul Olt, opreşte-te, pentru cît vrei, în locurile încărcate de istorie şi pline de frumos. Şi în orice parte ai apuca pornind dinspre Slatina sau îndreptîndu-te către ea, unităţile de popas, odihnă şi aleasă ospitalitate te vor găzdui cum se cuvine.

Dacă vii din cetatea Băniei către Slatina, pînă să treci tumultuosul rîu ce dă nume locului, poposeşte la **Balş**. Aici, în centrul oraşului, se află la dispoziţia locuitorilor şi a oaspeţilor un modern şi atrăgător complex de alimentaţie publică şi cazare — restaurant cu 200 de locuri la mese, bar de zi, hotel cu 100 de paturi. Unitatea, care dispune de încălzire centrală, stă la dispoziţia oaspeţilor în tot timpul anului. Şi dacă, totuşi, eşti grăbit şi nu ai oprit în Balş, atunci fă un popas la braseria **„Pădurea Sarului“**, ce se află în codrul cu acelaşi nume, la numai 4 kilometri de oraş. La dispoziţia oricărui călător — un cochet restaurant cu 200 de locuri ; alte 200 de locuri la mese se găsesc pe terasa ce se afundă în pădure. Pentru odihnă sînt permanent pregătite căsuţele din umbra codrului.

Dacă drumul te poartă spre Bălceşti, nu uita că la 14 kilometri de Balş, în vestita localitate a olăritului — Oboga — în mijlocul unei păduri, se află **„Terasa Călui“**. Poposind aici, poţi vizita monumentul istoric cu acelaşi nume ce datează de pe vremea lui Mihai Viteazul, sau poţi admira, la ei acasă, măiestria vestiţilor olari.

Între Slatina şi Piteşti, mai exact în zona localităţii Scorniceşti, îţi stau la dispoziţie alte locuri de odihnă şi agrement. La 5 kilometri de Slatina — hanul **„Dîrjov“**, iar la 5 kilometri de Scorniceşti, pe drumul ce duce spre Drăgăşani, în zona barajului de pe rîul Plapcea — frumoasa cabană **„Ruscior“**, care are un restaurant cu 200 de locuri la mese. În plin centrul **Scornicestiului** a intrat, nu cu mult timp în urmă, în funcţiune — armonios încadrat în noua arhitectură a localităţii — un frumos şi modern complex de alimentaţie publică şi cazare compus din bar de zi, restaurant cu 100 de locuri, cofetărie şi unitate de cazare cu încălzire centrală.

Continuînd drumul spre Piteşti, doar la cîteva minute de mers te va întîmpina **„Complexul turistic Scorniceşti“**. Aici se găsesc cele mai felurite şi mai atrăgătoare săli de consumaţie, precum şi căsuţe răsfirate în desişul pădurii. Preparatele sînt diverse şi gustoase. Din bazine speciale se poate alege crapul sau păstrăvul dorit, iar pe lacul ce şerpuieşte pe lîngă complex se pot face plimbări cu barca, hidrobicicleta, sau chiar cu vaporaşul. Pescarii să nu-şi uite undiţele acasă.

În sfîrşit, la hotarul dintre judeţe, pînă să treci în Argeş, se află, tot într-o pădure **„Popasul turistic Optaşi“**, unitate care şi-a făcut renume datorită gustoaselor sale preparate.

Dar, aşa cum spuneam, spre orice parte a judeţului te-ai îndrepta, se găsesc alte şi alte locuri ale ospeţiei. În jos, spre Dunăre, la 13 kilometri de Caracal, pe şoseaua ce duce la Corabia se găseşte **„Hanul Haiducilor“**, iar dacă mergi spre Roşiori de Vede nu uita că în **Drăgăneşti-Olt** funcţionează, începînd din acest an, un modern complex de alimentaţie publică cu bar de zi, restaurant cu 200 de locuri la mese, braserie şi cofetărie.

Deci, nu uita, stimate călător, că în judeţul Olt unităţile de alimentaţie publică şi turism sînt gazde primitoare, care-ţi oferă toate condiţiile pentru un popas agreabil.

A. SURUGIU

cu „PEGAS" la drum

Prezența bicicletei pe drumurile publice devine tot mai frecventă, bicicleta constituind un mijloc rapid și economicos de transport.

O deplasare rapidă la locul de muncă sau la locurile de agrement – numai cu bicicleta PEGAS !

Magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat vă oferă o gamă variată de biciclete PEGAS.

	PREȚ
● PEGAS clasic cu cadru, pentru bărbați	1 680 lei
● PEGAS clasic cu cadru, pentru femei	1 710 lei
● PEGAS ideal cu cadru, pentru bărbați	1 615 lei
● PEGAS ideal cu cadru, pentru femei	1 640 lei
● PEGAS Robusta, cu cadru pentru băieți	1 800 lei
● PEGAS Robusta cu cadru pentru fete (destinate copiilor între 6–10 ani)	1 800 lei
● PEGAS Modern cu cadru, pentru băieți	1 865 lei
● PEGAS Modern cu cadru, pentru fete (destinate copiilor între 8–14 ani)	1 865 lei
● PEGAS Comoda cu cadru rigid	1 690 lei
● PEGAS Practic cu cadru pliabil	1 920 lei
● PEGAS 1 212, pentru copii	1 118 lei

Datorită sistemului de reglare pe înălțime a ghidonului și șeii, PEGAS Comoda și PEGAS Practic pot fi utilizate pentru copii, adolescenți și adulți.

Bicicletele sînt echipate cu frînă față tip clește, clopoțel pompă de aer, trusă cu scule, apărătoare de lanț, set catadioptrii și altele.

Ergociclul PEDALUX 3 (bicicleta medicinală) pentru pregătire sportivă, menținerea condiției fizice și sănătății preț 1 350 lei.

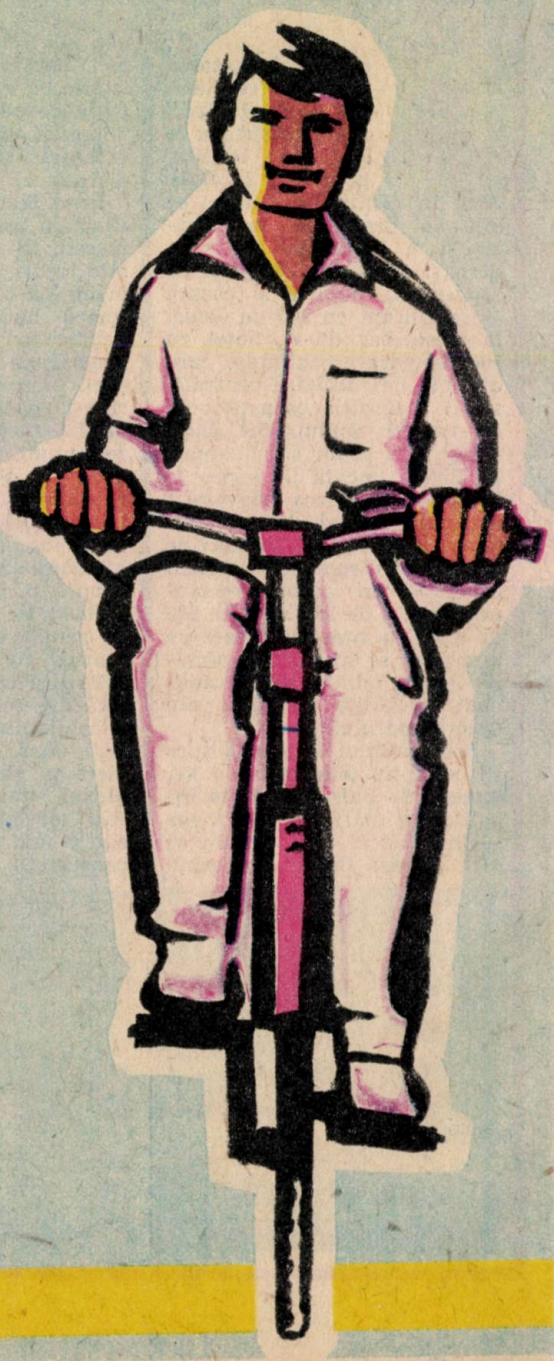

În tot timpul anului puteți face un popas plăcut și reconfortant în zone de un deosebit pitoresc. Acolo vă așteaptă hoteluri, hanuri și cabane – unități cu o dotare modernă, care vă oferă ospitalitate și confort.

– Hanul „MOROENI" este situat pe șoseaua Tîrgoviște – Sinaia și dispune de un restaurant și o braserie. Unitatea are camere cu 2 și 3 paturi și căsuțe tip camping. Telefon 927/72130.

– În pitoreasca vale a Buzăului, nu departe de tabăra de sculptură de la Măgura, se găsește Hanul „CIUTA". Moderna unitate dispune de camere confortabile cu 1 și 2 paturi și căsuțe tip camping.

– Complexul de alimentație publică „PRIVIGHETOAREA" este amplasat lîngă orașul Slobozia, pe D.N. 2 A (E 15, km 120), dispunînd de un modern hotel dat recent în folosință. Complexul oferă turiștilor minunate condiții de petrecere a unor ceasuri deosebit de plăcute.

Telefon : 910/12931.

Puteți obține informații, sau puteți reține locuri la unitățile dorite, prin Agenția de Turism din București (str. 13 Decembrie nr. 26).

CONFORT

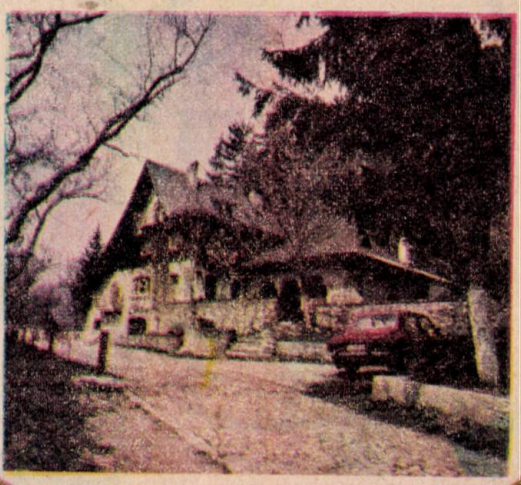

OSPITALITATE

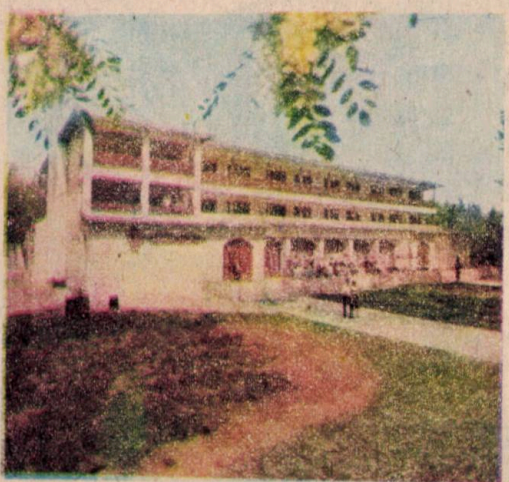

PITORESC

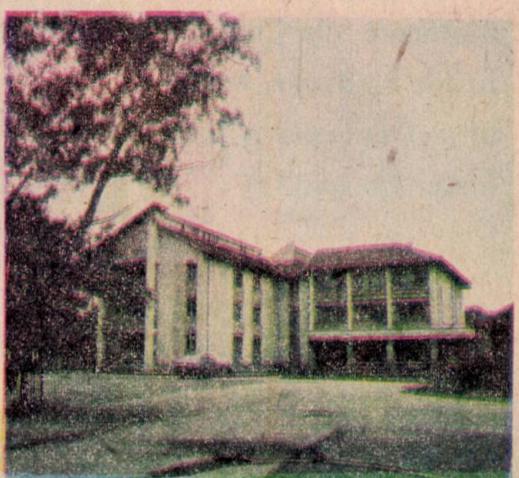

MAGAZINELE „COOP" vă așteaptă

În toate localitățile patriei, magazine și unități de desfacere specializate stau la dispoziția Dv. pentru a vă satisface nevoile și dorințele, în orice perioadă a anului.

Moderne, bine aprovizionate și cu un personal de înaltă ținută, magazinele „COOP" oferă o gamă largă de produse cosmetice și parfumerie, tricotaje, galanterie, confecții de sezon, articole de uz gospodăresc.

La raioanele de carte din magazinele „COOP" puteți găsi ultimele apariții editoriale, precum și diverse sortimente de jocuri logice și jucării care pot constitui, după preferințe, cadouri utile și plăcute în orice ocazie.

VIZITAȚI unitățile de desfacere ale Cooperației de Producție, Achiziții și Desfacere a Mărfurilor din țară !

CASA DE ECONOMII ȘI CONSEMNAȚIUNI
A REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

economisiți
la

CEC

LIBRET DE ECONOMII

In pas cu

CONFECȚII FRUMOASE, TRAINICE, MODERNE.

FIECARE ANOTIMP ȘI FIECARE SEZON CU MODA ȘI LINIA SA.

FIECARE FEMEIE ȘI FIECARE BĂRBAT CU GUSTUL ȘI OPȚIUNEA SA.

MAGAZINELE ȘI RAIOANELE SPECIALIZATE ALE COMERȚULUI DE STAT VĂ STAU LA DISPOZIȚIE ÎN TOT CURSUL ANULUI.

LINIA MODEI_

PRACTICE, MODERNE, ELEGANTE, TRICOTAJELE, REALIZATE ÎNTR-O VARIATĂ PALETĂ COLORISTICĂ, DIMENSIUNI ȘI MODELE DIVERSIFICATE, SE NUMĂRĂ PRINTRE PIESELE CELE MAI AGREATE DIN GARDEROBA DV.

MAGAZINELE ȘI RAIOANELE SPECIALIZATE ALE COMERȚULUI DE STAT VĂ ÎNVITĂ SĂ VĂ ALEGEȚI DIN BOGATUL SORTIMENT PE CARE VI-L PUN LA DISPOZIȚIE: BLUZE, ROCHII, JACHETE, PULOVERE, FUSTE Ș.A.

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCŢIE ALIMENTARĂ — TIMIŞOARA

În cooperaţia de producţie, achiziţii şi desfacere a mărfurilor din judeţul Timiş au existat cîndva, acum vreo 2—3 decenii, două mici unităţi de redusă importanţă economică. Una dintre ele purta denumirea de „PENCOOP", denumire nesemnificativă şi incompletă, deoarece în afară de preluarea penelor achiziţionate de organizaţiile cooperatiste din ţară, sortarea şi prelucrarea lor, aici se executau aceleaşi operaţiuni şi cu părul de frizerie. Important era doar faptul că ambele produse erau destinate exportului, unitatea contribuind, într-o măsură destul de mică pe acea vreme, la aportul valutar.

A doua unitate fusese declarată pretenţios Întreprindere de valorificare a produselor alimentare. De fapt era vorba de o activitate modestă, ca şi a „PENCOOP", dar cu alte produse : gîşte, iepuri, melci, broaşte şi ouă. Gîştele (o mică parte dintre ele îndopate chiar aici) şi iepurii erau sacrificaţi, melcii fierţi şi ambalaţi, broaştele tăiate şi brichetate, iar ouăle transformate în melanj. Marfa era destinată exportului. Mai exista încă un sector de producţie alimentară (în afara laboratoarelor de cofetărie şi carmangerie), dar care aparţinea cooperativelor : panificaţia — vreo două duzini de brutării, cu capacităţi destul de mici, majoritatea funcţionînd în locuinţele lucrătorilor, pregătind mai ales pîine din materia primă adusă de populaţie (făină sau aluat).

Deci, trei sectoare cu activitate foarte modestă, primele două subordonate direct uniunii judeţene, cel de-al treilea coordonat de către cooperativele comunale. Destule complicaţii în controlul, îndrumarea şi coordonarea lor, operaţiuni făcute de lucrători — mai mult sau mai puţin pregătiţi — de la aceste organizaţii. Iată suficiente motive pentru ca, în 1972, cele două unităţi (PENCOOP şi I.V.P.A.) împreună cu „sectorul" de panificaţie să fuzioneze şi să se formeze o întreprindere de producţie alimentară, subordonată unei centrale a CENTROCOOP.

Chiar şi în aceste condiţii, denumirea de întreprindere era destul de pretenţioasă datorită slabei baze tehnico-materiale de care dispunea. Au fost aleşi însă în conducerea unităţii o mînă de oameni gospodari, harnici şi întreprinzători, care s-au zbătut pentru obţinerea fondurilor necesare dezvoltării şi modernizării secţiilor, atelierelor şi mai ales a reţelei de brutării. A urmat mai bine de un deceniu de activitate intensă pentru a se ajunge să se poată vorbi, astăzi, de *Întreprinderea de producţie alimentară Timişoara* ca despre o unitate reprezentativă. În sprijinul acestei afirmaţii aducem o singură cifră : valoarea fondurilor fixe ale întreprinderii se ridică în momentul de faţă la peste 72 milioane lei. Clădiri noi în care funcţionează abatoarele, secţiile de prelucrare a produselor, brutării moderne, de mare capacitate, utilaje şi maşini de mare randament — iată imaginea de azi a acestei întreprinderi.

Grăitoare sînt şi alte cîteva cifre : volumul economic anual este de aproape 200 milioane lei, valoarea pîinii produse din fond central se ridică la circa 115 milioane lei, iar prestările în panificaţie pentru populaţie la 14 milioane lei ; producţia alimentară realizată în 1985 (fără panificaţie) va fi de 65 milioane lei, 40 la sută din aceasta fiind destinată exportului. Se estimează că beneficiul planificat va fi mult depăşit.

Un aspect deosebit al activităţii întreprinderii îl reprezintă relaţia dintre aceasta şi cooperativele comunale sau orăşeneşti şi uniunile judeţene. Unitatea din Timişoara primeşte din întreaga ţară materie primă : pene, fulgi, păr de frizerie, iepuri, gîşte, melci, broaşte. Toate aceste produse sînt prelucrate şi apoi expediate beneficiarilor din ţară sau de peste hotare. A fost o vreme în care au existat animozităţi între întreprindere şi furnizori. Acestea s-au rezolvat prin prezenţa permanentă la recepţionare a unor delegaţi neutri. Drept urmare, cele mai multe organizaţii expediază spre Timişoara produse de foarte bună calitate. Acest fapt a fost influenţat şi de îmbunătăţirea activităţii achizitorilor. Gospodarii satelor pot cîştiga sume importante de bani valorificînd prin cooperaţie produse agroalimentare ce se prelucrează prin I.P.A. Timişoara. Singura condiţie este ca acestea să fie de bună şi foarte bună calitate. Căci, în funcţie de acest factor, creşte şi cîştigul realizat de ei.

ŞT. SÂRBU

La A. E. I.
Hanu Conachi

PRIN VALORIFICAREA SURSELOR NECONVENȚIONALE...

Asociația economică intercooperatistă pentru creșterea și îngrășarea mieilor Hanu Conachi – Galați. Anual, după cum ne spune directorul complexului, tehnicianul veterinar Costică Săndică, aici se produc 1 300–1 400 tone de carne, în viu. În întregul cincinal, sporul mediu zilnic în greutate n-a coborît niciodată sub 170–180 grame, greutatea medie de livrare a fost de 32,8 kilograme, iar un kilogram spor în greutate s-a obținut cu 6,5 unități nutritive. În aceeași perioadă, mortalitățile și tăierile de necesitate n-au depășit 2 la sută, față de 5 la sută cît prevede tehnologia, beneficiul anual s-a cifrat între 3–3,5 milioane lei.

Factorul determinant al tuturor acestor bune rezultate îl constituie furajarea și îngrijirea corespunzătoare a mieilor primiți pentru îngrășare din cîteva cooperative agricole gălățene. Pe cele 900 hectare ale asociației, prin aplicarea unei agrotehnici avansate, se obțin anual în jur de 6 300 000 unități nutritive, provenite din lucernă, sfeclă furajeră, borceag, porumb-siloz și orz uruit – acestea fiind furajele cele mai propice îngrășării într-o perioadă cît mai scurtă a mieilor. Pentru a le spori apetitul, furajele se administrează mieilor numai după o prealabilă preparare, unitatea dispunînd în acest scop de două mori D.I., o moară M.C. 3, un fulguitor și alte utilaje. Adăparea mieilor se face la uluce cu nivel constant. În complex – cum ne precizează inginerul Ion Bujor – se practică sistemul intensiv de îngrășare a mieilor pe tronsoane. Mieii care se adaptează mai greu la creșterea pe grătare sînt scoși în prealabil la pășunat, pe pajiștea de 51 hectare a complexului, finisarea lor făcîndu-se apoi tot pe tronsoane, în sistem intensiv. Mieii se bucură de o atentă supraveghere sanitar-veterinară, realizată sub conducerea competentă a medicului epizootolog Cornel Popescu. Muncitorii complexului, printre care Ion Popa, Vasile Arghir, Petrache Badiu Costache Hilohi, Anica Marin și Florica Roșianu muncesc cu multă dăruire profesională și cu experiența acumulată în cei 15 ani de activitate a complexului.

Hărnicia le este din plin răsplătită : fiecare dintre ei, lucrînd în acord global, realizează în medie un venit anual de circa 40 000 lei. În plus, cu toții beneficiază și de lot în folosință, ca și de alte avantaje materiale. Așa, de pildă, cei 50 de lucrători ai complexului iau masa la cantina asociației, la prețuri deosebit de avantajoase. Aceasta se explică prin faptul că unitatea are, pe lîngă cantină, o gospodărie-anexă, în care se produc legumele și zarzavaturile necesare și sînt crescuți anual 50 de porci. Costul redus al mesei se mai explică și prin aceea că pregătirea mîncării se face cu un combustibil gratuit : biogazul.

VĂ RECOMANDĂM O EXPERIENȚĂ DINTRE CELE MAI VALOROASE

Pe lîngă utilizarea lui la cantina complexului, biogazul mai este utilizat și în bucătăriile celor cinci apartamente ale muncitorilor din blocul învecinat, ca și pentru punerea în funcțiune a unui grup electrogen stabil, și asigură energia necesară grupului sanitar. Se prevede ca, în perspectiva apropiată, toate mașinile de interior ale complexului să fie acționate pe bază de biogaz.

Instalația de producere a acestui combustibil a fost creată de contabilul-șef al unității, **Toader Dragomir,** ajutat de fiul său, inginerul mecanic **Romeo Dragomir.** Din aceeași colaborare fructuoasă s-a mai construit în incinta unității și o instalație eoliană, care asigură iluminatul în birourile complexului.

Instalația de biogaz a fost dată în funcțiune în anul 1981 și de atunci funcționează fără întrerupere. Avînd capacitatea cilindrului, a bazinului-fermentator, de 30 mc, această instalație produce zilnic 21 mc biogaz, ceea ce, tot zilnic, înseamnă înlocuirea a 14 litri de motorină sau 80 kilograme de lemne.

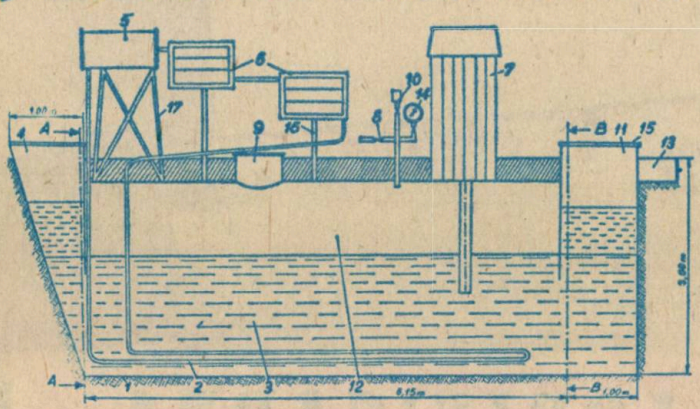

1. Bazinul instalației (capacitate 30 m³) ; 2. Element încălzire ; 3. Compost (50% gunoi + 50% apă) ; 4. Gura de încărcare a instalației ; 5. Bazin de apă (capacitate 200 l) ; 6. Captatori solari ; 7. W.C. ; 8. Conductă pentru gazul rezultat ; 9. Capac pentru intervenții ; 10. Supapă de siguranță ; 11. Gură de evacuare ; 12. Spațiu pentru acumularea biogazului ; 13. Preaplin ; 14. Manometru ; 15. Capac ; 16. Suporți captatori solari ; 17. Suport bazin apă.

Bunele rezultate ale instalației construite de Toader Dragomir, de acum un nume cunoscut printre pionierii introducerii biogazului la noi, au făcut ca tipul de instalație creat de el să se extindă în întregul județ Galați — în unități economice și în gospodăriile populației. Din cele peste 200 de asemenea instalații cîte funcționează deocamdată în județ, 76 se află în cooperative agricole. Le-am vizitat pe cele din localitățile Independența, Piscu, Șerbănești, Liești și Tudor Vladimirescu. Pretutindeni, conducerile cooperativelor s-au declarat pe deplin mulțumite de funcționarea instalațiilor. Aceleași aprecieri le-am aflat și la S.M.A. Vameș și Cudalbi, care folosesc, de asemenea, tipul de instalație creată la Hanu Conachi. Avantajele folosirii acesteia sînt atît de evidente încît se prevede ca, în viitorii cîțiva ani, numărul instalațiilor asemănătoare să crească mult. În acest scop, au fost organizate cîteva schimburi de experiență la complexul de miei de la Hanu Conachi și s-a trecut la fabricarea instalației în trei întreprinderi specializate din județ. Aceste întreprinderi sînt : Unitatea economică intercooperatistă pentru construcții-montaj Galați (Șos. Galați - Bujor, kilometrul 12), Centrul județean de reparat utilaje pentru zootehnie din Galați (Șos. Galați-Brăila) și S.M.A. Vameș.

DACĂ VREȚI SĂ VĂ CONSTRUIȚI SINGURI INSTALAȚIA

Celor care au ambiția, plăcerea și priceperea să și-o construiască singuri, la un preț considerabil redus, le oferim aici o schemă detaliată și foarte clară, însoțită de cîteva date constructive absolut necesare. Elementul principal al instalației este cilindrul metalic, bazinul (1). El are o capacitate de introducere a materiei organice în jur de 30 mc și poate fi ori o cisternă casată de pe autovehiculele de transportat lapte sau produse petrolifere, o cisternă, tot casată, de pe mașinile de intervenție la incendii sau de la o fostă batoză, ori un cilindru metalic confecționat anume în scopul propus. Grosimea tablei din care este confecționat cilindrul nu trebuie să fie mai mică de 10 mm. El se îngroapă în întregime în pămînt, cît mai mult peste nivelul maxim al apei freatice și la un loc cît mai expus soarelui. Se montează pe un strat izolator de gunoi și, obligatoriu, înclinat cu 10 grade înspre gura de evacuare (11). Jumătățile de jos ale celor două părți laterale ale cisternei vor fi decupate pentru a li se putea atașa o gură de încărcare (1) și o alta de evacuare (11). Sus, pe cilindru, așa cum se vede și în schemă, se va realiza gura de observație și intervenție (9), cu diametrul de 700 mm, prevăzută cu un capac etanșat printr-o garnitură de cauciuc groasă de 5 mm, doi captatori solari plani (6), fixați pe suporți metalici (16) și un bazin cu capacitatea de 200 litri, unde se acumulează apa caldă produsă de captatori, bazinul fiind și el sprijinit pe cilindru, de un suport (17). Apa caldă din bazin pătrunde într-un element încălzitor (2) al biomasei. În cilindrul instalației vor fi prevăzute două racorduri etanșe cu diametrul de 25 mm — unul de intrare și altul de ieșire. De un alt racord, cu diametrul de 20 mm, vor fi legate cîteva derivații — pentru robinetul principal de biogaz (8), pentru supapa de siguranță (10) și pentru manometru (14). Trebuie prevăzut și un al patrulea racord, cu diametrul de 100 mm, care va trebui să pătrundă în cilindru pe o adîncime de 1,25 m, servind la evacuarea materiilor organice din WC-ul (7), amplasat deasupra bazinului. Preaplinul (13) va fi făcut pentru ca apa ce trece peste nivelul stabilit să fie eliminată. Duzele la mașină sau plită vor avea diametrul de 2—3 mm, deoarece, cum bine se știe, presiunea și puterea calorică a biogazului sînt ceva mai mici decît la gazul metan.

TRAIAN DUMITRESCU

Vă prezentăm: Stația de producere a biogazului DE 10 mc TIP Vs-Vg

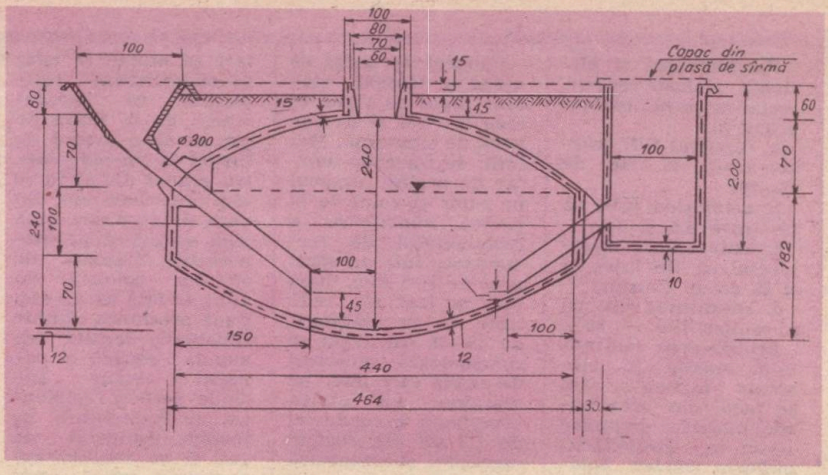

Uniunea județeană a cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor Vaslui, împreună cu cooperativa orășenească Vaslui, a pus în practică un proiect – realizat de ing. Gheorghe Velea, subing. Antonel Hurduc și tehnicianul Virgil Oțeleanu – de construire a unei stații de producere a biogazului cu o capacitate de 10 mc. Noua instalație a fost amplasată la gospodăria-anexă a cooperativei orășenești Vaslui, fiind folosită la obținerea căldurii necesare preparării hranei din această gospodărie.

Stația oferă următoarele avantaje :

- **pune în valoare noi surse de energie neconvențională ;**
- **utilizează numai materiale locale ;**
- **solicită un volum redus de investiții ;**
- **poate fi executată în orice gospodărie țărănească ;**
- **reziduul de biomasă din căminul de evacuare, în amestec cu apă, poate fi folosit ca un foarte valoros îngrășământ organo-mineral, în grădina legumicolă, pe o suprafață de cca 10 ari.**

Descrierea instalației

Stația de biogaz de 10 mc este construită dintr-un recipient de formă ovală (ou) cu capetele teșite, avînd la un capăt un tub de alimentare, iar în partea opusă un cămin destinat evacuării apelor uzate (reziduul de biomasă).

La partea superioară, recipientul este prevăzut cu o gură de vizitare în formă tronconică, cu diametrul cuprins între 60—70 cm peste care se introduce capacul de beton de aceeași dimensiune, conform fig. 1 și fig. 2 Capacul este din beton simplu (B 200), prevăzut cu două urechi de fier-beton pentru manipulare, iar în centrul lui e prevăzută o conductă de captare a biogazului cu un diametru de 1/2 țol. Capătul superior al conductei este filetat în vederea echipării cu un robinet de trecere cu sertar de 1/2 țol pentru gaz.

Structura de rezistență a recipientului de fermentare este din beton armat cu grosimea de 12 cm, iar cupola are grosimea de 15 cm. Armarea se face din plasă sudată de oțel-beton de 6 mm cu ochiuri de 12 cm. În interior recipientul este tencuit cu mortar de ciment în amestec cu apastop, ultimul avînd rol de hidroizolație.

Comparativ cu instalațiile de biogaz construite din pămînt stabilizat, aceasta are avantajul că rezistă în timp și nu prezintă pericol de surpare sau accidentare.

Cîteva elemente tehnice

Prin fermentarea în condiții anaerobe a dejecțiilor animale și a altor materiale de origine organică (paie, frunze uscate, ierburi etc.) au loc procese complexe de transformare a acestora într-un nămol mineralizat cu degajarea unor cantități importante de gaze (metan, hidrogen sulfurat, bioxid de carbon). Faza hidrogenă, constituită din trei etape, face ca rolul principal al procesului chimic să-l aibă bacteriile acidogene. Bacteriile metanogene, prin metabolism, transformă acizii și alcoolii produși de bacteriile acidogene în bioxid de carbon și metan.

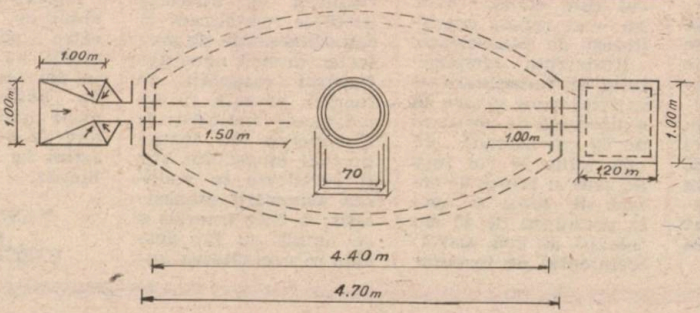

Randamentul și eficiența ridicate cer respectarea următoarelor proporții:

a. raportul C/N (carbon/azot) să fie de 25—28;

b. aciditatea (pH) să fie între 6,5 și 7,5;

c. temperatura amestecului să fie între 15 și 25 grade Celsius;

d. umiditatea minimă a compoziției — 80%.

Echilibrarea conținutului mediu în elemente carbon și azot se face din principalele materii organice aflate în gospodărie, conform rețetei folosite. Pentru echilibrarea aciditații se procedează astfel:

— dacă pH este mai mic de 6 se introduce în fermentator var sau cenușă provenită de la materiale organice (lemn);

— dacă pH este mai mare de 8 se introduce în fermentator bălegar proaspăt de cal sau vită, dizolvat în apă.

Temperatura biomasei înainte de introducerea acesteia în recipientul de fermentare va fi de 40—50°C și se realizează astfel: cu 4—5 zile înainte de încărcarea recipientului, biomasa stabilită pe baza rețetei se depozitează în apropierea instalației, într-un strat gros de 50—70 cm și se stropește cu apă pînă la umectarea totală. Conținutul se amestecă uniform prin lopătare și se acoperă cu o folie de polietilenă (de preferință neagră sau gri). Biomasa astfel pregătită se lasă la fermentare timp de 4—5 zile, pînă ajunge la temperatura de circa 50°C.

Umplerea recipientului se face astfel: biomasa se introduce în fermentator pînă la 1/2 din înălțime (1,20—1,40 m) peste care se toarnă 400—500 litri de apă. După 24 de ore de la introducerea biomasei, timp în care recipientul se încălzește la temperatura biomasei introduse, se adaugă apă pînă la umplerea completă a recipientului (de preferință apă caldă, la temperatura de 20—30°C).

Capacul de beton se așază în locașul stabilit (gura de vizitare) care are rol și de supapă de siguranță. Mai întîi, se unge cu mortar de argilă capacul pe cotor și golul de la partea superioară a recipientului de fermentare, într-un strat gros de 4—5 mm, după care se lasă să cadă liber de la înălțimea de 40—50 cm. Apoi se compactează mortarul de argilă care iese pe margine. La partea superioară a conductei de 1/2 țol din centrul capacului se montează robinetul la care se racordează un furtun din PVC cu diametrul de 10—15 mm ce merge la consumator. La distanța de 1,5 m de

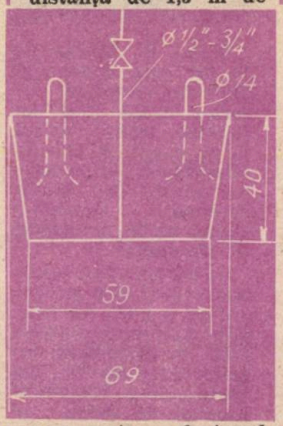

consumator, furtunul se va prevedea cu un „Teu" de la care se va racorda aparatul de măsurare a presiunii (acesta se construiește dintr-o riglă de lemn gradată și un furtun de PVC în formă de „U" conform fig. nr. 3).

Peste capacul de etanșare se va turna apă, creindu-se un sistem de verificare a etanșeității instalației. Dacă apa își păstrează nivelul constant, capacul este etanș, dacă nu — se repetă operațiunea de etanșeizare.

Rezistența recipientului de fermentare se verifică prin vidare la o diferență de presiune de 60 cm coloană de apă (plus 30 cm față de zero și minus 30 cm față de zero) și apoi la presiunea de 40 cm coloană de apă, astfel: recipientul de fermentare se umple cu apă; se etanșeizează recipientul cu capacul etanș; de la țeava de gaz se face racord cu furtun la un manometru gradat din 50 în 50 mm: se scoate apă din gura de evacuare pînă cînd se indică pe manometru diferența de 60 cm coloană de apă; se lasă 24 de ore. Dacă presiunea rămîne constantă, rezultă că cupola rezistă și capacul etanș închide perfect recipientul de fermentare; se închide robinetul de gaz și se echilibrează presiunea între recipientul de fermentare și atmosferă; se introduce apa în gura de alimentare pînă cînd pe manometru apare diferența de 40 cm coloană de apă (plus 20 față de zero și minus 20 față de zero); se lasă 24 de ore și dacă presiunea rămîne constantă rezultă că recipientul rezistă și nu are pierderi.

În cazul în care la una din cele două verificări se constată că presiunea pe manometru nu este constantă, înseamnă că instalația are pierderi prin pereți, fund sau cupolă. În acest caz, se reface scliviseala interioară a întregii instalații, după care se fac din nou cele două verificări.

Arzătoarele de la consumator vor fi prevăzute cu duze cu deschiderea de minimum 3 mm, spre a se asigura debitul necesar de gaze.

Măsuri de protecția muncii și P.S.I.

În construcția și exploatarea instalației de biogaz de 10 mc se vor respecta cu strictețe normele republicane și departamentale de protecția muncii specifice fiecărei categorii de lucrări, precum și următoarele indicații: 1. Conductele de transport al biogazului vor fi verificate în vederea asigurării etanșeității; 2. Este interzis a se umbla cu foc deschis în vecinătatea gurii de umplere sau evacuare, pentru a înlătura pericolul de explozie; 3. În cazul cînd peste instalație se construiește o seră sau un solar, se va aerisi spațiul dacă se simte miros de gaze, pentru a se evita pericolul de asfixiere sau de incendiu; 4. Se va aerisi instalația în cazul în care se constată presiune maximă (peste 800—1 000 mm coloană de apă); 5. Cu ocazia curățirii recipientului, care se va executa la 2—3 ani, după ridicarea capacului se va lăsa instalația să se aerisească 10—12 ore.

Eficiența instalației de la Vaslui

Instalația a fost pusă în funcțiune la data de 13 septembrie 1984, funcționînd și în prezent cu aceeași intensitate.

Compoziția biomasei introduse la pornire a fost: 2 părți paie de grîu tocate, o parte dejecții porcine, o parte bălegar de vacă, o parte balegă de cal și 5 părți apă.

Temperatura aerului la data pornirii a fost de 15,6°C, iar a biomasei din recipient de 34°C. Evoluția temperaturii din aer și recipient a fost controlată la 2—3 zile. Pentru ardere s-a folosit un arzător tip 600 fără orificiu de aerisire, așezat pe un suport executat din oțel-beton.

Costul instalației este de 7 900 lei. Ea poate fi folosită în orice gospodărie țărănească, acoperind necesarul de gaz pentru prepararea hranei și alte utilități gospodărești.

Apreciem că, acordîndu-se credite de către cooperația de credit, cu rambursarea în doi ani, s-ar putea da posibilitate unui mare număr de cetățeni de a-și construi o astfel de instalație de biogaz.

VASILE VIERU
președintele
UJECOOP Vaslui

CALEIDOSCOP SPORTIV

AȘI DIN LUMEA SATELOR

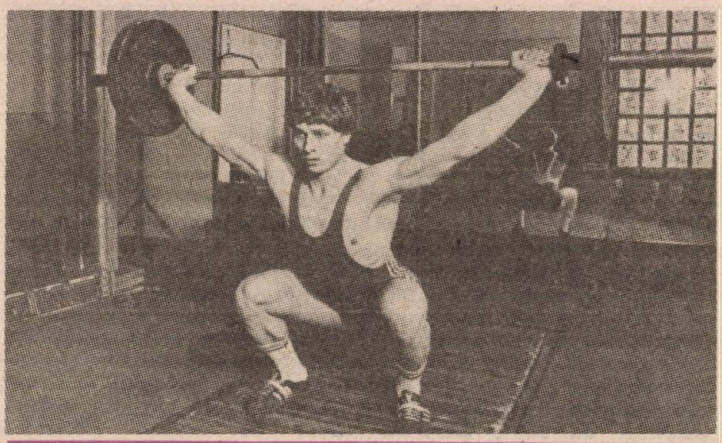

Excepționalele performanțe ale halterofililor noștri la Jocurile Olimpice din 1984, de la Los Angeles, aveau nevoie, s-a spus, de confirmări, de clasări pe podium și victorii care să nu beneficieze de nici o conjunctură favorabilă. Nimic mai simplu, par să fi gîndit cei care inauguraseră palmaresul olimpic românesc. Care-i primul prilej ? Campionatele europene de seniori de la Katowice, unde vor fi prezenți toți cei ce alcătuiesc elita halterelor. Punct ochit, punct lovit : 6 medalii, cîte două de aur, argint și bronz.

În fruntea lotului, din nou, ca și în California, tînărul consătean al celor din Piscul Galaților, **Nicu Vlad,** trecut acum la o categorie superioară — 100 kg. În întrecere cu recordmanul mondial, sovieticul Kuznețov, cu campionul U.R.S.S., Viktor Sevciuk, admirabilul Nicu Vlad (22 de ani neîmpliniți) va domina categoric competiția, urcînd pe prima treaptă a podiumului la totalul celor două stiluri și la „smuls". Și încă un reper semnificativ : celebrul Kuznețov n-a putut realiza decît o performanță inferioară cu 25 kg celei obținute de român. Alături de Vlad, au punctat în clasamentul pe medalii **Teodor Iacob** (născut în județul Mureș, în comuna Botez) și **Constantin Chiru,** din Odobești, Vrancea.

Peste doar o săptămînă, la Edinburgh, alte confirmări : campionatele mondiale și europene ale juniorilor i-au avut printre protagoniști pe tinerii halterofili din România, care au cucerit nu mai puțin de 20 de medalii, dintre care 6 de aur. Metalul cel mai prețios a fost adus de **Andrei Socaci** (din Sînmartin, Sibiu), cel mai detașat învingător în Scoția. De altfel, cu rezultatul realizat la categoria sa (75 kg), Socaci ar fi putut urca pe podium chiar și la categoria 100 kg.

Deci, prezentul halterelor românești e de aur, iar viitorul nu se arată mai prejos.

VICTORIILE REVENIRII LA UN STIL PROPRIU

De patru ori încununat cu titlul de campion mondial, handbalul românesc s-a impus în istoria acestei discipline poate nu atît prin palmaresul unic, cît printr-un stil propriu, în care spectacolul prima în fața forței, aducînd succesul fanteziei debordante și al bucuriei de a juca. O dată devenit sport olimpic, aria de răspîndire a handbalului avea să crească necontenit, stimulul laurilor olimpici impunînd alte și alte școli. S-a trecut la impunerea stilului în forță, bazat pe jucători înalți și puternici. Totul a devenit mai greu, iar înscrierea handbaliștilor români în noua modă s-a dovedit — o spun rezultatele — greșită într-o măsură evidentă.

În 1985, însă, semnele unei reveniri spectaculoase la caracteristicile ce ne-au adus atîtea bucurii au apărut clar, cum au apărut și rezultatele de prestigiu : **H. C. Minaur Baia Mare** a cucerit **„Cupa Federației internaționale de handbal"**, iar echipa reprezentativă studențească s-a întors din R.F. Germania cu al cincilea titlu de campioană mondială universitară (după victoriile din 1973, Suedia, 1975, România, 1977, Polonia și 1981, Franța).

Cu un jucător de excepție, Maricel Voinea, probabil cel mai bun handbalist al lumii la această oră, cu doi oameni de „9 m“ de forță deosebită (Marian Dumitru și Olimpiu Flangea) — Vasile Stîngă „tunarul“ s-a accidentat în primul meci —, cu pivoți abili (Cornel Durău și Doru Porumb), cu coechipieri utili (Alexandru Buligan, Adrian Simion, George Dogărescu, Ion Mocanu, Constantin Petre, Dumitru Berbece, Mircea Petran, Petru Jantă), formația antrenorilor Lascăr Pană și Cezar Nica s-a impus, neînvinsă, într-o competiție la care au fost, în fapt, prezente reprezentativele naționale, cazurile cele mai evidente fiind cele ale U.R.S.S. și R.F. Germaniei.

O ZI ÎNCĂRCATĂ

Francezul Michel Platini a avut, la cei 29 de ani ai săi, destule zile pline, dar nici una n-a fost precum cea de 29 aprilie 1985. Încărcatul program al căpitanului reprezentativei de fotbal a Franței și conducător de joc al Juventus-ului Torino a început, cum altfel, cu un antrenament împreună cu colegii de la echipa națională, după care, schimbînd echipamentul, într-o ținută sobră s-a deplasat la Muzeul Grevin, celebrul muzeu al figurilor de ceară, unde de acum se află și sosia „decarului“ francez. Cu umor, Michel Platini a remarcat : „Dacă ratez un penalti în finala „Cupei Mondiale“, ajung... luminări!“.

Apoi, alături de componenții lotului campion european în 1984, Michel a fost primit la Palatul Elysée, sediul președinției Republicii, unde a devenit membru al Legiunii de onoare, în gradul de cavaler. Seara, în cadrul unei ceremonii, cel mai bun fotbalist european al anului 1984 a primit trofeul „Balonul de aur“, decernat anual de revista „France-Football“. După o zi așa de încărcată de satisfacții, a urmat, pe 2 mai, meciul cu Bulgaria, pierdut clar, cu 0—2. C-așa-i în fotbal...

ÎN ORAȘUL LUI TOM DEGEȚELUL

În orașul american Bridgeport (Connecticut), locul nașterii celebrului personaj Tom Degețelul, se află cel mai înalt baschetbalist din campionatul universitar al S.U.A., sudanezul Manute Bol, un pivot de 2,29 m sau cum spun localnicii 7 picioare și șase inci. Cu înălțimea sa, Manute Bol poate înscrie „de sus“ fără să se ridice pe vîrfuri măcar, iar anvergura brațelor îi permite să „îmbrățișeze“ panoul. În greutate de numai 86 kg, pivotul african este originar din tribul Dinka, unde o asemenea înălțime nu este deloc neobișnuită. El a declarat că mama sa avea 2,08 m (tatăl era ceva mai scund — doar 2,04 m), iar bunicul l-ar fi putut privi de sus, măsurînd 2,39 m ! Pus la un regim intensiv de îngrășare, cu peste 5 000 kcal. pe zi, Manute

Bol nu a luat nici un gram în greutate, iar randamentul său de-a lungul întregului sezon rămîne impresionant : o medie de 21,5 puncte pe meci. Probleme de ordin fizic are, medicii echipei Universității din Bridgeport trebuind să-i pună șase dinți, scoși în cursul unui ritual al tribului Dinka.

Cel mai înalt jucător ce a evoluat vreodată în campionatul universitar american nu este numai o atracție pentru publicul amator de senzații ieftine, ci un veritabil baschetbalist, remarcabil și în apărare, unde „capacele“ și recuperările sale au contribuit la situarea formației din orașul lui Tom Degețelul pe un loc fruntaș în campionat.

Francezii au găsit o formulă rațională de aplicare a tehnicii spațiale : în fiecare zi, la Trinité-sur-Mer (vestul Franței) sosesc comunicate din partea C.N.E.S. (Centrul național pentru studii spațiale), conținînd informații luate prin satelit. La

Tehnica spațială sprijină sportul

Trinité-sur-Mer se află echipa ce pregătește iahtul francez înscris la tradiționala competiție „Cupa America“, găzduită în 1985 de rada portului australian Perth, iar în plicurile sosite de la C.N.E.S. se află informații cu privire la situația meteorologică din zona de concurs, precum și la curenții marini. „Sîntem singurii care posedăm asemenea fotografii“, a declarat, optimist, Pierre English, directorul programului iahtului francez. Tehnica spațială în ajutorul sportului — iată o inovație pe cît de spectaculoasă, pe atît de pilduitoare.

BICICLETĂ ȘI... JAMBOANE

Bicicleta cu care italianul Francesco Moser a stabilit, la Ciudad de Mexico, un nou record al orei, cu 51,151 km, a fost vîndută în cadrul unei licitații, pentru suma de 62 milioane lire italiene, sumă ce a fost donată UNICEF. Cumpărătorii — doi tineri — au primit bicicleta chiar din mîna recordmanului, cu o „primă“ de 62 de jamboane de Parma !

CU PROPULSIE UMANĂ

Recordul absolut de viteză, folosind exclusiv propulsia umană (stabilit la 27 octombrie 1980 de americanul David Grylls, cu 94,750 km !), este în pericol. Constructori italieni au prezentat la Milano o, cum să-i spunem, „mașină" cu trei roți acționate de pedale, o stranie tricicletă, avînd 3,50 m lungime și o înălțime de numai 70 cm. Ciclistul urmează să stea întins, lanțul de transmisie trecînd pe deasupra lui ; cel ce va încerca să atingă 100 km pe oră bazîndu-se exclusiv pe forța mușchilor săi (inițiatorii s-au gîndit în primul rînd la italianul Francesco Moser) va urmări direcția printr-un ecran de televiziune plasat în interior.

Tentativa urmează să se desfășoare pe pista de sare de la Bonneville (Utah).

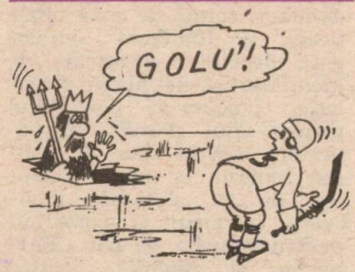

CEA MAI PUTERNICĂ LOVITURĂ

După mai mult de 100 de meciuri, dintre care aproape jumătate la profesionism, pugilistul american Thomas Hearns, campion mondial, denumit de unii „Ucigașul plătit" (goana după reclamă cu orice preț naște adesea prost-gust...), a fost întrebat care i s-a părut cea mai puternică lovitură primită. Hearns a răspuns fără ezitare : „O palmă a tatălui meu, pe cînd aveam 13 ani. Făcusem o prostie, ca orice copil, cred, și tata mi-a aplicat o corecție pe care n-o voi uita niciodată".

REDUTABILII CICLIȘTI

În R.P. Chineză a debutat în 1985 o cursă ciclistă rezervată țăranilor specializați în transporturi pe biciclete. Organizatorii au explicat astfel crearea competiției: „Țăranii care cară pînă la 100 kg pe bicicletele lor în fiecare zi cîte 25 km se pot măsura, fără îndoială, cu cicliștii sportivi, mai ales că fără greutatea pe care sînt obișnuiți s-o transporte li se pare că zboară !". Cursa — în circuit — a avut loc la Nantong, în provincia Jiangsu (în apropiere de Shanghai) și a fost dotată cu premii acordate de Comisia pentru sport și cultură fizică a republicii.

Americanul Doug Herland a suferit în copilărie — iar sechelele au rămas — de o maladie osoasă; pînă la vîrsta de 9 ani, cînd a reușit pentru prima oară să facă doar cîțiva pași fără ajutorul nimănui, a trebuit să fie băgat de 15 ori în ghips. Îndrăgostit de sport,

UN HANDICAPAT, MEDALIAT OLIMPIC

Doug se visa jucător de baseball, dar un accident l-a făcut să renunțe la pasiunea sa, unul dintre picioare rămînîndu-i cu 2 cm mai scurt. La universitate, un profesor, văzîndu-i statura — 1,42 m, și doar 48 kg — i-a propus să devină cîrmaci. Așa a început să se transforme în realitate visul olimpic al micuțului, dar tenacelui Doug, care în doar trei ani a ajuns... pe podiumul J.O. de la Los Angeles, cucerînd medalia de bronz pe Lake Casitas, cu echipajul de 2 rame plus 1. După Olimpiadă, Doug Herland a creat un birou de consultații în vederea inițierii unui program de dezvoltare a canotajului pentru handicapați, muncă pe care o duce cu același zel cu care a reușit să ajungă în palmaresul celei mai mari competiții mondiale.

LA TELEVIZOR

Un judecător din Palm Beach Gardens (Florida) a dat, cu toată solemnitatea impusă de austera atmosferă a unui tribunal, o decizie cît se poate de amuzantă : „Sub amenințarea pedepsei cu închisoarea, numitul John Mallouk, de 38 de ani, agent imobiliar în acest oraș, nu mai are voie din acest moment să asiste la meciurile susținute de jucătoarea de tenis Chris Evert-Lloyd". Cu lacrimi în ochi, John Mallouk a părăsit sobra incintă, suo privirile vesele ale asistenței, fiind întîmpinat la ieșirea din tribunal de reporteri. A urmat prima declarație publică a nefericitului: „Sînt îndrăgostit de Chris încă din 1971, cînd am văzut-o pentru prima oară la New York, la campionatele internaționale ale S.U.A. De atunci i-am trimis mai bine de 200 de scrisori — rămase, din păcate, fără răspuns —, unele conținînd cereri în căsătorie, dacă divorțează de actualul ei soț. Am o singură consolare : judecătorul nu mă poate împiedica să mă uit la televizor !"

Grupaj de
LUCIAN OPREA

FĂLTICENI — pămînt

Să ne oprim acum sub imensa poartă dinspre sud — cînd intri în ţinuturile SUCEVEI —, poartă care se cheamă FĂLTICENI. Bolţi vii, verzi în această zi de iunie, cînd scriu, roşii şi galbene-n acest octombrie cînd citeşti, iubite omule al pămîntului. Livezi de meri. Cît cu privirea pot cuprinde. Terase

CONTURUL UNEI STAŢIUNI

Pe numele ei întreg — **Staţiunea de cercetare şi producţie pomicolă Fălticeni.** Veche, dacă se poate spune astfel, din 1957. Ne închipuim, prin urmare, cîtă muncă s-a depus aici în aproape 30 de ani pentru ca fostele coaste supuse alunecărilor, cu rupturi şi cu emblema „improprii culturilor", să apară cum apar. Binecuvîntate, zic, locuri în această parte a planetei ! „Da, însă binecuvîntarea nu poate să o dea decît omul, oricît ar părea uneori natura de darnică..." Corectarea vine de la doctorul inginer **Gheorghe Lazăr.** Domnia-sa este directorul acestei unităţi de mare prestigiu şi de mare faimă, care deţine două titluri de **Erou al Muncii Socialiste,** şi e tocmai bine să vedem de la început strălucita carte de vizită a unor oameni care cu mintea şi cu braţul schimbă şi preschimbă faţa pămîntului. Şi cum anume ? Incursiunea — un fel de a spune — în detaliile muncii de aici o facem cu sprijinul inginerului-şef Vasile Marcu. Trei sînt sectoarele mari ale activităţii staţiunii : **cercetare, producţie, dezvoltare.** Vorbind de măr, care deţine ponderea în suprafaţa totală de livezi, cercetarea şi-a asumat în primul rînd **„Programul mărului",** care urmăreşte şi soluţionează probleme legate de tehnologia culturii şi de ameliorare. E simplu să zici „tehnologia culturii", însă ştim cîte vrafuri de tratate există în legătură cu acest complex de care depind viaţa şi producţia plantaţiei, acest mereu înnoit — dar şi controversat — domeniu în care nu se poate pătrunde fără pasiune, fără ştiinţă şi fără curaj. Să ne gîndim numai la agrofondul care trebuie corelat cu cerinţele reale, la forma de conducere sau la tăierea care nu este altceva decît artă a chirurgiei vegetale. **Rodul pomului, în vîrful foarfecei stă** — sună, simplu, e drept, o vorbă din bătrîni. „De cîte ori cercetarea nu merge cum trebuie, producţia simte imediat" — ţin minte că spunea doctorul Gheorghe Lazăr, cînd o altă unitate din bazin (am numit asociaţia de la Rădăşeni) primea, nu cu mulţi ani în urmă, steagul de fruntaşă pe ţară. Tot la fel de simplu pare cînd spui „ameliorare", dar asta înseamnă să adaptezi pomul şi să-l faci să producă mult, în condiţiile tale de climă şi de sol, să obligi, adică, natura să te servească.

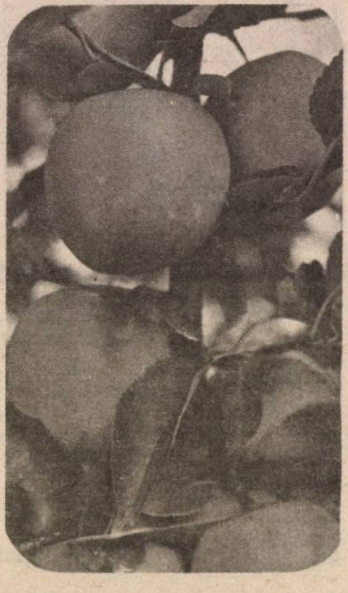

A crea un soi, se ştie, este o operaţie de foarte lungă durată şi de foarte mare efort, şi s-au născut aici vestitele de-acum soiuri de măr „Fălticeni" şi „Rădăşeni", omologate, deci cu certificat de identitate şi de liberă circulaţie, precum şi portaltoiul pentru soiul „Pătul". În paranteză trebuie spus că, nefiind limitată la măr, cercetarea de la staţiunea Fălticeni a creat şi portaltoii pentru soiurile de păr „Harbuzesc" şi „Alămîi", pentru soiul de prun „Renclod verde", pentru cel de vişin „V. 1". Nu în subsidiar, staţiunea desfăşoară **„Programul arbuştilor fructiferi",** care vor ocupa, pînă în 1987, suprafaţa de 910 ha în judeţ.

Cel de al doilea sector de activitate al staţiunii, **producţia,** nu face decît — iarăşi vorbe simple — să aplice, în premieră şi continuu, rezultatele cercetării. Un fel de a experimenta pe propria-ţi răspundere. În 1979, cînd a dobîndit primul titlu de Erou al Muncii Socialiste, unitatea înregistra 22,4 tone de mere la hectar, în medie, de pe vreo 500 de hectare, iar în 1982, cînd a primit al doilea titlu, producţia a fost de 32 tone la hectar.

În fine, **dezvoltarea,** ca al treilea sector de activitate al staţiunii, vizează mai ales sprijinul dat pomiculturii din judeţele Suceava şi Neamţ : întocmirea documentaţiei de extindere, fundamentarea studiilor tehnico-economice, asistenţă tehnică la amplasări, la plantări şi replantări, furnizare de material săditor, sprijin în aplicarea tehnologiilor... Un pivot este staţiunea din Fălticeni pentru pomicultura din această parte a ţării.

al merelor de aur

arcuite peste domoalele dealuri Cornești, Glimenii, Cetății, Timpești, Halmu sau Spătărești, și printre ele – veșnica Vale a Șomuzului, botezată de patriarhul prozei românești cu cîntecul de „Nada florilor". Livezi intrate în legenda prezentului. Doar două mari contururi s-alegem azi spre a vedea, căci sînt mai multe.

CONTURUL UNEI ASOCIAȚII

— Cinci cooperative agricole din zonă — Forăști, Drăgușeni, Boroaia, Vadul Moldovei și Fălticeni — au hotărît, în 1979, să-și unească o parte a fondurilor sociale, plecînd — spun eu acuma — de la principiul de nezdruncinat că unde-s mulți... Și s-a născut **Asociația economică intercooperatistă pomicolă Fălticeni.** Nu-i cazul să despicăm aici firul în patru ; nu-i nevoie să ne întrebăm cum ar fi arătat terenurile cu pricina dacă nu s-ar fi pornit această acțiune. Fapt este că livezile asociației, cele moderne, desigur, nu pot fi deosebite prin nimic de ale stațiunii, subsemnatul reușind o oarecare delimitare cu ochiul numai după cum arată cu mîna directorul **George Grămadă** : „De colo, de sus, de unde începe coama, și pînă la iaz sînt ale noastre, pe urmă vin ale lor, pe urmă dincoace încep iarăși ale noastre..." Și mașina șerpuind lent printre terase. O să spună cineva : mersi, din mașină faci comparația ? Și din mașină, după ce vom vedea niște cifre. Să remarcăm întîi că unitățile asociate nu dispuneau inițial decît de știutele plantații clasice, cu pomii parcă picați din avion — vreo 90 pe un hectar —, cu producții, în 1977, cuprinse între 460 kg/ha (Drăgușeni) și 2 400 kg/ha (Forăști), cu rîpi și cu exces de umezeală. În suprafețe mici existînd, pomicultura era lăsată cam în voia soartei „și te cuprindea chiar ciuda la gîndul că dealurile acestea nu erau judecate la valoarea lor adevărată" — zice directorul Grămadă. Ce a urmat ? Ce a trebuit să urmeze ? „Reconstrucția, spune el repede. Reîntemeierea tradiției, dar pe planuri mult mai înalte".

Inginerul Grămadă nu-i nici înalt și nici scund, iar energia, adică flacăra din el se face simțită din prima clipă cînd îl cunoști. Știe pomicultură ca orice profesor redutabil ; știe organizare ca orice conducător redutabil ; știe a fi — de fapt, nu că știe, este — Om ca orice moldovean redutabil. Colectivul asociației numără cam 100 de lucrători, între care 3 ingineri, între care soția sa, Aurica Grămadă. Toți aceștia au reușit ca, în numai 6 ani de la formarea unității, să determine, în plantațiile clasice, producții de 14 ori mai mari, iar în cele noi, intensive, să se situeze, cum spuneam, la nivelul stațiunii. „Cazul" de la ferma Forăști e de domeniul fantasticului : de la 460 kg/ha, în 1977, la 34 000 kg/ha, în 1982. Așa fiind, expresia bănească a muncii n-a întîrziat să apară : față de primul an de la înființare, valoarea beneficiului a crescut de aproape 7 ori, lucru deosebit de favorabil atît pentru asociație, care și-a asigurat fonduri de dezvoltare, cît și pentru unitățile asociate, care încasează, an de an, după lege, 65 la sută din aceste beneficii. Există o listă lungă de indicatori după care se apreciază activitatea oricărei unități ; în 1980, asociația din Fălticeni a ocupat locul III pe țară, în 1982 — locul I și drapelul care stă frumos în noua sală festivă amenajată în pitoreasca clădire a sediului, iar în momentul cînd aștern aceste cuvinte, sînt zvonuri că tot locul I îl va deține și pentru 1984. De nu va fi așa, nici o supărare. Căci spune George Grămadă : „Dar ce, după asta alergăm noi ? Noi știm că avem atîtea de făcut cu livezile, știm că ne trebuie o secție de semiindustrializare, știm că extindem coacăzul pe 150 de hectare, pe urmă trandafirii pentru dulceață, cinci hectare, pe urmă sectorul dendrologic, pentru oraș..."

(Între timp, asociația din Fălticeni a fost decorată cu **Ordinul Meritul Agricol clasa a III-a,** pentru succesele obținute în 1984).

Așadar, asociație pomicolă fiind, cu mari ambiții de modernizare și de extindere, cu eforturi care au ridicat-o spectaculos în pomicultura județului și a țării, unitatea aceasta se preocupă, iată, și de înfrumusețarea orașului — în reconstrucție modernă și el.

TITU CONSTANTIN

„MARIJUANA este a treia cultură agricolă aducătoare de bani în Australia, dar fiecare cent din ea este ilegal"

Titlul acesta alarmant pare manseta unui mare ziar care își anunță ultimul articol-bombă. A și fost publicat de un ziar australian spre sfîrșitul lui 1984 și atrăgea atenția asupra unui fenomen din insula-continent, a cărui amploare puțini o bănuiau. De patru ani o comisie investiga minuțios corupția și lumea crimei organizate. Raportul ei — 11 volume! — avea să șocheze prin dezvăluirea unor activități cu mult mai extinse decît își imagina oricine, incluzînd evaziunea fiscală, pariurile ilegale, frauda cu proprietăți, pornografia, comerțul cu droguri și asasinatele. „Nu voi spune că fărădelegea a ieșit de sub control — declara Frank Costigan, avocatul din Melbourne, care condusese lucrările comisiei — dar este foarte aproape de a ieși de sub control". Și mai mare surpriză au produs legăturile lumii interlope australiene cu reprezentanți ai cercurilor care dețin puterea politică sau economică.

Dacă se presupunea că într-o societate precum cea australiană, cu influențe clare americane și vest-europene, există și fărădelegile care însoțesc acele influențe, foarte puțină lume își imagina că în insula canguriilor există Mafia, că metodele ei de tristă celebritate au pătruns în imensul teritoriu australian și că un nou izvor al drogurilor și-a făcut apariția pe hărțile atît de atent urmărite de oamenii Interpolului. Povestea care urmează este cazul cel mai cunoscut dintre cele aduse la cunoștința publicului. S-ar putea să mai fie și altele, deși chiar și acesta este suficient pentru explicarea ascensiunii vertiginoase a corupției, comerțului cu droguri și violenței care și-au făcut loc, treptat, în ultimul deceniu, în Australia.

ORAȘELE „ÎNFRĂȚITE"

Griffith este un orășel cu o populație de vreo 12 500 de locuitori, situat la 375 mile vest de Sydney și la 250 mile nord de Melbourne, în cîmpiile uscate și întinse din New South Wales. Un ofițer britanic, care a ajuns prin locurile acestea cu vreun secol și jumătate în urmă, le descria drept „o sălbăticie înspăimîntătoare într-o dezolare aridă. Sînt primul alb care ajunge aici... și fără îndoială și ultimul". Profeția lui nu s-a împlinit. Alți exploratori sau căutători de pămînturi nedefrișate s-au aventurat pe urmele lui, s-au încăpățînat să reziste condițiilor vitrege și, după ce guvernul australian a săpat, în 1916, canale de irigație care leagă așezarea de Murrimbidgee River, aflat la vreo 20 de mile, pămîntul arid și fără arbori s-a însuflețit treptat și Griffith a cunoscut o anume prosperitate. Unii îl compară chiar cu o grădină a raiului, în care cresc laolaltă, sub un soare fierbinte, lămîi, struguri, piersici, orez și pepeni galbeni.

La o distanță enormă de Griffith se găsește un sătuc calabrez dezolant, pe pantele nord-estice ale muntelui Aspromonte, numit Plati. Calabria este una din cele mai sărace regiuni ale Italiei, dar în egală măsură și cea mai infestată de bandiți. Oamenii de aici — se spune — sînt iuți la mînie și pedepsesc fără cruțare o insultă. Sărăcia regiunii i-a obligat pe calabrezi să emigreze. Unii s-au oprit în orașele din nord, alții au traversat oceanul pînă în America, alții au traversat mai multe oceane și au ajuns în Australia. Primii calabrezi din Plati s-au găsit în fața imenselor întinderi australiene în anii '30, cînd guvernul acorda cu ușurință pămînt celor care în-

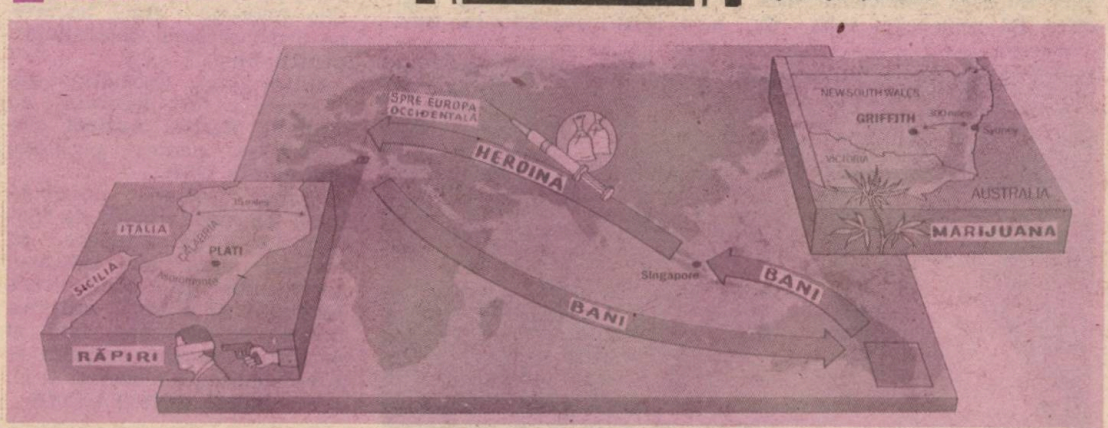

tenționau să se stabilească aici. Muncitori pricepuți, care din tată în fiu săpaseră pămîntul, îl irigaseră transformîndu-l în grădini de legume și vie, țăranii italieni au prosperat repede la Griffith. Și-au adus apoi rudele sau cunoștințele, sau pur și simplu consătenii. Din 1945, vreo 5 000 de locuitori din Plati au migrat spre Griffith. Plati mai are astăzi doar 3 500 de locuitori.

Numai că Plati este celebru în întreaga Italie drept unul din principalele centre ale Mafiei calabreze — cunoscut și sub numele de **N'Dranghete** sau „Cinstita societate". O confrerie în care violența și obiceiurile medievale sînt încă în floare, care își rezolvă diferendele adeseori sîngeros, care se implică în traficul cu droguri și recurge la asasinate.

Domenico Barbaro, zis și Australianul, s-a născut la Plati și a emigrat la Griffith pe cînd era copil. Cu fărădelegea s-a ocupat de cînd se știe, a fost arestat de mai multe ori, în 1968 a fost expulzat definitiv din Australia. S-a întors la Plati, unde a ajuns unul din șefii Mafiei calabreze. În 1974, Al Grassby, pe atunci ministrul care se ocupa cu problemele imigrației, i-a acordat — în ciuda opoziției propriilor săi subalterni — o viză pe termen scurt în Australia, să-și vadă mama bolnavă. Barbaro a adus cu el la Griffith 300 000 de lire sterline — bani obținuți, cum se va vedea, din răscumpărări ale unor răpiri — iar cele două așezări au fost declarate „într-o ceremonie „plăcută", „orașe înfrățite". Mafia calabreză se lega aproape oficial de Griffith.

MAFIA CALABREZO-AUSTRALIANĂ

Cu banii sosiți de la Plati se cumpărau mari întinderi de pămînt irigat, semințe de cannabis, protecție din partea poliției și protecție politică. La Griffith se năștea o industrie a drogurilor. **Cannabis indica** — mai cunoscută sub numele de cinepă indiană sau marijuana — este unul din cele mai răspîndite droguri, cultivîndu-se, în ciuda interdicțiilor sau controlului sever, în numeroase regiuni ale lumii, din India pînă în Mexic și Columbia. Un drog care dă toxicomanului viziuni colorate și euforie. În schimb, conduita îi devine incoerentă, apar pierderi de memorie, se modifică și se alterează noțiunile de timp și de spațiu, se naște o ilaritate fără motiv, apar alte efecte imprevizibile. Cu privirea fixă și goală, fumătorul își pierde simțul măsurii și devine periculos.

Marijuana a început să se cultive în jurul orașului Griffith, la scară industrială. Ilegal. Între 1974 și 1978, au fost descoperiți 54,3 acri de cannabis — doar o mică fracțiune din cultura totală. Dar chiar și astfel, plantațiile descoperite ar fi produs 100 de tone de marijuana, care ar fi adus proprietarilor lor peste o sută de milioane de dolari. Culturile s-au intensificat însă în anii următori și există dovezi că plantații cu marijuana care aparțin mafioților din Griffith se răspîndesc pe o rază de mii de mile în jurul orașului. Recoltarea o fac copiii de origine italiană, noaptea, la lumina farurilor automobilelor. Marijuana e amestecată cu alte culturi. Nimeni din cei care cîștigă cu greu acești bănuți nu spune o vorbă : amenințările plutesc deasupra capetelor lor, iar răzbunarea mafioților este cruntă. Cine dezvăluie secretele și nu se supune legii tăcerii **(omertá)**, e ucis. În primăvara lui 1984, în Murrimbidgee River au fost găsiți doi bărbați care fuseseră torturați înainte de a fi împușcați și cărora li se tăiase cîte o ureche — avertisment vechi al Mafiei. Cei doi nu erau, desigur, singurele victime.

Originea banilor este ea însăși o poveste polițistă. Grupuri de mafioți calabrezi, emigrați în nordul Italiei în căutare de lucru, au recurs la „munca" mult mai bănoasă a răpirii oamenilor aparținînd unor familii bogate. O victimă celebră a fost, în urmă cu peste un deceniu, John Paul Getty III, nepotul unui foarte cunoscut miliardar american. S-a cerut, pentru eliberarea lui, o mare sumă de bani. Bunicului miliardar incredul i s-a trimis, ca dovadă a faptului că răpitorii n-au de gînd să glumească, urechea dreaptă a nepotului. Paul Getty a plătit despăgubirea. Mai tîrziu, parte din acești bani aveau să fie descoperiți în conturile bancare ale unor mafioți din Plati, în vreme ce poliția italiană dispunea de dovezi că, în majoritate, banii s-au îndreptat spre Griffith, Australia.

Managerul cultivatorilor de marijuana din Griffith a fost la început Antonio Sergi, născut, se înțelege, la Plati. Ocupația sa legală este aceea de cultivator de viță de vie. Are un magazin de vinuri în centrul orașului. Neagă, bineînțeles, că ar avea vreun amestec cu drogurile, deși este aproape imposibil să ajungi milionar peste noapte din vînzarea lichiorurilor. Comisia de anchetă despre care am amintit îl consideră omul numărul doi în organizația care se ocupă cu traficul marijuanei.

Robert Trimbole este, probabil, cel mai căutat răufăcător din Australia. S-a născut în 1931, la Griffith, din părinți italieni sosiți de la Plati (numele său originar este Bruno Trimboli), după douăzeci de ani și-a anglicizat numele și la scurtă vreme și-a făcut loc în ierarhia lumii interlope din Sydney. Supranumit „Australian Bob", Trimbole s-a gîndit să facă avere din marijuana, pe care o cultiva în jurul orașului Griffith, unde și-a construit un „castel", cu saună, piscină și loc de parcare pentru 21 de automobile. Poliția îl consideră drept șeful incontestat (sau poate se înșală ?) al Mafiei din Griffith. Din 1978, cînd a intrat în afaceri cu Terence Clark, din Sydney, șeful unei organizații care se ocupa de traficul heroinei, Trimbole distribuia marijuana în paralel cu heroina. Cînd dovezile împotriva sa, în ciuda banilor plătiți pentru protecție, s-au acumulat, „Bob Australianul" a fugit, în 1981. Următorii trei ani și i-a petrecut în sudul Franței și în Italia. În octombrie 1984, după o adevărată „vînătoare", în întreaga lume, a fost arestat la Dublin, sub un nume fals (Michael Hanbury). Deși Australia a cerut extrădarea sa (în vederea judecării pentru trafic cu heroină, participarea la trei asasinate și falsificare de pașapoarte), avocații lui Trimbole s-au adresat Curții Supreme care a decis eliberarea arestatului, pe motiv că închiderea sa a fost ilegală. Guvernul de la Dublin ar fi fost dispus să-l extrădeze pe Trimbole, dar după 6 februarie 1985 el a dispărut din nou, pare-se în Spania, țară care nu are un tratat de extrădare cu Australia.

UN POLITICIAN ASASINAT

Pe măsură ce banii din răpiri și droguri duceau, la începutul anilor '70, la îmbogățirea rapidă a membrilor italieni ai comunității din Griffith, au început tensiunile cu locuitori de altă origine. S-au înmulțit „castelele" — în fapt case somptuoase, adevărate conace, cu coloane dorice, zeci de încăperi și toate facilitățile moderne. O sfidare. Dar au început curînd să se petreacă lucruri care îi alarmau chiar și pe locuitorii italieni din Griffith — deoarece nu toți fac parte din Mafie ; dispariții sau asasinate.

În februarie 1974, Paddy Joseph Keenan, un bătrîn locuitor al orașului, a fost găsit înecat într-un canal. Accident ? Cu trei săptămîni înainte, un inspector agricol cu exact acest nume descoperise din întîmplare un grup de calabrezi care împachetau o mare cantitate de marijuana. A fost „sfătuit" să nu divulge cele văzute, dar inspectorul a refuzat. După cîțiva ani s-a sugerat că moartea bătrînului s-ar fi datorat incompetenței unui ucigaș plătit care a urmărit un alt Keenan.

Tot în 1974, Donald Mackay a candidat din partea Partidului Liberal împotriva ministrului Al Grassby. A aflat, în timpul campaniei electorale, ce se petrece, de fapt, la Griffith. I s-a vorbit despre o plantație de marijuana, de cinci acri, valorînd, la prețurile de atunci ale pieței, peste zece milioane dolari. L-a informat pe Jack Ellis, șeful poliției orașului, care n-a acționat decît cînd Mackay a amenințat cu un scandal. Un singur om, un calabrez din Plati, a fost amendat cu o sumă mică, după descinderea poliției.

Donald Mackay nu mai are încredere în nimeni și pleacă la Sydney să discute cu mai marii poliției. I se promite ajutor și deplin secret. În 24 de ore, tot ce se vorbise la Sydney se știa la Griffith. Mackay primește însă ajutor din partea comisiei antidrog din New South Wales, căreia i se adresase în paralel. Are loc o descindere pe o mare plantație, în mare secret, și cinci mafioți calabrezi sînt arestați. Donald Mackay a devenit o primejdie ! În iulie 1977, dispare. Trupul său n-a fost găsit niciodată. Dar se știe că a fost asasinat de un ucigaș din Melbourne, plătit cu opt mii de dolari de Robert Trimbole. În raportul din 1981, judecătorul Woodward i-a numit pe toți liderii Mafiei din Griffith răspunzători de asasinarea lui Mackay. Toți, mai puțin Trimbole, sînt în continuare liberi. Iar Al Grassby, politicianul strîns legat de ei, deține în continuare putere politică în New South Wales.

REȚEAUA INTERNAȚIONALĂ

În scurtă vreme se întîmplă la Griffith ce s-a întîmplat pretutindeni în lumea mafioților. O nouă generație e dornică de cîștig și mai rapid. Comerțul ilegal cu marijuana este dublat de cel cu heroină. (Heroina se extrage din morfină, care se extrage din opiu. E o pudră cristalină, albă, ușor colorată în brun. Efectele sînt asemănătoare celor produse de morfină, dar cu acțiune mai rapidă : pupile contractate, lipsă de atenție, somnolență, încetinire a ritmului respirației. Determină tulburări respiratorii, dependență psihică și fizică, reacții de privare). Apoi, rețeaua devine internațională, profitîndu-se și de legăturile cu Italia ancestrală.

Terrence Clark, care a intrat în relații strînse cu Trimbole în 1978, și-a adus o substanțială contribuție la noul „chip" al Mafiei calabrezo—australiene. Născut în Noua Zeelandă, cu sediul afacerilor la Sydney, a fost supranumit „Dl Asia" ; organizația sa a importat heroina în Australia, apoi, cu ajutorul lui Trimbole, și-a extins afacerile în Europa occidentală, pînă în Marea Britanie. Drogurile erau trimise cu... avionul, prin intermediul unor curieri care erau în totalitate femei. N-au lipsit violența și asasinatele. Banii îi asigurau protecția, dar nu i-au putut asigura și rămînerea în Australia. Polițiștii cîștigați de el l-au avertizat să părăsească țara, în cazul în care nu dorește să ajungă în spatele gratiilor. Trimbole i-a făcut rost de un pașaport fals, pe numele Alexander James Sinclair. Sub acest nume a fost condamnat la închisoare pe viață de un tribunal britanic, în 1981, pentru asasinarea partenerului său, Martin Johnstone. În august 1983, la 38 de ani, a murit în închisoarea Parkhurst, în urma unui atac de cord, deși nu suferise niciodată de inimă. Autoritățile australiene își mențin dubiile asupra cauzei morții sale. Numai cu puțin înaintea încetării din viață, dăduse informații detaliate despre protectorii săi politici. Jack Ellis, șeful poliției din Griffith, spre exemplu, era plătit de calabrezi încă de la începutul anilor '70. A fost judecat pentru corupție, în 1982, dar a fost eliberat curînd și trăiește liber într-un hotel, proprietate a... soției sale.

În iulie 1984, un grup de locuitori din Griffith au decis să lanseze o sfidare Mafiei. Cu orice risc. Șapte dintre ei — nici unul italian — au format „Grupul cetățenilor îngrijorați" și au anunțat că vor strînge informații confidențiale pe care să le treacă apoi unor membri de încredere ai poliției. Între cei șapte membri se află și Barbara Mackay, văduva politicianului asasinat. „Guvernul și poliția n-au făcut nimic pentru a-i stîrpi pe criminalii care trăiesc printre noi", declara ea. Războiul, se admite, va fi lung și nimeni nu se încumetă să se pronunțe asupra deznodămîntului.

UMOR

— Dragă, astă-seară nu pot veni acasă.
— De ce ?
— Am o ședință și rămîn să dorm la ea...

Medicul : Tusea dumitale nu-mi place deloc.
Pacientul : Nici mie, dar alta mai bună n-am.

Medicul : Constat o mare ameliorare la dv. Tușiți mult mai ușor în dimineața aceasta.
Bolnavul : E normal, doctore. Doar am exersat toată noaptea.

Medicul : De băut, bei ?
Pacientul : Cu plăcere, domnule doctor, dacă aveți o țuică de prună sau un coniac.

— Tată, ce sînt sîrmele astea din dreapta șinei ?
— Sîrme de telegraf.
— De ce nu-s sîrme și pe stînga ?
— Pe-acolo trece telegrafia fără fir...

— Tăticule, ce limbă or fi vorbind vizitatorii din cosmos ?
— Cosmonautica !

Pacientul : Doctore, mi-e așa de frică... gîndiți-vă că aceasta e prima mea operație !
Chirurgul : O, vă înțeleg foarte bine, și pentru mine e tot prima...

Medicul : Este pentru a nu știu cîta oară cînd vă spun că această cafea e o otravă care acționează lent.
Voltaire : M-am convins de aceasta din moment ce o sorb încetișor de 40 de ani.

— Eu, cînd beau cafea, nu mai pot să dorm !
— Mie mi se-ntîmplă invers : cînd dorm nu pot să beau cafea...

Mama : Te-am învățat să nu te amesteci cînd vorbesc oamenii mai în vîrstă.
Copilul : Am încercat, mamă, dar ei nu termină niciodată.

FEL DE FEL de sfaturi practice

PENTRU GOSPODARI

CUM POT FI COLORATE UNELE OBIECTE METALICE

Unora dintre obiectele lucrate din diferite metale li se poate schimba culoarea naturală, după dorință, nu prin vopsire, ci cu ajutorul procedeelor chimice. De pildă, piese de bronz pot fi lesne colorate în verde, albastru, roz, negru... Colorarea — pe lîngă un efect estetic — prezintă și avantajul de a împiedica oxidarea suprafeței obiectelor în contactul obișnuit cu aerul.

Ca regulă generală, înaintea oricărui tratament chimic, obiectele de colorat vor fi curățate bine cu smirghel fin și degresate prin spălare (de două ori) cu soluția unui detergent.

Aluminiu în alb mat. Dizolvați 20 g de hidroxid de sodiu (sodă caustică) într-un litru de apă caldă. Introduceți în soluție obiecte din aluminiu și țineți-le pînă capătă culoarea alb mat, apoi spălați-le cu multă apă curată, uscați-le și eventual lăcuiți-le cu nitrolac incolor (pulverizat cu o pompă de mînă, cum este cea pentru insecticide, ori prin acoperire cu pensula).

Aluminiu în auriu. În 500 ml de apă caldă dizolvați 13 g de sulfură de potasiu, după care procedați ca mai sus.

Alamă în auriu mat. În 150 ml apă turnați 50 ml acid azotic, apoi lucrați ca mai sus.

Alamă în albastru. În 300 ml apă încălzită la 80° C dizolvați carbonat bazic de cupru 60 g și hidroxid de sodiu 30 g. Țineți obiectele în această soluție caldă timp de 20—30 minute. Veți obține o nuanță mai închisă dacă obiectele vor fi menținute în lichid mai mult timp.

Alamă în verde-albăstrui. În 160 ml oțet alimentar de 9°, cald, dizolvați : carbonat bazic de cupru 60 g, clorură de amoniu (țipirig) 20 g și tartrat acid de potasiu 20 g. Țineți obiectele cufundate în această soluție cîte 40 minute, timp de 3—4 zile consecutiv, după care clătiți-le cu apă, ștergeți-le cu cîrpa și lăcuiți-le cu lac incolor sau ceară de mobilă.

Alamă în gri. În 300 ml de apă caldă dizolvați 75 g de sulfit de sodiu. Introduceți obiectele în soluție timp de 20—25 minute, apoi procedați ca mai sus. Vor căpăta o culoare gri-metalic lucioasă.

Cum vopsim obiecte de lemn?

Aspectul estetic final al vopsirii unei mobile lucrată din scîndură, pal sau placaj, depinde hotărîtor nu numai de calitatea vopselei folosite (e de preferat cea alchidică, tip „Sinvolal"), ci — mai ales — de respectarea corectă a tehnologiei vopsirii. Operațiile necesare trebuie executate în ordinea următoare :

- **umpleți cu chit de cuțit eventualele fisuri sau găuri ale scîndurii, apoi rașchetați bine surplusul de material folosit ;**
- **curățați și lustruiți atent, cu hîrtie sticlată, suprafața lemnoasă fără a omite secțiunile mai înguste (muchiile) ;**
- **îndepărtați — cu o pensulă sau cu aspiratorul de praf — pulberea fină ce rezultă în urma acestei operații. Eventual puteți șterge cu o cîrpă umedă și așteptați pînă ce se usucă complet ;**
- **prevopsirea sau grunduirea o faceți acoperind cu un grund anume sau cu vopsea diată suprafața (ce trebuie vopsită) cu un prim strat, fără a vă preocupa de uniformitatea lui ;**
- **vopsirea o veți face cu pensula sau cu un întinzător buretos, dînd un strat uniform de vopsea pe întreaga suprafață grunduită ;**
- **finisarea suprafețelor vopsite o veți executa cu pensula. Vopsiți numai într-un singur sens pînă ce acoperiți eficient cu vopsea toate laturile obiectului, inclusiv secțiunile înguste și îmbinările ;**
- **pînă la uscare aveți grijă să nu se așeze praf sau insecte pe suprafața vopsită.**

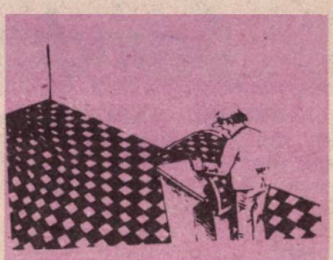

Alamă în castaniu-cafeniu. În 300 ml de apă fierbinte la 80° C dizolvați : 10 g de carbonat bazic de cupru, 100 ml de amoniac (soluție) și 10 g de carbonat de sodiu (sodă de rufe). Cufundați obiectele timp de 30 minute în soluție, apoi clătiți-le cu apă și introduceți-le numai 4—5 secunde într-o soluție diluată de acid sulfuric. Spălați-le din nou cu multă apă. **Altă rețetă.** Apă caldă 300 ml, carbonat bazic de cupru 25 g, hidroxid de amoniu (amoniac soluție) 160 ml. **Altă rețetă :** apă caldă 500 ml, acetat de plumb 15 g, hiposulfit de sodiu (sare de fixat fotografică) 3 g.

Bronz în roșu deschis. În 300 ml de apă turnați 100 ml de acid azotic. Cufundați obiectele în soluție timp de 8—12 minute. Nuanța de roz-roșcat mat devine cu atît mai intensă cu cît obiectul e ținut mai multe minute în lichid. Clătiți cu apă, uscați și acoperiți imediat cu nitrolac incolor.

Bronz în albastru. În 80 ml de oțet de 9° dizolvați : 30 g de carbonat bazic de cupru, 10 g de acetat de cupru, 10 g de clorură de amoniu și 10 g de tartrat acid de potasiu. Țineți obiectele cufundate în această soluție cîte 30 minute, timp de 3—4 zile consecutiv, după care clătiți cu apă, lustruiți cu cîrpa moale și lăcuiți.

Bronz în verde. În 200 ml de oțet de 9°, dizolvați 200 g de zahăr și 200 g de clorură de sodiu. Ungeți obiectele (folosind o pensulă) de cîteva ori cu această soluție pînă cînd realizați nuanța preferată de verde, după care lăcuiți.

Bronz (sau aramă) în cafeniu. În 300 ml de apă fierbinte dizolvați 25 g de sulfură de sodiu. Cufundați obiectele în soluția caldă timp de 20—25 minute, după care spălați-le cu apă curată, lustruiți-le cu cîrpa uscată și lăcuiți-le sau frecați-le cu ceară de mobilă.

Bronz (sau aramă) în negru. În 300 ml de apă fierbinte dizolvați 75 g de sulfură de amoniu, apoi procedați ca mai sus.

Fier (sau oțel) în albastru intens. În 300 ml de apă în fierbere dizolvați 45 g de hiposulfit de sodiu (sare de fixat fotografică) și 30 g de acetat de plumb. Cufundați obiectele în soluție (care fierbe) timp de 8—12 minute, după care frecați-le cu o cîrpă uscată și ungeți-le cu puțină vaselină sau ulei mineral.

Fier (sau oțel) în negru. În 300 ml de apă caldă dizolvați 30 g de tanin. Cufundați obiectele în soluție un minut, după care încălziți-le în flacără pînă la roșu și introduceți-le apoi în ulei mineral (chiar ulei auto folosit). Ștergeți cu o cîrpă uscată.

METALIZAREA (CU ALT METAL) A SUPRAFEȚEI UNOR OBIECTE METALICE

Prin operații simple, executate fără nici un aparat, puteți acoperi suprafața unor obiecte din cupru, alamă, bronz... cu pelicule fine de argint sau nichel. Înainte de metalizare, obiectele vor fi neapărat curățate cu hîrtie abrazivă fină și degresate (prin spălare cu un detergent). **La operațiile care urmează folosiți întotdeauna mănuși de cauciuc.**

Nichelare. Măcinați cît mai fin și amestecați bine următoarele substanțe : sare de masă 1,5 g, sulfat de nichel și amoniu 13 g, sulfat de nichel 8 g, clorură de zinc 5 g, tartrat de sodiu 5 g, cupru metalic (pulbere) 5 g, cretă 10 g și adăugați apă 25 ml. Amestecați totul pînă obțineți o pastă cu care frecați obiectele (folosind o cîrpă). Acestea se vor acoperi cu o peliculă lucioasă de nichel. După care spălați cu apă și lustruiți cu altă cîrpă uscată.

Argintare. Cu numai cîteva minute înainte de folosire, amestecați cît mai omogen următoarele substanțe fin pulverizate : azotat de argint 10 g, hiposulfit de sodiu 20 g, clorură de amoniu 5 g, cretă 20 g și adăugați apă 18 ml. După care procedați ca mai sus. **Altă rețetă.** Cufundați obiectele de argintat într-un litru de soluție fierbinte de fixator fotografic folosit complet. Lăsați-le să stea în lichid timp de 3—4 zile continuu, apoi spălați-le cu apă și lustruiți-le cu piele de căprioară sau cu o cîrpă moale.

Grunduri

A. PENTRU APLICAT PE TENCUIELI DE ZIDĂRIE

1. PENTRU VĂRUIELI : pastă de var 5 kg, săpun de rufe 250 g, ulei de gătit 50 g, apă pînă la obținerea unui volum de 10 litri grund. Se amestecă omogen toate ingredientele, se strecoară prin sită și se văruiește cu bidineaua. În grund poate fi adăugat un colorant.

Altă rețetă : pastă de var 5 kg, alaun de potasiu 500 g, apă caldă pînă la obținerea a 10 litri amestec de grund. Se omogenizează varul mai întîi cu 5 l apă, apoi se adaugă alaunul dizolvat în restul de apă, după care se procedează ca mai sus.

Altă rețetă : pastă de var 5 kg, sare de bucătărie 200 g, clorură de var 100 g, apă pînă la 10 litri grund. Se lucrează ca mai sus.

2. PENTRU ZUGRĂVELI : humă cernută 2 kg, săpun de rufe 250 g, alaun de potasiu 125 g, clei 250 g, ulei de gătit 30 g (sau ulei de in fiert), apă pînă la obținerea a 10 litri grund. Mai întîi se dizolvă cleiul în trei litri apă fierbinte (eventual se ține pe o

baie de apă). În cîte doi litri de apă se pregătesc soluții separate de alaun și de săpun plus uleiul. Apoi în soluția fierbinte de clei (complet dizolvat) se adaugă, pe rînd și amestecînd, soluția de alaun și emulsia de săpun cu ulei. După răcire se pun huma și restul de apă, amestecînd îndelung. Se strecoară prin sită sau printr-un ciorap vechi din fire sintetice. Cu acest amestec se dă un strat de grund pe zidăria ce urmează a fi zugrăvită. Atenție ! cleiul poate fi înlocuit cu 500 g aracetin, care se dizolvă ușor în apă rece.

Altă rețetă : humă sau praf de cretă 1 kg, clei de cazeină 1 litru, ulei de in fiert 75 g, apă un litru. Mai întîi se prepară cleiul de cazeină astfel : în 900 ml apă rece se toarnă 300 g cazeină și se lasă în repaus timp de cinci ore, apoi se încălzește pe baia de apă, la temperatura de circa 50°C, amestecînd fără întrerupere pînă la obținerea unui sirop omogen. Separat, în 100 ml apă fierbinte se dizolvă 200 g borax și 20 g fenol. Soluția aceasta se adaugă peste cea de cazeină și se amestecă pînă la omogenizare. Deci, în acest litru de clei de cazeină se adaugă uleiul de in și se amestecă energic pentru a forma o emulsie, în care se toarnă, treptat și continuînd amestecarea, huma (sau creta) și apa. Se strecoară și se aplică pe perete cu bidineaua.

Altă rețetă : humă 2,5 kg, săpun de rufe 250 g, clei 250 g (sau aracetin 500 g), sulfat de cupru 150 g, ulei de in fiert 50 g, apă pînă la 10 litri. Se lucrează la fel ca grundul cu alaun, dar folosind vase de lemn, sticlă sau material plastic.

B. PENTRU TENCUIELI ȘI LEMN

PENTRU PREGĂTIREA VOPSIRII CU VOPSEA DE ULEI : făină de cartofi (alimentară) 500 g, ulei de in fiert 300 g, terebentină 100 ml. Se amestecă bine uleiul de in cu terebentina, apoi se adaugă, treptat și amestecînd, făina cernută. Se aplică folosind pensula. Termen de uscare — 10 ore.

Altă rețetă : praf de cretă 800 g, clei de cazeină 200 g, ulei de in fiert 75 g, apă 800 ml. În apa caldă se dizolvă cleiul de cazeină (pregătit ca la rețeta a II-a pentru grundul de zugrăveli), după care se adaugă, pe rînd și amestecînd, restul materialelor. Se aplică tot cu pensulă sau bidinea. Termen de uscare — 5 ore.

Altă rețetă : ulei de in fiert 1 kg, ocru (sau pigment de orice culoare) 500 g. Se freacă pigmentul (turnat treptat) cu uleiul pînă la omogenizare. Se strecoară și se aplică cu pensula.

Altă rețetă : praf de cretă (sau talc) 200 g, colofoniu (sacîz) 50 g, ulei de in fiert 40 g, terebentină 100 ml. Se dizolvă colofoniul (pisat) în terebentină și se adaugă, treptat și amestecînd, creta și uleiul. Se strecoară prin ciorap și se aplică folosind pensula. Termen de uscare — 24 ore.

PENTRU CALCIO-VECCHIO : humă 4 kg, oxid galben de plumb 500 g, clei 300 g, ulei de in fiert 120 g, apă pînă la 10 litri. În 3 litri apă fierbinte se dizolvă cleiul, apoi se toarnă uleiul de in, treptat și amestecînd pînă la obținerea unei emulsii. În aceasta se introduc huma și oxidul, apoi restul de apă, amestecînd pînă la omogenizare. Termen de uscare — 20 ore.

C. PENTRU SUPRAFEȚE METALICE

Grundul se folosește ca prim strat înainte de vopsirea propriu-zisă, pentru a se preveni corodarea (ruginirea, oxidarea).

CU MINIU DE FIER : ulei de in fiert 100 g, terebentină 25 ml, miniu de fier 200 g. Miniul se introduce în ulei, treptat și amestecînd pînă la formarea unei substanțe omogene, apoi se adaugă terebentina și se amestecă bine.

CU MINIU DE PLUMB : ulei de in fiert 330 g, terebentină 90 ml, miniu de plumb 200 g. Se lucrează ca mai sus.

CU GALBEN DE ZINC : ulei de in fiert 300 g, galben de zinc 200 g, terebentină 25 ml. Se procedează ca mai sus.

Altă rețetă : ulei de in fiert 400 g, miniu de fier 200 g, galben de zinc 200 g, terebentină 30 ml. Se amestecă cei doi pigmenți, apoi se freacă bine cu uleiul și, la sfîrșit, se adaugă terebentină, frecînd totul pînă la omogenizare. Se aplică cu pensula.

Puteți calcula cu ușurință:

ÎNĂLȚIMEA ARBORILOR

Măsurarea înălțimii unui arbore se poate face destul de simplu cu ajutorul unui instrument construit dintr-o scîndură, cîteva cuie și o sfoară.

Luați o bucată de scîndură lungă de 1,5 m și lată de 15–20 cm, căreia îi veți bate la unul dintre capete o altă scîndură lungă de 0,5 m, alcătuind astfel o piesă în forma literei T, așezată invers. Scîndura mică, orizontală, va fi baza instrumentului, adică partea care va fi așezată pe pămînt. La înălțimea de 1,5 m (măsurînd de la partea de jos a bazei T-ului) trasați pe scîndură o linie diagonală la 45°. Pentru a trasa linia corect, serviți-vă de un echer. De-a lungul liniei bateți două cuie, de cuiul inferior legați o sfoară lungă de 1 m, care are la capăt o greutate. Instrumentul terminat va arăta ca în figura alăturată.

Cum trebuie să vă serviți de el?

Pentru a măsura înălțimea unui arbore, deplasați-vă cu instrumentul la o depărtare aproximativ egală cu înălțimea presupusă, la prima vedere, a acestuia. Așezați instrumentul cu baza T-ului pe pămînt și aveți grijă ca sfoara să stea perfect vertical. Priviți printre cele două cuie și deplasați-vă înainte sau înapoi, pînă ce veți vedea vîrful copacului între aceste cuie. Faceți un semn pe pămînt și măsurați apoi distanța dintre acest semn și trunchiul arborelui: la distanța aflată adăugați 1,5 m și astfel veți găsi înălțimea exactă a arborelui.

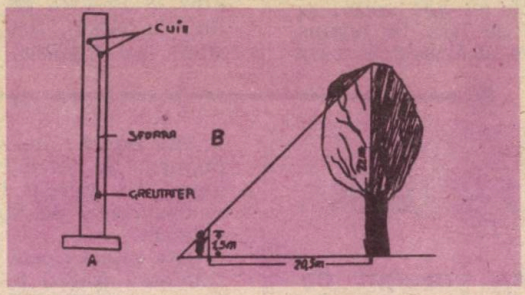

LĂȚIMEA RÎURILOR

Pentru a măsura lățimea unui curs de apă (pîriu, rîu etc.) aveți nevoie doar de trei bețe și de ochi ageri.

Să presupunem că vă aflați pe marginea unui rîu, aveți cele trei bețe și voiți să aflați cît de lat este rîul în dreptul locului unde vă găsiți. Ce aveți de făcut?

Mai întîi va trebui să alegeți un punct de reper pe malul opus (arbore, tufă, o piatră mare etc.) care să fie cît mai aproape de marginea apei. Acest reper îl veți numi și însemna cu litera A (figura alăturată). Așezați-vă apoi pe mal exact în dreptul reperului ales și înfigeți în pămînt unul dintre bețe: acesta va fi punctul B. El se va găsi deci în linie dreaptă și perpendicular pe punctul A. Plecați din punctul B și mergeți în linie dreaptă, pe malul rîului, o distanță fixă de 60 m, unde înfigeți al doilea băț: acesta este punctul C. Mergeți în continuarea segmentului BC încă 30 m și plasați ultimul băț în punctul D, de unde vă deplasați în unghi drept și mergeți pînă la locul unde veți putea vedea, în aceeași linie, bățul din punctul C și reperul A. Însemnați acest loc cu litera E. Acum nu vă mai rămîne decît să măsurați distanța dintre punctele D și E, care va fi egală cu jumătatea distanței dintre punctele A și B, adică egală cu jumătate din lățimea rîului; înmulțiți cu 2 și veți avea distanța totală, care indică lățimea căutată. Dacă punctul de reper nu este situat chiar la marginea rîului, apreciați distanța aproximativă dintre el și această margine și scădeți-o din lățimea totală pe care ați calculat-o mai înainte.

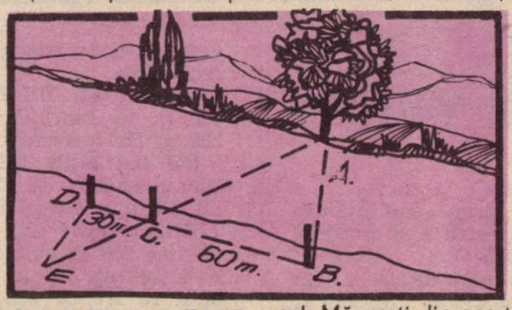

VITEZA DE CURGERE A APEI

Cu și mai multă ușurință veți putea stabili viteza de curgere a apei la suprafața unui rîu, fluviu etc. Pentru aceasta, aveți nevoie de un ceasornic cu secundar, un obiect care să poată pluti (de exemplu, o bucată de lemn sau o scîndură) și de ajutorul unui prieten.

Alegeți pe malul rîului un punct oarecare și plasați acolo prietenul, căruia îi încredințați și ceasornicul. Măsurați din acest punct exact 100 m în susul rîului și instalați-vă aici. Faceți un semn prietenului, prin care să-l anunțați că sînteți gata de începere a experienței, apoi, la un al doilea semnal, aruncați cît mai departe în apa rîului obiectul plutitor. În momentul cînd acesta atinge suprafața apei, prietenul cu ceasornicul va începe să numere secundele care se scurg pînă ce obiectul ajunge în dreptul său. Înmulțind cu 10 rezultatul, veți afla viteza de curgere a apei, în kilometri.

FEL DE FEL
de sfaturi practice
PENTRU GOSPODARI

CULTURI SUSPENDATE DE FLORI ŞI LEGUME

Puteţi realiza lesne şi interesant o mică grădină de flori, legume şi verdeţuri-condiment, ori chiar unele fructe, în spaţii restrinse (loggii, balcoane, colţurile unor încăperi aerisite şi bine luminate etc.) folsind : lădiţe-modul din lemn, ori material plastic, (recuperate de la unele ambalaje), folie de polietilenă, inele sau cîrlige metalice cu şurub, sîrmă de fier zincat groasă de 4 mm şi şuruburi pentru lemn.

Începeţi lucrul prin a întări fixarea tuturor scîndurilor componente ale lădiţelor — cu ajutorul unor şuruburi pentru lemn, astfel încît fiecare modul să reziste la susţinerea unei greutăţi mai mari decît cea pentru care au fost construite iniţial lăzile. Montaţi apoi inelele sau cîrligele cu şurub la colţurile lădiţelor (atît deasupra cît şi la fundul exterior al acestora), aşa cum vedeţi în figură. Tapetaţi complet fiecare ladă, în interiorul său. cu folie din material plastic (recuperată de la sacoşe sau pungi uzate). Folia va acoperi deci atît fundul cît şi pereţii verticali. Perforati folia, la baza lăzii, în 3—4 locuri, cu un cui. pentru a permite scurgerea excesului de apă de la stropit. Legaţi între ele 2 sau cel mult 3 astfel de module, folosind sîrmă. Instalaţi „grădina suspendată" pe perete sau tavan. într-un cîrlig gros cu şurub. lung de 50—60 mm. Acesta va fi **(neapărat !)** înşurubat într-un diblu de lemn (în formă de trunchi de piramidă) fixat în scobitura corespunzătoare din zid, cu pastă preparată din ipsos şi aracetin. Distanţa (în înălţime) dintre module va fi de aproximativ 300 mm. Între peretele de sprijin şi această instalaţie este recomandabil să aşezaţi o folie din material plastic.

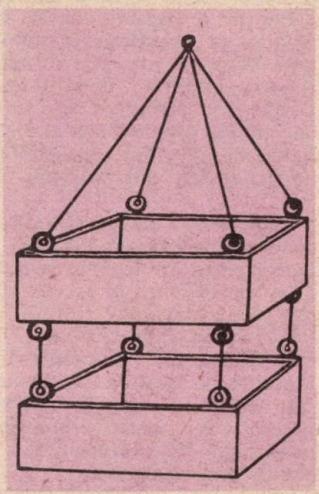

După care umpleţi lădiţele pe 3/4 din înălţimea lor cu un amestec uniform de pămînt nutritiv alcătuit din : 70 părţi pămînt de frunze sau de pădure, 15 părţi pămînt de ţelină (care se găseşte în locuri cu iarbă), 14 părţi nisip (pentru a-i mări permeabilitatea) şi 1 parte cenuşă de lemne (îngrăşămînt). În tot timpul anului puteţi cultiva aici plante care nu cresc prea înalte, cum sînt : pansele, zambile, petunii, lalele, gura-leului ; mărar, pătrunjel-frunze, tarhon, cimbru ; salată, ridichi de lună, spanac, ştevie, ceapă şi usturoi verde ; apoi căpşuni şi fragi.

Grădina din jurul casei (chiar dintr-o curte de numai cîţiva metri pătraţi) poate fi cultivată intensiv, gospodăreşte, din primele zile ale primăverii şi pînă toamna tîrziu, astfel încît să se obţină cîte două sau trei rînduri de legume şi verdeţuri de pe acelaşi teren, fie în culturi succesive, fie intercalate. Pentru a obţine recolte cît mai bune e necesar ca pămîntul să fie bine lucrat şi îngrăşat.

A. Iată cîteva exemple de plantare a unor culturi succesive : semănaţi încă din toam-

Mai multe recolte de legume de pe acelaşi teren

nă **salată, spanac, ştevie** sau **ceapă** şi **usturoi** (pentru stufat). La începutul iernii, acoperiţi brazdele cu un strat de gunoi păios şi frunze, gros de aproximativ 100 mm, care le apără de îngheţ. La începutul primăverii, semănăturile de toamnă vor creşte repede, astfel încît în prima jumătate a lunii mai vor putea fi recoltate. În urma lor plantaţi răsaduri de **tomate, ardei** sau **pătlăgele vinete,** iar printre acestea puteţi semăna mărar şi pătrunjel pentru frunze ; pe la jumătatea lunii aprilie puteţi planta **cartofi timpurii** (încolţiţi dinainte). Ei vor fi recoltaţi către sfîrşitul lunii iunie , în locul lor veţi putea planta **varză de toamnă** sau **salată, spanac, ridichi de vară** (de lună), **verdeţuri ;** la începutul lunii aprilie semănaţi **mazăre** verde timpurie, iar către sfîrşitul lui iunie puteţi pune, în loc, **varză de toamnă ;** răsadurile de **varză timpurie** pot fi plantate încă de la începutul lui aprilie, astfel încît varza să poată fi recoltată în luna iulie. În urma ei semănaţi **castraveţi de toamnă** sau fa-

sole, ori **salată, ridichi de vară** sau **de iarnă.**

B. Exemple de culturi asociate sau intercalate : se seamănă în rînduri depărtate, de 350—400 mm, legume rădăcinoase: **morcov, pătrunjel, păstirnac.** Apoi, între aceste rînduri, se trasează şănţuleţe adînci de 15—20 mm, în care se seamănă **spanac, salată, ridichi de vară, mărar** sau **pătrunjel** pentru frunze. Eventual salata poate fi plantată şi sub formă de răsad, între rînduri, la distanţa de 200 mm între fire ; la distanţa de 700x700 mm plantaţi răsaduri de **tomate timpurii.** Acestea vor creşte repede, vor fi arăcite şi copilite, fără a forma deci tufe mari. Către sfîrşitul lunii iunie, între tomate plantaţi, pe rînd, tot la distanţa de 700 mm, răsaduri de **varză de toamnă.** Ştiind că frunzele inferioare ale tufelor de tomate se usucă în timpul verii, înseamnă că varza se bucură de la bun început de suficientă lumină şi căldură. În septembrie îndepărtaţi complet vrejii de tomate, iar varza poate rămîne în grădină pînă în luna noiembrie. Important de reţinut este şi faptul că varza cultivată astfel — între tomate — este apărată de atacul omizilor, fiindcă fluturii (din ouăle cărora ies omizi) fug de mirosul specific emanat de către plantele roşiilor.

Unele din recomandările făcute aici sînt valabile şi pentru culturi cu caracter practic, dar şi ornamental, plasate în lădiţe (jardiniere) de metal, material plastic sau lemn, situate în balcoane ori loggii.

BAROMETRU HIGROMETRU NATURAL

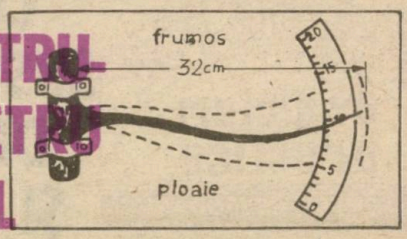

În natură există unele plante care reacţionează la variaţiile atmosferice şi prevestesc schimbările de vreme. Aceste plante ne pot ajuta deci la prevederea timpului, fără a avea nevoie de un barometru industrial. Dintre ele, bradul este cel mai reprezentativ. Atît verde cît şi uscat are proprietatea de a-şi ridica sau cobori crenguţele potrivit variaţiilor meteorologice şi în special ale presiunii atmosferice. În urma unor observaţii s-a constatat că o crenguţă de brad, folosită ca barometru natural, a parcurs o distanţă de 110 mm între punctul de ridicare şi coborîre a vîrfului ei liber.

Pentru a construi acest instrument interesant, aveţi nevoie de următoarele **materiale :** o bucăţică de placaj gros de 2—3 mm, cu dimensiunile de 350 × 200 mm (pentru suport) ; două mici benzi de tablă subţire ; 4 ţinte de tapiţerie sau şuruburi pentru lemn ; o bandă de carton (pentru scală) ; şi, firește, o crenguţă de brad lungă de 320 mm (curăţită de coajă), tăiată împreună cu un fragment din tulpină.

Montare. Fixaţi secţiunea de tulpină pe placa-suport, cu două coliere de tablă şi patru ţinte sau şuruburi, aşa cum vedeţi în figură. Din carton, tăiaţi un arc de cerc lung de 160 mm şi lat de 15—20 mm, pe care trasaţi (cu tuş sau cerneală) liniuţe la fiecare milimetru (folosindu-vă de o riglă gradată). Lipiţi această scală pe placaj (cu lipinol sau aracetin) la capătul liber al crenguţei. Montaţi pe spatele suportului o mică „ureche" din sîrmă sau sfoară şi aşezaţi instrumentul, astfel terminat, pe perete. Cînd vîrful crenguţei se ridică e semn de vreme bună ; iar cînd, dimpotrivă, coboară, vă puteţi aştepta la ploaie sau ninsoare.

Comparaţi, eventual, indicaţiile barometrului cu cele ale unui simplu con de pin, aşezat alături, pe acelaşi suport. „Aripioarele" conului se zbîrlesc pe timp uscat şi se strîng atunci cînd se apropie ploaia.

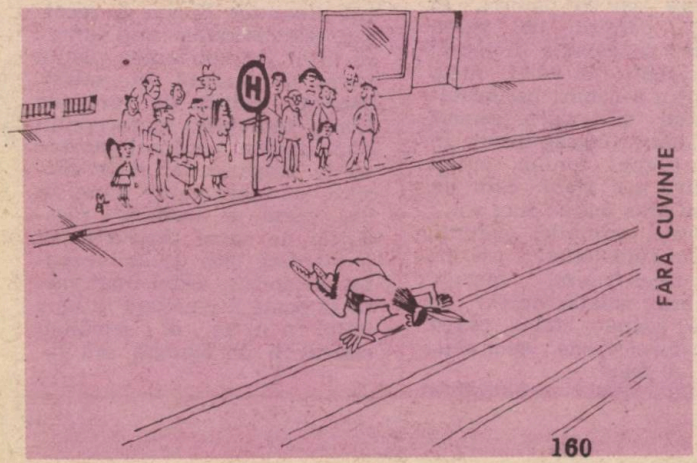

SE SPUNE CĂ...

Leonard, aflat intr-un mic oraş de provincie, a intrat intr-un restaurant să mănînce. Prezentîndu-se chelneriţa, marele tenor a rugat-o să-i servească specialitatea casei şi... cîteva vorbe bune. Aceasta i-a adus repede o tocăniţă.

— Şi vorbele bune ?, a insistat Leonard.

— Nu v-aş sfătui să mîncaţi tocăniţa...

FEL DE FEL
de sfaturi practice
PENTRU GOSPODARI

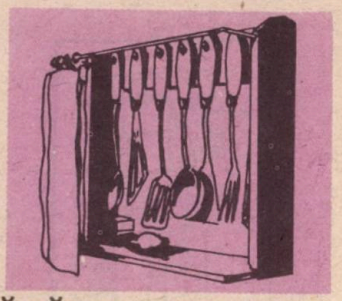

POLIȚĂ PENTRU BUCĂTĂRIE SAU BAIE

Materialele necesare : scîndură de brad (sau din plăci lemnoase aglomerate — pal — melaminate) cu grosimea de 12—15 mm ; 6—7 cîrlige tip cuier, sîrmă de aluminiu cu diametrul de 3—4 mm, îmbrăcată în material plastic, o bucată de pînză creton sau folie de material plastic de 600/450 mm, 5—6 clame pentru perdele, șuruburi, aracetin, vopsea.

Desenați pe scîndură formele pieselor componente, respectînd dimensiunile indicate în desen, apoi decupați-le cu ferăstrăul. Dacă folosiți scîndură brută (nefasonată) dați la rindea și șlefuiți cu hîrtie sticlată toate părțile care se văd după montare și instalare pe perete. Înșurubați cîrligele-

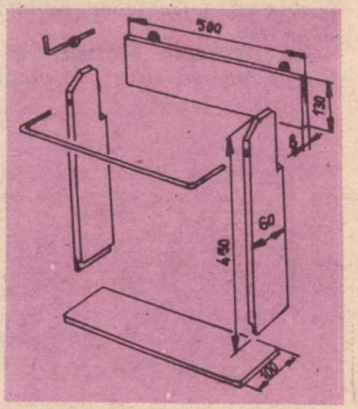

cuier în placa suport din partea superioară a poliței. În grosimea celor două părți laterale dați orificiile — adînci de 30 mm — necesare pentru introducerea sîrmei-suport a perdelei.

Asamblați toate părțile de lemn, ungînd mai întîi cu aracetin locurile de contact, apoi — folosind șuruburi pentru lemn, pe care le veți înșuruba cu șurubelnița (nu prin batere cu ciocanul). Îndoiți la capete sîrma de ghidaj pentru perdea și introduceți de-a lungul ei clamele. Apoi muiați fiecare capăt în prenandez sau aracetin și-l introduceți puțin forțat în orificiile perforate dinainte. Vopsiți părțile interioare într-o culoare deschisă, iar pe cele exterioare într-una asortată celei dintîi. După uscare, prindeți perdeaua (cu pliuri) în clame și astfel construcția este terminată.

Polița poate fi folosită pentru a păstra la îndemînă, pe cuiere, unele piese de bucătărie : polonic, cuțite, linguri și furculițe speciale, strecurătoare etc. Celor care nu au un orificiu pe mîner le veți adapta un inel din sîrmă de aluminiu. Pe raftul de jos puteți așeza : instrumente pentru scos dopuri și capace de la sticle, deschizător de cutii de conserve, ascuțitor de cuțite, aparatul pentru tăiat în felii ouă fierte tari etc.

O poliță asemănătoare poate fi folosită și în camera de baie pentru păstrat prosoape și obiecte de toaletă.

USCAREA RUFELOR ÎN APARTAMENTE

Pentru cei care locuiesc în apartamente situate în blocuri, uscarea rufelor spălate ridică adesea probleme. Cînd rufele nu sînt în cantitate prea mare, pot fi întinse în camera de baie, lăsînd deschisă fereastra pentru aerisire. Desenele alăturate vă sugerează în mod practic patru tipuri diferite de mici dispozitive și instalații, care se folosesc, selectiv, în funcție de tipul, mărimea și grosimea rufelor.

Materialele necesare: scîndură de brad groasă de 20 mm; șipcă de scîndură de brad groasă de 30 mm; doi scripeți metalici (din cei care se folosesc la galeriile pentru perdele) sau două cîrlige cu șurub; sîrmă de fier galvanizat sau de aluminiu, groasă de 3 mm, ori cablu electric monofilar izolat cu material plastic; sîrmă de fier galvanizat, groasă de 5 mm; sfoară groasă împletită.

PRIMUL MODEL — uscător general. Tăiați din scîndură două piese identice, care au oarecum forma literei V cu laturile larg deschise, așa cum observați în primul desen. Dați în ele cele șase-opt orificii necesare pentru introducerea sîrmelor. Montați-le apoi

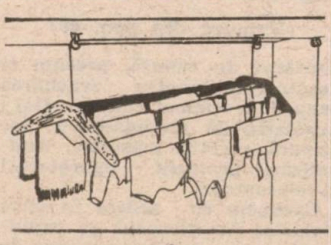

rigid, cu ajutorul șipcii, pe care o fixați cu șuruburi pentru lemn. Întindeți sîrmele între cele două extremități folosind, de preferință, un singur fir lung, continuu. În loc de sîrmă puteți întrebuința un fir de material plastic (gută) gros.

Suportul astfel construit va trebui să-l instalaţi (mobil) la tavan. În acest scop, scobiţi două orificii de formă cubică şi fixaţi în ele două dibluri de lemn (cu ajutorul unei paste preparate din ipsos, apă şi aracetin), în care aţi înşurubat dinainte scripeţii. După 12 ore, instalaţi suportul-uscător pe scripeţi cu ajutorul unui şnur de sfoară groasă (împletită în trei).

Desigur, dispozitivul de uscare poate fi instalat şi într-o poziţie fixă, în care caz el va fi legat la tavan cu şnur pe două cîrlige înşurubate în dibluri. **Atenţie!** a) greutatea totală a rufelor (umede) puse la uscat nu trebuie să depăşească 8 kg ; b) cînd luaţi jos de pe sîrme rufele uscate, ridicaţi-le cu mîna, NU le trageţi în jos.

AL DOILEA MODEL este recomandat pentru rufe de mici dimensiuni (batiste, şervete de masă, maiouri etc.). Se lucrează în întregime din sîrmă, ca în desenul următor. Cadrul se confecţionează din sîrmă groasă de 5 mm, iar varele din sîrmă cu diametrul de 2—3 mm. Suportul (mobil) se instalează pe perete (peste

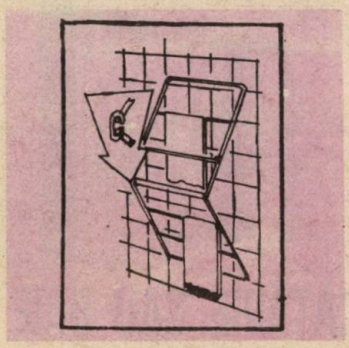

plăcile de faianţă) cu ajutorul unor cîrlige fixate cu dibluri în perete.

AL TREILEA MODEL foloseşte pentru uscat ciorapi sau mici tricotaje din lînă ori fire sintetice (fulare, mănuşi, căciuliţe). Îl lucraţi tot din sîrmă ca şi pe modelul al doilea. Îl instalaţi deasupra chiuvetei pentru ca apa să se scurgă fără a umezi duşumeaua.

AL PATRULEA MODEL este folosit mai ales pentru uscarea unor rufe groase şi grele (prosoape mari, pulovere, flanele de piele vătuite, carpete etc.) din care se scurge multă apă cînd sînt puse la uscat. Îl confecţionaţi numai din sîrmă groasă, alcătuind două părţi pliante, şi-l instalaţi deasupra căzii de baie, aşa cum reiese din ultimul desen.

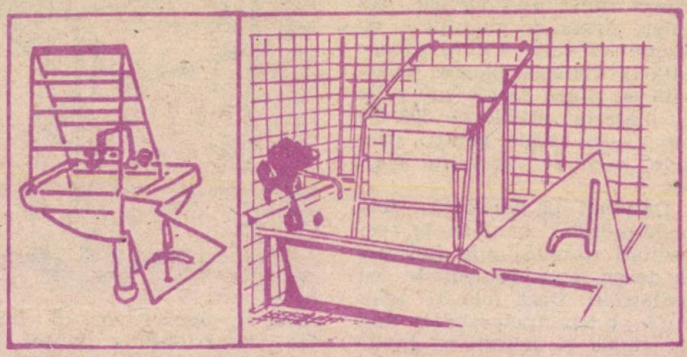

Cazane termice cu arderea lignitului în strat fluidizat

(Urmare din pag. 49)

buncărul de cenuşă, precum şi dozatoarele pentru evacuarea cenuşii la melcul colector (11) ; instalaţia de automatizare ce asigură reglări, măsurări, semnalizări, protecţii, interblocări şi telecomenzi.

Cazanele cu ardere în strat fluidizat funcţionează cu suprapresiune pe drumul aer-gaze de ardere, atît pentru realizarea parametrilor gazodinamici ai stratului fluidizat, cît şi pentru evacuarea gazelor la coş şi cu circulaţie forţată pe circuitul apă-abur. Pe cele trei drumuri (ascendent în focar şi descendent-ascendent în cele două zone de convecţie), în scopul favorizării separării cenuşii antrenate, sînt amplasate suprafeţele schimbătoare de căldură care furnizează agentul termic.

Montate de preferinţă în baterii de cel puţin două bucăţi, în aer liber sau cu un acoperiş uşor din tablă ondulată, cazanele de acest tip, faţă de cele clasice, prezintă avantajul unor randamente mărite (peste 80 la sută), în condiţiile reducerii cantităţii de materiale de construcţie, de suprafeţe şi de volum ocupat, precum şi al posibilităţilor de utilizare a lignitului cu putere calorică mică, folosind integral sortimentul de cărbune livrat la dimensiuni cuprinse între 0—80 şi 0—250 mm.

Gama de astfel de cazane pentru apă caldă cuprinde mărimi de 1,6—3—5—10 Gcal/oră, ele putînd încălzi de la 300 la 2 000 de apartamente, iar pentru aburi — de 2 şi 10 t/oră.

Cazane de acest tip au fost instalate la centralele termice de la fabricile de zahăr Fundulea, Drăgăneşti-Olt, Carei, Teiuş şi Babadag.

EMILIAN ALBULESCU

ŞTIAŢI CĂ

...în ţara noastră, primele plantaţii de soia s-au făcut la Şcoala agricolă din Pantelimon, în 1880 ?

...un plop de mărime mijlocie produce în fiecare an peste 25 000 000 de seminţe ?

...un fir de in se rupe sub greutatea sa proprie numai cînd ajunge să aibă lungimea de 57 km, cînepa se rupe la 30 km, celofibra la 25 km, iar bumbacul la 14 km ?

...din punct de vedere medical, mărului îi sînt atribuite calităţi alcalinizante, cu o mare concentraţie de calciu, fier şi alte minerale necesare organismului uman ?

...un fag bătrîn consumă, din primăvară pînă în toamnă, 9 000 de litri de apă ?

...primele fabrici de zahăr (Chitila şi Sascut) din ţara noastră au început să producă în 1877 ?

Pentru timpul DUMNEAVOASTRĂ LIBER

***

LOGICĂ

Răspundeți în timp de cel mult trei minute la următoarele întrebări :

a) Este posibil ca o persoană să fie de șase sute de ori mai în vîrstă decît alta, să fie bunicul celei dintîi și amîndouă să fie în viață ?

b) Există două numere cuprinse între 1 și 10. Dacă se adaugă 1 primului, iar celuilalt i se scade 1, ele devin egale ; dacă însă din primul se scade 1, iar celui de al doilea i se adaugă 1, unul din numere devine de două ori mai mare decît celălalt. Care sînt cele două numere ?

COMPLETAȚI NUMERELE LIPSĂ

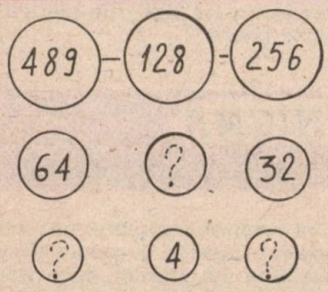

În șase din cele nouă cercuri ale figurii alăturate se află înscrise numere care însumează 969. Ce numere trebuie scrise în celelalte trei cercuri (notate cu ?), pentru ca suma totală să fie egală cu 999 ? Ele vor fi alese astfel încît, dacă sînt așezate în ordine crescătoare, fiecare număr, cu excepția ultimului, să fie dublul celui precedent. Aveți la dispoziție trei minute.

Amuzamente aritmetice

Încercați să rezolvați în timp de cel mult trei minute următoarele exerciții amuzante :

1. Este posibil ca suma a două numere să fie egală cu... unul dintre ele ? (dacă răspundeți afirmativ, menționați care sînt aceste numere).

2. Pot exista două numere întregi care înmulțite între ele să dea produsul egal cu 17 ? Care ?

3. Așezați cifrele de la 1 pînă la 9, luate numai cîte o singură dată și toate, în mod obligatoriu, pe trei linii drepte, în așa fel încît suma fiecărei linii să fie egală cu 20.

TRUC ARITMETIC DE MARE EFECT

Pe o hîrtie scrieți un număr oarecare mai mic decît 51. Împăturiți hîrtia și dați-o uneia dintre persoanele de față. Însă țineți minte ce număr rezultă dacă scădeți numărul scris din 99 (de pildă, dacă ați scris 12, veți calcula: 99–12=87 – pe care-l memorați). Rugați apoi pe cel căruia i-ați dat hîrtia să scrie și el orice număr cuprins între 50 și 100, fără să vi-l spună. Cereți-i apoi să adune la acest număr pe 87 (adică diferența pe care o țineți minte). După care rugați-l să șteargă prima cifră a rezultatului și s-o adune la numărul astfel rămas. În sfîrșit, cereți-i să scadă noul rezultat din numărul ales la început. Gata!

În acest moment puteți comunica tuturor că rezultatul calculelor sale este tocmai numărul pe care l-ați scris pe hîrtia ce i-ați înmînat-o la început, adică 12. Iată, să calculăm: pe hîrtie am scris 12 și am ținut minte diferența 87. Să presupunem că persoana a ales numărul 72. Va calcula : 72+87=159. Va șterge pe 1 și-l va aduna la 59 obținînd suma 60. După care 72–60=12.

Încercați cu orice alte numere, în condițiile date. Totul vă va reuși perfect de fiecare dată!

ÎN FIR CONTINUU, DAR...

Pornind din colțul însemnat cu X, încercați să „călătoriți" în circuit, cu creionul, prin toate pătrățelele nehașurate ale figurii alăturate, dar :

a) fără a merge în diagonală și...

b) fără a trece de două ori printr-un pătrățel.

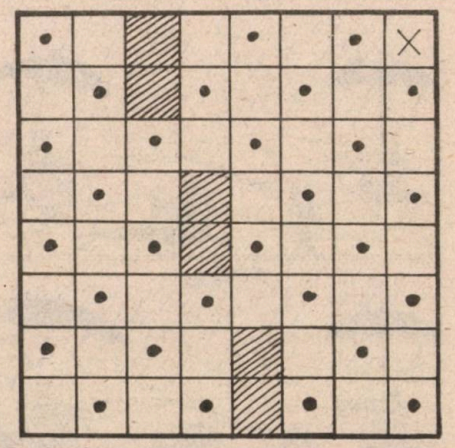

Drumul va trebui terminat tot în colțul de unde ați pornit.

SCRIITORI DESPRE.... EI ÎNȘIȘI

Fragmentele de mai jos sînt extrase din lucrări în care scriitori de seamă ai literaturii române vorbesc despre ei înșiși.

Citiți cu atenție și încercați să răspundeți : cine este autorul fiecărui text ?

1. **„Fiind băiet păduri cutreieram**
   Și mă culcam ades lîngă izvor..."

2. **„Tu trebuie să-ți închipuiești astăzi sub figura mea un om foarte obosit... care ar avea nevoie de cel puțin șase luni de repaos, pentru a-și putea veni în fire..."**

3. **„Sînt suflet din sufletul neamului meu**
   Și-i cînt bucuria și-amarul."

4. **„Am fost copilul preferat al mamei mele. Îi semăn ei și multe însușiri în legătură cu arta mea le moștenesc de la dînsa."**

5. **„Toate laudele pe care le primesc cu recunoștință vreau să le întorc umiliților și ofensaților vieții..."**

6. **În trei ani m-a învățat, cu litere străbune, românească toată cîtă o știu pînă-n ziua de azi, că mai mult după el, nici n-am mai avut de unde învăța."**

ȘTIȚI cine sînt...

...cei care au scris următoarele rînduri ?

1. „Cei dintîi istorici au fost poeți. Poeziile populare sînt un mare izvor istoric."

2. „De la aceste izvoare fermecate de apă vie cată să se adape toți cei care cîntă și se simt ai acestui pămînt."

3. „In acest răstimp, izvoarele au murmurat tot atît de limpezi ca pe vremea lui Ștefan cel Mare, și tot așa s-au prins boabele de rouă de firul ierbii".

4. „...povestea frumos și tainic lucrurile de la Moldova."

Toate citatele sînt extrase din manualul de limba română pentru clasa a VII-a.

AFLAȚI MODIFICĂRILE

În desenul de jos au fost introduse 8 diferențe față de cel de sus. Le puteți descoperi în timp de cel mult un minut ?

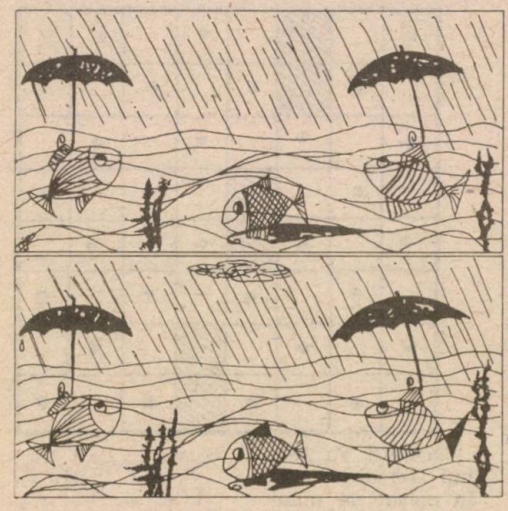

POEZIE ȘI CULORI

În prima strofă a uneia dintre poeziile sale foarte cunoscute, Mihai Eminescu numește trei culori cu care zugrăvește unele dintre elementele versurilor.

Vă rugăm să precizați : care sînt cele trei culori și cum se numește poezia ?

ENIGMA diapozitivului dispărut

Lucian și Lache au realizat împreună un diapozitiv foarte interesant. Acesta a rămas timp de două zile în păstrarea lui Lucian, care trebuia să-l copieze și apoi să-i dea originalul lui Lache. Însă, în ziua stabilită pentru predarea diapozitivului, Lucian declară că nu-l mai are și presupune că i-a fost luat de cineva. „Dar unde l-ai păstrat ?" întreabă Lache. „Îl ascunsesem la loc sigur între paginile 161 și 162 ale volumului 13 din biblioteca mea". „Și unde se află volumul ?" „În bibliotecă, la locul său, dar diapozitivul a dispărut... în mod... misterios".

Lache și-a dat seama imediat că Lucian, probabil pentru a-i pune la încercare istețimea, îi spusese un neadevăr grosolan. Știți care ?

TEST DE PERSPICACITATE TEHNICĂ

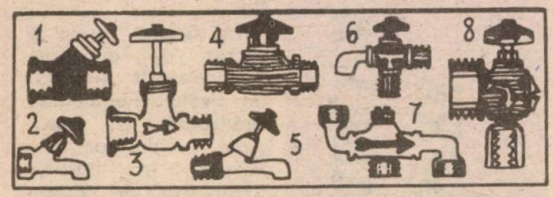

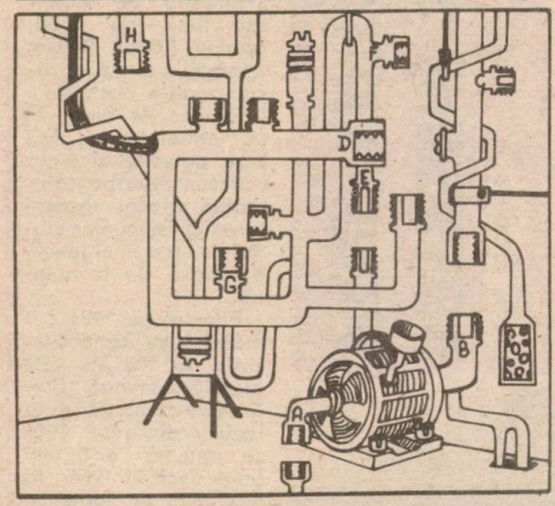

În partea de sus a desenului sînt reprezentate 8 tipuri de robinete folosite la instalații de apă.

Priviți cu atenție partea de jos a desenului — schema instalației — și căutați să plasați toate robinetele (notate cu litere de la A pînă la H) la locurile potrivite, în timp de cel mult trei minute.

Începînd cu FON...

Completați pătrățelele libere ale jocului, potrivit definițiilor, începînd de jos în sus :

- **conținut ;**
- **aliaj de fier ;**
- **înființat la...**
- **la sunetele unei limbi ;**
- **bomboană ;**
- **transmisă prin telefon ;**
- **specialist în fonetică.**

F	O	N							
F	O	N							
F	O	N							
F	O	N							
F	O	N							
F	O	N							
F	O	N							

Autorul grupajelor „FEL DE FEL DE SFATURI PRACTICE PENTRU GOSPODARI" și „PENTRU TIMPUL DUMNEAVOASTRĂ LIBER" : CLAUDIU VODĂ

Răspunsurile corecte la întrebările din grupajul „PENTRU TIMPUL DUMNEAVOASTRĂ LIBER" în pag. 206–207.

TRUC AMUZANT CU CINCI NUMERE

Puteți ghici oricînd suma a cinci numere scrise de cineva în secret, procedînd astfel : cereți persoanei să scrie pe o hîrtie anul în care s-a născut, sub acesta să adauge anul în care i s-a întîmplat un eveniment fericit în viață, sub ele să scrie numărul persoanelor care sînt de față, apoi să scrie vîrsta în ani întregi pe care o va avea la sfîrșitul anului în curs, în sfîrșit, să adauge numărul anilor care s-au scurs de la anul cînd i s-a întîmplat evenimentul fericit din viață. După care să adune cele cinci numere și să păstreze rezultatul „strict secret". Cînd anunță că a terminat adunarea, îi puteți comunica suma celor cinci numere. Cum ?

Trebuie doar să dublați numărul care reprezintă anul curent și la el să adăugați numărul persoanelor de față. Totalul va reprezenta numărul căutat ; de pildă : 1985 x 2 = 3 970 + 3 = 3 973.

De ce ? Fiindcă anul în care s-a născut persoana plus vîrsta sa este egală cu anul curent ; apoi anul cu evenimentul fericit plus anii care au trecut de atunci dau din nou numărul anului curent.

I.A.S. Codlea: ASCENSIUNE SPRE VÎRFUL RENTABILITĂȚII

Înalta eficiență economică ar putea fi comparată cu o redută amplasată pe un vîrf de munte. Ca să ajungi acolo și să arborezi steagul biruinței este necesar să iei drumul pieptiș, să urci panta, să învingi vitregiile naturii și alte obstacole ivite în cale și să consumi ....„muniție". Condiția este să consumi cît mai puțină „muniție". Adică, în limbaj economic, să atingi obiectivul cu cheltuieli materiale și financiare cît mai mici posibil.

Intr-o asemenea ascensiune se află angajați și lucrătorii din întreprinderea agricolă de stat Codlea, județul Brașov. Au pornit de la cota zero, adică de la zero beneficiu. Asta înseamnă că, prin plan, unitatea n-a fost prevăzută, **per sold,** nici cu beneficiu, nici cu pierderi.

Pentru unii, situarea „pe linia de plutire" ar fi putut genera un sentiment de automulțumire. Dar așa ceva nu s-a cuibărit în mintea nimănui. „Cum adică, cei de la I.A.S. Prejmer pot fi rentabili și noi nu ?" ; „Pămînt bun avem și noi și-l putem face mai roditor" ; „Utilajele pentru mecanizarea lucrărilor sînt aceleași, iar din partea statului beneficiem de același sprijin" ; „Oameni pricepuți avem și noi" ; „Nu este nevoie decît de o responsabilitate sporită și de o organizare judicioasă a muncii".

Îndată ce i s-a încredințat conducerea unității, inginerul Ioan Tatu, cu sprijinul organizațiilor de partid, a insuflat întregului colectiv de muncă voința de autodepășire. Debutul a avut loc, practic, în anul 1983. Accentul s-a pus pe cadre. S-a urmărit și se urmărește ca omul potrivit să fie pus la locul potrivit. Mai ales la ferme. Aici unde se hotărăște soarta producției.

Centrul activității membrilor consiliului oamenilor muncii a fost mutat în ferme. Cu dublu scop : pentru îndrumarea operativă, organizatorică și tehnică, și exercitarea unui control nemijlocit, menit să determine respectarea tehnologiei și încadrarea în limitele de cheltuieli prevăzute.

Dorința tuturor de a spori producția și a mări, în special pe această cale, rentabilitatea n-a scăzut niciodată în intensitate. Întregul personal, în frunte cu mecanizatorii, a depus eforturi susținute pentru efectuarea la timp, de calitate, a însămînțărilor și fertilizărilor, a lucrărilor de întreținere a culturilor, îndeosebi la cartofi, și a celor de recoltare a cerealelor, furajelor, legumelor. Efectul a fost și este salutar. Orzul de toamnă a dat, în 1984, o producție medie de 5 313 kg, cu 1 213 kg peste plan ; la cartofi, recolta medie a fost de 43 627 kg, față de 30 000 kg, sarcină de plan ; la legume s-au obținut peste 40 150 kg la hectar, în loc de 26 600 kg ; față de 75 500 kg sfeclă furajeră s-au realizat 113 350 kg ; s-au depășit, de asemenea, substanțial, producțiile medii planificate atît la ierburi perene cultivate și la leguminoase perene, cît și la fînețe naturale.

Producțiile bune de furaje cultivate, cantitățile mari de masă verde obținute pe cele peste 1 300 hectare de pășuni au permis un reviriment și în zootehnie. De la 2 527 litri pe animal furajat, obținuți în 1983, s-a ajuns, în 1984, la 4 001 litri, cu perspective ca în 1985 să se realizeze 4 500 de litri.

În fiecare fermă și sector de activitate s-au urmărit sistematic nivelul cheltuielilor, realizarea și depășirea veniturilor prevăzute în bugete. „Trimestru de trimestru, lună de lună, spunea **Adrian Balica,** contabilul-șef, s-au făcut analize economice temeinice, la ferme și pe întreprindere". Așa s-au dezvoltat gîndirea economică, responsabilitatea pentru respectarea consumurilor materiale sau energetice, prevăzute de tehnologii.

Bilanțul pe 1984 s-a încheiat cu beneficiu : circa 600 000 lei. Dar urcușul continuă. Producțiile de cartofi și de legume din anul 1985 se anunță a fi mai bune decît în 1984 ; la producția de lapte se prelimină o depășire a planului cu circa 5 000 de hectolitri ; se livrează, de asemenea, o producție-marfă suplimentară de carne de porc, îngrășătoria prevăzîndu-se să aducă un beneficiu de circa 200 000 de lei ; în sectorul ovin se acționează energic pentru ameliorarea rasei, în scopul sporirii substanțiale a producției de lînă etc.

Harnicul colectiv de muncă de la I.A.S. Codlea s-a angajat să încheie anul 1985 cu un beneficiu de 1,5 milioane lei. Vor fi urcate, deci, noi trepte. În cincinalul 1986–1990, ascensiunea spre vîrful rentabilității va continua cu și mai mult avînt, cu hotărîrea fermă a oamenilor de a-l cuceri.

V. TITU

„COPII-MINUNE", PARTIDE NEMURITOARE, CEASUL DE NISIP...

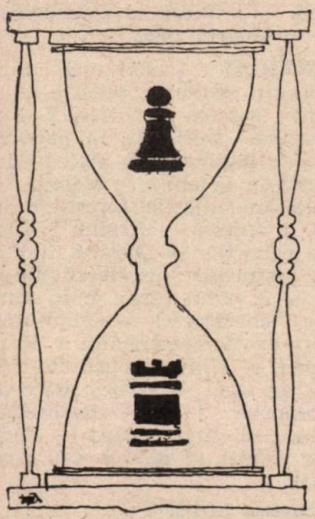

● Prima partidă „oarbă" susținută public de Paul Morphy, avînd drept adversar pe unchiul său, E. Morphy, a fost cîștigată de primul, într-o manieră teribilă, la vîrsta de 12 ani!

1. e4 e5 2. Cf3 Cc6 3. Nc4 Nc5 4. c3 Cf6 5. d4 ed4 6. 0—0 d6 7. cd4 Nb6 8. h3 h6 9. Cc3 0—0 10. Ne3 Te8 11. d5 ! Ne3 12. dc6 Nb6 13. e5 ! ? de5 14. Db3 ! Te7 15. Nf7 Tf7 16. Ce5 De8 17. cb7 Nb7 18. Tae1 Na6 19. Cg6 ! ! Dd8 20. Te7 ! ! (1—0).

După încă un an, micul Paul a obținut prima sa victorie la un mare maestru, contemporan al timpului, J. Löwenthal, anunțînd lumii șahiste pe „monstrul sacru" de mai tîrziu.

● În zorii celui de al XX-lea secol a „țîșnit" un nou geniu al șahului, în persoana tînărului José Raul Capablanca, din Havana, care, la vîrsta de 12 ani, devine campion al Cubei.

● Cel mai tînăr campion de șah pe care l-a avut vreodată S.U.A. este Robert D. Fischer, care la vîrsta de 14 ani a cucerit titlul, neînvins. După numai un an, Congresul F.I.D.E. i-a atribuit titlul de mare maestru. Cel mai tînăr mare maestru din istoria șahului !

● „Aveam 15 ani cînd am cîștigat meciul cu marele maestru Bardeleben și nu-mi dădeam seama de forța mea de joc". Acesta a fost momentul care a marcat intrarea în arena internațională a adolescentului Alexandr Alehin din Moscova, care în timp avea să devină, după foarte multe opinii, cel mai mare jucător de șah al tuturor timpurilor.

● Istoria șahului consemnează multe partide celebre care au avut ca bază de pornire o singură mutare. Astfel, partida nemuritoare a lui Zukertort (jucată la Londra, 1883, în compania lui J. Blakburne) a continuat cu mutarea 28. Db4 ! !

Iată poziția înaintea mutării 28 : Albul. Rg1 Dd2, Tf1, Te3, Nb2, a2, b3, d5, g2, h3, h7.

Negrul. Rh8, De7, Tc8, Tc2, Db7, a7, b6, e5, e4.

28. Db4 ! ! T8 c5 29. Tf8 ! Rh7 30. De4 Rg7 31. Ne5 Rf8 32. Ng7 ! ! (1—0).

● „Nemuritoarea" lui Albin, reputatul mare maestru român, este partida cîștigată strălucit în fața celebrului S. Tarrasch (Dresda, 1892).

1. e4 e5 2. Cf3 Cc6 3. Nc4 Nc5 4. c3 Cf6 5. d4 ed4 6. cd4 Nb4 7. Nd2 Ce4 8. Nb4 Cb4 9. Nf7 Rf7 10. Db3 d5 11. Ce5 Rf6 12. Db4 c5 ! 13. Da4 De8 ? 14. Dd1 (Cu această noutate teoretică, albul și-a asigurat avantaj în toate variantele) 14.... Cg5 15. f4 Ce6 16. Cc3 g6 (Partida este acum în mîinile albului) 17. Cd5 Rg7 18. 0—0 cd4 19. f5 ! Cf4 20. f6 Rf8 21. Ce7! Db5 22. Tf4 De5 23. Dd4 Dd4 24. Td4 Ne6 25. Td6 Rf7 26. Te1 Na2 27. Cd5 ! (Albul face mereu cele mai puternice mutări) 27... Thd8 28. Te7 Rf8 29. Td8 Td8 30. Cc3, Nf7 31. Tb7 a6 32. Ta7 Td2 33. Ce4 Tb2 34. Ta8 Ne8 35. Cd6 (1—0).

● În partida cu Sir George Thomas (Londra 1913—1914) Eduard Lasker a făcut un spectaculos sacrificiu de damă 11. Dh7 ! ! constituind una din cele mai cunoscute combinații din istoria șahului.

1. d4 f5 2. Cf3 e6 3. Cc3 Cf6 4. Ng5 Ne7 5. Nf6 Nf6 6. e4 fe4 7. Ce4 b6 8. Nd3 Nb7 9. Ce5 0—0. 10 Dh5 De7 ? (o greșeală care va îmbogăți istoria șahului cu încă o combinație celebră) 11. Dh7 ! ! Rh7 12. Cf6 ! Rh6 13. Ceg4 Rg5 14. h4 Rf4 15. g3 Rf3 (regele negru este adus „în fața plutonului de execuție") 16. Ne2 Rg2 17. Th2 Rg1 18. 0—0—0 mat. („Chiar dacă ar fi jucat o singură partidă, cea cu Sir George Thomas, viața lui Eduard Lasker nu s-ar fi irosit zadarnic pe altarul șahului" — M. Botvinic.)

● La turneul de la Londra din 1862 s-a introdus, pentru prima dată în istoria șahului, măsurarea timpului de gîndire prin dotarea fiecărui jucător cu cîte o... clepsidră, cu o „capacitate de nisip pentru 30 de minute". Cînd jucătorul gîndea, clepsidra ședea pe verticală ; după ce muta, o culca.

C. DIMCEA

NOȚIUNI DE MECANICĂ AGRICOLĂ

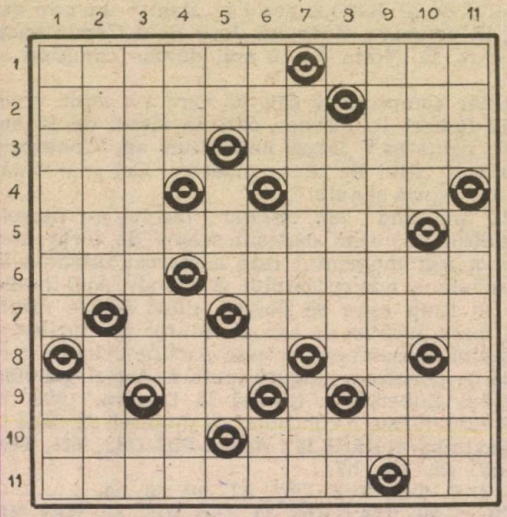

ORIZONTAL : 1. Mașină de treierat — ...electric, dispozitiv mobil pentru pășunatul tarlalizat. 2. Hala de întreținere a mașinilor agricole — Divinitate tibetană. 3. Al treilea — Tractor destinat transporturilor. 4. Acela — Organul activ al buldozerului 5 ...și cele ale mașinilor de format diguri. 6. Cojit la mijloc ! — Elemente de prindere a mașinilor agricole la tractor. 7. Ediție (presc.) — Farsă. 8. Pentru balotarea paielor și fînului — Dînsa. 9. Pronume — Primele grape ! — Culoare. 10. Recipiente pentru punerea furajelor în hrănitoare. Unealtă folosită la recoltarea manuală a cerealelor păioase, cocenilor etc. 11. Organ pentru turbionarea substanțelor din mașinile de stropit — Zet !

VERTICAL : 1. Formează, împreună cu contrabătătorul, aparatul de treier al combinelor — Diminutiv feminin. 2. Cuplu format din animalele de tracțiune și utilajul tractat. — Unealtă folosită la arat. 3. Tip de plug — Vie ! 4. Rîu — Elementul activ de la aparatele de tăiere în lan. 5. Începe dimineața — Fruct din Antile — Sapă rotativă. 6. Necesar mașinilor de prăfuit — Mioare — Set ! 7. A circula — Prefix pentru nou. 8. Mașini de curățat semințe — Cere ! 9. Aprovizionare cu... combustibil. 10. Mama lui Zeus (mit.) — În titan — Graminee. 11. Atenție — Utilaj agricol multifuncțional.

Dicționar : LHA, ATT, RHEA.

Forestieră

ORIZONTAL : 1. Studiază pădurea ca ecosistem. 2. Arbori de ceai — Arbori cu lemnul tare și fructe comestibile — Șipcă. 3. În iederă ! — Rudă cu stejarul — Parapet. 4. Jneapăn — Zadă. 5. Anin — Teodor — Tec ! 6. Verbul estival al pădurii — În pădure ! — Frunze de ferigă ! 7. Ramuri de chiparos ! — Posesiv — Baza oricărei producții silvice. 8. „Forestieră" — Luată la pescuit. 9. Elemente de înmulțire vegetativă — Prepoziție. 10. Mănîncă lemnul. 11. Arbori din pădurile de cîmpie — Cinstit. 12. Piesă la butoaiele din lemn — Moartă, rece.

VERTICAL : 1. Cei mai falnici arbori din pădurile noastre — ...și cel mai valoros conifer. 2. Liană decorativă frecventă în păduri — Tuia ! — Rădăcină de roșcov ! 3. La intrarea în lizieră ! — Metodă folosită în amenajările forestiere (adj. fem.). 4. Înțeles — Argint. 5. Indică vîrsta copacilor — Dură. 6. Îndepărtarea resturilor lemnoase din pădure — A chiui (reg.). 7. În nucet ! — La cherestea ! — Chiuitură. 8. Arbore exotic ornamental. 9. Frunză de brad — Hidrocarburi. 10. Asociație de ulmi — Arbust decorativ. 11. Reporter (abr.) — Buturugă — Acesta. 12. Arțar (pop.) — Arbore exotic numit și plătică sau roșcov sălbatic.

Dicționar : DIENE.

RADU STOIANOV

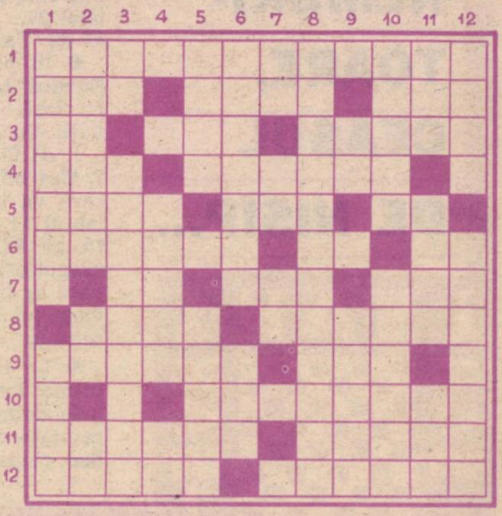

Păsări

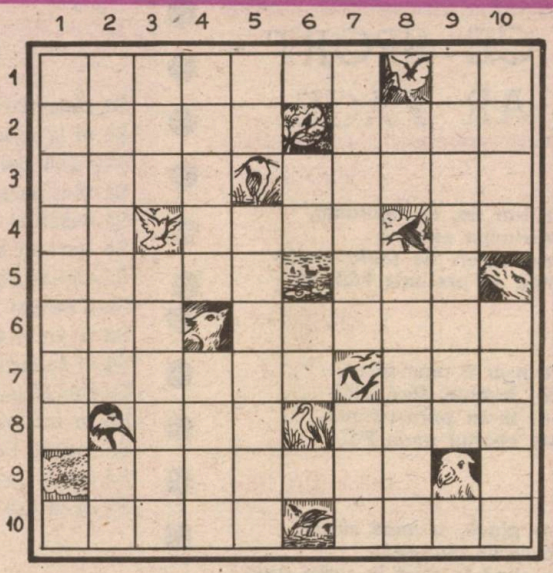

ORIZONTAL : 1) Simpaticul înotător de la Polul sud – Cap de ciocănitoare ! 2) Vultur, pajură – Clasic român al penelului, autorul pinzei „Peisaj cu rațe". 3) De-a... -gaia – Urmăresc vinatul. 4) Campion – Dușmani ai păsărilor de curte – Cap de acvilă ! 5) Deschizătură – Lac în Norvegia. 6) Acidul ribonucleic – Răpitor care vinează din zbor. 7) Pasăre de baltă cu pene negre – Onomatopee. 8) Cel mai înalt vîrf din Bucegi – – Oraș în Franța. 9) Pasăre cîntătoare migratoare, cu pene galbene. 10) Păsări de curte – ...cu cuc.

VERTICAL : 1) Pasăre vorbitoare (pl.). 2) Cocoșei turcești – Vorba gîștei. 3) Flaut persan – Grăsimi. 4) Migratoare ce zboară în nesfîrșite cîrduri – Preot musulman. 5) Luat la mijloc ! – Păsări elegante, asemănătoare rîndunicii. 6) Ovine – În groapă ! 7) Altă pasăre de baltă, numită și ciovică (pl.) – Pasăre care pleacă să ierneze tocmai în Africa australă. 8) Motul mătăsarului ! – Scăpărători de demult. 9) Vorbăreața coțofană (pl.). 10) Nedrept – Nănaș transilvănean.

Dicționar : TAG, ARN, NTU, NEI, INIC.

De dragoste

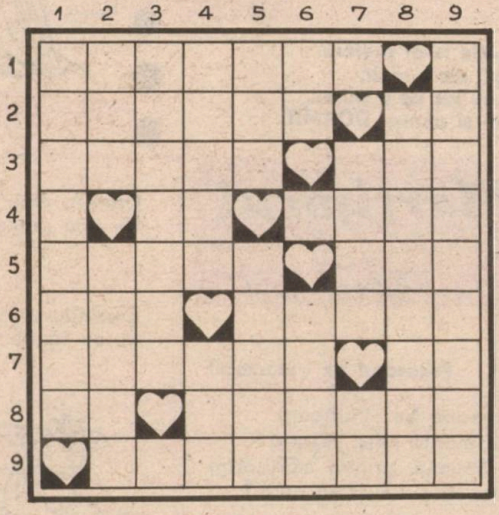

ORIZONTAL : 1) Poznașul arcaș al dragostei. 2) Prototipul frumuseții bărbătești de care s-a îndrăgostit Afrodita – Adorat la început ! 3) Satir iubit de nimfa Argira, schimbat de Afrodita într-un riu – A iubi (lat.). 4) Într-un pîlc ! – Iubit, neprețuit. 5) Fiu al lui Oceanos, îndrăgostit de Aretusa – Ceas. 6) Coada ciocîrliei ! – Gen de poezie care poate cînta și dragostea. 7) Făcut de o mie de ori mai mare – Zina Oprescu. 8) Ana Ogășanu – Referitor la stele. 9) Roiesc în jurul El (fig.).

VERTICAL : 1) Nimfă iubită de Apollo. 2) Umede – Meșter mitologic în ale muzicii, ucis de Apollo. 3) Ciclop uriaș, amorezat de Galateea. 4) Fac parte din lanțul dulce al dragostei – Acest (reg.). 5) Prepoziție – Uși mici. 6) Ciolan – Regele fiarelor ! 7) Divinitate siriană care s-a îndrăgostit de Astarte – În plic ! 8) Îndrăgostit de modă veche. 9) Aceștia iubesc fără rezerve.

V. IORDACHE

CE SPORT AR FACE...

BIROCRATUL

Lui i-ar da, cu siguranță,
Satisfacție enormă
Orice sport de performanță
Unde se pretinde FORMĂ.

CIUBUCARUL

De n-ar fi reumatismul
Să-l încerce, fără frică
L-ar tenta paraşutismul.
Este sportul unde PICĂ.

DELAPIDATORUL

I-ar place, scumpe cititor,
Să fie un alergător,
Ce stînd la start în cursa grea,
Plecarea s-o poată FURA.

HULIGANUL

Oina e a lui plăcere
Şi-ar juca-o chiar pe ploaie.
Spuneți-mi, ce sport mai cere
Să se iasă la BĂTAIE ?

INGÎMFATUL

Dorința-i o ghicești ușor :
Să fie el aviator.
N-ar mai avea nimic de spus
Cînd ar privi lumea de SUS.

LENEŞUL

Luptele le-ar prefera.
După ele e topit,
Că au loc pe o saltea,
Bună şi pentru DORMIT.

IMPOSIBILITĂȚI

Să sădeşti în grădină o floare la ureche.
Să ai la maşină volanul unei rochii.
Să pună dentistul un dinte împotriva cuiva.
Să faci pastramă din capra căruței.
Să deschizi cu cheia o discuție.
Să vezi la bibliotecă toate cărțile făcute varză... călită.
Să construiești coteț pentru cățeii de usturoi.
Să montezi uşa camerei într-un toc rezervor.
Să ții în frigider retribuția ca să ai bani gheață.
Să ai la casă un burlan din tabla înmulțirii.
Să mergi la tocilar pentru a-ți ascuți mintea.
Să te internezi în spital pentru o operație aritmetică.
Să joci la horă o bătută măr.
Să dai la legat o carte de vizită.
Să ai la uşă o broască țestoasă.

FĂRĂ CUVINTE

Mărțişorul şi...

Posesorul de automobil

Întreabă pe vînzătoare
De îndată ce-a văzut-o :
– Spuneți, printre mărțişoare
N-aveți şi-un garaj auto ?

Procesomanul

De certuri mare amator,
Cu toți vecinii, natural,
Oferă-n chip de mărțişor
Un nou proces la tribunal.

Tînărul zgîrcit

Crezîndu-se om valoros,
El, ca să fie galanton,

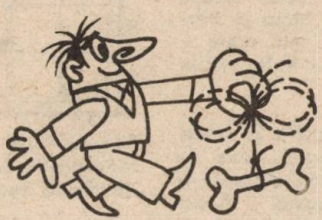

De gîtul ei alb şi frumos
Se-agață ca medalion.

Fripturistul

Vede-n stoc industrial
Mărțişoare. Ce folos ?
Nu-l atrag. Sînt din metal,
Iar el umblă după os.

Pleşcarul

Şnururile-s gratuite
Şi deci, fără să ezite,
După ale lui cusururi,
Cere : – Dați-mi zece...
şnururi !

V.D. POPA

Foileton

Este interzis să moară și capra vecinului

Eram trei, singurii bărbați la sapă în ziua aia, dacă nu-l punem la socoteală pe Iliuță, un puștan de vreo 17 ani, venit la prașilă în locul maică-si. Lăsasem cîrdul femeilor mult în urmă și credeam că vom ajunge primii la capătul tarlalei, lîngă șosea, cînd deodată auzim un zumzet de glasuri apropiindu-se. Mă uit: Lisaveta și Stanca, două cumetre bune de gură, dar vestite în sat pentru iuțeala cu care dădeau cu sapa, vin după noi și ne și depășesc ca vîntul, trîncănind într-una. „Parc-ar avea terpentină", zice cu necaz cumnatu-meu Vasile, privind în urma lor. Ajunși și noi la capătul tarlalei, abia apucasem să ne întindem sub umbra plopilor de la șosea, că Lisaveta ne-o și trîntește: „Halal bărbați, să-i întreacă femeili!", iar Stanca: „Dacă n-ai vlagă, degeaba ai pantaloni!", și Lisaveta: „Da cum stați cu calitatea?", și Stanca: „N-ați tăiat cumva porumbul în locul buruienilor?". Eram în gura lor ca niște semințe, ne spărgeau și pe urmă ne aruncau, ca pe coji. Tocmai cînd Sandu al nostru, ridicat într-un cot, le striga „Mai bine v-aș tăia vouă limba!", auzim o frînă puternică la șosea și văru-meu Gică mă și strigă de la cabina camionului: „Ioane, ce zici de-o bere? M-a trimis președintele la oraș să iau niște piese. Vă las în drum la bufet și vă iau la înapoiere". „Parcă ți-a ieșit un porumbel din gură, zic eu, da îi iei și pe băieți?". „Sigur, urcați-vă!", le face el semn. „Lăsați-o dracu de băutură, ne spune Lisaveta,

că nu vi s-a uscat gîtu!". „Berea nu e băutură, cumătră, e aliment", i-o întoarce sfătos Sandu, încălțînd oblonul dintr-o săritură. Trîntesc ușa cabinei și plecăm.

...Stăteam sub umbrar, la a șaptea sticlă, și ne cam făcusem. Vasile și cu mine dondăneam verzi și uscate, de la una la alta. Sandu bătea cîmpii, cu echipa lui de fotbal. Deodată, urechea mea prinse claxonul lui Gică, de pe șosea. Mă uit: lîngă el, o namilă de om, președintele nostru, nea Fane, gata să coboare din cabină. „Hei, băiete, plata, repede!", strig, într-o suflare. Griguță, chelnerul nostru, apare imediat. „Dar ce sînteți așa de grăbiți?". „Am încurcat-o, îi zic. Ne vede președintele la băutură". „Vă scap eu, cu numai doi poli", îmi face el cu ochiul. Dau din cap și Griguță ne-aduce imediat două sticle cu apă minerală la jumătate. De-abia le deschideam că nea Fane a și apărut lîngă masa noastră. „Femeili la muncă și bărbații la băutură?", începe el tare, apoi se oprește: „Da ce beți voi aici, apă minerală?". „Le place, rînjește Griguță, au cerut pînă acum șapte sticle". „Zău?!, se miră nea Fane. „Asta ne plăcu...", spuse cam dezlînat Vasile. „Și asta băurăm!", încheie eu. „Niște sugative ca voi?", face președintele, neîncrezător. Hai, beți, ca să mă conving!". Noi, toți o dată: — Să trăiești, nea Fane!, și gîl-gîl, dăm sticlele peste cap. Nu știu cum s-au simțit ceilalți, dar eu m-am pomenit căzînd de pe scaun, scuipînd și lăcrimînd. Cînd îmi revin, ceilalți lîngă mine, icneau de mama focului. „Afurisitu de Griguță, ne dădu apă sulfuroasă", mormăi Vasile. Președintele rîdea în hohote. „Hai să plecăm!", zic eu, da Griguță, care se ținea mai departe de noi: „Și plata!?". Nea Fane, mai iute, întinde laba lui mare și înșfacă nota. Cînd vede totalul, a priceput. „Apă minerală de aproape 100 de lei? Vă credeți șmecheri? Să știți că nu vă iert! Griguță, spune-i responsabilului să închidă localul! Programul trebuie respectat după lege. Și să pregătească amenda". „Dar ăia de la «Cirici», lîngă satul vecin, de ce țin deschis?", ripostează acesta. „E altceva. Ăla e local la pădure, pentru turiști și tranzit". „Nu înțeleg, face Griguță. De pildă, ei, sînt în tranzit... Trebuie închis și „Cirici". „Las-o baltă, zice dezgustat Sandu, aruncînd o răsuflare de sulf de te trăznea. Și noi unde mai bem?! — după ce terminăm treaba, bineînțeles, nea Fane".

EMIL GENESCU

CIMPANZEII ȘI....

Deși, după ce a făcut vîlvă, cu cîțiva ani în urmă, subiectul a fost dat uitării, „maimuțele savante", pe care biologii americani au început să le educe în anii '70, au continuat să progreseze.

În mod încă rudimentar, dar incontestabil, cimpanzeul, de exemplu, se dovedește capabil de a utiliza simboluri umane pentru a exprima idei complet abstracte. În plus, el încearcă să transmită aceste cunoștințe congenerilor săi.

Din punct de vedere genetic, cimpanzeul se dovedește a fi mult mai apropiat de om decît celelalte maimuțe. El însuși pare convins de aceasta, după cum o demonstrează și următorul test : atunci cînd se cere unui cimpanzeu să împartă în două categorii o serie de fotografii cu diverse animale (lucru pe care învață să-l facă cu mare ușurință) — printre fotografii fiind incluse și imagini reprezentînd ființe umane — el include fără nici o ezitare fotografiile reprezentînd oameni în aceeași categorie cu fotografiile maimuțelor.

Astfel se explică poate și faptul că cercetătorii au preferat întotdeauna cimpanzeul pentru a studia gradul de inteligență a primatelor, mai ales atunci cînd au încercat să stabilească un adevărat dialog cu acestea.

O idee ingenioasă a fost utilizarea, la aceste experiențe, a ordinatorului, cu ajutorul căruia biologii americani au produs o serie de „staruri". Unul din acestea este Lana, cimpanzeu femelă care a demonstrat că specia sa poate stăpîni la perfecție utilizarea a peste 50 de simboluri, materializate pentru ea prin clape ale ordinatorului. Ea a învățat să apese pe clape

pentru a „exprima" o nevoie, o dorință sau pur și simplu pentru a comunica o idee educatorilor săi.

Lana a învățat foarte bine să concretizeze cereri de hrană, să manipuleze verbe cum ar fi „a dormi", „a bea", „a mînca" etc. și să le utilizeze în conversații curente. De exemplu, pentru a anunța că refuză să se ducă la culcare, dacă nu îi este somn, ea apasă pe clapele-simbol ale ordinatorului său formînd sintagma : „Lana nu doarme".

Lana a demonstrat că ea consideră foarte util acest mod de a comunica cu oamenii, încercînd spontan să-i învețe să comunice în acest fel și pe ceilalți cimpanzei cu care a venit în contact.

Nu mică a fost însă decepția cercetătorilor cînd au constatat că, din motive care nu au fost pe deplin înțelese, încercările Lanei de a-i învăța pe alți cimpanzei să comunice utilizînd simboluri „umane" nu au dus la nici un rezultat pozitiv. În schimb mai mulți cimpanzei au putut fi învățați să folosească același „limbaj de ordinator". S-a constatat că ei nu ezită să îl utilizeze pentru a comunica între ei, îmbogățindu-și astfel posibilitățile de a dialoga.

Iată o experiență efectuată cu două maimuțe așezate în două cuști alăturate : într-una din cuști se află o cutie închisă conținînd mîncare, iar în cealaltă — instrumentele necesare pentru deschiderea cutiei. În ambele cuști se găsește cîte un ordinator care permite maimuței respective să comunice cu cealaltă.

La fiecare repetare a experienței, cimpanzeul aflat în cușeta în care se găsea cutia cu mîncare a utilizat ordinatorul pentru a cere ve-

O SĂRBĂTOARE PE

De-a lungul și de-a latul celui mai înalt lanț muntos de pe glob, în Nepal, între 3 000 și 4 000 metri altitudine, trăiesc populații pe cît de numeroase, pe atît de necunoscute. Una dintre acestea o formează etnia „Bothes". Cinci săptămini de mers pe jos pe cărările „Acoperișului lumii" și patru defileuri greu de trecut separă de Katmandu această majoritate etnică din satul Bargaon, cu aproape 500 de locuitori, situat la circa 3 000 metri altitudine. Singura sa mare sărbătoare, din tot cursul unui an, este Manerindju. Cu acest prilej, locuitorii satului își etalează cele mai frumoase veșminte și toate bijuteriile : impresionante și splendide coliere, făcute din piese de argint și coral, cercei grei și, pentru tinerele fete, arătoasa „taiko" — un gen de tocă împodobită cu pietre prețioase.

În zorii zilei respective, oameni Kamis (o castă deosebită, compusă din paznici de turme, fierari etc.) bat tobele pentru a chema populația la sărbătoare. Cînd ropotul tobelor se întețește, își fac apariția rudele din cătunele vecine; femeile se pregătesc de sărbătoare. Ele își abandonează obișnuitul veșmînt greu din piele, pentru a îmbrăca frumoase rochii din lînă împletită, vopsite în diferite culori. Manerindju începe la templul budist, unde se află

ORDINATOARELE

cinului său uneltele necesare la deschiderea acesteia. S-a ajuns la certitudinea că rezultatul experienţelor nu poate fi atribuit întîmplării.

În primul rînd, pentru că animalele au fost puse în situaţia să aleagă simbolurile pe care doreau să le folosească dintr-un număr mare de simboluri şi să găsească instrumentul corespunzător din mai multe obiecte, cu care acesta era amestecat. În al doilea rînd, pentru că instrumentul cel bun a fost oferit chiar şi atunci cînd maimuţele nu se puteau vedea, deci nu puteau recurge la un eventual limbaj al gesturilor.

În sfîrşit, dar nu în ultimul rînd, pentru că de fiecare dată cînd experimentatorii au debranşat ordinatoarele, cei doi cimpanzei s-au dovedit incapabili de a colabora în vederea deschiderii cutiei.

Un element important care a influenţat evoluţia tentativelor de dialog între om şi cimpanzeu ţine însă de un fapt cu totul străin de ştiinţă : un ordinator costă mult şi, în pofida capacităţii sale, este greu de utilizat pentru a pune într-o manieră practică un număr mare de simboluri la dispoziţia animalelor.

De aceea, un cuplu de biologi americani a avut ideea — extraordinară — de a încerca să înveţe maimuţele să comunice cu ajutorul limbajului surdo-muţilor.

Pentru ca experienţa să fie cît mai cuprinzătoare cu putinţă, aceşti oameni de ştiinţă au adoptat un cimpanezu foarte tînăr, numit Washoe, şi l-au crescut la ei acasă, exact ca pe un copil, pentru ca în timpul uceniciei universul său să rămînă cît mai natural cu putinţă.

Rezultatele s-au dovedit a fi cel puţin surprinzătoare : în mai puţin de doi ani, Washoe a reuşit să stăpînească la perfecţie un vocabular de aproximativ 100 de cuvinte, performanţă extraordinară prin ea însăşi, dacă ne gîndim că un om trebuie să cunoască aproximativ 175 de cuvinte pentru a putea începe să vorbească o limbă străină, de exemplu — engleza.

În afară de aceasta, nu a existat nici un fel de dubiu în ce priveşte eficacitatea cu care a reuşit cimpanzeul să utilizeze noile sale cunoştinţe : experimentatorii l-au verificat, în joacă, de mai multe ori, invitînd la ei acasă specialişti în lingvistică, fără a le indica în prealabil natura exactă a experienţelor lor. Ei au savurat de fiecare dată stupoarea acestor lingvişti care, fiindu-le prezentat Washoe, exclamau în mod inevitabil : „Dar maimuţa dumneavoastră vorbeşte !...“

Una din cele mai importante lecţii ştiinţifice ale acestei experienţe a fost constatarea că de-a lungul anilor Washoe nu a regresat deloc în ce priveşte manipularea cuvintelor învăţate.

Cimpanzeul a devenit capabil, în mod definitiv, să exprime idei complexe, făcînd apel la substantive asociate şi la verbe ; el ştie să spună „dă mărul roşu“ şi să insiste, utilizînd negaţia, „nu, mărul roşu“, dacă experimentatorul se preface că greşeşte. Mai mult decît atît, Washoe a reuşit să utilizeze singur anumite cuvinte, într-un sens diferit de cel învăţat, printr-un proces de asociere care seamănă în mod surprinzător cu cel uman. Certitudinea privind această nouă achiziţie a apărut atunci cînd Washoe a utilizat în mod spontan cuvîntul „murdar“ — pe care îl învăţase spre a concretiza resturile pe care le răspîndea pe jos în timp ce mînca — pentru a-l califica astfel pe unul din îngrijitorii săi, cu care avusese o dispută....

Cu toate acestea, rămîne de rezolvat problema transmiterii acestor cunoştinţe la generaţiile următoare. Deocamdată, ca şi în cazul ordinatoarelor, rezultatele obţinute nu par să fie cu adevărat concludente, chiar dacă ele nu pot fi ignorate. Dar cît timp i-a trebuit, oare, omului pentru a învăţa să facă focul ?

„ACOPERIŞUL LUMII“

ciţiva „djangris“ — vraci, vrăjitori, magicieni şi înţelepţi în acelaşi timp. Atribuţiile lor sînt numeroase, şi fiecare dintre ei îşi are propria responsabilitate. Ceremonia iniţială se desfăşoară pe strîmta terasă a templului: trei dintre „djangris“ psalmodiază rugăciuni, mereu întrerupţi de sătenii care aduc ofrande zeilor: pesmeţi, „chang“ (un soi de bere uşoară făcută din cereale fermentate) sau „rakhi“ (alcool alb pe bază de orez).

Tot satul se strînge în jurul orchestrei, care începe să cînte; ritmul muzicii se accelerează treptat, concentrînd întreaga atenţie a participanţilor. Cînd muzica este în toi, isi face apariţia „torupa“, un dansator mascat cu o ţesătură neagră pe care sînt fixate mici cochilii. El întruchipează tigrul negru, sau demonul. „Torupa“ va conduce locuitorii satului spre locul unde se vor desfăşura dansurile sărbătoreşti propriu-zise, care se vor prelungi pînă tîrziu, după apusul soarelui. Toţi dansatorii poartă măşti de lemn, felurit colorate, şi costume feerice. La un moment dat, lor li se alătură băieţandrii ce vor să se iniţieze în tehnica dansului.

Ce semnificaţie are Manerindju? Nimeni nu o ştie prea bine. Manerindju ar fi sărbătoarea venirii primăverii şi, în acelaşi timp, a recoltei precedente.

CEL MAI,

CEA MAI redusă durată de viață o au organismele unicelulare : 15—60 de minute, în cazul bacteriilor, și — respectiv — cîteva ore în cel al algelor unicelulare. Dintre nevertebrate, musca trăiește 15—25 de zile, păianjenul și rîma — circa 10 ani, iar lipitoarea în jur de 25 de ani. Dintre pești, știuca și somnul trăiesc 70 de ani, morunul — 100 de ani, crapul — peste 200 de ani etc. Dintre păsări, cioara, lebăda, bufnița, barza pot atinge vîrsta excepțională de 70 de ani. În schimb, struțul african trăiește 40 de ani, coțofana — 25 de ani, vrabia, sticletele, pițigoiul — 5 ani. Pasărea colibri are viața cea mai scurtă : 3 ani.

CEL MAI mare pod natural din lume cunoscut pînă în zilele noastre se află într-o regiune pustie de pe continentul american. El a fost descoperit abia în anul 1905. Podul „Edwin", cum este denumit, are o deschidere de 92 de metri și o lățime de 12 metri.

CELE MAI vechi mărturii scrise cu privire la bolile plantelor se întîlnesc în cărțile sacre indiene. Tot aici se găsesc și primele mențiuni referitoare la „o boală grea", și anume „arsura orezului".

CEL MAI vechi rîu egiptean a curs, după cum a stabilit un grup de arheologi și paleontologi, în apropiere de oaza Fayum. Izvoarele rîului, acoperite acum cu nisip, s-au aflat în Peninsula Sinai ; el curgea dinspre est spre vest, vărsîndu-se în Marea Mediterană... în urmă cu 40 milioane de ani. În zona respectivă s-au găsit rămășițe pietrificate de animale acvatice, precum și de elefanți și maimuțe. Interesant este faptul că elefanții și maimuțele din acele vremuri îndepărtate au avut o statură mult mai mică decît reprezentanții contemporani ai acestor specii.

CEA MAI lungă frază din toate timpurile conține 1 344 de cuvinte, 51 de virgule, 28 de paranteze, 13 linioare. Fraza a fost „compusă" de un grup de parlamentari ai statului federal australian Tasmania, cu prilejul redactării unui proiect de lege referitor la controlul asupra prospecțiunilor petroliere în largul coastelor.

CEL MAI întins lac sărat de pe glob (371 000 kmp), situat la limita dintre Europa și Asia, este Marea Caspică, a cărei adîncime maximă este de 995 m. Din 1929 și pînă în 1960, nivelul Caspicei a scăzut cu 2,5 m ; astăzi, se află cu 28 m sub nivelul Oceanului Planetar. Salinitatea mării variază între 1—2 la mie, în nord, și 13,2 la mie în golful Kara-Bugaz-Gol.

CEA MAI simplă lege de divorț este astăzi în vigoare în Libia. Este suficient ca unul din soți să spună, în fața martorilor, de trei ori „vreau să divorțez" și căsătoria este desfăcută.

CEL MAI vechi almanah cunoscut pînă acum s-a tipărit la Viena în anul 1469.

CEA MAI veche sculptură din lume (un cap de femeie) pare să fie cea descoperită pe malul vestic al Nilului. „Vîrsta" ei este evaluată de specialiști la 7 000 de ani.

CEL MAI mare masiv de sare din lume este muntele Cordona, din Spania. El conține circa 500 milioane tone de sare, adică necesarul actual al omenirii pe o perioadă de 160 de ani.

CEA MAI

ȘTIAȚI CĂ...

...prima publicație destinată femeilor a apărut în țara noastră la 22 decembrie 1839 ? Ea se numea „Econoama Română" sau „Jurnal pentru Dame".

...prima femeie ziaristă din România a fost Sofia Coce ? Ea a debutat la vîrsta de 16 ani în „Gazeta de Moldavia", militînd activ prin articolele sale pentru cauza emancipării femeii.

...prima asociație a femeilor din România a fost înființată la Brașov în anul 1850 ? Fondatoarea ei a fost Maria Nicolau, soacra cărturarului Iacob Mureșanu. Activitatea asociației avea la bază ideea conștiinței unității naționale, idealurile de luptă ale revoluționarilor de la 1848 și dorința de a contribui la răspîndirea culturii.

...prima femeie doctor în medicină din țară a fost Maria Cuțarida ? Ea s-a născut în 1856 la Călărași și a studiat în Franța. A lucrat ca medic la Spitalul Filantropia din București, a fost profesoară de igienă la Școala „Elena Doamna", iar apoi a ocupat postul de medic la Fabrica de tutun și chibrituri din București.

...prima femeie avocat din... lume și, firește, din țara noastră a fost Elena Bilcescu ? Luptînd împotriva prejudecăților vremii că practicarea profesiei de avocat de către o femeie ar știrbi autoritatea justiției, ea a reușit să se înscrie în Baroul avocaților din București în anul 1890.

ALBINELE ŞI URSUL

FABULĂ

de Fáy András (1786—1864)

În scorbura unui copac,
S-a aşezat un stup de-albine,
Şi-un urs greoi precum un sac
Tot aştepta, gîndind în sine :
„Ce miere bună-am să mănînc
La toamnă, cînd va fi culesul.
În scorbură-mi bag gheara-adînc,
Că-mi ştiu prea bine interesul !“
Iar către-albine-apoi grăi :
„Mă uit la voi cu nerăbdare,
Cum adunaţi voi, zi de zi,
Nectarul care-i pus în floare.
Eu n-am răbdare ca s-o fac“.
Şi zise-albina : — „Vezi, cucoane,
De-aceea iarna stai posac,
Şi tălpile îţi sugi de foame,
În timp ce noi, întreaga iarnă,
Cînd este frig, sau plouă des,
Sau fulgii mici încep să cearnă,
Trăim din ceea ce-am cules.
Şi-apoi ţi-o spun înţelepţeşte,
Cum nu te ştiu prea cumsecade :
Acela care nu munceşte,
Nici să mănînce nu se cade !“

Traducere de GABRIEL TEODORESCU

— ESTE ADEVĂRAT CĂ NU PĂREŢI DE 54 DE ANI ; EU VĂ DAU NUMAI 53

(Franţa)

EPIGRAME

PĂCALĂ ŞI ECONOMIA DE CURENT

— Economia-i treabă serioasă !
A spus Păcală foarte competent.
Şi-a instalat o firmă luminoasă :
„Atenţie ! Nu risipiţi curent !“

UNUI MEDIC NAVETIST

Pe la circă rar se duce,
Că mai mult e pe teren.
Te consultă la răscruce,
Şi îţi dă reţeta-n tren.

PROVERB

Ne spune un proverb, destul de clar,
Un adevăr de mare-nsemnătate :
„O limbă ascuţită e un dar,
Dar limba lungă e-o calamitate !“

SUPERSTIŢIOSUL

Amicul meu ce tot susţine
Că e deştept cum altul nu-i
Bătu în lemn să-i meargă bine,
Şi-n deget i-a intrat un cui.

INDUSTRIA CRIMEI

(Urmare din pag. 128)

asasinatul în liniște — și au început să-l străpungă pe Maranzano. În ciuda vîrstei și corpolenței, acesta se apăra urlînd și se zbătea frenetic. Văzîndu-i rezistența, cei doi asasini și-au descărcat revolverele. Maranzano s-a prăbușit mort pe birou — șase lovituri de cuțit și patru gloanțe în cap și în trup.

Asasinii au ieșit fugind, urmați de ceilalți doi care așteptau în anticameră, au coborît cele opt etaje pe scări și s-au pierdut în mulțimea din stradă. „Gorilele“ lui Maranzano i-au imitat imediat, nu pentru a-i urmări, ci de teamă să nu fie găsiți în biroul cu cadavrul lui Maranzano. Lucchese a mai rămas cîteva clipe, să se asigure că Maranzano era într-adevăr mort. Apoi, cu calm, a luat ascensorul pînă la parter. Cît despre Vincent Coll, acesta tocmai urca scările cînd gorilele lui Maranzano l-au întîlnit. Unul i-a explicat în grabă ce se petrecuse. În buzunar cu cei douăzeci și cinci de mii de dolari avansați deja de Maranzano și trebuind să-și anuleze de facto contractul, Coll a făcut stînga împrejur și a plecat.

Luciano și-a anunțat aliații din provincie că totul a decurs cum plănuiseră. Își realizase visul : ajunsese în vîrful piramidei.

● FEL DE FEL ● FEL DE FEL ●

ÎNTR-UN MUZEU DIN LONDRA se află expusă prima scrisoare din lume. Scrisă pe un strat subțire de lut, „scrisoarea" datează de pe vremea primei dinastii babiloniene, deci cam din anul 5000 î.e.n., și reprezintă un act de arendare a unui cîmp aparținînd unui oarecare Anini. Scrisorile se scriau cu un vîrf ascuțit pe plăci moi de lut, care se ardeau apoi în cuptor, obținîndu-se un fel de cărămizi.

LA 1790, învățatul francez Réaumur, după o călătorie în Egipt, a publicat cartea intitulată „Arta de a scoate pui și de-ai crește în toate sezonurile și de toate speciile, fie prin folosirea fumului sau a focului obișnuit". Iată originea incubatoarelor de azi.

10. IV. 1834. La Brăila a sosit nava austriacă „Argo", venind de la Viena. A fost primul vapor care naviga în apele Dunării, stîrnind uimirea generală.

ÎN DEPARTAMENTUL ARUA, undeva în nord-vestul Ugandei, a murit cel mai în vîrstă locuitor de pe continentul african, Iezechel Arenze. Șefii triburilor susțin că, în acest an, Arenze a văzut a 170-a primăvară din viața sa. Arenze ținea bine minte perioada negustătorilor de sclavi — de acum 100 de ani. A avut cinci neveste, ultima oară s-a căsătorit în 1887. Cel mai tînăr dintre cei 10 fii ai săi a împlinit nu de mult 70 de ani. La vîrsta de 168 de ani, Arenze s-a lăsat de băut și de fumat. Cele de mai sus au fost relatate de publicația „Al Mudyahid" (Algeria).

UN GRUP DE OLANDEZI cu „gabarit depășit" au înființat **„Clubul grașilor".** Poate fi membru al grupului orice persoană ce

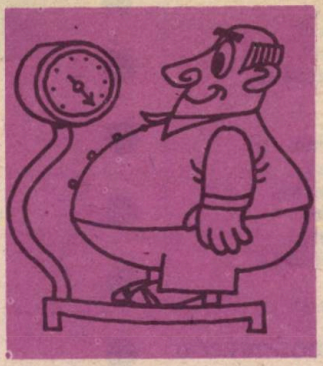

cîntărește nu mai puțin de 125 kg. Președintele clubului este ales după proba la cîntar. Actualul președinte nu are decît 21 de ani, în schimb cîntărește neîmbrăcat 209 kg.

APRILIE 1857. În localul școlii naționale de agricultură de la Pantelimon este organizată prima expoziție industrială străină. Fabricile engleze prezintă aici mașini agricole, pluguri de fier pe două roate, greble cu 30 de dinți, ciuruitoare de porumb, putineie, vînturătoare de grîu manuale, tăietoare de fîn, bătătoare de grîu, purtătoare de saci, pe două roți, și multe altele **„toate fabricate din oțel iute, de mîna întîi".**

APRILIE 1873. În cadrul expoziției internaționale de la Viena, România expune numeroase produse industriale și agricole cărora li se decernează 237 de medalii și recompense. Vinurile de Cotnari și de Drăgășani obțin medalii de aur.

IULIE 1900. La Brăila se inaugurează prima fabrică de ciment de la noi. În următoarele zile pe piața internă apar primele butoaie cu ciment românesc marca „Traian", care-și va cîștiga repede un bun renume, fiind cerut și peste granițe. Cu acest ciment au fost realizate marile lucrări din ultimul deceniu al secolului trecut, podul Feteşti — Cernavodă, porturile Brăila și Galați și unele poduri de pe Prahova și Teleajen.

APRILIE 1911. Fabrica de la Mărășești produce primele cantități de îngrășăminte chimice pentru agricultură. Experimentarea lor se face pe ogoarele de la Titulești (Gorj), din inițiativa lui Nicolae Titulescu. Rezultatele obținute pe 70 de pogoane de arătură : un spor de doi saci de grîu la fiecare pogon.

● FEL DE FEL ● FEL DE FEL ●

DACĂ AR VORBI...

Șoarecele : „Invidia face și ea parte din ordinul... rozătoarelor"
Cățelul către pisică : „Nu numai noi avem purici, are și televizorul"
Scroafa către purcel : „Numai după ce trec sărbătorile, îți pot spune dacă ai să fii porc".
Sticletele : „În loc de această colivie, frumos ornamentată, preferam un cring cu scaieți".
Albina : „Nu-mi vine să cred că tatăl meu a fost un trîntor !"
Guma : „Mă consumă atît de mult greșelile altora !"
Pantoful : „Nu îmi pot concepe viața fără pereche"
Stingătorul : „Focul mă enervează în așa hal încît fac spume la gură !"

ION NEGREANU

EPIGRAME

UNUI BEȚIV

Sprijinit de-un stîlp, îi zice :
„Bine-i cînd îmi ieși în față.
Numai tu, dragă amice,
Sprijin mi-ai rămas în viață !"

ÎNTR-O FRIZERIE

Scrie clar pe un afiș :
„Nu primim aici bacșiș !"
Dar de-ncerci să nu-l oferi,
Îți fac treaba... în doi peri.

UNEI GHICITOARE

Dragii mei, mă simt mîhnită,
Pe nedrept învinuită !
Urăsc cărțile — că-s rele —
Nu vedeți că... dau în ele ? !...

ION NEGREANU

O muscă se plimba cu fiica ei pe capul unui om chel :

— Cum se schimbă natura, draga mea ! Cînd eram de vîrsta ta, pe aici nu era decît o cărare îngustă.

Un cetățean încearcă să-l readucă pe linia de „plutire" pe un altul care s-a cam întrecut cu băutura.

— E foarte tîrziu ! E cazul să mergi acasă ! Soția, desigur, te așteaptă !

— Tocmai de asta nu mă grăbesc !...

Un biet pui de arici s-a rătăcit și merge pe întuneric. Deodată se izbește de un cactus și exclamă fericit :

— Mămico !

Cu sare și piper

LA O AGENȚIE DE TURISM

— Puteți alege : Valea Prahovei, Delta Dunării, după gust...

— După gust ? La Drăgășani și Panciu nu organizați ?...

DUPĂ LOGODNĂ.

— Acum pot să-ți spun pe nume, Florico ?

— Dacă asta te amuză... dar să știi că pe mine mă cheamă Lenuța.

— Ce cauți cu mîna în buzunarul meu ?

— Cum ce ?... Chibriturile !

— Și nu crezi că trebuia să mi le ceri ?

— Nu vă supărați, dar eu nu obișnuiesc să mă adresez persoanelor necunoscute.

P. HAȚEGANU

OBIECTE SĂTEȘTI

Pentru a verifica dacă înțelegeți corect sensul unor cuvinte ce se referă la obiecte folosite tradițional în viața satului, subliniați definiția pe care-o socotiți exactă din cele trei scrise pe coloana din dreapta. Apoi verificați-vă cu răspunsurile noastre.

1.	**Căuș**	a) vas în formă de lingură mare b) piesă de costum popular c) cep de lemn prevăzut cu robinet
2.	**Ceatlău**	a) lemn cu care se răsucește un lanț pus în jurul unei sarcini de fîn b) armă de vînătoare c) vas de lut pentru pus lapte la prins
3.	**Chersin**	a) instrument muzical b) unealtă pentru pescuit c) albie adîncă, nu prea mare
4.	**Chervan**	a) chenar brodat pe o ie din Dobrogea b) car mare c) bordei adînc pentru păstrat gheață
5.	**Chiup**	a) albie pentru scăldat pruncii b) vas mare de forma unei amfore c) căciulă de femeie, cu garnitură de piele
6.	**Ciobacă**	a) instrument muzical de percuție b) veșmînt din blană de urs c) luntre folosită de pescari
7.	**Ciochină**	a) partea dindărăt a șeii b) ambarcație cioplită dintr-un singur arbore c) strachină mare de lut ars
8.	**Ciutură**	a) unealtă de cernut pleava b) găleată de lemn c) cizmă din piele de cal
9.	**Corlată**	a) acoperiș pentru căruță b) cuptor pentru pîine c) îngrăditură sau colibă pentru vite
10.	**Cosor**	a) cuțit scurt, cu vîrful încovoiat b) arac pentru cultivat fasole c) pahar din ceramică arsă
		(Răspunsurile corecte, la pag. 206—207)

„SECRETELE"

BIOLUMINISCENȚEI

...În noaptea de 11 noiembrie 1492, mateloții de pe corabia „Santa Maria", la cîrma căreia se afla Cristofor Columb, au fost martorii unui spectacol inedit: apele din apropierea Antilelor prezentau o luminozitate neobișnuită; avea loc „dansul" nupțial al femelelor fosforescente, din specia unor viermi minusculi.

...Noapte senină și caldă de vară. Văzduhul este săgetat în toate direcțiile de numeroase luminițe albastre-aurii. Sînt licuricii!

...Jocuri de sclipiri luminoase, verzui-aurii, pornite din mușchiul mătăsos al pădurilor carpatine de molid, umede și întunecoase. Codrul pare feeric.

...Apa mării „ia foc"; pe valurile ei lunecă milioane de luminițe galbene, radiate de niște organisme unicelulare. Are loc spectacolul noctilucilor, care „aprind" valurile.

Am citat cîteva din bizarele fenomene luminiscente din lumea vegetală și animală, din care se vede că viul produce... lumină. Ce este această bioluminiscență? Cum se realizează? Și la ce servește?

Radiația luminoasă „vie" este apanajul multor specii, unele aflate, de regulă, pe o treaptă inferioară a evoluției. Cele mai simple organisme care pot „fabrica" lumină sînt bacterii. Unele parazitează mici animale — crustacei, pești, insecte; altele sînt saprofite (trăiesc pe substanțe organice aflate în descompunere); o a treia categorie o constituie bacteriile simbiotice (în relație de avantaj reciproc cu organismele-gazdă). Fotogeneratoare sînt și unele specii de ciuperci saprofite (trăiesc pe trunchiurile copacilor doborîți). Dar cele mai curioase fenomene de luminiscență se întîlnesc la animalele unicelulare (protozoare), la spongieri (bureți), la celenterate (polipi și meduze), la moluște (melci, scoici, sepii, calmari, caracatițe), la unii viermi inelați, la crustacei. Dintre insecte, binecunoscuți sînt licuricii. Fenomenul bioluminiscenței poate fi, de asemenea, întîlnit la unii șerpi de mare, la stele de mare, castraveți și crini de mare, la numeroși pești etc.

Mecanismul producerii luminii „vii" nu este deloc simplu. Prin procese complexe are loc convertirea energiei chimice potențiale (aflată în moleculele substanțelor organice) în alte forme de energie, inclusiv în lumină. În cazul bacteriilor, bunăoară, emisia de lumină are la bază reacții chimice catalizate de o enzimă numită luciferază. „Procesele de oxido-reducere din corpul bacteriilor — arată dr. *Gheorghe Năstăsescu*, într-o lucrare pe această temă — se realizează prin intermediul a o serie de enzime respiratorii — dehidrazele — active în prezența unor coenzime care servesc ca acceptori tranzitorii de hidrogen de la un substrat donator la altul acceptor. Donatorul poate fi molecula substanțelor organice (glucide, lipide, proteine) care, sub influența dehidrazelor, pierde atomii de hidrogen sau electronii acestora. Coenzimele dehidrazelor asigură transferul atomilor de hidrogen (respectiv al electronilor) în lungul lanțului respirator, pînă la acceptorul final, reprezentat, în cazul respirației aerobe, de oxigen".

Sub acțiunea luciferazei apare... lumina albastră sau albastră-verzuie din spectrul vizibil.

Cea mai mare parte din organismele luminiscente se află în mări și ocean. La adîncimea de peste 700 m, circa 90 la sută din organismele animale prezintă fenomenul de bioluminiscență. Lumina, în cele mai multe cazuri, este produsă prin mecanisme similare, elementele principale implicate fiind luciferina (substanță de natură proteică) și luciferaza (enzima care catalizează în mod specific luciferina).

La cele cîteva specii luminiscente terestre, în afara celor două substanțe principale menționate, un rol deosebit revine moleculelor macroergice de adenozintrifosfat (ATP) a căror energie este folosită de enzima luciferază.

Remarcabil este faptul că în reacțiile bioluminiscente energia cheltuită este transformată în proporție de 80—90 la sută în lumină. Cu un astfel

de randament nu lucrează nici o mașină realizată de om!

Dar ce semnificație are bioluminiscența? În foarte multe cazuri este vorba de modalități specifice de atragere a prăzii, de camuflaj prin „orbire" sau de iluminarea propriului cîmp vizual, de derutarea dușmanului atacator etc. Peștii undițari, de exemplu, au o prelungire, ca o undiță, deasupra gurii, prevăzută cu o pară luminiscentă, care servește ca... momeală. Calmarii și alte cefalopode se salvează din fața prădătorilor împroșcîndu-le un lichid luminiscent; răpitorul atacă „pata" fosforescentă, în timp ce animalul dispare în zona întunecată.

Bioluminiscența este, totodată, un mijloc eficient de comunicare intraspecifică. Recunoașterea partenerilor, parăzile de curtare, delimitarea teritorială, gruparea sau fuga ordonată a indivizilor etc., sînt aspecte specifice ce se realizează, între altele, și pe calea schimbului luminiscent de informații, în scopul asigurării reproducerii și menținerii vieții.

Omul ar putea avea foloase mari din studiul bioluminiscenței. Iată cîteva exemple care deschid noi căi de cercetare: cu ajutorul echipamentului chimic luciferază-luciferină de la licurici se pot pune în evidență bacteriile infecțioase, aflate în torentul sanguin sau pe căile urinare; intensitatea luminoasă a aceluiași sistem biochimic scade în prezența celulelor canceroase, permițînd un diagnostic precoce; o cultură de bacterii (cu densități de ordinul sutelor de miliarde) pusă într-un balon cu apă de mare permite iluminarea convenabilă a unei camere etc.

Descifrarea completă a celui mai important secret al bioluminiscenței — transformarea cu randament maxim a energiei chimice în lumină — poate constitui „cheia" pentru punerea în valoare, pe cale enzimatică, a unor noi resurse energetice, cu randamente neatinse pînă în prezent.

V. STANCU

TÎLCURI

- **Cu coroana curcubeului se înnobilează ploile.**
- **Bătînd apa în piuă, nu scoți unt.**
- **Prin cititori trăiesc cărțile.**
- **Unei mîini de aur îi pot lipsi bijuteriile.**
- **În apele cristaline ale izvoarelor, nu umblă mormolocii.**
- **Numai enigmaticul surîs nu naște Gioconde.**
- **Sacul poate fi cu petice, dar să fie plin.**
- **Din eclipsă, Soarele iese tot strălucitor.**
- **Decît frunză-n vînt, mai bine rădăcină-n pămînt.**
- **Prin coroană se vede puterea rădăcinilor.**
- **Dacă n-ai adunat la tinerețe, bătrînețea n-are ce să-ți dea.**
- **Nu-ți prăbuși scara după ce ai urcat.**
- **Mi-e frică de rușine.**

ALE VORBEI

PRIMII, PRIMELE...

Primele lalele sînt aduse în România din Turcia.

Primul cor format din țărani români s-a înființat la Chizătău, lîngă Lugoj, în anul 1857.

Primele încercări de cercetare sociologică concretă pe bază de chestionare — „Agricultura română în județul Dorohoi", „Agricultura română în județul Mehedinți" și „Agricultura română în județul Putna" (București, 1865) — au fost făcute de Ion Ionescu de la Brad (1818—1891).

Prima cooperativă agricolă românească, pentru producerea plantelor medicinale, a luat ființă în 1929 la Orăștie.

Primele experiențe pentru producerea ploii artificiale cunoscute în lume au fost efectuate de savanta Ștefania Mărăcineanu în Sahara (Algeria), în vara anului 1934.

Prima unitate din țară pentru producerea biogazului prin valorificarea superioară a dejecțiilor animaliere în scopuri energetice : Stațiunea-pilot de la Periș.

Prima echipă de fotbal sătească promovată în campionatul național al Diviziei A : „Viitorul" Scornicești (1979).

Primul stadion sătesc cu instalație pentru meciurile în nocturnă — la Valea lui Mihai, județul Bihor.

ION MARINESCU

De vorbă cu oameni celebri

Pe patul de moarte, Beaumarchais a fost întrebat: „Cum mai merge"? Spiritual pînă la sfîrșit, Beaumarchais a răspuns: „Nu mai merge, se duce"!

O dată, în cabinetul acad. N. N. Beketov s-a năpustit un laborant strigînd:

— Nikolai Nikolaievici, în bibliotecă a intrat un hoț!

— Și ce anume citește? — a întrebat, calm, savantul.

Balzac și Alexandre Dumas-tatăl nu-și vorbeau de cîteva săptămîni. Fiind invitați în casa unui prieten, cei doi s-au întîlnit față-n față. Balzac i-a spus lui Dumas cu voce puternică:

— Cînd mă voi timpi, voi începe a scrie drame!

— Așa? — răspunde Dumas. Atunci ce mai aștepți?

Honoré de Balzac: „Nu oricine rîde încontinuu este optimist. Adeseori cel care rîde tot timpul este pur și simplu un prost".

Se știe că renumitul chirurg Bergman nu fusese un elev prea silitor. Într-o zi, învățătorul a promis să dea un premiu pentru cea mai bună lucrare despre lene. Bergman, mîndru, a predat o lucrare pe trei pagini. Pe prima pagină era scris mare „Asta", pe a doua „este", pe a treia „lenea". Și, bineînțeles, a cîștigat premiul.

Polițistul îl oprește pe Charlie Chaplin, care conduce mașina cu viteză nereglementară. Îl amendează cu 20 dolari, apoi se uită atent la fața lui.

— Dacă nu mă înșel — spuse el — am mai întîlnit undeva chipul dumitale...

— Este foarte posibil, zîmbi Charlie Chaplin, încîntat.

— Ai văzut? Imediat mi-am dat seama că nu te amendez pentru prima oară.

Un poet obscur se prezintă într-o zi la Corneille, rugîndu-l să-și dea părerea asupra unor versuri. Corneille, după ce le citi, spuse versificatorului:

— Un proverb spaniol afirmă că trebuie să fie cineva prost ca să nu poată face două versuri și nebun ca să vrea să facă patru.

G. K. Chesterton și Bernard Shaw, deși erau buni amici, se tachinau adesea. Shaw era înalt și slab, iar Chesterton era scund și gras. Într-o zi, Chesterton îi spuse lui Shaw:

— Cine te vede pe tine crede că în Anglia bîntuie foamea.

— Ai dreptate, răspunse dramaturgul, dar dacă te vede pe tine se lămurește cine a produs-o.

Pe cînd se găsea la Constantinopol, cronicarul Miron Costin l-a uimit pe sultan cu înțelepciunea sa. Într-una din zile, sultanul i-a pus o întrebare:

— Cîți înțelepți are țara ta acum, cînd te afli aici la mine?

— Cu unul mai puțin, mărite sultan! îi răspunse calm cronicarul.

Sultanul surise:

— Dar dacă aș veni și eu la voi, măcar așa, pentru o zi? Cîți înțelepți ar fi?

— Tot atîția, mărite sultan. Numai că ar fi un sultan de prisos!

În casa unui bogătaș, Descartes mînca niște trufandale. Gazda, vrînd să fie spirituală, îl întreabă:

— Cum, și filozofii mănîncă lucruri atît de bune?

— De ce nu? răspunse Descartes. Vă închipuiți poate că natura a făcut lucrurile delicioase numai pentru proști?

Un reporter l-a întrebat pe Edison:

— Dv. ați construit prima mașină de vorbit?

— Nu, răspunse bătrînul inventator, prima mașină de vorbit s-a construit cu mult înaintea mea, dintr-o coastă...

Fiind întrebat care este cel mai mare compliment ce i s-a făcut vreodată, William Faulkner a răspuns:

— Consider că cel mai mare elogiu l-a adus operei mele un scoțian care mi-a scris: „Ultima dv. carte mi-a plăcut atît de mult, încît am cumpărat-o".

După ce B.P. Hașdeu a publicat nuvela „Duduca Mamuca", generalul Tell, pe atunci ministrul instrucției, a dispus să se deschidă acțiune publică împotriva autorului pe motiv că a atacat moralitatea publică. Juristul Iancu Strat, fost rector al universității ieșene, ca membru al Consiliului superior al ministerului, se executase. A urmat procesul; Hașdeu a fost achitat, dar, ca să se răzbune, i-a consacrat lui Strat acest „Elogiu al castrațiunii":

Într-o istorie turcească
Se scrie pentru flori de nuc
Că cine burta vrea să-și crească
Îndată facă-se eunuc
D-aceea, domnilor,
d-aceea
Sînt necăjit și tulburat;
De mult mă zbuciumă
Ideea
Cu orice preț să fiu ca..
Strat

În cursul unei vizite făcute la un spital, i se prezintă mareșalului Mac Mahon un bolnav de tifos.

Mareșalul exclamă:

— Ah! Tifos! Am avut și eu. De pe urma lui ori mori, ori rămîi idiot!

I.L. Caragiale primi într-o zi vizita unui june dramaturg, care vroia să-l consulte cu privire la ultima sa lucrare, o tragedie în cinci acte, scrisă în versuri. Junele, pentru a cîștiga bunăvoința lui Caragiale, aduse și cîteva sticle cu vin. Cum începea lectura unui act, deschidea o sticlă.

Cînd ajunse să citească ultimul act, Caragiale îl opri:

— Măi, interesant, vin mai ai?

— Mai am o singură sticlă!

— Ad-o încoace! Scoate dopul și lasă dracului opul că-mi strică toată dispoziția!

Culese de
AVRAM D. TUDOSIE

Obiectele de porțelan pot fi lipite și în gospodărie. Soluția necesară se obține dintr-o jumătate linguriță de făină, tot atîta clei de pom (vișin sau cireș pisat) și albușul proaspăt de la un ou. Acestea se amestecă bine și se obține o soluție vîscoasă cu care se ung zonele ce trebuie lipite. Se lasă la uscat două zile.

Moliile dispar din șifonierele cu articole de îmbrăcăminte dacă în dulapurile respective se împrăștie coji uscate de lămîie.

Rădăcinoasele (morcov, pătrunjel, păstîrnac) pot fi păstrate în bune condițiuni peste iarnă, în grădina de lîngă casă. În acest scop, se sapă un șanț adînc de 40 cm, lat de 50 cm, se dezinfectează cu lapte de var (20 la sută) și sulfat de cupru (2 la sută), se așază rădăcinoasele și se acoperă cu un strat de pămînt în grosime de 50–60 cm. Se scot numai după ce a început să se încălzească vremea.

Pata de cerneală de pe lenjerie dispare prin frecare cu zeamă de lămîie, apoi cu lapte dulce cald, iar limpezirea se face cu apă.

Petele de cafea de pe haine se scot prin frecare cu o soluție alcătuită din 10 g glicerină și un gălbenuș de ou proaspăt, bine amestecate. Limpezirea se face în apă rece.

Mîinile se mențin albe dacă sînt frecate cu piure de cartofi amestecat cu puțin lapte dulce.

Carnea de vită bătrînă se frăgezește astfel : se pune la fiert cînd apa clocotește, se ia spuma și se toarnă în oală puțin alcool alb (o linguriță la 1 kg de carne de vită). Același rezultat obținem și dacă în apa clocotită, în loc de alcool, introducem cîteva frunze de urzici.

Merele și perele înghețate nu se aruncă, fiindcă pot fi readuse în starea inițială. Se pun într-un vas, peste ele se toarnă apă rece și se acoperă. Cînd apa a prins o pojghiță de gheață, fructele se scot, se șterg și se usucă. Vor avea același aspect și gust ca și cele ce nu au fost înghețate.

Castraveții acri care s-au înmuiat nu se aruncă, pentru că pot fi readuși în starea optimă de conservare. Zeama se strecoară printr-o sită, se fierbe și așa fierbinte se toarnă peste castraveții înmuiați. În timpul fierberii, spuma se adună și se aruncă.

Periile noi pentru haine, înainte de prima întrebuințare, se introduc într-un vas cu apă sărată (2 linguri de sare la 1/2 l apă) timp de 10 minute. Apoi se scot și se pun la uscat. Folosind acest procedeu, firele de păr natural se întăresc, nu mai cad și nici nu se rup ușor.

Salam. O bucată de salam începută nu se mai înnegrește dacă suprafața tăiată se acoperă cu o felie de lămîie.

Petele de păcură de pe orice fel de țesătură se curăță bine și ușor prin frecare cu gălbenuș de ou crud, apoi prin spălare cu apă caldă.

Geam mat se poate realiza și în gospodărie. Se ia un dop de plută, se umezește în apă, apoi se tăvălește în praf de șmirghel. Cu dopul se freacă suprafața sticlei prin mișcări circulare, pînă ce geamul devine mat.

Medicină populară. Pentru răceli, dureri sau junghiuri se recomandă băi cu rădăcină de boz (Sambuscus Ebulus) sau cetină de brad, coajă de stejar, frunze de mesteacăn, vrej de roșii, frunze de nuc, fierte separat sau împreună. Pentru lovituri și umflături se fac băi într-o fierturâ din frunze de carpen sau dreță.

DOMÎNA ORICUI

Curiozități

Un localnic din apropierea pădurilor seculare ale Americii Centrale — aflăm din scrierile naturalistului Parnille — a descoperit o maimuță care dădea semne de oboseală, poate chiar de boală. El a prins-o cu ușurință și a dus-o la locuința sa, unde a îngrijit-o și a hrănit-o pînă s-a restabilit, apoi i-a dat drumul în pădure. Ea a rămas însă mai departe lîngă ocrotitor. Lipsea uneori toată ziua, dar seară de seară venea punctuală la noul ei domiciliu.

Într-o zi, în timp ce ocrotitorul ei tăia ramurile unui copac s-a rănit la mînă. Maimuța văzînd cum sîngele țîșnea din rană, a dispărut. Rănitul și-a spălat rana, s-a legat, oprind scurgerea sîngelui. După cîteva minute, maimuța a revenit în fugă, aducînd cîteva frunze de la un copac anume, știut numai de ea, i-a prins mîna rănită, i-a desfăcut bandajul și i-a acoperit rana cu acele frunze. După cîteva zile, rana se vindecase fără să lase cicatrice.

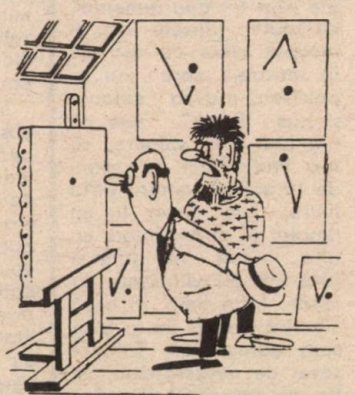

— Această operă n-am terminat-o încă...

(Australia)

Calm în harababură

Foileton

Nevastă-mea, jos pălăria, e o femeie tare cumsecade, dar e încăpățînată ca un catîr, ține morțiș să ne mutăm în casă nouă, la bloc. Am tot scăldat-o eu cîtva timp și pînă la urmă, ca să fie liniște în familie, am zis da.

Din prevedere, scosesem vreo două mii de la CEC, știind din auzite cam cum vine treaba. Mutatul m-a costat vreo mie, taxa camionului, plus șoferul, plus osteneala celor doi hamali, care ne-au cărat mobila pînă la etajul cinci. Pe scări, că liftul încă nu mergea. Bineînțeles, am cărat și eu alături de ei, de m-am spetit. La fiecare urcare, nevastă-mea lua cîte ceva în mînă, chipurile să ne ajute, dar de fapt stătea cu ochii și cu gura pe noi, să nu-i ciocnim mobila.

De-abia acum, după ce am rămas singur cu generalul, a început tevatura. Nimerisem, vezi bine, drept în ERA SCHIMBĂRILOR, perioadă pe care, eu, naivul, n-am sesizat-o decît după ce am văzut-o pe nevastă-mea cum vîjîie prin tot apartamentul, cu toate pînzele sus. A început chiar cu ușa de la intrare, care „nu se potrivea, n-avea culoare și nici fason". Așa că am luat-o în spinare, că n-a vrut să-mi dea bani de furgonetă pentru atîta lucru, am dus-o la un timplar și m-am întors cu alta, îndoit de șale și fără 200 lei, diferența de fason. Între timp, în casă situația evolua de la bine spre catastrofal. Talonat sever de nevastă-mea, un tip cu un pistol în mînă impușca la cuie în pereți, cu tariful de 10 lei gaura. Un cui mă costase un leu jumate. Alt tip, în baie, schimba robinetele, pentru că „erau prea grosolane". Omul își începuse treaba cu voioșie, spărgînd plăcuțele de faianță din jurul acestora, și cada era plină de moloz și praf. Aprecierea nevestimi m-a costat 150 lei, iar după ce-a plecat instalatorul, am mai dat altuia 300, că lăsase baia într-un hal fără hal.

Pe masa din sufragerie, nevastă-mea așezase o sticlă de vodcă extra și cînd unul, cînd altul din liota asta își făcea drum pe-acolo și trăgea un păhărel. Mă apropii și eu, să mă întremez puțin, dar generalul mi-o taie scurt: „Vasile, lasă sticla și coboară în curte, că te-așteaptă maistrul care mi-a trimis băieții ăștia. Să te înțelegi cu el, că e foarte amabil și mai dăm și noi ceva, și să stringă o dată grămezile alea din fața blocului". Îmi iau aparatul foto, ies afară, string mîna maistrului, îi plasez o poantă cu Bulă și, în timp ce rîdea copios, îi fac trei poziții în fața mormanelor de moloz și pietriș. „Auzi, dom' maistru, îi spun, nu mă înțeleg cu soția : unde să trimitem pozele, la care gazetă ?" A priceput imediat și s-a dus glonț să-și caute buldozeristul.

Întors în apartament, observ că ne-am înmulțit: apăruseră încă doi, scoteau linoleumul. „Vreau parchet !", îmi explică nevasta. Săracu' de mine, ce puteam face ! Cum v-am spus, dumneaei e ca un catîr, nu poți s-o schimbi oricît-ai face. Așa că am luat-o filozofic spre sticla cu votcă și, după un păhărel, mi-am zis în gînd : „Al dracu' să fie care s-o mai muta vreodată !". Că așa sînt eu, optimist.

EMIL GENESCU

O ÎNTÎMPLARE CU AMZA PELLEA

Cu ani în urmă, îl sunasem într-o după-amiază de decembrie pe neuitatul Amza Pellea. Nu era acasă dar, binevoitoare, soția actorului mi-a sugerat să revin după orele 22, cînd acesta se întorcea de la spectacol. Așa se face că, aproape la miezul nopții, mi-am luat din nou inima în dinți și am pus mîna pe telefon:

– Alo, casa Amza Pellea ?

De la celălalt capăt al firului s-a auzit un strașnic hohot de rîs:

– Uliu, neică; tălică vorbești de parcă ai fi nepotu-meu Sucă... Nu casa, bre; Amza e la telefon! Da, cu ce ocazie?

– Mă gîndeam că, poate, mîine am norocul unui interviu cu nea Mărin...

– Mîine? Păi să vezi ce program „lejer" am: toată dimineața filmez la Buftea; pe la prînz trebuie să fiu la Teatrul de Comedie ca să schimb niște replici noi, introduse de regizor, cu partenera mea, Ileana Stana Ionescu. Îi trag iar o fugă la Buftea să văd cum au ieșit niște secvențe, iar seara – la teatru. De mîncat, cred că mănînc pe unde s-o nimeri... Tăcuși, ai?

– Ce să mai spun, nea Mărine...

– Păi, vorba ardeleanului; dacă tot o clopotit telefonul și stăturăm la taifas, eu zic să încerci să mă prinzi mîine, la Teatrul de Comedie, înaintea repetiției.

Mărturisesc că, spre rușinea mea, am întîrziat cîteva minute, dînd vina pe... I.T.B.

– Vezi-ți de treabă și nu te formaliza; vreodată, poate că am să joc și eu într-un rol prost și atunci mă ierți dumneata! Am înțeles că vrei „una bună". Păi, uite: făceam post-sincroanele la filmul lui Titus Popovici – la Ipu – și, ce crezi ? în lipsa mea, echipa de sonorizare s-a gîndit să-mi facă o farsă și a pus-o pe Ioana Bulcă să mă dubleze la voce, post-sincronizîndu-mă nițel în film. Amuzată de idee, colega a făcut treaba asta atît de bine că, atunci cînd am luat banda să mă ascult, de unul singur, ca să văd cum am ieșit, cîteva minute am trăit strania impresie c-am început să vorbesc muierește!

AUREL CODREANU

PĂSTRAT PENTRU ETERNITATE...

„Cînd venea primăvara, începea viața. Familiile ieșeau din bîrlogurile lor întunecate și se mutau în corturi deschise, confecționate din piei. În zorii zilei, bărbații porneau la vînătoare și pescuit. Femeile căutau boabe și plante. Ele preparau pielile focilor, pentru confecționarea hanoracelor lor călduroase". Așa începe reportajul pe care revista vest-germană „Bunte" l-a consacrat unui colț îndepărtat de lume, din vestul înghețatei Groenlande.

Eschimoșii numeau locul Qilakitsog – bucurie. Acesta era locul ideal pentru o mică așezare, o bucată de teren îngustă, de-a lungul coastei stîncoase, de nestrăbătut, din vestul Groenlandei. La un moment dat, oamenii au dispărut de pe aceste meleaguri. Adăposturile s-au deteriorat. Gheața a geluit coasta stîncoasă și vîntul cel veșnic a șters pînă și ultimele urme de viață omenească. Qilakitsog a căzut pradă unui somn adînc și lung, ca în povești. Pînă în octombrie 1972. Atunci, frații Hans și Jokum Gronvald – aflați la vînătoare de corle (găinușe albe) – au descoperit sub un colț de stîncă, ieșit în relief, două morminte în care se aflau, de secole, trupurile conservate a șase femei și a doi copii.

Au trecut alți șase ani pînă cînd peste 50 de oameni de știință danezi și groenlandezi sub conducerea lui Jorgen Nordqvist, de la Muzeul național din Copenhaga, și dr. J.P. Hart Hansen, de la Spitalul Gentofte din Copenhaga au inițiat o serie de cercetări laborioase menite să elucideze misterul celor două morminte de pe coasta vestică groenlandeză. Rezultatele studiului lor au fost date publicității în Danemarca, sub titlul „Qilakitsog". În lucrare se relatează principalele etape ale uneia dintre cele mai puțin obișnuite descoperiri ce aruncă un fascicul de lumină asupra trecutului.

Prin metoda de analizare cu carbon 14 radioactiv, a putut fi stabilit anul morții: 1475, plus sau minus 50 de ani. Desigur, sînt încă neclare anumite aspecte legate de moartea eschimoșilor. În orice caz, erau bine pregătiți pentru a călători în „țara morții"; mumiile purtau pantaloni din piele de focă, hanorace și „kamik", cizme înalte umplute cu iarbă uscată. Cu ajutorul fotografiilor cu infraroșii s-a stabilit că aproape toate mumiile (de femei) aveau pe obraji semne de tatuaj. La nici una dintre mumii nu s-au constatat carii dentare. Eschimoșii din Groenlanda le-au cunoscut abia cînd au preluat obiceiurile culinare europene.

În prezent, mumiile de la Qilakitsog au revenit în Groenlanda. Ele se găsesc la Muzeul de stat din Godthaab. Păstrate pentru eternitate...

LACUL SURPRIZELOR

Pe calota glaciară antarctică din zona Bancului Maud s-a descoperit un „lac al surprizelor". Gheața care acoperă lacul este atît de transparentă, încît cele mai mici detalii ale fundului se disting pînă la adîncimea de 10 m. Această transparență este cu totul neobișnuită, întrucît, de regulă, în perioada cînd apa îngheață se formează mici bule de aer care opacizează gheața.

Nivelul apei în lac variază în funcție de flux sau reflux, ceea ce înseamnă că el comunică cu marea, aflată la o distanță de cca 100 km. Cu toate acestea, apa din lac este... dulce.

RECORDURI

● Locuitorii Noii Zeelande dețin recordul de consum al proteinelor, cu o medie de 110 grame pe zi consumate în medie de fiecare cetățean.

● Recordul consumului de cereale este deținut de către Turcia, unde fiecare locuitor consumă în medie anual 230 de kilograme.

● Cantitatea de 256 kg de cartofi reprezintă „rația" și recordul de consum înregistrat de către paraguayeni (socotit de persoană, pe an).

● Cei din Costa Rica sînt recordmenii consumului de zahăr. Aici, fiecare locuitor consumă anual cam 60 de kg de zahăr, ceea ce înseamnă 5 kg pe lună.

● Scoțienii — pe lîngă recordul de „oameni economi" — îl mai dețin și pe cel de cei mai mari amatori de dulciuri. Ei consumă 255 grame pe săptămînă (pe fiecare locuitor).

● Suedezii sînt cei mai mari consumatori de cafea din lume. Media anuală a cafelei băute de fiecare locuitor se ridică la... 60 de kg !

● Cei mai mari băutori de bere sînt cehoslovacii, cu un consum de 126 litri de persoană anual. Ei sînt întrecuți numai de către locuitorii din Teritoriul de Nord al Australiei, unde media consumului de bere pe cap de locuitor este de... 256 litri pe an ! Cum însă ei reprezintă numai o parte din populația Australiei... trebuie să cedeze recordul cehoslovacilor.

● După atîta „mîncare și băutură" puteți afla și recordul... postului. El a fost înregistrat în mod științific și aparține scoțianului Angus Barbieri, care, fiind suferind de obezitate, a fost internat la un spital din localitatea Dundee unde a trăit 382 zile (din iunie 1965 pînă în iulie 1966) numai cu ceai, cafea și apă. Astfel, a reușit să scadă de la greutatea inițială de 214 kg la numai 80,9 kg.

MĂSURI (GRAMAJE) APROXIMATIVE FOLOSITE ÎN BUCĂTĂRIE

Un vîrf de cuțit cu sare	2 g
O lingură de masă cu lapte sau apă	15 g
O lingură de masă (rasă) cu orez	20 g
O lingură de masă (rasă) cu griș	20 g
O lingură de masă (rasă) cu mălai	15 g
O lingură de masă (rasă) cu zahăr tos	20 g
O lingură de masă (rasă) cu făină	15 g
O lingură de masă (cu vîrf) cu făină	20 g
O lingură de masă cu unt, untură	20–25 g
O lingură de masă cu ulei	20 g
O linguriță cu unt, untură, ulei	5 g
O linguriță cu lapte, apă	6 g
O linguriță (rasă) cu zahăr tos	5 g
O linguriță (rasă) cu făină	6 g
Un pahar (pentru apă) cu zahăr tos	200 g
Un pahar cu făină	125 g
Un pahar pentru apă	200–250 g
Un pahar pentru vin	90 g
O ceașcă pentru cafea	60 g
O farfurie adîncă pentru supă	300 g
Un polonic mare pentru supă	400 ml
Un polonic mic	80 ml
Un cartof cît un ou	50–60 g

Mina-muzeu

O străveche mină de cupru din China – după toate datele se pare că este cea mai veche amenajare destinată extracției minereului de cupru, care poate fi văzută astăzi în lume – a fost transformată în muzeu și deschisă publicului. Situată pe un versant al Munților Tonglu (Colina de Aramă) din județul Daye, provincia Hubei (China Centrală), mina datează de 3 100 de ani, fiind atestată documentar în perioada dinastiei Zhou de Apus (secolele XI–VIII i.e.n.). Din galeriile sale, aflate la 20–60 m adîncime, ocupînd o suprafață de aproape 2 kmp, s-a extras minereu de cupru vreme de peste 13 secole. S-a apreciat că de aici au fost obținute nu mai puțin de 80 000 tone de metal. Minereul se prelucra în cuptoarele descoperite recent, la mică distanță de locul extracției.

De altfel, mina a fost blocată și acoperită sute de ani, galeriile sale fiind redescoperite cu ocazia unor săpături efectuate în 1973. Cu același prilej au fost scoase la iveală numeroase obiecte vechi din bronz, bambus, piatră.

P. I. L. S.

Pînă nu de mult, chiar și pentru noi, cei de la aprovizionare, zilele de sîmbătă se împărțeau în două : lucrătoare și S.R.L.-uri. Asta înainte de venirea lui tov. Dudaș în funcție. Nu e băiat rău tov. Dudaș, dar are un fix : să fim primii pe ramură în S.R.L.-uri lucrate. Sîmbăta asta era tocmai una din alea care în mod normal ar fi trebuit să fie din celelalte. Aș minți dacă aș spune că m-am sculat bine dispus și cu poftă de muncă. I-am pleznit un dos de palmă „Slavei" care țiriia sicîitor și i-am urmărit zborul pînă a aterizat sub masă. Pentru o clipă, ceasul luase chipul lui tov. Dudaș dar, vorba lui maică-mea, bucuriile de dimineață sînt totdeauna scurte ; cînd m-am sculat să-l mai pleznesc o dată, tov. Dudaș dispăruse... Acum, că tot mă sculasem, ce mi-am zis, să mă duc la firmă. Noi, cei de la aprovizionare, am botezat-o „firmă" și după noi s-au luat toți. Altfel, are numele pe care-l știți, patru litere mari cu puncte între ele. La 7,30 eram în 105, se poate verifica, m-am întîlnit cu nea Dobre de la Tehnic care, zor-nevoie, să coborîm la Licurici să radem o bere, ca să nu ne deshidratăm peste zi, că ăia de la Meteo o prognozau caniculară. Chestia asta m-a enervat și, cu tot respectul pe care i-l port lui nea Dobre, i-am spus cîteva verde, de la obraz...

. . . . . .

— Numele, prenumele..

— Dobre Dobre.

Maiorul își aprinse o țigară și-l privi insistent.

— Dobre Dobre, repetă bărbatul.

— Bine, am înțeles, răspunse maiorul. În dimineața zilei de sîmbătă 19 iulie ați călătorit în mașina 105 cu Dumitrașcu Gheorghe. Relatați-ne discuția...

— Ce discuție ?! Eu m-am suit la „Favorit". Cînd să dau să perforez biletul, mă aud strigat : „Nea Dobre, fă-te încoa !" Era Gică de la Aprovizionare. M-am și mirat, că deși stăm pe același traseu ne întîlnim rar, că el are mașină. Mă fac eu spre el, dar nu prea aproape, că mirosea de trăznea.

— Era băut ?

— Nu de băutură, mîncase usturoi. Schimbarăm noi cîteva vorbe și, după ce trecem de „Leul", zic : „Mă, băiatule, trebuie să ai și tu puțin respect față de ăia cu care lucrezi ; o să-i zăpăcească damful ăsta de usturoi". „Ce să fac, bre, nea Dobre ?" a rîs el. „Bea și tu o bere", zic eu, că asta o știu din bătrîni, nimic nu-i mai sfînt contra mirosului de usturoi ca berea...". „Să fii matale sănătos, zice el, dar am fript două azi-dimineață și degeaba"...

. . . . . .

Svungul mare la noi, la aprovizionare, e în prima oră. Atunci vin toți pe capul tău, unii cu miloaga, alții te iau la prietenie sau îți vorbesc în lozinci, dar fiecare are neapărată nevoie de ceva și cît mai repede. Treaba cere finețe și cunoașterea sufletului : le promiți la toți că se face, dar pe urmă începi s-o scalzi, ba că nu e cecul semnat sau că e semnată doar o filă și suma e prea mică, ori că n-ai mașină să te duci colo și colo. Cînd ai ghinion însă, cum am avut eu sîmbătă dimineață, poți să fii Titulescu diplomației și tot nu scapi. La ora nouă eram în microbuz cu trei comenzi, două facturi și un CEC cu cinci file semnate. I-am spus lui Oancea, șoferul : „Bebișor, frige-o că-i sîmbăta patimilor"...

. . . . . .

— Deci, tovarășe Oancea, sîmbătă 19 iulie, între orele 9 și 13.15, l-ați însoțit pe Dumitrașcu Gheorghe. Vă mențineți declarația ?

— Păi, dacă așa a fost. Adică, n-am fost tot timpul împreună. Cînd ajungeam unde avea el treabă, cobora și eu îl așteptam în mașină.

— Comportarea lui a fost normală, în nota obișnuită ?

— Să știți că n-a băut nimic, dacă la asta vă referiți. Nu că n-ar fi poftit la o bere, că era o căldură de te seca la inimă, dar l-am rugat să dea bătaie, să terminăm cît mai repede, că aveam și eu o treabă.

— Era supărat, sau nervos ?

— Nici pomeneală. La ultima întreprindere la care am fost n-a reușit să rezolve o factură, că ăla care trebuia s-o semneze era plecat, dar lăsase vorbă că se întoarce repede. I-am zis : „domn' Gigi, hai să-l așteptăm, să semneze, că altfel e de rău cu tov. Dudaș". A ris și m-a bătut pe umăr : „Bebisor, ai auzit de insula japoneză Misurupi ?... Misurupi de tov. Dudaș"...

. . . . . .

Cînd m-am întors la firmă, toți erau ca albinele în stup : pe la douăsprezece se anunțase că de luni ne vine C.F.I.-ul. Nu știu dacă ăștia au treabă și cu dumneavoastră, dar cînd apar la noi e tristețe mare ; își bagă nasul peste tot și n-au bucurie mai mare decît să te prindă cu ceva în neregulă. Din partea mea, putea să vină și mama C.F.I.-ului, că mă știam curat ca lacrima. M-am dus să-i predau actele lui nea Afină — așa-i zicem noi, cei de la Aprovizonare, dar pe dinsul îl cheamă Tafină Grigore și e contabil șef. De obicei, mai schimbăm cîte o poantă că nea Afină, deși e din altă generație, e băiat de comitet.

—Trebuie să dai un bitter mare că am rezolvat totul, l-am luat eu bine dispus.

M-a privit tulbure de parcă atunci mă vedea prima oară.

— Ce zici ?... A, lasă-le pe birou...

Ceva era în neregulă : de obicei se uita la fiecare factură, se interesa de fiecare comandă.

— Tov. Tafină, ce-i dom'le cu mata, ești bolnav ?

— Ce să fie, mă Gică ?... Mi-a venit și mie sorocul, a oftat el adînc.

— Lasă, bre, că matale ești verde ca bradul... Mi-a zis mie Birzu.

Nu știu de unde le află Birzu pe toate, unii chiar zic că ar fi... lumea e rea, vorbește multe, chiar dacă ar fi, ce, e de rușine ?... doar e o datorie cetățenească să informezi... Eram la un șpriț și-l cam luase apa și veni vorba de nea Afină. „Bă, zici tu că e boșorog, dar ne dă clase... Pokere de la perechi de mii în sus, băuturi numai wisky-uri și coniacuri franțuzești, iar în pat, balerine".

— Ce mai contează ? a oftat din nou nea Afină.

— Cum să nu conteze, domnule ? m-am enervat eu... Păi, ce e mai important pe lumea asta decît femeile ?!

— C.F.I.-ul !

Cînd l-am văzut așa întristat, nu știu ce mi-a venit și zic :

— Nea Griguță, n-ai probleme, mă am ca un frate cu Țugui.

Nici nu închisesem bine gura și-mi venea să mă dau cu capul de pereți. Țugui ăsta era șeful brigăzii C.F.I. Îl cunoșteam doar din auzite... Și atunci ?! Ce mi-a venit să mă dau mare ?... Cum naiba să mai repar timpenia ? L-am văzut pe nea Afină că se înveselește și mi-a fost milă să-i spun adevărul... Lasă să-i priască și lui duminica.

Nea Afină s-a ridicat de pe scaun, s-a apropiat de mine și m-a luat de braț :

— Gică, băiatule...

Dar n-a apucat să continue că s-a deschis ușa și în birou a intrat tov. Dudaș.

Asta e tot ce am discutat noi atunci,se poate verifica...

Cînd m-am întors în birou, n-am găsit-o decît pe Tina. Nu știu cum reușește, dar în ultima vreme se întîmplă cam des să rămînem singuri. Crede că dacă mi-a spălat cîteva cămăși și mi-a făcut o ciorbă și o tocană trebuie să mă ia și de bărbat ! „Ce faci diseară ?" zice ea. „Ce să fac ? Acasă !" și chiar asta aveam de gînd. „Sfîntul Bănică", așa îi zicem noi, cei de la aprovizionare zilei de salariu, pica marțea următoare, iar fondurile îmi erau cam pe sponci. Aveam eu ceva, dar după-masă trebuia să mă duc să-mi scot Dacia de la Service. „Acasă" repet și scot din servietă un sandviș. Cu drumurile ălea de colo colo nu mîncasem nimic toată ziua. „Ce-ar fi să vin la tine să vedem serialul împreună ?" Ce m-am gîndit : iau un kil-două de „Dealu Mare", ceva parizer, o pîine, nu face mai mult de trei poli, merge și zic : „Vino !" Pe urmă mi-am amintit de maldărul de cămăși nespălate și am continuat „Dar vino mai devreme ! Pe șase !" Apoi am scormonit în buzunar după cheie și i-am întins-o : „S-ar putea să întîrzii ! Mă duc la Service să scot mașina !" „Mîine facem o excursie la Snagov", zice ea și a sărit să mă pupe, dar n-a apucat că a început să sune telefonul.

. . . . . .

— Numele, prenumele...

— Tina Buligă... Pot să fumez ?

— Vă rog... Maiorul se ridică de pe scaun, aprinse un chibrit și-l întinse spre țigara tinerei... La ce oră ați ajuns simbătă, 19 iulie, la Dumitrașcu Gheorghe acasă ?

— Pe la cinci jumătate.

— Dumitrașcu era acasă ?

— Nu... Știți, eu... noi... sîntem ca și logodiți... așa că eu aveam cheia.

— Înainte de a pleca de la serviciu ați avut o discuție cu Dumitrașcu. Părea neliniștit, enervat ?

— Gigi ? se miră tînăra. Se vede că nu-l cunoașteți...

— Îl cunoaștem, o asigură maiorul.

— Păi, el n-are neliniști. Iar nervos nu l-am văzut decît cînd pierde Rapidul... Simbătă era chiar bine dispus.

— Buna dispoziție care însoțește băutura ?

— A, aici greșiți complet... O bea el, nimic de zis, dar la birou nu pune picătură în gură.

— Deci, ați ajuns la 17,30 la locuința lui...

— Știam că întîrzie, așa că m-am luat cu treaba : i-am spălat cîte ceva, am făcut curat, am urmărit serialul, apoi m-am întins un pic că eram obosită și am adormit...

. . . . . .

La telefon, tov. Dudaș. Norocul meu că n-o ștersesem mai devreme că mă pomeneam cu niște ore tăiate. Cînd te cheamă șeful să te prezinți de urgență la el, simbătă, cu o jumătate de oră înainte de sfîrșitul programului, e semn rău : duminica ți-e zi lucrătoare. Fiecare anotimp are duminici specifice : iarna la rînit zăpadă, primăvara la sădit pomi, vara pe unul din fronturile de lucru ale firmei, toamna la cules legume. Cînd mă gîndeam la roabele de mortar pe care trebuia să le car a doua zi m-a apucat nebunia dar, degeaba, știam că tov. Dudaș are stil

și în cinci minute mă convinge să mă cer voluntar pentru activitatea duminicală. Era să fac infarct ; cînd am intrat în birou, s-a ridicat de pe scaun, a dat mîna cu mine și mi-a zis :

— Gică, băiatule, sînt mulțumit de tine.

Cum să nu faci infarct cînd pînă acum eram „Dumitrașcule, dacă nu te pui pe treabă, nu mai faci mulți purici aici !".

— Să trăiți ! am zis eu, că tot trebuia să spun ceva.

— Ia loc, să stăm puțin de vorbă.

Mi-am făcut cruce cu limba și mi-am zis : „Gigi, ăsta vrea să te pregătească sufletește : de luni te declară șomer."

— Te-am propus la primă, iar din toamnă te promovez în funcție.

Ei, cu asta m-a dat gata ! Știam eu că sînt valoros, dar pînă acum nici un semn de recunoaștere din partea șefilor.

— Știți... eu... pentru serviciu... orice... oricînd..., am bîlbîit.

— Bravo, s-a bucurat el... Întreprinderea e familia noastră.

Așa e tov. Dudaș, un sentimental. De fapt, firma noastră, ca orice șantier de construcții, e ca un balon. Începe să se umfle primăvara, iar iarna, cînd ni se reduce activitatea, se dezumflă rapid. Aerul pentru fluctuațiile schemei îl reprezintă sezonierii. Cum să le ceri ăstora devotament și dragoste față de firmă, cînd ei sînt azi aici, mîine cine știe unde ?! Alta e situația noastră, a celor nefluctuanți. La noi alternativa e simplă : ori ești atașat, ori ești detașat, ca să nu zic concediat...

Tov. Dudaș mi-a pus o mînă părintească pe umăr și m-a întrebat blînd :

— Deci, ești rudă cu tov. Țugui ?

Să-ți minți șeful e aproape la fel de periculos ca și cum i-ai spune adevărul. Dacă tov. Dudaș m-ar prinde cu o minciună de calibrul ăsta, pun cruce carierei mele de merceolog. Dacă-i spuneam adevărul, presimțeam că se duc naibii prima și avansarea.

— Nici vorbă... Ne cunoaștem... avem prieteni comuni.

Tov. Dudaș și-a frecat îndelung bărbia :

— Gică, luni dimineața, la prima oră, ești la șantierul nostru de la Bîrlad. Dacă și acolo faci treabă bună, cînd te întorci, peste o lună, te-am promovat. Du-te la casierie să-ți iei bani de drum.

— Să trăiți ! am strigat cu voioșie militărească, deși în inima mea îi uram să-l văd cît mai repede pe năsălie, și am ieșit...

. . . . . .

— Luați loc, vă rog ! propuse maiorul arătînd scaunul din fața biroului. V-am chemat...

— Bineînțeles, pentru Dumitrașcu, îl întrerupse bărbatul. Element tînăr, priceput, putere de muncă, dar...

— Dar ? reluă maiorul.

— Viața personală dezorganizată... Prietenii nepotrivite, îi place să bea. L-am avertizat de cîteva ori... Simbătă, 19 iulie, l-am chemat la mine în birou... Vroiam să-i dau o ultimă șansă. Îl trimiteam pentru cîtva timp la un șantier de-al nostru, la Bîrlad. Acolo condițiile sînt ceva mai dure : muncă de dimineață pînă seara, n-ai timp de băutură și jocuri de noroc... Trebuia să fie ca o cură de dezintoxicare... Știți, aveam încă speranțe în băiatul ăsta.

— Vă mulțumesc, tovarășe Dudaș.

. . . . . .

Norocul Tinei că n-am găsit-o în birou. Altfel, precis i se spărgeau în cap nervii mei. O să ziceți, de ce era ăsta nervos ? Că doar și Bîrladul este unul din orașele înfloritoare ale patriei. O fi, nimic de zis, dar chestia e că șantierul nu e în Bîrlad, ci la vreo treizeci de kilometri de oraș. Pe birou am găsit biletul Tinei. L-am citit și l-am aruncat la coș. Mi-am făcut ordine prin sertare, i-am lăsat lui Dinu, colegul meu, o notă cu situația lucrărilor pe care trebuia să le rezolve — să vezi ce mă înjură și ăsta ! — am închis peste tot și am plecat. Noi, cei de la aprovizionare, zicem că asta e ora fraierilor, șmecherii, descurcăreții nu prind niciodată sfîrșitul programului, se topesc totdeauna mai devreme. În fața mea, în conversație agitată, tov. Dudaș cu nea Afină. Văzîndu-i, am uitat de dracii care-i aveam și am pufnit în rîs. Nea Afină, bărbat de statură medie, are mersul legănat ca al marinarului care debarcă pe uscat după o lungă cursă pe mare ; tov. Dudaș, cu un cap mai inalt, parcă e o păpușă pe sîrmă. Are nu știu ce defect la piciorul sting și, cînd calcă pe el, coboară, ajungînd parcă mai scund ca nea Afină ; cînd îi venea dreptul la bătaie, se înălța. Schimbările de altitudine ale lui tov. Dudaș erau însoțite de mișcările capului lui nea Afină. La un moment dat, nea Afină, de nervos ce era, s-a desincronizat : sălta capul cînd tov. Dudaș era în coborîre și invers. Cînd m-a zărit, nea Afină l-a lăsat mască pe tov. Dudaș și s-a repezit glonț la mine :

— Gică, am ceva de vorbit cu tine !

— La ordin !

Tov. Dudaș s-a uitat cîteva clipe la noi, parcă așteptîndu-l pe nea Afină, apoi și-a văzut de drum.

— Să mergem să bem undeva un pahar, că așa, pe stradă, nu se leagă, a continuat nea Afină.

Cînd te invită conducerea la băutură e ca o sarcină de serviciu, nu poți să refuzi.

— Tov. Tafină, chiar acum nu pot. La patru și jumătate trebuie să fiu la Service să-mi scot mașina.

— Las-o naibii, o scoți luni, e ceva urgent.

— O fi, dar luni nu se poate. M-a detașat tov. Dudaș pentru o lună la șantierul de la Bîrlad.

— Așa care va să zică, a fluierat a pagubă nea Afină.

Am parcurs cîțiva metri în tăcere lăsîndu-l cu gîndurile lui și am propus cu jumătate de glas :

— Poate mai tîrziu ! Că pe la șase cred că termin.

Nea Afină s-a holbat la mine și a acceptat :

— Bine, te aștept la șase la...

— Licurici, am propus eu. Au un riesling de Urlați de o să mă pomeniți !

Nea Afină a surîs :

— Bine, dar să nu mă faci să te aștept. S-a uitat la ceas și a continuat : Nici nu mă mai duc acasă...

. . . . . .

Subsemnatul Soare Marin, mecanic la „Ciclop" Rămureni, cu domiciliul stabil în București, strada Ritoride 16, declar pe propria răspundere :

Simbătă 19 iulie pe la orele 16,30 s-a prezentat la „Ciclop" Rămureni tovarășul Dumitrașcu Gheorghe. S-a apropiat de mine și a întrebat : „E gata ?", la care eu am răspuns : „Aproape".

Era vorba de mașina lui, o Dacie 1 300, culoarea roșu 15, la care eu mai aveam puțin de lucru. Cetățeanul a înțeles situația și, în timp ce eu puneam la loc roțile, că schimbasem planetarele, a fumat două țigări. După circa o jumătate de oră treaba era gata și tovarășul Dumitrașcu a scos o hîrtie de o sută de lei și a zis : „De la mine mai puțin, de la Dumnezeu mai mult !“ Am refuzat să primesc banii, iar dacă cetățeanul declară că i-am luat, minte...

. . . . . .

Era cinci și un sfert cînd am ieșit pe poarta Service-ului. N-am apucat să fac doi kilometri și mașina s-a oprit. Pana prostului : nu mai aveam benzină. Ăștia de la Service nu mai au nici un Dumnezeu, fură ca-n codru ! Pînă s-a milostivit unul să-mi dea un litru de benzină, apoi cît am stat la coadă la Peco, trecuse de șase. Dacă mă duceam acasă să las mașina și mă-ntorceam cu transportul în comun, ajungeam la restaurant la ora închiderii. Așa că m-am dus direct. După cum s-a sculat nea Afină de pe scaun și m-a pupat, mi-am zis că are cel puțin două baterii la activ. Nu mă înșelasem, din a doua am apucat și eu un șpriț. Apoi nea Afină a fluierat scurt spre ospătarul care se mișca printre mese :

— Flăcău, încă două „Urlați“.

— Să trăiți, domn' Gigi, m-a salutat ospătarul.

Asta l-a impresionat pe nea Afină. Un ospătar nu salută pe oricine, numai bacșișurile sănătoase lăsate în timp îți dau dreptul la stima lui.

— Gică, ăsta-i vinul dracului, cere mîncare...

Am chibzuit noi că o porție de ficat și cîte o friptură ar fi cele mai nimerite. Pînă să ni le aducă, m-am înfipt și eu în vin că, de atîta alergătură peste zi, se evaporase tot lichidul din mine... Nea Afină mă tot învăluia cu privirea ; încercase și niște deschideri de discuție dar, cînd să ajungă la ce-l durea, o dădea cotită : ba pe fotbal, ba că are o colecție de cutii de chibrituri, o minunăție, ba că-i place să se ocupe de grădinărit și de mult propusese să încercăm la firmă o grădiniță, să ne vitaminizăm gustarea de dimineață prin legumele proprii... în sfîrșit, chestii de astea, interesante nimic de zis, dar îl simțeam că vorbește cu gîndul aiurea...

Mai pe seară, cînd nu se mai știa numărul sticlelor, nea Afină, după ce a șters cu o coajă de pîine farfuria, a umplut-o cu vin. A rupt cîteva scobitori în două și le-a aruncat în vinul din farfurie. M-a privit întrebător, iar eu cred că am zis :

— Asta-i situația !

Nea Afină a aprobat și a început să sufle în farfurie, vălurind vinul :

— Viața noastră e ca scobitorile astea. Liniștită, pașnică, fiecare în treaba lui, pînă vine un nu știu ce de o tulbură. Uite, asta parcă ni-e soarta, m-a făcut el atent asupra unei bucățele mai grăscioare, care în plutirea ei se tot plezănea de altele.

I s-a făcut milă de soarta ei, a scos-o din vin și a început să se scobească în dinți :

— Bre, Gică, cum vii tu ca un frate cu tov. Țugui ?

Ăia care zic că la beție spui adevărul sînt niște fraieri. Sau poate nu eram eu suficient de ciupit ca să trec pe adevăruri, așa că zic :

— După mamă.

Nea Afină mai să-și înghită scobitoarea de uimit ce era :

— Cum, bre, sînteți frați vitregi ?

Mie la băutură mi se dezleagă limba : pot să trîntesc tot felul de povești frumoase, de juri că sînt adevărate. Cît am mai băut o sticlă, i-am făcut teoria cum se leagă familia mea de a lui tov. Țugui încă de pe vremea pandurilor lui Vladimirescu. O să mă întrebați de ce nu i-am spus adevărul, că habar n-am de tov. Țugui ?!... Păi ce, eram prost ?! Parcă eu nu mi-am dat seama că tot interesul conducerii pentru viața mea a venit atunci cînd am aruncat bomba cu frăția cu tov. Țugui ?! Cum puteau să afle că nu-i așa ? Eu luni eram la Bîrlad, iar pe ăștia nu-i vedeam întrebînd : „Tov. Țugui, ești mata rudă cu Gică de la Aprovizionare ?“.

— Gică, a început nea Afină în șoaptă. Se zice că tov. Țugui e omul dracului... Cum te-a prins cu o chestie, n-ai scăpare. Așa-i ?

— Își face datoria exemplar.

Confirmarea mea l-a întristat pe nea Afină. Și-a cuprins capul în palme și-a început să geamă încetișor.

— Dar e om și el, am continuat.

— Adică ? a întrebat nea Afină, ridicînd capul.

— Fiecare are un preț, am șoptit eu.

— Ce spui, ce spui ? s-a înseninat el... Flăcău, mai adu niște vin.

. . . . . .

— Numele, prenumele...

— Surugiu Jean... adică Ion, răsuflă adînc tînărul și-și trecu palma peste fruntea asudată... Ospătar la Licurici... Dom' maior, eu sînt curat, să știți. Dacă era ceva, mă duceam și spuneam la tovarășii de la Circa 12, că așa obișnuiesc, puteți să-i întrebați... Așa că, să trăiți, dar nu știu de ce...

— Dumitrașcu Gheorghe, zis Gigi.

— Client vechi, serios. Bea cît îl țin banii, nu produce scandaluri. De cînd îl cunosc, niciodată n-am fost obligați să-l aruncăm pe ușă afară, și asta e o treabă.

— Simbătă, 19 iulie...

— Da, a venit pe la șase. Avea întîlnire cu un tataie, dar domn și el, adică băiat de oraș, comanda, nu se uita la bani.

— Dumitrașcu părea băut cînd a venit în local ?

— Proaspăt ca un trandafir, că mi-a și zis : „Jeane, n-am fript decît două beri azi dimineață, adu repede din ăsta rece și sec !“ Pe urmă s-au încins ei la băutură, au și ciugulit ceva, ca tot omul.

— Ai fost de multe ori în preajma lor. Ai surprins ceva din discuția pe care o aveau ?... Părea amicală... violentă ?

— De prins n-am prins nimic... dacă știam că vă interesează, băgam urechile pe înregistrare... Altfel, părea prietenie mare... S-au și pupat de cîteva ori... Dar vorba e, dacă nici la băutură nu te pupi cu cine îți-e drag...

Jean rămase cîteva clipe pe gînduri, apoi un zîmbet i se lăți pe față :

— Da se rezolvă ! Avem omul care precis a ciupit cîte ceva din discuție : un boșondrea cu loz în plic. I-a văzut că-i cam luase valul și de vreo două ori s-a așezat la masa lor să-și plaseze marfa...

. . . . . .

Jean ne-a adus vinul și noi am început a ne da cu presupusul cam care ar fi prețul lui tov. Țugui. Acum, știți și dumneavoastră, pre-

ţul e în funcţie de situaţie : una e cînd furi un ou şi alta e cu boul. Nea Afină precis se încadra în proverb, nu pe probleme de alimentaţie, ci în specific, dar ce şi cît, nu ştiu, că se ţinea tare secretos.

Cînd pritoceam noi chestia, iar a apărut pensionarul ăla cu loz în plic. Má şi mirasem cînd l-am văzut prima dată, că localul e în parohia lui „Mai trage o dată". Are ăsta o şcoală, ceva de speriat, nu se lasă pînă nu-ţi produce un dezechilibru financiar. Pe ăsta, pe pensionar, cînd a venit la masa noastră l-am omenit cu un spriţ, i-am făcut vînzare, nu mult, doi-trei poli acolo, dar am fost băieţi salon, că ştiam că piinea lui e cu atît mai albă cu cît vinde mai mult. Dar acum ne deranja. I-am dat pas, dar boşorogul parcă era lipit cu prenadez.

. . . . . .

— Şi, cum îl chema, Surugiule, pe pensionarul cu loz în plic ?

— Să mor dacă ştiu, domn' maior. Că era trufanda, nu mai apăruse prin local. Că la noi obişnuieşte Lambă, zis „Mai trage o dată". Dar probabil era în simbăta liberă sau avea treburi personale şi l-a trimis pe ăsta ca să nu sufere planul. Că, ştiţi, ăştia cu loz în plic sînt ca unităţile cu foc continuu, lucrează în toate schimburile.

— Cum arată individul ?

Jean ezită cîteva clipe înainte de a răspunde :

— Pensionar... Slab, stafidit, cocîrjat... Cu o pălărie albă de pai... Şeful, cînd l-a văzut că circulă printre mese cu ea pe cap, i-a şi zis : „Neică, scoate coloniala că aici eşti în lăcaşul domnului !"... Tare pontos şeful !

— Dumitraşcu şi comeseanul lui au plecat împreună ?

— Da. Cînd am dat stingerea, tipul care era cu domn' Gigi a strigat : „Flăcău", ăsta eram eu, „adu întristarea !". Am adus-o, el a plătit, mi-a dat şi mie ceva, dar nu mult, zău, domn' maior...

— Bine, lasă..

— În drum spre uşă au ras nişte frapiere, noroc că erau goale, că altfel plăteau sticlele. Lîngă uşă, la o masă, şprituia singur ăla cu loz în plic. Amicul lui domn' Gigi a scos un „Bălcescu" şi i l-a dat, zicînd : „Pentru sfat !". Ăla s-a sculat în picioare şi a salutat milităreşte „Să trăiţi !", la care domn' Gigi a rîs : „Să trăiască, să mai dea". Şi au ieşit...

. . . . . .

Cum, necum, am scăpat de ăl cu loz în plic. Chestia era că nici nea Afină, nici eu nu mai ţineam minte despre ce discutasem înainte. Aşa că, am băut în continuare. Sau, cel puţin, aşa cred. Cît să fi fost ceasul cînd am terminat, nu ştiu. Da cred că era ora închiderii, că în drum spre ieşire nu ne-am lovit de fiinţe umane. Am lovit noi ceva, dar cred că erau mese sau frapiere. Ţin minte că nea Afină a zis : „Deşi e plin de obstacole, drumul mi-e luminos". Nu cred că avea dreptate, că în capul meu era întuneric, dar nu l-am contrazis şi i-am spus că nu numai drumul, dar şi viitorul ni-e luminos. Că, dacă ştiam că o să ajung unde am ajuns, mai bine îmi tăiam limba decît să vorbesc de viitor : că numai luminos nu pare a fi !

Asta e tot ce-mi aduc aminte din ziua de simbătă 19 iulie...

. . . . . .

Ce ar mai fi trebuit să-şi reamintească Dumitraşcu Gheorghe ?

...Ultimele ore ale acelei simbete şi pe primele ale duminicii ce urma...

. . . . . .

Simbătă, 19 iulie, ora 23,30.

La Dispeceratul Miliţiei, la prima sonerie a telefonului, locotenentul Preda ridică receptorul.

— Un cetăţean a fost călcat de o maşină care a dispărut, comunică vocea precipitată a unui bărbat.

— Unde ?

— Strada Mimozei, 17.

— Numele...

— Nu ştiu, nu-l cunosc.

— Numele dumneavoastră.

— Riţu Pompiliu. S-a întîmplat chiar în faţa casei mele.

— Aţi anunţat Salvarea ?

— Mai degrabă „Pompele funebre", răspunse Riţu şi trînti receptorul.

În cîteva minute locotenentul Preda a contactat echipajele de miliţie care patrulau prin zonă, iar la 23,42 echipajul 7 format din locotenentul Daşcu şi sergentul major Căpăţînă, a ajuns la adresa indicată.

Un individ îmbrăcat în pijama perora în mijlocul unui mic grup. La cîţiva metri de ei, pe trotuar, se deslueşea, ca o păpuşă dezarticulată, trupul unui bărbat.

Cel în pijama aruncă ţigara şi se repezi spre maşina miliţiei :

— Trăiţi ! Eu sînt Riţu, Cel care a semnalat...

Grupul curioşilor fu risipit şi, în timp ce aşteptau echipa operativă, locotenentul Daşcu află de la Riţu că :

Are patruzeci şi cinci de ani, nevastă şi două fete : una pe a douăsprezecea, ceallaltă pe a zecea. O viaţă de familie fericită pînă cu patru luni în urmă, cînd l-a lovit ghinionul : nevastă-sa a rămas însărcinată. Bineînţeles, cu el, nu asta era problema, că e femeie de casă şi cuminte, ci faptul că soţia nu mai suporta mirosul de ţigară în casă. Şi el fuma mult, pînă la două pachete pe zi, din care unul acasă. În sfîrşit, astea erau problemele lui, le rezolvă el într-un fel. Dar cum se leagă fumatul lui cu mortul din faţa casei ? Foarte simplu ; ca de obicei, după ce se culcă soţia, el iese pe bancă, în curte, să mai tragă o ţigară, două. Era cald, se simţea bine şi nu prea era atent la zgomotul străzii. La un moment dat a auzit o bufnitură înfundată şi s-a gîndit că vreun beţiv a răsturnat coşul de gunoi de pe trotuar. A mai tras un fum de ţigară şi s-a mirat că zgomotul nu era cel obişnuit ; în locul zdrăngănitului metalului pe caldarîm, bufnitura părea a fi rezultatul contactului dintre un trup şi trotuar. Cum circiumi sînt destule în zonă, s-a îndreptat spre poartă, convins că va găsi pe trotuar un beţiv sforăind pe rupte. Cînd a ajuns la poartă s-a oprit uimit : pe stradă, o maşină mergea cu spatele. Nu era departe, vreo patruzeci—cincizeci de metri. Apoi şoferul a băgat într-a întîia, maşina s-a urcat pe trotuar, puţin mai sus de casa lui, a coborît din nou pe carosabil şi a dispărut.

— Bestia, a trecut cu bună ştiinţă peste omul ăla, îşi încheie Riţu relatarea.

— Ce maşină era ?

— O Dacie 1300 de culoare roşie, iar ultimele numere erau 1, 7... exact alea care le am eu la casă.

Echipa operativă confirmă relatarea lui Riţu, găsind la locul accidentului bucăţele de vopsea roşie şi cioburi dintr-un far de Dacie 1300.

Duminică 20 iulie, ora 2,40.

O maşină de miliţie, patrulînd pe strada Carol Davilla, reperează o Dacie 1300 oprită, de culoare roşie, al cărei număr de înmatriculare se termina în 1, 7. Maşina avea aripa dreaptă faţă înfundată, bara îndoită, farul spart. În maşină, prăbuşit peste volan, un trup.

— Ăsta mă îmbată numai din respiraţie, comentă scîrbit sergentul Vlase, şi comunică Dispeceratului Central că a fost găsită Dacia 1300 dată în urmărire.

. . . . . .

Duminică 20 iulie, ora 5,30.

Maiorul Gelu Ionescu dormea. Nu singur, dar viaţa personală a maiorului neinterferînd în nici un fel povestea de faţă, menţionăm doar că somnul era un binevenit interludiu în activitatea lui.

Telefonul sună şi maiorul îşi acoperi capul cu perna. La a cincea sonerie, persoana cu care împărţea somnul şi patul ridică receptorul.

— Să trăiţi, tovarăşe maior ! Locotenentul Preda...

— Să trăiesti si dumneata, dar fii mai atent cînd formezi numărul, răspunse tînăra şi puse receptorul în furcă.

După cîteva clipe soneria telefonului se auzi din nou.

— Locotenentul Preda...

— Domnule, ai un fix, se enervă tînăra şi trînti receptorul.

La a treia repriză deschise şi maiorul ochii.

— Un maniac, îl avertiză tînăra. Se recomandă locotenent Preda şi vrea să vorbească cu un maior.

Maiorul oftă şi ridică receptorul :

— Ce e, Preda ?

— Trăiţi ! Un accident de circulaţie...

— Mă, tu eşti nebun ? Mă scoli pentru...

— E un accident mai curios... de fapt o crimă.

— Bine, vin.

— Am şi trimis maşina.

— Ce treabă ai tu cu miliţia ? îl privi curios tînăra.

— Am, că fac parte, răspunse maiorul.

— Mincinosule ! şuieră tînăra.

Cînd o cunoscuse, maiorul aflase că tînăra e foarte selectivă în alegerea partenerilor. Criteriul era profesia respectivului, ea acceptînd doar medici. Maiorul se declarase chirurg, totul decursese normal, dar frumoasa prietenie ce părea să se înfiripe între ei fusese tulburată de neinspiratul telefon.

— Mincinosule ! repetă tînăra şi, pînă în momentul cînd trînti uşa garsonierei, nu mai scoase nici un cuvînt.

Maiorul se spălă, îmbrăcă o cămaşă în carouri şi un pantalon crem.

— Tov. maior, tocmai a ieşit una trăznet din blocul dumneavoastră, îl întîmpină entuziasmat Lică, şoferul. Au unii un noroc chior.

— Mda ! aprobă maiorul şi se trînti pe scaun.

Preda îl aştepta cu o cafea fierbinte pe care maiorul o bău cu înghiţituri mici, în timp ce asculta relatarea cazului.

— Victima, Tafină Grigore, contabil-şef la P.I.L.S

— Asta nu e o marcă de bere ? îl privi mirat maiorul.

— Nu, şantier de construcţii. Din raportul medicului legist reiese că victima — grad avansat de ebrietate — mergea pe carosabil. Maşina a venit din spate şi l-a proiectat pe trotuar. Apoi, cum rezultă şi din declaraţia martorului Riţu şi din concluziile medicului, maşina s-a întors şi a trecut peste trupul prăbuşit pe trotuar.

— Oribil, comentă maiorul.

— Maşina, o Dacie 1300, roşie, a fost găsită pe strada Carol Davilla. La volan, beat criţă, proprietarul — Dumitraşcu Gheorghe — merceolog la acelaşi şantier de construcţii.

— Şi individul ce zice ?

— Nu zice nimic, murmură jenat locotenentul Preda... Doarme...

— Doarme ? pufni maiorul... Eu trebuia să dorm, nu el... Să-i dăm deşteptarea...

. . . . . .

Marţi 22 iulie, ora 8.30.

În afara maiorului Ionescu, care stătea comod pe scaun, ceilalţi încremeniseră în poziţie de drepţi. Maiorul sosise nervos de la întîlnirea pe care o avusese cu puţin timp înainte cu şeful lui, colonelul Banciu ; îşi chemase colaboratorii, care fiind şi subalterni, optaseră pentru poziţia „în picioare“ şi îi informă despre nemulţumirea şefului.

— Şi ştiţi de ce ? se interesă el.

Ştiau : ancheta în cazul Tafină-Dumitraşcu.

— Pînă acum trebuia finalizată şi dosarul trimis Procuraturii — le reaminti maiorul.

— Păi, ce ne opreşte să-l trimitem ? se miră plutonierul-major Roman... E clar, nu ? Avem toate declaraţiile : şi ale lui Dumitraşcu şi ale martorilor.

— Numai motivul ne lipseşte, remarcă locotenentul Preda.

— La beţie apar motive suficiente, ripostă Roman. Ăla a zis ceva, Ăsta a înţeles altceva şi...

— Ca să-l înveţe minte a trecut cu maşina peste el, continuă maiorul.

— Da, aprobă Roman. N-ar fi primul caz...

Maiorul bătu de cîteva ori cu creionul în masă :

— Între locul accidentului, sau al crimei, cum vreţi să-i spuneţi şi cel în care a fost găsită maşina, sînt cîţiva kilometri. Toată lumea e de acord că pe o asemenea distanţă sînt puţine şanse ca un şofer beat în ultimul hal să nu facă un accident. Or, maşina, în afara părţii din dreapta faţă, lovită în momentul impactului cu Tafină, e în perfectă stare. Mai mult, colegii de la echipa operativă, măsurînd urmele de la locul accidentului, susţin că maşina a fost condusă în marşarier cu o mină foarte sigură, nimerind exact peste trupul lui Tafină, care căzuse într-un spaţiu îngust, între un coş de gunoi şi un pom.

— De ce să căutăm noi, scuzaţi, cai verzi pe pereţi, cînd totul e în dosar ? se îndîrji Roman. Vorbiţi cu băieţii de la circulaţie, să vă spună ei cîţi au văzut din ăştia, beţi criţă, conducînd de jurai că sînt cascadori... Ca să vă convingeţi că se poate, facem o reconstituire.

— Doar dacă joci tu rolul lui Tafină, mormăi maiorul... Ați dat de ăla cu loz în plic ?

— Parcă a intrat în pământ, se scuză Preda.

— Săpați și găsiți-l...

. . . . . .

Cîteva ore mai tîrziu.

Maiorul Ionescu își șterse fața transpirată și-și continuă drumul prin vîrtejul de praf. Se apropia de sediul șantierului de construcții — niște barăci care funcționau după principiul termic : iarna înghețî în ele, vara te coci. Nu era la prima vizită ; în ziua precedentă venise să-l cunoască pe tovarășul Țugui. Curiozitatea lui era normală : fără să participe în mod direct, totuși Țugui declanșase evenimentele cu deznodămînt dramatic. Dacă n-apărea C.F.I.-ul, Tafină n-ajungea în relații de sprijin cu Dumitrașcu, bețiile lor ar fi fost fericite și toată lumea mulțumită : Dumitrașcu cu Tina, Tafină cu o balerină, iar el, maiorul, cu tînăra amatoare de doctori. Dar așa, trei existențe bulversate, din care una definitiv.

„Despre morți numai de bine", dar există o directivă că pe linie de serviciu întîi se verifică și apoi, în funcție de situație, se folosesc vorbele strămoșești. Dacă nu este cazul, atunci se aplică „mortii cu mortii și viii cu viii" și se pune sechestru pe averea viilor, adică a moștenitorilor, pînă se acoperă paguba. Căci, nu poți să vii tu, individ, și să furi statul și el să închidă ochii și să stea cu mîinile în sîn ! Statul trebuie să te pedepsească pentru că, dacă ți-ar permite ție, ridică și alții pretenții. Aici intervine C.F.I.-ul, precizase tovarășul Țugui în discuția pe care o avuseseră în ziua precedentă. C.F.I.-ul descoperă furturile și le tratează gradat : celui care a furat cîțiva poli îi dă avertisment, îl popularizează în ședințe și la gazeta de perete, pe cel cu suta de mii îl dă pe mîna miliției — confiscarea averii și ceva pușcărie la locul de muncă să-și acopere cît mai repede datoria.

— Să vedem în ce categorie se încadra Tafină, avansase cu prudență Țugui, cînd maiorul Ionescu îi împărtășise temerile lui.

C.F.I.-ul lucrase rapid și, se pare, cu folos. Cu o oră mai devreme, maiorul primise un telefon de la Țugui — propoziții scurte, rostite în șoaptă, în buna tradiție a filmelor autohtone de spionaj — prin care i se solicita prezența de urgență la biroul spre care se îndrepta acum.

În încăperea în care activa brigada C.F.I., Țugui îl întîmpină zîmbitor, cu fața luminată de bucuria vînătorului care știe că vînatul hăituit nu mai are scăpare.

— Am prins mișcarea ! șopti Țugui și arătă cu degetul spre pereți.

Maiorul urmări mișcarea mîinii și ridică din umeri.

— Au urechi, murmură Țugiu.

Îl luă de braț, ieșiră pe culoar și de acolo pe bătătura din fața barăcilor. Cîțiva muncitori erau în pauza de masă, unii în pauza de lucru, iar alții moțăiau pe sub utilajele încinse de soare. Era liniște și praf.

— Volumul de lucrări consemnat în situația de lucrări este mult mai mic decît cel plătit, anunță Țugui.

— Nu-i singurul caz — comentă maiorul. Sînt unii care nu se înghesuie la muncă, dar bani vor cu nemiluita.

— N-ați înțeles, oftă Țugui.

Maiorul se opri și îl privi mirat :

— Ce să înțeleg ?... Înțeleg ce văd, și arătă spre oamenii din jur care-și continuau netulburați „activitățile" personale.

Țugui ridică din umeri și se apropie de el :

— Cum să vă explic ca să pricepeți ?... Să zicem că avem de săpat o mie de metri cubi de pămînt...

— Noi doi ? se miră maiorul.

Țugui îl privi tulbure și continuă :

— Asta este norma pentru zece oameni. În final, oamenii își iau banii, deci lucrarea ar fi trebuit să fie realizată, dar cînd se controlează se constată că s-au săpat doar cinci sute de metri cubi.

— Au făcut doar jumătate de normă, deși au primit bani pentru o normă întreagă, se lumină maiorul... Tot nu înțeleg ce amestec are Tafină în chestia asta.

— Are ! oftă Țugui. Pentru fiecare din cei zece oameni ar fi trebuit să existe fișe de lucru. Dar fișe nu sînt decît pentru jumătate din ei... Și exemplul pe care vi l-am dat multiplicați-l cu „n" lucrări... Asta înseamnă pontaje false.

— Dumitrașcu le întocmea ? întrebă plin de speranță maiorul.

În discuția care o avusese cu o zi înainte cu Țugui, se arătase interesat de posibilitățile tandemului Dumitrașcu—Tafină de a fi implicat într-o fraudă. Descoperirea ei ar fi justificat motivul asasinării lui Tafină de către Dumitrașcu.

— Nici vorbă, răspunse Țugui. Dumitrașcu n-are nici un amestec în povestea asta.

— Mi-ați dat o veste grozavă, mormăi maiorul... În tot cazul, vă mulțumesc și spor la treabă !

— Nu vă interesează continuarea ? îl privi mirat Țugui.

— Fiecare cu ale lui... Pe colegii de la „economic" desigur îi va captiva.

— Totuși, se încăpățînă Țugui... Tafină aviza pontajele și statele fictive... Mai mult, înlesnea ca plățile să fie făcute de cel care întocmea pontajele... de șeful de secție...

— De...

— Da... de... și Țugui ridică bărbia spre un ARO care oprise într-un nor de praf.

Sosirea mașinii schimbase brusc comportarea oamenilor muncii din jurul barăcilor. Fiecare se agita, trăgînd, împingînd, cărînd, în timp ce din piepturile lor ieșeau tradiționalele „hei-rup"-uri entuziaste. Din Aro coborî un bărbat înalt, negricios, care se îndreptă grăbit spre una din barăci. Avea un mers ciudat ; maiorul, care era ahtiat după cultură, în diversele ei forme, îl compară cu cel al lui Richard al III-lea, văzut de el în adolescență pe marele ecran și la maturitate pe scena unui teatru.

— Păi, ăsta e... începu el.

— Tovarășul Dudaș, completă Țugui.

. . . . . .

Să cauți un vînzător de loz în plic într-o zi caniculară înseamnă să iei la rînd toate restaurantele, grădinile de vară, bodegile, locurile răcoroase și umbroase în care se adună cetățenii la conversații în jurul halbelor. Ce comersant e nebun să stea cu marfa în soare, cu praful întrîndu-i pînă și în ochi și cu picioarele vîslind prin asfaltul moale și să-ți ofere Dacii la șase lei ?! Și apoi, cetățeanul, pe stradă, cînd îl bate soarele în cap, n-are chef de îmbogățiri rapide. Tot ce-și dorește e răcoare și ceva de la gheață. Intră în prima circiumă și comandă. Cînd te-ai răcorit și pe afară și pe dinăuntru, altă privire ai asupra existenței. Totul ți se pare posibil, chiar și un cîștig la loz în plic. Bagi mîna în buzunar și...

—Pînă la fund ! bubui vocea plutonierului major Roman.

— Păcat, tresări locotenentul Preda, smuls brutal din reveria în care tocmai desfăcea lozul... Poate totuși era o mașină, mormăi și sorbi din pahar.

Erau la o șasea băutură răcoritoare, în al șaselea local, dar nici urmă de vînzătorii de loz în plic căutați. În afara celui care oficiase la „Licurici" în simbăta cu pricina, îl căutau și pe Lambă, zis „Mai trage o dată". Vînzătorii de loz în plic sînt ca mafioții, își împart zonele de activitate. Nimeni nu activează pe teritoriul altuia fără permisiunea titularului.

— Unde bem în continuare ? se interesă Roman, făcîndu-și vînt cu cascheta.

Preda scoase din buzunar o hartă a zonei, o studie concentrat și în final decise, punînd degetul :

— Aici !

O bobiță de sudoare prelinsă de pe deget poziționă localul la intersecția străzilor Witing și Dinicu Golescu.

Deoarece căutarea lor era într-o legătură directă cu hazardul — și se știe că norocul e schimbător — la acest al șaptelea local, cei doi simțiră chiar de la intrare semnele faste ale baftei. La o masă, lîngă ușă, un individ care bea bere și rontăia semințe de dovleac supraveghea cu ochi binevoitori pe ceilalți doi comeseni a căror ocupație consta în filarea unor lozuri. Pe masă, un morman de lozuri, unele desfăcute, altele așteptîndu-și rîndul. Din descrierea pe care reprezentanții legii o aveau în minte, supraveghetorul semăna perfect cu Lambă.

Și chiar el era.

Bineînțeles că-l cunoștea pe cel căutat : Vasile Glonț, pensionar de cinci ani și debutant la loz în plic în primăvara ce trecuse.

— Unde-l găsim ? se interesă Preda.

Lambă îi privi cu ochi mari și începu să rîdă:

— Hai, că gluma-i bună șefule. Cum, unde-l găsiți ?... La dumneavoastră !

Glonț se înfruptase din banii din vînzarea lozurilor. Destul de mult pentru că altfel poate n-ar fi ajuns acolo unde era cazat de luni dimineață, la Circa 13 de Miliție...

. . . . . .

Aceeași marți, spre sfîrșitul celor opt ore de activitate a oamenilor muncii.

E ora untului și a smîntînii, își spuse maiorul Ionescu privind, de la fereastra biroului, la alimentara de vizavi.

Ridicînd din umeri, părăsi fereastra și se așeză pe scaunul din fața biroului. Începu să-și concentreze gîndurile asupra dosarului aflat pe birou, dar ele zburau ba spre concediul care se apropia, ba spre o bere rece care se cerea băută, spre orice numai asupra cazului Dumitrașcu—Tafină, nu... Probele materiale, declarațiile martorilor, totul îl acuza pe Dumitrașcu. Lipsea motivul, dar vorba lui Roman, „la beție poți să devii frate de cruce sau dușman de moarte din te miri ce". Și, totuși, ceva era în neregulă. Nu cu probele sau cu declarațiile martorilor, ci cu flerul lui, care se încăpățîna să-l avertizeze că Dumitrașcu s-ar putea să fie nevinovat. Dar cum flerul n-are nici o valoare în fața tribunalului, oftă, scoase mașina de scris și începu să bată raportul privind încheierea anchetei în cazul respectiv.

Nici nu terminase primul paragraf și ușa se deschise brusc, iar în încăpere pătrunseră Preda și Roman :

— Să trăiți ! L-am găsit și l-am adus.

Maiorul mai bătu cîteva cuvinte, puse punct și ridică privirea :

— Pe cine ?

— Loz în plic ! răspunse Preda.

— Și acum așteptați felicitări ? mormăi maiorul, întrebîndu-se dacă este sau nu cazul unui final de paragraf.

— Era reținut de luni dimineață la Circa 13, se scuză Preda. Își însușise bani din vînzarea lozurilor.

Maiorul nu comentă și îi făcu semn lui Roman să-l aducă pe oaspetele Circii 13.

— Glonț Vasile, citi maiorul aruncîndu-și privirea pe hîrtia pe care i-o întinsese Roman.

— Da, să trăiți ! Să știți că e o gravă eroare... N-am furat banii, i-am împrumutat.

— Chestia asta o descurci cu tovarășii de la Circa 13, îl opri maiorul. Pe mine mă interesează seara de 19 iulie, simbătă.

— La datorie pînă la miezul nopții.

— Adică la „Licurici", corectă maiorul.

— Local cu lume fină, dever bun.

Maiorul îi descrise persoanele care-l interesau.

— I-am fotografiat ! îl asigură Glonț. Tînărul, mai circotaș, dar celălalt, om de suflet, a cumpărat lozuri de vreo sută de lei, iar la plecare mi-a dat o hîrtie de douăzecișicinci.

— „Pentru sfat !"... Ce fel de sfat i-ai dat ? se interesă maiorul.

Glonț îl privi mirat :

— Exact, dom'le, așa a spus... „pentru sfat !"... Sfat, pe naiba ! Eu n-am stat la masa lor mai mult de o jumătate de oră toată seara... Și asta în două sau trei reprize. Am vorbit mai mult de grădinărit, că și pe mine mă pasionează... Naiba știe ce i-oi fi spus ?!

— Nu-ți aduci aminte de vreun detaliu din discuția lor, de ceva care să arate că relația lor era încordată ?

Glonț își masă îndelung sprâncenele groase și se scuză :

— Nimic...

Maiorul își aprinse o țigară, trase câteva fumuri și îi spuse lui Roman :

— Puteți să-l duceți.

În pragul ușii, Glonț se opri :

— Ar mai fi ceva... Când au plecat, am ieșit după ei ; nu chiar imediat, dar ei erau tot împreună, încercau să se convingă unul pe celălalt ce traseu să aleagă. Vorbeau și se îmbrățișau. La un moment dat, cel mai în vîrstă a plecat împleticindu-se. Cel tînăr a strigat de câteva ori după el, apoi s-a dus la gard, s-a descheiat la pantalon, și...

— Dumneata ce făceai în timpul ăsta ? întrebă maiorul.

Glonț tuși de câteva ori și mărturisi jenat :

— Păi, profitasem și eu de o zonă întunecoasă și tocmai terminasem ce începuse tînărul. Între timp, celălalt traversase strada și o luase pe Mimozei. Eu voiam să plec, să-mi văd de ale mele, când m-am și speriat : de undeva, din boschetii de vizavi de restaurant, cineva a strigat : „Gică !" Tînărul s-a oprit din ce făcea și a răspuns „Prezent !" A vrut să se întoarcă spre locul de unde se auzise vocea, dar a alunecat și a căzut în fund lîngă gard. Eu, curios să văd ce se întîmplă, am rămas nemișcat. A încercat să se ridice dar, nereușind, a renunțat. Când mă întrebam eu ce să fac, că parcă adormise, din boschet a ieșit un bărbat. S-a apropiat de el, l-a ridicat și sprijinindu-l l-a dus spre o mașină, o Dacie 1 300 roșie, parcată mai încolo. L-a sprijinit de mașină și a început să-l caute prin buzunare. Sincer să fiu, mi-era frică : în jur nici țipenie, iar ăla era înalt și bine legat. N-am vrut să mă amestec și bine am făcut, că individul căuta cheile de la mașină.

Când le-a găsit, a deschis portiera și l-a așezat pe tînăr pe scaunul de lîngă șofer, iar el s-a urcat la volan. A pornit motorul și mașina a plecat ca din pușcă... Eh, cam așa ar fi...

— În ce direcție a luat-o mașina ?

Glonț se gîndi câteva clipe :

— Pe Mimozei... Precis, pe Mimozei.

— L-ai recunoaște pe cel de la volan ?

— Bărbat la patruzeci, în plină putere. Înalt, subțirel, dar vînos ; negricios la păr și la față.

Maiorul începu să patruleze agitat prin încăpere :

— Preda, adu-l pe Dumitrașcu. Trebuie să vedem care din amicii sau colegii lui ar corespunde descrierii... Roman, pe dînsul poți să-l duci. Se opri lîngă Glonț și-l bătu pe umăr : Ne-ai fost de ajutor.

— Ar mai fi ceva, îndrăzni Glonț.

— Să nu mă rogi să pun o vorbă bună pe lîngă colegii de la Circa 13, îl avertiză maiorul.

— Nu de asta, ci cu tipul din mașină... Dumneavoastră ați fost vreodată la un rodeo ?

Maiorul rămase cu gura căscată.

— Nici eu, continuă Glonț. De fapt, la noi nu se obișnuiește ; dar am văzut la televizor... Ei bine, individul mergea de parcă ar fi călărit un cal sălbatic ; când cobora... când urca.

Mintea maiorului lucra cu febrilitate : pasaje din declarația lui Dumitrașcu, amintirea unei scene trăită personal în praful șantierului se amestecau cu ultimele propoziții ale lui Glonț. Aprinse o țigară și trase cu nesaț :

— Preda, nu mai e nevoie de Dumitrașcu... Știu cine era la volan simbătă noaptea.

. . . . . .

Ancheta se încheiase. De fapt, povestea era simplă : cineva, ajuns într-o poziție din care poate, dar nu știe cum, vrea să fure mult și repede. Are nevoie de ajutorul unui profesionist și cine e mai indicat pentru furtul prin acte decît un contabil ?! Aleg soluția unor pontaje fictive, onorate pe state bine garnisite, și banii încep să curgă. Funcționarea tandemului este dereglată de vestea sosirii C.F.I.-ului. Contabilul cedează nervos : ar vrea să se confeseze, sperînd în împlinirea vorbelor din bătrîni că „greșeala mărturisită e pe jumătate iertată". Partenerul, pe care nu-l interesa iertarea pacatelor ci faptul că averea le va fi confiscată, iar ei vor face pușcărie, se alarmează de demisiunea psihică a colaboratorului. Cu un contabil irresponsabil în scenă sfîrșitul era aproape, fără el avea șansa unei continuări... Dar cum să omori un contabil ? El n-avea experiență în domeniu și nici să ceară sfaturi nu putea. Alege soluția improvizației, urmărindu-l pe contabil în așteptarea momentului propice. Lunga așteptare îi sporește neliniștea, mai ales că fostul partener și viitoare victimă în loc să coopereze — s-ar fi putut lăsa ucis de o mașină sau cel puțin de un infarct — bea și schimba confidențe cu Dumitrașcu, care se pare că avea legături familiale sau familiare cu șeful brigăzii C.F.I. În sfîrșit, după ore de așteptare, cei doi părăsesc localul. Sînt amîndoi groggy, stare normală pentru amatorii de exagerate plăceri bachice. Sosise momentul așteptat : îl cară pe Dumitrașcu pînă la mașină, îl urcă pe scaunul de lîngă șofer, iar el se suie la volan și pornește în urmărirea contabilului, care se clătina, pe strada Mimozei. Îl ajunge, îl bușește și, pentru maximă siguranță, mai trece o dată cu mașina peste trupul lățit pe trotuar. Abandonează mașina punîndu-l pe Dumitrașcu la volan. Se duce acasă și mănîncă o omletă și un grătar, lucru perfect normal, de dimineață nu pusese nimic în gură.

Unii au noroc la loz în plic, alții ghinion. Vînzătorul Glonț, în loc să se ocupe de probleme personale, asistă la scena pe care o descrie maiorului ; maiorul gîndește și ajunge la următoarele concluzii, care sînt logice, deși par incoerente : coincidențele sînt puțin probabile într-o anchetă polițistă ; Richard al III-lea murise de multișor ; individul zărit de Glonț e :

— Dudaș ! le comunicase colaboratorilor lui. Într-adevăr, Glonț îl identifică și la fel vor face și doi chelneri de la Licurici care-l remarcaseră simbătă după-masă supraveghind localul.

Copleșit de martori, deducții, lipsă de alibi, întrebări și celelalte mijloace rutiniere ale unei anchete polițiste standard, Dudaș recunoaște, iar în consecință Dumitrașcu își arată recunoștința, promițînd că niciodată nu va mai benchetui cu conducerea ; maiorului și colaboratorilor lui li se recunosc oficial abnegația, talentul, puterea de muncă și celelalte care sînt menționate atunci cînd cazul a fost rezolvat.

Într-o zi DE MARȚI

Marțea sînt trei ceasuri rele, își spuse fatalist Gelu, cînd o babă îl călcă vinjos pe bătătura aia afurisită care-i slujea drept barometru de vreo cinci ani. „Om în toată firea și, în loc să fii la lucru, încurci drumu' oamenilor, cu ghiveciu'n brațe ... ...și planul cine să-l facă, că de aia n-avem noi..." Avea dreptate bătrînica, mai ales în chestia cu planul... Dar și instituția lor se încadra în sistemul economic general : realizarea planului depindea de activitatea terților care, în ultima vreme, cam leneveau. De două zile, situația devenise de-a dreptul dramatică, iar spectrul șomajului începuse să bîntuie printre ei... O, cît de binevenită ar fi fost o infracțiune, cît de mică, ceva care să-l scoată din inactivitate...

Dimineața, pentru o clipă, sperase că dorința i se va împlini. La 10,28 în birou pătrunsese Gibi. Adică George Banciu, colonel de miliție și sef direct al celui ce acum, la 14,03, aștepta lîngă ceasul de la Universitate. Neobișnuit de bine dispus arătase, atunci, Gibi. Și i se adresase atît de cald, cu o nuanță părintească parcă...

— Gelule, băiatule, vreau să-ți cer un serviciu... Personal, înțelegi ? Sper că n-o să mă refuzi...

— Să trăiți, tovarășe colonel. La ordin.

— Pe loc repaus, băiete. Uite ce vreau de la tine...

Desi nu era foarte, foarte clar ce voia de la el, istoria era simplă : Gibi avea o soră — mult iubită și provincială. Sora avea o fată — mult iubită și provincială, care tocmai sosise în Capitală. Gibi nu avea timp, soția lui Gibi era plecată la băi — mă rog, e sfîrșit de toamnă, dar stațiunile au intrat pe program non-stop. Gelu era celibatar — deci, nu avea cui da socoteală și mai era și băiat fin. Deci, la orele 13 o va aștepta pe nepoata mult iubită la Universitate, la ceas, cu un buchet de flori ca semn de recunoaștere și-i va sluji drept ghid prin București pînă spre seară, cînd Gibi o va prelua și vor merge la Operă. Să fie manierat, cu ținuta pusă la punct și să aibă grijă de fată ca de ochii din cap. Claar ?

— Clar, să trăiți !

— O cheamă Melina... Vezi cum te porți...

Și Gibi încheie conversația cu un zîmbet care pe Gelu îl făcu să se înfioare.

Și iată, de la unu stătea în calea oamenilor zîmbind amabil oricărei tinere care-l privea. Cu mintea-i de detectiv schițase un portret-robot al nepoatei... Provincială... Îmbrăcată fără gust... Nu se știe, doar miracolul confecției de-a gata a pătruns pînă în cele mai îndepărtate unghere... Frumoasă, urîtă ? Rațiunea îl împingea spre a doua alternativă. Căci o frumoasă n-ar fi recurs la ajutorul unchiului pentru a-și găsi un însoțitor... Boccie, deci... În fine, unde-i ordin, nu-i tocmeală... Sfinți părinți, i-au înghețat de tot picioarele... Și maiorul Gelu Ionescu, alură de sportiv, ochelari de intelectual, suflet de aur, suspină, continuîndu-și patrularea în jurul ceasului.

Un troznet sec de împușcătură îl făcu să sară cam un metru în spate, drept în brațele unui domn cu barbișon. Taxiul oprise chiar lîngă bordură, împroșcînd trecătorii cu un nor de stropi murdari. Șoferul sări, blestemînd :

— Mnezeii lui de cauciuc !

Gelu ceru politicos scuze barbișonului și se uită plin de curiozitate. Din mașină apărură mai întîi picioarele — superbe, în ciorapi argintii bine întinși — apoi se mlădie o făptură care venea drept dintr-un film Eastman color pe ecran lat : puzderie de cîrlionți de culoarea razei de lună la Acapulco, ochi ca un golf în Mediterana, gură ca miezul harbujilor din tablourile de gang. Și totul, în blănițele unui detașament de vulpi poloneze. „Nu se poate", șopti Gelu înghițind în sec. Zîna se opri pe trotuar, bătu nervoasă din picior, uitîndu-se impacientată la mașinile care treceau. Privi în jur și, descoperind ghiveciul, avu un ușor zîmbet. Apoi privirea i se fixă din nou pe șirul de mașini, care veneau în viteză dinspre bulevard, unde se dăduse verde. O undă de îngrijorare îi întunecă privirea și un țîțiit ușor îi scăpă printre dinți. Nerăbdarea o făcu să se miște — și ce mers avea, Dumnezeule — îndreptîndu-se spre Gelu cu un zîmbet îngeresc pe buze :

— Ciao... Ce faci ?

— Eu... eu, se bîlbîi maiorul, sărut mîna... Domnișoara Melina, nu-i așa ?

Tînăra îl privi iute, rîse cochet, apoi se uită iar în spate și, prinzîndu-l brusc de mînă, îl trase cu hotărîre spre clădirea Universității... Facultatea de geo... deslușI Gelu, în timp ce tînăra îl împinse pe ușa grea. Se trezi într-un hol strîmt, întunecos și înalt, pavat cu dale albe și

negre. Era pustiu.

— Vino... Aici n-o să ne deranjeze nimeni... Deci, așteptai ?... Îți plac ?

— Ooo, caută Gelu un răspuns inteligent.

— Și tu mie. Acum n-am timp, m-așteaptă o prietenă.. Îți telefonez eu... Ai telefon, nu ?

Avea un parfum divin... Flori, fin, fagi, fum.... foc ! Zei nemuritori, albastrul ochilor înecase totul... Trupul zvelt sub blana pufoasă se lipi strîns de canadiana lui, buzele îi fripseră gura...

— Sst... Închide ochii... Te-am umplut de ruj... Unde ai batista ? Uite, ți-am găsit-o... Așa. Fii atent, îți las servieta mea. E grea, nu mă pot cără cu ea pe jos. Ai tu grijă ? E plină de cursuri, hîrtoage.. Scrie aici numărul de telefon. Îți telefonez după-masă. Cînd ne întîlnim, mi-o aduci... Ce stai, dă-mi ghiveciul ăla, e pentru mine, nu ? !... Ține și batista... Eu ies pe partea cealaltă, pe la Filologie...

Și dispăru.

Ce vis ! șopti Gelu, ștergîndu-și fruntea cu batista. Apoi, o privi năuc. Avea pete rubinii, de ruj. Și în mînă, servieta-diplomat... plină de hîrtoage, de cursuri... Ce figură, nepoata lui Gibi ! Cum l-a reperat, cum l-a... Melina ! Ce nume de basm ! Ce făptură de basm !

Rămase într-o stare de beatitudine : îl obseda imaginea unei mese sărbătorești în capul căreia stau el, în haine de ginerică și celesta Melina, cu coroniță de flori de lămîiță în părul auriu. Ieși în stradă și, în timp ce mergea sub ploița rece care începuse să cearnă, i se desluși în minte și chipul lui Gibi, cu cocardă la butonieră și zîmbet părintesc.

Ca în transă, merse prin băltoace pînă se trezi, asemenea calului obișnuit cu grajdul său, în fața clădirii unde de atîta timp el și Gibi lucrau cu spor împotriva răufăcătorilor de tot felul. Se năpusti în lift trepidînd de nerăbdare și apoi pe ușa biroului său.

— Unde-i Gibi ? întrebă, cu răsuflarea tăiată.

— Noroc ! îl întîmpină sec prietenul și colaboratorul său, maiorul Alexandru Bogdan Cernea, zis ABC. Ce alergi ca nebunu' ? Ie-te-te, dom'le ! rosti admirativ, lăsîndu-se cu scaunul pe spate, gata-gata să se prăbușească sub birou. La ce spiț te-ai pus ? !... Și... cu cine te-ai pupat, ziua-n amiaza mare ?... Ei, fir-ar a naibii de viață ! Unii trag și alții dansează !... Păi, asta-i egalitate ?

— Unde-i Gibi ?

— Te-a apucat dorul ?... E în ședință... Iar noi plecăm pe teren. S-a dat o spargere la unul Alexiu... Fildeșuri, miniaturi, bijuterii de epocă, cîteva înregistrate la Patrimoniu... Șterge-te naibii de ruj și hai la treabă.

Gelu rămase o clipă nemișcat; apoi, ca și cum l-ar fi ars un fier înroșit duse mîna la buzunar. Căută febril. După o clipă scoase vindiacul și începu să-l controleze sistematic.

— Ce naiba ai ? se interesă intrigat ABC.

— Stai puțin, spuse Gelu, căutînd și prin buzunarele pantalonilor... Nu se poate !... Extraordinar !

— Băiete, nu-i a bună cu tine. Ce nu se poate ? Ce-ai pățit ?

— Mi-au furat portofelul.

ABC îl privi stupefiat, apoi izbucni într-un rîs nestăvilit. Sub privirile furioase ale celuilalt, își șterse ochii.

— Hai, că o chestie mai fainâ n-am auzit... și iar izbucni în rîs. Auzi, asta-i bună pentru dat la gazetă... „Milițian îndrăgostit, jefuit în plină stradă“.... Cînd or da de legitimația de milițian...

Gelu mormăi furios ceva și începu să se îmbrace. Apoi, luă servieta-diplomat și, dintr-un gest reflex, dădu s-o deschidă. Era încuiată. O vîrî în sertarul biroului și se răsti la ABC :

— N-au ei bafta asta. Legitimația o am în buzunarul vindiacului. Mergem ?

Punîndu-și paltonul, ABC îl întrebă cu falsă compătimire :

— Aveai bani mulți ?

— Vreo două sute, buletinul, carnetul de conducere...

— Să vezi ce or să te poarte pe drumuri ăștia de la circulație... și se înecă într-un alt hohot de rîs...

...Pe strada Măgureanu, într-un bloc vechi, la etajul V, locuia păgubașul. Valter Alexiu, un bătrînel uscățiv și complet dărîmat de nefericita întîmplare, zăcea într-un fotoliu îmbrăcat într-o piele atît de veche, încît se scorojise toată, lăsînd să apară arcuri ruginite și smocuri de cîlți. Și restul încăperii era la fel de mizer și deteriorat ca și fotoliul și cel prăbușit între brațele lui. Geamurile, fără perdele și pline de praf, lăsau să pătrundă o lumină bolnăvicioasă. Pe unul din pereți se lățea un dulap masiv, cu modele complicate de flori, bătute în pietre dure, o piesă care păstra urmele unei splendori trecute. Ușa zăcea într-o balama, iar în interior se învălmășeau cutii de felurite mărimi și forme.

— Să trăiți ! — salută un plutonier de miliție roșcovan. Brigada operativă a terminat. Peste două ore vă înaintează raportul.

— Ia spune, domnule, cum s-au petrecut lucrurile ? întrebă ABC, așezîndu-se la o masă de bucătărie pe care se înghesuiau cîteva farfurii murdare, o balanță farmaceutică, o lupă mare, prinsă într-un stativ și cîteva cărți.

Bătrînelul oftă sfîșietor și începu cu glas tremurat :

— Toată viața mea... Pasiunea căreia i-am închinat cei mai buni ani și toate economiile mele... Știți dumneavoastră ce piese erau ? Păi, numai cele patru intaglii, dintre care una, pe calcedoniu, era o piesă antică...

— Și cum, lași casa așa, nepăzită și pleci la plimbare ?

— Un sfert de oră. Atît ! Cît să iau o sticlă cu lapte și să mă întorc. Vedeți și dumneavoastră... am două yale, lanț, zăvoare... Nu primeam pe nimeni, nici poștașul cînd îmi aducea pensia nu intra în casă... Și nimeni nu știa de colecție. Cît mi-a fost de greu, nimic n-am vîndut, să nu mă expun... Ieșeam din două în două zile, la douăsprezece și jumătate, să-mi iau laptele. Restul îmi tîrguia femeia de serviciu... Și tocmai în sfertul ăsta de oră... Nenorocitul de mine... și își acoperi fața cu batista mototolită.

— Femeia ce spune ? se adresă ABC plutonierului.

— Aveți aici depoziția ei. Azi-dimineață s-a stricat liftul. Pe la 11,30 au venit doi muncitori de la Ascensorul. Nu știe cît au stat, nu i-a văzut coborînd. Și liftul e tot stricat, da' spune că nu e ceva nou, „ăstora pînă nu le pui un sutic în mînă, nu dibuiesc hiba“. A auzit zgomote, lovituri, dar nu le-a dat atenție, știa că lucrează oamenii la lift.

Gelu fluieră ușor, privind pe geam la mulțimea din stația de tramvai. Oamenii se foiau exasperați, sub burnița înghețată.

— Ce spui, flăcău, ce post ideal de observație ? Poți să stai în stație, să pindești pînă iese mosul cu sticla de lapte și nimeni nu te bagă în seamă, îi spuse cu jumătate de voce lui ABC, în timp ce acesta își aprindea țigara de la chibritul pe care i-l întinsese. Și pariez că n-au lăsat amprente... Ehei, hoții din ziua de azi s-au dat naibii, ăștia și cînd sparg un coteț își pun mănuși...

...Într-adevăr, amprente nu erau. Se lucrase ca la carte : fără urme.

— Băieți de meserie, conchise ABC, după ce citise de cîteva ori raportul venit de la laborator.

În birou era frig și aerul greu de fum de țigară.

— L-au filat de mult. Știau ce are Alexiu în dulapul ăla. Drept la el s-au dus. Ia să vedem, cine operează în branșă.

— Romane, ce spui ? se adresă Gelu plutonierului-major Roman, în vreme ce-și consulta nerăbdător ceasul.

— Păi... Tache Baronul... el se pricepea la lucru fin. Da' a ieșit la pensie, că a dat Parkinsonul peste el... Frații Minciunică sînt cazați la noi. Din generația tînără... dar ăștia umblă la casetofoane, la stații Akai... Știu și eu ?

— Auzi, Romane, dar cu Pompilică ce mai este ?

— Ei, tovarășe maior, vă mai aduceți aminte ? Ăla lucra cu schepsis, toți colecționarii aveau dosar la el... Ce lovitură a dat la avocatul Pleșoianu, ăla cu colecția de monede de care nimeni nu avea habar. A făcut pușcărie și, după ce a ieșit, s-a retras la țară iar acum cultivă salate și le vinde la Matache. Îl ajută un nepot...

— L-aș ajuta și eu, mormăi ABC. Cultivatorii ăștia de verdeață sînt plini de bani.

— Romane, fuga la fișier ! Faci o listă cu biografiile romanțate ale persoanelor care crezi că s-ar potrivi la cazul Alexiu... Și află-i fișa și nepotului lui Pompilică... Așa, de-o curiozitate.

— Tovarășul maior Ionescu la tovarășul colonel Banciu, strigă, din pragul ușii, un sublocotenent subțirel.

— Ia te uită, păi nu zic eu bine ? se miră ABC. Abia a venit și iar la șef, iar plimbărici. Că așa e la noi, cine are familie mai grea, și muncă mai multă, cine mai ușoară, nici munca nu-l omoară. După merit... Așa o fi și dincolo ?

— Unde ? se interesă mașinal Roman, care avusese impresia că întrebarea fusese lansată așa, în general, pentru cine o apucă.

— Pe lumea cealaltă, Romane. Da' ce-i cu tine, frumosule ?, reveni el la Gelu ; cum auzi de Gibi, te îmbujorezi de parcă ai fi țărăncuța din cîntecul lui Dan Spătaru... ori te-a impresionat morala mea ?...

Gelu ciocăni la ușa biroului colonelului Banciu și, primind permisiunea, intră :

— Să trăiți, rosti, încremenind în prag.

— Ce cauți la birou ?

— Păi...

— Nu trebuia să fii cu Melina ?

Gibi se înfuria rar, dar bine. Presimțind o asemenea furtună, Gelu își regăsi la iuțeală darul vorbirii :

— Să trăiți, a întîrziat, dar nu cine știe ce. Cît îi stă bine unei femei frumoase, își permise el, schițînd un zîmbet respectuos.

Gibi îl privi scurt și tuși ușor :

— Bănuiam că o să-ți placă. Genul dumitale, intelectuală. Mai ales foarte timidă și cuminte. De, provincială. Dar o fată foarte bună, adăugă el apăsat. Unde e acum ?

— A plecat să se întîlnească cu o prietenă, era grăbită, dar mă sună după-masă.

— Cum, Ionescule, ai lăsat-o singură în Capitală ? Păi, ce te-am rugat eu ? Singură în orașul ăsta în care colcăie tot felul de... oameni ? ! își găsi cu greu cuvîntul colonelul Banciu.

— Mă sună, mi-a spus că mă sună repede, mi-a lăsat și niște cursuri să i le păstrez.

— Ce cursuri ? — izbucni colonelul pe un ton ce vădea o nemulțumire în creștere.

— Nu știu, adică asta mi-a spus că sînt, știți...

— Bine, bine, lasă, ține-i-le, dă-i-le, dar fii atent și n-o mai scăpa din mînă pe fata asta, n-o scăpa ! E ca un copil neștiutor și știi și dumneata cîte nu se pot întîmpla ! Uite, diseară nu mai pot să merg la Operă, așa că te duci cu ea. Ține biletele și după spectacol mi-o aduci acasă. N-o lași singură ! Clar ?... Liber !

e bizari sînt șefii ! Nu mai deparle, Gibi. Pe ăsta nu-l duci cu una cu două, infractorii tremură în fața lui ca pruncii și, cu tot flerul lui, nepotica i se pare turturea nevinovată... Și, vorba lui Gibi, cîte nu se pot întîmpla...

— Ce te hlizești așa, parcă ai tras lozul ăl mare ?... Sau te-a anunțat șeful că ești propus pentru primă ?

— Banii... parcă ăsta-i lucrul cel mai important în viață ? și Gelu începu să-și adune hîrtiile de pe birou.

— Ce faci ? îl privi mirat ABC. Nu cumva te pregătești de plecare ?

— Misiune specială, șopti conspirativ.

— Ești nebun ?... Și cu Alexiu ?

Gelu se uită la ceas.

— Mai am o jumătate de oră disponibilă. Suficient ca să-ți trasez liniile directoare ale tacticii și strategiei noastre.

— Dom'le, m-am săturat de indicații, se enervă ABC. Pune osul la treabă.

— Întrebarea numărul unu în cazul Alexiu este cum au aflat de colecția respectivului cei care au dat lovitura... Remember, bătrînul are fobia vizitatorilor. De ani de zile nimeni nu i-a pătruns în casă.

— Femeia de serviciu, protestă ABC.

— Vezi că ai început să gîndești ? surise Gelu... Urgent, o discuție cu individa... Ai adresa ei ?

— E scrisă în depoziție, răspunse din pragul ușii Roman... I-am fișat și pe posibili și pe probabili, și îi întinse lui ABC cîteva foi.

— Foarte bine, aprobă Gelu, îmbrăcîndu-și vindiacul... Îi luați la rînd... E și nepotul lui Pompilică printre ei ?

— Curat ca lacrima. Lucrează la un ICRAL, ca instalator... N-a căzut în partea unchiului : nu se bate pentru bani, se bate pentru femei... Să vedeți ce chestie... Dau telefon să mă interesez de el la circa unde figurează cu domiciliul, cînd colo colegii îmi spun că individul tocmai fusese adus la ei de vreo oră pentru scandal în stare de ebrietate. Bătuse o femeie, se bătuse cu altul pentru ea, n-am înțeles prea bine.

— Bravo lui. A înțeles omul că în viață dragostea contează... Mă întorc mai spre seară... Vă salut și spor la lucru, tovarăși !

Era aproape șase. Timp pentru un sandviș, un duș, cît să alegi o cravată potrivită și să ajungi la Operă. Gătit ca un ginerică, Gelu se învîrtea neliniștit prin cameră, cu ochii la telefon.

Dacă o fi sunat mai devreme, asta ar fi culmea. Oricum, ar trebui să revină... Acele grăbite ale ceasului îl făcură să înțeleagă că nu mai are decît o alternativă : s-o aștepte la Operă. Desigur, dacă l-a sunat sau nu, va veni acolo...

La Operă, în strălucirea luminilor pe roșul cald al catifelei, frumusețea femeilor în rochii lungi și impodobite cu bijuterii scînteietoare îți ia ochii, iar în sunetul fermecător al nemuritoarelor melodii dragostea înflorește triumfătoare ca mlădița firavă în pămîntul roditor...

Cam așa medita emoționat maiorul privind oamenii care urcau grăbiți treptele. Destul de puțini, de altfel. Mai mult bătrînei, cîțiva pușlamale îmbrăcați în scurte și pantaloni matlasați, un grup de bărbați mărunți și cu ochi bridați, probabil vreo delegație oficială. Păi, pe vremea studenției lui, deși tot repertoriul ăsta era, de cîte ori n-a făcut coadă de la trei noaptea pentru un bilet la Lacul Lebedelor, la Nunta lui Figaro... S-au lenevit oamenii, preferă să stea în fața micului ecran. Nu zic, și acolo, cîte filme, cîte piese interesante, ca să nu mai vorbim de programe de divertisment, și cîte și mai cîte... Dar, oricum, opera e altceva...

Timpul trecea și Melina nu se arătase încă. Emoția cu care privise la început fiecare siluetă feminină se transformase încetul cu încetul în enervare. Șapte și cinci... doar cîte un întîrziat mai venea gîfîind... și zece, luminile din hol se stinseră, rămînînd doar un bec firav.... și un sfert... pe trepte nu mai erau decît el și o tînără înaltă, osoasă, într-un palton ca o pelerină și cu o căciulă de blană caraghioasă care-i dădea un bizar aer de Vlad Țepeș în fuste... Și cu ochelari.

Cît de nedreaptă e soarta... Nefericita asta stă și dîrdîie, așteptînd cine știe ce ipochimen, iar el a rebegit de frig așteptînd-o pe Melina... Ce ar fi să meargă la ea, s-o ia frumos de braț și să intre în sală ? Cît de fericită ar fi... Înduioșat, Gelu o fixă, dar, la vederea sprîncenelor stufoase ce se încruntau sub căciula istorică, se scuturâ înfiorat și o luă grăbit pe trepte...

ABC înghiți antinevralgicul și sorbi ultima picătură de ness. Era ora 20 și 13 minute și încă nu aflase făptașul. De fapt, afacerea Alexiu era un caz de rutină. Indiscutabil, spargerea fusese dată de profesioniști. O dovedeau acuratețea și minutajul perfect. Or, hoții, ca și circarii, au fiecare numărul lor. Și, din fericire pentru oamenii cinstiți și pentru apărătorii lor, o dată ce s-a specializat într-un tip de infracțiune, hoțul rar se mai hazardează în altceva. Astfel, există specialiști în găini, în butelii, în poșete, în valize, în apartamente și așa mai departe. A, desigur, mai sînt și amatorii, de obicei minori sau flotanți — și aceștia sînt o adevărată pacoste — dar imediat se vede dacă a fost treabă de profesionist. Și miliția posedă liste bine puse la punct în care hoții sînt grupați pe căprării, fiecare cu „stilul" lui. Rareori apare cîte un nume nou și nici acela nu răsare așa, din senin. De regulă se dovedește că, înainte de a se lansa, a ucenicit la vreun meșter cu state vechi.

Din fișele aduse de Roman reieșea că în furtul calificat de obiecte de artă se ilustraseră vreo duzină de nume. Or, ca un făcut, niciunul nu putea fi acuzat de lovitura din Schitu Măgureanu. Unii se retrăseseră, alții meditau în dosul gratiilor la vicisitudinile soartei, iar cîțiva se odihneau prin diverse cimitire. În mod cert, era o ramură pe cale de dispariție... Și atunci ?

Un nesperat time-out amînă găsirea răspunsului : ușa se deschise și în încăpere pătrunse o femeie — a cărei privire oscila între neîncredere și teamă —, iar în spatele ei, Roman.

— Dînsa e Ana Dobre, o prezentă Roman, împingînd-o ușor spre biroul lui ABC. Femeia de serviciu.

ABC o invită să ia loc și femeia se așeză pe colțul unui scaun :

— Tovarășe șef, sînt femeie cinstită... De ce m-ați adus aici ?

— Dumneata crezi că la noi vin numai răufăcătorii ? — zîmbi ABC. Vin și oamenii cinstiți, cînd vor să ne ajute...

— Cum, doamne iartă-mă, să vă ajut ? ! Că pe mine parcă m-a lovit cu leuca în moalele capului cînd am auzit că au intrat hoții la domn' Valter. Că nu mă miram dacă spărgeau la alții din bloc, da' la dînsul, care-i sărac de mai că n-are după ce bea apă ? !... Așa ceva nu s-a pomenit... Or fi greșit apartamentul !

— De cînd îl cunoști pe Valter Alexiu ?

— De vreo zece ani, de cînd am început să lucrez în bloc. Eu îi făceam curat, îi mai tîrguiam cîte ceva ; de multe ori îi cumpăram din banii mei, că mi-era milă de el, că are o pensie ca vai de lume.

— N-ai văzut niciodată obiecte de valoare în casă ?

— Ce valoare, păcatele mele ? ! se bătu femeia cu palmele peste genunchi. Numai gioarse, că nici un cerșetor nu le-ar păstra în casă.

— Dar în dulapul pe care-l ținea încuiat ?

— Acolo avea cartea la care lucra. Toată ziua scria la ea. Zicea că mai are puțin și va fi gata și apoi se va umple de bani și-mi va plăti și mie înzecit tot ce făcusem pentru el... Vai de mintea lui, oftă femeia, că-i plecată cu sorcova.

Răspunsurile femeii alungaseră zîmbetul de pe chipul lui ABC ; privirea îi era mohorîtă cînd întrebă pe un ton plictisit :

— Îl vizita cineva ?

— Nimeni, îl asigură femeia. Cu ăștia din bloc nici măcar nu se saluta, iar din afară n-am văzut să-i fi călcat cineva pragul în ultimii ani. Înainte, pînă acum vreo șase-șapte ani, mai venea nepotul lui.

— Și de ce nu-l mai vizitează ?

— Domn' Valter zice că lucrează la un șantier în Maramureș și că n-are timp să mai vină prin București... Da', și se aplecă spre biroul lui ABC, adevărul e că face pușcărie. Lui dom' Valter însă îi e rușine să spună. Eu am aflat de la băiatul meu.

— Dar el de unde știe ? o privi mirat ABC.

— Cum să nu știe ? Că doar el l-a judecat.

ABC tuși de cîteva ori, îi mulțumi și o conduse pînă la ușă. Își aprinse o țigară, trase cîteva fumuri și o stinse cu un gest brusc în scrumieră... De unde au aflat cei care au dat lovitura de colecția Alexiu ?... Vizitatori nu, de la Alexiu în nici un caz — avea el senilitatea vîrstei, dar nu era nebun — iar corectitudinea femeii care părăsise încăperea nu putea și nici

n-ar fi fost bine să fie pusă la îndoială. Tot eliminînd, nu-i rămăsese decît o singură filieră posibilă : cei de la Patrimoniu ! Intra într-o zonă cu nisipuri mișcătoare, în care la fiecare pas te poți afunda pînă-n gît. Mai luă un algocalmin și decise să-l aștepte pe Gelu, să străbată în doi nisipurile și implicațiile lor...

...Gelu înainta zgribulit pe străzile ude, rumegînd coaja coclită a dezamăgirii... L-o fi sunat, nu l-a găsit și s-a dus direct acasă. Să vezi acum dandana cu Gibi ! Și, în plus, adio muzică, lumini, adio atingerile acelea care îți fac nervii să zbîrnîie ca strunele unei viori... Un ceai fierbinte cu rom din plin, plapuma caldă, rubrica de decese din România liberă... Slabe consolări... Mai ales că și acestea vor veni mai tîrziu. Întîi să ajungă acasă, să se schimbe, apoi să se întoarcă la birou, să vadă cît progresase ABC în afacerea Alexiu și de abia pe urmă...

În holul blocului, un bec chior lumina lista cu cotele de întreținere pe care o studia atent un individ într-un balonzaid răpciugos. Liftul se urni hurducat și, în oglinda pistruiată, privindu-și chipul prelung își adresă o strîmbătură plină de dezgust. Pe palier era întuneric. La lumina brichetei vîri cheia în broască și se chinui o vreme să deschidă. Asta ar fi culmea, să i se fi blocat yala ! Neașteptat, ușa se deschise și Gelu clipi ametit de lumină. O siluetă promițătoare împodobea pragul.

— Scuzați ! Cred că... bîigui dezorientat.

— Crezi că te pap, scumpi, ori nu-ți recunoști casa ? Hai, intră !

Gelu avu senzația că este aruncat în miraculoasa vîrstă a copilăriei, în care zîne bune pot apărea cînd și unde nici nu gîndești. Supus, pătrunse în vestibulul în care recunoscu tapetul ofilit, oglinda cu ape, covorul care ar fi avut nevoie de un scuturat bun... Toate erau prea bine știute, chiar și vălmășagul de ghete, cizme, papuci scîlciați... Papucii lui ! Deci, și casa era a lui ! !... Dar zîna ?

Tolănită într-un fotoliu, în mînă cu un pahar în care sclipea o licoare aurie, era ea...

— Melina ! Tu ! Cum ai ajuns aici ?

Făptura rîse amuzată și, arătîndu-i sticla de rom, îl întrebă :

— Vrei și tu ? Hai, toarnă-ți ! Te-am speriat? Nu știu cum s-a făcut, dar m-am trezit cu portofelul tău la mine. Probabil cînd ți-am scos batista s-a agățat și el și mi-a căzut în sac. Și atunci, ce mi-am zis : ia să-i fac o surpriză! ...Îți plac surprizele, nu ? se pisici ea... Cînd ajung aici, nimeni acasă, în schimb ușa descuiată. Căscatule, unde ți-a fost gîndul ?

Gelu rămase ca prostit. Formidabilă fată, cită botărîre, ce spirit de decizie, se cunoaște că-i nepoata lui Gibi. Cu mîna tremurîndă turnă în pahar și dădu băutura peste cap.

— Cin-cin ! ură el, după ce golise paharul.

— Cin-cin, scumpi ! dar așa închini tu, cu paharul gol ?

— Scuză-mă, și cu un gest mașinal își umplu din nou paharul, sorbindu-l bărbătește... Știi, te-am așteptat la Operă, fiindcă...

— Vai, ce drăguț ești, dar n-am timp, acum sînt foarte grăbită, altă dată. Am mult de învățat. Vrei să-mi dai servieta ?

— Poftim ? — se uită el buimac la sticla de rom... A, servieta !... N-o am aici, dar...

— Cum, n-o ai ? își încruntă frumoasa sprîncenele mătăsoase, punînd cu un gest brusc paharul pe masă. Cum n-o ai ? — repetă pe un ton mai înalt.

— Păi, nu știam că... Am lăsat-o...

— Robert, zice că n-o are ! Ce ne facem ?

Resemnat, Gelu renunță să se mai mire. Privi doar cu o vagă curiozitate bărbatul care-și făcu apariția din dormitorul întunecat. „Ce papițoi !" își spuse cu invidie. Bărbatul, Robert, pe cît se părea, bătea peste patruzeci, dar avea acel farmec „canaille", cum spun francezii, care se pricep în problemă, care sucește uneori mințile unor femei de la care te-ai aștepta la mai mult discernămînt. Părul, înspicat cu fire argintii, sacoul în carouri mari alb-bleumarin se întindea perfect peste pectoralii care dovedeau o deosebită grijă pentru forma fizică. Într-un cuvînt, bărbatul respira distincție, ceea ce făcu un contrast de-a dreptul brutal cu vorbele pe care le rosti :

— Amărășteancă păguboasă ! Ți-am spus și ți-o repet... Scoate, neică, servieta, că mă supăr și-mi crește tensiunea.

Buimăceala în care Gelu plutea de vreun sfert de oră nu făcu decît să salte cu un grad, două, maiorul simțind acel fel de amețeală pe care o mai încercase doar pe puntea unei șalupe pe care avusese nefericita inspirație să se afle în timpul unei hule prelungite :

— Cred că e o confuzie, începu el...

— Confuzie, pe mă-ta, ripostă Robert și pumnul îi poposi în falca maiorului, propulsîndu-l pe hol.

Din învîrtelile în jurul propriei axe, maiorul atinse ușa de la intrare tocmai în momentul în care soneria începu să țîrîie. Întredeschise ușa, și :

— Pe cine... începu el o întrebare al cărei final avea să rămînă nerostit, pentru că în clipa următoare se simți catapultat de o forță supraomenească și ateriză brutal printre ghetele și pantofii nelustruiți.

Un fel de buldozer negru, păros, înzăuat în piele lucioasă, trecu în viteză pe lîngă el, oprindu-se în mijlocul încăperii, precum taurul în arenă.

Bizara Melina scoase un fel de mieunat înalt și se repezi spre dormitor.

— Nu mă omori, Mariane, imploră ea din întuneric.

— Prinde-o, nea Mariane, că iar ne scapă, se auzi un glas de soprană de undeva, din stînga lui Gelu.

„Încă unul !" își comunică acesta, începînd pe tăcute o numărătoare băbească a celor prezenți.

— Ți-am spus ? ! — comentă soprana, în fapt un tînăr bubos din a cărui înfățișare se remarca o pereche de cizme de cow-boy, mov, cu tocuri înalte și pinteni auriți... Ți-am spus că-i parașută ...și tu dădeai în mine...

Buldozerul Marian se înfundă în întunericul dormitorului de unde reveni împingînd înaintea sa pe superba Melina, care se zbătea în cel mai pur stil al comediei mute, reușind să-și pună în valoare curbele voluptoase.

— Umbli cu vînzare, ai ? Te ținui pe palme ca p-un bibelou de porțelan și tu te joci de-a Iuda ?... Mă luași de fraier, care va să zică !

— Laba jos, mîrlane ! rosti Robert pe un ton nu prea convins.

Marian o lăsă pe femeie, care se așeză nițel cam brusc pe unul din fotolii, și se repezi la Robert. Fără să-i lase timp să schițeze vreo mișcare de apărare, își înfipse mîna cît lopata în reverele blezerului și-l smuci, înălțîndu-l

pînă acesta pierdu contactul cu solul ; apoi, cu latul celeilalte mîini îl izbi scurt o dată, prea de ajuns după felul în care Robert se muie aterizînd ca o parașută dezumflată pe dușumea.

— Mai e unu aici, mai e unu aici, se bucură, isteric, bubosul. Fă-l planor, nea Mariane !

— Domnișoară Melina, nu vă temeți, strigă Gelu lansîndu-se plin de elan în atac.

Elanul lui, care ar fi putut fi socotit cel puțin temerar în condițiile date, avea însă o explicație de mare simplitate : Gelu, șocat de șirul de evenimente injustificabile la care asistase, ajunsese la concluzia că doarme și visează unul din acele vise bizare care urmează după o cină prea îmbelșugată sau prea frugală. Or, în vis, e știut, totul se întîmplă după alte legi decît cele ale banalei realități. Te asediază zece zdrahoni cît dulapul ? Îi dobori doar cu un deget și apoi primești sărutul preafrumoasei, moment în care de obicei sună ceasul, amintindu-ți că este cazul să reintri în normal. Sînt, e drept, și coșmaruri în care toate merg pe dos. „Ca acum" — murmură Gelu în momentul impactului. Marian se scutură ușor și, făcînd un pas înapoi, îi propti mîna cu degetele desfăcute în nas :

— Ușurel cu tata, bubui el în vreme ce Gelu, printre zăbrelele degetelor butucănoase, urmări traiectoria pumnului care, desemnînd o elipsă perfectă, se mări, se mări pînă îi explodă în moalele capului.

Zmucit de pumn, efectuă jumătate de întoarcere și, observînd bătrînelul din pragul ușii, mai gîndi :

— Și cu ăsta, cinci... apoi filmul se rupse pentru o vreme.

. . . . . .

— Ei, hai nu mai plînge... Două, trei copci, acolo, n-or să-ți strice profilul. Te așteptăm cu toții... Da, cu nerăbdare. Și, ai grijă de tine : un furt, o spargere... n-ar mai lipsi decît să te chidnapeze... Cum, cine ? Găsești tu vreo blondă...

ABC puse telefonul în furcă și se adresă plutonierului Roman :

— Ceai și cîteva aspirine... Unde i-ai dus ?

— La camera nr. 6. Abia îi țin băieții să nu se sfîșie.

În încăpere domnea într-adevăr un vacarm de nedescris. ABC salută cu un zîmbet amuzat persoanele prezente :

— Bună seara și bine ați venit la noi. Doriți un ceai ?

Se lăsă o tăcere plină de stupefacție. Urmărindu-le chipurile, ABC își spuse că rareori i-a fost dat să vadă un sortiment atît de variat și avariat. Femeia blondă și cu forme voluptoase părea aidoma unei statui care a zăcut vreme îndelungată pe fundul mării. Alături de ea, un bărbat între două vîrste, cu mustață à la Clark Gable își tampona fața, plină de zgîrieturi, cu o batistă din care se înălțau arome de lavandă triplă. Cei doi, mai tineri, nu se asemănau decît prin costumație : geace de piele lucioasă și cizme de cow-boy. În rest, păreau replica mai tînără a celebrilor Stan și Bran. Bran rotea priviri furioase închizînd și deschizînd ritmic pumnii uriași, celălalt, subțirel și scundac se tot trăgea în spatele grosului, smiorcăindu-și nasul ascuțit. Și între ei, cu un aer blajin și îndurerat de misionar în mijlocul canibalilor, un bătrînel soios într-un balonzaid lung, cu poalele pline de noroi.

— Cum ați ajuns aici, doamnelor și domnilor ?

Ca la semnalul baghetei dirijorale, se porniră cu toții :

— Mitocani... Haimanale... Ce am eu de împărțit cu ei ?... Sînt fată cultă, tovarășe maior...

— Parastasul mă-tii de putoare...

— M-a rugat s-o însoțesc... Este prietena mea din copilărie... Confidentul...

— I-a stricat viața bietului orfan. Tov. maior, dumnezeu și maica domnului știu cum l-am crescut !

— Mă desolidarizez... Băgați-i la gherlă...

— Liniște ! ABC tuși sec apoi, arătînd cu degetul spre bătrîn, le spuse mustrător celorlalți : Un pic de respect ! Pompilică, ai cuvîntul !

— Ce să spun ? oftă bătrînelul... Am necazuri cu băiatul ăsta, arătă el spre matahala neagră de furie.

— Scorțaru Marian.

— Da, nepotă-miu... Soră-mea, săraca, mi l-a lăsat în grijă cu limbă de moarte. Ca pe o floare l-am crescut... Muncitor bun, e și pe panou... Da' i-a sucit individa mințile și-a dat în boala geloziei.

— Eu, individă ? Bă, hodorogea, multe ca mine ai cunoscut tu și cu gorila de nepotu-tu ?

— Domnișoara Niculina Stan. Mărul discordiei...

— Ce măr, tovarășe, ce măr ? Poamă. Și ce poamă. Că nea Marian și pe mine m-a bătut azi pentru ea.

— Dumneata ești Niculae Ion, „colegul"...

— Un nenorocit și un bețiv, tovarășe maior. Azi la prînz s-au îmbătat și s-au luat la bătaie de i-a dus la secție. Mi-era milă de ei și i-am primit în casa mea, să-i omenesc. Iar ăsta bătrîn mă urmărește peste tot... Niște huligani și bolnavi psihic.

— Exact. Iar eu am însoțit-o pe prietena mea pentru că îi era frică de brutele astea...

— Dumneata ? A, Bobeică Vasile, zis Robert, trei luni pentru atentat la bunele moravuri, șase luni pentru proxenetism...

— Eroare judiciară...

— Pește ordinar...

— Deci, o poveste de amor... Buun... Dar în casa cetățeanului la care v-ați bătut, ce căutați ?

Urmă o clipă de liniște. Apoi, tumultul izbucni și mai vîrtos :

— O cunoștință, cu care...

— Pezevenchiul ăla... Îl prind eu...

— Amantul cadînei... Tov. maior, la gherlă cu el...

— Tov. maior, v-am mai spus, e o stricată. Da, am urmărit-o. Mi-e milă de bietul băiat, de sufletul lui amărît... I-am spus : Vezi, mă ? cu toți te însală...

— Deci, tot amorul, bată-l vina... Da, da. Interesant... foarte interesant... căzu ABC pe gînduri... Da, o poveste frumoasă... cu sfîrșit trist, suspină el. Ascultă, Pompilică, de Alexiu ai auzit ?

— Ce ? tresări uimit Pompilică. Care Alexiu?

— Din Schitu Măgureanu. Colecționarul... N-ai auzit de el ?

— Eu, să mă bată Dumnezeu din ceruri, dacă...

— Vezi, nu spune vorbă mare că s-ar putea să te audă și... Da, nu zic nu, frumoasă povestea voastră, dar eu știu una și mai și... cu un vulpoi bătrîn care nu s-a lăsat de rele și i-a

pus pe alții să intre în cotețul cu găini. Numai că, atunci cînd treaba era gata și urma să pună laba pe pradă, ia-o de unde nu-i ! Așa-i, Pompilică ?

— Ce pradă, ce poveste, tov. maior ? Vă bateți joc de bătrînețea mea... Sînt curat ca lacrima... Eu îmi văd de treabă...

— Știu, vinzi salată în Matache.

— Ridichi de lună... Știe toți, m-a văzut toți... Și băieții, oameni muncitori, la slujbă, nu ca alții, arătă el spre Niculina și spre Robert, care-l privi cu un aer indignat.

— Da, da... Uite ce scrie aici, bătu ABC într-o hîrtie... Scorțaru Marian și Niculae Ion s-au prezentat la slujbă la ora 7. S-au dus la clientul... unde au ajuns abia la ora 13 și au plecat un sfert de oră mai tîrziu, spunînd că vor reveni a doua zi... Canci, alibi, băieți...

— Tov. maior, izbucni Pompilică, sîntem curați. Faceți percheziție. La mine, la ei... Găsiți ceva ? Nu ! Atunci de ce vorbiți ?...

— Daa... Unde o fi prada ? Asta e problema. Și atunci, revin la o întrebare mai veche : ce căutați în casa de unde v-a luat miliția pentru scandal ? Știți cine stă acolo ?

— Ehe, mormăi Marian. De-aș ști, ce i-aș mai suci gîtul...

— Că chiar, țipă ascuțit prietenul său. El de ce nu e aici ? Că doar el e... cum spuneați, mărul...

— Mda. O fi la el prada ?

— Căutați, tov. maior, de ce să nu căutați, că noi sîntem curați ca lacrima.

— Domnișoară, mata trebuie să-l cunoști...

Niculina roși discret și-și aranjă cîrlionții zburliți :

— E un... mă rog... un...

— Un fraier, domnișoară. Așa ți-ai spus astăzi la două, cînd m-ai văzut la ceas, la Universitate și cînd mi-ai dat servieta cu „hîrtoage" să ți-o păstrez. Ca să fii sigură, mi-ai subtilizat portofelul... Felicitări, ai sînge rece și putere de decizie... Și, apropo. cu ghiveciul ce-ai făcut ?

Nelu Ionescu, oprit în pragul ușii, privea adunarea încremenită cu un zîmbet strîmb ; pe chipul său, un plasture și vreo două pete de mercurocrom îi dădeau o alură războinică.

— Vi-l prezint pe tovarășul maior Ionescu, în casa căruia ați avut neșansa de a vă rezolva conflictele...

Mîriituri, un țipăt ușor și vreo două sughițuri punctară tăcerea. Apoi, Pompilică, revenindu-și cu o viteză uluitoare, strigă răgușit :

— Ea e hoața ! Arestați-o !

— Eu ? își roti frumoasa ochii scînteietori. Eu ? Ei bine, vreți să știți cum stau lucrurile ? Buun... Tov. maior, zîmbi ea dulce, dacă știam cine sînteți, s-ar fi rezolvat totul pe loc...

— Sînt convins, îi răspunse la fel de dulce Gelu. Deci, povestea ! Romane, treci și scrie.

— Pot să am o țigară ? Mulțumesc, sorbi ea prelung fumul. Printr-o întîmplare nefericită, am intrat în relații intime cu această brută, arătă ea cu dispreț spre Marian, care o privea ucigaș. Scurt, mi-am dat seama că el și pramatia de bunicu-său pun ceva la cale. Și azi pe la prînz au venit foarte agitați : au lăsat în hol geanta cu scule și au plecat, spunînd că se întorc imediat și să pregătesc ceva de mîncare. Printre scule era o servietă-diplomat, închisă. Pînă să mă decid eu, au venit din nou cu boșorogul și s-au pus pe benchetuit. M-au trimis după vodcă și, cînd am ieșit, am reușit să iau servieta. Voiam s-o duc la Robert, să ne sfătuim, s-o ducem la miliție. Am luat un taxi, dar la Universitate a avut pană de cauciuc. Nu știam ce să fac, trebuia să mă întorc urgent. Atunci l-am văzut pe tov. maior și chipul lui mi-a inspirat încredere...

— Ai ochi buni, domnișoară, surise ABC.

— Da... Cînd m-am întors, ăștia se luaseră la bătaie pentru servietă și-i dusese la secție. Voiam să recuperez servieta și am telefonat la tov... Pe urmă l-am rugat pe Robert să mă însoțească și, cum nu răspundea la telefon, ne-am dus să-l așteptăm...

— În casă. Vezi, Gelu, dacă uiți mereu ușa deschisă...

Niculina plecă ochii cu un aer de mironosiță și continuă cu voce mică :

— Bătrînul m-a urmărit, și... Jur că voiam să-i dau pe mîna miliției, dar fără servietă...

— Da, da, servieta... Apropo, Gelu, unde-i servieta ?

— Păi, unde să fie ? Unde-i era locul...

Gelu se îndreptă spre birou, deschise sertarul și, scoțînd geanta-diplomat, o puse pe birou.

— E închisă. Pompilică nu vrei să-ți folosești talentele ? Sau mă lași pe mine ? Nu vreau să vă răpesc plăcerea de a admira prada după care ați alergat o zi întreagă...

...După ce se domoli zarva, ABC se întinse de-i trosniră oasele și-i zîmbi lui Gelu :

— Bravo, băiete, ai făcut treabă bună. Te-a ajutat flerul tău infailibil, nu-i așa ? Cînd mă gîndesc cum trebuie să fi arătat cu ghiveciul ăla în brațe... Nu degeaba te-a ales Niculina... Apropo, ce-i cu nepoata lui Gibi ? E mișto ?

— Dumnezeule ! își trase trăznit Gelu o palmă peste frunte. Păi dacă Niculina nu e Melina, atunci unde e Melina ? Mă omoară Gibi.

— Taci, am impresia că a și venit...

Un tropot amenințător se apropia și, ca smulsă de o tornadă, ușa se lovi de perete. În prag apăru o făptură înaltă, cu sprîncene încruntate sub căciula care amintea de aceea a viteazului și crudului domn al Țării Românești.

— Vlad Țepeș.... îngăimă Gelu, recunoscînd silueta pe care o lăsase tremurînd pe scările Operei.

— Îl caut pe unchiul meu, colonelul Banciu.

ABC o privi uimit, îl privi apoi pe Gelu, remarcîndu-i paloarea și, cu o voce mieroasă, rosti :

— Sărut mîinile, domnișoară Melina. Colonelul nu-i aici. Cu ce vă putem fi de folos ?

— Folos ! bufni făptura. Îmi spune că trimite un subaltern al lui să mă însoțească prin oraș. Buun. Aștept ca o caraghioasă în fața la Arhitectură, de se leagă toți golanii de mine... Buun. Pe urmă, mă duc la Operă. Și stau și acolo pînă-mi îngheață și sufletul. Păi, cum vine asta ? Ia ascultă ! i se adresă ea lui Gelu, care părea înlemnit. Parcă te-aș cunoaște... Dar la față ce-ai pățit ?

— Maiorul Gelu Ionescu a fost rănit la datorie. Dar nu-i grav și va avea plăcerea să vă conducă acasă.

Melina îl privi pătrunzător o clipă apoi, înconvoind un deget cu unghie ascuțită, rosti scurt :

— Hai !

Hotărît, martea sînt foarte multe ceasuri rele, își spuse Gelu, ridicîndu-se supus.

Povestiri de MOROGAN-SALOMIE

Crima nu e rentabilă

În timpul ultimilor zece ani, toată lumea fredona în Statele Unite un cîntec al cărui refren era „Crima nu e rentabilă". De fapt, nici nu e.

Dar în zilele noastre, la Chicago, în zona North Clark există un mare magazin de ţigări pe a cărui faţadă e scris, artistic, cu litere argintii, numele „Eddie". Mai sînt încă patru astfel de magazine şi două sifonării care îşi dispută acelaşi nume şi acelaşi proprietar..

„Eddie" nu e numele său adevărat (şi chestia e valabilă şi în cazul milionarilor), dar Eddie este singurul gangster real şi dat dracului din timpul perioadei 1929 — a trăscăului procurat pe sub mînă, a atacurilor banditeşti, a magazinelor aruncate în aer — care a profitat de pe urma crimei.

Cu toate astea, trebuie să am grijă ce spun despre el, pentru că nevastă-sa, Gerda — prietenă cu mine — e înclinată să devină cam gomoasă cu tipii care încearcă să-şi bage nasul în treburile lui Eddie, iar eu nu vreau să fiu tras de urechi — nici măcar prin poştă !

În 1929, Chicago era atît de deschis cît poate fi un oraş care s-a remarcat prin evitarea prohibiţiei pe vremea cînd Statele Unite sufereau de „secetă". Bandele de gangsteri, politicienii, pistolarii şi — o spun cu părere de rău — unii poliţişti (indiferent de grad) erau strîns legaţi între ei de o învălmăşeală de crime, pe care uneori autorităţile le descurcau cu greu.

Exista, totuşi, un mare număr de poliţişti care nu luau mită şi care, în propria lor defavoare, îşi făceau uneori datoria. Printre aceştia se afla şi căpitanul de poliţie Nils Olinsen, un specimen cu ochi albaştri, înalt de şase picioare şi dotat cu doi pumni zdraveni, născut din tată suedez şi mamă irlandeză — ceea ce conferă o bună origine oricui, mai ales la Chicago.

Într-o seară, după ce banda lui Purple Mob procedase, în partea de nord a oraşului (care, fiindcă veni vorba, e o zonă liniştită şi nu agreează crima pe scară mare), la o „mică" execuţie în masă, Olinsen avu nefericita idee să-l aresteze pe individ, care se avea aşa de bine cu toţi politicienii locali — de la cel mai umil funcţionar districtual, pînă la cel mai important mahăr civic —, încît se bucura de imunitate deplină din partea poliţiei.

Asta ar trebui să indice că Olinsen — care avea vreo 50 de ani — nu-şi pierduse curajul, încă. Dar curajul nu era pus în slujba unui scop util.

A doua zi dimineaţa, individul era eliberat pe cauţiune, iar Olinsen era informat oficial, pe un ton politicos, că era transferat tocmai în cealaltă parte a zonei North Clark Street — o secţie de poliţie unde nu se întîmpla niciodată nimic, iar un căpitan încă ambiţios ar fi putut, cît era ziulica de mare, să-şi troznească degetele fără să aibă vreodată şansa de a fi promovat.

Acest transfer (pe care unii îl numeau „deportare") era o metodă curentă folosită de politicienii mituiţi de gangsteri pentru a-i „domoli" pe ofiţerii de poliţie prea zeloşi. Procedeul, de obicei, le zdrobea inimile în mai puţin de o lună.

Dar nu aşa se întîmplă şi-n cazul lui Olinsen. Acesta zîmbi sarcastic în timp ce citi ordinul şi plecă la noua secţie, luînd cu el doi detectivi (transferaţi şi ei datorită participării la nefericit inspirata arestare), pe nume Yates şi Shansy.

Pe drum, Shansy (care era irlandez) le spuse că a cumpărat nişte cărţi noi de joc pe care le puteau folosi în timpul serviciului, pentru că trebuiau cumva să-şi omoare vremea !

Trei luni mai tîrziu, destinul hotărî să le întindă o mînă : un gentleman, pe numele lui Anselmo Perruqui, îşi mută „cartierul general" în districtul North Clark Street. Perruqui fusese în branşa spirtoaselor. În procesul edificării averii sale, se presupune că venise de hao tot atîtor competitori — dacă nu mai mulţi — ca şi predecesorii săi. Faptul acesta în sine îl indica drept mare mahăr. Dar Perruqui, a cărui ambiţie nu era, totuşi, satisfăcută, s-a hotărît să extindă şi să înceapă operaţiile printre curăţătoriile şi boiangeriile care

abundau în zona North Clark Street.

Stabilindu-se aici, Anselmo Perruqui a procedat la trimiterea emisarilor săi de-a lungul și de-a latul districtului, invitîndu-i politicos pe cei mai importanți patroni din branșa curățătoriilor și boiangeriilor să devină membri ai „asociației sale protectoare". Cei care înclinau să ezite erau informați, cu zîmbetul pe buze, că ar fi bine pentru ei să se hotărască repede, căci altfel cineva ar putea să arunce o „banană" în interiorul magazinului — o „banană" fiind o bombă bine executată, de mici dimensiuni, care era pe atunci foarte îndrăgită de majoritatea tipilor care se ocupau cu represaliile dure împotriva contribuabililor șovăielnici.

Din nefericire, majoritatea proprietarilor din domeniile curățătoriilor și boiangeriilor din district au ajuns la concluzia că mai degrabă îi plătesc lui Perruqui, decît să le fie magazinele aruncate în aer sau camioanele furate și conținutul lor ars — toți, cu excepția unui individ încăpățînat, Jake Sharman, de la „Sharman Cleaners Incorporated" („Curățăm pe placul dumneavastră"), care s-a purtat grosolan cu trimisul lui Perruqui.

Tristul rezultat a fost că, trei zile mai tîrziu, o persoană rău intenționată a aruncat o „banană" prin ușa deschisă a celei mai mari prăvălii a lui Sharman, din Banell Street. Locul a fost devastat rău, iar Jake, cu spume la gură, i-a telefonat direct lui Nils Olinsen și l-a întrebat dacă mai există poliție în district, și dacă da, cu ce se ocupă. Nils a acționat rapid. El voia să-l prindă pe adevăratul aruncător de bombe. Yates și Shansy nu erau cunoscuți în zonă, și, la mai puțin de o oră după telefonul lui Sherman, ei se aflau în circiumile și tripourile de care districtul era plin, și încă mai este.

Shansy a fost cel norocos. În 24 de ore, prinsese un fir în problema expertului în „banane", iar după alte 12 ore putea să-i raporteze lui Olinsen că cel care aruncase bomba era un tip de 25 de ani, foarte arătos, cu mare trecere la fete, care își zicea Eddie — și se pare că nimeni nu-i știa celălalt nume.

Shansy putea să mai raporteze că Eddie era un recrut recent în „batalionul" lui Perruqui și își petrecuse în zona North Clark Street cea mai mare parte a vieții.

Olinsen mormăi satisfăcut și îi ordonă lui Shansy să-l aducă pe tip la el, cu rezultatul că 48 de ore mai tîrziu Shansy se prezentă la secție cu Eddie, a cărui față arbora un zîmbet fermecător și inocent, care demonstra uimirea sa totală de a fi bănuit de ceva rău.

Cu o țigară în colțul gurii, Olinsen stătea în spatele biroului pe un balansoar și-l privea pe Eddie cu un anume dezgust.

— Deci, tu ești băiatul ăla isteț care a făcut fărîme dugheana lui Sharman. Presupun că ai un alibi.

— Bineînțeles, răspunse Eddie nepăsător. Magazinul lui Sharman a fost distrus marți dimineața, la unsprezece. La ora aia eu eram la Seegar's Pool Hall de pe strada 12 și sînt vreo 40 de tipi care m-au văzut acolo și pot să depună mărturie.

Zîmbetul său era pur și simplu dezarmant.

— Știu eu cum vine asta. Ți-ai aranjat alibiul înainte de a face trebușoara. Perruqui a avut grijă de asta, și tu te bazezi pe faptul că n-o să aibă nimeni curajul să intre în boxa martorilor și să spună că te-a văzut aruncînd bomba, chiar dacă te-ar fi văzut. Și asta pentru că, după aceea, prietenii tăi ar avea grijă să-l „aranjeze".

Îl privi pe Eddie.

— Pentru un nemernic ești un tip arătos. Un puști. Ai umeri largi, brațe și picioare puternice și un zîmbet cuceritor. Cred că fetele se dau în vînt după tine. Știu totul despre tine. Nu ai cazier, pentru că de-abia ai intrat în banda lui Perruqui. Aș fi preferat să ai !

Iar după ce aruncă chiștocul țigării :

— Ești un putregai de duzină — un rezultat al prohibiției, continuă el. Ești un puști timpit și crezi că doar cei săraci cu duhul își cîștigă existența muncind. Speri să poți să ciupești cîteva sute de dolari pe săptămînă de la Perruqui și că asta o să-ți meargă la infinit.

Făcu o pauză, dar Eddie nu zise nimic.

— Știu cum ajung tipi ca tine în bandele de gangsteri, continuă Olinsen. Nu degeaba sînt de 25 de ani polițist. Începeți din copilărie, furînd mere de pe tarabele din stradă, apoi intrați în afacerea cu ziare și stați la colțul străzii pîndind apariția unui copoi. După ce creșteți, singurul lucru pe care visați să-l faceți e să vă alăturați gangsterilor. Sfîrșiți prin a ajunge la Sing-Sing, pe scaunul electric sau la morgă. Mă întreb care din aceste trei lucruri o să ți se întîmple ție.

Zîmbetul lui Eddie se lăți. Olinsen își zise în sinea sa că era un puști al dracului de arătos.

— Habar n-am, răspunse Eddie. Dumneata știi totul. Dumneata spune-mi !

Căpitanul de poliție își ridică sprîncenele cu dezgust :

— Ieși afară, urlă el. Nu am dovezi ca să te pot reține. Știu că tu ai devastat magazinul lui Sharman, și o știi și tu, dar nu o pot dovedi, și tu știi că nu pot, dar țin să te avertizez că atunci cînd o să am ceva împotriva ta — indiferent ce — o să trimit un băiat de-al meu să te ridice și să te facă scăpat pe drum. Ar putea să-și exerseze tirul în timp ce fugi. Și acum șterge-o !

Eddie își ridică pălăria și zîmbi dulce.

— D-ta ești șeful. Îți mulțumesc că m-ai invitat pe aici. A fost plăcut ! Zicînd acestea, ieși din biroul lui Olinsen cu un mers ușor și degajat.

Pe coridor îl aștepta Shansy.

— Fii atent, putregaiule, nu-mi plac gangsterii de duzină ca tine. Cît de curînd o să-ți trimit niște cărți de vizită de pe țeava puștii mele !

Dar Eddie nu-l asculta. Pe ușile batante de la intrarea pe coridor își făcea apariția o fată. Avea 22 de ani și era genul de fată care îți tăia respirația cînd te uitai la ea. Avea părul blond cenușiu, o față drăgălașă și tot ce-i trebuie.

— Drace, vezi și tu ce văd eu ? exclamă Eddie.

— Cară-te, păduche. Și n-o mai privi așa pe Miss Olinsen.

Nu meriți să te uiți la nici o femeie decentă.

Eddie nu-i răspunse, dar păru că reflectează adînc. Apoi, după ce-i adresă un zîmbet larg lui Shansy, ieși.

Patru zile mai tîrziu, acoliții lui Perruqui au jefuit o bancă locală, situată la mai puțin de o jumătate de milă de secție, ucigînd un casier și rănind doi clienți. De data asta existau dovezi. Mașina cu care fugiseră a fost descoperită și apăru un martor care era pregătit să-l identifice, sub jurămînt, pe unul din gangsteri. Faptul era, evident, pus la cale de Perruqui, iar Olinsen atîta aștepta.

Și în noaptea aceea a organizat două razii prin locurile pe unde obișnuiau să se oploșească băieții lui Perruqui, ridicînd pe șase dintre ei. A doua zi, Yates îl culese pe „șeful de stat major" al lui Perruqui, pe Walnut Avenue, și-l împușcă pe cînd încerca să fugă. Olinsen începea să-l plictisească foarte tare pe Perruqui.

În dimineața următoare, Gerda Olinsen plecă de acasă să-i facă tatălui său o vizită la secție. Dar nu mai ajunse acolo. La șase seara, Olinsen și nevasta lui au început să se neliniștească. La ora opt, și-au dat seama că aveau de ce să fie neliniștiți. La secție se primi un mesaj telefonic anonim, în care se spunea că dacă Olinsen dorea să-și mai vadă fata — vie — poate va binevoi să o lase mai moale cu zelul și să accepte cauțiunea pentru cei șase gangsteri pe care-i băgase la răcoare.

De-abia a doua zi dimineața Shansy își aminti remarca lui Eddie cu privire la Gerda, din dimineața cînd fusese adus de Olinsen la interogatoriu.

— Putregaiul ăsta e în spatele afacerii. În momentul cînd ai început să lupți deschis împotriva lui Perruqui, el i-a povestit mahărului că a văzut-o pe Gerda pe aici și i-a sugerat că, dacă ar răpi-o, ar avea un atu prețios, zise Shansy. Ce-ai de gînd să faci?

Olinsen se gîndi un moment. Părea foarte mohorît. Apoi zise:

— Cred că ai dreptate, Shansy. Puștiul e în spatele răpirii. Pune fiecare om din secție în urmărirea lui Eddie. Trimite oameni prin toate locurile pe unde a fost văzut vreodată, iar cînd l-ai găsit nu faci nimic altceva decît să mă anunți pe mine. Vreau să mă ocup personal de el.

— OK, răspunse Shansy. El spera că Olinsen va pune mîna pe Eddie înainte ca Gerda, despre care nu se mai știa nimic, să pățească ceva.

Trei săptămîni mai tîrziu, Shansy prinse un fir despre Eddie. În acea după-amiază îi telefonă lui Olinsen, al cărui păr era o idee mai cărunt, și-i spuse că Eddie locuia la Altimira Hotel de pe Green Street, că avea apartamentul nr. 264 B, de la etajul trei, și că era în cameră.

— OK, Shansy, mulțumesc mult. Vino la secție, eu mă voi ocupa de toate, zise Olinsen.

Își puse pistolul în toc și luă un taxi pînă la Altimira Hotel unde, o dată ajuns, se repezi la lift, urcă la etajul trei și străbătu grăbit coridorul pînă la camera 264 B. Ușa era încuiată, dar asta nu era o problemă pentru Olinsen. Își scoase pistolul și trase în ușă, apoi năvăli în cameră.

— Scoate-ți mîna din sertar, răcni Olinsen. Pune-ți mîinile pe masă! Poate-ți amintești că am avut noi o discuție nu cu prea mult timp în urmă. Ți-am spus că tipi ca tine sfîrșesc întotdeauna la Sing-Sing, pe scaunul electric sau la morgă. Îți amintești? Ei bine, tu o să ajungi la morgă. Dar înainte de asta, aș vrea să știu unde e fiica mea și, dacă ești băiat deștept, o să-mi spui, fiindcă, așa cum probabil știi, există două feluri de a ucide un gangster — unul rapid și unul lent. Și dacă nu o să vorbești, o să-ți fac cunoștință cu cel care doare cel mai tare și durează cel mai mult.

Eddie nu scotea un cuvînt. Avea un zîmbet larg pe fața sa frumoasă. Era pe cale să spună ceva, cînd Olinsen văzu dispărînd zîmbetul de pe fața lui Eddie. Mai observă și că Eddie privea fix spre ușa din spatele său.

Olinsen se încruntă. Era un truc vechi, destinat să-l facă să privească în spate pe cel ce amenința cu pistolul. Nu avea să cadă în capcană. Își ridică pistolul, ținîndu-l pe Eddie în bătaia lui. Și, într-o fracțiune de secundă, mîna lui Eddie se strecură din nou în sertar și re-

apăru purtînd un revolver, cu țeava retezată, de calibrul 38.

Olinsen trase piedica, în timp ce puștiul se ascundea sub birou, dar în același timp observă că ochii acestuia erau îndreptați tot spre ușă și se întoarse. În pragul ușii stătea Perruqui, cu o armă în mînă, pe care era pe cale s-o ridice cînd Eddie, de sub birou, trase primul.

Olinsen crezuse că glonțul îl era destinat lui, dar se înșelase. Glonțul lui Eddie îl lovi pe Perruqui exact între ochi. Marele țintaș se clătină și se prăbuși pe podea.

Olinsen își puse arma în toc și îl ridică pe Eddie, care încă zîmbea vag.

— Nu mai înțeleg nimic, zise Olinsen. Ce vrea să-nsemne asta ?

— Ascultă-mă, te rog, pentru că nu prea cred că o să pot sta la taclale mult timp. Perruqui a răpit-o pe Gerda și bănuiesc că pînă acum ar fi ucis-o, dar mie nu mi-a prea plăcut ideea. O văzusem în ziua în care mi-ai ținut predica aia lungă despre gangsteri. Predica d-tale și ochii ei m-au cam dat gata, dacă înțelegi ce vreau să spun. Așa că am răpit-o de la Perruqui. E încuiată în ultima cameră a apartamentului. Am ținut-o aici pentru că știam că Perruqui ne căuta, și pe mine și pe ea. E teafără. Și acum poți chema o ambulanță. Am nevoie de un pic de atenție. Nu că aș fi pe moarte, doar se știe că voi, copoi nenorociți, nu sînteți în stare să trageți ca lumea !

Și, zicînd acestea, se prăbuși peste birou.

Cînd Olinsen îl anunță pe Yates și Shansy că și-a dat consimțămîntul pentru căsătoria Gerdei cu Eddie, cei doi erau aproape să facă infarct.

Și-au petrecut seara bînd whisky-uri duble cu sifon și discutînd dacă, vezi bine, crima nu este într-adevăr rentabilă și unde dracu' era dreptatea, dacă un om de nimic ca Eddie punea mîna pe o fată ca Gerda !

Ceea ce nu înțelegeau ei, desigur, era că Eddie nu era cu adevărat un ticălos. El doar crezuse că este.

Și acum o să termin povestirea, pentru că, așa cum v-am spus deja, nu vreau să mă tragă Gerda de urechi — nici măcar prin poștă !

PETER CHAMEY
Traducere de
TEODORA OPREA

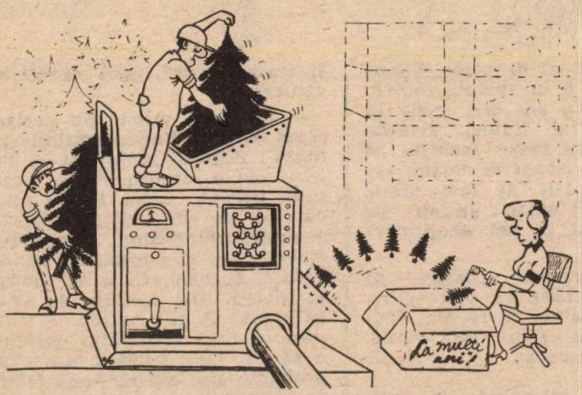

FĂRĂ CUVINTE

SE SPUNE CĂ...

Actorul francez Fernandel se plimba cu un prieten într-un parc parizian.

— Iată-l pe Marcel cu noua lui soție, i-a șoptit lui Fernandel prietenul său. Parcă mi-ai spus că s-a recăsătorit cu o văduvă de 20 de ani. Văd că ea arată de cel puțin 50 !

— Este, într-adevăr, văduvă de 20 de ani, i-a răspuns imperturbabil marele comedian.

AUTOPĂCĂLELI

— Să te faci că ai văzut ceea ce nu se vede și că nu vezi ceea ce se vede.

— Să umbli cu „sfînta relație" pe motiv că ești habotnic.

— Să crezi că, dacă a venit primăvara, poți bate... cîmpii.

— Să te simți în „apele tale" numai cînd intri într-o bodegă.

— Să te înscrii la facultatea de limbi străine, fără a-ți cunoaște bine limba maternă.

— Să mergi la meci cu bilete și să vezi o partidă... gratuită.

— Să știi că meseria e brățară de aur, dar să te ții în schimb de... tinichele.

— Să te hotărăști a-ți critica șeful cu o zi înainte de a ieși la pensie.

— Să constați că ai o mare putere de muncă numai atunci cînd vorbești despre ea.

— Să lași pe mîine ceea ce se poate face astăzi, în speranța că mîine nu va mai fi nevoie.

— Să speri că dacă ți-ai pierdut capul, îl poți găsi la... obiecte pierdute.

— Să cînți în stare de ebrietate prin localuri publice, așteptînd aplauze la scenă deschisă.

ION NEGREANU

„De treci codrii de aramă...

...de departe vezi albind, şi-auzi mîndra glăsuire a pădurii de argint...“ Pe aici au trecut paşii înfiorați ai Poetului de la Ipotești, care, fiind băiet, păduri cutreiera... Iar mai jos, nu departe, înconjurat de codri, „tresărind scînteie lacul...“ Sîntem, printr-o fericită împrejurare, în chiar locurile unde cel mai mare poet al românilor a respirat şi s-a uimit de tainele nesfîrşite ale firii. Baisa se numeşte satul în hotarele căruia ne aflăm, aparţinînd comunei Mihai Eminescu. Şi iţi propun, iubite călătorule, dacă vii dinspre Botoşani spre Suceava şi dacă vrei oleacă de hodină şi-o ospătare pe cinste, iţi propun să tragi la cabana turistică „Stejarul“. Ai nouă kilometri de la Botoşani ; ai drum tot în serpentine şi tot pe sub bolţi umbroase şi pline de păsăret. Sus, pe terasă, un tînăr îţi va ieşi înainte cu vorbe de bun venit : Costache Alexa îl cheamă, se zice că-i şef al cabanei, dar te vei convinge că cuvîntul „şef“ nu prea îl prinde, pentru că omul este pur şi simplu gazdă primitoare şi ospitalieră. Se află aici o unitate reprezentativă a turismului botoşănean.

INVITAŢIE LA CABANA TURISTICĂ „STEJARUL“

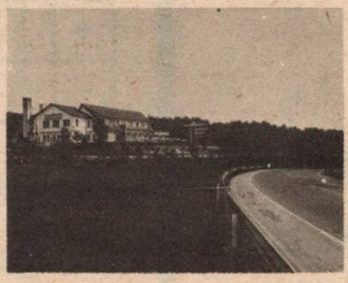

De aceea v-am şi propus să o vizitaţi. „Vrea călătorul să rămînă peste noapte ?“ — zice **Clement Alupoaie**, preşedintele cooperativei din Botoşani, de care aparţine cabana — foarte bine, poftiţi la etaj, la hotel, sau poftiţi la camping-urile de sub pădure. Vrea călătorul, de bună seamă, să servească masa : iată saloanele restaurantului, iată şi terasa...“ Vă asigur că dotarea cabanei şi nivelul servirii sînt cu totul ireproşabile, fapt ce justifică afluenţa publicului în toate sezoanele. „Într-un an — face Alexa socoteala — volumul economic al activităţii noastre se ridică la 15 milioane de lei, din care o treime vine de la laboratoarele de carmangerie şi cofetărie“. Ce fac laboratoarele ?

Velica Aramă, vicepreşedinte al **UJECOOP Botoşani** : „Produse culinare pentru consumul propriu al cabanei, dar şi pentru alte 21 unităţi din judeţ. E bine de reţinut că, la capitolul alimentaţie publică „Stejarul“ înregistrează o rată a rentabilităţii de 10,80 la sută — de la 2,96 la sută în 1977 —, în condiţiile în care media judeţului este de 5,60 la sută...“

Nu găsim un personal prea numeros la „Stejarul“ : 26 de tineri (media de vîrstă — 25 ani) calificaţi şi iubitori de meserie, care, iată, în creierii codrilor, practică un comerţ de civilizaţia marilor oraşe. Cer nume, spre a le face cunoscute, şeful de unitate ridică din umeri : „toţi sînt buni.“ Preşedintele Alupoaie : „treceţi-l pe el, pe Alexa“. Şeful de unitate : „Nu pe mine, mai bine pe Violeta Onuţă — ospătar, pe Elena Cornaci — barman, pe Elena Poroh — bucătar, pe Maria Pintilie şi Vasile Avîrvarei — laboranţi, pe...“ Da' nici chiar pe toţi. Din 1981 pînă în 1984, „Stejarul“ ocupă locul I pe judeţ în întrecerea socialistă ; în 1982 a ocupat locul III, iar în 1984 locul IV pe ţară. Nu-i puţin lucru. Dacă observăm că mai mult de o treime din volumul economic al cooperativei Botoşani se realizează la pitoreasca şi vestita de-acum cabană din „pădurea de argint“, înţelegem pasiunea şi deplina solicitudine cu care micul colectiv de aici vine în întîmpinarea unui tot mai numeros public.

În fiecare an, în prima duminică a lunii iulie, se desfăşoară Festivalul „Holda de aur“, cu participarea a 10 judeţe din zonă şi a 2 raioane din U.R.S.S. În fiecare an, Festivalul „Mihai Eminescu“ îşi are şi aici, pe locurile călcâte de poet, latura lui de vers, de cîntec şi de dulce tulburare. Aşa încît, ascultă, iubite drumeţule : de treci codrii de aramă de la kilometrul 8, cînd vii dinspre Botoşani înspre Suceava, opreşte-te la „Stejarul“ pentru oleacă de hodină şi-o ospătare pe cinste, şi nu-ţi va părea rău.

T. COSTIN

Şeful de unitate, Costache Alexa, veghind buna desfăşurare a întregii activităţi a cabanei turistice

RĂSPUNSURI ● RĂSPUNSURI

LOGICĂ

a) nepotul are o lună, iar bunicul 50 de ani, fiindcă $12 \times 50 = 600$; b) numerele sînt 5 și 7.

AMUZAMENTE ARITMETICE

1. Desigur, atunci cînd unul dintre numere este zero. 2. Da, 17X1. De altfel oricare număr înmulțit cu 1 va da produsul egal cu deînmulțitul. 3. Cifrele trebuie așezate sub forma unui triunghi, astfel :

```
        4
      8   9
    3       1
  5   2   7   6
```

COMPLETAȚI NUMERELE LIPSĂ

2, 4, 8, 16, 32, 64, 128, 256, 489.

ÎN FIR CONTINUU, DAR...

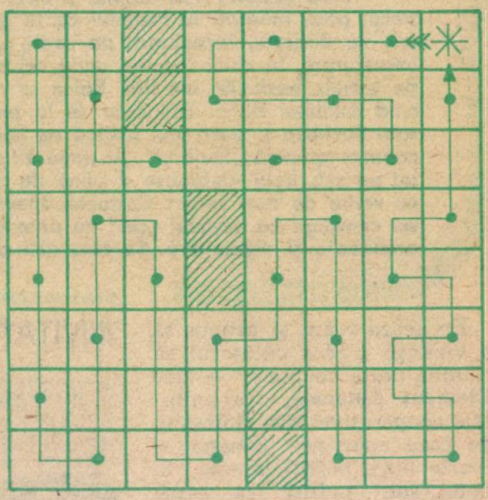

SCRIITORI DESPRE... EI ÎNȘIȘI

1. Mihai Eminescu – 2. Mihai Eminescu – 3. George Coșbuc 4. Mihail Sadoveanu – 5. Mihail Sadoveanu – 6. I.L. Caragiale.

Curiozități culinare

● Cînd se întîmpla să nu aibă cazane, ne informează Homer, sciții adunau carnea în pîntecul unei vite, o amestecau cu apă și o puneau astfel la fiert pe un foc din oase de vită.

● Constantin Daniel arată în cartea sa „Civilizația asiro-babiloniană" că în Mesopotamia cele mai atrăgătoare mîncăruri erau : o fiertură din lapte prins, miere și făină ; o mîncare pregătită tot din lapte prins, cu miere și ulei, plus diferite ingrediente. Cel mai bun „desert" era un preparat din făină, susan și miere de curmale. Tuturor acestor preparate li se adăuga sare. Ca băutură, se servea apă rece din Tigru sau Eufrat, din fîntîni sau din canal. Cel căruia nu-i plăcea apa se considera că este bolnav...

● Într-o carte de bucate care a apărut prin anul 1900 se află o rețetă pentru pregătirea supei de vin : „Fierbi împreună două litre de vin și una de apă cu scorțișoară și cu zahăr. Bați apoi patru gălbenușuri de ou cu nițel unt proaspăt, amesteci în ele vinul fiert, puțin cîte puțin, ca să nu se taie ouăle".

● Și acum, o supă de bere : „La o oca de bere, o litră de smîntînă. Bați trei gălbenușuri de ou în smîntînă și torni cu încetul berea fierbinte peste ele...".

● „Nimeni să nu îndrăznească să verse mai întîi vin în cupe pentru a adăuga apoi apă ; mai întîi trebuie pusă apa și deasupra vinul curat", ne sfătuiește Xenofon (sec. VI–V î.e.n.).

Culese de STANISLAV IAVOROVSKI

RĂSPUNSURI RĂSPUNSURI

ȘTIȚI CINE SÎNT ?

1. Nicolae Bălcescu
2. Mihail Sadoveanu
3. Geo Bogza
4. Mihail Sadoveanu

ENIGMA DIAPOZITIVULUI DISPĂRUT

Nimic nu poate fi ascuns între paginile 161 și 162 ale unei cărți deoarece ele aparțin aceleiași file.

AFLAȚI MODIFICĂRILE

1. Alga din stînga este mai înaltă. 2. Coada peștelui din stînga este neagră. 3. Umbrela lui este mai largă. 4. Înotătoarele peștelui din mijloc sînt negre. 5. Linia care indică nivelul apei este puțin mai sus. 6. Sub umbrela din dreapta este o picătură de apă. 7. O algă în plus în dreapta. 8. Pe cer a apărut un nor.

TEST DE PERSPICACITATE TEHNICĂ

1 = E, 2 = C, 3 = B, 4 = A, 5 = F, 6 = G, 7 = H, 8 = D.

ÎNCEPÎND CU FON...

FOND, FONTĂ, FONDAT, FONETIC, FONDANTĂ, FONOGRAMĂ, FONETICIAN.

POEZIE ȘI CULORI

Albastru, galben, alb. „Lacul"
„Lacul codrilor albastru
Nuferi galbeni îl încarcă
Tresărind în cercuri albe
El cutremură o barcă".

OBIECTE SĂTEȘTI

1 = a, 2 = a, 3 = c, 4 = b, 5 = b, 6 = c, 7 = a, 8 = b, 9 = c, 10 = a.

SE SPUNE CĂ...

Nae Roman se afla cu mulți ani în urmă pe plajă, la Mamaia, cu soția sa.

– Ia privește-o pe fata aceea de colo, e drăguță – i-a atras ea atenția.

– Într-adevăr, a răspuns, după un timp, actorul.

– Ți-am spus s-o privești, nu să te holbezi în halul ăsta la ea.

Dorind să culeagă cîteva date de la închisoarea orașului, necesare terminării unui reportaj pentru ziarul la care lucra, Mark Twain a luat un taxi și, ajungînd la destinație, i-a spus șoferului:

– Așteaptă-mă, te rog. Îți plătesc cînd ies...

– Nu, domnule. Am mai adus o dată aici pe unul și a ieșit după doi ani !

FĂRĂ CUVINTE

DIN SUMAR

	PAG.
1965–1985 : O EPOCĂ DE NEPIERITOARE GLORIE ȘI EROISM	4
O POLITICĂ ACTIVĂ, CONSACRATĂ PĂCII, PRIETENIEI ȘI COLABORĂRII INTERNAȚIONALE	10
ANIVERSĂRI 1986	13
EFECTELE BIOLOGICE ALE UNUI RĂZBOI MONDIAL	28
SĂ NU STINGEM STELELE !	31
OMAGIU UNEI EPOPEI	33
CINCI SECVENȚE CU... POLEN	43
ÎN INIMA BĂRĂGANULUI SE ÎNALȚĂ MUZEUL AGRICULTURII ROMÂNE	46
CAZANE TERMICE CU ARDEREA LIGNITULUI ÎN STRAT FLUIDIZAT	49
MASIVUL VOIEVODULUI	54
IMPLANT SAU TRANSPLANT DENTAR ?	59
PORNIND DE LA UN EVENIMENT EDITORIAL '85	61
MICROTERMOCENTRALE PENTRU LOCUINȚA DUMNEAVOASTRĂ	62
NEOBOSITELE NOASTRE AJUTOARE	67
MAI EXISTĂ OAMENI PRIMITIVI ?	70
DIN STRĂVECHILE COMORI ALE PĂMÎNTULUI ROMÂNESC	72
VA MAI FI IARNĂ ÎN SECOLUL VIITOR ?	74
ENIGME ÎN JUNGLĂ	81
DIN MĂRTURISIRILE UNUI ȚĂRAN CONDEIER	85
PRESOPUNCTURA	88
UN PERSONAJ : COW-BOY ÎNTRE LEGENDĂ ȘI ADEVĂR	90
ETANȘAREA UȘILOR ȘI FERESTRELOR	97
CĂUTĂTORI DE COMORI	101
O LIVADĂ ÎNTR-UN SINGUR POM	111
ALTCEVA DECÎT ZAHĂRUL OBIȘNUIT	113
COMBINATUL DE LA BĂNEASA-BUCUREȘTI – VERITABILĂ UZINĂ APICOLĂ	121
TINEREȚEA ETERNĂ A MĂIESTRIEI POPULARE	129
DOUĂ PLANTE CARE CRESC VĂZÎND CU OCHII: SALATA DE NIL ȘI ZAMBILA DE APĂ	131
FĂLTICENI – PĂMÎNT AL MERELOR DE AUR	150
„MARIJUANA ESTE A TREIA CULTURĂ AGRICOLĂ ADUCĂTOARE DE BANI ÎN AUSTRALIA, DAR FIECARE CENT DIN EA ESTE ILEGAL"	152
PENTRU TIMPUL DUMNEAVOASTRĂ LIBER	163
O ÎNTÎMPLARE CU AMZA PELLEA	182
BIBLIOTECA DE VACANȚĂ	185

Coperta I : MAGDA PĂUN GHINEA

Fotografiile : AGERPRES ; DUMITRU CONSTANTINESCU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Pentru copii și tineret vă recomandăm să alegeți jocurile și jucăriile apărute sub emblema JECO, ce se pot cumpăra din magazinele cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor sau se pot expedia la domiciliu prin unitățile „Comerțul prin coletărie" ori „Cartea prin poștă", str. Serg. Nuțu Ion nr. 8–12, sector 5, cod 76 324, București, care onorează comenzi în valoare totală de minimum 100 lei. Plata se face ramburs la primirea coletului.

Aceste jocuri sînt astfel concepute încît contribuie la stimularea inițiativei și capacității de creație, a independenței de gîndire și acțiune, la dezvoltarea spiritului de colectivitate.

Sugestii privind jocurile lansate sau crearea de noi jocuri, precum și comenzi din partea unităților comerciale se primesc la RECOOP, str. Sf. Ștefan 21, sector 2 București, cod 70 306, telefon 13 81 75 și 13 62 60. Telex 10 393.

ALMANAHUL SATELOR – 1986

Editat de gazeta AGRICULTURA SOCIALISTĂ
Redactor-șef : NICOLAE SIMIONESCU

Redactorul almanahului : TEOHARÍE OPREA
Prezentarea grafică : BORIS ȚITREA
Corectura : M. ȘIPOȘ, C. MARIAN

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii", București – România, comanda nr. 50250

ALMANAHUL SATELOR 1986

AGROPANORAMIC

FEL DE FEL DE SFATURI PRACTICE

„SECRETELE“ BIOLUMINISCENȚEI

„SĂ AI GRIJĂ CA DE LUMINA OCHILOR!“
— convorbire cu dr. Ştefan Boeraş —

CALEIDOSCOP SPORTIV

Dosar: Conştiinţe în derivă

GRAIUL FLORILOR — GRAIUL FRUMOSULUI

„SOCIETATEA DE CONSUM“ ŞI PROFITOZAURII CANICULTURII

DIN CARTEA RECORDURILOR

În loc de petrol şi gaze

JURISTUL NOSTRU LA DISPOZITIA DUMNEAVOASTRA

„E MARE LUCRU SĂ FII ŞI SĂ RĂMÎI ȚĂRAN“
— de vorbă cu actorul Ernest Maftei —

Capriciile vremii şi agricultura

Un produs şi un flagel al lumii capitaliste: INDUSTRIA CRIMEI